H

H, h ['ake] *m f* črka H, h.
habitat [abi'tat] *m* BIOL habitat *m* (t. FIG); ***~ naturâl de plante*** naravni habitat rastline; *e à puartât a une situazion tâl che in dì di vuê intal ~ naturâl de plante (SiF 03/4, 9).*
haitian [aiti'an] *m* ?? *i rebei no an acetât di poiâ lis armis e a an tachât a sachizâ, a violentâ e a tormentâ i haitians. (Pa 06/2).*
handicap [endi'kɛp] *m* handikep *m*, handicap *m*; *In dut chest l'~ plui grant, inte stampe, al è l'"analfabetisim" de marilenghe. (Pa 11/99).*
handicapât [endika'pa:t] *m* handikepirani *m*; *ancje la societât di vuê no perdone al malât, al vieli, al ~ (BelR).*
hangar ['angar] *m* hangar *m*; *i avions a cjatarin sotet tai hangars di len (CoUd).*
harem ['arem] *m* harem *m*.
havaian [avai'an] *adj* havajski.
Hawai [a'vai] *kr.i fpl* Havaji *mpl*; *p.e. dal Alaska aes Hawai (SiF 02/2, 129).*
hermitian [ermiti'an] *adj ?? Tal formalisim convenzionâl de Mecaniche Cuantistiche, une osservabil fisiche e je rapresentade di un operadôr liniâr e ~. (SiF 03/3, 9-18).*
herpes ['ɛrpes] *m* herpes *m*.
hindù [in'du] ?? *al è stât copât de violence di un fanatic hindù (Sclese).*
hinterland [emiti'an] *m ?? il monopoli sul trafic cumierçâl che al passe pal Adriatic, cundut, parfin, la sperance di dâ dongje un so "hinterland" dominât diretementri da l'Italie. (Pa 03/4).*
hitlerian [itleri'an] *adj* hitlerski; *Sometûts al lavôr obleatori tai "lager" hitlerians (Pa 7/2000).*
Holding ['holding] *m* (*ang.*) holding *m*; *A Praghe e je une "~" furlane che e fâs e che e vent cjadreis. (Pa 02).*
Hopi ['hopi] *m* Hopi (indijanci); *Cheste pratiche si pense che sedi rivade in Europe de Asie e de Americhe dal Nord, li che i indians ~ le dopravin daspò mai. (Leng).*
hotel [' ??] *m* hotel *m*.
hrabalian ['] *adj* hrabalski; *lis fotografiis a son comentadis cun citazions di scrits hrabalians (CoUd).*
humus ['] *m* humus *m*, tla *npl*, prst *f*; *La mancjance di sostance organiche tai terens e la colade dal "~", la monoculture de blave (Pa 03/4).*
hussit [u'sit] *m* husit *m*;
~ adj husitski; *a son organizadis li de Facultât di Teologjie de Universitât Hussite di Praghe. (Furlanist).*

I

I, i [i] *m f* črka I, i.
i [i] *pers* 1. (dat. 3. os. sg. m/f) njemu, njej; ***i disevi*** njemu/ njej/ Vam sem rekel 2. zaimek kot podvojeni predmet; *tal palaç di Pavie i à segnade al patriarcje di Acuilee Sigjeart la nomine a duche de "Patrie dal Friûl" (La 05/4).*
i [i] *pers pleon* okrajšana in narečna oblika pleon. os. zaim. 1. os. → ***o***; *i jo i soi un spirt di amòur (Pasolini).*
i [i] *pro dem* tam, tja; tu.
i [i] *art mpl* dol. člen; *I apuestui, i dodis e i siet i fats*
iar ['iar] *adv* → ***îr***.
-iatri [i'atri] *drugi del zloženke s pomenom* 'zdravnik'; npr. ***pediatri*** otroški zdravnik; ***psichiatri*** psihiater *m*.
iberic [i'bɛrik], **-iche** *adj* iberski; *in vore ancje tai dominis musulmans de peninsule iberiche. (Pa 02/10-11).*
Iberie [i'bɛrie] *kr.i f* Iberija *f*; *Celtics che ju puartâ in Asie Minôr (Galazie), a Rome, in ~ (Malizie) (praxisfriuli).*
ibernâ [iber'na:] *tr* zmrzniti, zamrzniti;
~si *refl ?? Cui sa cuant che lôr a rivaran… a cjapâmi su, a ibernâmi. (Ta)*
ibernazion [ibernatsi'on] *f* zimovanje *n*, zimsko spanje *n*.
ibi ['ibi] *adv (lat.)* prav tam; *(Glemone 1851 - ibi 1896).(GE).*
ibidem ['ibidem] *adv (lat.)* ravno tam.
ibridâ [ibri'da:] *Daspò da la ibridazion lis membranis a son stadis netadis e ibridadis di gnûf cun altris sondis (viodi i Risultâts). (SiF 02/1, 31-45).*
ibridazion [ibridatsi'on] *f ?? doprant endonucleasis di restrizion, cun strategjiis di clonazion e di ~ adatis. (SiF 03/4, 9); Lis ibridazions a son stadis fatis daûr da lis istruzions dai furnidôrs dai prodots. (SiF 02/1, 31-45).*
ibridisim [ibri'dizim] *m* polutanstvo *n*.
ibrit [i'brit] *adj* polutanski; *A son, si sa, ancje altris metodis cumbinâts che chei menzonâts, ma si pues dî che i metodis ibridis a somein prometi ben. (SiF 02/1);*
~ m bastard *m*, dvospolnik *m*, hibrid *m*.
icastic [i'kastik] *adj ?? Par doprâ une espression icastiche di pre Checo, par che la nestre fede no pierdi il savôr de nestre tiere.(Pa 02).*
icone [i'k ne] *f* ikona *f*, sveta podoba *f*
iconoclastic [ikono'klastik], **-iche** *adj* ikonoklastičen; *O conti cemût che la furie iconoclastiche a comenci a cjapâ pît tai contôrs do Saint-Omer.. (Eg)*
iconograf [ikono'graf] *m* ikonograf *m*.
iconografic [ikono'grafik], **-iche** *adj* ikonografski; *Une inficje iconografiche des situazions e dai risultâts de interazion de lûs cui polarizadôrs (SiF 03/3, 9-18).*
iconografie [ikonogra'fie] *f* ikonografija *f*; *a stan dant risultâts splendits, rivelant un mont di grande origjinalitât in fat di teologjie, liturgjie, ~, musiche e cetera. (Storie); Mi è restât tant però di dute cheste ~ cristiane. (Ta).*
ictus ['iktus] *m* iktus *m*.
ideâ [ide'a:] *tr* 1. predstaviti si, zamisliti si, umisliti si, izmisliti si, zasnovati, izdelati; *Il progjet .. Efraim, al è stât ideât e al vignarà seguît te sô aplicazion de associazion "Vicini di Casa"(O); che al lamente che cuant che la riforme e je stade ideade i volontaris no son stât nancje sintûts.(O)* 2. načrtovai, imeti načrt.
ideadôr [idea'do:r] *m* zasnovatelj *m*; *chel che al à daviert la trate de leteradure ladine des Dolomitis, ma al è stât purpûr l'~ e il fondadôr de prime "Union di Ladins" (La Leter).*
ideâl [ide'a:l] *adj* idealen, pojmoven, vzoren; *Chest al sarès il metodi ~ pai viaçs spaziâi su lis lungjis distancis..(Pa);*
~ , pl ***ideâi*** *m* ideal *m*, vzor *m*; *L'~ al sarès di podê disponi di cors di furlan che si inspirin a chestis particulârs esigjencis,(Pa); Parcè che o vivìn tun timp di esagjerade acelerazion, che e glot timps..ideâi..(Pa).*

idealisim [idea'lizim] *m* FILOZ idealizem *m*.
idealist [idea'list] (*pl* ***idealiscj***) *m* idealist *m*; *Lui al jere propit l'~ e il motôr. (Pa).*
idealistic [idea'listik], **-iche** *adj* idealističen.
idealitât [ideali'ta:t] *f* idealnost *f*; ideal *m*; *Un Friûl simpri edentic e simpri gnûf, une stesse ~ che no à di vê pôre di frontâ stradis simpri gnovis. (Pa).*
idealizâ [ideali'dza:] *tr* idealizirati.
idealizazion [idealidzatsi'on] *f* idealizacija *f*; *come che lui al jere plui inemorât de ~ de femine che de femine stesse. (Bel).*
ideate [ide'ate] *f* od → ***idee***.
ideatôr [ide'ato:r] *m* → ***ideadôr***.
ideazion [ideatsi'on] *f* ideacija *f*; *Intai ultims agns la sô ~ e je ralentade in maniere considerabil. (SiF 03/3, 31-49).*
idee [i'dɛe] *f* **1.** zamisel *f*, ideja *f*; *une buine ~* dobra zamisel **2.** mnenje *n*, misel *m*, predstava *f*, slika *f* **3.** sanjska predstava, želje, idealna slika: ***nancje par ideis! nancje une idee!*** niti najmanj!: *no tu sês strache? "nancje par ideis"*; ***fis di ~*** trdnega, neomajenega, nespremenjenega mnenja; *siore, che a scusi: o ai gambiât parè" "vô, paron Tite, vô tant fis di ~?"* **4.** namen; načrt *m*; pojem *m*; *al pâr che al vebi ~* izgleda, da ima namen **5.** vtis *m*, izgled *m* **6.** POL odločitev *f*, zamisel *f*, pobuda *f*; *che al veve cjapât sù la ~ luterane in Carintie là che al veve vivût a dilunc. (Natisone/furlanis)*; *Il pinsîr liberâl e la ~ nazionâl italiane dal sigûr a cjatarin ancje in Friûl cetant consens (Natisone/furlanis)*;
(deriv. *ideate, ideone, ideute*).
identic [i'dɛntik], **iche** *adj* enak, identičen, istoveten; *jo, che al vûl dî che il Fî al è propit lui, compagn ~ dal Pari. (Bibl-Zn).*
identicitât [identitʃi'ta:t] *f* istovetnost *f*.
identificâ [identifi'ka:] *tr* istovetiti, identificirati; *cuant che no si rive a ~ il vuidadôr (CoTav).*
identificazion [identifikatsi'on] *f* istovetenje *n*, identifikacija *f*.
identikit [identi't??] *m* identikit *m*; *~ di une comunitât cristiane. (glesie).*
identitari [identi'ta:t] *f* ?? *Le lenghe furlane al è l'imprest ~ (cjargne).*
identitât [identi'ta:t] *f* istovetnost *f*, identiteta *f*; *ma a son dai vantaçs in tal creâ une gnove ~ (Vichi)*; ***cjarte di ~ eletroniche*** elektronska osebna izkaznica
ideografic [ideo'grafik], **-iche** *adj* ideografski.
ideografie [ideogra'fie] *f* ideografija *f*, pojmovna pisava *f*.
ideolic [ide'ɔlik] *m* ideolog *m*; *Ancje Cinto - al displee l'~ dal moviment (La 05/4).*
ideologjic [ideo'lɔǵik], **-iche** *adj* ideološki.
ideologjichementri [ideoloǵike'mentri] *adv* ideološko.
ideologjizâ [ideoloǵi'dza:] *tr* ideologizirati; *e par dâ une buine scjassade a ciertis posizions masse ideologjizadis (Pa).*
ideomotorie [ide'one] *f* *A jerin une vore buinis lis provis di pratiche costrutive e ideomotorie. (SiF 02/1)*
ideone [ide'one] *f* akreš. od → ***idee***.
ideute [ide'ute] *f* demin. od → ***idee***.
idili [i'dili] *m* idil *m*.
idiom [idi'] *m* (*neolog.*) govorica *f*, narečje *n*, govor *m*.
idiosincrasie [idiosinkra'zie] *f* idiosinkrazija *f*; *si conferme in plen che la ~ tra titul e contignût e ven doprade indiscriminatementri (Pa 03/6).*
idiostorie [idiosinkra'zie] *f* idiozgodovina *f*; *~ e microstorie: i acjadiments di fûr e grandons – la vuere, il terorisim – a àn consecuencis plui o mancul dramatichis e a son ducj provis (Pa 03/10).*
idiot ['??] *m* idiot *m*, bedak *m*.
idiotisim [idio'tizim] *f* idiotizem *m*, bebavost *f*.
Idiu [i'diu] *m* bog *m*; ***Sant ~! Signôr ~ benedet! laudât ~! graciant ~!*** hvala bogu!
idolatrâ [idola'tra:] *tr* malikovati; *che al mangjave e al beveve a scroc e ancjemò al vignive idolatrât des sôs vitimis. (Bel).*
idolatri [ido'latri] *adj* malikovalski;
~ m malikovalec *m*.
idolatric [ido'latrik], **-iche** *adj* malikovalski; *la gnove divinitât proponude a la nestre idolatriche adorazion (La 05/2).*
idolatrie [idola'rie] *f* malikovanje *n*; *La religjon, la ~, il paganesim dal cuarp. (Bel).*
idrât [i'dra:t] *m* hidrat *m*;
~ adj hidriran; ***ciment ~*** hidrirani cement; *Compuartament compagn si à se i filiots a son di un materiâl che nol rive a peâsi cul ciment ~ (SiF 03/3, 97).*
idrauliche [i'draulike] *f* hidravlika *f*;
idraulic [i'draulik], **-iche** *adj* hidravličen; *i cors di aghe e lis pertinencis, i lâcs e lis oparis idraulichis che si cjatin tes cuatri provinciis de regjon. (O).*
idric [i'drik], **-iche** *adj* voden; *Disposizions a rivuart des risorsis idrichis (Pa 04/02).*
idrodinamiche [idrodi'namike] *f* hidrodinamika *f*.
idroeletric [idroe'lɛtrik], **-iche** *f* hidroelektričen; ***centrâl idroeletriche*** hidroelektrična centrala; *invelegnât des fognis e de cartiere di Tumieç e disvenât des centrâls idroeletrichis, ce si varessial di fâ? (Pa 02).*
idrofobic [idola'rie], **-iche** *f* stekel, besen.
idrofobie [idrofo'bie] *f* steklina *f*.
idrogjin [i'drɔǵin] *m* vodik *m*; *L'~ al è un gâs inflamabil cence ni colôr ni odôr (Pa)*; *La PET e misure il flus dal sanc doprant aghe radioative, in particolâr ~ cumbinât cun ossigjen (15O) (SiF 03/4, 97-114).*
idrogjeologjic [idroǵeo'lɔǵik], **-iche** *adj* hidrogeološki; *Lis aghis a formin une suaze di riferiment fondamentâl che e va tignude cont pes cuistions idrogjeologjichis (Pa 05/06).*
idrografic [idro'grafik], **-iche** *adj* hidrografičen.
idrografie [idrogra'fie] *f* hidrografija *f*, vodopis *m*.
idrolisi [i'drɔlizi] *f* hidroliza *f*; ***~ extracelulâr*** ekstracelularna hidroliza??; *par tant al à par fuarce di jessi sotmetût a la ~ extracelulâr prime di vignî assorbît. (SiF 03/4, 73-84).*
idrolizâ [idroli'dza:] *tr* hidrolizirati; *L'azôt organic biodegradabil particulât al ven ~ al azôt organic biodegradabil solubil (SiF 03/4, 73-84).*
idrologjic [idro'lɔǵik], **-iche** *adj* hidrološki; *al jentre te Societât Alpine Furlane, al fonde il "Circul ~ e speleologjic furlan". (Pa 04/05).*
idrologjie [idrolo'ǵie] *f* hidrologija *f*.
idromêl [idro'me:l] *m* medena voda *f*.
idrometri [i'drɔmetri] *m* vodomer *m*.
idropic [i'drɔpik], **-iche** (t. **redropic**) *adj* vodeničen;
~ m človek, ki ima vodenico; *In face di lui al jere un ~.(Bibl-Lc)* In glej, pred njim se je znašel neki človek, ki je imel vodenico.

idropisie [idropi'zie] *f* MED vodenica *f*.
idrossiproline [idrosi' ??zie] *f* hidroksiprolin *m*.
idrostatic [idro'statik], **-iche** *adj* hidrostatičen.
idrostatiche [idro'statike] *f* hidrostatika *f*.
idroterapic [idrote'rapik], **-iche** *adj* hidroterapičen.
idroterapie [idrotera'pie] *f* vodno zdravilstvo.
idul [i'dul] (*pl* ***idui***) *m* malik *m*, idol *m*, vzornik *m*; *No vevin nissun ~.(Pa 02)*.
idulgjent [idul'ǵɛnt] *adj* ?? *Ancje doi autôrs par nuie idulgjents tai rivuarts dal etnocentrisim ocidentâl sicu Gilles Deleuze e Felix Guattari (Pa 04/07)*.
ìe ['ie] *m* INF konj *m*, ija *f*.
ieratic [ie'ratik], **-iche** *adj* hieratičen; *la lenghe nazionâl, considerade di maiôr prestigji: un modern fevelâ "~" (La 03/03)*.
ifâl [i'fa:l] *m* *cheste virulence ridusude e ven trasmitude a lis culturis virulentis cun la fusion ~ (anastomosi) e lis culturis virulentis a deventin ipovirulentis (ipovirulence trasmitude). (SiF 03/4, 9)*; *In realtât la organizazion ~ e je la risulte di une tindince evoluzionarie pal fin di facilitâ une utilizazion eficiente dai materiâi solits (SiF 02/1, 31-45)*
ifîs [i'fi:s] *m* *?? al è presint massime tes zonis di ponte des ifîs di C. parasitica. (SiF 03/4, 9)*
igjen [i'ǵɛn] *f* higiena *f*; ***~ de persone*** osebna higiena; *contegnidôrs di prodots pe igjen de persone e di cosmetiche (CoUd)*; ***Istitût di Igjen*** Higienski zavod; *e elaborâts tal Istitût di ~ di Milan. (SiF 03/4, 147)*.
igjenic [i'ǵɛnik], **-iche** *adj* higienski, zdravstven.
Igjino [i'ǵɛ??nik] *os.i m* IT Igino *m*; *~ Schiff, che nol è mai stât in Cjargne (BelAlci)*.
Ignazi [i'ñatsi] *kr.i m* Ignac *m*, Nace *m*; → ***Gnazi***.
ignorance [iño'rantʃe] *f* ignoranca *f*, nevednost *f*; *Chest fat al sta a dimostrâ la grande ~ dal popul furlan viers la sô storie (Sclese)*.
ignorant [iño'rant] *adj* in *m* → ***gnorant***.
~ come un farc *?? O ben une persone biele e svilupade fisichementri ma ignorante come un farc. O une persone devote ma ignorante. (Bel)*.
Igp [i'ǵ??] *kratica > indicazion gjegrafiche protezude (Pa 04/02)*
il [il] *dol. člen za m sg.* *~ stali plen di fen* hlev polno sena.
Ilari [i'lari] *os.i m* Hilarij *m*; → ***Ilarion, Elar***.
Ilarion [ilari'on] *os.i m* → ***Ilari***.
Ildebrant [ilde'brant] *os.i m* Hildebrand *m* (germ. ime); *~ Antoniutti, ricuardât plui pe sô amicizie cul ditatôr Franco (Bel)*.
ilecit [i'letʃit] *m* nedovoljeno; *confondi il mâl cul ben, fâ deventâ ben il mâl e lecit l'~ (Bel)*;
~ adj nedovoljen; *control e adozion verbâi di contestazion ilecits art. 7 LRn 5/1997 (Provincia)*.
ilegâl [ile'ga:l] *adj* nezakoniten, nelegalen, ilegalen; *Se la emigrazion e je ~, la dipendence e je ancjemò plui fuarte. (Pa 02)*.
ilegalitât [ilegali'ta:t] *f* nepostavnost *f*, nezakonitost *f*, ilegalnost *f*; *se no si rispiete la "Cjarte" des Nazions unidis si va a metisi intune condizion di ~ indurante. (Pa 03/8)*; *La ultime denuncie cuintri la ~ ambientâl e cuintri lis infiltrazions de criminalitât organizade (Pa 02/10-11)*.
ilegjitim [ile'ǵitim] *adj* nelegitimen; *Al sarès ben che i organisims competents a metessin fin a chest compuartament ~. (Cisilino, treball)*; ***fi ~*** nezakonski sin; *Il predi catolic James de la Cloche, fi ~ dal re anglês Carli II. James Scott (Pa 04/05)*.
ilegjitimitât [ileǵitimi'ta:t] *f* nelegitimnost *f*.
Iliade [i'liade] *f* HIST Iliada *f*; *Duncje la Eneide e je une sorte di sintesi de ~ e de Odissee. (Lenghe 2000)*.
iliriche [i'lirik], **-iche** *adj* ilirski; *tra chei e chescj a restà simpri la bariere dai Venits, popui di raze iliriche (JM)*.
Ilirie [i'lirie] *kr.i f* Ilirija *f*.
illiberâl [ilibe'ra:l] *adj* → ***inliberâl***.
ilogjic [i'lɔǵik] *adj* → ***inlogjic***.
ilusion [iluzi'on] *f* iluzija *f*; *Che anzit, o ai capît trop grande che e je la ~ di ingrampâ il spirt dal flum. (Pa 02)*; *Doprâ la leç cence masse inlusions (Pa 04/02)*.
ilusionist [iluzio'nist] *m* iluzionist *m*, rokohitrc *m*.
ilusori [ilu'zɔri] *adj* slepilen, iluzoričen.
ilustrâ [ilus'tra:] *tr* ilustrirati, pojasniti, osvetliti.
ilustratîf [ilustra'ti:f], **-ive** *adj* pojasnilen; *Campagne di adesions: inviâ letare-invît, cuntun "depliant ~", a ducj i docents de Universitât. (CIRF)*.
ilustrazion [ilustratsi'on] *f* 1. ilustracija *f*, razlaga *f*, pojasnitev *f* 2. revija *f* (časopis).
ilustri [i'lustri] *adj* bleščeč, slaven.
ilustrissim [ilustri'sim] *adj* (zelo častljivo) blagorodni, prečastiti;
~ m (zelo častljivo) blagorodni *m*, prečastiti *m*.
imagjin [i'maǵin] *f* podoba *f*, slika *f*; ***~ publiche*** javna podoba; *Furp tanche un ucel di plomb, si muardè i lavris, pensant a la so ~ publiche di un pôc incà avonde in clin! (Mar)*.
imagjinâ [imaǵi'na:] (*o imagjini* [inma'ǵini]) *tr* predstavljati, izmisliti;
~si *refl* domišljati si, pomisliti.
imagjinabil [imaǵi'nabil] (*pl* ***imagjinabii***) *adj* predstavljiv.
imagjinari [imaǵi'nari] *adj* namišljen; domišljiv.
imagjinatîf [imaǵina'ti:f], **-ive** *adj* iznajdljiv.
imagjinazion [imaǵinatsi'on] *f* predstava *f*, domišljija *f*.
imbacucâ [imbaku'ka:] *tr* zakriti, zadelati (obraz);
~si *refl* zakriti se, zadelati se (obraz);
→ ***intapossâ, intabarossâ***.
imbacuchît [imbaku'ki:t], **-ide** *adj* osupel, prepaden, omotel; *E lui ~ denant di ducj nol rispuindeve. (Mar)*.
imbalâ [imba'la:] *tr* 1. zapakirati, zaviti, zamotati; balirati 2. skepiti, kepo narediti 3. (pri biljardu) .
imbaladôr [imbala'do:r] *m* ki zamota, zavija, balira.
imbaladure [imbala'dure] *f* zavijanje *n*, zavoj *m*,
imbalament [imbala'mɛnt] *f* embalaža *f*; *tornant a doprâ ju imbalaments, compostant lis scovacis biodegradabils. (Pa/Buteghe)*.
imbalsamâ [imbalza'ma:] *tr* 1. balzamirati 2. začiniti (z dišavami), odišaviti.
imbalsamadôr [imbalzama'do:r] *m* ki balzamira.
imbalsamazion [imbalzamatsi'on] *f* balzamiranje *n*.
imbambinî [imbambi'ni:] *tr* poneumniti, pootročiti.
imbambinît [imbambi'ni:t], **-ide** *adj* 1. začaran; osupel; *tu viodis di bessole cetant imbambinide e pierdude che o soi. (ShW)* 2. otročji, otroški. *imbambinide di chês paiaçadis (MazzonIol)*.
imbande [im'bande] *f* → ***in bande***.
imbanderâ [imbande'ra:] *tr* z zastavami okrasiti.
imbarâ [imba'ra:] *tr* AGR z rušino obložiti.
imbaraçâ [imbara'tʃa:] *tr* motiti, ovirati.
imbarbaiâ [imbarba'ia:] *tr* (*gor.*) ARH zaplesti, motiti, ovirati.

imbarcjâ [imbar'qa:] *tr* (t. FIG) nakladati; vkrcati; *Dodis oris di viaç e o sares rivât a Gjenue par imbarcjâmi. (Enrico).*
imbarcjadôr [imbarqa'do:r] *m* 1. vkrcevališče *n*; nakladišče *n* 2. pomol *m*; *l'~ che si slontanave simpri di plui e lis lagrimis paradis-indaûr a fuarce. (Enrico).*
imbarcjament [imbarqa'mɛnt] *m* 1. vkrcanje *n* 2. pristan *m* 2. plovilo *n*.
imbarî [imba'ri:] *it* 1. (rastline ipd.) košato rasti; → ***fâ bâr*** 2. FIG korenine pognati, ukoreniti;
~ *tr* → ***imbarâ***.
imbarilâ [imba'rila:] *tr* ??
imbarlumât [imbarlu'ma:t], **-ade** *adj* → ***imbarlumît***.
imbarlumîsi [imbarlu'mi:si] *refl* napiti se, upijaniti se.
imbarlumît [imbarlu'mi:t], **-ide** (manj obič. **imbarlumât**) *adj* 1. zanesen, zatopljen, poglobljen 2. opojen, vinjen 3. bleščeč, proseven.
imbasament [imbaza'ment] *m* GRAD podzidek *m*
imbasoalîsi [imbazoa'li:si] *refl* olepšati, lepši postati.
imbassade [imba'sade] *f* ambasada *f*, veleposlaništvo *n*.
imbassadôr [imbasa'do:r] *m* ambasador *m*, veleposlanik *m*; *che anzit, in cualitât di ~ dal pape (Pa 03/4).*
imbast [im'bast] (*pl* ***imbascj***) *m* omedlevica *f*; PROV ~ *di femine nol fâs borascje in mâr*; ***i è vignût ~*** je omedlel; → ***fastili, badaluc***.
imbastardît [imbastar'di:t], **-ide** *adj* izroden, spriden; *Al cjatà cressude la citât, fate ricje, fate biele; ma la int imbastardide no jere plui chê di une volte. (Percude).*
imbastardiment [imbastardi'ment] *m* spridenje *n*; *ultimis e forsit unichis gotis di aghe frescje in chest incuinament e ~? (Pa 03/10)*; *a son dome antighis, no derivadis par ~ di chês furlanis. (Pa 02).*
imbastî [imbas'ti:] (*o imbastis*) *tr* 1. sešiti, speti, zašiti 2. (verz, govor) formulirati, oblikovati, improvizirati.
imbastidure [imbasti'dure] *f* (t. FIG) nit za spenjanje *n*.
imbavaiâ [imbavai'a:] *tr* zamašiti usta.
imbecâ [imbe'ka:] *tr* 1. krmiti 2. na jezik polagati.
imbecade [imbe'kade] *f* 1. grižljaj *m* 2. prišepetavanje *n*.
imbechîsi [imbe'ki:si] *refl* ?? ; PROV *il prin an di matrimoni / o malâsi o ~ o indebitâsi***.**
imbecîl [imbe'tʃi:l] *adj* bedast; PROV *Cui che al nas ~ al crepe pandolo. (ProvBr)*;
~ *m* bedak *m*.
imberdeâ [imberde'a:] (t. **imbredeâ**) *tr* 1. zamotati, zmesti, zvezati 2. ujeti (v zanku), ukaniti, prevarati, zavesti;
~**si** *refl* 1. zamotati se, zaplesti se 2. zaplesti se (z neko žensko) 3. (pri govorjenju) zaplesti se, zmesti se.
imberdeât [imberde'a:t], **-ade** (t. **imbredeât**) *adj* zamotan, zapleten, zvezan 2. v težavah, v stiski 3. v zadregi.
imberdei [imber'dɛi] (t. **imbredei**) *m* 1. zadrega *f*, ovira *f*, sitnost *f* 2. → ***berdei***.
imberlât [imber'la:t], **-ade** *adj* 1. (pri lesu ipd.) skrivljen, zvit, upognjen 2. (oseba) skrčen, sklenjen;
~**si** *refl* (pri lesu ipd.) skrivit se, zviti se, upogniti se.
imberlî [imber'li:] (*o imberlis*) *tr* uročiti, začarati, slepiti, zavajati, osvojiti, narediti zaljubljenega;
~**si** *refl* zamakniti se.
imberliment [imberli'ment] *m* čar *m*, omama *f*, očarljivost *f*.
imberlît [imber'li:t], **-ide** *adj* uročen, začaran, zaveden; omamljen; očaran; zaljubljen; *Par dîle vere, jo mi stufavi, intant che 'Sef al pareve ~ des cjartis. (Enrico).*
imberlumît [imberlu'mi:t], **-ide** *adj* → ***imbarlumît***.
imbertonâ [imberto'na:] *tr* narediti noro zaljubljenega, čustveno zasužniti, komu glavo zavrteti.
imbertonât [imberto'na:t], **-ade** *adj* noro zaljubljen.
imbesteâ [imbeste'a:] *it* (*redko*) poživiniti se; → ***imbestialî***.
imbesteât [imbeste'a:t], **-ade** *adj* besen kot zver.
imbestialî [imbestia'li:] *it* in *refl* poživiniti se.
imbeverâ [imbeve'ra:] *tr* 1. → ***beverâ*** 2. FIG slepiti, za nos vleči koga.
imbeverât [imbeve'ra:t], **-ade** *adj* → ***beverât***;
~ *m* FIG lahkovernež *m*, naivnež *m*, zelenec *m*; *Traditôr o ~? (Pa 03/8).*
imbielî [imbie'li:] *si podès lustrâ e imbielî un mobil vecjo, dut sforonglât (PauluzzoN)*
imbilâsi [imbi'la:si] *refl* razjeziti se, pobesniti.
imbiliât [imbi'la:t], **-ade** *adj* razdražen, besen, jezen; *Lì al clama i caporions e ur fasè un discors ~, crudêl e plen di desideri di svindic. (Storie).*
imbilisiâsi [imbilizi'a:si] *refl* → ***bilisiâsi***.
imbinâ [imbi'na:] *tr* ??
difondi messaçs "passatiscj" par furlan dome se a son imbinâts cui prodots leâts a la tradizion local (SiF 03/3, 69-81)
imbissâsi [imbi'sa:si] *refl* postati strupen, pobesniti.
imbissât [imbi'sa:t] *adj* strupen, besen, razdražen.
imblacjâ [imbla'qa:] *tr* z belilom namazati;
~**si** *refl* z belilom se namazati.
imblecâ [imble'ka:] (redko **blecâ**) *tr* (za)krpati; *ducj nô si sin dâts da fâ par tirâ indenant e par ~ e rimeti adun la nestre Italie e (bassafriulana)*; ***~ bregons*** zakrpati hlače.
imbletâ [imble'ta:] *tr* 1. znova vpreči, znova vdeti, ponovno namestiti 2. → ***imblecâ***.
imbletât [imble'ta:t], **-ade** *adj* ***mâl ~*** v slabem stanju; v slabem zdravstvenem stanju.
imblichignâ [imbliki'ña:] *tr* → ***bichignâ***.
imblocâ [imblo'ka:] *tr* in *refl* → ***blocâ***.
imbocjâ [imbo'qa:] *tr* 1. v usta položiti hrano 2. FIG prišepetati; svetovati; dati navodila.
imbocjadure [imboqa'dure] *f* 1. ustje *n* 2. žvale 3. ustnik *m*.
imbocolâ [imboko'la:] (*o imbocoli* [imbo'k li]) *tr* (lasje, lasulja) kodrati, zavihati.
imbocolât [imboko'la:t], **-ade** *adj* kodrast, kodrav.
imboconâ [imboko'na:] *tr* 1. pogoltniti; požreti; pasiti se 2. FIG preslepiti, ukaniti;
~**si** *refl* nažreti se; *Imboconâsi tant che i ocats - Riempirsi come le oche. (Verone)*
imboconât [imboko'na:t], **-ade** *adj* *p.* od → ***imboconâ*** ; ***restâ ~ ??***
imboi [im'boi] *m* → ***invoi***.
imbolâ [imbo'la:] *tr* → ***bolâ***.
imbolade [imbo'lade] *f* → ***bolade***.
imboletâ [imbole'ta:] *tr* obdavčiti.
imbolognâ [imbolo'ña:] *tr* ARGO varati, ogoljufati.
imbombâ [imbom'ba:] (manj obič. **imbombî**) *tr* 1. (v tekočino) zmehčati, prepojiti, potopiti, omočiti; *Là jù in fonts, te povolade che si viodeve trimâ di lontan, e dopo un viâl imbombât di brume (PauluzzoN)*
2. FIG vpojiti, utopiti v sebe; *E nas la religjon serie che e à di ~ cjâf, cûr e voris dal om. (Bibl-Isaje).*

imbombade [imbom'bade] (manj obič. **imbombide**) *f* potopitev.
imbombasâ [imbomba'za:] *tr* 1. natrpati z bombažem 2. FIG natrpati, odeti, pokriti, prepojiti.
imbombât [imbom'ba:t] (manj obič. **imbombît**) *adj* (t. FIG) razmočen, premočen; razmehčan, vlažen, prepojen; poln, napolnjen; *Ma varaial une fin il velen scliçât di dutis dôs lis bandis, tun teren za ~ di prejudizis secolârs? (Pa).*
imbombî [imbom'bi:] *tr* → ***imbombâ***.
imbonî [imbo'ni:] *tr* → ***imbunî***.
imbôr [im'bo:r] *m* barvilo *n*, barvilno sredstvo.
imborât [imbo'ra:t] *m* *??* *cu lis predicjs su la muart inesorabil, sul judissi trement e sul infiêr simpri imborât e pront a gloti come une grande bocjone ducj i danâts (BelFa).*
imboreâ [imbore'a:] *tr* 1. zanetiti, vžgati, razvneti, vneti 2. FIG razvneti (čustva), zanetiti (prepir).
imboreçâ [imbore'tʃa:] *tr* razvneti;
~**si** *refl* razvneti se, vžgati se, ogreti se; *di pôre che si imboreçassin di plui e si metessin a rompi la robe. (Sg).*
imboreçât [imbore'tʃa:t], **-ade** *adj* razvnet, zagret, ogret; *E jere dute imboreçade (Verone). - Era infervorata, eccitata, euforica.*
imboreçament [imboretʃa'ment] *m* razvnetje *n*, razvnetost *f*, zagretost *f*.
imborghesâ [imborge'za:] *tr* pomeščaniti;
~**si** *refl* pomeščaniti se.
imboscâ [imbos'ka:] *tr* 1. skriti v gozdu 2. odtegniti od vojaške dolžnosti 3. pogozditi, pomlajevati gozd;
~**si** *refl* 1. v goščo iti 2. odtegniti se vojaške dolžnosti.
imboscade [imbos'kade] *f* zaseda *f*, preža *f*; *Une lote fate no dome di vueris, ma ancje di falsitâts, di asse, di imboscadis e des plui impensadis tristeriis. (Natisone/furlanis).*
imboscament [imboska'ment] *m* pogozdovanje *n*.
imbosemâ [imboze'ma:] *tr* ovlažiti (tkanino).
imbosemade [imboze'made] *f* → ***imbosemadure***.
imbosemadure [imbozema'dure] (t. **imbosemade**) *f* ovlaženje *n*.
imbossolâsi [imboso'la:si] *refl* grmaditi se, zbrati se na kup, kupičiti.
imbotâ [imbo'ta:] *tr* naliti (vino) v sode, dati v sode; PROV *ce che si à imbotât, si spine*.
imbote ['??] *adv* odenkrat, takoj, v trenutku; *O che la Europe, ven a stâi la Union europeane, e met ~ fiers in aghe (Pa).*
imbote che [~ ke] *co* komaj ko.
imbotedôr [imbote'do:r] *m* lijak *m* (za nalivanje vina v sodove); → ***plere di vassel, plere di travasâ***.
imbotî [imbo'ti:] *tr* → ***imbutî***.
imbotonâ [imboto'na:] *tr* zapeti (obleko);
~**si** *refl* FIG postati molčljiv.
imbotonadure [imbotona'dure] *f* zapenjanje *n*; vrsta gumbov.
imbotonât [imboto'na:t], **-ade** *adj* 1. zapet 2. FIG zategnjen, zaprt, nedostopen.
imbraçâ [imbra'tʃa:] *tr* objeti, stisniti k sebi;
~**si** *refl* oprijeti se česa.
imbraçament [imbratʃa'ment] *m* objem *m*, objemanje *n*.
imbragâ [imbra'ga:] *tr* TEH z jermenom prevezati; *cul cjâf dut ben ~, si strenzeve, si strenzeve, e il mat intant al vuacave, al vuacave taramotant (Urli)*;
~**si** *refl* FIG ugrezniti se, zabresti.
imbraghessâ [imbrage'sa:] *tr* 1. nadeti hlače, obleči hlače 2. (ženska) narediti iz moža copato;
~**si** *refl* obleči si hlače.
imbramîsi [imbra'mi:si] *refl* otrpniti, odreveneti, zmrzniti (od mrazu).
imbramît [imbra'mi:t], **-ide** *adj* odrevenel, otrpnel.
imbrancâ [imbran'ka:] *tr* zgrabiti, pograbiti, grabiti;
~**si** *refl* oprijeti se česa.
imbrandî [imbran'di:] *tr* (*redko*) vihteti.
imbredeâ [imbrede'a:] *tr* → ***imberdeâ***.
imbredei [imbre'dɛi] *m* → ***imberdei***.
imbrenâ [imbre'na:] *tr* 1. obrzdati (konja); 2. FIG obrzdati, zavirati.
imbreveâ [imbreve'a:] *tr* (*redko*) o-, s-krajšati; na kratko povedati.
imbrincâ [imbrin'ka:] *tr* → ***brincâ***.
imbrocâ [imbro'ka:] ?? *che no tu imbrochis mai une di drete! (MazzonIol)*
imbroi [im'brɔi] *m* zmešnjava *f*, zadrega *f*, prevara *f*.
imbroiâ [imbroi'a:] (*imbroi, imbrois, imbroie*) *tr* 1. slepariti, (pre)varati; *chei che a son li us vuelin ~. (CoUd)* 2. zamotati, (z)mešati, z(a)viti;
~**si** *refl* 1. zmesti se, zbegati se 2. zamotati se.
imbroiade [imbroi'ade] *f* → ***imbroiadure***.
imbroiadure [imbroia'dure] (t. **imbroiade**) *f* sleparjenje *n*, varanje *n*, prevara *f*.
imbroieç [imbroi'ɛtʃ] (*pl* ***imbroieçs*** [imbroi'ɛts]) *m* zmešnjava *f*, zadrega *f*, prevara *f*; *e vuê o soi vignût a cognossince dal plui grant ~ mai davuelt de bande des maiors ai dams (Leng).*
imbroiele [imbroi'ele] *m* slepar *m*; goljufen kvartopirec *m*.
imbroion [imbroi'on] *m* slepar *m*, prepirljivec *m*; *che il fantat al jere svelt di cjâf, ma no ~. (Sg).*
imbroionarie [imbroiona'rie] *f* → ***imbroieç***.
imbroioneç [imbroio'nɛtʃ] *f* → ***imbroieç***.
imbroiôs [imbroi'o:s], **-ose** *adj* zoprn, grenak, trpek, težak, zahrbten.
imbrucjâ [imbru'qa:] *tr* 1. nabiti; priostriti; natakniti 2. pogoditi, zadeti, uganiti (npr. odgovor); ***~le juste*** v črno zadeti 3. vstopiti (skozi vhod, v) 4. nizati, nanizati
imbrucjât [imbru'qa:t], **-ade** *adj* ***sanc ~*** *I vignì subit un tic di sanc ~, e al si metè a supâsi il dêt, cjalant paraiar. (Sg).*
imbrucjîsi [imbru'qi:si] *refl* zasiriti se, strditi se, zgostiti se.
imbrudiâ [imbrudi'a:] *tr* (z juho) umazati.
imbrugnât [imbru'ña:t], **-ade** (t. **imbrugnulât**) *adj* kujav, nejevoljen; razhuden.
imbrugnulât [imbruñu'la:t], **-ade** → ***imbrugnât***.
imbrunî [imbru'ni:] *tr* potemniti, potemneti;
~**si** *refl* temniti se, mračiti se;
~ *m* potemnitev *f*.
imbrunide [imbru'nide] *f* → ***imbrunidure***.
imbrunidôr [imbruni'do:r] *m* 1. gladilec *m*, loščilec *m* 2. gladilno jeklo, gladilni kamen.
imbrunidure [imbruni'dure] *f* likanje *n*, loščenje *n* (kovin).
imbrussât [imbru'sa:t], **-ade** *adj* podivjan, divji (rastlina).
imbugât [imbu'ga:t], **-ade** *adj* → ***bugât***.
imbuît [imbu'i:t], **-ide** *adj* žareč, razbeljen, pekoč, goreč, vnet; ***ros ~*** ognjeno rdeče.
imbuiaçâ [imbuia'tʃa:] *tr* gnojiti, pognojiti;
~**si** *refl* pognojiti se.

imbultricâsi [imbultri'ka:si] *refl* pogoltniti se, požreti se.
imbunî [imbu'ni:] *tr* 1. vzemljiti; nasuti, napolniti 2. FIG napolniti, nasititi, naliti;
~**si** *refl* napolniti se.
imbuniment [imbuni'ment] *tr* nasičenje *n*; naplavina *f*.
imbunît [imbu'ni:t], **-ide** *adj* (t. FIG) nasičen; nasut; napolnjen; naplavljen.
imburide [imbu'ride] *f* hitrost *f*, brzina *f*.
imburît [imbu'ri:t], **-ide** *adj* vihrav; hiter, nagel; ***dut ~*** v naglici.
imbusâ [imbu'za:] *tr* vtakniti, vriniti, zabiti; *Catia mi semee une femine fate e jê siore, no à di pratindi che la vîsi ancje se v'a a ~ une letare (BrLi)*;
~**si** *refl* vgnezditi se, gnezditi, nastaniti se.
imbussulâ [imbusu'la:] (*o imbussuli* [imbu'suli]) *tr* 1. vstaviti, vtakniti v posodo 2. FIG natvesti, ugnati, prevarati; *predis par ~ i stupits (glesie).*
imbutî [imbu'ti:] *tr* 1. pošivati, vatirati; natrpati 2. amortizirati, utešiti, pomiriti.
imbutide [imbu'tide] *f* prešita odeja *f*; → ***coltre***.
imbutidure [imbuti'dure] *f* *??*
imbutiliâ [imbutili'a:] *tr* vstekleničiti; *di un alenadôr che al vîf tra chei cuei toscans dulà che si prodûs il "chianti", che al à savût "~" lis fadiis di trê campionâts par rivâ dulà che (La 05/7).*
imbuzarament [imbudzara'ment] *tr* *??*
imbuzarâsi [imbudza'ra:si] *refl* požvižgati se na; → (bolj obič.) ***infotâsi***.
imens [in'mɛns] → ***inmens***.
imensitât [inmensi'ta:t] → ***inmensitât***.
imersion [imersi'on] *f* → ***inmersion***.
imerzi [imersi'on] *f* → ***inmerzi***.
imitâ [imi'ta:] (*o imiti* [i'miti]) *tr* oponašati, posnemati, imitirati.
imitabil [imi'tabil] *adj* posnemanja vreden.
imitadôr [imita'do:r] *m* posnemovalec *m*.
imitazion [imitatsi'on] *f* posnemanje *n*, imitacija *f*.
imni ['imni] *m* hvalnica *f*, himna *f*; *cuant che al scrivè lis primis lirichis, imnis, dramis e… (Eg).*
imò [i'mɔ] *adv* → ***inmò***.
imobil [i'mɔbil] *adj* nepremičen;
~ *m* nepremičnina *f*.
imobilitât [imobili'ta:t] *f* nepremičnost *f*.
imobilizâ [imobili'dza:] *tr* nepremično napraviti.
imor- → ***inmor-***
impac [im'pak] *m* zavoj *m*, sveženj *m*; *A vaive, mi pâr che a voleve un ~ di jarbe (Pa).*
impacâ [impa'ka:] *tr* zaviti, embalirati; → ***impachetâ***.
impacagnâ [impaka'ña:] *m* → ***pacagnâ***.
impachetâ [impake'ta:] *tr* zamotati, zaviti, (za)pakirati; *Tal câs di trataments in zonis plui grandis, il miceli, arlevât in fermentadôrs industriâi, al ven impachetât in tubui come chei di un dentrifici. (SiF 03/4, 9).*
impacjucâ [impaqu'ka:] (t. **impacjugâ**) *tr* za-, u-, po-mazati
impacjucât [impaqu'ka:t], **-ade** *adj* umazan, nesnažen.
impacjugâ [impaqu'ga:] *tr* → ***impacjucâ***.
impaç [im'patʃ] (*pl* ***impaçs*** [im'patʃ]) *m* zadrega *f*, ovira *f*, sitnost *f*.
impaçâsi [impa'tʃa:si] *refl* vtikati se, nos vtikati, vmešavati se; ***~ in alc*** vmešati se v kaj; *impaciti tai tiei afârs!* brigaj se zase!
impagjinâ [impaġi'na:] *tr* TISK paginirati (lomiti strani); *cui miei lavôrs, fra chescj il gno prin fotolibri "Assisi", in blanc e neri, che o ai ancje impagjinât dibessôl». (Pa 7/2000).*
impagjinadure [impaġina'dure] *f* TISK lomljava *f*, lomljenje *n*.
impagjinazion [impaġinatsi'on] *f* paginacija *f*, številčenje *n*; *co ancje i caratars tipografics no stavin ben in rije, e da la ~ (Pa 11/99).*
impaiâ [impai'a:] (*impai, impais, impaie*) *tr* s slamo oviti, plesti, nagatiti.
impaiadure [impaia'dure] *f* ovijanje s slamo, nagačevanje.
impalâ [impa'la:] *tr* na kol nabosti.
impalpabil [impal'pabil] (*pl* ***impalpabii***) *adj* neotipljiv; *sgurletâ dulintor par lâ sù ancjemò, come un bovul ~ sul sufit infrusignât dal fum (Mar).*
impaltanâ [impalta'na:] *tr* → ***impantanâ***; *là che Milani al à metût pît ai 6 di dicembar dal 1954 dut impaltanât e strafont (Bel).*
impaludâ [impalu'da:] *tr* zamočviriti; *Cenci si lu inmagjine boriôs, pe circustance impaludât de pofardie dal podê (Mar).*
impanâ [impa'na:] *tr* prevleči.
impanîsi [impa'ni:si] *refl* zgostiti se, strditi se.
impantanâ [impanta'na:] *tr* oblatiti;
~**si** *refl* ugrezniti se; *Ancje il timp al someave come impantanâsi intun visc che no lu faseve lâ indenant. (Daidussi).*
impantanât [impanta'na:t], **-ade** *adj* *??* *al reste ~ li dal Senât. (Pa 03/11)*; *Intant che l'impegn umanitari al somee ~, di cualchi an incà e je comparide une forme gnove di solidaritât internazionâl (Pa 04/03)*
impapinâsi [impapi'na:si] *refl* zmesti se.
impâr [im'pa:r] *m* v: ***vignî a bon ~*** koristiti.
imparâ [impa'ra:] *tr* 1. učiti se (poklica); ***~ il mistîr*** učiti se poklica; *Dopo cualchi istruzion elementâr al lè a imparâ il ~ a Villach, in Austrie (Natisone/furlanis)*; ***~ adaments*** učiti se na pamet; ***~ a memorie*** učiti se na pamet ; *Fasêt il sfuarç di ~ par ben a memorie la part (ShW)*; *Ma, sioruts, ve lis vuestris parts e jo us sconzuri, us domandi e o brami che lis imparedis a memorie par doman di gnot (ShW)* 2. (*redko*) učiti (koga).
imparegjabil [impare'ġabil] *adj* brez primere; *Par fermâ la dissipazion e par tacâ a considerâ cheste aree tant delicade un risorse preciose e ~ (Pa 04/02).*
imparêsi [impa're:si] *refl* prikazati se, razodeti se.
imparintâsi [imparin'ta:si] *refl* v svaštvo stopiti; *Cul passâ dal timp i Marta a si son imparentâts cun cuasi dutis lis fameis di Negrons (Piç).*
imparmalîsi [imparma'li:si] *refl* vzeti si za zlo.
imparonâsi [imparo'na:si] *refl* polastiti se (česa).
impartît [impar'ti:t], **-ide** *adj* podeljen, razdeljen; *tes scuelis superiôrs si fasin 2-4 oris setemanâls di romanç, cuntun minim di dôs altris dissiplinis impartidis par romanç (tes magjistrâls). (Cisilino, treball)*
imparziâl [impartsi'a:l] *adj* nepristranski.
imparzialitât [impartsiali'ta:t] *f* nepristranskost *f*, nepristranost *f*.
imparzialmentri [impartsial'mentri] *adv* nepristransko.
impassâ [impa'sa:] (t. **impassetâ**) *tr* skladati, nagrmaditi les na določeno mero (da ga je mogoče s koraki meriti).
impassetâ [impase'ta:] *tr* → ***impassâ***.

impassibilitât [impasibili'ta:t] *f* brezčutnost *f*; *Se a tasin i oms, parcè no varessial di tasê Diu, content te sô ~ come che lu viodevin i grêcs? (BelFa).*

impassionât [impasio'na:t], **-ade** *adj* zaljubljen, bolan od ljubezni.

impast [im'past] (*pl* ***impascj***) *m* testo *n*, lep *m*, mešanica *f*; *Lis primis diferencis si àn tal mût di compuartâsi dai impascj frescs, ven a stâi inte lôr reologjie. (SiF 03/3, 97)*; *Par rivâ a jessî dal ~, i deputâts a an domandât che la Conference intergovernative (Pa 03/10).*

impastâ [impas'ta:] *tr* 1. gnesti; vmesiti; 2. lepiti; 3. mešati barve

impastanâ [impasta'na:] (t. **pastanâ**) *tr* 1. AGR (po-/za-) saditi, vstaviti (v zemljo); *impastanât tal vâs* vstavljen v vaso (roža) 2. postaviti (kole) 3. vstaviti vmes (besedo); 4. stvoriti, narediti, pripraviti, oblikovati; *al impastane taulis* naredil je mize 5. organizitati, pripraviti žur 6. snovati, dovesti do (vojne, težave ipd.) 7. osnovati (organizacijo, družino); ***~ une glesie*** osnovati cerkev; ***~ la gnove colonie*** osnovati novo kolonijo 8. ***~ il cunfin*** začrtati mejo 9. ***~ la sperance*** dati upanje 10. pritrditi, prilepiti; ***~ su pal mûr*** nalepiti na zid 11. mazati, za-/u-mazati, oblatiti (tudi fig. srce ipd.) 14. ***lassâ impastanât*** pustiti (nekoga) na cedilu/ samega, opustiti (nekaj) 15. narediti (dolg) 16. ***impastanâ une lît*** začeti prepir;
~**si** *refl* 1. nastaniti se, naseliti se 2. zaplesti se (z neko osebo);
~ adj ***mâl impastanât*** slabo oblikovan, narejen, pripravljen; PROV *Lassâ dut impastanât - Piantare tutto in asso, lasciare a mezzo (Verone)* .
??*impastanâ* *e da la nestre disponibilitât d'~ gnovis ativitâts par seondâ cun coerence lis vocazions dal teritori (Pa 06/1)*

impastiçâ [impasti'tʃa:] *tr* FIG zmedo napraviti, šušmariti.

impastoreâ [impastore'a:] (*o impastorei* [impasto'rɛi]) *tr* (t. FIG) 1. zvezati 2. omejevati; ovirati.

impastroçâ [impastro'tʃa:] (t. **impastrocjâ)** *tr* mazati.

impastrocjâ [impastro'qa:] *tr* in *refl* → ***impastroçâ***.

impat [im'pat] *m* (posledična) posledica *f*, vpliv *m*, učinek *m*; *cirint intervents cuntun ~ mancul penç e no concentrâts tune aree uniche.(O)*; ***~ ambientâl*** vpliv na okolje; *La societât Autovie Venete i à tignût a specificâ che pai lavôrs a vignaran doprâts sistemis cuntun bas ~ ambientâl. (O)*; ***~ ecologjic*** ekološki učinek; *il risultât però nol è cence conseguencis no dome a nivel economic, ma ancje cjalant al ~ ecologjic. (SiF 03/4, 9)*; ***~ su*** vpliv, učinek na; *O pensi al ~ su la opinion de popolazion serbe, che no po acetâ la definizion di criminâl..(Pa 7/99).*

impatâ [impa'ta:] *tr* neodločeno igrati, remizirati.

impatri [im'patri] *m* vrnitev v domovino.

impatriâ [impatri'a:] *tr* v domovino vrniti.

impazâsi [impatri'a:] *tr* znoreti, ponoreti; *No i rispuint, no mi và d'impazâmi e o pensi al fresc ch'al è difûr. (BrLi)*; *O dal partît ch'o vevi cjapât di no impazâmi pardabon cu lis feminis.(BrLi)*

impazient [impatsi'ɛnt] *adj* → ***malpazient***.

impeçotâ [impetʃo'ta:] *tr* v sveženj zaviti.

impedî [impe'di:] *tr* preprečiti, ovirati; zabraniti; onemogočiti; zapreti (pot); *a domandin une soluzion rapide al probleme, par ~ che la sierade de aziende e puarti consecuencis sul plan ocupazionâl. (O)* da bi se preprečilo...; ***~ a cdn*** nekomu nekaj onemogočiti; *ma nancje lui nol pues ~ ae Leghe di fâ lis sôs azions politichis (O).*

impediment [impedi'ment] *m* → ***pidiment***.

impedimentâ [impedimen'ta:] *tr* → ***pidimentâ***.

impedimentât [impedimen'ta:t] *adj* → ***pidimentât***.

impedoglâ [impedo'gla:] *tr* 1. uši dobiti 2. poleniti se.

impedradâ [impedra'da:] *tr* tlakovati.

impegn [im'pɛñ] (*pl* ***impegns*** [im'pɛins]) *m* 1. obveznost *f*, dolžnost *f*, zaveza *f*; *Di bande de Regjon al è stât cjapât l'~ di fâsi sintî a Rome e..(O)*; *I assessôrs ... a àn firmât un document là che si confermin i impegns za concuardâts tes zornadis precedentis.(O 14/4/2001)* 2. naloga *f*, delo *n*, opravek *m*, zaposlitev *f*, dejavnost *f*; *ma cumò o ai un ~ e sbratâmal o scuen..(F)* 3. napor *m*, vnema *f*, gorečnost *f*; *ma a viodi cun ce sest e cun ce ~ che al fâs i siei lavôrs chel birichin! (F)*; ***di ~*** z vnemo: *lu àn vuardiât d'~* [il pignarûl], *che al sei sigûr (F).*

impegnâ [impe'ña:] *tr* 1. zastaviti, dati v najem; *o ai impegnât i miei cjamps e dute la mê mobilie (F)* 2. zavzeti (prostor ipd.); *il cjâf impegnât in cuissa ce pinsîrs* glava polna s kdorsive kakšnimi misli 3. biti zaposlen z,
~**si** *refl* zavezati se, prevzeti nalogo, dolžnost; *E metarà a disposizion borsis di studi par ricercjadôrs che si impegnaran a publicâ i risultâts des lôr ricercjis ancje par furlan (O).*

impegnât [impe'ña:t], **-ade** *adj* in *p* 1. zastavljen, oddan v najem, v najemu 2. zaposlen (z neko zadevo), zavezan; *critics e atôrs talians impegnâts su lis cuistions dal cemût e dal parcè doprâ un dialet o une lenghe minoritarie tes senis teatrâls. (Pa 12/99).*

impegnatîf [impeña'ti:f], **–ive** *adj* obvezujoč, zavezujoč, resen, pomemben; *La segnalazion no je impegnative in forme definitive.(Pa)*; *Un pas ben plui grant e ~! (Pa 02)*; *su lis ments e su lis cussiencis di cheste regjon, e discomponile toc par toc al domandarès un ~ aparât di resonaments (La 05/4).*

impegno [im'pe:ño] → ***impegn***.

impegnorâ [impeño'ra:] (t. **impignorâ**) *tr* zastaviti, zarubiti.

impegnorament [impeñora'ment] *m* zastava *f*, rubežen *m*.

impelâsi [impe'la:si] *refl* kosmat postati; → ***impiluçâ***.

impeliçâ [impeli'tʃa:] *tr* s kožuhom pokriti.

impen [im'pɛn] *adv* nasprotno; ampak; *lui, ~, nus insegne* on, v nasprotju, nas uči; → ***invezit***.

impen di [im'pɛn di] (t. **impi di**) *co* namesto (da); *~ predicjâ il vanzeli* namesto pridigati evangelij;

impenetrabil [impene'trabil] *adj* neprediren; nepristopen; *che e podarès comprindi tal so dissen ~ ancje il frutto del ventre suo. (Mar).*

impenetrabilitât [impenetrabili'ta:t] *f* nepredirnost *f*; *là che la robe plui impuartance e jere la altece dal mûr di cente e la ~ fisiche e psicologjiche dal "secul", a son dutis confermis. (Bel).*

impensabil [impen'sabil] *adj* nepojmljiv; *che o vin ancjemò un grum di lavôr tal cjamp de cognossince mutuâl, parcè che al somee scuasit ~ che lis cjossis a vebin di tirâ dilunc cemût (Pa 04/04).*

impensâsi [impen'sa:si] *refl* spomniti se; *impensiti!* daj pomisli malo; *ce ti impensistu?* kaj ti pride na misel?; *par ~ dai miârs di zovins sacrificâts tes impressionantis batais di France. (Pa 02)*; *che a dovevin simpri impensâsi di lui (MazzonIol)*; *cussì si impensisi dome il biel (MazzonIol).*

impensât [impen'sa:t], **-ade** *adj* omišljen, neresničen;

Une lote fate no dome di vueris, ma ancje di falsitâts, di asse, di imboscadis e des plui impensadis tristeriis. (Natisone/furlanis).
impeolâ [impeo'la:] (*o impeoli* [impe' li]) *tr* osmoliti; ~**si** *refl* 1. FIG ugrezniti se, na limanice iti; *O alci lis spalis e o tiri adilunc cence ~mi tun tabaiâ che no mi impuarte. (BrLi)* 2. ***impeolâsi intor*** .
impeolade [impeo'lade] *f* osmoljenje *n*.
imperadôr [impera'do:r] *m* cesar *m*, vladar *m*.
imperadore [impera'dore] *f* cesarica *f*, vladarica *f*.
imperadresse [impera'drese] *f* cesarica *f*, vladarica *f*.
imperatîf [impera'ti:f] *m* 1. imperativ *m*; *L'~ dal consum al impastane simpri plui la vite di ogni dì de int (Pa)* 2. GRAM velelnik *m*, imperativ *m*.
imperdonabil [imperdo'nabil] (*pl* ***imperdonabii***) *adj* neopravičljiv, neoprostljiv; *Cun dams incalcolabii e imperdonabii par chê puare int che si è cjatade taiade fûr de patrie (Pa 05/04).*
imperesonâ [imperezo'na:] *tr* → ***impresonâ***.
imperfet [imper'fɛt] *adj* nepopoln;
~ *m* GRAM nedovršni pretekli čas, imperfekt *m*.
imperfezion [imperfetsi'on] *f* nepopolnost *f*.
imperi [im'pɛri] *m* imperij *m*, cesarstvo *n*, vlada *f*, vladanje *n*; ***~ otoman*** osmansko cesarstvo; *e fos compensade cuistant teritoris a Orient, magari a spesis dal Imperi Otoman (GP)*; ***~ roman*** rimsko cesarstvo; *Come che ducj lu san, l'Imperi roman al è stât fat fûr massime par man dai Gjermans (Pa 03/2).*
Imperiâl [imperi'a:l] → ***Gradiscje ~***.
imperiâl [imperi'a:l] (*pl* ***imperiai***) *adj* cesarski, vzvišen; *Al è stât architet ~ di Istambul dal 1891 al 1908 (GE).*
imperialisim [imperia'lizim] *m* imperializem *m*.
imperialist [imperia'list] *m* imperialist *m*; *Cun di plui cheste situazion e vierç par Tellini altris pericui, altris aventuris imperialistis (Pa 04/05).*
imperialistic [imperia'listik], **-iche** *adj* imperialističen *m*; *il fenomen tai tiermins marxiscj-leniniscj di "sfrutament coloniâl" e "~" des periferiis etnichis (Pa 02).*
imperiôs [imperi'o:s], **-ose** *adj* ?? *parons di cjase, la gnagne simpri imperiose dal alt di chê sente dulà che e stave dongje il fogolâr (PauluzzoN).*
imperlâ [imper'la:] *tr* (t. FIG) z biseri okrasiti.
impermeabil [imperme'abil] *adj* nepremočljiv; *che al devente une vore compat e al rint ~ il teren. (CoGonars)*; ~ *m* dežni plašč *m*.
impermeabilitât [impermeabili'ta:t] *f* 1. nepremočljivost *f* 2. FIG neprodornost *f*; *Une ~ culturâl tâl e je causionade de volontât (Pa).*
impersonâ [imperso'na:] *adj* ?? *ancje chê cjamade di bêçs e di titui nobiliârs, no po stâ cence idui che a impersonin lis sôs aspirazions plui segretis e i siei vizis plui platâts. (Bel).*
impersonâl [imperso'na:l] *adj* brezoseben, neoseben; *Ma il podê nol è alc di irazionâl, di ~ (Pa 02).*
impertinence [imperti'nentʃe] *f* nesramnost *f*.
impertinent [imperti'nɛnt] *adj* nesramen.
imperversâ [imperver'sa:] *it* divjati; *magari cussì no tant difondude, di modelâlu sul talian o, seont la mode che e imperverse ancje in cheste lenghe (Pa 7/2000)*; *Dificil e fastidiôs scugnî sielgi fra un Berlusconi che al imperverse dì e gnot sun ducj i canâi cu lis sôs barzaletis (Pa 06/3)*
impestâ [impes'ta:] *tr* (t. FIG) 1. okužiti; *Ben si sa che la blave impestade da la FB1 e promôf la leucoencefalomalacie tai cjavai (SiF 02/1, 31-45)*
2. zasmraditi 3. kvariti, spridti.
impestade [impes'tade] *f* 1. okuženje *n* 2. kužna bolezen *m*, kuga *f*.
impestât [impes'ta:t], **-ade** *adj* okužen; *bandîlu de comunitât come che si faseve cui lebrôs e cui impestâts. (Bel).*
impetî [impe'ti:] *tr* JUR 1. povabiti (pred sodišče); *Li dal Gjenerâl a vignivin deputazions a ~ reclams (CoCamp)* 2. tožiti.
impetolâ [impeto'la:] *tr* zamotati, zaviti;
~**si** *refl* na limanice iti.
impetrazion [impetratsi'on] *f* dosega *f*; prošnja *f*; *Dopo di chest moment di riflession e di ~, il celebrant al da sù la antifone (BelR).*
impetrî [impe'tri:] *tr* (t. FIG) okamniti, v kamen spremeniti; *la cjocete di tô mari e devente un toc di len impetrît (PauluzzoN)*; *Ma l'insieme, il colôr di chel insieme i jere restât fis tal cûr, impetrît (PauluzzoN).*
impeverâ [impeve'ra:] (*o impeveri* [impe'veri]) *tr* poprati., popoprati.
impì di [im'pi di] *co* in *prep* → ***impen di***.
impiâ [impi'a:] *tr* 1. prižgati (ogenj, radio ipd.), vžgati, zanetiti; ***~ il fûc*** prižgati ogenj, zakuriti; *~ il fûc e meti sù il cafè, une pignate grande di cafè di vuardi (MazzonIol)*
2. FIG (raz)vneti; *Chescj doi a rivin a ~ il fûc de rivolte popolâr (CoUd)*; *e cussì pôc nostalgjiche, e varès di tornâ a ~ i entusiasims (Leng)*; ***~ une ipoteche*** vknjižiti hipoteko;
~**si** *refl* 1. prižgati, vžgati se 2. vneti se (čustveno).
impiadôr [impia'do:r] *m* zaganjalnik *m*, prižgalec *m*.
impiament [impia'ment] *m* vžig *m*.
impiât [impi'a:t], **-ade** *adj* 1. prižgan, vžgan 2. FIG ARGO pijan.
impicotîsi [impiko'ti:si] *refl* biti otrpel, tog.
impicotît [impiko'ti:t], **-ide** *adj* otrpel, tog, resen, strog; *Lui al rive a voltâsi a man drete, de bande dal vecjo ~ a pêl suntun jeur (Mar)*; *Finide la sô vôre, si dreçave ~ sul so scritori. (BrLi)*; *e vierzeve la portele cun ande impicotide (PauluzzoN)*; *I voltave lis spalis e 'Sef i viodeve la vitute sutile, un pôc impicotide. (PauluzzoN).*
impicjâ [impi'qa:] *tr* → ***picjâ***.
impicutît [impiku'ti:t], **-ide** *adj* → ***impicotît***.
impiçulî [impitʃu'li:] *tr* zmanjšati, pomanjšati.
impie-ferâi [im'pie fe'ra:i] *m* prižigalec *m* (luči).
impiegade [impie'gade] *f* uslužbenka *f*, zaposlena *f*; *„Subit" dissè l'~. (Sg).*
impiegât [impie'ga:t] *m* uslužbenec *m*, zaposleni *m*; *A Tresesin al le intune bancje, e un ~ zovin lu cjalà da cjâf a pîts (Sg).*
impignorâ [impiño'ra:] *tr* → ***impegnorâ***.
impilacitâsi [impilatʃi'ta:si] *refl* ?? *al sintive il tac dai scarpons ~ un fregul tal pantan. (Sg).*
impilât [impi'la:t], **-ade** *adj* (*redko*) zamašiti, zapreti.
impilotâ [impilo'ta:] *tr* 1. KUL naperiti (s slanino) 2. FIG natlačiti, natrpati 3. FIG prebosti, presuniti.
impilucâsi [impilu'ka:si] *refl* postati kosmat.
impin [im'pin] *co* in *adv* → ***impen***.
impinion [impini'on] (t. **opinion**) *f* mnenje *n*, prepričanje *n*; ***fis te sô ~*** trden v svojem prepričanju;

~ politiche političnо prepričanje; *cence nissune distinzion par vie di gjernazie, colôr, mascjo o femine, lenghe, religjon, di ~ politiche o alcaltri (Declarazion).*
impinionôs [impinio'no:s], **-ose** (t. **opinion**) *adj* (*redko*) trmast, trdovraten, svojeglav.
impins [im'pins] *adv* → ***impîts***; *Alore al molà la biro e al jevà impins. (PauluzzoN).*
impintî [impin'ti:] *tr* ARH slikati.
impintidôr [impinti'do:r] *m* ARH slikar *m*.
impipâsi [impi'pa:si] *refl* VULG požvižgati se (na).
impirâ [impi'ra:] *tr* 1. natakniti (kaj z vilico; čevlje na noge; očala ipd.), nabosti, nadeti si; *che al rive a impirâint la fodre di corean, in mût che si poi su la culate come se e fos un codâr. (Mar)*; *tal ingjâf, ma dome di une bande e pal profont di une ongule, al impirarès un tocut just di misure (Mar)*; *A misdì al impirà i vencs intun côl di savalon (Sg)*; *chel so mût di cjalâ che e veve, come se lu impiràs (PauluzzoN)*
2. FIG varati, za nos vleči, okoli prinesti;
~**si** *refl* natakniti se.
?? *La sere prime mi jeri impirât tun jet alt e glaçât jenfri doi ninzui ruspis tanche la int dal paîs (BrLi)*
impirade [impi'rade] *f* 1. prebod *m* 2. FIG varanje *n*, prevara *f*.
impirât [inpi'ra:t], **-ade** *adj* zabit, pribit, zataknjen, nataknjen; *Se tu vens a cjase mê tu cjatis immò la manarie impirade ta lavatrice (don).*
impirimpinâsi [impirimpi'na:si] *refl* šopiriti se.
impisuliment [impizuli'ment] *m* uspavanje *n*.
impisulîsi [impizu'li:si] (*mi impisulis*) *refl* zadremati. *di ~ stant sentade su la bancje. (Urli)*; *Po tâs, mi vevi impisulît... (MazzonIol).*
impit [im'pit] *m* silovitost *f*, sila *f*, besnost *f*, srd *m*, jeza *f*, naskok *m*; *Chest model al à di timp pierdût l'~ (Pa).*
impît di [im'pi:t di] *co* in *prep* → ***impen di***.
impîts [im'pi:s] (t. **impins**) *adv* 1. na nogah; ***al è nassût ~*** pod srečno zvezdo biti rojen 2. FIG v teku, v zraku.
implaiâ [implai'a:] (*o implai, implais, implaie*) *tr* raniti.
implant [im'plant] *m* 1. zgradba *f*, instalacija *f*, naprava *f*, osnova *f*; *che cussì al podarà testâ la organizazion e i implants in spiete des Universiadis invernâls (O)*; ***il prin ~*** začetki ; ***~ pal ski*** smučarske naprave ; *O vin inviâts impuartants inviestiments finanziaris a pro di "Promotur" pe modernizazion e pe realizazion di implants gnûfs pal ski, (Pa 03/11)*; ***~ di produzion*** ?? *In grant secret al sta par jessi completât a Arak l'~ di produzion de aghe pesante (Pa 06/1)*;
~ eletrics *pal bon numar di oparis publichis (stradis, acuedots, feradis, implants eletrics) (Natisone/furlanis)*
2. nasad *m*, kultivacija *f* 3. kolonija *f*, naselbina *f* 4. aparat *m*, priprava *f*, pristroj *m*, orodje *n*; *Si stave dant dongje il gnûf ~ costituzionâl (Pa)* 5. očrt *m*, shema *f* 6. položaj *m*, situacija *f*, pogoj *m* 7. namen *m*, naklep *m* 8. način *m*, metoda *f*, pristop *m* 9. vzgoja *f*, principi *mpl*, lepe navade *fpl* 10. izgovor *m*, pretveza *f*.
implantâ [implan'ta:] (t. **plantâ**) *tr* 1. po-, za-/na-saditi (ratlino ipd.) 2. pritrditi, vtakniti, postaviti, zabiti; ***~ un claut*** zabiti žebelj; FIG na nekaj se obesiti, trmasto vztrajati; *par slontanâ il fastidi o implanti la bocje te sgnape* da bi pozabil neprijetnosti, se prepuščam pitju žganja 3. osnovati, ustanoviti (organizacijo, časopis ipd.); *Implantade di un grup eterogjeni, a 'ndi spegle i ponts di viste: e je une radio une vore fevelade (O)* Osnovan od raznolike skupine..; *Lis oposizions a àn za pandût la lôr contrarietât al implant programatic de gnove Zonte.(O)* 4. odpreti (trgovino) 5. ustvariti si (družino) 6. pripraviti, prirediti (igro ipd.) 7. povzročiti (težave) 8. izmisliti si (laž) 9. izvesti (posel) 10. delati (dolgove) 11. (za)pustiti (delo);
~**si** *refl* 1. postaviti se, namestiti se, posaditi se 2. urediti si dom, svoje zadeve v red postaviti, postaviti se na noge, osamosvojiti se.
implantadôr [implanta'do:r] *m* sadilec *m*.
implantision [implantizi'on] *f* → ***plantision***.
implantistic [implan'tistik], **-iche** *adj* *??* *A son stâts ipotizâts pussibii intervents a livel ~ come lis variazions de puartade di ricircul dai sedimentadôrs secondariis (SiF 03/4, 73-84).*
implanton [implan'ton] *m* (*redko*) slepar *m*, prevarant *m*; ***fâ il bal dal ~*** → ***bal***.
implastri [im'plastri] *m* → ***emplastri***.
impleâ [imple'a:] *tr* 1. porabiti, uporabiti; 2. zaposliti, v službo vzeti; *i criteris par valutâ i scuelârs e ancje lis modalitâts par ~ i docents cualificâts. (lingue.regione.fvg)*;
~**si** *refl* zavzeti se za.
impleât [imple'a:t] *m* uslužbenec *m*, uradnik *m*; ***~ public*** javni uslužbenec; *Cussì a disevin i impleâts publics (valadì ducj) dai Paîs dal Est european (Pa 05/12).*
implei [im'plɛi] *m* 1. poraba *f*, uporaba *f*, koriščenje *n* 2. zaposlitev *f*, delovno mesto; *ancje lis formis dal ~ di insegnants cualificâts. (Uniud).*
implementâ [implemen'ta:] *tr* implementirati; *Al è stât doprât un software potent che al implemente il model A.S.M. N. 1 (SiF 03/4, 73-84).*
implementazion [implementatsi'on] *f* implementacija *f*; *Come tal prin câs o vin doprât il stes software pe ~ dal A.S.M. N.1. (SiF 03/4, 73-84).*
implen [implan'ta:] v: ***ad ~*** → ***adimplen***; *a valorizâ ad ~ il tesaur (MazzonIol).*
implenâ [imple'na:] *tr* 1. (t. **implenî**) napolniti, polniti; *Rita e masanà il cafè e e implenà la napoletane di aghe, po e lè tal tinel a cjoli lis cjicaris e i platuts. (Sg)*; (*bolj obič.*) → ***jemplâ*** 2. oploditi, obrejiti (žensko, kravo itd.);
~**si** *refl* napolniti se; *se nol jere ancjemò stuf di stâ dut il dì a implenâsi il gargat di seadure (Sg).*
implenî [imple'ni:] *tr* → ***implenâ***.
implicâ [impli'ka:] (*o implichi* [im'pliki]) *tr* 1. vsebovati, zaobjemati, implicirati 2. pomeniti.
implicazion [implikatsi'on] *f* zaplet *m*.
implicit [impli'tʃit] *adj* sam ob sebi razumljiv; impliciten; *cun vôt ~ pal candidât pressident poiât..(Pa).*
impoçât [impo'tʃa:t] *??* *La domande turistiche e je impoçade e cui ch'al aumente la tignude des stazions al causione dome la riduzion dai vuadagns» (Pa 03/11)*
impoderabilitât [impoderabili'ta:t] *??* *Ma chi o sin te gratuitât e te ~ de fede, sigure par Diu ma no par nô. (BelAlci).*
impomatât [impoma'ta:t] *adj* namazan (z mazilom) (t. FIG); *Al jere de stesse tribù di Franziskus, un brisighel ~ (Ta).*
implombâ [implom'ba:] *tr* 1. zaliti s svinjcem; zaplombirati 2. FIG pritrditi, vložiti;
~**si** *refl* naseliti se.
implombadure [implomba'dure] *f* 1. plombiranje *n* 2. plombiranje zoba.
implorâ [implo'ra:] *tr* prositi; *a presentâ suplichis, predis a ~ che a fossin rispietadis lis glesiis e protezude la religjon. (CoCamp).*
implovi [im'plovi] *m* notranje dvorišče.

implumâ [implu'ma:] *tr* s puhom pokriti; pobarvati.
implumât [implu'ma:t], **-ade** *adj* operjen, pernat.
impoçâsi [impo'tʃa:si] *refl* zastajati voda, nabirati se voda v mlakužo, mlako.
impoçât [impo'tʃa:t], **-ade** *f* stoječ (voda).
impoçolâ [impotʃo'la:] *tr* → ***poçolâ***.
impodenâ [impode'na:] *tr* dati perilo v čeber, namočiti perilo v čeber,
impole [im'pɔle] *f* ampula *f*.
impoltronîsi [impoltro'ni:si] *refl* poleniti (se).
impolverâ [impolve'ra:] (*o impolveri* [impol'veri]) *tr* zaprašiti;
~**si** *refl* zaprašiti se;
→ (*bolj obič.*) ***impulvinâ***.
imponence [impo'nentʃe] *f* pomembnost *f*, tehtnost *f*, veličastnost *f*.
imponent [impo'nɛnt] *adj* spoštovanje vzbujajoč, tehten, veljaven; veličasten; *Intant, rivâ a Pasche e viodi di gnot l'~ Domo blanc al fâs une vore impression. (Pa 05/07)*.
imponi [im'poni] (p. *imponût*) *tr* 1. naložiti, ukazati; *al impon al inservient* ukaže služabniku; *chê lenghe che tu vevis intension di ~ ancje a mi. (Enrico)*; ***~ une tasse*** *che il re nol imponès une tasse (La 07/04)*;
2. vtis napraviti (na nek.);
~**si** *refl* naložiti si; ***~si une fuarte dissipline*** naložiti si strogo disciplino; *che si è imponude une fuarte dissipline par no dipendi di nissun e che al à metût dut il so timp (Pa 03/12)*.
impontâ [impon'ta:] *tr* speti (z zaponkami);
~**si** *refl* zagristi se (živina ipd.).
impontabil [impon'tabil] (*pl* ***impontabii***) *adj* brez graje, brezgrajen; neoporečen.
imporiâl [impori'a:l] *adj* ?? *Chest cressiment straordenari al è sucedût no dome parvie di un slargjament grandonon des ativitâts cumierçâls e imporiâls (Pa 03/4)*.
import [im'port] *m* import *m*, uvoz *m*.
importabil [impor'tabil] *adj* uvozen.
import-export [import 'eksport] *m* import-eksport, uvoz-izvoz *m*; *o ai vierte la strade par vendi cjadreis in chest Paîs, metint sù une ativitât di ~ a Praghe. (Pa 02)*.
important [impor'tant] *adj* važen.
importance [impor'tantʃe] *f* važnost *f*; *Cognossi l'ûs e la ~ de pueste eletroniche. (Provincia)*.
importazion [importatsi'on] *f* uvoz *m*; *vierç la pagjine plui dramatiche cu la ~ massive di sclâfs de Afriche (Pa)*.
imposcjalât [imposqa'la:t], **-ade** *adj* ***lassâ un ~*** koga opustiti, pustiti na cedilu; ***restâ ~*** okamneti; ***stâ ~*** stati ravno (kot smreka).
imposizion [impozitsi'on] *f* naložitev *f*; davek *m*; *ma al timp stes ancje un omp libar, che nol sopuartave imposizions (sf)*; *Al po ancje jessi pussibil: ma cuntun acuardi, no cuntune ~ (La 07/03)*.
impossibil [impo'sibil] (*pl* ***impossibii***) *adj* nemogoč; *Par no che la scuele e deventi un ambient enciclopedic ~ (Pa)*; ***al pâr ~*** zdi se nemogoče, neverjetno.
impossibilitât [imposibili'ta:t] *f* nemožnost *f*; *Intant Udin, stant la ~ di puartâ indevant la ...(GP)*.
impostâ [impos'ta:] (t. **postâ**) *tr* spraviti v položaj, namestiti, nastaviti; *Maniere une vore origjinâl di ~ il contâ e ancje il rapuart cui letôrs. (Pa)*; ***~ la sclope*** nameriti puško;
~**si** *refl* 1. namestiti se, zavzeti položaj 2. zaustaviti se, narediti postanek/ premor.
impostament [imposta'ment] *m* VOJ prežanje *n*, zaseda *f*.
impostât [impos'ta:t], **-ade** *adj* trden, nepremičen; stanoviten.
impotacjâ [impota'qa:] *tr* za-, u-, po-mazati.
impotence [impo'tentʃe] *f* 1. onemoglost *f*, impotentnost *f* 2. slabost *f*, invalidnost *f* 3. MED impotenca *f*, nezmožnost *f*.
impotent [impo'tɛnt] *adj* 1. slab, invaliden, ki potrebuje pomoč/ nego 2. onemogel, nesposoben, impotenten; *Dificil cul pape ancjemò in vite, ancje se simpri plui ~. (Pa 03/11)*
impradî [impra'di:] *tr* ??
impraticabil [imprati'kabil] *adj* neizvedljiv; neprehoden, nedostopen; *i palaçs publics impraticabii o bandonâts, lis autostradis impedidis, i acuedots cence aghe? (Pa 06/1)*.
impratichî [imprati'ki:] *tr* vaditi, uriti.
imprecazion [imprekatsi'on] *f* kletev *f*; *Parcè Schäffer al fasè chê ~ invezit di saludâ il so superiôr cu la solite formule? (Ta)*.
imprecision [impretʃizi'on] *f* nenatančnost *f*; *Lis imprecisions a son stadis tantis: i talibans no son araps, cemût che si à dite dai afghans, ma a son indoeuropeans (Pa)*.
imprendidoriâl [imprendidori'a:l] *f* → ***imprenditoriâl***.
imprenditôr [imprendi'to:r] *m* podjetnik *m*; *di bande dai imprenditôrs si tint a cjalâ cun plui interès ae diminuzion dai coscj che no ae incressite de cualitât. (O)*; *Al risulte aduncje palês che i nestris teritoris a son ogjet dal interès speculatîf di un ~ (La 05/12)*.
imprenditoriâl [imprenditori'a:l] *adj* podjetniški: *ancje parcè che lis associazions imprenditoriâls no àn fornît nissun dât che al permetedi une valide programazion. (O)*; *ancje parcè che lis associazions imprenditoriâls no àn fornît nissun dât che al permetedi une valide programazion. (Pa)*.
imprenditorialitât [imprenditoriali'ta:t] *f* podjetništvo *n*; *seondant invezit la nassince e il svilup di ~ furlane. (La 03/03)*.
imprenditorie [imprendi'torie] *f* podjetnica *f*; *intervent in cont di promozion e de infuarciment de ~ feminine. (Pa)*.
impreparazion [impreparatsi'on] *f* nepripravljenost *f*; *e di Turchie e à fat spicâ la ~ des Glesiis diocesanis dal Friûl in face di une brame di confront e di unitât (Pa 02/12)*; *A la vilie de vuere, si jere rindût cont de ~ taliane (Pa 02)*. *Al po dipendi ancje de insensibilitât o ~ dai distinataris de propueste. (Pa 06/2)*.
impresari [impre'zari] *m* podjetnik *m*, impresarij *m*; *..al veve menât tantis voltis cjamis di cjalcine e di savalon par impresaris dai paîs lì ator (Sg)*.
imprescritibil [impreskri'tibil] *adj* neizpodbiten, nezastarljiv; *E à di dânus la sô fuarce inteletuâl, tun rapuart simbiotic impressindibil e ~. (Pa 05/07)*; *al "corpus" constituzionâl european al scuen jentrâ ancje il «derit ~ a la autodeterminazion par ogni popul di Europe» (Pa 03/12)*.
imprese [im'preze] *f* podjetje *n*.
impresentabil [im'preze] ?? *di fâur capî che no si è obleâts a gloti dut ce che un convent cjacarât e ~ al passe. (Pa 06/3)*
impresonât [imprezo'na:t], **-ade** *adj* zaprt (v zaporu); *~ m* zapornik *m*, ujetnik *m*; *O riorganizi il Comitât di assistence cun 3 sezions: Bisugnôs e muarts - impresonâts - ricovarâts tal ospedâl. (Pa 05/05)*.

impressîf [impre'si:f], **-ive** *adj* občutljiv.
impressindibil [impresin'dibil] *adj*
Pont ~ di riferiment e motôr de "Leç 30", come ch'a forin prin di lui Gino Giugni e Giacomo Brodolini (Pa 03/5); *al è un dât ~, al ven a stâi che «I catolics isontins cui tiermits "Friûl" e "Furlans" a segnavin une regjon de Austrie (Pa 05/07)*.
impression [impresi'on] *f* vtis *m*; (na)tisk *m*.
impressionâ [impresio'na:] *tr* vtisniti, vtis napraviti; *anzit e jere la cjosse che lu veve impressionât di plui, di cuanche lu vevin molât fûr. (Sg)*; *par impensâsi dai miârs di zovins sacrificâts tes impressionantis batais di France. (Pa 02)*.
impressionabil [impresio'nabil] *adj* občutljiv.
impressionisim [impresio'nizim] *m* ARS impresionizem *m*; *Ma al è pal so timp ancje un modern fra ~ e espressionisim. (telealtobut)*.
impressionist [impresio'nist] (*pl* ***impressioniscj***) *m* ARS impresionist *m*.
imprest I [im'prɛst] (pl. ***imprescj***) *m* pripomoček *m*, orodje *n*, instrument *m*, aparat *m*, priprava *f*; *e tu tu ur ruvinis i imprescj! (Sg)* ti ti pa jim uničuješ orodje!; ***~ di lavôr*** orodje; *E je une int che dopo i brusâts i muarts, ju sepelissin in vâs di tierecuete metint insieme ae cinise imprescj di lavôr (AcademieSt)*.
imprest II [im'prɛst] v: ***ad ~/ di ~*** na posedbo, v izposoji; ***cjoli ad ~*** izposoditi si; *Par furlan no vin nancje peraulis par dî robis di cheste fate: poete, mistic, eroe o scugnin cjolilis ad ~. (Pa)*; ***domandâ ad ~*** izposoditi se; ***lâ ad ~*** iti na posedbo, izposoditi se; ***vê ad ~*** imeti izposojeno.
imprestâ [impres'ta:] *tr* (iz)posoditi; PROV *a ~ si piert l'amì e i beçs* ; *ni cjavalut, ni sclopute, ni femenute no si imprestin mai*.
imprestaments [impresta'ments] *mpl* oprema *f*, oprava *f*, hišne naprave *fpl*, kmečka orodja *npl*; *al spalanche frenetic lis puartis di len che, in schirie, a ricovrin i imprestaments (Mar)*.
imprestance [impres'tantʃe] *f* posojilo *n*.
impreteribil [imprete'ribil] *adj* zanesljiv, zagotov, gotov; *il Friûl al è destinât ~ a «la estinzion par incorporazion. (Pa 05/05)*; *che e lasse daûr une umanitât tibiade di int feride, murint, di cuarps cence plui vite e che e smire a un ~ disiert, si propon come pareli (Pa 04/06)*.
impreteribilitât [impreteribili'ta:t] *f* zanesljivost *f*, gotovost *f*; *La mê int di Dieç - nus displee inmò - e cognòs inmò la sapience de nature, de ~ dal timp e chel dal spietâ cidin. (La 05/6)*.
impreteribilmentri [impreteribil'mentri] *adv* zanesljivo, zagotovo, gotovo; *parvie che ogni volte che o vin di decidi une cjosse, ~ si cjatìn a tirâ la cuvierte i uns di une bande e chei altris di chê altre. (La 03/03)*; *si va ~ viers un ridimensionament de struture (La)*.
imprevedibil [impreve'dibil] *adj* nepredvidljiv.
imprevidence [imprevi'dentʃe] *f* neprevidnost *f*.
imprevident [imprevi'dɛnt] *adj* nepreviden.
impreviodibilitât [impreviodibili'ta:t] *f* nepredvidljivost *f*; *par lâ plui in là, cun fantasie, creativitât e viertidure, a la ~ dal avignî e al inmaneament di ce che nol è stât nancjemò no fat. (Pa 03/6)*.
imprimâ [impri'ma:] *tr* (*redko*) otvoriti, odkriti; → (*bolj obič.*) ***screâ***.
imprimatur [impri'matur] *m* imprimatur *m* ; dovoljenje za tiskanje; *I àn rispuindût che la robe e jere fate ben ma che nol jere il câs di stampâle cul ~ de curie, "tratantsi di opare protestante". (Bel)*;
imprimi [im'primi] (*o imprim* [im'prim]) *tr* 1. vtisniti; (t. FIG); *E se il furlan al è in stât di vê autôrs brâfs di ~ a la lenghe il lôr stîl (Pa)* 2. tiskati, natiskati.
imprin [im'prin] v: ***sul ~*** od/z začetka; *L'esempli dai bogns al po, sul ~, stiçâ i triscj (Bibl-Let-Pieri)*; ***tal ~*** 1. na začetku, sprva; *Tal ~ pre Gjilberto al tacà a interessâsi dai rapuarts jenfri (Cadorini/furlan)*; *Tal ~ o vevin provât a vê un frut afghan (ilDiari 07/12)* 2. na vhodu, na začetku (vasi ipd.).
improcrastinabil [improkrasti'nabil] *adj* ?? *volgâr fra lis dôs agregazions e pe mancjance vergognose e imperdonabil di atenzion ai problemis reâi e improcrastinabii de int. (Pa 06/3)*
improibî [improi'bi:] *tr* 1. preprečiti, prepovedati 2. onemogočiti.
improibît [improi'bi:t], **-ide** *adj* prepovedan, preprečen; ***jessi ~ di*** neomogočeno je nekaj nekomu; ***muse improibide*** .
improibizion [improibitsi'on] *f* prepoved *m*; *No rispietâ cheste ~ al puarte a vê ritirade la autorizazion. (Provincia)*.
impromesse [impro'mese] (t. **promesse**) *f* obljuba *f*, obet *m*.
imprometi [impro'meti] (t. **prometi**) (*o impromet*) *tr* obljubiti, obetati; *sô mari Marie e jere imprometude a Josef (Bibl-Mt)*; ***~ monts dorâts*** zlate gradove obetati; ~**si** *refl* zaročiti se.
impromission [impromisi'on] (t. **promission**) *f* 1. obljuba *f*; *e par otignî cualchi risultât concret si scugne dome tignî dûr cun ostinazion e no fâsi inceâ des impromissions e des lusinghis (La 05/7)*; *Cundut achel di chestis impromission no cjatìn nissune olme intal test de leç di riforme (La 05/12)* 2. zaročitev *f*.
impront [im'prɔnt] *m* vtis *m*, odtis *m*.
improntâ [impron'ta:] *tr* → ***prontâ***.
improperi [impro'pɛri] *m* sramotenje *n*, graja *f*, očitek *m*; *In cheste ore di Vinars sant pes nestris comunitâts di mont, no si po no ripeti l'~ che la liturgje e dopre passion dal Signôr (BelAlci)*.
improperie [impro'perie] *f* sramotenje *n*, graja *f*, očitek *m*.
impropri [im'prɔpri] *adj* 1. neprimeren; *che in tantis scuelis i finanziaments a son doprâts in maniere improprie e no pal insegnament linguistic (Pa 05/12)* 2. GRAM *Lis esclamazions si dividin in propriis e impropriis. (Verone)*
improrogabil [improro'gabil] *adj* neodložljiv; *e periculose dal pont di viste atomic al è deventât un dirit e un dovê ~. (Pa)*.
improvisâ [improvi'za:] *tr* improvizirati.
improvisade [improvi'zade] *f* presenečenje *n*, improvizacija *f*.
improvisadôr [improviza'do:r] *m* improvizator *m*.
improvisazion [improvizatsi'on] *m* improvizacija *f*; *La ~ e podarà jessi ispirade di arts come la piture o la danze (CoUd)*.
improvise [impro'vize] v: ***a la ~*** nepričakovano.
imprudence [impru'dentʃe] *f* neprevidnost *f*, nespamet *m*, nepremišljenost *f*.
imprudent [impru'dɛnt] *adj* nepreviden, nespamten, nepremišljen.
impuarî [impua'ri:] (*o impuaris*) *tr* obubožati, postati reven.

impuariment [impuari'ment] *m* obubožanje *n*, osiromašenje *n*; *par sante che e seti, e reste simpri une formulazion, une definizion, un ~ de realtât misteriche. (BelFa)*; *E sarès une stupiditât e un ~ dal ospedâl stes. (Pa 05/12)*.
impuart [impu'art] *m* znesek *m*, vrednost *f*.
impuartâ [impuar'ta:] *tr* uvažati, importirati;
~ it 1. važen biti, pomeniti; ***nol impuarte*** ni važno; *„Nol impuarte" al disè E. (Sg)* 2. biti vreden, stati (cena);
~**si** *refl* ***~ di un*** zanimati se, brigati se za koga; *Ce ti impuartial di jê? (Sg)*.
impuartance [impuar'tantʃe] *f* važnost *f*, pomembnost *f*.
impuartant [impuar'tant] *adj* važen, pomemben.
impudence [impu'dentʃe] *f* nesramnost *f*; *la ~ e la imprudence di sostignî in plen tribunâl che (Pa)*.
impuestâ [impues'ta:] *tr* oddati na pošti; ***~ la letare*** oddati pismo.
impueste [impue'este] *f* naložitev *f*; davek *m*; *ur larà un Premi di 1.000 euros (mil euros) parom (mancul la ~ fissade de leç) (Codroip, Avis)*; *Ai sîs vincidôrs dal Premi ur sarà consegnât un premi di Euro 1.000,00 (mil/00) mancul la ~ fissade par leç. (CoTav)*.
impulin [impu'lin] *m* 1. poganjek *m*, klica *f*; PROV *tor une coce a nassin trops impulins* 2. sin *m*, potomec *m*.
impuls [im'puls] *m* podnet *m*, podbuda *f*, impulz *m*; *che spieli e riferiment a rivuart dai servizis avanzâts, de capacitât di inovazion, dal ~ culturâl, de rapresentance dai interès e des esigjencis politichis (Pa 03/10)*.
impulvinâ [impulvi'na:] *tr* zaprašiti.
impunitât [impuni'ta:t] *f* nekaznivost *f*; *La cort, tratant di metilu dentri e fâlu tasê, ur à imprometude la ~.(Bel)*.
impupade [impu'pade] *f* podolžno guganje ladje.
impupâsi [impu'pa:si] *refl* gugati se v podolžni smeri (ladja); *Tu sintivis la nâf a ~ e rulâ tanche intun bal di spirtâts. (Enrico)*.
impupilît [impupi'li:t], **-ide** *adj* *??* *Mi compagnave tal ufici dal tecnic comunâl, un om ~ che al stentave a capî ce che i disevi.(BrLi)*
impûr [im'pu:r] *adj* nečist; *Om cul spirt ~ al vûl dî indemoneât pai Ebreos (Bibl-Mc)*;
~ m nečistost *f*; *o pluitost, dulà che i pâr miôr di dicerni il pûr dal ~ (Mar)*.
impuritât [im'pu:r] *adj* nečistost *f*; *par liberâ la tiere e il popul de soçarie carognose, de ~ (Pa)*.
impussibil [impu'sibil] *adj* nemogoč.
impussibilitât [impusibili'ta:t] *f* nemožnost *f*; *La proibizion di fâ ciertis domandis e jere deventade une ~ linguistiche di metilis dongje. (SiF 03/4, 133)*.
impustôr [impus'to:r] *m* slepar *m*, hinavec *m*, prevarant *m*.
impusture [impus'ture] *f* sleparija *f*, izmišljotinja *f*, laž *f*.
imputâ [impu'ta:] (*o imputi* [im'puti]) *tr* pripisati, prisoditi, obdolžiti.
imputabil [impu'tabil] *adj* prisodljiv; odgovoren; *fra la potence dal strument e la mediocritât dal risultât, e sedi ~ a un ûs inadeguât de comunicazion par furlan (SiF 03/3, 69-81)*.
imputabilitât [imputabili'ta:t] *f* odgovornost *f*.
imusonât [imuzo'na:t] *adj* → ***inmusonât***.
imputazion [imputatsi'on] *f* obtožba *f*, obdolžitev *f*.
in [in] *prep* 1. v; *in tal armâr* v omaro; *in tai cjamps* na poljah; ***~ cjase*** doma, v hiši; *une ~ mil* ena na tisoč 2. (iz)med; *ancje tai predis* tudi izmed župnikov.
~ adv izraža način ipd.; ***~ automatic*** samodejno; *Il sfont al ven instalât ~ automatic.. (CIRF)*; ***~ bandon*** zapuščeno, v propadajočem stanju; ***~ biciclete*** na kolesu; ***un sîs mês in ca*** kakih šest mesecev nazaj; *Di un sîs mês ~ ca o jeri assistent di gjeologje te Universitât. (BrLi)*; ***~ chê*** v tem trenutku; *In chê la puarte di cjase si spalancà e Rita e corè fûr cul zei de robe sul braçs, (Sg)*; ***~ cjarie*** zadolžen (za nalogo); *personis: .., che a restaran ~ cjarie par trê agns. (O)*; ***~ curt*** v kratkem; *e al deventarà ~ curt un dai esponents plui significatîfs dal moviment esperantist (Pa 04/05)*; ***~ dut e par dut*** *Cui, in dì di vuè, vadial daûr dal pape e dal magjsteri in dut e par dut? (BelFa)*; ***~ fats*** dejansko; *A votâ, ~ fats, a son lâts 6.353 citadins (La 05/7)*; ***~ fonts*** končno, konec koncev; *~ nol jere tardon (Sg)*; ***~ gotic*** v gotici; *Il libri ~ gotic, lis fotos, i ricuarts. (Ta)*; ***~ gracie di*** zahvaljujoč se, hvala; *Le vin intervistade ~ gracie di Internet (Pa 02)*; ***~ Guart*** kar se tiče; *In Guart – e no dome li- lis formis di cortesie/rispiet a son dôs: Lui/Jê e Vô. (Cad-e)*; ***~ lunc e ~ larc*** na dolgo in široko; *Lui al è un personaç cognossût ~ lunc e ~ larc par ogni dontri. (La 05/4)*; ***~ particolar***
~ pîts na nogah, pokonci, stoje; ***~ plene*** *Il mâr al è tanche il Tiliment ~ plene, dome plui grant (Mar)*;
~ plui *??* *In plui chest pape, slâf, al à incjarnât te sô persone une vision milenaristiche (Pa 03/11)*;
~ premure, ~ presse naglici; ***~ prime linie*** na čelu, v prvi vrsti; *la Italie e restarà par fuarce ~ prime linie. (Pa 8-9/99)*; ***~ privât*** zasebno; ***~ public*** javno; ***~ sclavueç*** postrani; ***~ scrufuion*** čepe; ***~ sens orari*** *(carn.)* v smeri urinega kazalca; *Si mescede il dut zirant simpri ~ sens orari e puartà a bult par dîs minûts. (Natisone/furlanis)*; ***~ sest*** urejeno; ***~ senton*** sede;
~ taule pri mizi; *A jerin ungrum di publicans e di altre int sentâts ~ taule cun lôr. (Bibl-Lc)* ..in z njim pri mizi je bila velika množica cestninarjev in drugih; ***~ vigôr*** v veljavnosti; *Il Codiç penâl militâr, ~ vigôr tal 1915, al jere il vieri codiç dal Ream di Italie dal 1869 (Pa 02)*; ***~ voltâsi*** pri obračanju; ***~ zenoglon*** kleče, na kolenih.
-in [in] *pripona* ustreza sl. *-leten*; ***corantin*** štiridesetleten.
inabissâsi [inabi'sa:si] *refl* pogrezniti se; *Mont Spiç al finive di ~ e tal so sît al comparive un lât che ancjemò al fâs plere (Percude)*.
inabitât [inabi'ta:t], **-ade** *adj* nenaseljen, pust.
inacessibil [inatʃe'sibil] *adj* nedostopen; *un segnâl clip e scuasit ~. (Mar)*; *O ai concludût che une glesie che si permet di butâ fûr un libri di 363 pagjinis, ~ par lengaç e argoments (Bel)*.
inacessibilitât [inatʃesibili'ta:t] *f* nedostopnost *f*.
inacetabil [inatʃe'tabil] *adj* nesprejemljiv.
inacidî [inatʃi'di:] *tr* o-, pre-kisati.
inacuart [inaku'art] *adj* nepreudaren, nepremišljen; *jê si jere inacuarte subit di ce raze di lazarons che a jerin i zinars (Sg)*.
inacuarzisi [inakuar'džisi] (*mi inacuarç* [inaku'artʃ]) *refl* opaziti, zapaziti, zaznati; *e Ricardo al si inacuarzè che al tremave dut.(Sg)* in Ricardo je zaznal, kako vse trese; ***fâsi ~*** pozornost zbuditi; ***cence fâsi ~*** ; ***tu ti ~ tal tossi*** FIG bo prišel dan za polaganje računov *(Verone)*.
inadeguatece [inadegua'tetʃe] *f* neprimernost *f*, neprikladnost *f*; *A part la ~ des semplicis politichis*

culturâls a fâ front a une situazion di diglossie grivie come chê furlane (Cisilino, treball).

inadempiment [inadempi'ment] *m* neizpolnjevanje *n*; *La "Rai" e je stade difidade dal ent intermedi pal ~ dal articul 12 dal Contrat di servizi (Pa 04/07)*; *O crôt che si vedi di cjapâ in considerazion cun fredece il grues probleme dai inadempiments vieris e gnûfs de Republiche taliane (Provincia).*

inafidabil [inafi'dabil] *adj* ??; *di voli un popul cussì pôc dumiesti e fondamentalmentri ~ come il nestri (Pa).*

inalgò [inal'go] *adv* nekje, na enem ali drugem mestu, nekam; ***~ altri*** nekje drugje.

inalienabil [inalie'nabil] *adj* neprodajen, neotujljiv; *il nestri dirit origjinari e ~ di preâ cu la nestre lenghe e muse e culture. (BelAlci)*; *In face de rogance stelâr dai "Visitors", noaltris o intindìn di ribati il nestri derit ~ a pensâ noaltris il nestri futûr (Pa 03/5)*; *Si trate di un derit ~ di ogni sistem teritoriâl (Pa 05/12).*

inalore [ina'lɔre] *adv* 1. takrat, tedaj, tačas 2. (za)torej, no, pač; *Come che ben a si sa la produzion di metabolitis secondariis e je dispès leade a la culture e ~ nol è di fâ câs aes culturis di produzion basse (SiF 02/1, 31-45).*

inaltrò [inal'tro] *adv* drugje, kjer drugje, drugod, kam drugam; ***di ~*** od drugod; *Ma ancje altris rivadis di ~ come il Sauvignon, il Pinot Grîs (consorziocastelli).*

inamissibil [inami'sibil] *adj* nedopusten; *Parcè che al è cinic lassâ continuâ chest esodo di ininmagjinabile soference e al è ~, come oms, come cristians, come int razionâl (Pa).*

inamorâ [inamo'ra:] *tr* ljubezen zbuditi; → ***imberlî***; ~**si** *refl* zaljubiti se; ***~ in*** zaljubiti se v.

inamoraçâsi [inamora'tʃa:si] *refl* (*redko*) bedasto se zaljubiti.

inamoradiç [inamora'ditʃ] (*pl* [inamora'dits]) *m* padljiv, slaboten.

inamorament [inamora'ment] *m* zaljubljenje *n*; *Al jere une sorte di ~ totâl e coletîf. (Urban).*

inamorât [inamo'ra:t], **-ade** *adj* zaljubljen; ~ *m* zaljubljenec *m*.

inamoruçâsi [inamoru'tʃa:si] *refl* (*redko*) rahlo se zaljubiti.

inamovibilitât [inamovibili'ta:t] *f* neodstavljivost *f*; *che in te concezion bibliche a son il spieli de eternitât e duncje de ~. (BelFa).*

inanît [ina'ni:t] *adv* *Parfin di trê cuatri agns, o ancje plui in etât ma ravignûts, strupiâts, inanîts. (Urli)*

inant [i'nant] *adv* v: ***vê ~*** prednost dati, bolj ceniti, rajši imeti; → ***vê miôr***.

inant che [i'nant ke] *co* 1. prej ko, preden; rajši ko; → ***denant che*** ;

inant di [i'nant di] *prep* pred, predno ko; → ***denant di***.

inapetence [inape'tentʃe] *f* neješčnost *f*.

inaplicabil [inapli'kabil] *adj* neporaben; *A la barbe de riforme dal Titul V de Constituzion e dal referendum popolâr confermatîf, l'articul 132 de cjarte fondamentâl al reste ~ (Pa 03/11).*

inarcâ [inar'ka:] *tr* usločiti, ukriviti; *"Dîtu nuie?" i dîs. E inarche lis ceis. Parcè varessie di fevelâ.? (BrLi)*; ~**si** *refl* FIG vzpeti se, jeziti se; → ***arcâ***.

inasedâ [inaze'da:] *tr* 1. oškropiti s kisom 2. kisati (vino).

inasinâsi [inazi'na:si] (*mi inasini* [ina'zini]) *refl* (*redko*) zagristi se, trmast postati.

inasolâ [inazo'la:] *tr* → ***asolâ***.

inativitât [inativi'ta:t] *f* ?? *di contrastâ il cidinôr e la ~ che e scjafoie il destin dal Friûl. (Pa 06/1).*

inaugurazion [inauguratsi'on] *f* otvoritev *f*, odkritje *n*; *Daspò de ~ di Felet, e fasarà 4 stanziis ator pal Friûl la mostre "Tutti su per terra" (Pa 04/02).*

inavertence [inaver'tentʃe] *f* nepazljivost *f*; *o coletive, platade o palese, volude o no volude, par tristerie o par ~. (BelR).*

incà [in'ka:] *adv* sem (smer); *al contrari de retoriche nazionaliste discjadenade in Italie de unitât ~ (Pa 03/2)*; *Furp tanche un ucel di plomb, si muardè i lavris, pensant a la so inmagjin publiche di un pôc ~ avonde in clin! (Mar).*

incacîsi [inka'tʃi:si] *refl* 1. trdovratno vztrajati, upirati 2. ***~ in un*** do ušes se zaljubiti v koga.

incafetâ [inkafe'ta:] *tr* ponuditi komu kavo.

incagnâsi [inka'ña:si] *refl* → ***incagnîsi***.

incagnîsi [inka'ñi:si] (t. **incagnâsi**) *refl* pobesniti, podivjati, razjeziti se.

incagnît [inka'ñi:t] *adj* ?? *Jê lu cjalave cun chel so fâ zintîl e lui al sintive alc di incagnît e fis dentri vie. (PauluzzoN).*

incalcolabil [inkalko'labil] *adj* nepreračunljiv; *Cun dams incalcolabii e imperdonabii par chê puare int che si è cjatade taiade fûr de patrie (Pa 05/04)*; *al rapresente un passaç impreteribil, ma cjamât di conseguencis di puartade ~ sui ecuilibris pulitics e culturâi (sf).*

incalfât [inkal'fa:t], **-ade** *adj* polno prhljaja.

incalm [in'kalm] *m* 1. AGR cepič *m* 2. GRAD podstavek *m*, oporni kamen *m*.

incalmâ [inkal'ma:] *tr* 1. AGR cepiti; *A si cjatin dispès arbui une vore vieris, incalmâts cun varietâts dal puest (SiF 03/4, 9)* 2. MED cepiti 3. TEH vložiti, spahniti 4. FIG vložiti, vstaviti, vtakniti; ~**si** *refl* prilagajati se, vklapati se, vmešati se, vstaviti se; *Il suspiet e il rancôr si incalmarin ancje tra la int e dut insieme al contribuì a creâ une situazion avonde ingredeade. (Natisone/furlanis).*

incamufâ [inkamu'fa:] *tr* z okrajki okrasiti (obleko).

incanâ [inka'na:] *tr* TEKST navijati na cevko, motati.

incanadôr [inkana'do:r] *m* navijalec *m*.

incanalâ [inkana'la:] *tr* v prekope speljati; *e semeave in rote cu la int dal mont, cu la esistence incanalade dai parincj (PauluzzoN).*

incancarîsi [inkanka'ri:si] *refl* razdražiti se, razhuditi se.

incancrenît [inkankre'ni:t], **-ide** *adj* prisajen; *O cuant che il predi, o il pape, al bat saldo su la tristerie incancrenide dal om (BelR)*; *intun stât fondât su la burocrazie plui cancare e incancrenide (Pa).*

incandî [inkan'di:] (manj obič. **candî**) *tr* znova požgati, požgati; izsušiti, sušiti, osušiti; ~**si** *refl* ožgati se; po-, o-sušiti se; zmrzniti.

incandît [inkan'di:t], **-ide** (manj obič **candît**) *adj* po-, o-žgan; suh; ***sec ~*** (oseba) suh kot trska; suh kot poper, čisto izsušen; ***vieli ~*** mršavi starec; ***muart ~ ??*** .

incantesemâ [inkanteze'ma:] *tr* 1. očarati 2. → ***cantesemâ***.

incantesemât [inkanteze'ma:t], **-ade** *adj* očaran; *"Lasse che al conti" a i disè cun dolcece Relé, ~ des peraulis di Viz. (ShW).*

incanzelament [inkanteze'ma:] *tr* *= ammassamento di tronchi in segneria (don)*

incapacitât [inkapatʃi'ta:t] *f* nezmožnost *f*; *I conseîrs regjonâi dai DS a àn denunciât la ~ di spese de Regjon. (O).*

incapaç [inka'patʃ] (*pl* [inka'pats]) *adj* nezmožen, nesposoben.
incaparâ [inkapa'ra:] *tr* 1. začarati 2. najeti, pridobiti 3. nakupiti.
incapelade [inkape'lade] *f* → ***fonghe***.
incapotâ [inkapo'ta:] *tr* v plašč zaviti; → ***intapossâ***.
incapriçâsi [inkapri'tʃa:si] *refl* 1. zaljubiti se, v glavo si vtepsti 2. trdovratno vztrajati, upirati.
incapsidât [inkapsi'da:t] *tr ??* *Fotografiis fatis cul microscopi eletronic a mostrin come che il dsRNA nol sedi incapsidât, ma invezit associât tal citoplasme in bufulis cuntune sorte di membrane (SiF 03/4, 9)*;
incapuçâ [inkapu'tʃa:] *tr* in *refl* oglavnico čez glavo potegniti.
incaramelâ [inkarame'la:] *tr* → ***caramelâ***.
incaratâ [inkara'ta:] *tr* → ***caratâ***.
incarburât [inkarbu'ra:t], **-ade** *adj* ARGO pijan, nabit, totalka.
incargâ [inkar'ga:] *tr* naložiti, naročiti;
~**si** *refl* nase vzeti.
incargât [inkar'ga:t], **-ade** *adj* zadolžen (za vršitev ipd.); *O soi convinçût invezit che lis istituzions incargadis de leç regjonâl 15 dal 1996 e de leç (Pa 02)*.
incarghe [in'karge] *f* 1. dolžnost *f*, naloga *f*; *il za vût iniment pre Z. B. Piemonte che al rezè la ~ dal 1871 al 1899.(La)*; *e jere necessarie ancje la incompatibilitât cun altris incarghis eletivis. (Pa 04/05)* 2. breme *n*, nalog *m*, naročilo *n*.
incaric [in'karic] *m* dolžnost *f*, naloga *f*; *de jentrade in carghe o ben dentri dai tiermins di scjadince dal ~ di prime (CoUd)*.
incaricât [inkari'ka:t] → ***incargât***.
incarigât [inkari'ga:t] → ***incargât***.
incarnât [inkar'na:t], **-ade** *adj* mesenordeč.
incarognîsi [inkaro'ñi:si] *refl* poleniti se.
incarognît [inkaro'ñi:t], **-ide** *adj* bled, mrtvaško bled, mrtvaški.
incartonâ [inkarto'na:] *tr* zvezati, v sveženj zvezati.
incarulât [inkaru'la:t], **-ade** *adj ??* *cu lis sôs cjartis plenis di polvar, i vecjos armârs incarulâts, lis telis di ragn e il sufit de cusine (Ta)*.
incàs [in'kas] (*pl* ***incàs***) *m* prejem *m*, prejeti denar.
incaselât [inkaze'la:t], **-ade** *adj* *E, se lis riis si incrosin, tu restis fer, inclaudât, ~. (Mucci)*.
incasinât [inkazi'na:t], **-ade** *adj* ?? *Un cristian che al scjampe di chest mont ~ par ritirâsi te placide contemplazion dal mont di là nol è un bon cristian (Pa 10/99)*.
incassâ [inka'sa:] *tr* 1. v zaboj zložiti 2. v blagajno spraviti; *cu la firme su chest document al declare di vê incassât la sume (PauluzzoN)* 3. izterjati; prejeti 4. ŠP beležiti.
5. *Stant che lis simulazions probabilistichis a àn mostrât che la energjie di svol dai claps dongje de baridure a no supere di tant chê che e pues incassâ la opare (SiF 03/4, 47-59)*.
incassadure [inkasa'dure] *f* votlina *f*, jama *f*, izdolbina *f*; *i cerclis lassâts dal vin che si confondin cun altris maglis, fintremai di chê ~, là insomp, (Mar)*
incassât [inka'sa:t], **-ade** *adj* 1. *p* od ***incassâ*** 2. (oči ipd.) upadel, vdrt; *Tai brancs plui madûrs, par altri no lignificâts dal dut, lis maglis a son plui slungjadis e un pôc incassadis te scuarce. (SiF 03/4, 9)*
incassonâ [inkaso'na:] *tr* položiti v trezor, v železni zaboj.
incatramâ [inkatra'ma:] *tr* katranizirati.
incavicjâ [inkavi'qa:] *tr* MEH obesiti, naviti na cevko.
incazât [inka'] ?? *Incazât come une ruie, o torni indaûr ma par furtune o cjati un vecjut di li e mi fermi par domandâi ce fâ... (christianromanini 07/04)*
Ince ['intʃe] *kratica f* = POL *Iniziative centrieuropeane* srednjeevropska pobuda.
inceâ [intʃe'a:] *tr* 1. oslepiti, zaslepiti, bleščiti; preslepiti; *il soreli mi incee* sonce me zaslepi; 2. FIG očarati; *al jere inceât di chê vôs* bil je očaran od tega glasu 3. usta v kup vleči (od kisline, limone ipd.);
~**si** *refl* 1. zaslepiti se, bleščiti se 2. biti očaran.
inceament [intʃea'ment] *m* slepljenje *n*, bleščava *f*.
inceant [intʃe'ant] *adj* slepeč, bleščeč; očarljiv.
inceât [intʃe'a:t], **-ade** *adj* 1. preslepljen od luči 2. pijan, omamljen 3. ***gnerfs inceâts*** Nerven liegen blank.
incelofanât [intʃelofa'na:t], **-ade** *adj* zavit v celofan; *tu incelofanade creature voluçade di nailon tant che un pac (bartolini)*.
incendi [in'tʃɛndi] *m* požar *m*; plamen *m*.
incendi [in'tʃɛndi] *tr* → ***incindi***.
incendiâ [intʃendi'a:] *tr* zažgati; *intant che la vuere dai Trente agns (1618-1648) za di cinc e veve incendiât mieze Europe (Natisone/furlanis)*.
incenerî [intʃene'ri:] *tr* upepeliti; *Mi à incenerît di ofesis ma no mi à dât tuart. (Pa 04/02)*; *Ma te zornade che Lot al saltà fûr di Sodome, al vignì jù dal cîl fûc e solfar e ju incenerì ducj. (Bibl-Lc)*. sta padala z neba ogenj in žveplo in vse pokončala.
inceneriture [intʃeneri'ture] *f* upepelitev *f*; *L'an passât o ai scugnût paiâ un camion 700 mil francs par che a mi puarti vie la manze tal ~ (Pa 03/8)*.
incenglâ [intʃen'gla:] *tr* → ***cenglâ***.
incens [in'tʃens] *m* kadilo *n*; *i tocjà, daûr la usance des funzions dai predis, di jentrâ tal santuari par ufrî l'~. (Bibl-Lc)* ga je po običaju duhovniške službe zadel žreb, da je šel v Gospodovo svetišče zažgat kadilo.
incensâ [intʃen'sa:] *tr* (t. FIG) (po)kaditi.
incensade [intʃen'sade] *f* (t. FIG) kajenje *n*, laskanje *n*.
incensament [intʃensa'ment] *m* (t. FIG) kajenje *n*, laskanje *n*.
incensazion [intʃensatsi'on] *f* ?? *e la aspersion e ~ dal peçot neri o "corpore" (BelR)*.
incentenâ [intʃente'na:] (t. **centenâ**) *tr* 1. oglušiti, omamiti 2. (pripeka sonca) pripeka v glavo.
incentîf [intʃen'ti:f], **-ive** *adj* pobuda *f*, ost *f*, ostroga *f*; *8. incentîf dal interès dai students par materiis furlanis, (CIRF)*; *Cun di plui, i brevets a son un ~ cumierçâl al svilup dai organisims gjenetichementri modificâts (Pa 05/04)*.
incentrâ [intʃen'tra:] *tr* centralizirati, osredotočiti, osrediti; *si pues proponi des tipologjiis di consumadôrs incentradis sul mût di percepî la lenghe furlane (SiF 03/3, 69-81)*; *La voie di gnûfs segments di marcjât, incentrâts su lis culturis e su lis lenghis locâls (SiF 03/3, 69-81)*.
incentradôr [intʃentra'do:r], **-ore** *adj* centralizirajoč.
inceôs [intʃe'o:s], **-ose** *adj ??* *Ma ancje spetacul ~, cemût che al è inceôs l'"Insium" che al à simpri inmagât letôrs e spetadôrs, nocate i siei difiets. (Pa 05/04)*.
incerâ [intʃe'ra:] *tr* povoščiti.
incerât [intʃe'ra:t], **-ade** *adj* 1. povoščen, voščen 2. FIG pijan.
incerclâ [intʃer'kla:] *tr* → ***cerclâ***.
incertece [intʃer'tetʃe] *f* negotovost *f*.

incevolâ [intʃevo'la:] *tr* KUL začiniti, zabeliti s čebulo.
incheste [in'keste] *f* preiskava *f*, poizvedovanje *n*; *Vinars 8 il procuradôr Cavalieri al cjape in man la incheste. (Pa 02).*
in chê volte [inke'volte] *adv* takrat, tedaj, tačas; *nome ~ tu fasarâs ce che ti plâs (Pa)*; ***daspò di ~*** od takrat, od tistega časa; ***~ di*** v času, med; ***~ de prime vuere*** v času prve (svetovne) vojne.
in chê volte che [inke'volte] *co* (tedaj) ko.
inchin [in'kin] *m* poklon *m*; ***fâ un ~*** pokloniti se; *O fâs un ~ e jê e je contente. (BrLi)*; → ***inclin***.
inchinâ [inki'na:] *m* → ***inclinâ***.
incidence [intʃi'dentʃe] *f* 1. FIZ ?? 2. vpad *m*, odklon *m*, odboj *m*, vpliv *m*; *cuntune ~ di sintoms di circje il 6% de popolazion des frutis (SiF).*
incident [intʃi'dɛnt] *m* nezgoda *f*, nesreča *f*; ***~ di vore*** nezgoda pri delu, nesreča pri delu; *e je stade la ocasion par riclamâ la atenzion sui dâts preocupants dai incidents di vore (O).*
incidi [in'tʃidi] (*o o incît*) *tr* v-, za-rezati; *No ai cjatade la sô firme tai articui de Patrie, ma siguerementri e à incidût fuart la sô esperience (Pa 03/12).*
inciert [intʃi'ɛrt] *m* 1. negotov, nepredvidljiv, tvegan; *L'avignî al è ~ ancje pe .. (La 04/7)*; *Te famee si jere inframiezât alc di gnervôs, di ~. (PauluzzoN)* 2. dodatni zaslužek, postranski dohodek *m*.
inciertece [intʃier'tetʃe] *f* negotovost *f*; *Pe pluritât des cuantitâts, i univiers frutins a somein introdusi une misure di ~ ben definide (Pa 7/99).*
incin [in'tʃin] *m* → ***lincin***.
incinâ [intʃi'na:] *m* → ***lincinâ***.
incindi [in'tʃindi] (*o incint*) *it* žgati, (o)peči.
incindiôs [intʃindi'o:s], **-ose** *adj* (t FIG) pekoč, žgoč, oster.
incindôr [intʃin'do:r] *m* skelenje *n*, ščemenje *n*; → ***brusôr***.
incinisâ [intʃini'za:] *tr* pepeliti, pokriti s pepelom.
incinisiment [intʃinizi'ment] *m* *?? Nol è amissibil che il "Plan energjetic regjonâl" al fasi une ecuiparazion fra ~ des scovacis (Pa 04/02)*
incinte [in'tʃinte] *f* in *adj* noseča; *co al veve une fantate ~ (MazzonIol).*
incipriâ [intʃipri'a:] (*o inciprii* [intʃi'prii]) *tr* pudrati.
incirche [in'tʃirke] *prep* glede (na), kar se tiče, okoli, z ozirom na.
incisîf [intʃi'zi:f], **-ive** *adj* ?? *Une vore plui incisîf al è l'art. 11bis, che al sancìs la pussibilitât pai ents locâi dotâts di autonomie statutarie di previodi (Cisilino, treball)*
incision [intʃizi'on] *f* vrez *m*, rez *m*.
incisôr [intʃi'zo:r] *m* vrezovalec *m*.
incitâ [intʃi'ta:] *tr* → ***inzitâ***.
incivîl [intʃi'vi:l] *adj* neprijazen, nevljuden.
inciviltât [intʃivil'ta:t] *f* neomikanost *f*, neotesanost *f*.
incjadenâ [inqade'na:] *tr* v-, pri-kleniti z verigo; (z verigo) zvezati; *che jo o jeri restade incjadenade ae cjadree pe maravee? (Eg).*
incjalcinâ [inqaltʃi'na:] *tr* AGR, GRAD z apnom premetati, prevleči.
incjalçâ [inqal'tʃa:] *tr* → ***cjalçâ***.
incjalçonâ [inqaltʃo'na:] *tr* 1. z veho zabiti, začepiti (sod) 2. zamašiti, začepiti.
incjamerâ [inqame'ra:] *tr* zaseči, zapleniti, konfiscirati.
incjaminâ [inqami'na:] *tr* napotiti, spraviti v pogon; **~si** *refl* napotiti se, spraviti se v pogon.
incjamesâ [inqame'za:] *tr* 1. obleči srajco, v srajco obleči 2. GRAD ometati zid; obleči kaj; *si tabaie alore di rêts di metal metudis jù in aderence al cret, tirants di açâr, cuardis di metal par ~ i blocs, e v.i. (SiF 03/4, 47-59).*
incjampâsi [inqam'pa:si] *refl* 1. VOJ taboriti 2. nabaviti si posestvo na podeželju.
incjampament [inqame'za:] *m* VOJ ?? *par ritirâsi tai incjampaments improvisâts dentri lis cjasis o tes ariis. (PauluzzoN).*
incjanâ [inqa'na:] *tr* zapeti; priklopiti; → ***asolâ***.
incjanevâ [inqane'va:] *tr* shraniti v kleti (vino ipd.).
incjant I [in'qant] *m* 1. čar *m*, čaranje *n*, očarljivost *f* 2. sijaj *m*, veličastnost *f*; *citât cosmopolite: chest al jere il so pericul, ma ancje il so ~ (Pa).*
incjant II [in'qant] *m* dražba *f*, natečaj *m*, razpis *m*.
incjantâ I [inqan'ta:] *tr* o-, začarati; *O cirarìn di ~ la Int (Leng)*;
~si *refl* 1. zamakniti se (čustveno), pasti v ekstazo 2. (mehanizem) ustaviti se, zastati.
incjantâ II [inqan'ta:] *tr* na dražbo dati.
incjantadôr [inqanta'do:r] *adj* očarljiv.
incjantament [inqanta'ment] *m* o-, za-čaranje *n*; *Ma prin di dut o liberarai dal ~ la Regjine des fadis. (ShW).*
incjantesim [inqan'tezim] *m* → ***incjantament***.
incjantevul [inqan'tevul] *adj* očarljiv; *Al à smicjât, infalibil, une incjantevule vestâl* che e regnave ad amont e al à sflocjade une svelte frece di amôr dal so arc, (ShW)*
incjantonâ [inqanto'na:] *tr* izgnati, pregnati;
~si *refl* skriti se.
incjapât [inqa'pa:t], **-ade** *adj* obseden z, prevzet; *e al pareve ~ dal so lavôr come se al si fos dismenteât dal dut E. (Sg).*
incjarî [inqa'ri:] *tr* podražiti, dvigniti, zvišati ceno.
incjarie [in'qarie] *f* *?? Po dopo la discussion si è fermade su la pussibilitât pal conseîr Saro (FI) di tignî la dople ~ (O).*
incjarît [inqa'ri:t], **-ide** *adj* podražen, dražji.
incjarnâ [inqar'na:] *tr* učlovečiti, utelesiti; *Cussì ogni comunitât e à cirût di ~, inlidrisâ, concretizâ, inculturâ une tradizion gjenerâl coleganle (BelR)*;
~si *refl* v meso se zajesti.
incjarnât [inqar'na:t], **-ade** *adj* 1. zajedel v meso, v meso 2. FIG prirojen; *Une passion incjarnade di teatri, di mostrâsi, che la atenzion di ducj e sedi saldo su di jê. (BrLi).*
incjarnazion [inqarnatsi'on] *f* učlovečenje *n*, utelešenje *n*, inkarnacija *f*; *O sai che la ~ e je un regâl (glesie).*
Incjaroi [inqa'rɔi] → ***Cjanâl di ~ .***
incjartâ [inqar'ta:] *tr* 1. zaviti v papir 2. GRAD ometati, prebeliti; (bolj obič.) → ***stabilî***.
incjartadure [inqarta'dure] *f* GRAD omet *m*, belež *m*; (bolj obič.) → ***stabilî***.
incjartament [inqarta'ment] *m* ?? *il perît che intant al veve disponût su la taule une risme di incjartaments e di velinis (PauluzzoN).*
incjarvonâ [inqarvo'na:] *tr* počrniti z ogljem.
incjasâsi [inqa'za:si] *refl* 1. zgraditi se dom po poroki, omožiti se, oženiti se 2. nastaniti se.
incjasât [inqa'za:t], **-ade** *adj* nastanjen, stanujoč, doma. *E po, intal manicomi si jerin usâts e incjasâts mancumâl. (Urli).*

incjastâ [inqas'ta:] *tr* spraviti (žito ipd.) v žitnico, kaščo.
incjastrâ [inqas'tra:] *tr* vložiti, spahniti.
incjastri [in'qastri] *m* 1. zareza *f*, spah *m* 2. MUZ *cuntun ritmi che al cjape dentri e cun armoniis curadis tal ~ cul bas dal piano (Pa)* 3. MED želodčna mrzlica *f*.
incjastronîsi [inqastro'ni:si] *refl* izvreči se, spriditi se.
incjavilâ [inqavi'la:] *tr* pri-, o-biti, pri-, u-kovati, zabiti žebelj.
incjesine [in'qɛzine] *f* ZOOL gož *m*, nestrupena kača *f*.
incjimò [inqi'mo] *adv* → ***ancjemò***.
incjocâ [inqo'ka:] *tr* napiti, upijaniti, upijanjati; *Queen Anastasia e fâs ~ i oms. (Ta)*;
~**si** *refl* upijanjati se; *Il paron si intarde a rivâ, e al tacàs a fâur malegraciis ai servidôrs e a lis siervis, a mangjâ e a bevi e a incjocâsi (Bibl-Lc)* in začne pretepati hlapce in dekle, pojedati, popivati in se upijanjati .
incjocadure [inqoka'dure] *f* pijanost *f*.
incjocament [inqoka'ment] *m* pijanost *f*.
incjolisi [in'qolisi] *refl* (*redko*) zapaziti, opaziti.
incjopedâsi [inqope'da:si] (*inçopedâsi* F) *refl* spotakniti se, naletiti (na).
inclapâ [inkla'pa:] *tr* pri samem dejanju zalotiti, nepričakovano zasačiti nek., presenetiti;
~**si** *refl* srečati se po naključju; ***~si in alc*** naleteti na; ***~si a*** zadržati se pri, ostati pri.
inclapît [inkla'pi:t], **-ide** *adj* (t. FIG) okamnel; *come il timp ~ inta la croda. (Lenghe 2000)*; ***un cûr ~*** trdo, hladno srce; ***l'estri ~ ??***
inclapide ven a stâi che a cuantifichin trop che dôs (o plui) formis di peraule a fasin (SiF 02/1)
inclarâ [inkla'ra:] *tr* razjasniti se, pojasniti se.
inclaudâ [inklau'da:] *tr* zabiti, nabiti, pribiti; *vualtris lu vês gafât e fat murî inclaudantlu tor de crôs par mans di int cence religjon. (Bibl-Az)* .. ki ste ga vi pribili na križ in usmrtili; *Al jere alc di dentri di lui che al restave inclaudât (PauluzzoN)*;
~**si** *refl* FIG zadolžiti se.
inclavâ [inkla'va:] *tr* zakleniti s ključem, dati pod ključ.
inclin [in'klin] *m* poklon *m*; kinkanje *n*.
inclinâ [inkli'na:] *tr* 1. spoštovanje izkazati, pokloniti se 2. ***~ un a*** napeljevati koga na, napeljati, peljati, voditi koga na;
~**si** *refl* ukloniti se, pokloniti se.
inclinât [inkli'na:t], **-ade** *adj* ***~ a*** nagnjen k.
inclinazion [inklinatsi'on] *f* nagnjenje *n*; naklon *m*; *La ~ dal ôr di tai e je precise di chê dal caratar corsîf de scrite CIRF (CIRF)*.
inclipâ [inkli'pa:] *tr* in *refl* → ***inclipî***.
inclipî [inkli'pi:] (t. **inclipâ, inclipidî**) *tr* mlačno napraviti, milo, prijetno otopliti; *che il soreli di setembar nol rive di sigûr a ~. (BrLi)*;
~**si** *refl* otopliti se, ogreti se, mlačno postati.
inclipidî [inklipi'di:] *tr* in *refl* → ***inclipî***.
inclìs [in'klis] *m* PSIH zatemnitev *f*, nezavest *f*.
incloncludent [in'klis] *m* *?? Fra un cjaminâ seren e costrutîf e un torseonâ disperât e inclonclude*nt. *(BelR)*
inclostrâ [inklos'tra:] *tr* dati za zapahi, zapreti, dati v zapor; *non varessin mai inclostrât "detignûts speciâi" (La 06/2)*;
~**si** *refl* zapreti se; zabarakadirati se.
inclusîf [inklu'zi:f], **-ive** *adj* vključen, zaobsežen.
inclusion [inkluzi'on] *f* vključitev *f*; *Lis comunitâts confinantis, po, a varan di vê la possibilitât, par leç, di podê domandâ in forme autonime la ~ (Pa 04/03)*.
inclustris [in'klustris] *mpl* → ***clustris***.
incocalî [inkoka'li:] *tr* poneumniti, narediti bebca; *chê femine lu a incocalît* ta ženska je naredila bebca iz njega;
~**si** *refl* poneumiti se, narediti se bebca.
incocalît [inkoka'li:t], **-ide** *adj* neumen, poneumljen, budalast; *Ferme lì, incocalide. No à nancje provât a scjampâ. (Tolazzi)*.
incoconâsi [inkoko'na:si] *refl* ?? *In dì di vuê doprâ il computer al covente simpri di plui ma no stin dismenteâ che ~ par oris denant di chest imprest (SiF 03/4, 147)*.
incodâsi [inko'da:si] *refl* 1. zavihati krilo do pasu 2. iti tik za kom, stopiti za koga, stipiti v vrsto.
incodît [inko'di:t], **-ide** *adj* → ***incudît***.
incoerence [inkoe'rɛntʃe] *f* protislovnost *f*, neskladje *n*, nedoslednost *f*.
incognite [in'kɔñite] *f* neznanka *f*; *Ta chel altri: lassâ propit dut e frontâ un avignî penç di incognitis. (La 05/7)*; *Tancj a son tornâts inte lôr tiere frontant lis incognitis di une migrazion interne (Pa 03/2)*.
incolâ [inko'la:] *tr* 1. prilepiti, zlepiti 2. (na)škrobiti.
incolaçâ [inkola'tʃa:] *tr* namotati, naviti, oviti; *Intant che Pauli al cjapave sù un braç di lens par butâju tal fûc, une lipare, dismote fûr dal grant cjalt, si incolaçà tor de sô man. (Bibl-Az)*;
~**si** *refl* namotati se, na-, o-viti se.
incolaçât [inkola'tʃa:t], **-ade** *adj* ovit, namotan; *il diamant plui sflandorôs al è simpri ~ di un madrac. (Bel)*.
incoladure [inkola'dure] *tr* lepljenje *n*, lepitev *f*.
incolament [inkola'ment] *m* lepljenje *n*; *vâl a dî determinâ se ciertis diferencis tal ~ dai manis a puartin distès a varietâts difeomorfis. (SiF 02/1, 234)*
incolm [in'kɔlm] *adj* (vrhano) poln, napolnjen, izbočen; *ostariis a son incolmis* gostilne so nabito polne.
incolmâ [inkol'ma:] *tr* (na-, iz-)polniti. → ***colmenâ***.
incolmabil [inkol'mabil] *adj* ?? *Al lasse un vueit ~ ancje a ducj chei che su la butilie no san inmò ce dal diaul scrivi. (christianromanini 07/03)*.
incolmade [inkol'made] *f* AGR od naplavin zvišan svet.
incolmât [inkol'ma:t], **-ade** *adj* napolnjen, poln.
incolme [in'kolme] *f* → ***colme***.
incolmenâ [inkolme'na:] *tr* → ***colmenâ***.
incolorî [inkolo'ri:] *tr* pobarvati, pobeliti, poslikati.
incoloridure [inkolori'dure] *f* barvanje *n*, barva *f*.
incolpâ [inkol'pa:] *tr* obtožiti, obdolžiti.
incolpadôr [inkolpa'do:r] *m* JUR tožnik *m*, tožitelj *m*, tožilec *m*.
incolpât [inkol'pa:t] *m* obtoženec *m*.
incolpazion [inkolpatsi'on] *f* obdožitev *f*, obtožba *f*, obtožnica *f*.
incoltrâsi [inkol'tra:si] *refl* oviti, ogrniti se v odeje.
incombence [inkom'bentʃe] *f* nalog *m*, dolžnost *f*; *o crôt che al sarès miôr che tu lassassis a mi e al sâr nodâr cheste ~ di fevelâi ai Cossio. (Mar)*; *Il 12 di fevrâr i fo concedût di slontanâsi dal paîs pes incombencis de sô profession di inzegnîr (GP)*.
incombençâ [inkomben'tʃa:] *tr* naložiti, naročiti.
incombent [inkom'bɛnt] *adj* dolžan??; *tacant da la Americhe di Bush, cu la sflocje de necessitât, dal pericul mondiâl ~ e de difese preventive, cuant mai un pape o un vescul ano vût il fiât o il sintiment o la umanitât (Pa 03/2)*; *Dopo di un liceo fat plui a cjase che a scuele, cun votazions disastrosis e une gole simpri ~ di molâ dut (Bel)*.

incomodâ [inkomo'da:] *tr* → ***discomodâ***.
incomodât [inkomo'da:t], **-ade** *adj* bolehen, slabega počutja.
incomparabil [inkompa'rabil] *adj* brez primere.
incomparêsi [inkompa're:si] *tr* → ***comparêsi***.
incompatibil [inkompa'tibil] *adj* nezdružljiv.
incompatibilitât [inkompatibili'ta:t] *f* nezdružljivost *f*, nekompatibilnost *f*; *In plui de "prossimitât" fra citadins e puartevôs, seont chel document, e jere necessarie ancje la ~ cun altris incarghis eletivis. (Pa 04/05)*; *La strategjie e jere clare, però a jerin ancje intops come chei causâts da la ~ vegjetative. (SiF 03/4, 9)*.
incompetence [inkompe'tentʃe] *f* inkompetenca *f*, nepristojnost *f*.
incompetent [inkompe'tɛnt] *adj* nekompetenten, nepristojen.
incomplet [inkom'plɛt] *adj* nekompleten, nepopoln.
incomprensibil [inkompren'sibil] *adj* nerazumljiv; *no podìn fâ di mancul di tempelâsi sul ~ significât di une cussì odeose disagrazion (Mucci)*.
incomprensibilitât [inkomprensibili'ta:t] *f* nerazumljivost *f*, nedoumnost *f*.
incomprension [inkomprensi'on] *f* nerazumljivost *f*; *Par no creâ division o ~ fra i autonomiscj de nestre regjon, (Pa 7/99)*; *al devente il spieli de nestre ~. (Pa 04/07)*; *lis limitazions e incomprensions e umiliazions che e à scugnût gloti in posizion minoritarie (christianromanini 07/04)*.
incomunicabil [inkomuni'kabil] *adj* neprenosen; *la esperience personâl e je par definizion ~ e intradusibil (Bel)*.
incomunicabilitât [inkomunikabili'ta:t] *f* neprenosnost *f*; *Il timp che o stin vivint al è un timp di sostanziâl ~, di marcade invidualitât o invidualisim (BelR)*; *tant plui preziose in chescj timps calamitôs di dissacrazion, di disarticolazion, di disarmonie, di ~ fra l'om e il so habitat (BelAlci)*.
incomut [in'kɔmut] *m* nelagodje *n*, slabo počutje *n*, neugodje *n*; *Ben si sa che la blave impestade da la FB1 e promôf la leucoencefalomalacie tai cjavai, l'edem polmonâr e incomuts dal fiât tai purcits (SiF 02/1, 31-45)*;
~ adj → ***discomut***.
inconcepibil [inkontʃe'pibil] *adj* nedoumljiv; *Par intant, al sarès ben no tirâ masse la cuarde in cheste sproporzion ~ che e privilegje simpri e dome la citât di Triest (Pa 03/8)*
inconcepibilitât [inkontʃepibili'ta:t] *adj* nedoumljivost *f*.
inconciliabil [inkontʃili'abil] *adj* nezdružljiv; nespravljiv; *o vevin di fâ i conts cu la culture statâl e cu la nestre culture, che a jerin diferentis e inconciliabilis. (Bel)*.
inconciliabilitât [inkontʃiliabili'ta:t] *f* nezdružljivost *f*; nespravljivost *f*.
inconcludent [inkonklu'dɛnt] *adj* netehten, zaman; *Cui sa se i fîs e fiastris di Pannella e de Bonino a cjataran un lamp par fâ autocritiche o se a continuaran cu la lôr politiche vitimistiche e ~? (Pa 05/06)*; *a varessin puartât a la formazion di un parlamentarisim barufant e ~. (GP)*.
incone [in'kone] (t. **ancone)** *f* 1. (t. carn. **maine**) tabernakelj *m*, kapelica (ob cesti), oltarček *m* 2. oltarna podoba *f*.
inconeâ [inko'nea:] *tr* (t. FIG) zagozditi.
inconfessabil [inkonfe'sabil] *adj* ?? *tant mancul si à voe di palesâ desideris inconfessabii, tendencis strambis, matetâts inacetabilis, bramis, golis (Bel)*.
inconfondibil [inkonfon'dibil] *adj* ?? *La poesie di Domeni Zannier e à une olme ~, che la disferenzie di chê di ogni âtre de piçule "Pleiade" dai ladins. (La Leter)*; *El savor dal zúf cjalt, cul lat fret, a le inconfondibil, e al jentre ta le anime, e no si po dismentealu cun facilitat! (sf)*
incongruence [inkongru'ɛntʃe] *f* neskladnost *f*, neprimernost *f*; *ma pe politiche farneticant dai radicâi, paladins dal istitût referendari che cu lis lôr intemperancis e incongruencis, a àn gjavât credit e fuarce a la lôr stesse briscule. (Pa 05/06)*.
inconsapevul [inkonsa'pevul] *adj* nezaveden; *Ricuardintsi che ogni robe che un om al fâs su cheste tiere e mire dome, come mete ultime e dispès ~, a cognossisi se. (Pa 03/12)*.
inconsistence [inkonsis'tɛntʃe] *f* nedoslednost *f*; *Eco, leint il libri di pre Pieri, mi pâr che si manifesti in plen la ~ de discussion sul furlan dialet o furlan lenghe (Pa 03/10)*; *ogni plui piçule variazion di cheste teorie e creve l'ecuilibri e o tornìn a vê inconsistencis no riparabilis. (SiF 03/4, 133)*.
inconsistent [inkonsis'tɛnt] *adj* nedosleden.
inconsolabil [inkonso'labil] *adj* neutolažljiv.
inconstance [inkons'tantʃe] *f* nestanovitost *f*.
inconstant [inkons'tant] *adj* nestalen, nekonstanten.
inconstituzionâl [inkonstitutsio'na:l] *adj* neustaven; *che a son «simpri restadis congjeladis di une legjislazion atuative ~ e mai scancelade fint in zornade di vuê (Pa 03/11)*.
inconstituzionalitât [inkonstitutsionali'ta:t] *f* neustavnost *f*; *Insom, al va marcât, tal articul 36, la prevision di une sezion speciâl, alì de Cort constituzionâl, pai judizis di ~ o di incompetence (Pa 03/5)*.
incontentabil [inkonten'tabil] *adj* nezadovoljiv; *Tant al jere ~ Wilde tal sielzi cun cure lis peraulis (Bel)*.
incontentabilitât [inkontentabili'ta:t] *f* nenasitnost *f*.
incontestabil [inkontes'tabil] *adj* nesporen; *Timp pierdût, e ducâts, in copiis di scrituris e in viaçs denantdaûr par sustignî resons incontestabilis. (Mar)*; *di resonâ, de meti in discussion, di contestâ ce che une volte al jere ~. (BelFa)*.
incontestât [inkontes'ta:t] *adj* nesporen; *la lenghe de int, une lenghe che pre Bepo al è stât mestri incontestât. (Pa 05/05)*.
incontinence [inkonti'nentʃe] *f* nezdržnost *f*, nezmernost *f*.
incontinent [inkonti'nɛnt] *adj* nezdržen, nezmeren.
incontosî [inkonto'zi:] *tr* 1. umazati, namazati z mastjo, umazati, omadeževati 2. FIG onesnažiti, skruniti, spačiti, zastrupiti;
~si *refl* umazati se, omdeževati se.
incontosît [inkonto'zi:t], **-ide** *adj* namazan; umazan, omadeževan,
incontrâ [inkon'tra:] *tr* → ***incuintrâ***.
incontrâr [inkon'tra:r] *m* nasprotje *n*; ***al ~*** v nasprotju z; *de bande de int, di une "naturâl" gratuitât de musiche, al ~ dal cine, par un esempli. (Pa 02/10-11)*; *par chel lu doprìn cence misure, in' profitìn di grancj siôrs, juste al ~ di chês zornadis stressantis che nus compagnin par dut il rest dal an (Pa 03/11)*.
incontrari [inkon'trari] *m* → ***incontrâr***.
incontrastabil [inkontras'tabil] *adj* neizpodbiten, nesporen.

incontri [in'kontri] *m* → ***incuintri***.
incontrolabil [inkontro'labil] *adj*
Al è chest pierdi sigûr par un vuadagnâ in forsit e ~ che nus fâs vê pôre de muart. (BelFa)
incontrolât [inkontro'la:t] *adj* ??
Dome che, tal svilup acelerât e ~ di cheste seconde part di secul, i paîs di mont a son stâts i plui penalizâts, i plui sacrificâts (Pa 04/03); *Nassût dal 1941, mi soi cjatât a jessi, cu la mê gjenerazion, testemoni dal passaç plui straordenari, rivoluzionari, gjeneralizât e ~ de nestre storie. (Pa 03/8)*.
inconvenience [inkonveni'entʃe] *f* neprimernost *f*, nespodobnost *f*.
inconvenient [inkonveni'ɛnt] *adj* neprimeren, nespodoben.
incoragjî [inkora'ġi:] *tr* spodbujati, opogumiti, ohrabriti; *a son incorazîts a tentâ la corse pe "leadership" internazionâl. (Pa 04/07)*;
~**si** *refl* opogumiti se.
incoragjiment [inkoraġi'mɛnt] *m* osrčenje *n*, spodbujanje *n*.
incorât [inko'ra:t] *m* osrčen, spodbujevalen; *Al è il cjant ~ dai depuartâts di Sion. (Pa 03/2)*; *O citi il so apel ~: «Glesie in Europe, la vanzelizazion gnove al è il compit che ti tocje! (Pa 03/11)*.
incorazî [inkora'dži:] *tr* → ***incoragjî***.
incoraziment [inkora'dži:] *tr* → ***incoragjiment***.
incoregjibil [inkore'ġibil] *adj* nepopravljiv.
incorint [inko'rint] *adv* hitro, na brzino, mimogrede.
incorinte [inko'rinte] *f* → ***incorint***.
incorneâ [inkorne'a:] *tr* podložiti z usnjem, podšiti usnje, opremiti z usnjem, dati v usnje, obleči z usnjem.
incoronâ [inkoro'na:] *tr* 1. kronati 2. obdati, obdajati; *O jerin lâts a câs su e jù pes stradis che a incoronin il paîs. (BrLi)*.
incoronazion [inkoronatsi'on] *f* kronanje *n*.
incorporâ [inkorpo'ra:] *tr* 1. utelesiti 2. spojiti, priključiti; vrskati.
incorporât [inkorpo'ra:t], **-ade** *adj* pripojen, vključen, priključen.
incorporazion [inkorporatsi'on] *f* utelešenje *n*, spoj *m*.
incorutibil [inkoru'tibil] *adj* nepokvarljiv; nepodkupljiv.
incorutibilitât [inkorutibili'ta:t] *f* nepokvarljivost *f*; nepodkupljivost *f*.
incostant [inko'stant] *adj* nestalen, omahljiv; *Adore fin a la matetât chel om plen di difiets e ~. (ShW)*.
incotolât [inkoto'la:t], **-ade** *adj* (*šalj*.) suženj žensk, copata *f*.
incovâ [inko'va:] *tr* → ***covâ***.
incragnî [inkra'ñi:] *tr* umazati;
~**si** *refl* 1. umazati se 2. FIG obubožati 3. FIG trdovratno, trmasto vztrajati.
incragnît [inkra'ñi:t], **-ide** *adj* 1. zamazan, umazan 2. FIG zaguljen, oroženel, trd.
increât [inkre'a:t] *adj* neustvarjen; *Ogni nestre peraule e je estrinsecazion de uniche Peraule, come che ogni fruçon di sapience al fâs part de sapience increade. (Pa 04/03)*.
incredibil [inkre'dibil] *adj* → ***incrodibil***.
incredibilitât [inkredibili'ta:t] *f* → ***incrodibilitât***.
incredince [inkre'dintʃe] *f* v: ***ad ~*** a credito?; → ***di credince***.
incredul [in'krɛdul] *tr* nejeveren.
incredulitât [inkreduli'ta:t] *f* → ***incrodulitât***.
incremâ [inkre'ma:] *tr* loščiti s kremo.
incrementâl [inkremen'ta:l] ??
incressi [in'kresi] *tr* pomnožiti, povečati; *..refudant duncje la strategjie aziendâl che e ponte a ~ la produzion a dam dai lavoradôrs.(O)* povečati proizvodnjo..; *Rêt e vûl dî riduzion dai coscj e otimizazion de produzion, ~ la cualitât de vite..(O)* izboljšati kakovost..; ***~ il fûc*** hraniti ogenj;
~ it 1. rasti, povečati se; *pensant che il pericul al podeve ~*; 2. ***mi incres di..*** toži se mi po; imam domotožje po; *vuei tornâ te mê cjase, mi incres dal gno biel cîl*;
~**si** *refl* povečati se, rasti:
incressite [inkre'site] *f* porast *f*, rast *f*, prirastek *m*, (po)večanje *n*; *la produzion e mostre une ~ dal 4,4% e la vendite dal 3,3..(O)*; ***~ de inflazion*** rast inflacije; *e plui in particolâr la cuestion de rivalutazion des paiis a front de ~ de inflazion. (O)*.
incressitîf [inkresi'ti:f] *f* rastoč;
~ f povečevalnica *f*.
incretâ [inkre'ta:] *tr* oledeniti, ohromiti.
incrodibil [inkro'dibil] (*pl* ***incrodibii***) *adj* neverjeten.
incrodibilmentri [inkrodibil'mentri] *adv* neverjetno.
incrodibiltât [inkrodibil'ta:t] *f* neverjetnost *f*.
incrodulitât [inkroduli'ta:t] *f* nejevernost *f*; *I miei risultâts a forin cjapâts cun grande ~ cuant che ju presentai tun congres dongje di Oxford. (Pa 7/99)*.
incrôs [in'kro:s] *m* 1. križišče *n*, srečanje *n*, povezovanje *n*, združba *f* 2. kriza *f*, kritičen trenutek.
incrosâ [inkro'za:] *tr* 1. (pre)križati, dati navzkriž; *Dome dopo un dîs minûts al incrosà un vieli in biciclete, (Sg)* 2. križati (živali, rastline);
~**si** *refl* prekrižati se.
incrosadice [inkroza'ditʃe] *f* ZOOL, BIOL križanec *m*; → ***incrosament***.
incrosadure [inkroza'dure] *f* križanje *n*, križišče *n*.
incrosament [inkroza'ment] *m* 1. križišče *n* 2. → ***incrosadice***.
incrosât [inkro'za:t] *adj* 1. *p* od ***incrosâ*** 2. FIG zapleten, kompleksen, težaven, kritičen.
incrostadure [inkrosta'dure] *f* skorja *f*, siga *f*, omet *m*, belež *m*.
incrostazion [inkrostatsi'on] *f* skorja *f*, siga *f*, omet *m*, belež *m*; *Cetantis incrostazions e cetancj fals, al dîs D'Aronco, a son lâts metintsi adun sore la vere fisionimie di Pasolini pe convergence dal timp e dai oms. (La)*.
incrudî [inkru'di:] *tr* raskav napraviti, pogoršati;
~**si** *refl* raskav postati, pogoršati se.
incrudulît [inkrudu'li:t], **-ide** *adj* 1. (t. **~ di frêt**) odrevenel, zrmznjen; *e i tocjave cumò o dibot scjaldâ lis mans incrudulidis dentri la blancjarie di resentâ. (Urli)* 2. trd, okamenel.
incruente [inkru'ɛnt] *adj* nekrvav.
incuadrâ [inkua'dra:] *tr* v okvir deti; *schemis concetuâi diferents par ~ e meti in ordin lis stessis robis (Pa)*;
~**si** *refl* ?? *un alc che si incuadrave ben cui liniaments de muse (PauluzzoN)*.
incuadrament [inkua'dra:] *tr* uokvirjenje *n*, postavitev v okvir; *come "anime" dal borc - no vessin "sfuarçât", ancje culturalmentri, l'~ dal so cerimoniâl (Sclese)*.
incuadrât [inkua'dra:t], **-ade** *adj* postavljen v okvir; *Cemût si fasevial a lâ ator cun chês sflandorosis divisis, ducj incuadrâts, a fâsi copâ come tancj dordeis? (Ta)*.
incuadrature [inkuadra'ture] *f* *tant diferente e distacade e jere »chê« ~ de sô vite (PauluzzoN)*.

incualificabil [inkualifi'kabil] *adj* neocenljiv; dvoumen, graje vreden; *Cuntun provediment ~, il ministeri..al à rimovût un so servidôr (Pa 02/10-11)*; *Cheste letare cussì ~, là che Florit al palese di no vê capît nuie di nuie e di no vê un fregul di cûr (Bel).*
incuardadure [inkuadra'dure] (t. **incuardament**) *f* togost *f*; strunje *n*.
incuardament [inkuarda'ment] *m* → ***incuardadure***.
incuardâsi [inkuar'da:si] *refl* → ***incuardîsi***.
incuardîsi [inkuar'di:si] (t. **incuardâsi**) *refl* odreveneti; otrpeti; strditi se.
incuarporât [inkuarpo'ra:t] → ***incorporât***.
incuarzisi [inkuar'džisi] *refl* → ***inacuarzisi***.
incuartirâsi [inkuarti'ra:si] *refl* nastaniti se, vzeti sobo.
incubazion [inkubatsi'on] *f* valjenje *n*, inkubacija *f*; *Daspò da la ~ e da la purificazion a son stâts puartâts sui terens conseâts de Seifert (1996). (SiF 02/1, 31-45).*
incubiâ [inkubi'a:] *tr* → ***cubiâ***.
incucâsi [inku'ka:si] *refl* → ***incuchîsi***.
incuchîsi [inku'ki:si] (t. **incucâsi**) *refl* 1. zmesti se, biti osupel, začuditi se 2. ***~ in alc (in un)*** v glavo si vtepsti.
incuchît [inku'ki:t], **-ide** (t. **incucât**) *adj* neumen, poneumljen, osupel, začuden.
incuçât [inku'tʃa:t], **-ade** *adj* (*neobič.*) skrit; *e sofletave ancje chê dì, lizere e come incuçade sui drups e lis plantis vie pes altanis (PauluzzoN)*; *di chê altre un smolâsi cuiet de culine cul bosc ~ tes cisis e sui roncs (PauluzzoN).*
incudît [inku'di:t], **-ide** *adj* (*redko*) trd, kamnen.
incueladure [inkuela'dure] *f* 1. OBL ovratni izrez 2. (pri konjih).
incuessâ [inkue'sa:] *tr* KUL upogniti bedra kure za kuho.
incufulît [inkufu'li:t], **-ide** *adj* ?? *Al viodeve so pari ~ tai conts des sôs stagjons di fornasîr (PauluzzoN).*
incuietant [inkuie'tant] *adj* vznemirljiv; *ma al va simpri a la sostance, par solit incuietante, dal probleme. (Bel)*; *Mi fâs un pâr di incuietants autoritrats e, sot dal puartin, o noti une targhe comemorative. (Ta).*
incuilin [inkui'lin] *m* ?? *Te Bibie Diu al diclare che la tiere e je sô, e nô oms o sin incuilins, afituâi, di passaç (cfr. Lv 25,23) (Pa 06/1).*
incuin [inku'in] *m* → ***lincuin***.
incuinâ [inkui'na:] *tr* onečediti, onesnažiti.
incuinament [inkuina'ment] *m* **1.** onečedenje *n*, onesnaženje *n*; ***~ acustic*** zvočno onesnaženje; *Lis tratis plui tocjadis dal ~ acustic causât dal trafic a son chês dongje Palme (O)* **2.** onesnaženje okolja; *conseîr di minorance intal Comun di Tor di Zuin, domandant di sierâ l'implant di sode-clôr responsabil dal ~ di mercuri. (O)*; *control continuatîf dal ~ eletromagnetic..(O)*; *trafic prin probleme Trafic, ~ atmosferic e scjarsetât di areis verdis (O).*
incuinant [inkui'nant] *m* onesnaževalec *m*; *covente doprâ: … pulvin di silice blanc (vâl a dî cence incuinants) (SiF 03/3, 97).*
incuinazion [inkuina'ment] *m* onečedenje *n*, onesnaženje *n*.
incuintrâ [inkuin'tra:] (t. **incontrâ**) *tr* 1. srečati, naleteti na; *I sindacâts a àn za incuintrât il sindic di Glemone (O 28/4/2001)* 2. dobiti (dobroto); *al incuintre buine ciere* dobiva simpatijo 3. skleniti (poroko, zvezo ipd.): *che al vebi decidût di ~ matrimoni cuntune zovin buine..(F)*; *ai la intenzion di ~ relazion cui strolics plui famôs (F)*; *~ it* 1. biti všeč, ugajati; *il socialisim mi incontre* socializem mi je všeč; 2. ?? *che se mai 'ste predizion no incontràs cun precision (F)*;
~si *refl* srečati se, srečevati se; *..tantis varietâts di furlan a cjatin vôs, bessolis o incuintrantsi tra di lôr e cun altris lenghis.(Pa 5/99).*
incuintri [inku'intri] (t. **incontri**) *m* 1. srečanje *n*; dogodek *m*; *a son lâts jù a Rome par un ~ urgjent cul ministri Scajola, ..(O)*; *il XVIIm ~ dai Grups Etnics dai Paîs Vicins (O)*; 2. prilika *f*, okoliščina *f*; ***cul prin ~*** ob prvi priliki; ***se mi ven l'~*** če bom imel možnost; ***in chel ~*** v tej okoliščini 3. ***fâ ~*** imeti uspeh; *a fâs ~ la ciere di ospedâl e chê dal om robust a je triviâl..(F)*; ***al ~*** *adv* nasprotno, v nasprotju (do); namesto; *jo 'n cognòs un che onest vûl sei clamât e al ~ al è un lari di cartel.*
incuintri a [inku'intri a] *prep* 1. nasproti, v smeri, proti; *une citât incuintri al mâr* mesto nasproti morja; 2. proti, zoper; *~ cdn.* zoper nek; *~ adv* nasproti, proti; *si varà di cjatâ un'altre peraule par vignî incuintri a chês convivencis (Pa 06/1)*
incuintrivertibil [inkuintriver'tibil] *adj* neizpodbiten.
incuintrivertibilitât [inkuintrivertibili'ta:t] *f* neizpodbitnost *f*.
incuisidôr [inkuizi'do:r] *m* preiskovalec *m*, inkvizitor *m*.
incuisitori [inkuizi'tori] *adj* inkvizicijski; *sfuarçantsi di cognossi lûs e ombris cence ategjaments moralistics o incuisitoris ma intun ategjament di simpatie (Bel).*
incuisizion [inkuizitsi'on] *f* preiskava *f*, inkvizicija *f*, *La ~, la Congregazion dal Indice o Sant Ufizie (Bel)*; ***~ Romane*** rimska inkvizicija; *Intant dal 1542 e jere nassude la Incuisizion Romane (Natisone/furlanis).*
inculturâ [inkultu'ra:] *f* ?? *Cussì ogni comunitât e à cirût di incjarnâ, inlidrisâ, concretizâ, ~ une tradizion gjenerâl coleganle (BelR)*; *ma la famee oltri che jessi nobil e siore e je une vore inculturade (SiF 02/1, 155-165).*
inculturazion [inkulturatsi'on] *f* inkulturacija *f*; prilagajanje določeni kulturi; *Pa part slovene, no pensi che al vares stonât il non di pre Renzo Calligaro, un furlan di ~ po nasem (BelAlci).*
inculturizazion [inkulturidzatsi'on] *f* inkulturizacija *f*; *Dut chest al compuarte la batae pe indentitât, pe ~ (Pa).*
inculurî [inkulu'ri:] *tr* → ***incolorî***; *e ju inculurive (PauluzzoN).*
incumò [inku'mɔ] *adv* v sedanjem trenutku, trenutno, zdaj, danes
incurabil [inku'rabil] *adj* neozdravljiv; *L'alcolisim al jere un mâl ~. (Pa 04/04).*
incurâsi [inku'ra:si] *refl* brigati se, meniti se (za), skrbeti (za).
incurie [in'kurie] *f* malomarnost *f*; *l'ambient simpri plui depauperât e a riscjo pes mutazions atmosferichis e climatichis, pal degrât e pe ~ (Pa 03/4).*
incuriosî [inkurio'zi:] *it* radovednost zbuditi, radoveden postati; *fluride e brusade tun lamp, no podeve no incuriosîmi.(Bel)*; *O stoi lì invecit a cjalâle, chê frute che mi veve tant incuriosît. (BrLi)*; *e cjalave intor incurioside: (MazzonIol).*
incurnisâ [inkurni'za:] *tr* v okvir deti, uokviriti; *e cu lis mans i veve incurnisât la muse ae femine. (Tolazzi)*; *e tocs di prose par furlan, dut incurnisât intun senari di plui di 250 diapositivis che man a man a visualizin ce che i atôrs a lavin disint. (Pa).*
incursion [inkursi'on] *f* vpad *m*, vdor *m*, vpadanje *n*; *che di agns e agnorums indaûr a assistin simpri avualis*

al sfantâsi dal timp, fra une ~ de cavalarie turche e un assalt di contadins al cjiscjel (Mar).
incussient [inkussi'ɛnt] *adj* nezavesten, nezaveden.
inçamp [in'tʃamp] *m* (*redko*) spotik *m*, ovira *f*.
inçampâsi [intʃam'pa:si] *refl* 1. spotakniti se 2. (pri govorjenju) zaplesti se, zaplepetati se, zavozljati se.
inçocâ [intʃo'ka:] *tr* upijaniti;
~**si** *refl* upijaniti se, napiti se.
inçopedade [intʃope'dade] *f* spotika *f*.
inçopedâsi [intʃope'da:si] *refl* 1. spotakniti se; *Ancjemò un pas indaûr, ma il talon si inçopedà suntune tace par tiere. (Tolazzi)* 2. FIG naleteti (na) 3. zaplesti se v govoru.
inçopedon [intʃope'don] *m* → ***inçopedade***.
inçucjâ [intʃu'qa:] *tr* → ***inçuchî***.
inçuchî [intʃu'ki:] *tr* stopiti v glavo (alkohol), upijaniti;
~**si** *refl* upijaniti se.
inçuchît [intʃu'ki:t], **-ide** *adj* pijan.
inçulît [intʃu'li:t], **-ide** *adj* (*redko*) otrpel.
inçurvielâ [intʃurvie'la:] *tr* → ***inçurvilî***.
inçurvilî [intʃurvi'li:] *tr* osupiti, oglušiti, zmesti, poneumniti;
~**si** *refl* izgubiti glavo, izgubiti um.
inçurvilît [intʃurvi'li:t], **-ide** *adj* osupljen, oglušen, zmeden, neumen.
inçussâ [intʃu'sa:] *tr* in *it* → ***inçussî***.
inçussî [intʃu'si:] *tr* poneumniti, bedast postati; *Sicheduncje i levin ducj daûrji parceche al jere un pieç che t'ai veve inçussîts cui siei striaments. (Bibl-Az) Cetant che lui al fale, pai vôi di Ermie inçussint, cetant jo o fali, lis sôs virtûts amirant. (ShW)*;
~**si** *refl* 1. zadremljati, zaspati 2. poneumniti se; *Stait ben atents che i vuestris cûrs no si inçussissin in baldoriis, in cjochis e in preocupazions dome pes robis matereâls. (Bibl-Lc)* Varujte se, da vam srca ne bodo obtežena z razuzdanostjo, pijanostjo ..
inçussiment [intʃusi'ment] *m* mrtvičnost *f*, odrevenelost *f*, premrlost *f*, otrplost *f*; okornost *f*; *Al fo lui a dismovimi dal gno ~ (Enrico).*
inçussît [intʃu'si:t], **-ide** *adj* poneumljen, bedast, neumen.
ind ['ind] > sandhi oblika od ***indi***; ***ind' ai*** imam jih; *Po folc! - dissal Masut - ind' ai setantesîs jo (JM, Salvâ).*
indacuart [indaku'art] → ***inacuart***.
indacuarzisi [indaku'ardžisi] *refl* → ***inacuarzisi***.
indadiât [indadi'a:t], **-ade** *adj* odrevenel, otrpel.
indafarâsi [indafa'ra:si] *refl* delati težaško delo, ubijati se z delom.
indafarât [indafa'ra:t], **-ade** *adj* z delom zavzet, zaseden (zaradi dela); *Mangjant i cjalavi lis manutis indafaradis su lis pleis de cotule. (BrLi)*; *Vie pal an simpri cul vueit in bocje, dut ~ a mantignî cjus (Percude).*
indafaronâsi [indafaro'na:si] *refl* z delom se zasuti, prevzeti ogromno dela.
indafaronât [indafaro'na:t], **-ade** *adj* zelo zavzeti, zaseden (zaradi dela).
indagjin [in'daǵin] *m* raziskovanje *n*, preiskava *f*; ***~ di marcjât*** EKO tržna raziskava; *sedi l'~ di marcjât par savê trops che a son e dulà che a son chescj Strategjiis no convenzionâls di segmentazion dal marcjât consumadôrs (SiF 03/3, 69-81).*
indalegrament [indalegra'ment] *m* čestitka *f*, voščilo *n*; veselje *n*, radost *f*.
indalegrâsi [indale'gra:si] *refl* 1. voščiti, čestitati (komu) 2. veseliti se. → ***consolâsi***.
indalegrât [indale'gra:t], **-ade** *adj* vesel, radosten.
indalgò [indal'go] *adv* → ***inalgò***.
indalore [inda'lore] *f* → ***inalore***.
indamascâ [indamas'ka:] *tr* olepšati, okrasiti.
indanâsi [inda'na:si] *refl* mučiti se, utrujati se; truditi se.
indarintâ [indarin'ta:] *tr* (t. FIG) posrebiti.
indarintât [indarin'ta:t], **-ade** *adj* srebrnat, srebrnkast; srebrn; *Une lûs indarintade le cjarinave (PauluzzoN).*
indâsi [in'da:si] *refl* zapaziti, opaziti.
indat [in'dat], **-ade** *adj* (*redko*) vedno enak, nespremenjen, večen.
indât [in'da:t], **-ade** *adj* 1. usojen; hoten, prirojen, po naravi 2. (po)nesrečen, ubog, žalosten; *la coriere mi somee un nolûc plui ~ che no il tren (Pa 03/6)*; *In ultin no son tant diviers i segnai che la nature e libere par visâ adore di alc di ~ (un taramot, une diluvion.. (Mar).*
indaûr [inda'u:r] *adv* 1. zadaj, nazaj; ***jessi ~*** biti zadaj, nesodoben; 2. (čas.) poprej; ***vot dîs ~*** pred osmimi dnevi 3. ponovno, zopet; ***a scomençâ ~*** začeti z začetka.
indaûr → ***int indaûr*** *(La 06/1)*
indaurâ [indau'ra:] *tr* (po)zlatiti.
indaviodisi [indavi'odisi] *refl* ARH opaziti, zapaziti, zaznati, uvideti.
indeâsi [inde'a:si] *refl* (*neobič.*) trdovratno vztrajati, upirati se.
indeât [inde'a:t], **-ade** *adj* trdovraten, trmast.
indebilî [indebi'li:] *tr* (o)slabiti.
indebiliment [indebili'ment] *m* slabljenje *n*, oslabitev *f*.
indebilît [indebi'li:t] *tr* (o)slabljen.
indebitament [indebita'ment] *m* zadolžitev *f*; *~: il debit public nol pues superâ il 60 (retecivica).*
indebitâsi [indebi'ta:si] *refl* zadolžiti se.
indebulî [indebu'li:] *tr* oslabiti; oslabeti; *Cheste istituzion e fo condanade di Vignesie prindidut par ~ la prepotence dai feudâi furlans (Storie).*
indebuliment [indebuli'ment] *m* oslabitev *f*, slabljenje *n*.
indebulît [indebu'li:t], **-ide** *adj* oslabljen; *Par agns indebolidis de fan e dai stents lis popolazions (La 06/2).*
indecence [inde'tʃentʃe] *f* nespodobnost *f*.
indecent [inde'tʃɛnt] *adj* nespodoben; *Ma jê e balave sensuâl, volgâr, ~. (BrLi)*
indecifrabil [indetʃi'frabil] *adj* nerazgoneten.
indecîs [inde'tʃi:s] *adj* neodločen.
indecision [indetʃizi'on] *f* neodločenost *f*.
indee [in'dɛe] *f* *?? La ~ di lavorâ cun Catia mi plaseve e la ringraziavi di gnûf. (BrLi).*
indefinibil [indefi'nibil] *adj* neopredeljiv.
indefinît [indefi'ni:t], **-ide** *adj* 1. nedoločen 2. GRAM nedoločen; *I mûts dai verps a son i seguitîfs: indicatîf, coniuntîf, condizionâl, imperatîf, ~. (Verone)*
indegn [in'dɛñ] (*pl* ***indegns*** [in'dɛins]) *adj* nevreden, sramoten.
indegnâsi [inde'ña:si] *refl* blagovoliti, ugoditi, ustreči, privoliti v.
indegnazion [indeñatsi'on] *f* priljudnost *f*, naklonjenost *f*, ljubeznivost *f*.
indegnementri [indeñe'mentri] *adv* nevredno, sramotno.
indegnitât [indeñi'ta:t] *f* nevrednost *f*, sramota *f*.

indelebil [inde'lɛbil] *adj* nerazrušen, neizbrisen; *Il ricuart di Zuan Pauli II al è vîf e ~ (Leng).*
indelicât [indeli'ka:t], **-ade** *adj* nerahločuten, neobziren.
indelicatece [indelika'tetʃe] *f* nerahločutnost *f*, nespodobnost *f*.
indelirâ [indeli'ra:] *f* koga spraviti ob pamet, v bes.
indelirât [indeli'ra:t], **-ade** *adj* obseden, pobesnel, nor, ob pamet; *La Gjermanie di Hitler, indelirade da la idee de purece de raze ariane (Pa 7/2000)*; *tu mi âs indelirât saldo fin di frut (Enrico).*
indemoneâ [indemone'a:] *tr* razburiti, razjeziti, postati hudič;
~**si** *refl* raburiti se, razjeziti se.
inden [in'dɛn] *adj* → ***indegn***.
indenant [inde'nant] *adv* naprej, spredaj; ***di ca ~*** od zdaj naprej; ***di chi ~*** od tu naprej; *Li de Universitât dai Studis di Udin, di chi ~ clamade "Universitât" (CIRF)*; ***jessi ~ cui agns*** biti v letih; *O sin ducjidoi ~ cui agn.* // cf. lad. *inant*.
indenitât [indeni'ta:t] *f* odškodnina *f*; *incentîf dal interès dai students par materiis furlanis, cun borsis e premis di lauree, indenitâts par frecuentâ i cors (CIRF)*; *risultâts che a vuelin dî un grum di bêçs (~ di risultât, ~ di cjarie, e v. d.) dome daspò di vê otignût ju obietîfs. (Pa 06/1).*
indenizâ [indeni'dza:] *tr* odškodovati.
indenizazion [indenidzatsi'on] *f* odškodnina *f*; *Par chel che al inten la cuestion de ~ si à fevelât di cuasi trê milions par ogni animâl copât. (O).*
indentri [in'dentri] *adv* notri, noter. *Si trate di une oasi, tal desert, 75 Km plui indentri dal Sinai (Bibl-Numars).*
inderdeâ [inderde'a:] *adv* *??* *Co tu ti sveis, puedial l'amôr ~ al sium su lis tôs papelis di dimorâ. (ShW).*
inderedâ [indere'da:] *tr* 1. ovirati, zastaviti, v napoto biti; *Fermâ o ~ chescj procediments e sarès une sielte devastant e sotane de strapossence merecane. (Pa 03/12)*; *O vuei sperâ che il gno lavôr nol inderedi la aministrazion. (BrLi)* 2. nadlegovati, motiti, prizadeti, mučiti; *ma al è il gustâ che mi inderede* ampak kosilo je, kar me skrbi.
??*par no dî che mi à ancje inderedât tant che un pulç inte stope… (La 06/3)*
inderedât [indere'da:t], **-ade** *adj* v zadregi; *Al lasse inmò inderedâts ancje il fat che la aziende e vebi palesât cheste crisi sul scomençâ dal istât (La 05/7).*
indetâ [inde'ta:] *tr* (na)vdihniti; prišepetati; svetovati; *Al contrari in Europe cun tecnologjiis di control biologjic, indetadis da la vuarision naturâl des plantis maladis (SiF 03/4, 9).*
indeterminatece [indetermina'tetʃe] *f* nedoločnost *f*; neodločnost *f*; *Mancul disinvolt, ma ancjetant orientât viers il domini da la ~, al jere il judizi di Hengel (Pa 04/07).*
indeterminatîf [indetermina'ti:f], **-ive** *adj* nedoločni; *I articui si dividin in: determinatîfs e indeterminatîfs. (Verone).*
indeterminazion [indeterminatsi'on] *f* nedoločnost *f*; neodločnost *f*; ***Principi di ~ di Heisenberg*** Heisenbergovo načelo nedoločnosti; *Par esempli, il "Principi di ~" di Heisenberg al dîs che no si pues fâ tal stes moment domandis precisis su la posizion e su la velocitât di une partesele elementâr (SiF 03/4, 133).*
indeterminisim [indetermi'nizim] *m* nedoločnost *f*, nedeterminizem *m*; *cussì metint dongje une plui largje fonde fenomenologjiche, e permetint al stes timp la discussion dai concets dal ~ cuantistic (SiF 03/3, 9-18).*
indeul [in'dɛul] (*pl* ***indeui***) *adj* slab(oten), nemočen; *Al jere malât e ~, ma al conservave inmò saldece di caratar (JM, Salvâ).*
indevant [inde'vant] *adv* naprej, (od)spredaj).
indi ['indi] (ponavadi v obliki **ind', 'ndi, 'nd, 'nt**) *zaim* (od) tega, od tod; ***A'nd è avonde*** dovolj je tega *(Mar)*; *~ vevistu?* Ali si od teh/tega kaj imel? // ***indi*** *< lat. inde*.
indiambarâsi [indiamba'ra:si] *refl* zbesneti, pobesneti.
indian [indi'an] *m* 1. indijski 2. indianski;
~ m 1. Indijec *m* 2. Indijanec *m* 3. FIG ***fâ l'~*** neumnega se narediti, delati se neumnega; *Cun sô mari o vevi fat l'~, ma insome ancje jo... (BrLi).*
indianizazion [indianidzatsi'on] *f* ?? *Al vûl stât in vuaite tant cuintri dal pericul di une "balcanizazion" dal Friûl che cuintri chel de "~". (Pa 03/5).*
indiaulâsi [indiau'la:si] (*mi indiauli* [indi'auli]) *refl* zbesneti, pobesneti, podivjati.
indiaulât [indiau'la:t], **-ade** *adj* besen, jezen, podivjan.
indicâ [indi'ka:] *tr* (po)kazati; *Ore o crôt di scugnî ~ tal nestri fradi inte fede, Fausto, un om che al à dât un esempli di amôr (Pa)*; *Parcè tancj vocabui par ~ ce che al semearès dome "fen"? (Pa).*
indicadôr [indika'do:r] *m* kazalec *m*, pokazatelj *m*; *che a doprin lis peraulis di une lenghe locâl ripuartadis su lis etichetis come indicadôrs di tipicitât. (SiF 03/3, 69-81).*
indicât [indi'ka:t], **-ade** *adj* priporočljiv ??; *o podarès bevi...salacor plui indicade une camomile (MazzonIol)*
indicazion [indikatsi'on] *f* objava *f*, navodilo *n*; *e di standardizazion des lenghis minoritariis" e di "dâ indicazions sui criteris e lis proceduris par meti adun dizionaris complets e specifics de lenghe furlane. (Pa).*
indice ['inditʃe] *m* → ***indis***.
indicibil [indi'tʃibil] *adj* neizrekljiv.
indicizazion [inditʃidzatsi'on] *f ??* *une domande cun dome une forme di peraule e ven apaiade daurman par vie de ~ interne dai dâts (SiF 02/1).*
indiç ['inditʃ] *m* → ***indis***.
Indie ['indie] *kr.i f* Indija *f*; *I Latins in Friûl no àn fat ni di miei ni di piês di ce che e àn fat i Anglês in ~ (JM).*
indiference [indife'rɛntʃe] *f* nebrižnost *f*, brezbrižnost *f*; *Salacôr viers il gjornâl e jere plui ~ che ostilitât (Pa)*; *a continuin a tignî clâr il cîl furlan neri di ~ (Pa).*
indiferent I [indife'rɛnt] *adj* brezbrižen, nobenostran; *e che mi à domandade une part no indiferente de mê vite, al è stât casuâl (Pa)*; *stant de bande di ca, a àn un pês no ~ e butantsi cul Venit a son i ultims.(Pa)*;
~ m brezbrižni *m*; nepristranski *m*, neodločeni *m*.
indiferent II [indife'rɛnt] *adj* → ***indisferent***.
indifarence [indifa'rentʃe] *f* → ***indiference***.
indifarent [indifa'rɛnt] *adj* → ***indiferent***.
indigjence [indi'ǵentʃe] *f* revščina *f*.
indigjest [indi'ǵɛst] *adj* neprebavljiv, neprebavljen.
indigjestion [indiǵesti'on] *f* prebavna motnja *f*; *chescj insiums ju fasevi dispès cuant che mi vignive la ~. (Ta).*
indilazionabil [indilatsio'nabil] *adj* *Denant di une glesie che si cjape seriamentri a cûr, almancul tes intenzions programatics, un dai problemis plui grivis e indilazionabii de nestre realtât sociâl, culturâl, umane e religjose (BelAlci)*; *Cuistion fondamentâl, primarie, ~ e je duncje cheste rifondazion, operade sul puest, di int che e cjale lis robis di chi (Pa 03/4).*

indiment [indi'mɛnt] v: ***vê ~*** imeti v mislih; *Si scuen po vê ~ i lavôrs di onomastiche (Pa 02)*; → ***iniment***.
indimostrabil [indimos'trabil] *adj* nedokazljiv; *Par chei altris e reste une afermazion de glesie catoliche ~ razionalmentri come dutis lis sôs afermazions o dogmis. (BelR)*.
indio ['indio] *m* Indio *m* (mn. Indiosi); *e chê cunfinant dai Yanomami, e vierzi une "cuestion ~", magari puartant l'internazionalizazion (Pa)*.
indipendence [indipen'dentʃe] *f* neodvisnost *f*.
indipendent [indipen'dɛnt] *adj* neodvisen; *Une radio ~ che pes sôs dibisugnis e fâs stât sedi su la publicitât comerciâl (O)*; *nol podeve lassâ che il so spirt ~ e la sô purece di pinsîr cjatassin condizionament di sorte (Pa)*.
indipendentementri [indipendente'mentri] *adv* neodvisno; *Ancje culì e esist une veretât che la int e cognos ~ de conclusion dal proces.(Pa)*.
indipendentist [indipenden'tist] *m* ?? *Intant une desine di europarlamentârs che a fasin part dai moviments indipendentiscj e autonomiscj dal grup Aleance Libare Europeane (O)*; *che al frache suntune funzion indipendentiste "ante litteram" davuelte dal Parlament de Patrie dal Friûl (Pa 02)*.
indiret [indi'rɛt] *adj* posreden, indirekten; *Il complement al pues sei diret o ~. (Verone)*.
indiretementri [indirete'mentri] *adj* posredno, indirektno.
indiriç [indi'ritʃ] *m* 1. naslov *m*; *e po al disè e fantate di tirâi jù il non e l'~. (Sg)*; 2. RAČ naslov (v spletu) ; *par creâ une pagjine tu cjapis l'~ di une pagjine esistente (Vichi)*.
indis ['indis] (*pl* ***indis***) *m* kazalec *m*, kazalo *n*, seznam *m*, indeks *m*.
indiscret [indis'kret] *adj* neobziren, preradoveden, nediskreten; neizmeren; *Si volte di chê altre bande e il balcon ~ i puarte indaûr la inmagjin di Madalene (Mar)*; *esagjerât e ~ no dome sun tune vision gjenerâl de vite (BelFin)*.
indiscriminatementri [indiskriminate'mentri] *adv* *si conferme in plen che la idiosincrasie tra titul e contignût e ven doprade ~ (Pa 03/6)*.
indiscutibil [indisku'tibil] *adj* neizpodbiten.
indisferent [indisfe'rɛnt] *adj* → ***disferent***.
indispensabil [indispen'sabil] *adj* nepogrešljiv, potreben; *Sichè l'impegn convint dal Comun di Udin al reste inmò ~. (Pa 03/10)*; *Ma al sarà deventât un riferiment ~ par modernâ e consolidâ i grancj principis lavoriscj, solidariscj, etics e economics (Pa 02)*.
indisponi [indis'poni] *tr* v slabo voljo spraviti.
indisposizion [indispozitsi'on] *f* nerazpoloženje *n*; slaba volja *f*.
indisputabil [indispu'tabil] *adj* nesporen.
indisseparabil [indisepa'rabil] *adj* nerazdvojljiv, nerazdružljiv, neločljiv; *chei tocs dal test di jentrade che a son scrits in(tune) lenghe/is foreste/is, e, co a no son integrâts in mût ~ dal test intorsi, i tocs a vegnin taiâts fûr dal rest dal processament. (SiF 02/1)*.
indissociabil [indisotʃi'abil] *adj* ??
indissolubil [indiso'lubil] *adj* neločljiv, nerazpustljiv; *come che e je impuartante la vite e dut ce ch'al è peât in maniere intrinseche, sostanziâl, indissolubil cun jê. (Pa 05/06)*; *«e je une componente ~ de didatiche specialistiche e duncje e je indispensabil par inviâ laureadis magjistrâls di cualitât» (Pa 06/1)*.
indissolubilitât [indisolubili'ta:t] *f* neločljivost *f*, nerazpustljivost *f*, nerazdružljivost *f*.
indistint [indis'tint] *adj* nerazločen, zabrisan; *Chestis robis a parin piçulis e indistintis tant che monts lontanis circondadis da nûi. (ShW)*.
indistintementri [indistinte'mentri] *adv* nerazločno, zabrisano.
indisturbât [indistur'ba:t], **-ade** *adj* ?? *al à une proprietât fisiche di polarizazion ben definide: chê di passâ ~ traviers un secont polaroid cu la stesse direzion di passaç u. (SiF 03/3, 9-18)*.
individuâ [individu'a:] *tr* individualizirati; *vierzi lûcs intal pôl universitari di Gurize (tal Palaç Alvarez) e di Pordenon (lûc di ~: par esempli chel de S.F.F.) (CIRF)*.
individût [indivi'du:t], **-ude** *adj* nerazdeljen, nepodeljen; *Dîs agn dopo, al 15.6.1851 al vignì decidût che il bosc Sot Zuof al restàs individût. (Pa Vicinia)*.
individuabil [individu'abil] *adj* ki se da individualizirati.
individuâl [individu'a:l] *adj* posamezen, oseben.
individualisim [individua'lizim] *m* individualizem *m*; *apaiâts cui stîi di vite proponûts de publicitât, de mode e che a privilegjavin l'~ (SiF 03/3, 69-81)*.
individualitât [individuali'ta:t] *f* osebnost *f*, individualnost *f*; *di promozion dal teritori che e valorize e che e partìs de ~ lenghistiche (Pa)*.
individualizazion [individualidzatsi'on] *f* individualizacija *f*; *In cheste coalizion o globalizazion de lote di front di un nemì reâl ancje se di dificile ~ (Pa 04/04)*.
individualmentri [individual'mentri] *adv* posamezno, osebno.
individuazion [individuatsi'on] *f* individuacija *f*.
individui [indi'vidui] *m* posameznik *m*.
indivie [in'divie] *f* BOT endivija (solata) *f* (*Cichorium Endivia*).
indivinâ [indivi'na:] (t. **induvinâ**) *tr* 1. uganiti; ***trai a ~*** poskusiti uganiti 2. napovedati (bodočnost), kazati na; ***~ bon timp*** napovedati lepo vreme.
indivinacul [indivi'nakul] (t. **divinacul**) *m* vedeževalec *m.* → ***strolic, indivinadôr***.
indivinadôr [indivina'do:r] *m* vedeževalec *m*.
indivinae [indivi'nae] *f* vedeževanje *n*, prerokovanje *n*, vedeževalska umetnost.
indivinel [indivi'nɛl] *m* → ***indivinin***.
indivinele [indivi'nele] *f* → ***indivinin***.
indivinin [indivi'nin] (t. **indivinel, indivinele**) *m* uganka *f*.
indivîs [indi'vi:s] *adj* JUR nerazdeljen.
indivisibil [indivi'zibil] *adj* nerazdeljiv, neločljiv.
indizi [in'ditsi] *m* indic *m*, znak *m*; sum *m*.
indoeuropean [indoeurope'an] *adj* indoevropski; *~ m* indoevropejec *m*; *i talibans no son araps, cemût che si à dite dai afghans, ma a son indoeuropeans (Pa)*.
indoiât [indoi'a:t], **-ade** *adj* poln bolečin, otrpel; → ***indolentrât***.
indolence [indo'lentʃe] *f* nemarnost *f*; brezbrižnost *f*.
indolent [indo'lɛnt] *adj* nemaren, brezbrižen.
indolentmentri [indolente'mentri] *adv* nemarno, brezbrižno.
indolentrament [indolentra'ment] *m* bolestno občutje, odrevenelost *f*, otrplost *f*; → ***dulie***.
indolentrâsi [indolen'tra:si] *refl* otrpeti, odreveneti.
indolentrât [indolen'tra:t], **-ade** *adj* otrpel; ***vê ~ un braç*** imeti otrpelo roko; *fate di cjasis sieradis, di cûrs cjamâts di pore, di vecjos indolentrâts e tormentâts de solitudine e de disperazion (Bel)*.

indolorâ [indolo'ra:] (t. **dolorâ**) *tr* bolest prizadeti, (u)žalostiti; *„Nuie" dissal E., passantsi i dêts sul poleâr indolorât des fuarfis. (Sg).*
indomabil [indo'mabil] *adj* → ***indomeabil***.
indoman [indo'man] *m* jutrišnji dan; ***tal ~*** na jutrišnji dan.
indomeabil [indome'abil] (t. **indomabil**) *adj* neukrotljiv.
indomenie [indo'menie] *adv* → ***domenie.***
indonesian [indonezi'an] *adj* indonezijski.
Indonesie [indo'nezie] *f* Indonezija *f*; *tornât di une mission in ~ (Pa).*
indongje [in'donǵe] *prep* in *adv* → ***dongje***.
indopleâ [indople'a:] *tr* in *refl* → ***dopleâ***.
indorâ [indo'ra:] *tr* pozlatiti; *E il so lavôr nol sarà chel di ~ la scjaipule dai pampagai. (Pa).*
indoradôr [indora'do:r] *m* pozlatar *m*.
indoradure [indora'dure] *f* pozlačenje *n*.
indot [in'dɔ] *m* neuk, neveden.
indotâ [indo'ta:] (t. **dotâ**) *tr* 1. doto dati 2. FIG obdariti 3. ***~ di*** opremiti z; *Lis pussibilitâts di intervent a son dôs o ~ lis stradis di barieris cuintri dal rumôr (O)*; *al è stât indotât dai mieçs materiâi e des risorsis umanis che a coventin par une vere operativitât (Pa).*
indotorâ [indoto'ra:] *tr* podeliti doktorski naziv, čast; ~**si** *refl* postati doktor, pridobiti doktorski naziv, doseči doktorsko čast; *Prime di indotorâsi in Siencis sociâls (Pa 05/04)*; *Si à indotorât in lenghis e leteraduris forestis te Universitât di Udin (Enrico).*
indotorât [indoto'ra:t] *m* doktor (naziv): *la plui part di lôr a son indotorâts (architets, inzignîrs, .) (O)*; *a son indotorâts di dute la regjon (Pa)*;
~ adj promoviran.
indovin [indo'vin] *m* znamenje *n*; napoved *m*.
indreçâ [indre'tʃa:] (*o indreci*) *tr* 1. napotiti, nasloviti 2. voditi, usmerjati na pravo pot 3. → ***dreçâ***;
~**si** *refl* 1. napotiti se, obrniti se (na) 2. → ***dreçâsi***.
indreçament [indretʃa'ment] *m* ?? *Tune letare dai 30 di Lui dal 2003 indreçade al President de Comission parlamentâr pal ~ gjenerâl (Pa 04/04).*
indret [in'drɛt] *m* → ***dret***.
Indrì [in'dri] *os.i m* Henrik *m*; *cuant che a Pavie l'Imperadôr ~ IV cul so diplome al decretave in pratiche la nassite de patrie dal Friûl (Pa 7/2000).*
induarmîsi [induar'mi:si] (*induâr, induarmis, induâr*) *refl* norčevati se (iz); požvižgati se (na), ne upoštevati; ***jo mi al induar*** požvižgam se na to.
indubitâ [indubi'ta:] (*o indubiti* [indu'biti]) *it* (po)dvomiti, sumiti, bati se; *Chei altris a podaran dome fâti ~. (Mucci)*
induès [indu'ɛs] *adv* na sebi; *Intune altre ocasion, cence nissune reson, di bot al à tirât ~ al so amì Gauguin une tace plene di vin. (SiF 03/3, 31-49)*; → ***intor***.
Induisim [indu'izim] *m* REL hinduizem *m*; *ma ancje tra Islam e ~, tra Chine e altris civilizazions o potencis confinantis (Pa 04/07).*
induist [indu'ist] *m* REL hindujec *m*;
~ adj hindujski; *la Indie induiste, il mont musulman, il Japon e la Russie ortodosse (Pa 04/07).*
indulà [indu'la] *adv* kje; ***~ che*** kje; *~ che a Padue, di frut in su mi clamavin il todesc. (BrLi)*; → ***dulà***.
indulcî [indul'tʃi:] *tr* (po)sladiti, (o)lajšati, (u)blažiti.
indule ['indule] *f* (*neobič.*) narava *f*, značaj *m*; nagnjenje *n*.
indulgjence [indul'ǵentʃe] *f* prizanesljivost *f*; odpustek *m*.
indulgjent [indul'ǵɛnt] *adj* prizanesljiv.
induliât [induli'a:t], **-ade** *adj* 1. poln bolečin, otrpel 2. užaloščen.
induliment [induli'mɛnt] *m* → ***duliment***.
indulinciâ [indulintʃi'a:] *tr* → ***dulinciâ***.
indulît [indu'li:t], **-ide** *adj* → ***induliât***.
indurâ [indu'ra:] *it* vztrajati, nadaljevati.
indurance [indu'rantʃe] *f* 1. vztrajnost *f*, stanovitnost *f*; *Al è par chestis resons che la Regjon Friûl e va perseguide cun ~ (La 07/04)* 2. odpor *m*.
indurant [indu'rant] *adj* (*neobič.*) vztrajen, odporen, stanovit; *se no si rispiete la "Cjarte" des Nazions unidis si va a metisi intune condizion di inlegaliât indurante. (Pa 03/8).*
indurî [indu'ri:] *tr* otrditi, utrditi;
~**si** *refl* otrditi se; *il cûr dal Pharaon si indurì e nol lassà lâ il so popul. (Bibl-Esodo)*; *Parceche il cûr di chest popul si è indurît (Bibl-Az).*
induridôr [induri'do:r] *m* ??
induriment [induri'mɛnt] *m* otrdelost *f*, zakrknjenost *f*.
indurît [indu'ri:t], **-ide** *adj* trd, otrdel, zakrknjen; *Lui i taponà lis mans induridis di frêt che a jerin scjampadis fûr dal capot. (PauluzzoN).*
indurmidî [indurmi'di:] *tr* uspavati;
~**si** *refl* zaspati.
indusi [in'duzi] (*indûs*) *tr* v-, na-peljati, prepričati, (pri)siliti.
indusiâ [induzi'a:] *tr* obotavljati se, odlašati.
indusiâsi [induzi'a:si] *refl* → ***indusiâ***.
indusie [in'duzie] *f* obotavljanje *n*, odlašanje *n*.
industriâ [industri'a:] (*o industrii* [indus'trii]) *tr* uriti, (na-, po-)učiti; *il prestigjo morâl al è un fatôr no piçul, par ~ cussiencis e çurviel* ; *Us ai agrât di vêmi nudrît in libertât, di vêmi industriât a lavorâ..*;
~**si** *refl* 1. (iz)uriti se, vaditi, nabirati izkušnje 2. truditi se, namučiti se, prizadevati se.
industriâl [industri'a:l] *adj* 1. industrijski, *..par chel che al intent la produzion ~ regjonâl.(O)* ; *I sindacaliscj a lamentin daspò la mancjance di un plan ~ de Regjon.(O)*; ***zone ~*** industrijska cona: *..là che la decision di destinâ une buine fete de aree a zone ~ (O)*; 2. obrten;
~ (*pl* ***industriâi***) *m* industrijec *m*; *La Associazion dai Industriâi e à comunicât i dâts dal ultin trimestri dal 2001..(O)*; *Il president dai industriâi regjonâi, Andrea Pittini,..(O)*; *Parceche si pues jessi industriâi ancje fevelant furlan. (Pa 7/2000).*
industrializâ [industriali'za:] *tr* 1. industrializirati 2. uriti, (na-, po-)učiti; *I furlans a àn mostrât tantis voltis di vê gnerf e fiât, .., ma no àn mai savût avonde ben ~ cheste virtût e fâle rindi per cont de pension o de cariere. (O).*
industrializât [industriali'za:t], **-ade** *adj* industrializiran; *la politiche puartade indenant dai guviers dai paîs plui industrializâts dal mont.(O).*
industrializazion [industrialidzatsi'on] *f* industrializacija *f*; *ancje se in tantis parts dal mont a son rivâts i damps dal progrès tecnologjic e de ~ (Pa 04/07).*
industrialmentri [industrial'mɛntri] *adv* industrijsko; *e àn vût mangjât amburger e omogeneizâts preparâts cul cicin des vacjs nudridis ~. (Scf).*
industriant [industri'ant] *m* obrtnik *m*; industrijec *m*; *Basili Di Ronco (1891-1978) aministradôr e ~ tal cjamp de mobilie (Leng).*

industriât [industri'a:t], **-ade** *adj* 1. (iz)urjen, napoučen, izkušen, zmožen; *vonde ~ tes cjossis di vuere* dovolj izkušen; *Cavour, ben ~ tes cjossis politichis* 2. delaven, prizadeven, priden: *a dopravin saldo il feret cun chês mans sveltis e industriadis* s hitrimi in pridnimi rokami.

industrie [in'dustrie] *f* 1. industrija *f*: *.. al fevele di fase di ralentament pe ~ dal Friûl Vignesie Julie (O)*; ***~ dal ses*** seksualna industrija; *A 'nd è ancje di chês che a san di jessi cjapadis sù de ~ dal ses; (Pa 02)*; ***~ metalmecaniche → metalmecaniche*** 2. pridnost *f*, marljivost *f*, delavnost *f*, prizadevnost *f*; *cui vivint cu la ~ e cui di scroc*; *al è dut merit de ~ de mame*.

industriôs [industri'o:s], **-ose** *adj* priden, marljiv, delaven, prizadeven; *cjo! ve un altri ~!*

induvinâ [induvi'na:] → ***indivinâ***.

-ine [-'ine] *pripona pri števniku s pomenom* -desetleten; -desetletje; ***trentine*** tridesetleten; tridesetletje.

induvinel [induvi'nɛl] ?? *Induvine induvinel. cual' isal chel paîs tant biel?!? MELS!!!! (mels)*.

induzion [indutsi'on] *f* indukcija *f*; speljava *f*, sklepanje *n*; domneva *f*; ***leç de ~*** zakon indukcije; *secont la leç da la ~ di Michel (fundacer)*; ***~ eletromagnetiche*** elektromagnetska indukcija; *la teorie dai suns e la ~ eletromagnetiche. (Uniud)*.

inebriâ [inebri'a:] *tr* upijaniti.

inebriant [induvi'na:] ?? *E de rose al à vût il distin, tant tal profum ~ apene che si vierç (Bel)*.

inecuivocabil [inekuivo'kabil] *adj* nedvoumljiv; *al è la prove plui evidente e la condane plui ~ di une classe ministrative inadate (BelAlci)*; *une lûs inte gnot e a un segnâl clâr e ~ in cheste confusion e mistificazion totâl. (Pa 03/2)*.

inedeguatece [inedegua'tetʃe] *f* → ***inadeguatece***.

inedit [in'ɛdit] *adj* neizdan; *Il lavôr premiât (stampât o ~, ma ancje audiovisîf, prontât fra 1997 e 2001 (Pa)*; *Lis prosis proponudis a son sedis, scuasit ducj elzevîrs, sparniçâts in periodics o ineditis (La)*.

ineficacie [inefi'katʃie] *f* neučinkovitost *f*; *Clamant E=~ de baridure (event principâl), E1=svol parsore de baridure, E2=distruzion gjenerâl de baridure (SiF 03/4, 47-59)*.

ineficacitât [inefikatʃi'ta:t] *f* neučinkovitost *f*.

ineficaç [inefi'katʃ] (*pl* ***ineficaçs*** [inefi'kats]) *adj* neizdaten, neučinkovit.

ineficience [inefitʃi'entʃe] *f* neučinkovitost *f*; *Lis peraulis e lis frasis dopradis tai titui par indicâ caoticitât, ~ o disorganizazion a son (Pa 02/10-11)*.

ineliminabil [inelimi'nabil] *adj* neuničljiv; *dute une concezion ideologjiche dal stât che e semee il vêr cancar ~ di cheste Italie (Pa 02/10-11)*.

ineludibil [induvi'na:] ?? *Previdents, pal fat che l'"Onu" e je la comissure ineludibile e inrinuciabile inte ete di guviernabilitât de globalizazion. (Pa 03/8)*

inelutabilmentri [inelutabil'mentri] *adv* ??

inemorâ [inemo'ra:] → ***inamorâ***.

inerent [ine'rɛnt] *adj* inherenten, pripadajoč, neločljivo zvezan; *Par tant, si pues dî che chest risultât sorprendint al riflet lis diferencis inerentis a chescj aspiets de elaborazion lenghistiche. (SiF 03/4, 97-114)*.

inerentementri [inerente'mentri] *adv* skladno z, v zvezi z.

inerzie [i'nɛrtsie] *f* nedelavnost *f*, lenoba *f*.

inesat [ine'zat] *adj* netočen, nenatančen.

inesatece [ineza'tetʃe] *f* netočnost *f*, nenatančnost *f*.

inesistence [inesis'tentʃe] *f* neobstoječnost *f*; *la verificazion e podarà jessi tornade a vierzi, ancje se il Comissari al à za butât fûr dai decrets di ~.(Pa)* neobstoječni dekreti.

inesistent [inesis'tɛnt] *adj* neobstoječ; *Une classe politiche inesistente o impotente. (Pa 02)*; *Cjatâ la fate di colaborâ al è un problem ~. (Pa 04/04)*.

inesorabil [inezo'rabil] *adj* neizprosen; *E il timp al lavore cuintri di nô in maniere ~. (Pa)* na neizprosen način.

inesorabilmentre [inezorabil'mentri] *adv* neizprosno.

inesorabiltât [inezorabil'ta:t] *adj* neizprosnost *f*.

inesperience [inesperi'entʃe] *f* neizkušenost *f*

inespert [ines'pɛrt] *adj* neizkušen;
~ m neizkušeni *m*.

inesplorabil [inesplo'rabil] *adj* nerazisklјiv, kar se ne da raziskati.

inesplorât [inesplo'ra :t] *adj* neraziskan; *e je par mi une aventure une vore ecitante, e je tanche scuvierzi trois inesplorâts»(Pa 02)* ;

inestimabil [inesti'mabil] *adj* neprecenljiv; *i miôrs risultâs di ogni civiltât nol po che costituì un ben ~ par nô ducj (ALF)*.

inevitabil [inevi'tabil] *adj* neizogiben; *logjic e ~ che la fevele e la culture dominant, se no maimò esclusive de citât, e fos deventade chê todescje (Pa 03/10)*.

inevitabilmentri [inevitabil'mentri] *adv* neizogibno; *sul cont di Pasolini, la memorie e torne ~ a chê sô "storiche" cjapade di posizion (La)*.

inevreâsi [inevre'a:si] *?? tante e sarès la voe di lâ a viodi, di lâ a cirîle par ~ ancjemò, par vê mani pai ricuarts daûr di un profum. (Mar)*.

inevreant [inevre'ant] *?? O magari, pe fuarce inevreante di chel odôr, al podarès invecit taiâ un ram grues tant che un dêt (Mar)*.

inevreât [inevre'a:t], **-ade** *adj* pijan, vinjen.

inevriât [inevri'a:t] *adj* → ***inevreât***.

infaçulâ [infatʃu'la:] *tr* oviti, zaviti z robčkom.

infagotâ [infago'ta:] *tr* 1. zaviti, zviti, zmotati 2. v sveženj zaviti;
~si *refl* zaviti se.

infaldâ [infal'da:] *tr* v gube nabrati, nagubati; zložiti.

infalibil [infa'libil] (*pl* ***infalibii***) *adj* 1. nezmoten, nezgrešljiv; *e nome cuant che a vignarà la fin dal mont la ~ justizie divine e decidarà il destin (Tolazzi)* 2. brez greha, brez graje; ***dal ~*** zanesljivo, zagotovo; *gragnei di sorturc bulîts, fasui, cualchi pan dolç e, dal ~, coculis e meluçs. (La 05/12)*.

infalibilitât [infalibili'ta:t] *f* nezmotljivost *f*; *Se la glesie, impen di pierdi dut il so timp a confrontâ il so magjisteri par no pierdi la sô cualifiche di ~ (Bel)*; *si permeti di resonâ al puest o cuintri di chei che a puedin legjitimâ i lôr resonaments cu la garanzie de ~. (Bel)*.

infalibilmentri [infalibil'mentri] *adv* nezmotno.

infam [in'fam] *adj* nizkoten, sramoten, zloglasen.

infamâ [infa'ma:] *tr* onečastiti, obrekovati.

infamazion [infamatsi'on] *f* obrekovanje *n*.

infameâsi [infame'a:si] *refl* (*neobič.*) ustanoviti družino.

infametât [infame'ta:t] *f* → ***infamitât***.

infamitât [infami'ta:t] *f* sramota *f*, podlost *f*; *Cheste malatie non je une ~ (SiF 03/3, 31-49)*; *Ma sino po sigûrs che chê di Crist a seti vere Glorie, mentri chê di Gjude dome ~ e tradiment? (Pa 03/8)*.

infangjâ [infan'ġa:] *tr* (*neobič.*) (t. FIG) oblatiti; → ***impantanâ***.
infant [in'fant] (*pl* ***infancj***) *m* 1. LIT deček *m*, otrok *m* 2. LIT mladenič *m*.
infantarie [infanta'rie] *f* VOJ pehota *f*, infanterija *f*.
infantîl [infan'ti:l] *adj* otroški.
infantin [infan'tin] *adj* otroški, infantilen.
infanzie [in'fantsie] *f* otroštvo *n*; ***scuele de ~*** otroški vrtec?
infarinâ [infari'na:] *tr* z moko potresti; pudrati;
~**si** *refl* površno se seznaniti.
infarinadure [infarina'dure] *f* ? z moko
Infars [in'fars] *mpl* MIT podzemlje *n*; *Pai antîcs Grecs, l'Acheront al jere il flum dai ~, il mont dai muarts (ShW).*
infart [in'fart] *m* MED srčni napad *m*, infarkt *m*; *Cuanche mi àn operât di ~, che o ai riscjade la vite, l'anestesist mi à domandât: (BelFa)*; *che a mi deti une controlade, no vores che a mi vignìs un ~. (don).*
infassâ [infa'sa:] *tr* oviti, obvezati; poviti;
~**si** *refl* prepasati se.
infassadure [infasa'dure] *f* ovijanje *n*; ovoj *m*,
infassistâ [infasis'ta:] *tr* napraviti fašistično.
infastidî [infasti'di:] *tr* dolgočasiti, vznejevoljiti; *e pe prime volte E. al fo infastidît de presince dal frut. (Sg).*
infat [in'fat] (t. **infats**) *adv* zares; → ***difat***.
infats [in'fas] *adv* → ***infat***.
infatuazion [infatuatsi'on] *f* norenje *n*; *E prime che jo i gjavi cheste ~ (ShW)*; *se no parcè che la tô vivarose amazone, la tô dame in stivalons e ~ vueriere, e stâ par maridâsi cun Teseu? (ShW).*
infedêl [infe'de:l] *adj* nezvest;
~ m nevernik *m*; *la Spagne, Gjenue e Vignesie, stâts che a meterin di bande lis lôr rivalitâts e si alearin cuintri ju "infedêi". (Storie).*
infelicitât [infelitʃi'ta:t] *f* nesreča *f*; neposrečenost *f*.
infeliç [infe'litʃ], **-ice** (*pl* ***infeliçs*** [infe'lits]) *adj* 1. nesrečen, ponesrečen, neposrečen; 2. slaboumen, pohabljen.
infenâ [infe'na:] *tr* nakrmiti s senom (živino)
infenocjâ [infeno'qa:] *tr* s koprcem potresti; natvesti.
inferâ [infe'ra:] *tr* 1. podkovati; 2. okovati, obiti; ***~ i cjavai*** podkovati konje.
inferadure [infera'dure] *f* 1. železna oprema *f* 2. (konj) podkovanje *n*, okov *f*.
inferât [infe'ra:t], **-ade** *adj* ***ben ~*** FIG dobro podkovan (z znanjem).
infereâ [infere'a:] *tr* opremiti okno z železno mrežo.
inference [infe'rentʃe] *f* inferenca *f*.
inferenziâl [inferentsi'a:l] *adj* inferencijski.
inferiôr [inferi'o:r] *adj* spodnji, nižji;
~ m podrejeni *m*, podložnik *m*.
inferioritât [inferiori'ta:t] *f* manjvrednost *f*.
inferiormentri [inferior'mentri] *adv* ??
inferm [in'fɛrm] *adj* nepokreten, bolan, slaboten.
infermarie [inferma'rie] *f* bolničarka *f*, bolniška sestra *f*.
infermâsi [infer'ma:si] *refl* oslabeti, zboleti.
infermieristic [infermie'ristik], **-iche** *adj* bolničarski; *par chel che al inten la mancjance di personâl ~ e i timps di spiete masse luncs par cierts esams clinics. (O).*
infermîr [infer'mi:r] *m* bolničar *m*.
infermirie [infer'mirie] *f* ?? *e displee la muinie infermirie. (Pa 05/12)*
infermitât [infermi'ta:t] *f* bolezen *f*, onemoglost *f*; *a provocarin in pôc timp cuasi 6000 câs di ~ (GP).*
infernâl [infer'na:l] *adj* peklenski.
infestât [infes'ta:t] *adj* pustošen, uničen; *diviersis personis a son muartis daspò di vê mangjât prodots di vuardi une vore ~ da la vene mate, intosseade a sô volte da la Claviceps (SiF 02/1, 31-45).*
infetâ [infe'ta:] *tr* okužiti; *a son probabilmentri lis ergotossinis, produsudis da la Claviceps purpurea, un fonc che al infete la siale e altris gruessams. (SiF 02/1, 31-45).*
infetât [infe'ta:t], **-ade** *adj* okužen. *Al è stât stimât che il 25% de mangjative produsude intal mont al è ~ da lis micotossinis (SiF 02/1, 31-45)*; *Ancje l'om al jude, massime cuant che al môf plantis e lens infetâts. (SiF 03/4, 9).*
infetent [infe'tɛnt] *adj* smrdljiv; → ***pucelent***.
infetîf [infe'ti:f], **-ive** *adj* kužen, okužben; *Al jere, par dî une, il repart dai fruts, il repart dai trancuîi, chel dai infetîfs (Urli)*; ***potenziâl ~*** okužbeni potencial; *a la muart de plante e al podarès vê un efiet sul potenziâl ~ (SiF 03/4, 9).*
infeudâ [infeu'da:] (*o infeudi* [in'fɛudi]) *tr* podeliti fevd; zavezati;
~**si** *refl* zavezati se.
infezion [infetsi'on] *f* okužba *f*, infekcija *f*; ***~ multiple*** multipla infekcija; *Si son notâts ancje câs di infezions multiplis. (SiF 03/4, 9).*
inficjâsi [infi'qa:si] *refl* predstavljati si; misliti.
inficje [in'fiqe] *f* 1. videz *m*, izraz *m*, izgled *m*, postava *f*, oblika *f*; *dal moment che la vite e je la part ledrose de muart, il pandisi de muart: une des sôs inifinidis inficjis (Pa 05/05)*; ***~ di cristian*** človeški izgled; ***~ umane*** človeška podoba 2. (minimalna količina) senca *f*, črta *f*.
infidâsi [infi'da:si] *refl* 1. ***~ di*** imeti zaupanje v, zaupati nekomu; *no si infidave di chest* ni imel zaupanje v to 2. ***~ a*** upati si, drzniti se, tvegati; ***nol è di ~*** ni za tvegati; *mi soi infidât a saltâ fûr pe ploie* drznil sem se iti ven na dež.
infidêl [infi'de:l] (*pl* ***infidêi***) *adj* nezvest; nezanesljiv.
infideltât [infidel'ta:t] *f* nezvestoba *f*.
infier [infi'ɛr] *m* (t. FIG) pekel *m*; *Al creave l'~, par butâ dentri ducj chei che a va (SiF 03/4).*
infiernâl [infier'na:l] *adj* peklenski; *Finide la Ete classiche e passant un periodi ~ par vie des pestadicis dai prins popui barbarics (Pa).*
infiltrâ [infil'tra:] *tr* FIG po kapljah vlivati.
infiltrazion [infiltratsi'on] *f* prenicanje *n*; infiltracija *f*; *In sostance, chê situazion di fonde no si à mudât jù pai secui incà, parvie che la ~ dai Slâfs jù pe planure (Pa 03/2)*; *dovût al fat che lis infiltrazions presintis te rêt fognarie a provochin une diluizion ecessive dal reflui (SiF 03/4, 73-84).*
infin [in'fin] *adv* končno, naposled;
infin che [in'fin ke] *co* → ***fin***.
infinidementri [infinide'mentri] *adv* neskončno; *La astronâf e sarès fruçade di fuarcis ~ intensis. (Pa 7/99).*
infinît [infi'ni:t] *m* 1. neskončnost *f*; *Chel che mi incjante di plui al è il sintiment dal spazi, dal ~ che o cjati e che o cîr ancje intai paisaçs dal Friûl (Pa)* 2. GRAM nedoločnik *m*;
~ adj 1. neskončnen 2. GRAM nedoločen.
infinitât [infini'ta:] *f* neskončnost *f*.
infinitesim [infini'tezim] *adj* neskončno majhen.

infinitesimâl [infinitezi'ma:l] *adj* infinitezimalen; *e la indegnitât dal om, fra la grandece tremende di Diu e la piçulece ~ dal om. (BelR).*
infintine [in'fintine] *adv* in *prep* → ***fintine***.
infintremai [infintre'mai] *prep* → ***fintremai***.
infissî [infi'si:] *tr* zgostiti;
~**si** *refl* zgostiti se.
infiubâ [infiu'ba:] (*o infiubi* [infi'ubi]) *tr* zape(nja)ti, pripe(nja)ti.
inflacjî [infla'qi:] *tr* oslabiti; oslabeti.
inflamâ [infla'ma:] *tr* zažgati, vneti.
inflamabil [infla'mabil] *adj* vnetljiv.
inflamatori [inflama't ri] *adj* MED
inflamazion [inflamatsi'on] *f* 1. požar *m* 2. MED vnetje *n*.
inflazion [inflatsi'on] *f* EKO inflacija *f*; *cence che a sedin stadis des consecuencis negativis su la ~ (Pa).*
inflazionât [inflatsio'na:t] *??* *Il referendum, ancje se ~ e scualificât pes iniziativis demenziâls di certis formazions politichis, al reste un sisteme valit. (Pa 04/03)*
inflessibil [infle'sibil] *adj* neuklonljiv, nesklonljiv; *che il predi al bombarde e al spavente la int fevelant de justizie ~ di Diu (BelR).*
inflessibilitât [infle'sibil] *adj* neuklonljivost *f*, nesklonljivost *f*
inflession [inflesi'on] *f* ?? *un talian straordenari, grîf, pesant, imberdeât, sgramaticât, cun inflessions e cadencis (La 06/1).*
inflocâ [inflo'ka:] (t. **inflochetâ**) *tr* okrasiti s trakovi
inflochetâ [infloke'ta:] *tr* → ***inflocâ***.
inflochetât [infloke'ta:t], **-ade** *adj* okrašen s trakovi; *mancjâ 4 indios cui custums tradizionâi, ducj inflochetâts e colorâts. (Pa 7/2000).*
inflorâ [inflo'ra:] *tr* s cvetlicami okrasiti, potrositi.
inflossî [inflo'si:] *tr* ohlapeti, oslabeti.
influence [influ'entʃe] *f* 1. vpliv *m* 2. → ***grip***.
influençâ [influen'tʃa:] *tr* vplivati; *cu la sô capacitât di influençâ ogni compatât fondât su la constituzion di doi stâts in Palestine (Pa).*
influençant [influen'tʃant] *adj* vplivajoč.
influî [influ'i:] *it* vplivati.
inflùs [in'flus] *m* 1. vpliv *m* 2. epidemija *f*.
infogâ [info'ga:] *tr* zgreti, razžariti;
~**si** *refl* 1. zgreti se, razbeliti se 2. FIG zagreti se (za nekaj); *E o jeri infogât di passion par Diu, come che o sês vualtris cumò. (Bibl-Az)*; *No isal pe nestre lenghe che si infoghìn di rabie cuintri de glesie di Rome e dal pape e dai vescui come il Nuiâr (Mucci).*
infogât [info'ga:t], **-ade** *adj* (t. FIG) razgret, goreč, žareč.
infogonât [infogo'na:t], **-ade** *adj* skrajno razgret, žareč.
infoiâ [infoi'a:] *tr* zadušiti, u-, po-topiti.
infoibâ [infoi'ba:] *tr* ?? *al fo cussì bestiâl e sistematic, fat al è che i nestris "democratics vicins" a àn continuât a ~ fint al 1947-1950! (Pa 03/6)*; *No ducj lu san, ma tancj citadins talians di nazionalitât furlane a forin infoibâts dongje de Sclavanie e tal Lusincin dai vicins di cjase sclâfs (Pa 03/6).*
infolcjâ [infol'qa:] *tr* in *refl* → ***folcjâ***.
infoltî [infol'ti:] *tr* in *refl* → ***infultî***.
infondâ [infon'da:] (t. **fondâ**) *tr* 1. pogrezniti, potopiti, poglobiti; 2. → ***infundî***;
~**si** *refl* 1. pogrezniti se, potopiti se, poglobiti se 2. FIG sesuti se, iti v potop, pogubo.
infondi [in'fondi] (*o infont* [in'f nt]) *tr* vliti, potopiti v tekočino, namakati (zelišča) v tekočino.
infondî [infon'di:] → ***infundî***; *principalmenti specialiscj di lenghistiche taliane, a varan di infondî, di studiâ e di presentâ al plenum fin a fevrâr di un altri an une schirie di argomets proponûts lôr di Thomas Krefeld (Pa 05/12).*
in font [in'font] *adv* konec koncev??; *ma po e pensà che in font no jere triste, nome babe, chel sì (MazzonIol).*
inforcjâ [infor'qa:] *tr* 1. na vilo nabosti 2. natakniti očala.
informâ [infor'ma:] *tr* 1. informirati, obvestiti, obveščati; *La iniziative...e à chê di ~ e sensibilizâ i citadins sul teme des politichis regjonâls (O)* 2. (iz)oblikovati 3. FIG upravljati, usmerjati, voditi;
~**si** *refl* informirati se, pozanimati se, poizvedeti; *Alore Erode, al clamà di scuindon i magjos e si informà sul timp precîs che ur jere comparide la stele (Bibl-Mt).*
informadeâ [informade'a:] *tr* potresti s sirom.
informadôr [informa'do:r] *m* 1. informator *m*, obveščevalec *m*, poročevalec *m*; *Un dai informadôrs – che dut câs no si ricuarde il non dal teren – si vise che (Nons/Gonârs)* 2. (policija) obveščevalec *m*, infromator *m*.
informâl [infor'ma:l] *adj* neuraden (npr. slog ipd.), neformalen; *tun stes contest gjeografic, a assumin un "status" socioculturâl diviers: une ~ ("low variety"), chê altre uficiâl ("high variety"). (Pa).*
informatic [infor'matik], **-iche** *adj* RAČ računalniški, informacijski; *I inzignîrs eletronics e informatics a àn studiât cussì ben i segrets des lenghis (Pa)*; ***discut ~*** računalniška disketa ; ***setôr ~*** informacijsko področje; *Setôr tecnic e ~ : Stefano Devoti, Luca Peresson (O)*; ***sosten ~*** računalniška podpora; *metint sot a vore un staff di uns 10 lessicolics e doprant une tressadure e un sosten ~ minimâl (Pa)*;
~ *m* informatik *m*, računalnikar *m*.
informatiche [infor'matike] *f* informatika *f*, računalništvo *n*; *che a cjalavin suspietôs a lis gnovis tindincis dal studi da la lenghe naturâl cul jutori de matematiche e de ~ (SiF 02/1)*; ***Metodologjiis formâls di ~*** formalne metodologije informatike; *Nassût a Gjenue tal 1958 e professôr ordenari di Metodologjiis formâls di ~ dal 1990,(O)*; *siencis esatis (matematiche, ~, fisiche e statistiche)(Pa).*
informatîf [informa'ti:f], **-ive** *adj* informativen, informacijski, obvestilen; *e je une fuarte domande o cjatìn daspò i operatôrs al cjamp deprogjetazion e de inzegnerie, de produzion, dai sistemis informatîfs e de cualitât.(O)*; *la Federazion e à publicât la schede informative che si puès mandâur a lis associazions di Gurize (Pa)*; ***sistemis informatîfs*** informacijski sistemi.
informatizâ [informati'dza:] *tr* informatizirati, računalniško usmerjati; *sistemis di ricognossiment automatic de lenghe furlane ("speech processing"); sistemis pal insegnament informatizât de lenghe furlane. (Pa).*
informatizazion [informatizatsi'on] *f* informatizacija *f* (večanje vpliva računalnika, računalništva); *E sustignarà dutis lis iniziativis che a àn ce fâ cu la ~ de lenghe furlane, come par esempli: coretôrs automatics des peraulis e de gramatiche furlane (Pa).*
informazion [informatsi'on] *f* informacija *f*, obvestilo *n*; *Onde Furlane e je une radio di ~ locâl..(O)*; *Te buinore e je concentrade gran part de ~: rassegnis stampe..(O)*; ***mieçs di ~*** sredstva (javnega) obveščanja;

Al vegnarà ben il dì che la scuele, la glesie, il stât, i mieçs di ~ e di comunicazion (Pa); ***informazions di base*** osnovne informacije; *In cheste maniere lis impresis a organizin lis informazions di base par individuâ i marcjâts obietîfs e .. (SiF 03/3, 69-81).*

infornâ [infor'na:] *tr* v peč deti.

infornade [infor'nade] *f* (ena) peka *f*.

infornadôr [informa'do:r] *m* ki da peči, pek *m*.

infornasâ [informa'za:] *tr* v peč deti.

infortunât [infortu'na:t], **-ade** *adj* nesrečen; *che o ai passât cun te, stant che o jeri ~, a cjalâ ..(tierenere).*

infossâ [info'sa:] *tr* pokopati, zagrebsti.

infossalâ [infosa'la:] *tr* 1. jarek izkopati, izgrebsti 2. → ***fossalâ***.

infossalât [infosa'la:t], **-ade** *adj* udrt (oči), pogreznjen, izkopan.

infot [in'fɔt] *m* zaničevanje *n*.

infotâsi [info'ta:si] *refl* požvižgati se na kaj; *Ane Sâstu cetant che si infotin, jù, di cui che al è jentrât e jessût! (Mucci).*

infotisi [info'tisi] *refl* → ***infotâsi***.

infra di ['infra di] *prep* (iz)med.

infraidessi [infrai'desi] *it* → ***fraidessi***.

infraidî [infrai'di:] *it* → ***fraidî***.

infraidide *i scjalins a vevin cualchi bree infraidide e al passeman i mancjavin tocs (MazzonIol)*

inframetisi [infra'mɛtisi] *it* poseči vmes, vmes postaviti, posredovati.

inframiezât [inframie'dža:t] ?? *La atmosfere dal libri e je tirade, la materie e je fate di contradizions vivudis tal dì di vuê, a pene inframiezadis ogni tant di alc di dolç o di gloriôs. (Pa 03/10)*

infranzâ [infran'dža:] *tr* (t. FIG) z resicami (čipkami) okrasiti.

infraròs [infra'ros], **-osse** *adj* infrardeč; ***lûs infrarosse*** infrardeča svetloba.

infrascjâ [infras'qa:] *tr* 1. z vejicami pokriti 2. preobložiti.

infrastruture [infrastru'ture] *f* infrastruktura *f*; *salvant la funzionalitât complete de ~ (CoUd).*

infratant [infra'tant] *adv* vtem, medtem; *Ma o spietìn soredut che, ~, la nestre Regjon e fasi savê cualis che a son lis propuestis che e intint di fâ ae "Rai" (Pa 04/07).*

infredulîsi [infredu'li:si] *refl* zmraziti se.

infriçât [infri'tʃa:t], **-ade** *adj* 1. slabo pokrpan, popravljen 2. umazan, oskrunjen, skrunjen, grd, spačen.

infriçulî [infritʃu'li:] *tr* (*redko*) (obleko) zmečkati, pomečkati.

infrincâ [infrin'ka:] *tr* → ***incorneâ***.

infrolî [infro'li:] *tr* in *refl* → ***frolî***.

infrontâsi [infron'ta:si] *refl* upreti se (na kaj), postaviti se, podpreti se.

infrosegnâ [infroze'ña:] *tr* in *refl* → ***infrusignâ***.

infrotâsi [infro'ta:si] ?? *Lis dôs schiriis, come petadis fûr di une sproposetade compression, sul imprin si sparnicin par tornâ daspò a ~ (Mar).*

infrusignâ [infruzi'ña:] (t. **infrosegnâ**) *tr* umazati, očrniti, očrniti s sajami;
~**si** *refl* očrniti se, umazati se s sajami.

infrusignât [infruzi'ña:t] (t. **infrosegnât**) *adj* črn od saj, umazan.

infrutuôs [infrutu'o:s], **-ose** *adj* brezploden, neploden, jalov; *stierpementri, di muinie dute la tô vite cjantant imnis smavîts a la frede e infrutuose lune. (ShW)*

infuarciment [infuartʃi'ment] *m* ojačanje *n*, okrepitev *f*; *e ricêf lis domandis di partecipazion pal bant di intervent in cont di promozion e di ~ de imprenditorie feminine. (Pa).*

infuartâ [infuar'ta:] *tr* okrepiti; *La so nobiltât neerlandese e il Toson di aur che al à sul pet a infuartissin la sô fidance, la sô temeritât (Eg).*

infuartî [infuar'ti:] *tr* (o)krepiti, ojačiti, utrditi; *e al è colegât cu la scjarse o nissune pussibilitât che o vin vût di ~ la cussience de nestre identitât culturâl. (La)*

infuartiment [infuar'ti:] *tr* (o)krepitev *f*, ojačenje *n*, utrditev *f*; *l'~ de identitât personâl, relazionâl, progjetuâl di ogni individui (Pa 03/12).*

infuatîsi [infua'ti:si] *refl* ?? *In etis daspò, cul slargjâsi e l'~ dal cristianesim, al scomençà a cjapâ part a chest acjadiment ancje il predi (La 03/01)*

infuessât [infue'sa:t], **-ade** *adj* vdrt, upadel; → ***fossolât***.

infultî [inful'ti:] (t. **infoltî**) *tr* zarasti se (grm).

infumâ [infu'ma:] *tr* 1. FIG zatemniti, zamračiti 2. → ***fumâ***.

infumatâ [infuma'ta:] *tr* 1. zamegliti 2. FIG zamegliti, zatemniti, zamračiti;
~**si** *refl* 1. zamegliti se 2. FIG zamegliti se, otemneti, moten postati.

infumatât [infuma'ta:t], **ade** *adj* 1. zamegljen, zatemnjen 2. FIG otemnen, moten.

infumulît [infumu'li:t], **-ide** *adj* *??* *Un personaç scomut e forsit par chest cancelât o ben ~ ta memorie das instituzions e cuasi ignorât da noste int. (Pa)*

infundî [infun'di:] *tr* → ***fundî***.

infûr [in'fu:r] *adv* 1. zunaj 2. (ven) štrleč, moleč;

infûr di [in'fu:r di] *prep* razen.

infurducjâ [infurdu'qa:] *tr* → ***furducjâ***.

infuriâ [infuri'a:] *tr* (z)besneti.

infurlanâ [infurla'na:] *tr* pofurlaniti.

infurmiament [infurmia'mɛnt] *m* gomazenje *n*, ščemenje *n*, srbež *m*.

infurmiâsi [infurmi'a:si] *refl* ščemeti, zaspati (noga); *Di colp si inacuarzè di jessi di bessôl, nancje plui un rumôr, il cjâf al tacà a infurmiâsi, frêt jù pe schene, al cerì alc cui braçs daûr di se (Tolazzi)*; *O sint il so pet cuintri il gno, il sanc al torne a cori, mi si infurmiin lis mans e i pîts. (BrLi).*

infurmiât [infurmi'a:t], **-ade** *adj* zaspan (noga itd.).

infûs [in'fu:s] *m* nalivek *m*.

infusion [infuzi'on] *f* MED infuzija *f*.

ingabanâ [ingaba'na:] *tr* zakriti, zadelati (obraz).

ingai [in'gai] *m* 1. prevzem *m*, sprejem 2. zaveza *f* 3. najetje *n*, novačenje *n* 4. VOJ nabor (vojakov).

ingaiâ [ingai'a:] (*ingai, ingais, ingaie, ingain, ingaiais, ingain*) *tr* 1. prevzeti, angažirati (šport, umetnost ipd.), vzeti v službo; *Paolo Petiziol al à motivât il percors che al à ingaiât la sô clape intal "Progjet Aquilee": (Pa 02/12)* 2. VOJ novačiti 3. začeti (tekmo itd.).

ingalanâ [ingala'na:] *tr* s trakovi okrasiti.

ingaluçâ [ingalu'tʃa:] *tr* → ***ingjaluçâ***.

ingambarâ [ingamba'ra:] *tr* → ***ingjambarâ***.

ingarbî [ingar'bi:] (t. **ingherbî**) *tr* 1. kisati (se); 2. razdražiti, pogoršati.

ingarbuiâ [ingarbui'a:] (*ingarbui, ingarbuis, ingarbuie*) *tr* 1. zmesti 2. FIG prevarati.

ingardeade [ingaze'a:] *tr* *??* *anulant di fat la funzion dal Osservatori su la Lenghe e la culture Furlanis, la situazion e riscje di deventâ ingardeade. (Pa)*

ingaseâ [ingaze'a:] *tr* → ***ingasiâ***.
ingasiâ [ingazi'a:] (*o ingasii*) (t. **ingaseâ**) *tr* strojno (za)šiti.
ingatiâsi [ingati'a:si] *refl* (*redko*) korenine pognati.
inge- [-dž-] *m* → ***ingje-.***
igherbî [inger'bi:] *tr* in *refl* → ***ingarbî***.
Inghiltere [ingil'tɛre] *f* → ***Anglie***.
ighisâ [ingi'sa:] *tr* variti, spajkati.
ighistare [ingis'tare] *f* → ***ingjistare***.
ingjâf [in'ġa:f] *m* 1. izdolbina *f*, vdolbina *f* 2. izžlebitev *f*, soteska *f*, brazda *f*, razor *m*;
che al disvuedarès daurman de molene spongjose e mulisite e, tal ~, ma dome di une bande e (Mar)
ingjalâ [inġa'la:] (t. **gjalâ**) *tr* oploditi (kokošje jajce).
ingjalî [inġa'li:] *tr* prešeren, ošaben postati;
~**si** *refl* šopiriti se, napihovati se; *Come che nol è il câs di ~si se si sint la consolazion de fede (BelFa)*; → ***ingjaluçâ***.
ingjalinâsi [inġali'na:si] *refl* izgubiti nedolžnost.
ingjaluçâ [inġalu'tʃa:] (t. **ingaluçâ, ingjalî**) *tr* prešeren, ošaben postati;
~**si** *refl* šopiriti se, napihovati se; *"Sì, sì, va ben" si ingjaluçave il nodâr cjalantju di stos. (Mar)*.
ingjaluçât [inġalu'tʃa:t], **-ade** (t. **ingaluçât, ingjalît**) *adj* prešeren, ošaben.
ingjambarâ [ingjamba'ra:] (t. **ingambarâ**) *tr* 1. motiti, nekomu polena pod noge metati 2. ujeti (v past);
~**si** *refl* ***~ cun un ??***
ingjan [in'ġan] *m* prevara *f*, varanje *n*; zmota *f*; *E chel, pûr cognossint l'~ dal Savorgnan, al vigni jù dal cjiscjel par calmâ la int. (Natisone/furlanis)*; ***tirâ in ~*** (pre)varati.
ingjanâ [inġa'na:] *tr* (pre)varati.
ingjanadôr [inġana'do:r] *m* goljuf *m*, prevarant *m*.
ingjanizie [inġa'nitsie] *f* 1. prevara *f*, varanje *n*, goljufija *f*, sleparstvo *n* 2. zlonamernost *f*, lažnivost *f*, dvoličnost *f*.
ingjanôs [inġa'no:s], **-ose** *adj* varljiv, goljufiv, lažniv, lažen.
ingjaulât [inġau'la:t], **-ade** *adj* ?? *forsit plui damp che util, parvie che un criminâl ~ e che si viôt a contestâ di un pedoli la sô autoritât e impunitât (Bel)*.
ingjavâ [inġa'va:] *tr* izdolbsti.
ingjavadure [inġava'dure] *f* izdolbina *f*.
ingjegn [in'ġɛñ] → ***inzen***
ingjegnâsi [indže'ña:si] *refl* 1. potruditi se, prizadevati si 2. znajti se.
ingjegnîr [inġe'ni:r] *m* → ***inzegnîr***.
ingjegnôs [inġe'ño:s], **-ose** *adj* duhovit, bister, zvit, znajdljiv; prizadeven.
ingjelosî [inġelo'zi:] *tr* ljubosumnost vzbuditi;
~ *it* ljubosumen postati; *Ma cul timp e jere deventade masse parone, plene di stramberiis come par fâmi ~. (BrLi)*.
ingjen [in'ġɛn] *m* → ***ingjegn***.
ingjenerôs [inġene'ro:s], **-ose** *adj* nevelikodušen, skop.
ingjenoglade [inġeno'glade] *f* poklek *m*.
ingjenogladori [inġenogla'dori] *m* klečalnik *m*.
ingjenoglâsi [inġeno'gla:si] *refl* poklekniti.
ingjenoglon [inġeno'glon] *adv* → ***gjenoglon***.
ingjentilî [inġenti'li:] *tr* plemenititi; *Pe tô bielece esteriôr, restade intate e forsit ancjemò plui ingjentilide cu la maiestât dai agns (Pa 03/12)*.
ingjenuementri [inġenue'mentri] *adv* odkrito, preprosto, naivno.
ingjenui [in'ġɛnui] *adj* odkrit, preprost, naiven.
ingjenuitât [inġenui'ta:t] *f* odkritost *f*, preproščina *f*;
Une ~ che si pensave che e fos finide li e invezit e je lade a finîle in tribunâl. (Pa 5/2000); *Une ~ imperdonabil par Oscar Wilde e je stade la inlusion di jessi deventât aristocratic (Bel)*.
ingjenuo [in'ġɛnuo] *adj* → ***ingjenui***.
ingjerence [inġe'rentʃe] *f* vmešavanje *n*, vpliv *m*; naloga *f*; *No dome pe ~ pesante de gjerarchie catoliche, che e je lade ben plui in là dal onest e dal decent (Pa 05/06)*.
igjerî [inġe'ri:] *tr* vpleljati;
~**si** *refl* vmešati se.
igjessâ [inġe'sa:] *tr* 1. posadriti, v mavec dati 2. narisati s kredo.
ingjestare [inġes'tare] *f* → ***ingjistare***.
ingjestare [inġes'tare] (t. **ingjestare**) *f* ARH karafa *f*, steklenica *f*.
ingjestibil [inġes'tibil] *adj ?? Come al solit il circul umanitari al è deventât ~. (Pa 05/04)*.
ingjile [in'ġile] *f* ZOOL jegulja *f*. → ***bisate***.
ingjilugnâsi [inġilu'ña:si] (manj obič. **ingjulugnâsi**) *refl* pokriti se s slano.
ingjingarâ [inġinga'ra:] *tr* začarati, uročiti.
ingjirli [in'ġirli] *m* 1. omotica *f*; ***mi e vignût ~*** vrti se mi v glavi 2. vrtinec *m*, vrtež *m*, vrtinčenje *n*.
ingjitâ (a) [inġi'ta:] *tr* napeljati (na), priganjati (k), spodbujati (k).
ingjostri [in'ġostri] *m* → ***ingjustri***.
ingjustri [in'ġustri] *m* črnilo *n*; *altris voltis invezit o scliçavin i balins par fâ un sbrodacj scûr o disevin che al jere ~ (MazzonIol)*; *che si distrighe ta un sfladâ ceremoniôs sul verbâl ancjemò fresc di ~. (Mar)*;
Inpins, daûr di un scritori maglât di ~, un omenut anzian e cozon (BrLi); *A saltàrin fûr dai brentiei cui pîts che a parevin stâts tal ~. (Sg)*.
ingjustriâ [inġustri'a:] *tr* in *refl* → ***industriâ***.
ingjustrie [inġus'trie] *f* → ***industrie***.
inglaçâ [ingla'tʃa:] (t. **glaçâ**) *tr* zmrzniti, v led spreminiti.
inglaçadôr [inglatʃa'do:r] *m* zmrzovalnik *m*.
inglaçament [inglatʃa'ment] *m* zamrzovanje *n*, zmrznjenje *n*.
inglaçât [ingla'tʃa:t], **-ade** *adj* zmrznjen, zamrznjen.
inglaviât [inglavi'a:t], **-ade** *adj* (*redko*) vznejevoljen, razdražen, jezen.
inglemuçâ [inglemu'tʃa:] (t. **inglimuçâ**) *tr* 1. namotati, naviti 2. FIG zmešati;
~**si** *refl* zviti se, sključiti se, stuliti se; *masse robis si inglemuçavin strucjadis dal so passât (PauluzzoN)*.
inglereâ [inglere'a:] *tr* s peskom posuti;
~**si** *refl* 1. pogrezniti se v peskom, nasesti na peščino 2. FIG (pogovor) zatakniti se, zaplesti se.
inglereade [inglere'ade] *f* plast peska, posip.
inglereât [inglere'a:t], **-ade** *adj* s peskom posut.
inglês [in'gle:s], **-ese** *adj* angleško;
~ *m* 1. Anglež *m* 2. angleščina *f*. → ***anglês***.
ingleseâsi [ingleze'a:si] *refl* (pri cerkveni poroki) oklicati (poroko).
Ingletiere [ingleti'ere] *kr.i f* Anglija *f*; *par prime cjosse il patriarcje nol jere come il re de ~ (La 07/04)*.
inglimuçâ [inglimu'tʃa:] *tr* in *refl* → ***inglemuçâ***.
inglobâ [inglo'ba:] ?? *plui rampants e interessâts a inglobâ il Friûl tes lôr logjichis. (Pa 03/4)*; *Di li il tentatîf dai popui inglobâts cence o cuintri la lôr volontât*

di crevâ il jôf par recuperâ e libertât e identitât. (Pa 03/10).
ingloreâsi [inglore'a:si] *refl* → ***ingloriâsi***.
ingloriâsi [inglori'a:si] (t. **ingloreâsi**) *refl* bahati se, ponašati se, hvaliti se; *E nô si ingloriìn che al vedi vût in cheste tiere il so çoc natîf, che al sedi un "civis europaeus" che nus precêt di trê secui (Pa 8-9/99)*.
ingloti [in'gloti] *tr* → ***gloti***.
inglovâ [inglo'va:] *tr* in *refl* (neobič.) razcepiti na dvoje.
ingluti [in'gluti] → ***ingloti***; *e parà dentri lis lagrimis, e inglutì salive par che si sfantàs il grop tal cuel (MazzonIol)*.
ingnervosî [inñervo'zi:] *tr* vznemiriti se, postati živčen.
ingobâsi [ingo'ba:si] *refl* → ***ingobîsi***.
ingobîsi [ingo'bi:si] (t. **ingobâsi**) *refl* grbast postati.
ingobît [ingo'bi:t], **-ide** (t. **ingobât**) *adj* grbast, zakrivljen.
ingolfâ [ingol'fa:] *tr* 1. zamašiti, zasliziti se; *La stradele di cjase Stroili e jere ingolfade te nêf (BrLi)* 2. FIG pristuditi; *Le àn cjatade subit dopo cul cjâf ingolfât dentri il pignat, za rivade scuasite insomp e intente juste a finî la mignestre di tredis di lôr (Urli)*;
~**si** *refl* 1. zamašiti se 2. ugrezniti se, pogrezniti se 3. potopiti se, poglobiti se.
ingolosî [ingolo'zi:] *tr* 1. postati sladkosned 2. mikati, pritegniti;
~**si** *refl* postati sladkosned.
ingomâ [ingo'ma:] *tr* namazati z gumo, z gumo prevleči.
ingomeâ [ingome'a:] *tr* pristuditi, (za)gnusiti; dolgočasiti, naveličati;
~**si** *refl* zagnusiti se, obrniti se želodec, pristuditi se; dolgočasiti se, naveličati se.
ingomeament [ingomea'ment] *m* gnus *m*, stud *m*.
ingomeât [ingome'a:t], **-ade** *adj* naveličan, sit, zdolgočasen.
ingomut [in'g rk] *m* ?? *"No mi vês dispreseât ne vût ~ par chê che tal gno cuarp e jere une prove" (Galazians 4, 14)*. *(SiF 03/3, 31-49)*; *In gjenar i malâts di front a un Doppelgänger a reagjissin cun sorprese e sintiments negatîfs (ansietât, ingomut, pôre). (SiF 03/3, 31-49)*
ingorc [in'gɔrk] *m* 1. vrtinec *m*, zamašitev *f*; *che e berlave come un trop di lôfs ingorcs di sanc (Bel)* 2. MED krvni pritisk *m*; ***ad ~*** na pretek..
ingordisie [ingordi'zie] *f* → ***ingurdisie***.
ingorgâ [ingor'ga:] *tr* vrtinčiti se; zamašiti, zasliziti;
~**si** *refl* zamašiti se, zasliziti se.
ingorgnâ [ingor'ña:] *tr* kopati, namakati, premočiti; *al covente ~ a refût il mûr, e inmò, cuant che la RPM e à cjapât (SiF 03/3, 97)*;
~**si** *refl* kopati se, namakati se, premočiti se.
ingort [in'gɔrt], **-de** *adj* poželjiv, požrešen, lakomen; *Forsit ai solits afariscj, ingorts di finanziaments publics (La 07/04)*;
~ *m* poželjivost *f*, požrešnost *f*, lakomnost *f*.
ingòs [in'gɔs] *m* → ***ingôs***.
ingôs [in'go:s] (t. **ingos**) *m* tesnoba *f*, bridkost *f*, skrb *f*; *Al è vêr che la stagjon passade un fantat al jere muart, ... ma dopo l'~ e cualchi zornade di vaiuladis des maris (Daidussi)*; *nol è il durmî che al vierç il sium bausâr, al è piês il scûr che prime al disgote tal cerviel l'~ e dopo lu suie cu la apatie (Tolazzi)*.
ingosâ [ingo'za:] *tr* 1. pogoltniti, natlačiti 2. (t. **ingossâ**) skrb prizadeti, užalostiti;
~**si** *refl* natlačiti se.
ingosât [ingo'za:t], **-ade** *adj* 1. natlačen, potlačen 2. žalosten, zaskrbljen, prizadet; *Ju ai menâts tune maniere in chest timôr ~, che àn lassât li il dolç Piram trasformât. (ShW)*.
ingosî [ingo'si:] *tr* → ***ingusî***.
ingossâ [ingo'sa:] *tr* → ***ingosâ***.
ingotât [ingo'ta:t], **-ade** *adj* protinast.
ingraciâ [ingratʃi'a:] (*o ingracii* [ingra'tʃii]) *tr* zahvaliti se.
ingramâ [ingra'ma:] *tr* debeliti, odebeliti, rediti;
~**si** *refl* (o)debeliti se, zrediti se.
ingrampâ [ingram'pa:] (manj obič. **grampâ**) *tr* 1. zgrabiti, držati v pesti; *che se tu ziravis il voli un moment e veve cûr di ~ la scudiele cui dincj (Urli)* 2. objeti z rokami 3. z(a)grabiti, zadržati s silo; *disfantâ l'angosse che la à ingrampade par un moment, (Mar)* 4. (vera, služba, razvoj) okleniti se, slediti, biti prvržen;
~**si** *refl* oprijemati se, okleniti se (česa).
ingrampât [ingram'pa:t], **-ade** *adj* oklenjen; *Jo o restavi ~ al gno puest procurant di no pierdi la prese e o viodevi int a colâ jù e rondolâ par tiere. (Enrico)*; *Jo o viodevi gno pari ~ ta chel blec di tiere pustote (Enrico)*.
ingranâ [ingra'na:] *tr* MEH prijeti (zobje pri stroju);
~ *it* 1. MEH prijeti se (zobje pri stroju) 2. FIG prijeti se, zastati.
ingranaç [ingra'natʃ] (*pl* ***ingranaçs*** [ingra'nats]) *m* zobovje *n* (pri stroju); *Il discors al vâl naturalmentri ancje pal nestri Friûl, part dal mont, e che al è cjapât dentri in chest ~ infernâl là che si sfrute cence pudôr (Pa Vicinia)*; *chel che nol prodûs plui, a di chel che al è considerât un pês pe societât e un stralenc pal ~ "che nol pò fermâsi". (BelR)*.
ingranât [ingra'na:t] (t. **granât**) *m* granatno jabolko;
→ ***miluç ~***;
~, **-ade** *adj* ***ben ~ cun un*** v dobrem soglasju, odnosu s kom.
ingrandî [ingran'di:] *tr* povečati; *a sarìn obleâts a rinunziâ a ~ la sede (La 07/02)*;
~**si** *refl* povečati se; *Lampadinis al neon si ingrandivin cuintri un spieli e la lûs e colave sul banc di zingo (BrLi)*.
ingrandiment [ingrandi'ment] *m* povečanje *n*, povečava *f*; *Te ultime sale al è esponût il materiâl plui resint, stampis e ingrandiments di lastris origjinâls. (O)*; *Midiant di un microscopi a bas ~ i propagui dai foncs svilupâts a son stâts metûts su piastris di agar malt (MA) e agar destrosi patate (PDA). (SiF 02/1, 31-45)*; *che al faseve biei ingrandiments, che i veve dât che uniche fotografie e un acont (MazzonIol)*.
ingranî [ingra'ni:] *tr* zrniti se.
ingranît [ingra'ni:t], **-ide** *adj* zrnat.
ingras [in'gras] *m* 1. gnojilo *n* 2. debelitev *f* (živine).
ingrassâ [ingra'sa:] *tr+it* 1. gnojiti 2. debeliti (se);
~**si** *refl* 1. debeliti se; *Il cjôt vueit si drece sul cjamp plen di aghe e i corvats si son ingrassâts cul trop impestât. (ShW)* 2. FIG veseliti se, vriskati (od veselja); *Forsit però no si à capît che nol jere in bal di ~ i tumiecins (Pa 04/04)*.
ingrassât [ingra'sa:t], **-ade** *adj* pitan; *Cjapait il vidiel ~ e copaitlu.(Bibl-Lc)* Pripeljite pitano tele in ga zakoljite.
ingrat [in'grat] *adj* in *m* → ***discognossint***.
ingratitudin [ingrati'tudin] *f* → ***discognossin***.
ingravidâ [ingravi'da:] *tr* 1. oploditi, napolniti 2. FIG napolniti, napihniti; *Cetant che o vin riduçat cjalant lis velis ingravidadis e ingruessadis, sglonfis fûr di misure, dal vint morbinôs. (ShW)*.

ingredeâ [ingrede'a:] *tr* 1. spraviti v neprijetni položaj 2. skomine delati;
~**si** *refl* zaplesti se, zmesti se.
ingredeament [ingredea'ment] *m* 1. zamotano klobko, vozel 2. ovira *f*, motnja *f*, zaplet *m*.
ingredeât [ingrede'a:t], **-ade** *adj* vpleten, zapleten, v težavah, v neprijetnem položaju.
ingredei [ingre'dɛi] *m* motnja *f*, ovira *f*, sitnost *f*, zadrega *f*, zmešnjava *f*. → ***berdei***.
ingredient [ingredi'ɛnt] *m* dodatek *m*, sestavina *f*; *a misdì la mire e tal amont une misture di 16 ingredients (Pa)*.
ingrès [in'grɛs] *m* vhod *m*; *La Serenissime, invecit, e veve favorît l'~ dai rapresentants dai contadins: (Natisone/furlanis)*.
ingreveâ [ingreve'a:] *tr* → ***ingriviâ***.
ingriçâ [ingri'tʃa:] *tr* postaviti v vrsto, zvrstiti.
ingridiçâ [ingridi'tʃa:] *tr* ??
ingrimpâ [ingrim'pa:] *tr* → ***grimpâ***;
~**si** *refl* zagrabiti, okleniti se, oprijeti se (česa).
ingrintâsi [ingrin'ta:si] *refl* razjeziti se, zjeziti se, pobesniti.
ingrintulîsi [ingrintu'li:si] *refl* → ***ingritulîsi***.
ingripât [ingri'pa:t], **-ade** *adj* prehlajen, bolan za influenco, gripo.
ingrisî [ingri'zi:] *tr* napraviti sivega;
~**si** *refl* osiveti, postati siv;
ingrisignîsi [ingrizi'ñi:si] *refl* skrčiti se, tog postati, odreveneti.
ingrisignît [ingrizi'ñi:t] *adj* 1. premražen 2. otrpel, skrčen (od strahu); *lenghe furlane e risulte "aspre, malavuâl, plene di çoncjaduris, sdrupiade, ingrisignide (scritorsfurlans)* 3. shiran, rahitičen.
ingrispâ [ingris'pa:] *tr* 1. gubati, kodrati; ***cerneli ~*** nagubano čelo; *il cerneli ~ e la cjaladure malcuiete, come se al bassilàs simpri daûr di un pinsîr fis. (Sg)* 2. FIG zagreniti, ozlovoljiti;
~**si** *refl* gubati se, kodrati se.
ingrispadure [ingrispa'dure] *f* kodranje *n*, gubanje *n*; *"E alore..." al pâr che si rassegni te ~ dal lavri di sot. (Mar)*.
ingrispât [ingris'pa:t], **-ade** *adj* 1. nagubančen, grbast 2. zlovoljen, zagrenjen.
ingrispignâsi [ingrispi'ña:si] (t. **ingrispignîsi**) *refl* gubančiti se, grbiti se.
ingrispignât [ingrispi'ña:t], **-ade** (t. **ingrispignît**) *adj* nagubančen, grbast.
ingrispignîsi [ingrispi'ñi:si] *refl* → ***ingrispignâsi***.
ingrispignît [ingrispi'ñi:t] *refl* → ***ingrispignât***.
ingrisulâsi [ingrizu'la:si] *refl* → ***sgrisulâsi***.
ingritulâsi [ingritu'la:si] *refl* → ***ingritulîsi***.
ingritulîsi [ingritu'li:si] (t. **ingritulâsi**) *refl* 1. izpriditi se, za-, o-krneti, hirati 2. v klobčič se zaviti, potuliti se, skriti se.
ingriviâ [ingrivi'a:] (*o ingrivii* [ingri'vii]) (t. **ingreveâ**) *tr* otežiti, obremeniti;
~**si** *refl* otežiti se, obremeniti se; *Il probleme si è ingriviât tai ultins vincj agns par cause de conduzion des tignudis agriculis (SiF 02/1, 31-45)*.
ingriviât [ingrivi'a:t], **-ade** (t. **ingreveât**) *adj* težek, obremenjen, otežen, obtežen.
ingrocjî [ingro'qi:] (t. **ingrucjî**) *tr* (glas) ohripeti;
~**si** *refl* ohripeti, postati hripav, izgubiti glas.
ingrocjît [ingro'qi:t] (t. **ingrucjît**) *adj* hripav, ohripel.
ingropâ [ingro'pa:] *tr* 1. zavozlati, zadrgniti, oviti, ovijati, zvezati 2. ganiti, pretresti, (u)žalostiti; *Clare (ingropade, statignint lis lagrimis).. (Eg)*;
~**si** *refl* 1. zavozlati se, zvezati se 2. zgostiti se (oblaki) 3. (težava) zaplesti se 4. užalostiti, biti ganjen.
ingropadure [ingropa'dure] *f* 1. vozel *m*; zavozlanje *n*; vez *f*, vezava *f* 2. incorsatura.
ingropament [ingropa'ment] *m* ganjenje *n*, razburjenje *n*, ganjenost *f*, bridkost *f*; *Cumò la sô ligrie e jere vivarôse come par fâsi perdonâ l'~ di prime. (BrLi)*;
~ di cûr ganjenost do srca.
ingropât [ingro'pa:t], **-ade** *adj* 1. zapleten, kompleksen, težaven 2. ganjen, žalosten.
ingropine [ingro'pine] *f* incorsatrice
ingropolâ [ingropo'la:] *tr* (*redko*) deliti udarce s pestmi.
ingrucjî [ingru'qi:] *tr* in *refl* → ***ingrocjî***.
ingruès [ingru'ɛs] *adv* ***ad ~*** 1. EKO na debelo 2. na veliko, veliko, mnogo; ***falâle ad ~*** zmotiti se na veliko, močno se zmotiti 3. ??
ingruessâ [ingrue'sa:] *tr* in *refl* → ***ingruessî***.
ingruessî [ingrue'si:] *tr* 1. povečati, rasti 2. (t. FIG) debeliti, rediti;
~**si** *refl* 1. povečati se, rasti 2. (t. FIG) debeliti se, (z)rediti se.
ingruessiment [ingruesi'mɛnt] *m* odebelitev *f*, otok *m*.
ingrumâ [ingru'ma:] *tr* 1. (na)kopičiti, (na)grmaditi; *al à te man la pale par netâ il so curtîl; al ingrumarà il so forment sul cjast e al brusarà la pule cuntun fûc . (Bibl-Mt)* 2. zbrati, dati na kup, dati skupaj 3. obsegovati, vsebovati; gostiti; *~ la tossine e cope lis celulis dal çurviel, lis membranis a si vuastin e (SiF 02/1, 31-45)*; PROV *A lâ daûr plume, nuie si ingrume (Percude)*;
~**si** *refl* 1. zbrati se, nabrati se, (na)kopičiti se, (na)grmaditi se 2. (tema) zgostiti se 3. potuliti se, skriti se.
ingrumade [ingru'made] *f* nakopičenje *n*.
ingrumament [ingruma'ment] *m* kopičenje *n*.
ingrumât [ingru'ma:t], **-ade** *adj* nakopičen; *Si sa che une ministrazion provinciâl no po risolvi ducj i problemis, ingrumâts e agravâts ta chescj ultims agns. (Pa 04/03)*.
ingurdisie [ingur'dizie] *f* požrešnost *f*, nenasitnost *f*; *La ~ metude in rilêf e pandeve une funzion di sconzûr tai rivuarts de miserie. (La 03/03)*.
Ingus [in'gus] *i. m* Inguš *m*; *Plui o mancul un mieç milion di Cecens e di ~ a vignirin dispuartâts in maniere coletive (Pa 03/5)*.
ingusî [ingu'zi:] *tr* 1. odvzeti sapo, (u)dušiti, zadušiti 2. FIG ganiti, raznežiti; *Al jere ingusît e nol fo bon di rispuindi a so fradi. (PauluzzoN)*;
~**si** *refl* 1. zaleteti se (hrana), ostati brez zraka 2. FIG biti ganjen, sočustvovati; *Il puest dal manicomi, indulà che il mâl al deventave dulie di ingusîsi, di sbrocâsi intune berlade che e sturnive tal cidin vie pe gnot (Urli)*.
ingusiâ [inguzi'a:] *tr* (*redko*) raznežiti, ganiti.
ingusiât [inguzi'a:t], **-ade** *adj* raznežen, ganjen.
ingusît [ingu'zi:t], **-ide** (manj obič. **ingussît**) *adj* 1. ganjen, razburjen, vznemirjen; 2. zmeden, pretresen 3. ***restâ ~, ~ lì ~*** ostati brez sape; biti zmeden, osupel; ***~ dal plasê*** ; ***~ dal dolôr (di dolôr, ~ di passion)*** 4. ***jessi biel ~*** biti sit.
ingussît [ingu'si:t], **-ide** *adj* → ***ingusît***.

inguviernabil [inguvier'nabil] *adj* nevodljiv, nevladljiv; *a jerin daûr a deventâ dal dut inguviernabii, cemût che al è clâr in dì di vuê. (SiF 03/3, 115).*
inibî [ini'bi:] *tr* prepovedati; ovirati, prepreči.
inibizion [inibitsi'on] *f* 1. prepoved *m*, preprečitev *f* 2. PSIH, FIZIOL ovira *f*.
inicui [i'nikui] *adj* krivičen, zloben, slab.
inicuitât [inikui'ta:t] *f* krivica *f*, zloba *f*; *dal moment che lis vitimis no podevin fevelâ e i responsabii principâi no vevin nissun interes a tramandâ la memorie des lôr inicuitâts e injustiziis. (BelAlci).*
inidoni [ini'dɔni] *adj* neprikladen.
inierbâ [ini'erba:] *tr* 1. pitati s travo 2. pokriti s travo.
inietâ [inie'ta:] *tr* vbrizgati, dati injekcijo.
iniezion [inietsi'on] *f* vbrizg *m*, injekcija *f*; *Ancje cheste ~ e varà di jessi fate dal veterinari. (CoUd).*
iniment [ini'mɛnt] *m* v: ***vê ~*** 1. imeti v mislih, misliti na, imeti pred očmi ; *Dal secont pont di viste, si pues vê ~ che fevelâ e lei a son dôs facoltâts dal dut disseparadis (Pa)*; ***vignî ~*** priti na misel, spomniti se; *parcè che tu mi vegnis ~ cuant che il cûr al à voie di zornâ (PauluzzoN)* 2. spomniti se, priklicati 3. spomniti, omeniti.
inimi [ini'mi] (t. **nimi**) *m* sovražnik *m*.
inimicizie [inimi'tʃitsie] *f* sovražnost *f*; *Cheste sô ustinade cjapade di posizion i zovà la ~ e il suspiet di ducj (La 05/6).*
inimitabil [inimi'tabil] *adj* neposnemljiv; *che ju à citâts in "Kill Bill", o podarìn rimirâ 16 films "cult", tant che l'~ "Black Tight Killers" (Pa 05/04).*
ininfluent [inimi'tabil] *adj* nevpliven; *se ancje denant di Diu al à il so valôr, denant dal grant public al è ~ e inesistent. (Pa 05/05).*
ininmagjinabil [inimi'tabil] *adj* nepredstavljiv; *I esperiments nucleârs, la potence ~ dai armaments simpri plui sofisticâts e letâi (BelR).*
iniust [ini'ust] *(pl **injuscj**) adj* → ***injust.***
iniustementri [iniuste'mentri] *adv* → ***injustementri***.
iniustificabil [iniustifi'kabil] *adj* → ***injustificabil***.
iniustizie [inius'titsie] *f* → ***injustizie***.
inizi [i'nitsi] *m* začetek *m*; *Mi pâr che l'~ de note al puarti fûr di strade (Pa)*; ***di ~*** začeten: *O tornìn al discors di ~ (Pa).*
iniziâl [initsi'a:l] *f* začetnica *f*; *lis iniziâls di un non* začetnice nekega imena;
~ adj začeten.
iniziative [initsia'tive] *f* pobuda *f*, podnet *m*; *lis iniziativis esternis a fasin di Onde Furlane un fenomen dal dut origjinâl (O)*; *e presentarà la taule taronde "Cinema in Biblioteca**",** ~ che e jentre tal program comunitari Interreg IIIA Italie-Slovenie. (CoUd).*
injenfri [in'jɛnfri] *adv* (iz)med, vmes; *le mezane dal moment che a no je plui cesure inte scuele di oblic ~ scuele elementâr e i prins doi agns di scuele mezane (ComCamp).*
injetâ [initsia'tive] → ***inietâ***.
injù [in'ju] *adv* navzdol; *distindûts a panze ~ sui suiemans cul cjâf jenfri i braçs (Daidussi).*
injust [ini'ust] (*pl **injuscj***) *adj* krivičen; *Un tribunâl e un sisteme ~ puedial fâ justizie? (Pa)*;
~ m krivična oseba *f*, krivični.
injustementri [iniuste'mentri] *adv* krivično, po krivici.
injustidicât [iniustidi'ka:t] *f ?? Nol è pensabil che a la azion sconsiderade e injustidicade di "An" a rispuindin cun suspîrs e laments e sveniments. (Pa 02/10-11).*
injustificabil [iniustifi'kabil] *adj* neopravičljiv.
injustificât [iniustifi'ka:t], **-ade** *adj* neopravičen.
injustizie [inius'titsie] *f* krivica *f*, nepravičnost *f*; *dubit che i parametris di ben e di mâl, di justizie e di ~, di virtût e di pecjât che ti àn compagnât fin cumò a setin juscj. (BelFa) .*
inlà [in'la] *adv* onkraj, na drugo stran; ***~ di*** onstran; *O sin par strade pal agriturisim dal Levan (Il sugjestîf Valcalda Club, pôc plui ~ di Debelis) (Leng).*
inlaçâ [inla'tʃa:] *tr* → ***laçâ***.
inlagâ [inla'ga:] *tr* poplaviti; *Il capanon dal Agra al è plenon ancje parcè che il rogant al è vignût jù, inlagant il tendon dulà che a sunin i metalârs (Ta).*
inlagrimât [inlagri'ma:t], **-ade** *adj* neobjokan; *Un pape politic al cent par cent, che al sarà ricuardât come un dai grancj protagoniscj dal slac dal mûr di Berlin e de fin impietose e inlagrimade dal comunisim. (Pa 03/11)*
inlaî [inla'i:] *tr ?? intant che la storie a pandeve saldo la stesse lezion che nissun capive e nissun rivarà a capî, massime cumò che il scûr nus à inlaît il sanc. (Tolazzi)*
inlecit [in'lɛtʃit] *adj* nedovoljen.
inledamâ [inleda'ma:] *tr* → ***ledamâ***.
inlegâl [inle'ga:l] *adj* → ***ilegâl***.
inlegalitât [inlegali'ta:t] *f* → ***ilegalitât***.
inlegjitim [inle'ġitim] *adj* → ***ilegjitim***.
inlegjitimitât [inleġitimi'ta:t] *f* → ***ilegjitimitât***.
inleibil [inle'ibil] *adj* nečitljiv; *La riforme e a vût il mert di rindi finalmentri clare chê che il jurist Morant al veve definît la "Cjarte fondamentâl plui ~ dal mont" (Cisilino, treball).*
inleterât [inlete'ra:t], **-ade** *adj* nepismen, neizobražen; *~ m* nepismeni *m*, analfabet *m*.
inliberâl [inlibe'ra:l] *adj* ozkosrčen, nesvodobomiseln, neliberalen; *paiât plui del lecit la adesion o anession al ream libertari e inluminât dai talians che a scorsavin il regim ~, oscurantistic e paternalistic dai austriacs. (Pa 8-9/99).*
inlidrisâ [inlidri'za:] *it* → ***lidrisâ***.
inlidrisament [inlidriza'ment] *m* FIG vkorenitev *f*; *là che la scuele e je un moment fondamentâl di socializazion e di ~ dal frut. (Pa)*; *o podarìn jessi sigûrs de "normalizazion" dal furlan, ven a stâi de sô "istituzionalizazion", dal so sigûr ~ te vite dal dì di vuê. (Pa 02).*
inliment [inli'ment] → ***iniment***.
inliparîsi [inlipa'ri:si] *adj* postati strupen, besen.
inliparît [inlipa'ri:t], **-ide** *adj* strupen, besen.
inlochetâ [inloke'ta:] *tr* zakleniti s ključavnico.
inlogjic [in'lɔġik], **-iche** *adj* nelogičen; *impegnâts come che o jerin a straneâsi dal mont par podê salvâ il mont, seont la logjiche inlogjiche de struture clericâl. (Pa 11/99).*
inlogjicitât [inloġitʃi'ta:t] *f* nelogičnost *f*; *Il libri de Sapience, tal cirî di dâ une rispueste religjose a la ~ de fin di chei che a muerin zovins (Bel).*
inludi [in'ludi] (*inlût, inludis, inlût*) *tr* varati, slepiti.
inluminâ [inlumi'na:] (*o inlumini* [inlu'mini]) *tr* 1. (o)svetliti, razsvetliti; *E nus mande ancje lis stelis, par ~ il scûr de storie. (glesie)* 2. FIG obvestiti, informirati;
~si *refl* 1. razjasniti se 2. FIG informirati se.
inluminazion [inluminatsi'on] *f* razsvetljenje *n*.
Inluminisim [inlumi'nizim] *f* POL razsvetljenjstvo *n*; *Ancje altris a ritegnin che la trate dai sclâfs e la afermazion dal ~ politic a son leâts. (Pa 02).*
inluminist [inlumi'nist] (*pl **inluminiscj***) *adj ??* ;

~ m Lui al jere om di fede e ~. (Pa).
inlunâsi [inlu'na:si] *refl* FIG pomračiti se; postati slabe volje.
inlunât [inlu'na:t], **-ade** *adj* 1. (*neobič.*) osvetljen od lune 2. FIG slabe volje.
inlusion- [inluzi'on] *f* → ***ilusion-***.
inlusori [inlu'zɔri] *adj* → ***ilusori***.
inlustr- [inlus'tra:] *tr* → ***ilustr-***.
inlût [in'lu:t] → E3 od ***inludi***.
inmacetâ [inmatʃe'ta:] *tr* napraviti, pripraviti šop rož.
inmagâ [inma'ga:] *tr* začarati, očarati; *Ma ancje spetacul inceôs, cemût che al è inceôs l'"Insium" che al à simpri inmagât letôrs e spetadôrs, nocate i siei difiets. (Pa 05/04)*; *E cussì, come che al capite cu lis robis che a fasin pôre ma intal stes timp ti inmaghin, ducj a tornavin simpri in chel puest di maraveis (Daidussi).*
inmagament [inmaga'ment] *m* (neobič.) o-, za-čaranje *n*.
inmagât [inma'ga:t], **-ade** *tr* začaran, očaran, osupel, začuden.
inmagjin [in'maġin] *f* → ***imagjin***.
inmagjinâ [inmaġi'na:] → ***imagjinâ***.
inmagjinabil [inmaġi'nabil] *adj* → ***imagjinabil***.
inmagjinari [inmaġi'nari] *adj*→ ***imagjinari***.
inmagjinatîf [inmaġina'ti:f], **-ive** *adj*→ ***imagjinatîf***.
inmagjinazion [inmaġinatsi'on] *f* → ***imagjinazion***.
inmaionâ [inmaio'na:] *tr* (*redko*) (na)kopičiti, zbrati.
inmalaçâsi [inmala'tʃa:si] *refl* biti malo bolan, slabo se počutiti.
inmalâsi [inma'la:si] *refl* zboleti; *Se si inmalave, ancje dome par un pôçs di dîs, (Sg)*; *si inmalà gravementri* hudo je zbolel.
inmalât [inma'la:t], **-ade** *adj* obolel, bolan; *sanc vuast, ~, cence valôr. (Cadorini/furlan)*
inmaliciâ [inmalitʃi'a:] *tr* in *refl* → ***maliciâ***.
inmaltâ [inmal'ta:] *tr* napraviti malto.
inmancabil [inman'kabil] *adj* zanesljiv, gotov, nepogrešljiv; *pan fresc, un bocâl di bacò, e le inmancabile aghe di "vissi".(sf)*; *in mût speziâl intal so ~ sproc finâl che al diseve cussì: "Furlan al è biel". (bassafriulana).*
inmaneâ [inmane'a:] *tr* 1. nasaditi (ročaj, držaj na nek. orodje): ***~ un martiel*** nasaditi kladivo; *cuntune lame taìnt e inmaniade sul fâ del munidôr* 2. začeti, pričeti, načeti, prijeti za (delo); *lis voris apene inmaniadis* naša komaj pričeta dela 3. (svečanost itd.) pripraviti, prirediti, organizirati; ***~ cene*** pripraviti večerjo; ***~ leçs*** pripraviti zakone; *Dopo che il ministri Danner al à inmaneât lis gnovis leçs raziâls? (Ta)*; ***~ un congrès*** prirediti kongres; *E je stade presentade cheste setemane a Udin, intun incuintri inmaneât de Catedre di didatiche di lenghis modernis de Universitât di Udin..(O)*; *Intai prins agns il Cirf al à inmaneât cualchi ricercje direte, publicât cualchi vore (CIRF)* 4. (vojsko) postaviti na noge, oblikovati: *sclet al inmanie un milion di armâts, e vie viers Moscje* 4. načeti, začeti prepir: *Lì si inmanie une barufe: pugns, rips, muardudis* 5. izmisliti si (zgodbo); *cui sa ce filastrocje che al à inmaneade!*; **~si** *refl* 1. (vreme, letni čas) napovedati se, pripravljati se na, kazati se; *ce Primevere che si inmanie!*; *intant che si inmaneave un brut timp* 2. (dogodek ipd.) kazati se, pripravljati se na; *e l'afâr che si inmanie tra la Grecie e la Turchìe?* 3. (zadeva ipd.) razvijati se, odvijati se; *in chê maniere che si jere inmaniade la facende*; ***~si ben*** razvijati se dobro, v pravo smer, obrniti se na bolje; *mi pâr che la cjosse a sei ben inmaneade*; *Un biel progjet, che o sperin che al rivi adore a ~si ben e no mâl. (O)*; ***~si mâl*** razvijati se slabo, poslabšati se.
inmaneament [inmanea'ment] *m* ?? *par lâ plui in là, cun fantasie, creativitât e viertidure, a la impreviodibilitât dal avignî e al ~ di ce che nol è stât nancjemò no fat. (Pa 03/6).*
inmaneçâ [inmane'tʃa:] *tr* in *refl* rokavice natakniti.
inmanetâ [inmane'ta:] (t. **manetâ**) *tr* zvezati na rokah, vkleniti, nadeti lisice.
inmaniâ [inmani'a:] (*o inmanii* [inma'nii]) *tr* → ***inmaneâ***.
inmantecâ [inmante'ka:] *tr* po-, na-mazati (z mazilom, melaso);
~si *refl* namazati si lasje.
inmantecât [inmante'ka:t], **-ade** *adj* namazan z mazilom; z namazanimi lasmi.
inmarmulît [inmarmu'li:t] *tr* ?? *.. il scûr al sclizze il timp che al passe, al è come un vuluç che al strenç lis robis e al scjafoe i pensîrs, pesant, ~ (Tolazzi).*
inmascarâ [inmaska'ra:] (t. **mascarâ**) *tr* maskirati, zakrinkati.
inmastelâ [inmaste'la:] *tr* namakati, namočiti perilo v čebru; → ***impodenâ***.
inmateriâl [inmateri'a:l] *adj* nesnoven, netvaren, nematerialen; ***bens inmateriâi*** nematerialne dobrine; *il marcjât al domande bens inmateriâi (informazions, servizis, concets, valôrs, guscj, estetiche, modis, impinions…)(Pa 02).*
inmaterialitât [inmateriali'ta:t] *f* nesnovnost *f*, netvarnost *f*, nematerialnost *f*.
inmatî [inma'ti:] *tr* 1. uspavati; zmesti; 2. omamiti; **~si** *refl* zadremati, zaspati.
inmatricolât [inmatrico'la:t] *m* ŠOL vpisani *m*; *daspò di Padue e di Verone (e duncje tant che prin de regjon), no dome a pet dal indicadôr dai inmatricolâts pal prin viaç.. (Pa 04/02).*
inmatricolazion [inmatricolatsi'on] *f* ŠOL vpis (npr. na fakuteto); *A Gurize, invecit, il retôr al à invidât a cjalâ daûr dai dâts positîfs des inmatricolazions (Pa 04/02).*
inmatuî [inmatu'i:] *tr* → ***inmatunî***.
inmatunî [inmatu'ni:] *tr* 1. omamiti, omedleti; 2. omamiti se, omedleti; izgubiti zavest, razum; *Plui che altri mi veve inmatuît, cjapât di sorprese. (BrLi)*; *Nissun lu varès amitût, ma ducj a sintivin cualchi alc di strani che ju inmatunive, cuant che a jerin li (Daidussi)*
inmatunît [inmatu'i:t], **-ide** *adj* omamljen, zmeden, oglušen; otrpljen, paraleliziran; osupel;
inmediât [inmedi'a:t], **-ade** *adj* neposreden; takojšen.
inmens [i'mɛns] *adj* ogromen, izobilen, neizmeren.
inmensementri [inmense'mentri] *adv* neizmerno, ogromno; *ma jo o savevi, o savevi e o crodevi ~ e impreteribilmentri che cumò dut al sarès dal ciert mudât. (Urban).*
inmensitât [inmensi'ta:t] *f* neizmernost *f*; *in cheste rotazion o rivoluzion tes inmensitâts dal spazi (Patrie 06/1).*
inmeritât [inmeri'ta:t] *adj* nezaslužen; *Podìno viodi la gnove Provincie come la prime rose de vierte, dopo di un invier cussì lunc, dolorôs e ~? (Pa 04/03).*
inmersion [inmersi'on] *f* potopitev *f*.
inmerzi [in'mɛrdži] (*inmerç* [in'mɛrtʃ], *inmerzis, inmerç*) *tr* potopiti; *Mi plasarès ancje a mi cjapâ une machine dal timp par imerzimi intune Rome cussì. (Pa 05/04).*
inmevolât [inmevo'la:t], **-ade** *adj* (*redko*) ***ben ~***

inmigrâ [inmi'gra:] *it* vseliti se, imigrirati; *A puedin ~ dome personis par mutîfs di lavôr cun regolâr contrat e regolârmentri impleâts (partitrepublichefurlane).*
inmigrazion [inmigratsi'on] *f* vselitev *f*, imigracija *f*, vseljevanje *n*; ***~ clandestine*** *?? e à tacât a frontâ i problems de inmigrazion clandestine (Pa).*
inminence [inmi'nɛntʃe] *f* ?? *tal moment intrigôs dal assedi di Viene, la ~ di un pierdisi spirituâl oltri che materiâl. (Pa 8-9/99)*
inminent [inmi'nɛnt] *adj* 1. bližnji 2. tikajoč.
inmiò [inmi'ɔ] ??
inmiserît [inmize'ri:t] *adj* ?? *e dutis insieme a fecondâ chest teritori cussì siôr di passât, cussì ~ e maltratrât al presint (Pa 05/12).*
inmò [in'mɔ] *adv* še; vrh tega; *Ae cerimonie a jerin ancje un pôcs dai rapresentants ~ vîfs dal moviment (Onde)*; *int che ~ di fruts* ljudje, ki že od otroštva; → ***ancjemò***.
inmobil [in'mɔbil] *adj* → ***imobil***.
inmobilitât [inmobili'ta:t] *f* → ***imobilitât***.
inmobilizâ [inmobili'dza:] *tr* → ***imobilizâ***.
inmortâl [inmor'ta:l] *adj* nesmrten.
inmortalâ [inmorta'la:] *tr* ovekovečiti; *Biele Ingvilt cu la bire in man pontade viers l'obietîf de mê machine fotografiche, ti ai imortalade par simpri! (Ta).*
inmortalitât [inmortali'ta:t] *f* nesmrtnost *f*.
inmuelâ [inmue'la:] *tr* omočiti, omečiti, namočiti, namakati; *Partant la lune, che guvierne lis mareis, smavide te sô rabie, e inmuele l'aiar cussì cjamantlu di malatiis reumatichis. (ShW).*
inmufâ [inmu'fa:] *it* → ***inmufî***.
inmufî [inmu'fi:] *it* (t. FIG) plesneti;
~**si** *refl* *?? si spesseave a fâle vignî jù in seminari, a inmufîsi su lis declinazions latinis e grechis. (BelAlci)*
inmulâsi [inmu'la:si] (manj obič. **inmuletâsi**) *refl* zagristi se, postati trmast, trmo zganati.
inmuletâsi [inmule'ta:si] *refl* → ***inmulâsi***.
inmunosupressîf [inmule'ta:si] *adj* MED imunosupresiven; *è ben dimostrât che diviersis micotossinis a son teratogenichis .., estrogenichis e inmunosupressivis. (SiF 02/1, 31-45).*
inmunitari [inmuni'tari] *adj* *?? Ben si sa che la blave impestade da la FB1 e promôf la leucoencefalomalacie tai cjavai, .. e alterazion des funzions epatiche e inmunitarie te nemalie (SiF 02/1, 31-45)*
inmunitât [inmuni'ta:t] *f* prostost *f*, nedotakljivost*f*, imunost *f* (t. FIG); *come In altrò, lûcs di ~ patrimoniâl pai parons e pai creditôrs (Natisone/furlanis).*
inmurâ [inmu'ra:] *tr* zazidati (zapreti z zidom).
inmusât [inmu'za:t], **-ade** (t. **inmusît**) *adj* razjezan, hud, kujav, nejevoljen, čemeren.
inmusclât [inmus'kla:t] ?? *A drete, di là di une muraie sdrumade e inmusclade, aromai fossôr al aviert di cugui e modons (Mar).*
inmusît [inmu'zi:t], **-ide** *adj* → ***inmusât***.
inmusonâsi [inmuzo'na:si] *refl* kujati se.
inmusonât [inmuzo'na:t], **-ade** *adj* 1. kujav, nejevoljen, čemeren; *Ma San Pieri, ~ e grintôs, nol faseve altri che bruntulâ (Percude)* 2. (nebo) mračen, pooblačen, temačen.
inmusonît [inmuzo'ni:t], **-ide** *adj* hud, kujav, nejevoljen, čemeren; *al viodè la int di in chê volte, rare, inmusonide, malvistude (PauluzzoN).*
inmussâsi [inmu'sa:si] *refl* → ***inmussîsi***.
inmussîsi [inmu'si:si] (t. **inmussâsi**) *refl* poneumniti se.
inmutabil [inmu'tabil] *adj* nespremenljiv; *La glesie e à di peâsi a Diu plui che no ai oms e Diu al è par definizion eterno e ~. (Bel).*
inmutabilitât [inmutabili'ta:t] *f* nespremenljivost *f*; *O jerin ancjemò in te sacralitât, in te ~, in te inmobilitât de Ete di Mieç, de nestre Ete di Mieç (BelR).*
inmutî [inmu'ti:] *it* (neobič.) obmolkniti, onemeti, utihniti.
inmutriâsi [inmutri'a:si] (*mi inmutrii* [inmu'trii]) *refl* namrščiti se.
innà [in'na] *adv* onkraj; *La Glesie no je lade plui ~, ancje se te tradizion popolâr e te storiografie locâl, (La 05/6)*; → ***inlà***.
innapulâ [innapu'la:] *tr* F govoriti po južnjaško (italijansko), po napoletansko; pojužnačiti se, ponapoletaniti se.
innaturâl [innatu'ra:l] *adj* nenaraven; *O vin une Regjon, ancje se bastarde e ~, fate cence di nô e cuintri di nô. (Pa 10/99).*
inneâ [inne'a:] (t. **neâ**) *tr* u-, po-topiti;
~**si** *refl* 1. utoniti 2. FIG zmočiti se, premočiti se.
inneât [inne'a:t], **-ade** *adj* potopljen;
~ *m* potopljeni *m*.
innerî [inne'ri:] *tr* (po)črniti; *Il riferiment al 'fûc sant' al jere fondât su la crodince che lis estremitâts inneridis e lis sensazions di brusôr a jerin la consecuence dai pecjâts fats. (SiF 02/1, 31-45)*; *lis estremitâts a son fatis fûr dal fûc sant che a lis innerìs come il cjarvon (SiF 02/1, 31-45).*
inniment [ini'ment] → ***iniment***.
inniò [inni'o] *adv* nikjer, na nobenem kraju.
innomenâ [inome'na:] *tr* 1. omeniti, spomniti, navajati 2. (pro)slaviti, imenovati.
innomenât [inome'na:t], **-ade** *adj* slaven, (po)znan; *in plui des innomenadis predicjis in lenghe furlane dal prin arcivescul di Gurize, Carli Micjêl d'Attems (Pa 03/10)*; *par cognossi miôr cui che a son i Glemonats plui innomenâts. (GE).*
innomine [i'nɔmine] *f* slava *f*, (znano) ime *n*; *al è deventât un fotograf di ~ internazionâl (Pa 7/2000)*; *La sô ~ si slargjà par dute la Sirie e cussì i menarin dongje ogni sorte di malâts (Bibl-Mt).*
innovâl [ino'va:l] *m* obletnica *f*
innulâsi [inu'la:si] *refl* 1. oblačiti se 2. FIG oblačiti se, pomračiti se .
inocence [ino'tʃɛntʃe] *f* nedolžnost *f*; *In barbe a la coerence e a la ~ di chest predi (glesie).*
inocent- [ino'tʃɛnt] *adj* → ***nocent-***.
Inocent [ino'tʃɛnt] *m* → ***Nocent***.
inoculazion [inokulatsi'on] *f* cepitev *f*, okuliranje *n*; *In fin la ~ tal stes timp cun culturis virulentis e ipovirulentis al puarte a la formazion di cancars rinsanâts. (SiF 03/4, 9)*; *La identificazion e je stade confermade di provis di ~ su plantis americanis di cjastinâr fatis in zonis ator di Washington (SiF 03/4, 9).*
inofensîf [inofen'zi:f], **-ive** *adj* neškodljiv, nenevaren; *che a son stâts sistematichementri svilanâts, cjacarâts, ricatâts, spaventâts, fats deventâ ~ e dispes ancje copâts. (Bel).*
inofensive [inofen'zive] *f* ?? *Daspò di vê rivât adore di scancelâ il Friûl fin sul stampon di Statût regjonâl, la maiorance di "Intese democratiche" e à boçât ancje la ~ propueste de "Samblee dal Friûl" (Pa 06/2)*
inombrî [inom'bri:] *tr* in *refl* → ***ombrî***.

inomenâ [inome'na:] *tr* omeniti, imenovati; *Ca dentri no ti inomenin nancje mai. (Sg).*

inominabil [inomi'nabil] *adj* neizrekljiv; *la Europe plui gjenuine, là che la art e à scugnût flurî fra mil dificoltâts e superâ sfidis inominabilis. (Pa 03/10).*

inondâ [inon'da:] *tr* (t. FIG) preplaviti.

inondazion [inondatsi'on] *f* poplava *f*; *Pensìn a une eruzion di vulcan o a une ~ o a cualunche altri flagjel che te leç de nature al à une sô justificazion (BelR)*; *a jentrin la ramificazion dai cjanâi cul eculibri fra erosion e sedimentazion, lis inondazions periodichis, la formazion des areis golenâls). (Pa 02).*

inoportun [inopor'tun] *adj* nepriličen; *O podarès tacâ a tabaiâ ma no varès voie che il gno intervent al sedi ~. (Ta)*; *Za cualchi an, i sorestants che nus ministrin a Triest a àn volût, cuntune sielte che le vin criticade come inutil e inoportune (Pa 04/06).*

inopugnabil [inopu'ñabil] *adj* neizpodbiten; *La resistence e je colade in gracie de dimostrazion ~ dai beneficis che ognidun al pues gjavâ fûr de coesion dal Friûl. (Pa 03/10).*

inorarâ [inora'ra:] *tr* začiniti z lovorjem.

inorganic [inor'ganik], **-iche** *adj* neorganski; *Il tratament biologjic cun pantan atîf al gjave lis sostancis disfatis (SiF 03/4, 73-84)*

inosservât [inoser'va:t], **-ade** *adj* neopazen; *ma il lôr câs al è passât ~ parcè che al è stât dât al Redlich, intal 1898, il mert di vêlis descritis cul non di "sclerosis miliârs" (SiF 02/1, 155-165).*

inovâl [ino'va:l] *m* 1. REL obletnica (cerkvena) 2. FIG obletnica *f*; *L'~ dal taramot, a 25 agns di chei 6 di Mai dal 1976 che al sdrumà buine part dal Friûl (O)*; *intal secont ~ te tremende diluvion dai 29 di avost dal 2003. (La 05/11)*

inovatôr [inova'to:r] *m* inovator *m*; *colaborant cun dutis lis instituzions e cu lis parts sociâls che a àn passion pai procès inovatôrs e di cualitât. (Pa 03/10).*

inpen [in'pɛn] *co* in *adv* → ***impen***.

inpirât [inpi'ra:t] *adj* → ***impirât***.

in pîts [in'pi:s] *adv* na nogah, pokonci.

inprin [in'prin] → ***imprin***.

inprofondiment [inprofondi'ment] *m* ?? *no dome di une ricercje bibliografiche, ma soredut di un lavôr di ~ e di studi e – (Pa 05/12)*

input ['input] *m* input *m*; *a saran i arlêfs des sengulis classis: lôr a mandaran l'~ par osservâ la realtât, la promozion des ricercjis (CoUd).*

inrabiade [inrabi'ade] (t. **rabiade**) *f* jeza *f*, ogorčenje *n*, besnost *f*.

inrabiâsi [inrabi'a:si] *refl* razjeziti se, razhuditi se. → ***invelegnâsi***.

inrabiât [inrabi'a:t], **-ade** *adj* jezen, besen, hud; *sêstu inrabiade? (PauluzzoN).*

inradrisâ [inradri'za:] *it* → ***lidrisâ***.

inranzidî [inrandži'di:] *tr* in *refl* → ***ranzidî***.

inrazionâl [inratsio'na:l] *adj* neracionalen, nespameten; *e je reâl la menace che si decidi in obedience al principi ~ de "Concentrazion dai servizis tal puest plui decentrât e plui discomut de Regjon (Pa 02).*

inreâl [inre'a:l] *adj* nerealen, neresničen.

inrealtât [inreal'ta:t] *f* nerealnost, neresničnost; *il munistîr-pereson tornât a jemplâ di predis ortodòs, la ~ di ciertis isulis fatis di un messet di fabricâts e di maseriis. (Pa 05/05)*; *ma si viodarà une robe che ~ no sarà plui. (BelFa).*

inrecuperabil [inrekupe'rabil] *adj* nedobiten (nazaj); *i consums che no dipindin di dibisugnis positivis o che a danezin, des voltis in forme ~, i mecanisims ecologjics (Pa/Buteghe)*; *Oremai tu ses ~, lu sai...ma cussì al mancul no tu puedis dì che no ti vevi visât... (FVG).*

inredentisim [inreden'tizim] *f* POL iredentizem *m*; *dant spirt a di chel fenonim che al. ven definît "~". (Pa 03/4).*

inredentist [inreden'tist] *f* POL iredentist *m*;

inredentistic [inreden'tistik], **-iche** *adj* POL iredentističen; *ma ben la Regjon Friûl-Vignesie Julie (dulà che la denominazion "Vignesie Julie" si veve di intindile cun ducj i rivocs inredentistics e nazionalistics propis) (Pa 05/07).*

inregulâr [inregu'la:r] *adj* → ***iregolâr***.

inregularitât [inregulari'ta:t] *f* → ***iregolaritât***.

inregularmentri [inregular'mentri] → ***iregolarmentri***.

inremovibil [inremo'vibil] (*pl* ***inremovibii***) *adj* nepremakljiv, neodstranljiv.

inresistibil [inrezisti'bil] (*pl* ***inresistibii***) *adj* neudržljiv, nepremagljiv.

inriament [inrezisti'bil] ?? *Secuençament. Identificazion e ~ des secuencis a vegnin valutadis (stimadis) (SiF 02/1, 31-45)*

inricjî [inri'qi:] *tr* obogatiti; ***~ l'urani*** obogatiti uran; *l'urani al ven inricjît cun tecnologjie laser (Pa 06/1)*; ~**si** *refl* obogateti; *Planc planchìn, la videoteche sometude a la Scuele furlane e je daûr a inricjîsi. (Pa 04/05).*

inricjiment [inriqi'ment] *m* obogatitev *f*; *Di chê volte si son vudis plui trasformazions e zontis, ma ancje un ~ di oparis di art di rilêf. (La)*; *e lis culturis mancul pandudis e la lôr pupilance che e contribuis al ~ spirituâl di ducj i individuis (SiF 02/2, 139).*

inriçâ [inri'tʃa:] (t. **riçâ**) *tr* kodrati; ~**si** *refl* 1. naježiti se 2. zgroziti se 3. FIG razburiti se, biti ogorčen.

inriçât [inri'tʃa:t], -ade (t. **riçât**) *tr* 1. skodran; 2. grbančen, zgrbančen 3. skrčen.

inriçotâ [inritʃo'ta:] *tr* → ***riçotâ***.

inriducibil [inridu'tʃibil] *adj* nezmanjšljiv; *domandis che no àn di jessi ponudis a pene di imbrucjâsi in contradizions logjichis inriducibilis. (SiF 03/4, 133).*

inriflession [inriflesi'on] *f* nepremišljenost *f*.

inrigâ [inri'ga:] *tr* namakati.

inrigazion [inrigatsi'on] *f* namakanje *n*; *Fra i interès dal Nestri si po zontâ ancje la agronomie, in particolâr i problems des inrigazions. (GP).*

inrilevant [inrile'vant] *adj* → ***irilevant***.

inrinunciabil [inrinuntʃi'abil] *adj* ?? *O sin al pont ~ des Provinciis furlanis tanche sogjet, ognune cu la sô peculiaritât storiche e gjeografiche e culturâl (Pa 05/12)*

inrochîsi [inro'ki:si] *refl* (*redko*) zjezati se, razhuditi se.

inrocjâ [inro'qa:] (t. **rocjâ**) *tr* ??

inrodolâ [inrodo'la:] *tr* → ***rodolâ***.

inromanâ [inroma'na:] *tr* romanizirati; *par chel il Mommsen al scrivè la sô famose Storie di Rome cence vê nancje inniment lis contis di chest padoan Inromanât (JM).*

inrosâ [inro'za:] *tr* okrasiti z rožami.

inrosât [inro'za:t], **-ade** *adj* okrašen z rožami.

inrositâ [inrozi'ta:] *tr* POET pokriti z rožicami, potrositi z rožicami.

inrossâ [inro'sa:] *tr* pordečiti; ~**si** *refl* po-, za-rdeti.

inrusinî [inrudži'ni:] (t. **rusinî**) *tr* (t. FIG) povzročiti rjo; zarjaveti, porjaveti;
~**si** *refl* 1. zarjaveti, porjaveti; *Impen di polsâ si strachìn di plui e il nestri cuarp nol cjape zovament, biel che la ment si inrusinìs (Pa 04/07)* 2. FIG plesniti.
inrusinît [inruzi'ni:t], **-ide** *adj* zarjavel; *E difat i puartà une vecje Bianchi, che no i mancjave nuie, ma dute scussade e un tic inrusinide ca e là. (Sg).*
inruvidî [inruvi'di:] *tr* raskav, hrapav napraviti;
~**si** *refl* raskav, hrapav postati.
inruzinî [inrudži'ni:] (t. **ruzinî**) *tr* → ***inrusinî***.
insacâ [insa'ka:] *tr* 1. vsuti v vrečo 2. (za meso) klobase delati 3. FIG ukaniti, prevarati.
insachetâ [insake'ta:] *tr* v žep deti.
insacoçâ [insako't∫a:] *tr* (zvezke, knjige) dati v mapo.
insalmastrâ [insalmas'tra:] *tr* napraviti slano,
insalvadeâ [insalvade'a:] *tr* podivjati;
~**si** *refl* podivjati.
insanabil [insa'nabil] (*pl* ***insanabii***) *adj* neozdravljiv; *la scuele di regjim e je un tradiment assolût e une contradizion ~ (Pa).*
insanganâ [insanga'na:] *tr* okrvaviti; *Il terorisim e la vuere a insanganin i continents e a platin lis emergjencis umanitariis de fan (Pa 04/04)*; PROV *cui che si taie il nâs si insangane la bocje* ;
~**si** *refl* okrvaviti se.
insanganât [insanga'na:t], **-ade** *adj* krvav; *e di pâs dopo des tragjediis che a àn dividude, insanganade, disonorade cheste vecje mari dal dirit e de civiltât (christianromanini 07/04).*
insapuartabil [insapuar'tabil] (*pl* ***insapuartabii***) *adj* neznosen.
insatanât [insata'na:t], **-ade** *adj* ??
insavalonâ [insavalo'na:] *tr* ?? *e e preparà il teren ae aprovazion, tal 1999, de leç di tutele des minorancis lenghistichis storichis (che di passe vincj agns e jere insavalonade tal Parlament). (Cisilino, treball)*
insavonâ [insavo'na:] *tr* namiliti, namazati se s brivsko kremo, milom; *si insavone, si sbarbire.*
insavorâ [insavo'ra:] (t. **insavorî**) *tr* okusno napraviti.
insavorî [insavo'ri:] *tr* → ***insavorâ***.
insaziabil [insatsi'abil] *adj* nenasitljiv.
insaziabilitât [insatsiabili'ta:t] *f* nenasitljivost *f*; *ma il vê smascherade la coruzion, la disumanitât, la ~, la ignorance de classe al podê. (Bel).*
insbigulâ [insbigu'la:] *tr* (*šalj.*) prestrašiti.
insburît [insbu'ri:t], **-ide** *adj* → ***sburît, imburît***.
inscarpâ [inskar'pa:] (t. **scarpâ**) *tr* obuti, natakniti čevlje;
~**si** *refl* obuti se.
inscarpât [inskar'pa:t], **-ade** (t. **scarpât**) *adj* obut.
inscartossament [inro'za:] *tr* ??
inschenâsi [inske'na:si] *refl* stati z ravnim hrbtom.
inschenât [inskena:t], **-ade** *adj* z ravnim, pokončnim hrbtom.
inschiriâ [inskiri'a:] (*o inschirii*) *tr* razvrstiti, v vrsto postaviti.
inschiriament [inskiria'ment] *m* ?? *Par otignî chest risultât, il Comitât al lavorarà a fuart cun dut e cun ducj, cence cjalâ partîts e inschiriaments. (Pa 06/1)*; *stant la militance tai doi inschiriaments oposcj (Pa 06/2)*
inscjaipulâ [insqaipu'la:] *tr* v kletko zapreti; *Sperìn e preìn che pape Zuan Pauli nol finissi inscjaipolât te sô stesse assolutizazion. (Pa 03/11).*
inscrichignîsi [inro'za:] *tr* ?? *Stant che la gjeometrie e gambie, l'univiers al pues espandisi o ~, invuluçâsi o davuelzisi. (SiF 03/4, 133).*
inscrivi [ins'krivi] → ***iscrivi***.
inscrizion [inskritsi'on] *f* → ***iscrizion***.
inscuelâ [inskue'la:] *tr* poučevati, (iz)šolati; *Ma il popul si à di inscuelâlu te sô civiltât! (Mucci)*; *e a cognossi lis sôs pelandis inscueladis (JM).*
inscueladôr [inskuela'do:r] *m* (neolog.) instruktor *m*, učitelj *m*.
inscuelament [inskuela'ment] *m* (neolog.) pouk *m*, izobraževanje *n*, šolanje *n*; *Triest e je stade un dai lûcs fuarts de culture italiane dal Nûfcent, e à vût un indis di ~ unevore plui alt (La 05/4)*; *Intant dai lavôrs di Strasburc si à resonât tant dal ~ des lenghis e dal so svilup (Pa 02).*
inscuelât [inskue'la:t] *adj* izobražen, učen; *ce intune maniere ce in chê altre, la mostrin scuasit ducj, ancje chei di citât, ancje chei plui dispartussâts, plui inscuelâts e plui sigûr di se: (La 06/1).*
inscurî [insku'ri:] *tr* in *refl* → ***scurî***.
insedâ [inse'da:] *tr* 1. AGR cepiti 2. FIG uvrstiti, vstaviti 3. FIG zvezati, spojiti, združiti, skleniti 4. zabičati, vtepsti v glavo; *di chê altre al cîr di usâlu a resonâ pôc par so cont, insedant tal so cjâf dibisugnis e necessitâts (Pa/Buteghe)*; *e vûl ~ ad implen la sô Universitât intal Friûl (CIRF)*;
~**si** *refl* 1. združiti se, zvezati se, spojiti se 2. polastiti se, ustoličiti se; vstaviti se.
insediament [insedia'ment] *m* umeščenje *n*; naselitev *f*, naselbina *f*; *che a doprin apont combustibii fossii; a chescj implants bisugne zontâ ancje cualchi ~ industriâl (CoUd)*; *ma recents sgjâfs archeologjics e àn puartât ae lûs un ~ unevore plui antîc (Vichi).*
insediâsi [insedi'a:si] *refl* umestiti se, namestiti se.
insediatîf [insedia'ti:f], **-ive** *adj* ?? *Te cuarte concetualizazion, la regjon e je «la unitât di planificâ», di dividi par sistems insediatîfs, viaris, cumierçâi, industriâi, culturâi, residenziâi… (Pa 04/03)*
insegnâ [inse'ña:] (t. **segnâ**) *tr* 1. (na)učiti, poučevati 2. → ***segnâ***;
~**si** *refl* REL (po)križati se, prekrižati se.
insegnant [inse'ñant] *m+f* učitelj *m*, učiteljica *f*.
insegne [in'sɛñe] *f* znak *m*; zastava *f*; izvesek *m*.
inselvât [in'sɛñe] *f* ?? *ogni elf e presince fadade che salti lizêr tant che ucelut ~. (ShW)*
insemenât [in'sɛñe] *adj* ?? *Lis flascis a vegnin insemenadis cun 1 ml di une sospension di conidis otignûts su teren SNA (107 propagui/ml). (SiF 02/1, 31-45)*
insemenît [inseme'ni:t], **-ide** *adj* otročji; poneumljen; trapast, prismuknjen, bedast.
inseminatîf [in'sɛñe] *f* ?? *In chescj mês si à viodût a centuplicâ i esperts in biologjie, in tecnologjie inseminative, in infusion da la anime o in negazion da la anime stesse. (Pa 05/06)*
insensât [insen'sa:t], **-ade** *adj* nespameten, neumen. nor.
insensibil [insen'sibil] (*pl* ***insensibii***) *adj* neobčuten, neobčutljiv; *dute une concezion ideologjiche dal stât che e semee il vêr cancar ineliminabil di cheste Italie simpri plui nazionalistiche, anacronistiche, ~, vuarbe. (Pa 02/10-11).*
insensibilitât [insensibili'ta:t] *f* neobčutljivost *f*; *che jê e à judât a fiscâle cuntune ~ e une politiche compagne edentiche a chê dal stât. (BelAlci)*; *al varès podût jessi*

cjapât par ~ ciniche vignî fûr cun pantianis poltichis (Pa 06/2).
insensibilmentri [insensibil'mentri] *adv* neobčutno, neobčutljivo.
insentâsi [insen'ta:si] *refl* sesti se, posaditi se; → ***sentâsi***.
insentât [insen'ta:t], **-ade** *adj* sedeč; → ***sentât***.
inseparabil [insepa'rabil] (*pl* ***inseparabii***) *adj* neločljiv.
inserenâ [insere'na:] *tr* in *refl* → ***serenâ***.
Inseri [in'seri] *m* ARH 1. zadnji dnevi pusta, pustni torek; *martars, ~, Carnavalon. (Cadorini/furlan)* 2. FIG preprostnež *m*, bedak *m*, tepec *m*.
inserî [inse'ri:] *tr* 1. vstaviti, dati v, noter; *E je tacade la campagne di comunicazion regjonâl sul font sociâl european inserît tal Obietîf 3 (O)*; *Une storie di no minimizâ e che e domande che i talians int cjapin cussience par ~le ancje tal patrimoni di cognossince des gnovis gjenerazions. (CoUd)* 2. oglašati, dati v časopis.
inseriment [inseri'mɛnt] *m* 1. vstavitev *f*, umestitev *f*, namestitev *f* 2. FIG umeščanje vključitev v družbo; *si zovarà dal jutori finanziari dal Ministeri dai internis pal prin acet e l'~ dai rifugjâts politics (O)*; *che di agns e opere tal judâ i extracomunitaris tal ~ abitatîf (O)*; *progjets che a àn chê di judâ l'~ tal mont dal lavôr (O)* vključitev v svet dela.
inserzion [insertsi'on] *f* vtik *m*, vrinek *m*; *Inserzions di inglês si cjatin ancje te conte "Il morâr" di Gianfranco (kappavu)*.
insestâ [inses'ta:] *tr* in *refl* urediti, popraviti, spraviti v red; → ***sestâ***.
inset [in'sɛt] *m* žuželka *f*, insekt *m*.
insêt [in'se:t] *m* AGR cepič *m*; cepljenje *n*; → ***incalm***.
inseticide [inseti'tʃide] *f* insekticid *m*; *In Indie, l'arbul di Neem al è un esempli classic: al è stât utilizât par miârs di agns in gracie des sôs virtûts antibaterichis e inseticidis e (Pa 05/04)*.
insetolic [inse'tɔlik] *m* insektolog *m*, žužkoslovec *m*.
insetologjie [inseto'lɔǵik *f* žužkoslovje *n*, insektologija *f*.
insevâ [inse'va:] *m* namazati z lojem; *une muse caglade tes grispis; sot dal cjapielat di panine che nol rive a stratignî i cjavei insevâts (Mar)*.
insfadiabil [insfadi'abil] *adj* neutrudljiv?; *dome in gracie de ~ perseverance dal Cossio (un Cossio cualunchi, stant che un altri, un fi, un nevôt, un parint insumis (Mar)*.
insfilzâ [insfil'tsa:] *tr* nizati; natakniti; obrobiti.
insgrisignît [inro'za:] *tr* *?? che strac e plen di fan a steve lì insgrisignît e cun un stecut ogni tant al vuaiave la cinise. (Scf)*
insgrisulâsi [insgrizu'la:si] *refl* → ***sgrisulâsi***.
insidiôs [insidi'o:s], **-ose** *adj* zahrbten.
insielâ [insie'la:] *tr* (o)sedlati (konja).
insielât [insie'la:t], **-ade** *adj* osedlan.
insieme [insi'ɛmit] → ***insiemit***; *Ma l'insieme, il colôr di chel insieme i jere restât fis tal cûr, impetrît (PauluzzoN)*.
insiemistiche [inro'za:] *tr* *??*
insiemit [insi'ɛmit] *adv* skupaj; ***ducj ~*** vsi skupaj; *e li o fasìn cuatri cjacaris e se e gjoldìn ducj ~. (Percude)*; → ***adun***;
~ m skupek *m*, skup *m*, celota *f*; *Chescj patterns relativementri fissâts a son modulâts clarementri di un ~ di fatôrs, che o vin viodût in cheste rassegne. (SiF 03/4, 97-114)*; *Dispès al esist un vocabul gjenerâl par indicâ l'~ ("colôrs", "clime")(Pa)*; *In ogni pont di cheste rêt al è definît un ~ di variabilis (e.g. temperadure, umiditât, velocitât (SiF 02/2, 39-58)*.
insignificant [insiñifi'kant] *adj* nepomemben; *O la condivision eucaristiche ese restade un moment muart e ~ de setemane (BelFa)*.
insigûr [insi'gu:r] *adj* nesiguren, negotov; *Sot sot, o soi un ~ e un timit (Pa)*; *no vin di maraveâsi dal caratar sierât, ~, malinfident, ruspiôs (BelPe)*.
insigurece [insigu'rɛtʃe] *f* nesigurnost *f*; *li che a saltin fûr gambiaments di bot e sclop te persone e a puedin nassi curiositâts o insigurecis (SiF 03/4, 147)*.
insiliôs [insili'o:s], **-ose** *adj* 1. zahrbten, hinavski 2. nemiren, mučen; ***sium ~*** nemiren sen.
insin [in'sin] *adv* (*redko*) celo; *che e maridà un cont di Camerata e e vivè alì ~ al 1869. (La 06/1)*;
→ ***fin***;
~ prep (*redko*) do; → ***fintremai***.
insindacabil [insindi'kabil] *adj* ?? *al è une astrazion e duncje al va tignût come pont di riferiment ma no come regule ~, sacrificant il reâl pal astrat.(Bel)*; *Almancul nol è plui paron espotic, ~, infalibil. (BelFa)*.
insintine [in'sintine] *prep* → ***fintine***.
insintinemai che [insintine'mai ke] *co* → ***fintremai***.
insinuâ [insinu'a:] *tr* napeljati na (neko stvar, misel), predlagati.
insinuatîf [insinua'ti:f], **-ive** *adj* ljubezniv, laskav.
insinuazion [insinuatsi'on] *f* podtikanje *n*; *Acusis e insinuazions a tormentarin i siei ultims agns di vite e di chest al reste un rivoc tes sôs memoriis (GP)*.
insiorâ [insio'ra:] *tr* obogatiti; *Lis voris realizadis de Scuele mosaiciscj dal Friûl di Spilimberc a van indevant a ~ placis e puescj carateristics di dut il mont. (Pa 04/02)*; *La citât interne e fo insiorade cun cjasis elegantis, palaçs e oparis di art (Storie)*.
insipience [insipi'ɛntʃe] *f* neumnost *f*, abota *f*; *e, di chê altre bande, la insipience, la imprevidence, la retoriche, la confusion, i fai e lis carognadis che si fasevin. (JM)*.
insistence [insis'tɛntʃe] *f* vztrajnost *f*, vsiljivost *f*.
insistent [insis'tɛnt] *adj* vztrajen, nujen.
insisti [in'sisti] (*o insist*) *it* vztrajati; pritiskati
insium [insi'um] (t. **sium**) *m* sen *m*, sanje *fpl*; ***nancje par ~*** niti v sanjah, v nobenem primeru.
insoçâ [inso'tʃa:] *tr* umazati;
~si *refl* umazati se, omadeževati se; *E lôr no jentrarin tal pretori par no insoçâsi e podê cussì mangjâ la Pasche. (Bibl-Zn)* Sami niso šli v sodno hišo, da se ne bi omadeževali, ampak bi smeli jesti pashalno jagnje.
insodisfat [insodis'fat] *adj* nezadovoljen; *Al restave ~ parcè che nol podeve vê chês relazions stabilis che a nassin dal amôr (Pa 06/2)*.
insodisfazion [insodisfatsi'on] *f* nezadovoljstvo *n*; *La condizion di provisorietât si tramude tun sens di ~ e di malcujetece (BelR)*.
insoference [insofe'rɛnte] *f* nepotrpežljivost *f*; *Cun semplicitât ur disìn di no a dut ce che nus causione malstâ, ~, nus pâr une sfuarçadure o che e je la solite mignestre. (Pa 03/11)*.
insoferent [insofe'rɛnt] *adj* nepotrpežljiv; *~ par ogni gjenar di constrizion e di ingabiament, si opon al guvier (Pa)*.
insofribil [inso'fribil] *adj* neznosen.
insofribilitât [insofribili'ta:t] *f* neznosnost *f*.
insolence [inso'lentʃe] (t. **solence**) *f* žalitev *f*, drznost *f*, nesramnost *f*.
insolent [inso'lɛnt] *adj* nesramen, žaljiv, drzen.

insolentâ [insolen'ta:] (t. **solentâ**) *tr* žaliti, drzno/ nesramno se vesti; *Lis feminis a vegnin insolentadis e obleadis a meti sù il vêl. (Pa 05/12).*
insolfarâ [insolfa'ra:] *tr* in *refl* → ***solfarâ***.
insolit [in'sɔlit] *adj* nenavaden.
insom [in'sɔm] *adv* 1. (kraj. ozn. skrajnost) na koncu, na kraju; na vrhu; v globini 2. (čas.) končno, na koncu, pri kraju, kot zadnje 3. ***lajù ~*** (čisto) dol na koncu; ***fin ~*** čisto do konca, vse do konca; ***di ~ fin dapît*** od vsega začetka do (samega) konca;
insom di [in'sɔm di] *prep* 1. prostorsko označuje skrajnost: na koncu, na kraju; na vrhu; v globini: RAČ *Torne insom dal sfuei (Cadorini/furlan)* vrni se na vrh strani; *scrivint insom dal certificât* pisoč na vrhu potrdila; *insom de pagjine si cjatin i leams* na vrhu strani se nahajajo povezave
2. časovno končno, na koncu, pri kraju; *Insom de Ete di Mieç* Na koncu Srednjega veka; *Dome ~ chest procès si podarà rivâ a la constatazion di un vantaç (Pa).*
insomp [in'sɔmp] → ***insom***.
insopâ [inso'pa:] *tr* zmehčati, prepojiti, namakati (kruh v vino itd.).
insopuartabil [insopuar'tabil] *adj* neznosen; *cuanche a cuarnin biel che tu sês "impegnât" te conversazion dal salot, a son propit insopuartabii. (Bel).*
insordî [insor'di:] *tr* → ***insurdî***.
insoreglâ [insore'gla:] *tr* → ***soreglâ***.
insorzent [insor'dʒɛnt] *adj* uporniški.
insorzi [in'sordži] (*o insorç* [in'sɔrtʃ]) *p* vstati, upreti se.
insostituibil [insostitu'ibil] *adj* nenadomestljiv; *la dibisugne di considerâ la oralitât e la alfabetizazion moments ducj i doi indispensabii par salvâ l'~ creativitât dal om e la sô naturâl dibisugne di comunicâ. (Pa 03/10).*
insostituibilitât [insostituibili'ta:t] *f* nenadomestljivost *f*.
insot [in'sɔt] *adv* znotraj, v globini, v notranjosti; *lis vîts no bisugne plantalis masse ~* ni potrebno saditi trte preveč globoko (v zemljo).
inspedâ [inspe'da:] *tr* nabosti na raženj.
insperât [inspe'ra:t], **-ade** *adj* nepričakovan; *ma che le veve scuvierte dal 1930 intun lûc ~, tune strade di Pechin. (Pa 03/12).*
inspetôr [inspe'to:r] *m* inšpektor *m*, nadzornik *m*; *La galarie e ven scuindude tra altris fabricâts ai ispetôrs de "Aiea" (la agjenzie atomiche dal "Onu"). (Pa 06/1)*; ***~ scuelastic*** šolski inšpektor; *Laura Nicoloso, e chê di Roland Verra, ~ scuelastic de provincie di Bolzan pe lenghe ladine dolomitane. (Pa).*
inspezion [inspetsi'on] *f* inšpekcija *f*, pregled *m*.
inspezionâ [inspetsio'na:] *tr* nadzirati, napraviti inšpekcijo, pregled; *Sul secont argoment al rivà par intant, dopo vê inspezionât l'estuari in lunc e in larc (GP).*
inspiçâ [inspi'tʃa:] *tr* → ***spiçâ***.
inspiegabil [inspie'gabil] *adj* nerazložljiv.
inspietât [inspie'ta:t], **-ade** *adj* nepričakovan; *il gnûf pape todesc al à sielzût un non par ducj ~ e dal sigûr al à volût colegâ a chest non ancje un messaç. (La 05/6).*
inspirâ [inspi'ra:] *tr* (na)vdihniti.
inspiradôr [inspira'do:r] *m* navdihovalec *m*, navduševalec *m*; *Pal ~ dal progjet, Renzo Pascolat, l'incuintri al va considerât un pas positîf. (Pa).*
inspirazion [inspiratsi'on] *f* inspiracija *f*, navdih *m*, vdihavanje *n*.
inspirtâsi [inspir'ta:si] *refl* → ***spirtâsi***.
inspissul ['??] v: ***ad ~*** → ***spissul***.
instabil [in'stabil] (*pl* ***instabii***) *adj* nestanoviten, nestalen.
instabilitât [instabili'ta:t] *f* nestanovitnost *f*, nestalnost *f*; *parcè che a rindin facii i confronts tra diferentis massis di arie a diferentis altecis e duncje il calcul de ~. (SiF 02/2, 39-58).*
instalâ [insta'la:] *tr* instalirati, umestiti, vstaviti, vgraditi, namestiti, nameščati;
~si *refl* namestiti se, nameščati se, instalirati se.
instalazion [instalatsi'on] *f* umestitev *f*, instalacija *f*, namestitev *f*.
instalîsi [insta'li:si] *refl* otrpniti (zaradi pretiranega sedenja).
instancabil [instan'kabil] *adj* neutruden, neugnan; *puint uman ~ fra i popui, fra lis culturis e fra lis religjons. (Pa 02/10-11).*
instance [ins'tantʃe] *f* 1. JUR instanca *f* 2. nujnost *f*.
instant [ins'tant] *m* 1. trenutek *m* 2. JUR prosilec *m*, tožnik *m*.
instantani [instan'tani] *adj* trenuten, instant(en); *La reazion dai sindacâts e je stade dure e instantanie.(Pa 02).*
instantanie [instan'tanie] *f* FOTO trenutni posnetek.
instantanietât [instantanie'ta:t] *f* trenutnost *f*.
instaurâ [instau'ra:] *tr* popraviti, prenoviti; ponovno namestiti, umestiti; *La esperience e dîs che, par vê comunicazion, si à di ~ une sorte di feeling, di fîl, di colegance psicologjche e di simpatie. (BelAlci)*; *di chê altre la maiorance dai clients e pense che l'ûs dal furlan al permeti di ~ un rapuart plui diret e spontani (Pa 02)*; *cu la sô dissipline. Si è metude d'acordo cui grancj di chest mont e si è lade instaurant chê aleance trono-altâr, politiche-religjon (BelR).*
instaurazion [instauratsi'on] *f* instavracija *f*, obnavljanje *n*, obnova *f*, ponovna namestitev *f*; *la ~ de democrazie partecipative direte dai citadins te Union. (Pa 03/12).*
instecâ [inste'ka:] *tr* → ***stecâ***.
insterpîsi [inspe'da:] *tr ??*
instès [ins'tɛs] *adj, pro, adv* → ***istès***; *e jere vonde contente ~ (MazzonIol).*
instiçâ [insti'tʃa:] *tr* → ***stiçâ***.
instigadôr [instiga'do:r] *m* hujskač *m*; *A di chei che a son restâts scaturîts pe beatificazion di un frari che al ven ritignût ~ o compliç di impresis di vuere tal spirt des crosadis o par interès di podê (Pa 03/11).*
instigazion [instigatsi'on] *f* hujskanje *n*, napeljevanje *n*; *che e je stade fate cuintri cualsisei ~ a discriminazions di chê sorte. (Declarazion)*; *parvie che chest al veve, su ~ dal patriarcje, rimovût de incarghe di secretari tal dicasteri dal cult un israelit e lu veve trasferît ta chel de vuere (GP).*
instilâ [insti'la:] *tr* po kapljah vlivati.
instint [ins'tint] *m* nagon *m*, instinkt *m*.
instintîf [instin'ti:f], **-ive** *adj* nagonski, instinktiven.
institichî [institi'ki:] *tr* napraviti čemernega, sitnega.
instivalâ [instiva'la:] *tr* natakniti škornje;
~si *refl* natakniti si škornje.
instradâ [instra'da:] *tr* 1. napotiti 2. FIG usmeriti, voditi, napotiti; *Une unitât, sintude, spes, tant che uniche pussibilitât par ~ e morestâ fuarcis che a puartin sintiments cualchi volte contraris, antitetics, forsit disgregants (CIRF)*;

~**si** *refl* 1. spraviti se v pogon, na pot, napotiti se; *po si la poiave sul camisot a dôs mans par ~si viers dal cjasâl. (Mar)* 2. usmeriti se.
instradament [instrada'ment] *m* napotek *m*, navodilo *n*.
instreçâ [instre'tʃa:] *tr* preplesti, prekrižati; *ma lis mans dal vuarp, indiferent ancjemò al rumôr (cumò al cisôr dal len su la taule), a restin instreçadis su la vualive mantie dal baston. (Mar)*.
instruî [istru'i:] *tr* → ***istruî***.
instrument- [instru'mɛnt] → ***istrument-***.
instrunî [instru'ni:] ?? *Come cuant che tu cjapis un colp tal cjâf che ti instrunìs. (Pa 05/12)*
instudiâ [instudi'a:] (*o instudii* [instu'dii]) *tr* dati študirati; poslati na univerzo, na študij;
~**si** *refl* študirati, izobraževati se.
instupidî [instupi'di:] (t. **stupidî**) *tr* poneumiti; *La gjalina, par causa da la fuarsa da cjalade da bolp, a coleva 'sô instupidide (Natisone/miti)*;
~**si** *refl* poneumiti se.
instupidît [instupi'di:t], **-ide** *adj* poneumljen, neumen; *La gjalina, par causa da la fuarsa da cjalada da bolp, a coleva 'sô instupidida (Natisone/miti)*.
insù [in'su] (t. **in sù**) *adv* navzgor, gor; *Si discrotà prime fin al zenoli e po simpri plui ~, simpri plui ~. (Daidussi)*; ***lâ ~*** iti proti severu; ***par ~*** proti severu.
insuazâ [insua'dža:] *tr* v okvir deti; → ***incurnisâ***.
insuazât [insua'dža:t], **-ade** *adj* uokvirjen; *La muse colôr rose, insuazade jenfri i cjavei scûrs cu la pinie. (BrLi)*; *La esperience europeane des «areis feudâls autonimis insuazadis intune jerarchie piramidâl, par Gasparini (Pa 04/03)*; *Fûr de barconete, insuazade di une tende di bisson rose (PauluzzoN)*.
insuazament [insuadža'mɛnt] *f* uokvirjenost *f*.
insubordenât [insuborde'na:t], **-ade** *adj* neposlušen, uporen.
insubordinazion [insubordinatsi'on] *f* nepokorščina *f*; *Mai un suspiet, un pressintiment di ~, une possibilitât... (Mar)*.
insucès [insu'tʃɛs] *m* neuspeh *m*; *parcè che la delusion pal "~" di San Micjêl (spie "La Patrie" 6/2005 e www.friul.net) (Pa 06/1)*.
insuficience [insufitʃi'ɛntʃe] *f* nezadostnost *f*, nesposobnost *f*; *evident la ~ de declarazion rispiet ai elements domandâts de Aministrazion (Provincia).*
insuficient [insufitʃi'ɛnt] *adj* nezadosten, ne kos; *e à paiât il dazi di une azion ~ de Regjon (Pa 03/10)*.
insufribil [insu'fribil] *adj* → ***insofribil***.
insuelâ [insue'la:] *tr* → ***suelâ***.
insula [institutsi'on] *f* *??* *insiemit a une regjon frontâl anteriôr e la ativazion dal nuclei caudât di çampe e de insula che si ativin dome intant da la elaborazion de sintassi (SiF 03/4, 97-114)*
insulâr [insu'la:r] *adj* otoški; *daûr des sôs preferencis (23 europarlamentârs te circumscrizion "Italie nord-ocidentâl... e 10 te "Italie ~"). (Pa 03/10)*.
insuline [insu'line] *f* insulin *m*.
insult [in'sult] *m* žalitev *f*; PROV *L'~ al è di cui che lu fâs e no di cui che lu ricêf . (ProvBr)*.
insultâ [insul'ta:] *tr* žaliti; *Michel Si straten dal ~ il demoni par rivuart 'e so nature DI agnul (Bibl-Let-Gjude)*.
insume [in'sume] *adv* skratka; ***~ da lis sumis*** kratko (in) malo; → ***insumis***.
insumiadôr [insumia'do:r] *m* sanjač *m*.
insumiament [insumia'ment] (t. **sumiament**) *adv* sanjarjenje *n*, sanje *fpl*,
insumiâsi [insumi'a:si] (*mi insumii* [insu'mii]) *refl* sanjati, sanjati si; ***no mi insumii nancje*** niti sanja se mi; ***~ cun/ in*** sanjati o (nečem).
insumiât [insumi'a:t], **-ade** *adj* FIG osupel, začuden; ~ *m* FIG tepec *m*, bedak *m*.
insumieç [insumi'ɛtʃ] (*pl* ***insumieçs*** [insumi'ɛts]) *m* fantazija *f*, halucinacija *f*, sanjarjenje *n*.
in sumis [in'sumis] *adv* skratka; *in sumis si sta in compagnie (MazzonIol)*.
insumît [insu'mi:t], **-ide** *adj* zaspan; → ***insunât***.
insunât [insu'na:t], **-ade** *adj* zaspan.
insuperabil [insupe'rabil] (*pl* ***insuperabii***) *adj* neprekosljiv, nepremagljiv.
insuperabilitât [insuperabili'ta:t] *f* neprekosljivost *f*, nepremagljivost *f*.
insupierbî [insupier'bi:] *tr* prekositi, premagati; *tornant su la tiere a àn fat ~ ancje il flum plui pitoc tant di fâlu vignî fûr des sôs rostis. (ShW)*.
insurdî [insur'di:] *tr* (o)glušiti;
~**si** *refl* (o)glušeti.
insurezion [insuretsi'on] *f* upor *m*; *e a cori daûr a lis feminis e chê altre dute cjapade de lote pe ~ de Irlande. (Bel)*.
insurît [insu'ri:t], **-ide** *adj* predrzen, nesramen, nespodoben, uporen, izzivalen;
~ *m* drznež *m*; ***jessi robe di insurîts*** *a domandâ la fie dal imperadôr a jere robe di insurîts (Zili)*.
insutilî [insuti'li:] *tr* (s)tanjšati; razredčiti; zmanjšati;
~**si** *refl* (s)tanjšati se; razredčiti se; zmanjšati se.
int ['int] *f* 1. ljudje *mpl*; *la ~ al cjante/ a cjantin* ljudje pojejo; ***la ~ a disin*** ljudje pravijo; ***popul e ~*** prav vsi, vsa raja; ***la ~ basse*** navadni ljudje; *la ~ di vore* delavci, delavski razred; ***~ cence cjase*** brezdomci *mpl*; *Però di ~ cence cjase a 'nd è ancjemò, e tante, al samee. (Pa 05/04)*; ***~ dal lûc*** krajevni ljudje; *La ~ dal lûc nus tratarin cuntune umanitât di restâ. (Bibl-Az)*; ***~ de strade*** ljudje s ceste; *al è impuartant definî la zornade di burlaç intune maniere dongje a la sensibilitât da la ~ de strade. (SiF 02/2, 39-58)*; ***~ indaûr*** nazadnjaki *m*; *a àn pôre di semeâ sclapeçocs, int indaûr e ignorante (La 06/1)* 2. družina *f*, pleme *n*, kri *f* 3. narod *m*, nacija *f*.
inta la ['inta la] < *in + la*; *Al è cussì che propit inta la forme plui gnove (Pa)*.
inta lis ['inta lis] < *in + lis*; *Inta lis scuelis*.
intabacâ [intaba'ka:] *tr* s tobakom potresti;
~**si** *refl* potresti se s tobakom.
intabacât [intaba'ka:t], **-ade** *adj* umazan od tobaka, s tobakom posut.
intabarâ [intaba'ra:] *tr* v plašč zaviti; *zaromai sore Venzon, e cussì al samee che al vegni fûr dal caligo il cavalîr intabarât, cidin su la gnove nêf (Tolazzi)*;
~**si** *refl* 1. zaviti se v plašč 2. FIG pokriti se.
intac [in'tak] *m* 1. zareza *f* 2. ***~ di casse*** poneverba javnega denarja 3. MED napad (bolezni)
intai [in'tai] *m* rezbarstvo *n*; lesorez *m*, bakrorezba *f*.
intai [in'tai] < *in + i*; *~ ultins agns*.
intaiâ [intai'a:] (*intai, intais, intaie, intain, intaiais, intain*) *tr* vrezati, rezljati; *E meti in valôr cui che al va indenant in cheste art e al intaie vuê i tomats (CoTar)*;
~**si** *refl* zapaziti, opaziti.
intaiadôr [intaia'do:r] *m* rezbar *m*, vrezovalec *m*; *Pitôr, indoratôr, ~. Daspò di vê studiât a Udin e a Vignesie, al à vût lavorât in Austrie (GE)*.
intaie [in'taie] *f* → ***intausse***.

intal [in'tal] < *in + il*; *~ XX secul il furlan al sameave destinât a sparî in pôc timp (Vichi).*
intalianâ [intalia'na:] *tr* poitalijaniti; *Nol covente dî che il mert di vê intalianade la regjon (JM)*; *Il talian, e ancje il furlan intalianât (La 07/01).*
intanâsi [inta'na:si] *refl* v brlog se zariti; skriti se; *si intanave di sere te sô vilute (PauluzzoN).*
intanât [inta'na:t], **-ade** *adj* skrit, potuljen.
intangjibil [intan'ġibil] *adj* nedotakljiv.
intangjibilitât [intanġibili'ta:t] *f* nedotakljivost *f*; *A son colâts, al mancul a cjacare, tancj tabùs: chel de ~ dal sisteme centralistic (Pa 11/99).*
intant [in'tant] *adv* medtem, v tem času, vtem
intant di [in'tant] *prep* med; *~ une cjarie al è restât ferît ancje un conseîr regjonâl. (Onde)*; ***~ di cene*** med večerjo, vsred večerje.
intant che [in'tant ke] *co* medtem ko; *A. e B. a ricognossin une clare lidrîs celtiche, ~ altris studiôs a scrupulin invezit un leam cu lis antighis melodiis* A. in B. priznavata jasne keltske korenine, medtem ko drugi učenjaki sumijo; *~ E. al beveve biel planc al vignì drenti un altri aventôr (Sg).*
intapossâ [intapo'sa:] *tr* zakriti, zadelati (obraz).
intapossât [intapo'sa:t], **-ade** *adj* v sveženj zavit, zadelan.
intarbanâ [intarba'na:] *tr* AGR z rušino obložiti.
intardâ [intar'da:] *tr* zamuditi, zadrževati, upočasniti;
~ it muditi se, obotavljati se; odlašati;
~**si** *refl* 1. zamuditi, priti (pre)pozno; *Il paron si intarde a rivâ, e al tacas a fâur malegraciis ai servidôrs e a lis siervis, a mangjâ e a bevi e a incjocâsi (Bibl-Lc)* Moj gospodar zamuja s svojim prihodom; *lis letaris si intardin* pisma imajo zamudo 2. zadrževati se, pomuditi se.
intardament [intarda'mɛnt] *m* zamuda *f*, zakasnitev *f*; PROV *ogni ~ al puarte pericul*; → ***intart***.
intardât [intar'da:t], **-ade** *adj* zakasnel, pozen; PROV *ogni ~ al puarte pericul*.
intardivâ [intardi'va:] *tr* zadrževati, odlašati;
~ it (*redko*) muditi, obotavljati se;
~**si** *refl* zakasniti se, zaostajati;
→ ***intardâ***.
intart [in'tart] *m* 1. zamuda *f*, zakasnitev *f*; *Si va dilunc a bati pîts e mans par tignî in vivâl cheste benedete lenghe furlane, cun passe cincuante agns di ~. (La 06/3)* 2. PSIH zaostalost *f*; *Pe prime volte intal mont al è stât presentât un câs di lizêr ~ intal disvilup mentâl e lenghistic intun pazient nassût cence çurvielut (SiF).*
intartaiâsi [intartai'a:si] *refl* zmesti se v govoru.
intarvent [intar'vɛnt] → ***intervent***.
intassâ [inta'sa:] *tr* natlačiti, nagrmaditi, nakopičiti; *un armaron e cuatri scabei di chei di ospedâl intassâts a doi a doi. (Tolazzi)*; *e dopo doi agns nol è stât presentât nancje ai predis e ai cristians e al è intassât in curie. (Bel)*;
~**si** *refl* nagrmaditi se, nakopičiti; *Là dentri (preson) i siei dîs si intassavin un parsore chel altri (Sg).*
intasselâ [intase'la:] *tr* → ***tasselâ***.
intat [in'tat] *adj* nedotaknjen, nepokvarjen, intakten.
intaulâ [intau'la:] *tr* JUR vpisati, registrirati; *cierts inteletuâi a varessin spindude la lôr competence par ~ un dibatiment su chescj fronts, invecit di dâ jù aes pipis e aes convenzions grafichis ...(Leng).*
intausse [in'tause] *f* (*kolekt.*) sodrga *f*, svojat *m*, množica; *Ma cheste ~ che no cognos la Leç e je maludide. (Bibl-Zn)* Ta množica, ki ne pozna postave, pa je prekleta!
intavelâ [intave'la:] (t. **tavelâ**) *tr* 1. z opeko tlakovati 2. s pločicami, skalicami kriti.
inte ['inte] > *in + la*; *~ to pagjine di discussion (Vichi).*
intecrit [in'tant] ??
integrâ [inte'gra:] *tr* dopolniti; vključiti, integrirati; *e nol covente nissun titul autorizatîf di pueste, ma baste ~, cun specifiche notazion, la autorizazion di public esercizi di Soministrazion (CoUd).*
integrabil [inte'grabil] *adj* ki se da integrirati; *une capitâl decentrade, no integrade e nancje no ~ cul rest dal teritori (Pa).*
integrabilitât [integrabili'ta:t] *f* možnost integracije; *Lis dôs areis, difat, a presentin un grât alt di ~, parcè che a àn une struture economiche e dai "trend" evolutîfs eterogjenis. (Pa 05/06).*
integrâl [inte'gra:l] *adj* celovit.
integralisim [integra'lizim] *m* integralizem *m*; *Afirmazion che e sa di ~. (Pa 2002).*
integralist [integra'list] *m* integralist *m*; *Ma chescj pinsîrs a vegnin di pari Davide Maria Turoldo, che al jere dut fûr che ~. (Pa 2002)*; *il Paîs plui ric e plui ~, al à 20 milions di abitants (Pa 02/10-11).*
integralitât [integrali'ta:t] *f* ?? *La publicazion e à di garantî la acessibilitât, la ~ e la facilitât di leture. ...(CoRem).*
integralmentri [integral'mentri] *adj* celovito.
integrazion [integratsi'on] *f* 1. dopolnitev *f*; zedinjenje *n*; vstavitev *f*; ***casse ~*** dopolnitvena blagajna plač; *Il risultât de tratative al è stât chel di slungjâ di altris 6 mês la casse ~ (O)* 2. POL integracija *f*; *tant che apartaments in citât e lozaments sparniçâts ator pe provincie là che la ~ e je plui facile.(O)* 3. MAT integrálás??.
integrisim [inte'grizim] *m* integrizem *m*; *intops formâi causionâts des burocraziis, brigatisims justizialiscj, vincui inlogjics des ideologjiis e ogni forme di ~ culturâl. (Pa 03/2).*
integritât [integri'ta:t] *f* celotnost *f*; integriteta *f*; *In plui cu la polse l'om al recupare la propie ~ fisiche, psicologjiche, mentâl e spirtuâl (Pa 04/07).*
intelarâ [intela'ra:] *tr* v okvir napeti, ogrodje postaviti.
intelet [inte'lɛt] *m* razum, duh *m*; smisel *m*, intelekt *m*.
inteletîf [intele'ti:f], **-ive** *adj* razumski.
inteletuâl [inteletu'a:l] *adj* intelektualen, razumski, izobražen;
~ m intelektualec *m*, razumnik *m*, izobraženec *m*.
inteletualisim [inteletua'lizim] *m* intelektualizem *m*.
inteletualmentri [inteletual'mentri] *adv* intelektualno; *gratificant dal pont de estetiche ma plui provocant ~ e plui gjenuine. (Bel)*; *Culì o lavori, mi esprim ~ (Pa).*
inteligjence [inteli'ġentʃe] *f* inteligenca *f*, bistrost *f*, razumnost *f*.
inteligjent [inteli'ġɛnt] *adj* inteligenten, bister, razumen, pameten; *Par dovê di ricognossince e par sielte inteligjente. (Pa 02).*
intemerade [inteme'rade] *f* 1. vezanje otrobov 2. graja *f*;
al stampave lis sôs intemeradis, une plui dissemplade di chê altre (La 07/01)
intemperance [intempe'rantʃe] *f* nezmernost *f*; *lis intemperancis di cierts politicants che, pûr no vint nissune esperience di art militâr (GP).*

intendence [inten'dentʃe] *f* ?? *Al dividè il ministeri in cuatri dipartiments: fantarie e cavalarie, artiljarie e genîrs, intendence, aministrazion.(GP)*
intendent [inten'dɛnt] *m* pristojen; upravičen; primeren;
~ *m* intendant *m*; poznavalec *m*; *Si à za dit de impuartance dal ~ ladin tal sisteme scuelastic des vals ladinis (Cisilino, treball).*
intenerî [intene'ri:] *tr* raznežiti, ganiti, omehčati; ~**si** *refl* raznežiti se, omehčati se.
intensîf [inten'si:f], **-ive** *adj* jak, intenziven; ***agriculture intensive*** intenzivno kmetijstvo.
intensificâ [intensifi'ka:] *tr* intenzivirati, poglobiti; *La setemane cu ven al mudarà La sô grafiche e al impromet di ~ la «colaborazion ..(Pa).*
intensificazion [intensifikatsi'on] *f* intenzifikacija *f*; *proporzionament dai servizis publics, des infrastruturis, de dimensions des impresis, ~ dal sfuarç in materie di educazion, (Pa 04/03)*; *il disvilup dal flus turistic jenfri lis dôs areis, in particolâr cu la ~ de azion promozionâl (Pa).*
intensitât [intensi'ta:t] *f* jakost *f*, napetost *f*, intenzivnost *f*, intenziteta *f*.
intent I [in'tɛnt] *m* smoter *m*, namen *m*; *Dut chest al è l'~ di chel sfuei che, cun alternis liendis e furtunis..(Pa)*;
~ *adj* pazljiv, pozoren; pripravljen;
intent II [in'tɛnt] *adj* → ***intenzût***.
intentâ [inten'ta:] *tr* JUR poskusiti; (pravdo) naperiti.
intenzi [in'tendži] (*intenç* [in'tɛntʃ], *intenzis, intenç*) *tr* (po)barvati.
intenzion [intentsi'on] *f* intencija *f*, namen *m*; ***vê ~s*** imeti namene; *Ma no tu âs chestis intenzions, nomo? (MazzonIol).*
intenzionâl [intentsio'na:l] *adj* nameren.
intenzionalitât [intentsionali'ta:t] *f* namernost *f*, intencionalnost *f*; *Rivât daûr de femine, in face dal cuadri, al fo come un barlum di ~ (Mar).*
intenzionât [intentsio'na:t], **-ade** *adj* namenjen.
interaçâ [intera'tʃa:] *tr* → ***teraçâ***.
interazî [intera'dži:] (t. **interagjî**) *f* medsebojno delovati, učinkovati; *di cemût che la comunicazion par furlan dal Iperlavoratore e interagjive cu la fedeltât e jere stade fate une analisi basade sui digrams a arbui decisionâi. (SiF 03/3, 69-81)*; *La finalitât dal progjet e je chê di butâ jù chestis pastoriis e di fâ ~ fra di lôr lis struturis culturâls esistentis (Pa 03/12).*
interazion [interatsi'on] *f* interakcija *f*, medsebojno delovanje; *L'imprest ideâl par complî chest assum al è furnît de ~ di fotons polarizâts (SiF 03/3, 9-18)*; *I studis a vignî a rindaran plui clare la specificitât e la seletivitât di chestis interazions. (SiF 03/4, 97-114).*
intercalâ [interka'la:] *tr* vriniti.
intercedi [inter'tʃedi] (*intercêt* [inter'tʃe:t], *intercedis, intercêt*) *it* vmes stopiti, posredovati; *Si sa che ancje Bush al à intercedût ca di Berlusconi par che la Europe e siruchi rispiet a lis sôs preclusions cuintri dai "Ogm"(Pa 03/12).*
intercession [intertʃesi'on] *f* posredovanje *n*, priprošnja *f*; *parceche a gambiin i problemis ma no sparissin e duncje o varìn simpri dibisugne dal jutori di Diu e de ~ dai nestris sants. (BelR)*; *il lôr podê e domandâ ~ a Crist, ae Vergjin e ai Sants Vuerîrs (Pa).*
intercessôr [intertʃe'so:r] *m* posrednik *m*, priprošnjik *m*; *e un cjâf cundune chirie (5) di frari: un Sant frari ~? (bassafriulana).*
intercetâ [intertʃe'ta:] *tr* pot zastopiti, prestreči; *Ma no plui par saltâ intor o par scombati cuintri di un nemì, ben invezit par ~ pussibilitâts ineditis di dialic jenfri univiers culturâi (Pa 04/03)*; *al somearès di podê crodi che il movement viers val dai claps intercetâts de baridure, ancje se cheste e ves di sdrumâsi intal scuintri, al puedi fermâsi dongje di jê (SiF 03/4, 47-59).*
intercetazion [intertʃetatsi'on] *f* ?? *si è ritignût di assumi une altece nete di ~ di 3.0 m. (SiF 03/4, 47-59)*; *al à sbarât cuintri lis intercetazions telefonichis fatis al pressident de Bancje nazionâl (Patrie 06/1)*
intercetôr [intertʃe'to:r] *m* ?? *I miei intercetôrs a funzionin ancjemò! (Ta).*
intercomunâl [interkomu'na:l] *adj* ?? *che no son imigrâts clandestins, ma associazions intercomunâls che a podaran ocupâsi di dut: (La 05/11)*
intercomunicazion [interkomunikatsi'on] *f*
interconetivitât [interkonetivi'ta:t] *f* ?? *Stant che i doi sistems a àn la casse in comun (e interconetivitâts teritoriâls) e'nt ven indote une concorince secondarie une vore fuarte. (Pa 06/2)*
interconetût [intertʃe'to:r] *m* ??
intercritic [inter'kritik] *m* ?? *Lis situazions che a vevin ce fâ cu la epilessie a son stadis classificadis tant che: ..8) lis carateristichis intercritichis. (SiF 03/3, 31-49)*
interculturâl [interkultu'ra:l] *adj* medkulturalni; *ancje al fin de riconstituzion di relazions solidâls, intergjenerazionâls e interculturâls (Pa 03/12)*; *Orepresint simpri di plui parcè che la necessitât dal dialic ~ (Pa 02/10-11).*
interculturalitât [intertʃe'to:r] *m* interkulturalnost *f*, medkulturalnost *f*; *te protezion e te valorizazion di dutis lis comunitâts disferentis, intune disponibilitât al confront e a la ~ che no je gran demagogjie ma un fat vivût positivementri. (Pa/Buteghe).*
interçâ [inter'tʃa:] *tr* → ***intierçâ***.
interdet [inter'dɛt] *adj* 1. JUR prepovedan, pod interdiktom, kaznovan z interdiktom; ***butâ ~ un*** 2. omoten, osupel; *O resti ~. A vuelin fevelâ cun me, ma cui? (BrLi)*;
~ *m* JUR prepoved *m*, interdikt *m*.
interdî [inter'di:] *tr* prepovedati, z interdiktom kaznovati.
interdiocesan [interdiotʃe'zan] *adj* medškofijski; *Ai 18 di Fevrâr a tachin, a Cjastilîr di Pagnà, lis lezions dal secont semestri dal Studi teologjic ~. (Pa).*
interdipartimentâl [interdipartimen'ta:l] *adj* medodelčni; *che tal 1995 al fo instituît il Centri ~ di ricercje su la culture e la lenghe dal Friûl (Cirf). (Pa).*
interdipendence [interdipen'dentʃe] *f* sovisnost *f*.
interdipendent [interdipen'dent] *adj* sovisen, medsebojno odvisen; *la vite no si pues inmagjinâle a casselins separâts, ogni robe par so cont, ma dut al è ~ (Pa 06/1).*
interdissiplinâr [interdisipli'na:r] *adj* interdisciplinarni; *Cheste brancje ~ de lenghistiche (..) e je divierse di chês altris brancjis de lenghistiche inte metodologjie (SiF 02/1)*; *Il lavôr al è risultât ~, parcè che al à cjapât dentri lenghe, storie, gjeografie (Pa 03/11).*
interdissiplinaritât [interdisiplinari'ta:t] *f* interdisciplinarnost *f*; *Se si va dome cu la linguistiche o dome cu la gjeografie, o dome cu la storie no si rive lontan. Si à di vê ~. (Pa 03/11)*

interdizion [interditsi'on] *f* prepoved *m*, odtegnitev *f*, interdikcija *f*.
interece [inte'retʃe] *f* ?? *Par chel che al inten chei che a fevelin la lenghe minoritarie, lis fameis là che un membri al fevele la lenghe e un altri no le fevele vano consideradis inte lôr ~ o no? (Pa 02).*
interès [inte'rɛs] *m* 1. zanimanje *n*, interes *m*; *Chest studi al sta dut câs dismovint une vivarose atenzion e un grant ~. (Pa 7/99)* 2. sebičnost *f* 3. korist *f*, obresti *mpl*; ***~ comun*** ?? *Il fin al è chel di arlevâ la cussience de identitât furlane e l'esigjenze di unitât di ducj i furlans tal interès comun. (Pa 06/1)*; ***~ economics*** gospodarski interesi ; *e je stade creade des lôr mans, de politiche dai Stâts Unîts, dai ~ economics che a son sot. (Pa).*
interessâ [intere'sa:] *it* 1. zanimati; *..che no acetaran nissun tai ocupazionâl cu la scuse de vicende judiziarie che e interesse la Burgo.(O)*; *Di fat la aziende lombarde e je interessade dome al repart di produzion dal fil di ram* 2. zadevati, dotiči, v korist biti; *Consei di Aministrazion daspò dai 23 licenziaments che a vevin interessât docents e impleâts des sedis di Gurize..(O)*; *Il contrat al interesse i dipendents di Provinciis..(O)*;
~ tr biti pomembno;
~**si** *refl* (po)zanimati se; *il guviêr si jere interessât* vlada se je zanimala; ***~si di*** zanimati se za; *Cemût aial tacât a interessâsi di Pasolini..(Pa 10/99).*
interessament [interesa'ment] *m* 1. zanimanje *n*; *Si trate de gnove sede de "Patrie dal Friûl", saltade fûr par ~ dal nestri conseîr Claudio Sangoi e..(Pa 10/99)*; 2. *Dostoevskij al pative di une epilessie focâl dal lobi frontâl, cun ~ dal zîr anteriôr dal cingul (SiF 03/3, 31-49).*
interessant [intere'sant] *adj* zanimiv, interesanten; pomemben; *..che si gjave fûr par cetancj aspiets de ande de puisie furlane, cuntun snait gnûf e ~.(Pa 5/99).*
interessât [intere'sa:t] **-ade** *adj* 1. prizadet, dotičen; *Pal sloven i comuns interessâts a son: Tarvis, Malborghet, Resie, ..(O)* 2. sebičen 3. udeležen;
~ m zainteresirani *m*, udeleženec *m*, prizadeti *m*; *A son vierts a ducj i interessâts che a cognossin al mancul un pôc il serbian o il todesc.* ..za vse, ki jih zanima...
interetnic [inter'ɛtnik], **-iche** *adj* medetnični; *Pensant a la barbaritât des lotis interetnichis tai Balcans, (Pa 02/10-11).*
interference [interfe'rɛntʃe] *f* 1. sovpad *m*, medsebojno vplivanje *n*; 2. interferenca *f*; ***~ lessicâl*** leksikalna interferenca; *Intal stes enunciât al è di rilevâ ancje un erôr di ~ lessicâl dal furlan (SiF 02/2, 77-93).*
intergalatic [interga'latik], **-iche** *adj* medgalaktični; *Purpûr in chest proget di transports intergalatics o vin une vuate. (Pa 7/99).*
intergjenerazionâl [interǵeneratsio'na:l] *adj* medgeneracijski; *ancje al fin de riconstituzion di relazions solidâls, intergjenerazionâls e interculturâls (Pa 03/12).*
intergovernatîf [intergoverna'ti:f] → ***interguviernatîf***.
interguviernatîf [interguvierna'ti:f], **-ive** *adj* medvladen; *butât jù de Convenzion europeane e che al vegnarà discutût intant de Conference interguviernative, (Pa 03/12)*; *si cjatin ducj i dâts dal scandai realizât tal indoman dal faliment de conference interguviernative di Brussel (Pa 04/02).*
interi [in'teri] *adj* ?? *e i paià la setemane interie (MazzonIol)*
interiezion [interietsi'on] *f* vzklik *m*; LING medmet *m*.
interiôr [interi'o:r] *adj* notranji;
~ m notranjost *f*, notranjščina *f*; ***ju interiôrs*** drob *m*, drobovina *f*.
interioritât [interiori'ta:t] *f* notranjščina *f*; *li che si podeve dî che a esisteve une culture furlane che si manifestave tal môt di intindi la comunitât, la tiere, la ~ e la socialitât dal om (Pa 05/06)*; *Ma siôrs di une ~ scuindude, cumulade in agns di pinsîrs e maluserie. (BrLi).*
interiorizazion [interioridzatsi'on] *f* ?? *Passâ la aghe al jere impossibil in chê volte e, tune altre forme, al è ancjemò impossibil: e je la ~ dal confin. (Pa 02).*
interiormentri [interior'mentri] *adv* notranje, znotraj; *in cheste nestre tiere, un om cussì profont e net ~. (Bel).*
interit [in'tɛrit] *m* smrt *f*, preminutje *n*.
interladin [interla'din] *m* medladinski; *i Ladins e àn vut contat tra di lôr e cul mont ~. (noeles)*; *infuarciment dai rapuarts interladins. (La 05/7).*
interlenghistic [interlen'gistik], **-iche** *adj* medjezikoven; interlingvističen; *che e met in evidence dute une schirie di fenomens di influence interlenghistiche o interference (SiF 02/2, 77-93).*
interlinguistic [interlen'gistik] → ***interlenghistic***.
interlocutôr [interloku'to:r] *m* sobesednik *m*; *al jere parlamentâr talian e par chest al jere stât ricognossût tant che un ~ just par intervignî su la situazion taliane (SiF 03/3, 115).*
interlocuzion [interlokutsi'on] *f* začasna razsodba *f*.
intermedi [inter'mɛdi] *adj* vmesen; *si previôt un statût ~ fra la autonomie e la indipencence (Pa).*
intermediari [intermedi'ari] *adj* posreden;
~ m posrednik *m*.
intermediazion [intermediatsi'on] *f* posredništvo *n*, intermediacija *f*; *impegnâsi a formis di autoregolamentazion, firmâ compatâts cul grop organizadôr, cirî des intermediazions. (Pa/Buteghe).*
intermieç [intermi'ɛtʃ] (*pl* ***intermieçs*** [intermi'ɛts]) *m* vmesni odmor *m*; vmesna igra *f*.
intermodâl [intermo'da:l] *adj* ?? *Une soluzion pronte e esist bielzà: il Centri ~ di Çarvignan, dulà che s'incrosin lis rêts feroviariis, autostradâls, portuâls e l'aeropuart. (Pa 05/12).*
internâ [inter'na:] *tr* internirati;
~**si** *refl* vglobiti se.
internament [interna'ment] *m* internacija *f*; *Chê che si è davuelte a Gonars tal 1942-43 e je une vicende tremende, cul ~ di bande dal regjim fassist (CoUd).*
internazion [internatsi'on] *f* ??
internazionâl [internatsio'na:l] *adj* mednaroden, internacionalen; *une cualitât e une professionalitât di rimarc ricognossude sedi a nivel statâl che ~ (O)*; *Al constituìs un moment di visibilitât positive de culture e de nazionalitât furlane a nivel ~. (Pa)*; ***terorisim ~*** mednarodni terorizem.
internazionalisim [internatsiona'lizim] *m* internacionalizem *m*; *Sot sot une sorte di mâl clupide nostalgie di ~. (La 04/9)*
internazionalist [internatsiona'list] *m* internacionalist *m*;
internazionalitari [internatsionali'ta:ri] *m ?? 11.00 Internazionalitari, informazion e dibatit su lis minorancis europeanis. (O).*
internazionalitât [internatsionali'ta:t] *f* mednarodnost *f*, internacionalnost *f*.
internazionalizazion [internatsionalidzatsi'on] *f* internacionalizacija *f*; *Istituît a Pordenon il sportel pe ~ des impresis (O).*

internementri [interne'mɛntri] *adv* interno, znotraj.
internegatîf [internega'ti:f] *m* *??*
in particolâr, pes riproduzions di lastris di epoche, une vore delicadis, se nol è za un "~", si lu eseguìs, par po depositâlu te fototeche (CoUd).
internet [inter'nɛt] *m* internet *m*, splet *m*; *Notiziari in ~ - Version in lenghe furlane (O)*; ***sît ~*** spletna stran *f*; *Fin a lis trasmissions real audio scoltabilis sul nestri sît ~ (O)* na naši spletni strani; ***su ~*** v spletu, v/ na internetu; *..daspò si cjate la informazion radiofoniche e ultime chê su ~. (O).*
interni [in'terni] *adj* notranji: *..e chel de Comission europeane Prodi a vê plui rispiet pes decisions internis di un stât sovran ..(O)*; *..manipolâ une lenghe, cence tignî ben in cont lis sôs leçs internis...(Pa 12/99)*;
~ m 1. notranjščina *f*; notranjost *f*; ***al ~*** znotraj; *ma al ~ des coalizions lis robis a son une vore gambiadis (O)* ...znotraj koalicij...; *Al ~ de antologjie a son tescj rapresentatîfs di variis etis storichis (O)* 2. POL notranje zadeve, notranji; ***ministri dai internis*** notranji minister, minister za notranje zadeve.
interogâ [intero'ga:] (*interoghi* [inte'r gi]) *tr* izpraševati, zaslišati; *80 oms a son interogâts in 12 oris; (Pa 02)*; *Il mês di Decembar stât Stevens al à interogât Kerr (Pa 03/8)*;
*~**si** refl* v-, izpraševati se; *e unint a la sobrietât la capacitât di ~si critichementri prin di cjoli une robe. (Pa/Buteghe).*
interogatori [interoga'tori] *m* zaslišanje *n*.
interogazion [interogatsi'on] *f* izpraševanje *n*, vprašanje *n*.
interompi [inte'rompi] (p *interot*) *tr* prekiniti, pretrgati.
interorî [intero'ri:] *tr* prestrašiti; ustrahovati; terorizirati.
interpelâ [interpe'la:] *tr* interpelirati; ugovarjati;
interponi [inter'poni] (*o interpon*, p *interponût*) *tr* vmes deti, vriniti.
interpositîf [interpozi'ti:f], **-ive** *adj* *??*
interposizion [interpozitsi'on] *f* 1. vrinek *m*; 2. posredovanje *n*.
interpretâ [interpre'ta:] (*o interpreti* [inter'preti]) *tr* interpretirati, tolmačiti, razlagati.
interpretât [interpre'ta:t], **-ade** *adj* interpretiran, tolmačen.
interpretatîf [interpreta'ti:f], **-ive** *adj* interpretativen, tolmačljiv?
interpretazion [interpretatsi'on] *f* interpretacija *f*, razlaga *f*; tolmačenje *n*; ***~ consecutive*** konsekutivni prevod; *Al sarà garantît il servizi di ~ consecutive dal sloven. (CoUd).*
interprete [inter'prete] *m* → ***interprît***.
interprît [inter'pri:t] *m* tolmač *m*, prevajalec *m*; razlagalec *m*; *La politiche di tutele des lenghis minôrs puedie jessi un fatôr di cressite de ocupazion (interprits, tradutôrs, insegnants..) (Pa 02).*
interpritâ [interpri'ta:] *tr* → ***interpretâ***.
interpritazion [interpritatsi'on] *f* → ***interpretazion***.
interprovinciâl [interprovintʃi'a:l] *adj* ?? *sociâl e culturâl di valence ~ (La 07/02).*
interpunzion [interpuntsi'on] *f* GRAM interpunkcija *f*, stava ločil.
interregjonâl [intereġo'na:l] *adj* medkrajevni; *A nivel regjonâl o ~ (Provincia)*; *Lis stazions a cuote miezane a sieraran dutis e al restarà dome cualchi operadôr ~. (Pa 03/11)*; *che al ricognos la promozion de cooperazion transfrontaliere e ~ e la stipulazion di acuardis cui stâts forescj (SiF 02/2, 139).*
intersezion [intersetsi'on] *f* presečišče *n*; *Si à di marcâ cemût che la ~ tra i as verticâi e orizontâi e cole tal pont dulà che si cjatin la seconde e la tierce fasse. (CIRF)*; *Cundiplui, o podìn domandâ che su la ~ di doi vicinâts (SiF 02/1, 234).*
intersgambi [interz'gambi] *m* *??* *di chê altre bande, dôs areis che no àn interès comuns fra di lôr par chel ch'al inten al ~ pendolâr e a la diviersitât dai centris d'atrazion. (Pa 05/06)*; *Par che a puedin svilupâsi intersgambis e motivazions justis, al è impuartant di creâ une rêt fra i operadôrs e i disferents sogjets. (Pa 03/12)*
intersogjetîf [intersoġe'ti:f], **-ive** *adj* *??* *Une analisi dal sengul sogjet al mostrave un pattern di ativitât neurâl une vore disparât pe L2, e chest al è un segn di une grande variabilitât intersogjetive. (SiF 03/4, 97-114)*
interstelâr [interste'la:r] *m* medzvezden; *la Figure 4 e mostre un ciert numar di filaments plui ros, cuntun colôr tipic (B–V)=0.95, che a son probabilmentri produsûts dal polvar ~. (SiF 02/2, 11-24).*
interstiziâl [interstitsi'a:l] *adj* ki se nanaša na vmesni prostor; ***tele ~*** *??* *Subit dopo il todesc Rudolf Virchow (1821-1902) al scuvierç la glie, val a dî la tele ~ (stroma) dal sisteme gnervôs centrâl (SiF 02/1, 155-165).*
interten [inter'tɛn] *m* zadrževanje *n*; zabava *f*.
intertignî [interti'ñi:] *tr* in *refl* → ***intratignî***.
Intertoto [inter'toto] *m* ŠP Intertoto (nogomet); *la stagjon passade e la vitorie tal ~ e une prime posizion storiche ta cheste stagjon (O).*
interutôr [interu'to:r] *m* stikalo *n*.
interuzion [interutsi'on] *f* prekinitev *f*.
interval [inter'val] *m* presledek *m*, interval *m*.
intervalut [interva'lut] *m* majhen presledek.
intervenient [interveni'ɛnt] *m* JUR posredovalec *m*?
intervent [inter'vɛnt] *m* 1. (pos. POL, MED) intervenca *f*, vmešavanje, poseg *m* (vmes), posredovanje *n*; *Cun di plui i sindics de zone a domandin ae Regjon intervents di netise dal jet dal Tiliment.. (O)*; ***plan di ~*** POL intervencijski načrt; *Il censiment.. al è il prin par rivâ a di un plan di intervents ..(O)*; 2. prisotnost *f*.
intervignî [intervi'ñi:] (kot ***vignî***) *it* 1. vmes priti 2. pripetiti se 3. vmes iti, posredovati; *il Guvier nol interven (O)* vlada ne posreduje; *e interven in maniere dure la Cgil su la poltiche sanitarie regjonâl (O)*; *a son lâts jù a Rome par un incuintri urgjent cul ministri Scajola, par discuti de situazion e stiçâlu a ~ (O).*
intervistâ [intervis'ta:] *tr* narediti intervju, izpraševati; *midiant dal pressident Bojan Brezigar, intervistât di Bertrand Romain Menciassi (Pa)*; *Tancj di chescj lûcs a van disparint cui lôr toponims e al è impuartant ~ i ultins vielis che ju cognossin (Pa).*
intervistadôr [intervista'do:r] *m* ki vodi intervju.
intervistât [intervis'ta:t] *m* vprašani *m*, anketiranec *m*: *Par 249 intervistâts (53,8%) la marilenghe che a son stâts dispatussâts al è il furlan.(Pa)*; *al è di marcâ il fat che là che la pluipart dai intervistâts a son di acuardi su la bielece de marilenghe (Pa).*
interviste [inter'viste] *f* intervju *m*, razgovor *m*; *Ator ator - atualitât culturâl, aprofondiments e intervistis par cure di (O)*; *Lis intervistis a academics e linguiscj a rivuart de particularitât dal furlan.(O)*; *Impuartantis intervistis a personaçs de culture (O)*; ***~ esclusive*** ekskluzivni intervju; *~ esclusive cui fradis dal "prin penâl" de "Patrie dal Friûl"(Pa)*; *~ radiofoniche* radijski intervju.

intes [in'tes] < *in + lis*; *presints chenti ancje ~ necropolis di Montreâl (La).*
intestâ [intes'ta:] *tr* vpisati (npr. postavko).
intestadure [intesta'dure] *f* 1. vpis *m* (računa, postavke) 2. napis *m* 3.
intestin [intes'tin] *m* črevo *n*, črevesje *n*; *(carn.) Par netâlis benon impirà un grignel di sorc ta fuarpie e passà fûr par fûr dal ~ (Natisone/furlanis).*
intestinâl [intesti'na:l] (*pl* ***intestinâi***) *adj* črevesen.
inticiâ [intitʃi'a:] *tr* → ***ticiâ***.
intiçâ [intitʃi'a:] *tr* podpihovati, spodbujati; ***~ la asse*** podpihovati sovraštvo; *I nobii, a lôr volte a incolparin Antoni Savorgnan di ~ la asse (Storie).*
intierâ [intier'a:] *tr* ?? *il ledan e i sâi bisugne savê intierâju ben (PauluzzoN)*
intierçâ [intier'tʃa:] *tr* med dva tretjega dati, postaviti; menj(av)ati.
intiessi [intier'tʃa:] *tr* ?? *Parcè no jerial rivât a intiessi cun lui (PauluzzoN).*
intîf [in'ti:f] *m* priložnost *f*, srečanje *n*, dogodek *m*.
intignîsi [inti'ñi:si] (kot *tignî*) *refl* 1. trajati, vztrajati, ostati, držati, nadaljevati se; *la glace si inten ancjemo* led še vedno drži; *il frêt si integnarà* mrzlo vreme se bo nadaljevalo 2. FIG navezati se (na), zvezati se.
intim ['intim] *adj* notranji; prisrčen, zaupen, intimen; *~ m* 1. notranjost *f*; intima *f* 2. zaupnik *m*.
intimâ [inti'ma:] (*o intimi* [in'timi]) *tr* naložiti, ukazati.
intimazion [intimatsi'on] *f* ukaz *m*, napoved *m*.
intimele [inti'mɛle] *f* prevleka za vzglavnik; *Chel so stâi dongje su la ~ recamade di sô mari (PauluzzoN).*
intimementri [intime'mentri] *f* zaupno, intimno; *a sunsurin acents comuns a ducj i oms e tal istès timp ~ nestris parcè che il Friûl al è se stès e al è il mont intîr. (La 03/02).*
intimistic [inti'mistik], **-iche** *adj* ?? *In particulâr la sô puisie e disvele une intonazion intimistiche, fate di bielece ma ancje di spiete e di ingòs (La).*
intimitât [intimi'ta:t] *f* zaupnost *f*, prisrčnost *f*, intimnost *f*; *Tai prins, la plui grande impersonalitât de struture e permet la ~ de interazion tra i clients (Pa 02).*
intimpât [intim'pa:t], **-ade** *adj* prileten, starejši, v letih.
intindi [in'tindi] (*intint, intindis, intint*) *tr* nameravati, imeti v mislih, misliti; *ce intindistu di fâ* kaj nameravaš narediti; *o intint di jessi un zovin seri* imam se za resnega mladeniča; *No intindevi nome Cret. (BrLi)*; ***che al ~*** kar se tiče, glede na, kar spodrazumeva; *..e à comunicât i dâts dal ultin trimestri dal 2001 par chel che al intent la produzion industriâl regjonâl. (O)*; *aplicazion de leç pes minorancis linguistichis storichis par chel che al inten il sloven e il todesc. (O)*;
~si *refl* 1. razumeti se na, spoznati se na; *si intindeve su lis vacjis* spoznal se je na krave; *mi intint ben me, jo!* že vem, kaj govorim! 2. sporazumeti se; *A disin che se intindès cuntun di Rascjà (PauluzzoN)*; *che si intint* se razume, jasno je, seveda; *o soi cun jê intindût* soglašam z vami; ***~ cul nimì*** sporazumeti se s sovražnikom; *Al scomençà dal 1509 acusant la nobiltât di ~si cul nimì (Storie).*
intindidôr [intindi'do:r] *m* poznavalec *m*.
intindiment [intindi'mɛnt] *m* namera *f*, namen *m*; *Altri element al è chel de militance esperantiste li che si incrosin i intindiments di doprâ une lenghe neutre pe comunicazion internazionâl (Pa 04/05)*; *Il re al comande, us fâs savê i siei intindiments. (Eg)*; *Ve, alore, doi pets ma un sôl ~. (ShW).*
intinduçâsi [intindu'tʃa:si] *refl* razumeti se malo na nekaj, vesti nekaj o čem.
intîr [in'ti:r], **intirie** *adj* 1. cel, celovit; *O vin invezit dôs traduzions dal '700 dal ~ libri dai Salms. (La 03/4)* 2. (pri živali) ne kastriran; ***cjaval ~*** plemenski žrebec.
intisichît [intizi'ki:t], **-ide** *adj* jetičen, shiran.
intitolâ [intito'la:] *tr* → ***intitulâ***.
intitulâ [intito'la:] *tr* nasloviti, poimenovati; *La cjantante Alice e torne in Friûl cul so gnûf "tour" musicâl intitolât "Viaggio in Italia". (Pa 04/02)*; *A so non a son intituladis cetantis scuelis e stradis par dut il Friûl. (GE).*
intivâ [inti'va:] *it* naleteti na, srečati, najti;
~si *refl* 1. naleteti na 2. *mi intivi a* zgodi se mi, pripetelo se mi je 3. ***~si mâl*** slabo naleteti; ***se si intive il câs (che)*** v primeru, da pride do; *Par podê fâ in maniere che al vegni plui doprât, di fat, si à di convinci, i vûl pandi lis resons di une sielte di lenghe che in ogni câs e à di jessi cordade tal sisteme là che e à di lâ a intivâsi (Sclese).*
intivadôr [intiva'do:r] ***??*** *Un altri modul clamât intivadôr (guesser) al identifiche lis peraulis discognossudis. (SiF 02/1)*
intiziâ [intitsi'a:] *tr* → ***inticiâ***;
ma il ricuart al pressave tal fonts e si faseve strade, cidin, intiziât (PauluzzoN)
a son i conts che a vegnin fûr di un cjanton rimit, e intiziin (PauluzzoN)
intolerabil [intole'rabil] (*pl* ***intolerabii***) *adj* neznosen.
intolerance [intole'rantʃe] *f* nestrpnost *f*, intoleranca *f*; *E se in cualchi Paîs, soredut, ma no dome, extraeuropean, lis soluzions a son stadis dispès sfuarçadis e si son butadis inte ~ e inte violence (CIRF).*
intolerant [intole'rant] *adj* nestrpen, netoleranten.
intonâ [into'na:] *tr* intonirati; *Un puest intonât par presentâ la sô interpretazion des pagjinis di Pieri Pauli Pasolini musicadis di De Martino. (Pa 04/02).*
intonazion [intonatsi'on] *f* intonacija *f*, ton *m*.
intop [in'tɔp] *m* 1. naključno srečanje *n* 2. ovira *f*, prepreka *f*, težava *f*; *In ogni câs il rinsanament nol è stât imediât e nancje automatic, ma al à domandât une vore di lavôr di ricercje par superâ une schirie di intops (SiF 03/4, 9)* 3. neugodnost *f*, zoprnost *f*, nadloga *f*; *Cu lis scossis al jere un ~, e cul mâl si podeve lâ in miôr come in piês. (Urli)*; *La strategjie e jere clare, però a jerin ancje intops (SiF 03/4, 9).*
intopâ [into'pa:] *tr* srečati po naključju; *al intope un siôr* po naključju sreča nekega gospoda;
~si *refl* 1. naleteti na, srečati 2. spotakniti se, zaplesti se (pri govorjenju).
intopât [into'pa:t], **-ade** *adj* v: *o sin mâl intopâts* slabo smo naleteli, slabo se je izšlo za nas; → ***malintopât***.
intor [in't :r] *adv* 1. okoli; ~ ~ okoli in okoli; → ***torator***; ***dut l'~*** → ***dulintor*** 2. na sebi, na telesu;
intor di [in't :r] *prep* okoli, približno; *Al ven a jessi che, intor dal an 1000, la jurisdizion dal Cont dal Friûl (La 06/4)*;
→ ***tor***.
intor-vie [intor'vie] *adv* → ***tor-vie***.
intorcolâsi [intorko'la:si] ??
La veve sintude inmò intorcolâsi chê vôs (PauluzzoN); *l'intorcolâsi dal patizâ e dal tratâ nol vignive gran di lui. (PauluzzoN)*
intorgolâ [intorgo'la:] *tr* in *refl* → ***intorgulî***.

intorgulî [intorgu'li:] *tr* omotiti, zamračiti, zatemniti, zamegliti; *ancje se forsit al podarès parê che alc al resti a ~ la figure di Cavedalis, (GP)*;
~**si** *refl* omotiti se, zamračiti se, zatemniti se.
intormi [in'tormi] *adv* na sebi, na telesu; *O jentri par cirî un jutori al frêt che mi sint ~, par scjampâ di un paîs che no rivi a capî (BrLi)*.
intorsi [in'torsi] *adv* na sebi; *diliberâlu di tante porcarie che al veve ~* odrešiti ga od toliko svinjarije, ki jo je imel na sebi; *O parcè che no vevin ~ i vistîts di militâr? (Pa 04/02)*.
intorsit [in'torsit] → ***intorsi***.
intorteâ [intorte'a:] *tr* 1. namot(av)ati, oviti; okleniti 2. FIG zmesti, prevarati;
~**si** *refl* namotati se, oviti se, okleniti se.
intorteât [intorte'a:t], **-ade** *adj* 1. namotan, ovit 2. FIG zvit, pregnan (značaj); *un strument di musiche cuntune cuarde sole, doi cuârs intorteâts come pontis di furducje. (Tolazzi)*.
intorti [in'torti] *adv* na tebi.
intortolâsi [intorto'la:si] *refl* oviti se, namotati se, okleniti se.
intosseâ [intose'a:] *tr* 1. zastrupiti 2. okužiti; onesnažiti 3. FIG zagreniti (npr. življenje).
intosseadôr [intosea'do:r] *m* onesnaževalec *m*, okuževalec *m*; *Prin di dut i intosseadôrs a no son foncs fûr dal ordenari (SiF 02/1, 31-45)*.
intosseament [intosea'ment] *m* 1. zastrupitev *f* 2. onesnaženje *n*.
intosseât [intose'a:t], **-ade** *adj* 1. zastrupljen 2. okužen; onesnažen 3. FIG zagrenjen.
intra di [in'tra di] *prep* med.; → ***tra di***.
intradusibil [intradu'zibil] *adj* neprevedljiv; *Che nol po jessi dut, dal moment che la esperience personâl e je par definizion incomunicabil e ~. (Bel)*.
intramezâ [intrame'dža:] *tr* → ***tramezâ***.
intransigjence [intransi'ǵɛntʃe] *f* nepopustljivost *f*, nespravljivost *f*.
intransigjent [intransi'ǵɛnt] *adj* nepopustljiv, nespravljiv; *Un libri che al jere critic sei viers il papât, assolutist e ~, sei viers certis formis di dogmatisin dal protestantisim. (Natisone/furlanis)*.
intransitîf [intransi'ti:f], **-ive** *adj* GRAM neprehoden.
intrant [in'trant] (t. **entrant**) *adj* priljuden, vljuden, prijazen, ljubezniv.
intraprendi [intra'pendi] *tr* podvzeti; *Se no savarìn dasi chestis rispuestis al vorà dì che no sin avonde madûrs par ~ un tâl ciamìn. (ALF)*; *Femine intraprindint e ative, tal 1956, e veve fat sù cui siei fradis il secont albierc di Bibion (Pa 06/2)*.
intratabil [intra'tabil] (*pl* ***intratabii***) *adj* nedostopen, neprijazen.
intratant [intra'tant] *adv* med tem času.
intrateniment [intrateni'ment] *m* → ***intratigniment***.
intratignî [intrati'ñi:] (kot *tignî*) *it* zadržati; zabavati; vzdrževati;
~**si** *refl* zadržati se; zabavati se.
intratigniment [intratiñi'ment] *m* vzdrževanje *n*; *Informazion gjornalistiche, culturâl e programs di ~ (O)*.
intravignî [intravi'ñi:] (kot *vignî*) *it* 1. preiskovati, raziskati 2. izvedeti, priti do zaključka, ugotoviti; *La ricercje di Rosa e di Sillani e confirme ancje un dât za intravignût in altris indagjins (Pa 02)* 3. dogoditi se, pripeti se.
intrepidece [intrepi'detʃe] *f* neustrašenost *f*.
intrepit [in'trɛpit], **-ide** *adj* neustrašen.
intric [in'trik] *m* 1. ovira *f*, sitnost *f*, zadrega *f*, zaplet *m*; *il bati e tornâ a bati par gjavâ ogni ~ bande la libertât dal marcjât (Pa 03/8)*; *un pôc malapaiât, come se tal ~ dai pinsîrs nol fos stât bon di dîle la peraule buine (PauluzzoN)*; ***jessi par ~*** biti v napoto/ za nobeno rabo 2. ropotija *f*, šara *f*, stvar *f*, malenkost *f*; *parce lassaiso su la taule tancj intrics?* zakaj puščate na mizi toliko šare/stvari 3. zadeva *f*, opravek *m*; ***disbratâ un ~*** urediti neko zadevo; ***~ a mi !*** bom že jaz (poskrbel/ uredil).
intrigâ [intri'ga:] *it* zaplesti, spletkariti; *Un an daspò, che il vieli cence cuince e cence companadi al jere intrigât a puartâsi ator i siei carnavâi (JM, Salvâ)*;
~si *refl* 1. vtakniti se, vmešati se, zaplesti se; *intrighiti tai tiei afârs* zase se brigaj; *il so om nol si intrigave* njen mož se ni vmešaval;
2. ukvarjati se, baviti se; *si intrigave di lavôrs di ogni fate* poprijel je za vsako delo 3. skrbeti za.
intrigant [intri'gant] *m* spletkar *m*
intrigât [intri'ga:t], **-ade** *adj* 1. zamotan, zapleten; težaven, mučen 2. FIG (oseba) v težavah, v zadregi. PROV *Intrigade la vin cjatade e - Complicata l'abbiamo trovata (la vita) intrigade la lassarin e complicata la lascieremo. (Verone)*.
intrigatori [intriga'tori] *m* 1. nadlega *f*, nadloga *f*, zaplet *m*, težava *f* 2. spletkar *m* 3. predmet majhne vrednosti.
intrighemistîr [intrigemis'ti:r] *m* (*redko*) šušmar *m*, mazač *m*.
intrigon [intri'gon] *m* spletkar *m*.
intrigôs [intri'go:s], **-ose** *adj* 1. zamotan, zapleten; težaven, kritičen, naporen; *Di in chê volte, une strade des voltis intrigose, nus à menâts impreteribil fin tal pont ch'o sin vuê (Pa 04/03)* 2. nehvaležen (stvar), neprijeten; *Dal sigûr, and'è cuestions di frontâ ben plui intrigôsis di cheste, cundutachel e displâs cetant la sielte che je stade fate di no cjapâ in considerazion nissune propueste alternative (La)* 3. nadležen, moteč.
intrinsec [in'trinsek] → ***intrinsic***.
intrinsic [in'trinsik], **-iche** *adj* 1. notranji, zaupen 2. (prijatelj) bližnji, zaupen;
~ *m* 1. resnična vrednost 2. zaupni prijatelj, bližnji prijatelj; zaupnik *m*.
intrinsichece [intrinsi'ketʃe] *f* zaupnost *f*, iskrenost *f*.
intrinsichementri [intrinsike'mentri] *adv* zaupno, iskreno.
intro ['intro] (t. **entro**) v: *di/ a prin ~* kot prvo, kot prva stvar; takoj, v prvem trenutku; na prvi pogled; *Di prin ~ il nestri gnûf obiet al somee pluitost misteriôs. (SiF 03/3, 9-18)*.
introdusi [intro'duzi] (kot *dûs*) *tr* uvesti, vpeljati.
introdutîf [introdu'ti:f], **-ve** *adj* uvoden.
introduzion [introdutsi'on] *f* 1. uvod *m*; 2. uvoz *m*.
introit [in'trɔit] *m* vstop *m*; dohodek *m*.
introflession [introflesi'on] *f* *??* *di chê altre al è di viaç par tornâ a scuvierzi lis sôs lidrîs, la sô apartignince intime, intune ~ positive che e je leade di insom fin dapît cu la vivarose proliferazion di acjadiments e di manifestazions culturâls. (Pa 03/10)*
intrometisi [intro'metisi] *refl* vmešati se, posredovati.
intromission [intromisi'on] *f* vmešavanje *n*; *soredut tal parlament, che al pierdè ogni pussibilitât di ~ te politiche foreste. (Natisone/furlanis)*; *Scusait de mê ~, forsit jo no ai capît che vualtris a stês fasint sôl*

discuisizions lenghistichis sôl par imparâ miôr il furlan.. (Cad-e).

intron [in'tron] *m* intron *m*; *Cheste regjon e cjape dentri une porzion di 8,4 kbp che e je stade secuenziade dal dut te culture Ep155 e e mostre la presince di doi introns. (SiF 03/4, 9).*

intronâ [intro'na:] *tr* na prestol posaditi, ustoličiti.

intronic [in'trɔnik], **-iche** *adj* intronski; *Un confront dai ORF intronics mitocondriâi di C. parasitica e à pandût similaritâts cun chei di Podospora anserina e di Neurospora crassa. (SiF 03/4, 9).*

intropâ [intro'pa:] *tr* 1. na prestol posaditi 2. zbrati (v skupino); *Lis micotossinis a includin metabolitis secondariis dai foncs une vore diviers e a puedin jessi intropadis daûr da la lôr tossicitât. (SiF 02/1, 31-45)*; ~**si** *refl* zbrati se, zbirati se.

intropât [intro'pa:t], **-ade** *adj* zbran, zbran v skupini; *Tal manicomi a jerin di une bande i oms, intropâts par reparts, e di chê altre lis feminis, compagn ancje lôr. (Urli).*

introspetîf [introspe'ti:f], **-ive** *adj* introspektiven; *un stîl ~ li che spes il plan ogjetîf de storie al va paralêl a un secont plan naratîf plui sogjetîf e oniric. (ilfriuli).*

introspezion [introspetsi'on] *f* introspekcija *f*; *L'autôr - e scrîf la zurie - al à rapresentât cun precise analisi di ~ la leç des passions (Pa 03/2)*; *parcè che chês regulis a domandin introspezions lenghistichis (SiF 02/1).*

introt [in'trɔt] v: *ad ~* → ***trot.***

introversion [introverzi'on] *f* introverzija *f*; *une operazion cree sul cuarp virgjin de nestre fevele, ancje chest al è un pecjât, pecjât di ~ (Pa).*

intrunî [intru'ni:] *tr* (o)glušiti, (o)glušeti; ~**si** *refl* oglušeti; *a jemplâmi il stomi di sgnape che mi fâs piulâ lis orelis e mi intrunìs il çurviel. (BrLi).*

intruniment [intruni'ment] *m* omotica *f*, omama *f*, zmedenost *f*.

intrunît [intru'ni:t], **-ide** *adj* oglušen; omamljen, osupel; *Il Marchet al saveve che ai furlans, intrunîts e incussients dal lôr jessi, ur coventave un "choc" (Pa 03/12).*

intrupâ [intru'pa:] *tr* → ***intropâ***.

intuarteâ [intuarte'a:] *tr* in *refl* → ***intorteâ***.

intuitîf [intui'ti:f], **-ive** *adj* intuitiven; *fuarce des peraulis che a esprimin in maniere intuitive lis sensazions (La 04/8).*

intuitivementri [intuitive'mentri] *adv* intuitivno.

intuizion [intuitsi'on] *f* intuicija *f*; ***vê la ~*** imeti intuicijo; *Tal 1989 la Regjon e veve vût la ~ inteligjent di instituî ...(La 04/1).*

intun [in'tun] → ***in + un***.

intune [in'tune] → ***in + une***.

inturbiâ [in'tune] ?? *che un lengaç si inturbie, si sfante e al finis cul distudâsi dal dut (La 07/04)*

inturgulâ [inturgu'li:] → ***inturgulî***;
in chê volte al jere stât cuasi di gjonde, une gjonde inturgulade dal mâl di ducj (PauluzzoN)

inturgulî [inturgu'li:] *tr* in *refl* → ***intorgulî***;
e je plui lungje la strade che e fâs la lenghe inturgulintsi (La 07/02); *Cun alc di grîs che si inturgulìs dentri di lôr. (PauluzzoN).*

inturtiçâ [inturti'tʃa:] *m* ?? *cuant finissarastu mo di ~ lis stradis dal Signôr, che a son dretis? (Bibl-Az)*
Di cheste conte mitiche, si rigjave che la rose plui biele e à simpri inturtiçât un serpint e (Bel).

inturtiçât [inturti'tʃa:t], **-ade** *adj* ?? *un dât di fat, une realtât che e compagnarà dut il viaç lunc e inturtiçât de umanitât.. (BelFa)*

inuman [inu'man] *adj* nehuman, nečloveški.

inumanitât [inumani'ta:t] *f* nečloveškost *f*.

inumazion [inumatsi'on] *f* pokop *m*; *Cuant che al rive dongje il cristianesim la cremazion e ven bandonade pe ~. (lestizza).*

inumbrî [inum'bri:] *tr* in *refl* → ***ombrî***.

inuminisim [inumi'nizim] *m* nečloveškost *f*, nehumanost *f*; *Di li la reazion dal umanisim e dal rinassiment che al à vude la sô esplosion tal ~ o secui dai lums. (Bel).*

inurbament [inurba'mɛnt] *m* ?? *Von e nevôt a vivin e a rapresentin dôs etis de storie dal Nûfcent: l'~, vivût di Meni tant che progrès e promozion sociâl (Pa 03/10).*

inusuâl [inuzu'a:l] *adj* ?? *la retrodatazion stilistiche e rive fintremai su la puarte dal gnûf, condividint parie i caratars possibii, su la olme di un ecletisim inusuâl (Pa).*

inutil [in'util] (*pl* ***inutii***) *adj* nekoristen, ne(po)raben, nepotreben.

inutilitât [inutili'ta:t] *f* nekoristnost *f*; *La ~ di chê vuere, e ce vuere! (Pa 05/05)*; *O sprofondavi tal stes sens di ~ che mi veve sburtât cassù, dal studi di Padue (BrLi).*

inutilizabil [inutili'dzabil] *adj* neuporaben, neuporabljiv; *Cussì o vin une robe lungje come une magne vuarbe, ~ par agns e agns e, soredut, artificiâl e criticabil sot ogni pont di viste. (Pa 03/6).*

inutilmentri [inutil'mentri] *adv* nekoristno, neuporabno, nepotrebno; → ***dibant***.

invadence [inva'dentʃe] ?? *fin cuant che al è rivât chenti il talian a mortificânus e umiliânus cu la sô borie, cu la sô batule e cu la sô ~. (La 06/1).*

invalicabil [invali'kabil] *adj* ?? *«rispietâ la jurisprudence constituzionâl che e censure lis normis ch'a previodin bariduris invalicabils pes piçulis comunitâts aloglotis» (Pa 03/10)*

invalidâ [invali'da:] *tr* slabiti, razveljaviti.

invalisâ [invali'za:] *tr* v kovček spraviti.

invalit [in'valit] *m* invalid *m;*
~ adj JUR neveljaven.

invaloriment [invalori'mɛnt] *m* ?? *a lis personis contrariis par partît cjapât al ~ dal furlan te scuele (La 03/5).*

invariabil [invari'abil] (*pl* ***invariabii***) *adj* nespremenljiv.

invariabilmentri [invariabil'mentri] *adv* nespremenljivo.

invariance [intro'na:] *tr* ?? *che il lengaç al è rapresentât intal çurviel, al è la osservazion dai aspiets di ~ e dai aspiets di plasticitât. (SiF 03/4, 97-114)*

invariant [invari'ant] *tr* ?? *Il numar di busis, che al cjape il non di gjenar, al è un ~ lìs (SiF 02/1, 234)*

invasîf [inva'zi:f], **-ive** *adj* ?? *dut câs al sarès un lavôr une vore ~ e dispendiôs. (SiF 03/3, 97)*; *Cussì cu la nature e cul ambient, se si à di fâ intervents a àn di jessi il mancul invasîfs (Pa 06/1).*

invasion [invazi'on] *f* vpad *m*, invazija *f*; naval *m*.

invasôr [inva'zo:r] *m* vpadnik *m*, osvojevalec *m*.

invecjament [inveqa'ment] *m* staranje *n*; *In C. parasitica il plasmide pUG1 al è stat isolât in prin in culturis che a mostravin un fenomen di ~ (eteroauxesi) (SiF 03/4, 9).*

invecjît [inve'qi:t], **-ide** *adj* → ***invielît***.

invedranâsi [invedra'na:si] (t. **invedranîsi**) *refl* ostati samski, samska, neporočen ostareti.
invedranîsi [invedra'ni:si] *refl* → ***invedranâsi***.
invelegnâsi [invele'ña:si] *refl* razjeziti se, izgubiti živce, podivjati (od jeze); *no sta invelegnâti* ne jezi se; ***fâ invelegnâ un*** razjeziti nekoga.
invelegnât [invele'ña:t], **-ade** *adj* jezen, besen, razjarjen, hud, podivjan; *Ma il sorestant de sinagoghe, ~ parvie che Gjesù al veve vuarît in dì di sabide. (Bibl-Lc)*; PROV *Invelegnade tant che une lipare* strupena kot kačja slina. *(Verone)*.
inventâ [inven'ta:] *tr* izumiti, iznajti
inventari [inven'tari] *m* inventar *m*, spisek *m*.
inventariâ [inventari'a:] *tr* inventarizirati, v spisek vpisati.
inventôr [inven'to:r] *m* iznajditelj *m*, izumitelj *m*; *Artesan, ~. (GE)*
invenzion [inventsi'on] *f* iznajdba *f*, izum *m*.
inverdâ [inver'da:] *tr* in *refl* → ***inverdî***.
inverdî [inver'di:] (t. **inverdâ**) *tr* in *refl* ozeleneti.
inveritâ [inveri'ta:] *tr* ?? *vuê usurpade de bandiere inveritade dai inglês pes sîs conteis dal Ulster ancjemò sot di lôr. (Ac)*
invernisâ [inverni'za:] (t. **vernisâ**) *tr* s firnežem prevleči; ličati, loščati.
invernisade [inverni'zade] (t. **vernisade**) *f* ličanje *n*, loščanje *n*.
invernisadôr [inverniza'do:r] (t. **vernisadôr**) *m* ličar *m*.
invertebrât [inverte'bra:t] ?? *Tra i invertebrâts a son ancje corai, moluscs e altris artropots tant che (CoUd)*.
invertibil [inver'tibil] *adj* ??
il passaç jenfri un sisteme di coordenadis e chel altri al sedi dât par une funzion ~ (SiF 02/1, 234)
investî [inves'ti:] *it* naložiti (denar), investirati; *Cividât: il Comun al ponte a ~ sul turisim (O)*; *Fintremai cumò o vin tornât a ~ dut il vuadagn inte aziende..(Pa 02)*.
investigâ [investi'ga:] *tr* razisk(ov)ati.
investigatîf [investiga'ti:f], **-ive** *adj* raziskovalen; *Un câs ~ complès: tornâ a cjatâ une femine sparide (CoUd)*.
investigazion [investigatsi'on] *f* raziskovanje *n*; *Tal paragraf 1 si domandave une comission di ~ che in curt.. (Pa)*.
investiment [investi'ment] *m* EKO investicija *f*, (finančna) naložba *f*; *Sichè o stin valutant di fâ investiments in infrastruturis, machinaris e tecnologjie. .. (Pa 02)*; *I ponts fondamentâi dal acuardi a tocjin i tais dal personâl, i investiments e la delocalizazion..(O)*.
invezit [in'vetsit] *adv* 1. namesto 2. nasprotno, ampak, pač pa; *No son i Talians! E ~ a jerin*. Niso italijani. Nasprotno, bili so.
inviâ [invi'a:] *tr* 1. napotiti, uvestiti, poslati (na pot): *e lu invie tal lavorâ (F)* uvaja v delo; *Loreto Mestroni, al à inviât in ocasion dal inovâl une letare a ducj i sindics (O 7/4/2001)*; *o vin di ~ une educazion bilenghistiche (Pa 6/2000)* ...uvesti dvojezično izobraževanje... 2. sprožiti, začeti; *par ~ un brut zûc (F)* da začne z umazano igro; *un altri ancjemò al à inviât un siopar de fam, menaçant di lâ indevant* 3. pognati (motor ipd.), zagnati; *Lis scuelis a podaran ~ rapuarts gnûfs cul so teritori e cui ents che ju ministrin (Pa 7/2000)*;
~si *refl* 1. napotiti se, nameniti se; *e al si invià de bande de puarte (Sg, 11)* 2. pognati se, zagnati se, začeti; *chê tal passion si invie si piert daurman la bussule*.
inviament [invia'mɛnt] *m* 1. napotek *m*, navodilo *n*, uvod *m* 2. zagon *m*.
inviât [invi'a:t], **-ade** *adj* 1. napoten; neposreden 2. (ob glagolu v funkciji prislova) hitro, brzo, naglo, v naglici; *tu vâs vie cussi inviade* odideš v taki naglici.
invidâ I [invi'da:] *tr* (po)vabiti.
invidâ II [invi'da:] *tr* priviti (vijak).
invidât [invi'da:t], **-ade** *adj* vabljen, povabljen; *~ m* vabljeni *m*, povabljeni *m*, povabljenec *m*.
invidiâ I [invidi'a:] *tr* zavidati; silno želeti; *une ricercje che nus invidiin* raziskavo, ki jo nam zavidajo
invidiâ II [invidi'a:] *tr* → ***vidiâ***.
invidiabil [invidi'abil] (*pl* ***invidiabii***) *adj* zavidljiv, zavidanja vreden; *Il svilup economic dal Granducât, nocate la crise dal açâr, al è ~ (Pa)*.
invidie [in'vidie] *f* nevoščljivost *f*, zavist *f*; ***di ~*** za stavo.
invidiôs [invidi'o:s], **-ose** *adj* nevoščljiv, zavisten; ***~ come la mari di San Pieri*** zelo nevoščljiv, zavisten; *~ m* zavistnež *m*; PROV *Signôr nus vuardi dai ~*.
invidiosâ [invidio'za:] *tr* zavidati; silno želeti; → ***invidiâ***.
invidricîsi [invidri'tʃi:si] *refl* (pos. rastline) uveniti, zveniti.
invidricît [invidri'tʃi:t], **-ide** *adj* vednen, uvel, ohlapen.
invidrignît [invidri'ñi:t], **-ide** *adj* 1. zastaran, ukoreninjen; kroničen (bolezen) 2. (hiša ipd.) razpadajoč, na ruševinah.
invidualitât [invidualiʼta:t] *f* invidualnost *f*; *là che e je floride chê civiltât, chê ~ e identitât e peculiaritât (BelAlci)*.
invieliment [invieli'ment] *m* staranje *n* ; *La Cine cun mancul di 2 fruts par femine no pues tignî bot a la tindince di ~ de sô int. (Pa 05/07)*; *In chê volte no si vevin i problems di ~ di cumò. (Pa 02)*.
invielît [invie'li:t], **-ide** *adj* postaran.
Inviêr [invi'e:r] *m* → ***Unviêr***.
inviers [invi'ɛrs] (t. **~ di**) *prep* 1. proti, do (smer**);** ***voltade ~ di me*** obrnjena proti meni; ***~ la Italie*** proti (v smeri) Italije 2. nasproti (nek.), v razmerju do, glede na; ***~ di lôr creance*** glede na njihovo verovanje.
inviersementri [invierse'mentri] *adv* v obratno smer, obrnjeno, naprostno.
inviestî [invies'ti:] *tr* in *refl* → ***invistî***.
inviestiment [intro'na:] *m* → ***investiment***.
Invilin [invio'la:] *kr.i m* *Cadunee, Cedarchis, ~, Sutri e Dieç a son stâts sachegjâts a son stadis ocupadis frazions (scuoleictricesimo)*.
invincibil [invio'la:] *tr* nepremagljiv; *segn dal nestri Signôr Indrì cuart, re ~. (zancope)*.
invincibilitât [invintʃibili'ta:t] *f* nepremagljivost *f*.
invintrinament [invintrina'mɛnt] *m* MED meteorizem *m*.
inviolâ [invio'la:] *tr* in *refl* → ***inviulâ***.
inviolabil [invio'labil] *adj* nedotakljiv; *al à di operâ tai câs di violazion dai dirits naturâi, inviolabii e inrinunciabii, de persone e des minorancis. (Pa 03/2)*.
inviolabilitât [inviolabili'ta:t] *f* nedotakljivost *f*.
inviscâ [invis'ka:] *tr* → ***inviscjâ***.
inviscjâ [invis'qa:] *tr* 1. s ptičjim lepom namazati 2. FIG vabo nastaviti, (pri)vabiti, (pri)mamiti;
~si *refl* na limanice se ujeti; zaljubiti se.
invisibil [invi'zibil] *adj* neviden.
invisibilitât [invizibili'ta:t] *adj* nevidnost *f*.

invistî [invis'ti:] (t. **inviestî**) *tr* 1. investirati, vložiti/naložiti denar 2. podeliti (fevd, službo, naziv) 3. napasti; oblegati 4. ***~ il fûc*** pokriti ogenj s pepelom;
~**si** *refl* podeliti si, nadeti si (naslov, naziv ipd.).
invistide [invis'tide] *f* investicija *f*, naložba *f*.
invistidure [invisti'dure] *f* 1. prevleka *f*, obloga *f* 2. → ***invistision***.
invistision [invistizi'on] *f* JUR investitura *f*.
invît [in'vi:t] *m* 1. (po)vabilo *n*; *Po si voltave par fulminâmi cuntune cjalade che e jere un ~. "Lu spieti, dotôr". (BrLi)*; *cumò invezit nome in ocasions di fiestis, sagris o di invîts ad ospits forescj (Natisone/furlanis)*; ***letare di ~*** vabilno pismo 2. privlačnost *f*, mikavnost *f*.
inviulâ [inviu'la:] (*o inviuli* [invi'uli]) *tr* 1. sprožiti, zanetiti (požar) 2. pospeševati, promovirati, naklonjen biti; *A son cence altri chescj i prudêi che a àn inviulât Sandri Carrozzo a realizâ il gnûf "Dizionari ilustrât" (La 07/03)*; *al scrîf juste apont il pape - no podarà no ~ il colaboradôr a operâ parie cun chês altris Organizazions (La 06/3)* 3. netiti, napeljati na;
~**si** *refl* 1. zanetiti se, začeti goreti, zagoreti 2. FIG dobiti zagon, odleteti.
inviziâ [invitsi'a:] (*o invizii* [invi'tsii]) *tr* pokvariti, razvaditi, razvajati, narobe vzgojiti.
invocâ [invo'ka:] *tr* sklicevati; klicati, prositi; *O vês sintût avonde: O invochi la leç, la leç sul so cjâf! (ShW)*.
invocazion [invokatsi'on] *f* (s)klic *m*, prošnja *f*.
invoi [in'vɔi] *m* (*redko*) zavoj *m*, ovoj *m*, zavitek *m*, sveženj *m*; (bolj obič.) → ***vuluç***.
invoiâ [invoi'a:] (*o invoi, invois, invoie*) *tr* spodbuditi, nagniti;
~**si** *refl* zaželeti.
invoiât [invoi'a:t], **-ade** *adj* ?? *che scuasit mai si palese ad in plen intune fieste o intune companie di amîs ben invoiâts. (La 05/6)*
involâ [invo'la:] *tr* (*redko*) (o)krasti, (o)ropati.
involontari [involon'tari] *adj* neprostovoljen.
involontariementri [involontarie'mentri] *adv* neprostovoljno.
involuç [invo'lutʃ] *m* → ***vuluç***.
involuçâ [involu'tʃa:] *tr* in *refl* → ***invuluçâ***.
involutîf [involu'ti:f], **-ive** *adj* *?? I cancars atipics o involutîfs, a diference di chei evolutîfs (SiF 03/4, 9)*
involuzion [involutsi'on] *f ?? chel che si à cjatât tai çurviei dai cuatri malâts (plachis senîls e degjenerazions fibrilârs) e la ~ de vecjaie. (SiF 02/1, 155-165)*.
involzi [in'voldži] *tr* → ***invuluçâ***.
invreasâ [invrea'za:] *tr* upijaniti; (bolj obič.) → ***incjocâ***.
invreasade [invrea'zade] *f* pijanost *f*, pijančevanje *n*; (bolj obič.) → ***cjoche***.
invreasament [invio'la:] *tr* *??*
invreasance [invrea'zantʃe] *f* pijanost *f*, opojnost *f*.
invuatî [invua'ti:] *tr* FIG (pre)varati, za nos vleči.
invueleâ [invuele'a:] (t. **vueleâ**) *tr* z oljem namazati, naoljiti;
~**si** *refl* namazati se z oljem.
invueleade [invuele'ade] *f* → ***vueleade***.
invuessâ [invue'sa:] *tr* okosteniti;
~**si** *refl* okosteneti.
invulnerabil [invulne'rabil] *adj* neranljiv.
invulnerabilitât [invulnerabili'ta:t] *f* neranljivost *f*.
invuluç [invu'lutʃ] *m* → ***vuluç***.
invuluçâ [invulu'tʃa:] *tr* 1. oviti, zaviti, o-, zamotati, poviti; *Nol rivà nancje adore a cjalâ Dirce che di là jù insom, dongje il spolert, lu involuçave cui siei voi gherps. (PauluzzoN)*;
~ a rodul *?? Invecit al invuluçave a rodul lis cjartis, di sigûr par no dâmi la man e al jevave in pins. (BrLi)*; ***~ tes fassis*** poviti; *Lu invuluçà tes fassis e lu poià intune grepie, parceche inte locande nol jere puest par lôr. (Bibl-Lc).* In rodila je sina, prvorojenca, ga povila in položila v jasli;
2. (t. **~ sù**) FIG sanjariti, blesti;
~**si** *refl* zamotati se; zmesti se.
invuluçât [invulu'tʃa:t], **-ade** *adj* zamotan, zmeden, zamegljen, zamračen, zapleten.
inzegnerie [indžeñe'rie] *f* inženirstvo *n*; *isal util fâ tradusi — par solit dal anglês aromai — articui e saçs par furlan (salacor di ~ e di biologjie)? (Pa 02/10-11)*; ***~ gjenetiche*** genetsko inženirstvo; *La ~ gjenetiche e à vierzût la strade ai brevets su la vite (Pa 05/04)*; ***~ gjeotecniche*** geotehnično inženirstvo; *dilunc dut il disvilup dal progjet, in alternative a chel che a si use fâ di solit in chest setôr de ~ gjeotecniche. (SiF 03/4, 47-59)*; ***~ mecaniche*** mehansko inžinirstvo; *al à proponût un belanç positîf pai 4 filons d'impegn svilupâts dal ateneu: ~ mecaniche.... (Pa 06/1)*.
inzegneristic [indžeñe'ristik], **-iche** *adj* ?? *Bisugne premeti che il lavôr puartât indenant di Clementi si formalize intun model completementri teoric (o ~) (SiF 02/1, 209)*; *Chest studi al trate dal progjet di intervent cuintri i slacs di cret par mieç di une gnove tecniche inzegneristiche (SiF 03/4, 47-59)*.
inzegnîr [indže'ni:r] *m* inženir *m*.
inzegnirizâ [indžeñiri'dza:] ?? *par esempli, paiâ un dirit sul brevet, des "royalties" par podê doprâ lis semencis inzignirizadis, e ancje lis stessis semencis fatis des plantis inzignirizadis fintremai che al dure il brevet. (Pa 05/04)*.
inzen [in'džɛn] *m* 1. duh *m*, razum *m*; zmožnost *f*, nadarjenost *f*, talent *m*, genialnost *f*, bistrost *f*, zvijača *f*; *di cognossûts studiôs e oms di ~ che si son segnalâts dilunc il timp. (Pa)*; PROV *al vûl ~ ancje messedâ la polente cul len* 2. orodje *n*, pripomoček *m*.
inzentilî [indženti'li:] ?? *al inzentilî la sô culture e lis (Lenghe 2000)*.
inzenuementri [indžeñe'rie] *??*
inzingarâ [intsinga'ra:] *tr* začariti, uročitim očarati, sugerirati; *dal soreli che al scjalde cualchi pôc ancje par zornadis in file inzingarant il forest che nol sa. (BrLi)*.
inzirli [intsi'ta:] ??
inzitâ [intsi'ta:] (*o inziti* [in'tsiti]) *tr* ***~ a*** napelj(ev)ati na.
inzoiâ [indžoi'a:] *tr* (o)venčati.
inzontâ [indžon'ta:] *tr* → ***zontâ***.
inzonte [in'džonte] *tr* → ***zonte***.
inzornâ [indžor'na:] *tr* spravit na tekoče; *Dal 1986, la Lia e dispon ancje di un servizi pe informazion e documentazion cul fin di sensibilizâ e ~ i citadins tor de lenghe romance. (Cisilino, treball)*; *plans anuâi di ativitât e iscritis intun album apueste di ~ an par an. (Pa/OLF)*.
inzornament [indžorna'ment] *m* **??**
lis sôs declarazions programatichis: .. la presince fuarte a nivel internazionâl; e l'~ dai imprescj finanziaris de Regjon. (O).
inzucarâ [intsuka'ra:] *tr* sladiti, sladkati.
inzucarade [intsuka'rade] *f* sladkanje *n*.

inzucarât [intsuka'ra:t], **-ade** *adj* meden, sladkan, sladek.
inzurie [intsi'ta:] ***??***
iperbolic [iper'bɔlik], **-iche** *adj* hiperboličen.
ipercatolic [iper'pɛrik] *m* hiperkatoličen; *A jerin i agns dai blocs ideologjics, che si scugnive jessi ipertalians e ipercatolics. (Pa 10/99).*
ipercritic [iper'kritik], **-iche** *adj* prestrog.
iperemie [ipere'mie] *f* preobilica krvi.
iperfocâl [iperfo'ka:l] *adj* hiperfokalni.
ipergrafic [iper'grafik], **-iche** *adj* PSIH hipergrafičen; *Une vore di chescj pazients a son ipergrafics, ven a stâi che a scrivin luncs e meticolôs diaris e composizions filosofichis, morâls o religjosis (SiF 03/3, 31-49).*
ipergrafie [ipergra'fie] *f* PSIH hipergrafija *f*; *Se il fogolâr epiletic si cjate intal emisferi di diestre i malâts dispès a svilupin tichignosetât, .., ~ e un disecuilibri dal umôr (SiF 03/3, 31-49).*
iperic [i'pɛrik] *m* BOT šentjanževka *f* (*Hypericum perforatum*)
iperlipidemie [iperlipide'mie ??] *m* MED hiperlipidemija *f*.
ipermarcjât [ipermar'qa:t] *m* hipermarket *m*; *L'obietîf al jere chel di fâ percepî l'~ come integrât cul teritori e partignint a la comunitât locâl. (SiF 03/3, 69-81)*; *Mediant dal esam di un câs di comunicazion di marketing in lenghe furlane intun ~ (SiF 03/3, 69-81).*
ipermoralisim [ipermora'lizim] *m* hipermoralizem *m*; *Se il fogolâr epiletic si cjate intal emisferi di diestre i malâts dispès a svilupin tichignosetât, viscositât, ~, iposessualitât, (SiF 03/3, 31-49).*
iperonimie [ipero'nimie] *f* hiperonimija *f*; *I erôrs di denominazion si presentin cun câs di ~ (talian: mobile par tavolo...) (SiF 02/2, 77-93).*
iperpolic [abdi'ka:], **-iche** *adj* *??* *Lassant alore a Diu, se o crodìn, il compit di stazâ il troi che chest so famei al à fat in vite, e rinunciant a certis iperpolichis e gratuidis definizions de sô vore (Bel).*
iperreligjositât [iperreligjozi'ta:t] *f* PSIH hiperreligioznost *f*; *Par tant timp al à patît une ~ morbose, al jere ipergrafic e dispès al cambiave di umôr (SiF 03/3, 31-49).*
ipersensibil [ipersen'sibil] *adj* hipersenzibilen, prekomerno občutljiv, preobčutljiv; *ducj i doi a jerin ipersensibii e no cognossevin la violence (Bel).*
ipersensibilitât [ipersensibili'ta:t] *adj* preobčutljivost *f*.
ipertalian [ipertali'an] *m* hipertalijan *m*; *A jerin i agns dai blocs ideologjics, che si scugnive jessi ipertalians e ipercatolics. (Pa 10/99).*
ipertecnologjic [ipertekno'lɔǵik], **-iche** *adj* hipertehnološki.
ipertension [intensi'on] *f* MED visok krvni pritisk; hipertenzija *f*; *fatôrs di risi (fum, ~, iperlipidemie e dislipidemie, consum eccessîf) (CoUd).*
ipertrofic [iper'trɔfik], **-iche** *adj* hipertrofičen; *Lant indenant la ~ e finìs par cercenâ il branc e chest al mostre dispès sglonfaduris (cressite ipertrofiche) cun sclapaduris svilupadis par lunc. (SiF 03/4, 9)*
ipertrofie [ipertro'fie] *f* hipertrofija *f*.
iperurani [i'pɛrik] *m* ??
iperventilazion [iperventilatsi'on] *m* hiperventilacija *f*.
ipisim [i'pizim] *m* jahalni šport.
Ìplis ['iplis] (lok. **Diplis**) *kr. i f* (Premariâs) Ipplis.
ipnosi [ip'nɔzi] *f* hipnoza *f*.
ipnotic [i'pnɔtik], **-iche** *adj* hipnotičen.
ipnotisim [ipno'tizim] *f* hipnotizem *m*.
ipnotizâ [ipnoti'dza:] *tr* hipnotizirati.
ipocjamp [ipo'qamp] *m* ANAT, MED Hipokampus *m* // lat. hippocampus.
Ipoclorît [ipoklo'ri:t] *m* KEM hipoklorid *m*; ***~ di Sodi*** natrijev hipoklorid; *daspò si zonte une cuantitât misurade di une soluzion di NaClO (~ di Sodi, 100 mg/L) (SiF 02/1, 11-20).*
ipocondriac [ipokondri'ak], **-iche** *adj* ?? *o soi une ipocondriache (PauluzzoN).*
ipocondrie [ipo'k ndrie] *f* 1. hipohondrija *f*, otožnost *f* 2. → ***pocondrie***.
Ipocrat [i'pɔkrat] *m* hipokrat *m*.
ipocresie [ipokre'zie] *f* → ***ipocrisie***.
ipocrisie [ipokri'zie] *f* hlimba *f*, hinavščina *f*; *la vuere balcaniche, cu la sô dose cuotidiane di sanc, crudeltât, ~ e retoriche. (Pa).*
ipocrit [i'pɔkrit] *adj* svetohlinski, hinvaski; *~ m* svetohlinec *m*, licemer *m*.
ipocrite [ipo'krite] *f* ??
ipodrom [i'pɔdrom] *m* hipodrom *f*.
ipogeo [ipo'k ndrie] *f* ??
l'ipogeo celtic di Cividât, i sufis in "acco" e "icco" e diviarsis peraulis come bâr (di barros), broili (di bragilos), grave (di grava) e altris. (Natisone/furlanis)
ipolite [ipo'lite??] *os.i f* hipolita *f*; *ipolite regjine des Amazonis (ShW).*
Iponat [ipo'k ndrie] *f* ?? *Si trate de traduzion di framents dai poetis lirics grêcs Archiloc, Tirteu, Mimnermi, Iponat, Saf, ..(CoUd).*
Ipone [ipo'k ndrie] *f* ??
I cuatri dotôrs classics a son Gregori il grant, Augustin di Ipone, Jaroni di Stridon in Dalmazie (BelR)
iponimie [ipo'k?? ndrie] *f* hiponimija, enakost med besednimi izrazi; *o di ~ (t.: tonno par pesce; blue-jeans o jeans par bregons/pantalon) (SiF 02/2, 77-93).*
iposessualitât [iposesuali'ta:t] *f* hiposeksualnost *f*; *Intal ultin an de sô vite al à vût une pierdite complete di interès pe sessualitât (~). (SiF 03/3, 31-49).*
iposolfit [i'p ??] *m* KEM hiposulfit *m*.
ipostatic [ipo'statik], **-iche** *adj* hipostatičen; *Se propit un no lu crôt Diu e om e duncje la mediazion ipostatiche, lu considere un grant fondatôr di religjon, un grant profete.. (BelR).*
ipotecâ [ipote'ka:] *tr* JUR obremeniti, zastaviti.
ipotecari [ipote'kari] *adj* hipotetični.
ipoteche [ipo'tɛke] *f* hipoteka *f*, zastava *f*; ***meti une ~ su alc*** bremeniti kaj s hipoteko; *a vevin scugnût vendi la campagne e meti une ~ su la cjase. (Sg)*; *libri des ipotechis* ?? zemljiška knjiga *f*.
ipotesi [i'pɔtezi] *m* hipoteza *f*, predpostavka *f*, domneva *f*; *.. i aministradôrs a domandin di considerâ ipotesis alternativis pe metude in sigurece dal flum..(O)*; ***formulâ une ~*** izraziti, postaviti predpostavko/ domnevo; *.. si à cirût di fondâ lis ativitâts di formazion, di formulâ gnovis ipotesis, di proponi riflessions critichis e profondimentis teorics. (Pa).*
ipotetiche [ipo'tɛtik], **-iche** *adj* domneven, hipotetičen; *Il furlan e je dome une materie ipotetiche (Pa).*
ipotizâ [ipoti'dza:] *tr* predpostavljati ??; *Il fat che a doprin lis peraulis inte lenghe sbaliade si pues spiegâlu ipotizant che cierts tiermits leâts al contest familiar (SiF 02/2, 77-93).*
ipotizabil [ipoti'dzabil] *m* predpostavljiv ??

ipovirulence [ipoviru'lɛntʃe] *f* hipovirulenca *f*; *Cancar dal cjastinâr, compatibilitât vegjetative, control biologjic, Cryphonectria parasitica, dsRNA, ~. (SiF 03/4, 9).*
ipovirulent [ipoviru'lɛnt] *adj* hipovirulenten; *An dal isolament di culturis ipovirulentis (SiF 03/4, 9)*; *l'ûs di culturis ipovirulentis dal fonc par il control biologjic de malatie (SiF 03/4, 9).*
ipsilon ['ipsilon] *m* ipsilon *m*; *(nome par peraulis forestis) i grêc, ~ (OLF/ 2002).*
Ipuelit [ipu'ɛlit] *os.i m* Hipolit *m*; *ogni sperance e ogni dignitât e che si jere ridusude in chel stât che ~ Nievo al conte tes sôs (JM).*
îr ['i:r] *adv* včeraj; *al è stât ca ~ (F)*; ***cun ~*** z včerajšnjim dnem; *e cun îr o soi stât ancje nomenât te comission "Comunicazion" de SFF(christianromanini 07/03)*; ***~ in ca*** od včeraj naprej; ***~ di matine*** včerja zjutraj; ***~ di sere*** včeraj zvečer; *altonons ~ di sere*; ***~ vot*** včeraj ob osmih; ***~ l'altri*** predvčerajšnjem; ***di ~***: *Al someave dut a puest pe nomine dal comissari ad acta di bande dal Consei dai ministris di ~.. (O)*; *No nus mancjin nancje tescj di teatri - di ~ e di vuê – e... (Pa 6/ 2000)*;
~ m ***il ~*** včerajšnji dan *m*.
Irac [i'rak] (t. **Iraq**) *kr.i m* Irak *m*.
irachen [ira'kɛn] *adj* iraški; *Nuie di fâ, i miârs di vitimis irachenis a son distinâts a jessi cancelâts (Pa 03/11).*
Iran [i'ran] *kr.i m* Iran *m*.
iranian [irani'an] *adj* iranski; *no si scompon piç e nancje no si spache par otignî jutori dal regjim ~, che al è islamist ancje chel, ma siit. (Pa 02/10-11).*
Iraq [i'rak] *kr.i m* → ***Irac***.
irazionâl [iratsio'na:l] *adj* nespameten; iracionalen; *Ma il podê nol è alc di ~, di impersonâl.. (Pa 02).*
irazionalitât [iratsionali'ta:t] *f* nespamet *f*; iracionalnost *f*.
ire ['ire] *f* jeza *f*; *tirâ ju la ~ di Diu di un/alc* kar se da slabo govoriti o nek.; *"Otti, ti prei!" La mê ~ 'e cres. "Ah, se lu ves culì chel tâl!" (BrLi).*
irecuiet [ipo'k ndrie] *f* ??
al metè ordin al ~ Cjapitul di Udin, la citât che e sarès stade sede (La 05/6)
irecuitece [irekuie'tɛtʃe] *f* ??
dal Patriarcjât, logât cemût che al jere intune posizion strategjiche tra il mont latin e todesc, ducj i doi interessâts da grancj contrascj e irecuitecis. (La 05/6)
iregolâr [irego'la:r] *adj* neredovit, nereden.
iregolaritât [iregolari'ta:t] *f* neredovistost *f*, nepravilnost *f*; *a vuelin denunciâ disfunzions, iregolaritâts e metodologjiis fûr de norme di bande dal fisc. (O).*
iregolarmentri [iregolar'mentri] *adv* neredovito, nepravilno.
ireligjositât [ireliġozi'ta:t] *f* nereligioznost *f*, ateizem *m*; *Al è sucedût cun Socrate, incolpât di ~, cun Gjesù Crist, incolpât di blesteme (Bel).*
Ireneu ['i:r] *os.i m* ??.
irenic [i'rɛnik] *m* ?? *Parceche la fede no je un ategjament sentimentâl, ~, arcadic, poetic. (BelFa)*
ireparabil [irepa'rabil] *adj* nepopravljiv; *Intindial alc di serio, ~? No, no, i al siguri (BrLi)*
ireparabilitât [ireparabili'ta:t] *f* nepopravljivost *f*.
iresponsabil [irespon'sabil] *adj* neodgovoren.
iresponsabilitât [iresponsabili'ta:t] *f* neodgovornost *f*; *la tiere e ven dominade dal om cu lis sos armis di distruzion e di muart e la tiere e devente vitime de nestre ~ (Pa 02).*
irevocabil [irevo'kabil] *adj* nepreklicen.
irigazion [irigatsi'on] *f* namakanje *n*; *~* ***agricule*** kmetijsko namakanje ; *ch'e va tignude cont pes cuistions idrogjeologjichis, (Pa 05/06)*
irilevant [irile'vant] *adj* nepomemben; *e jere inrilevante te concorince cui discount. (SiF 03/3, 69-81)*; *VI-X posizion: irilevantis pai nons (SiF 02/1).*
irimedeabil [inrimede'abil] (*pl* ***inrimedeabii***) *adj* neozdravljiv, nepopravljiv; *di inviâ une profonde riprese di vite regjonâl, restade in maniere ~ taiade fûr dai gnûfs centris economics e politics (Natisone/furlanis).*
irimpinît [irimpi'ni:t], **-ide** *adj* → ***rimpinît***.
irinuciabil [irinuntʃi'abil] *adj* neodrekljiv; *La mont e reste il probleme principâl, ~ e indilazionabil. (Pa 04/04).*
iripetibil [iripe'tibil] *adj* neponovljiv; *Al va sclarît daurman che la leç regjonâl (la 15 dal 1996, ndr.) e je il risultât di un moment particulâr e ~ de politiche regjonâl (Pa 05/05).*
irispietôs [irispie'to:s], **-ose** *adj ??* *provocât de lôr ignorance e no de lôr asse. ~, ma no opressôrs! (Pa 03/6)*
iritâ [iri'ta:] (*o inviti* [in'viti]) *tr* (raz)dražiti, razburjati.
iritabil [iri'tabil] *adj* jezljiv, živčen.
iritazion [iritatsi'on] *f* 1. draženje *n*, dražljaj *m*, razdraženost *f*; 2. MED vnetje *n*.
iriverence [irive'rentʃe] *f* nepoštljivost *f*.
iriverent [irive'rɛnt] *adj* nepoštljiv; *cuant che e veve finît di regolâ lis gjalinis e lis razis e lis ocjis, e zuietave iriverente cu lis coreis dal sacut. (Mar)*; *compagnade da un motu di ridi sfuarçât, ~ e mareôs. (La 03/01)*; *Par cualchidun chescj parêi a podaran semeâ iriverents, nô invezit o crodin propite di no. (La 05/11).*
Irlande [ir'lande] *kr.i f* Irska *f*; *De ~ a Israel e al Afganistan..(Pa).*
Irlande dal nort [ir'lande dal 'nort] *kr.i f* Severna Irska; *e sierâ i voi e la bocje su lis violencis de Russie cu la Cecenie, de Inghiltere cu la ~ (Pa).*
irlandês [irlan'de:s], **-ese** [irlan'deze] *adj* irski; *la seconde fase la davuelzarin tai prins mês dal 2001 midiant des conversazions in video-conference jenfri une classe furlane e une classe irlandese.(int)*;
~ m iršcina *f*, irski jezik *m*; *massime in riferiment ai ordenaments juridics spagnûl, olandês, .., belgjic, ~ (Pa).*
Irlandês [irlan'de:s] *m* Irec *m*.
Irlandese [irlan'deze] *f* Irka *f*; *Ancje la irlandese Mary Robinson, alt Comissari "Onu" pai dirits umans, si è pandude contente (Pa 02).*
Irpinie [irlan'deze] *f* ?? *a front dai 3 mil cjapâts su de Sorintendence de Campanie cul taramot de ~! (Pa 02/10-11)*
Irsae [irlan'deze] *f* ?? *Formazion che si zovarà ancje de colaborazion da la ~, che al à disponût oltri 20 mîl euros par sustignî la preparazion dai professôrs (La).*
irsere [ir'sɛre] *adv* → ***nossere***.
iruence [iru'entʃe] *f* vihravost *f*, silovitost *f*; *Tant a dî che no si le vinçarà par mai cuintri la prepotence di un grant, cuintri la ~ di un riu o di un flum (BelR).*
îs ['i:s] *f* *No si veve di stâ a tintinâle cuntun sfuriôs e co ur montave la matetât, nol jere timp di am îs. (Urli)*
Isabele [iza'bɛle] *os.i f* Izabela *f*.
Isac ['izak] *kr.i m* Izak *m*; *Parceche al è il Diu di Abram di ~ e di Jacop, no "un Diu di muarts, ma di int vive" (Pa 10/99).*

Isaie [iza'ie] *os.i m* BIBL Izaija *m*; *Di lui al fevele il profete ~, là che al dîs (Bibl-Mt)* To je tisti, o katerem je bilo rečeno po preroku Izaiju.
isal ['izal] E3 *vpr. obl.* od *jessi; isal* < *è + al*; *~ masse adore par meti alc sot i dincj (Sg).*
Iscariot [i'p??] *i. m* Iškariot *m*.
ischemic [is'kɛmik], **-iche** *m* MED ishemičen.
iscrit [is'krit] *adj* vpisan; ***student ~*** vpisani študent; *e pues dipendi dal numar di students iscrits (SiF 02/1, 209).*
iscrivi [is'krivi] (*iscrîf - p iscrit*) *tr* vpisati; *si iscrîf a Medisine a Pise. (SiF 02/1, 155-165).*
iscrizion [iskritsi'on] *f* napis *m*; vpis *m*.
-isim [-'izim] *pripona ustreza sl. -izem*; npr. ***futurisim*** futurizem.
ise ['ize] *E3 vpr. obl f* od *jessi*; *ise* < *è + e*; *cuale ~ la cuestion ?* kakšno je vprašanje ?
islamic [i'zlamik], **-iche** *adj* islamski; ***partît ~*** islamistična stranka; *I atentâts islamics di Mombasa, tal mês di Decembar (Pa 03/4).*
islamisim [izla'mizim] *m* islam *m*.
islamizazion [izlamidzatsi'on] *f* islamizacija *f*; *la unificazion di ducj i Paîs là che la maiorance e je musulmane; la ~ di dut il mont (Pa 03/10).*
isocronic [izo'kr nik], **-iche** *adj* izokroničen.
isofotâl [izofo'ta:l] *f* ?? *Doprant chest profîl o vin costruît une funzion bi-dimensionâl cu lis stessis proprietâts isofotâls de galassie. (SiF 02/2, 11-24).*
isofotis [irlan'deze] *f ??* *la forme pluitost scuadrade des isofotis e il lôr svirgulament, nus disin che ce che o viodin in NGC632 al è il risultât di un incuintri fra galassiis. (SiF 02/2, 11-24).*
isolâ [izo'la:] (t. **disisolâ**) *tr* osamiti, izolirati; *Lis culturis a jerin stadis isoladis di localitâts diviersis dal Friûl (SiF 02/1, 31-45)*;
~**si** *refl* osamiti se, izolirati se;
→ ***disolâ***.
isoladôr [izola'do:r] *m* FIZ izolator *m*.
isolament [izola'mɛnt] *m* osamitev *f*, osamljenost *f*, izolacija *f*; *le àn mandade a sec une dì intal ~. (Urli).*
isolât [izo'la:t], **-ade** *adj* osamljen, izoliran; *Par podê identificâ lis culturis, a son stâts valutâts i caratars morfologjics e culturâi di une cincuantine di isolâts de blave. (SiF 02/1, 31-45).*
isontin [izon'tin] *f* ?? *che al veve segnât la partence des nestris ativitâts tal pôl ~. (Pa 04/02).*
isop [i'z p] *m* BOT hisop *m* (*Hyssopus officinalis*).
isopatie [irlan'd??] *f* izopatija *f*; *Elaborazions sucessivis, come la nestre, midiant de "Omeopatie" e de "Isopatie" aplicade al vegjetâl e al minerâl (Pa 03/4).*
isossele [irlan'deze] *f* ??
isotop [irlan'd??] *m* izotop *m*; *un ~ radioatîf dal ossigjen. (SiF 03/4, 97-114).*
ispetôr [inspe'to:r] *m* → ***inspetôr***.
issî [i'si:] *it* → ***jessî***.
Israel [izra'ɛl] *os.i m* Izrael *m*.
israelian [izraeli'an] *adj* izraelski;
~ m Izraelec *m*; *chel fra Est e Ovest, dulà che te sô cente sevi i israelians sevi i palestinês a vevin cjatât une lôr logazion (Pa 02/10-11).*
israelit [izrae'lit] *adj* izraelitski;
~ m Izraelit *m*; *Ve' un ~ rût, che no 'nd è falsetât in lui. (Bibl-Zn)*; *Il prim, un ~, che al veve fat part dal Comitât che al veve otignût la partence dai todescs il 22 di març dal '48 e (GP).*
issâ [i'sa:] *tr* MAR razviti (zastavo).
issofat [iso'fat] *adv* takoj, v enem, v istem trenutku; *che al ven doprât intune funzion che no je ~ comunicative. (Pa 03/10).*
issop [i'sɔp] *m* hisop *m*; *L'ucel, ancjemò vîf, lu cjaparà sù dutune cu la rame dal cedri, cul fil ros e cul ~ e al metarà dentri dut, ancje l'ucel vîf, (Bibl-Levitic).*
-ist ['-ist] *pripona ustreza sl.* -ist; npr. ***fassist*** fašist.
Issude [i'sude] *f* → ***Jessude***.
Istadel [ista'dɛl] *m* → ***Istadele***.
Istadele [ista'dele] *f* v: ***~ di San Martin*** babje leto, Martinovo poletje; *e jere cuasi sere e la ~ di Sant Martin si poiave come un veli (PauluzzoN).*
Istadut [ista'dut] *m* → ***Istadele***.
Istambul [is'tambul] *kr.i m* Carigrad *m*; *Al è stât architet imperiâl di ~ dal 1891 al 1908 (GE).*
istantanie [istan'tanie] ?? *'Sef sal visave ben, ve la ~ che e trime, flusche, tai voi bielzà dismagâts. (PauluzzoN).*
istât [is'ta:t] *m/f* poletje *n*; ***~ di San Martin*** babje leto, Martinovo poletje; *Un insium di une gnot di mieç Istât Midsummer Night's Dream (ShW).*
isteresi [is't??] histereza *f*; *prin di rivâ (se si rive!) a rompilu e, ancjemò miôr, dal cicli di ~ a flession (Figure 2 a drete) (SiF 03/3, 97).*
isteric [is'tɛrik], **-iche** *adj* histeričen.
isterisim [iste'rizim] *m* histeričnost *f*, histerija *f*; ***~ coletîf*** kolektivna histerija; *"ambientalisim fanatic", "~ coletîf". (La 06/2).*
istès [is'tɛs], **istesse** *adj* isti; sam, enak; *pe istesse strade* po isti cesti;
~ adv (t. **distès**) isto, enako
~ pro ***chel ~*** isto, ista stvar; ***jessi chel ~*** biti vseeno; *„Par me al è chel ~."* „Meni je vseeno." *(Sg)*; ***di chel ~*** kakorkoli že (je);
istès che [is'tɛs ke] *co* dasi, čeprav.
istessementri [istese'mentri] *adv* enako, na enak način, isto; podobno.
istituî [istitu'i:] (*instituis* - p *instituît*) *tr* ustanoviti, instituirati.
istitût [isti'tu:t] *m* institut *m*, zavod *m*.
istituzion [istitutsi'on] *f* institucija *f*, ustanova *f*; *o tun stât che al sepi difindi lis instituzions (La 02/1)* Rad bi živeli v državi, ki je v stanju braniti ustanove; ***~ universitarie*** univerzitetna ustanova; *Esperiencis di cheste fate si cjatin a livel di istituzions universitariis (SiF 02/1, 209)*
istituzionâl [istitutsio'na:l] *adj* institucionalen.
istituzionalizâ [istitutsi'on] *f* institucionalizirati; *e di ~ midiant la scuele, la ministrazion, i mass media..(Pa)*
istituzionalizazion [istitutsionalidzatsi'on] *f* institucionalizacija *f*; *~ de bandiere furlane e so ûs in ambit universitari (CIRF).*
istituzionalmentri [istitutsional'mentri] *adv* institucionalno; *al à pleât su la posizion moderade di mantignî la unitât regjonâl, ma di articolâ ~ la Regjon in dôs parts (Pa 04/06).*
istogram [isto'gram] *m* histogram *m*; *a ogni mût i previsôrs a àn mantignût la buine idee di sfuarçâ la lôr prevision e chest si viôt intai istograms dai agns 2000 e 2001 (SiF 02/2, 39-58).*
istologjic [isto'lɔǵik], **-iche** *adj* MED histološki.
istologjie [istolo'ǵie] *m* MED histologija *f*, veda o tkivih; *Par profondî la ~ dal sisteme gnervôs al va tal laboratori di von Monakow a Zürich (SiF 02/1, 155-165).*

istopatologjic [istopato'lɔǵik], **-iche** *adj* MED histopatološki.
istopatologjie [istopatolo'ǵie] *f* MED histopatologija *f*; *chel che, aplicant la neuropatologjie, al à definît cu la ~ da la paralisi progressive, la malatie (SiF 02/1, 155-165).*
istoric [i'stɔrik], **-iche** (t. **storic**) *adj* zgodovinski; → ***storic***.
istorie [i'st rie] (t. **storie**) *f* 1. zgodovina *f* 2. zgodba *f*, povest *f* 3. bajka *f*, izmišljotina *f*.
istrian [istri'an] *adj* istrski; *di Marine Gellesi, 46 agns, i origjinis istrianis (La 07/03)*;
~ m Istrijan *m*; *ur domandi di lâ a viodi trop che si spint pai istrians restâts di là (Pa 05/12).*
Istrie ['istrie] *kr.i f* Istra *f*; *O vin intervistât il diretôr, Cornelio Cesare Desinan, insegnant pensionât, nassût a Piran in ~ intal 1944. (Pa 02).*
istruî [istru'i:] *tr* inštruirati, poučevati. → ***inscuelâ***.
istrument [istru'mɛnt] (t. **stroment**) *m* 1. MUZ glasbilo *n*, inštrument *m* 2. JUR notarsko dejanje *n*.
istrumentâ [istrumen'ta:] *tr* 1. MUZ uglasbiti 2. JUR pogodbo pri notarju 3. FIG instrumentirati.
istrumentâl [istrumen'ta:l] *adj* 1. MUZ instrumentalen 2. *V posizion: câs: 7 = ~ (SiF 02/1)*
istrumentazion [istrumentatsi'on] *f* instrumentacija *f*.
istrutîf [istru'ti:f], **-ive** *adj* poučen; *Par convenience daûr trat, al è ~ aplicâ il stes operadôr ai vetôrs a e b. (SiF 03/3, 9-18)*
istrutôr [istru'to:r] *m* inštruktor *m*, učitelj *m*; *I istrutôrs nus vevin dit di sberlâ par fâ cjapâ pôre a la ispezion. (Ta).*
istruzion [istrutsi'on] *f* 1. pouk *m*, šolanje *n*, izobraženje *n*; šolstvo *n*; *La ~ e à di jessi a gratis almancul pes classis elementârs e fondamentâls. (Declarazion)*; ***~ professionâl*** strokovno izobraženje; *Il cors al è stât metût in pîts cul jutori dal Istitût regjonâl sloven pe ~ professionâl (O)*; ***ministri de ~*** Minister za šolstvo; *e e je un dai ultins ats dal ministri de ~ Tullio De Mauro (O)* 2. izobrazba *f*, FIG šola 3. navodilo *n*, inštrukcija *f*, navodilo *n*; ***instruzions*** navodilo *n*, navodila *f* 4. JUR dokazni postopek *m*.
isule ['izule] *f* otok *m*; ***isulis dal Mediterani*** sredozemski otoki; *e a lis 2 isulis dal Mediterani – Cipri e Malte – (Pa 04/05)*
Isule di Man ['izule di man] *kr.i f* Otok Man; *une serie di cors destinâts ai adults par imparâ la lenghe cjacarade te ~. (Pa 7/2000).*
Isule Morosine [moro'zine] *kr. i f* (Sant Cjancian) Isola Morosini.
-it ['-it] *pripona označuje minerale ustreza sl.* -it; npr. ***dinamit*** dinamit.
italian [itali'an] → ***talian***.
italianâ [italia'na:] → ***talianâ***.
italianizâ [italiani'dza:] → ***talianizâ***.
italianizazion [isto'gram] *m* → ***talianizazion***.
italic [i'talik], **-iche** *m* 1. italski; *A Cesaree al jere un om di non Corneli, centurion de companie italiche. (Bibl-Az)* 2. ***caratar ~*** kurziva *f*, poševni tisk, italik *m*.
italichementri [italike'mentri] *adv* 1. poševno, kurzivno 2. italsko; *Cui che al pense di podê platâ il cjâf sot dal savalon, ~ spietant che e passi la gnot, si svearà a colp (Pa 8-9/99).*
Italie [i'talie] *f* Italija *f*, ARH Laško *n*: ***in ~*** v Italiji: *dât chest ultin che al diven soredut de incressite des venditis in ~ (O)*; *in dute ~* v/po vsej Italiji.
italiot [itali' t] *m* ?? *A jerin i agns che i lenghiscj italians plui che ai scrits di De Saussure o dal Ascoli a cirivin di conformâsi al mît italiote dal regjim fassist (Cisilino, treball).*
italo-merecan [italomere'kan] *m* italo-amerikanec *m*; *La Fondazion Niaf, che e rapresente un grum di italo-merecans (Pa).*
italo-rumen [italoru'men] *adj* italo-romunski; *une organizazion criminâl italo rumene (Onde).*
-ite ['-ite] *pripona označuje bolezni ustreza sl.* -itis; ***bronchite*** bronhitis.
item ['item] *Un altri ~ de stesse ricercje al domandave al intervistât di stimâ la percentuâl di personis che a son buinis di fevelâ par furlan (Pa 02).*
iter ['iter] *m* (lat.) pot *f*, postopek *m*; ***~ parlamentâr*** *In conclusion di un ~ parlamentâr lunc e dificil inviât fin de otave legjisladure (SiF 02/2, 139).*
iteratîf [itera'ti:f], **-ive** *adj* ponavljalen; *o ai vût cjacarât", al à par me un lizêr savôr ~ (nuovofriuli).*
iterazion [iteratsi'on] *f* iteracija *f*, ponavljanje *n*; *La ~ dai sogjets (Lis alegoriis di Vignesie e de Justizie.. (CoUd).*
itere ['-it??] *f* → ***jetere***.
itinerâ [itine'ra:] *tr* ponavljati.
itinerant [itine'rant] *adj* ponavljajoč se; *Chest contemplatîf ~ su lis stradis di Europe al fo tal cûr di un rinovament spirtuâl slargjât (Pa 03/11).*
itinerari [itine'rari] *m* popotni dnevnik *m*; potopis *m*; vozni red; vodnik *m* (knjiga); *tal Friûl centrâl, udinês e colinâr, il cjâf, l'elaboradôr di pograms e di itineraris al veve non Josef Marchet. (Pa 02).*
itit [i'tit] *m* Hetit *m*; *come che a faserin i Itits, i Aztechis, i Maia, i Chinês, i Egjizians e i Grêcs (Pa 02).*
itori [i't ri] *m* 1. ***lâ di ~*** navpično padati, pogrezniti se, pasti v prepad 2. *int* → ***jutori***.

J

j [i] *pro pers m* in *f* → ***i***.
j [i lunk] *m* črka j; ***j lunc*** črka j; *J lunc come pronon di complement. (Provincia).*
jachete [ja'kete] (t. **gjachete**) *f* jopič *m*; ***tirâ un pe ~*** na nek. pritiskati; nek. prositi.
jachetin [jake'tin] *m* → ***jachetine***.
jachetine [jake'tine] (t. **gjachetine, jachetin** *m*) *f* ženski jopič *m*, suknja *f*.
jaciment [jatʃi'ment] *m* GEOL ležišče *n*.
jacint [ja'tʃint] *m* BOT → ***diacint***.
Jacint [ja'tʃint] *os.i m* Hijacint *m*; *Curade di un grup di 45 critics di art, coordenâts di ~ Di Pietrantonio (CoUd).*
jaculatorie [jakula'tɔrie] *f* REL zdihljaj *m* (molitvica); *che la inclaudin su chê bancje, dulà che aromai e spiete scunide la ~ su lis responsabilitâts che e varà di cjamâsi sù jê (Mar).*
jacum ['jakum] (t. **jacun**) → ***jacume***.
Jacum ['jakum] *os.i m* Jakob *m*; (demin.) → ***Jacumin, Min, Minut***.
jacume ['jakume] *f* v: ***lis gjambis a fasin ~*** noge klecajo.
Jacume ['jakume] *os.i f* Jakubina *f*.

Jacumin [jaku'min] *os.i m* Jakobin *m*; *No varès mai crodût» al tacà ~ (petruspaulus).*
Jacumine [jaku'mine] *os.i f* Jakobina *f*; (demin.) → ***Mine, Minute***:
Jacun ['jakun] *os.i f* → ***Jacum*** .
jahi ['jai] *int* ah! oh! oj! joj!; ***~ jo*** joj(mene)! žal!
Jahvè [jah'vɛ] *m* REL (v bibliji naziv za boga) Jahve *m*; *~, la tô peraule e dure par simpri (Bel).*
jai [iai] *pro < i + ju*; *~ à puartâts (Verone)*; *Mieç sul seri e mieç ridint, ~ dit (Pa).*
jainisim [jai'nizim] *m* REL jainizem *m* (budistični nauk).
jal [ial] *pro < i + lu*; *Cumò o spalanchi chel balcon e ~ berli a dut il mont: jo mi copi! (Cadorini/furlan)*
jalape [ja'lape] (t. **gjalape**) *f* BOT, FARM
Jalmì [jal'mi] *kr.i m* → ***Jalmic***; *A discapitâ a forin i abitants di Visc, Bagnarie, ~ e di altris vilis dongje Palme (GP).*
Jalmic [ial'mik] *kr. i f* (Palme) Ialmicco; *Li de sale des cunvignis dal ospedâl di ~ (Leng).*
jamaican [iamai'kan] *adj* jamajkanski.
Jamaiche [ia'maike] *kr. i f* Jamajka *f*.
Jamian [iami'an] *kr. i f* (Doberdob) Jamelje *fpl*.
Jandeluvio [jal'mi] ?? *"Jandeluvio", une figure di mascare ingorde e cence fons (La 03/03)*; *Par vieri il mostron in mascare al vignive daviert dal "Jandeluvio" (La/tradizions).*
jansenisim [janze'nizim] *f* janzenizem *m*.
jansenist [janze'nist] *m* janzenist *m*.
Japon [ja'pon] *kr.i m* Japonska *f*.
japonês [japo'ne:s], **-ese** *adj* japonski;
~ m 1. Japonec *m* 2. LING japonščina *f*.
Jaroni [ja'rכni] *os.i m* → ***Jeroni***.
jarsere [jar'sɛre] (Codroip) → *jersere, jeri sere.*
jazz ['džɛ:z] *m* Jazz *m*, džez *m*.
jazzist [dže'zist] *m* džezist *m*.
je [ie] *< i +le*; *Esemplis in proclisi:.. ur es à ditis, mes à cjoltis, je à sunade, ecet. (Verone)*
j'e [ie] *pro* → ***je***.
jê ['je:] *pers* 1. ona; *Jê e je une antropolighe des religjons (Leng)* 2. ***Jê*** Vi, gospa (vljudno naslavljanje).
jeche ['jɛke] *f* gredica *f*; *e disparìs e torne dongje intun slanç come se il farc nol fos convint di cjatâsi su la drete ledradure di une ~. (Mar)*; *la jerbe verde des jechis (MazzonIol)*; *grancj tal cîl lustri e abàs tes jechis (MazzonIol)*;
→ ***strop***.
jecle ['jɛkle] *f* → ***jeche***.
Jefte ['jɛfte] *os.i f* BIBL Jefta *f*; *mandâts sù pes monts a vaî e forsit a pierdi la lôr vergjinitât, come la fie di ~ (BelAlci).*
jegar ['jegar] *m* (neobič.) nemški lovec *m*, planinski lovec; VOJ planinec *m*; ***cjapielut a la ~*** lovski klobuk; *La muse colôr puinte, sul cjâf un cjapielut a la ~ cu la plume, al à il blanc dai voi maglât di sanc (BrLi).*
jeh ['jɛh] *int* oh! (izraža začudenje).
jehi ['jɛi] *int* → ***jeh***.
jemplâ [jem'pla:] *tr* 1. napolniti; *~ une bote di vin* napolniti vinski sod 2. VULG oploditi, napolniti; ***~ avuâl dal ôr*** zajemati; *Ur dîs Gjesù: «Jemplait lis pilis di aghe». E lis jemplarin avuâl dal ôr. (Bibl-Zn)* Zajemite zdaj in nesite starešini!
jemplaçâ [jempla'tʃa:] *tr* (*redko*) slabo napolniti.
jemplade [jem'plade] *f* napolnitev *f;* izpolnitev *f.*
jemplament [jempla'ment] *m* napolnitev *f*; izpolnitev *f.*
jemple ['jɛmple] *f* 1. povodenj *f*, poplava *f* 2. obilica *f*, poln (tovor), polnitev *f*.
jemplononâ [jemplono'na:] *tr* (*redko*) prekomerno napolniti.
jemplum [jem'plum] *m* nadev *f* za klobase, salame (iz svinjskega mesa).
jene ['jɛne] *f* (t. FIG) ZOOL hijena *f*; *Cjan e ~ puedino lâ dacordo? si intindial il siôr cul puar? (Bibl-FidiSirac).*
jenfri ['jɛnfri] *adv* (iz)med, vmes;
~ m 1. premor *m*, predah *m*, odmor *m*, prekinitev *f*; presledek *m*, interval *m*; *in chel ~* v tem času, medtem 2. kotiček *m*.
jenfri (di) ['jɛnfri di] *prep* (iz)med, v sredini (od); *~ des fueis dai arbui* med listjem dreves; *~ la int* med ljudmi.
jenfrifaçâl [jenfrifa'tʃa:l] *adj* vmesen *??* ***turbolence ~*** *e transizions che si cognossin fra di lôr, la turbulence a pene dissipative (..), la turbolence ~ une vore dissipative (SiF 02/2, 129).*
jenfriface [jenfri'fatʃe] *f* INFORM ?? vmesnik *m*; *se al à une superficie libare o se al à une ~ cuntun altri licuit. (SiF 02/2, 129).*
jenfrifotogram [jenfrifoto'gram] *m*
jenfriros [jenfri'rכs] *m* infradreča svetloba; *cuant che i valôrs di ducj i parametris a restin fissâts (fotografie al ~ di A. Wierschem). (SiF 02/2, 129).*
jenfrisegn [jenfri'sɛñ] *m* znak *m*, sum *m*, sled *f*.
jenfritimp [jenfri'timp] *m* medčasje *n*, vmesno obdobje; *parcè che tal ~ la sience e je avançade fin a cjapâ dentri dal so domini di analisi (SiF 03/4, 133).*
jenfrivie [jenfri'vie] *prep* in *adv* → ***jenfri***.
jentrâ [jen'tra:] *it* 1. vstopiti, iti notri, iti v; *o soi jentrât dentri* stopil sem notri; *la clâf nol jentre plui te sieradure* ključ se ne da več vtakniti v ključavnico; *la lezion no vûl jentrâmi tal cjâf* lekcija noče v mojo glavo (ne morem se naučiti lekcije); *si àn vûts moments di tension, par vie che i lavoradôrs no son stâts fats jentrâ subite.(O)*; *Cul àn scuelastic che; al ven 2002/2003 il furlan al jentre te scuele.(Pa)* ..pride (se uvaja) furlanščina v šolo 2. FIG vmeša(va)ti se, vtakniti nos, vtikati se; *al vûl ~ in dut* povsod se bi rad vtikal
3. sodelovati (v), zopet vstopiti; imeti opraviti z, imeti vezo z; *al jentrave in chês robis (F)*; *co e jentrave tai discors, e veve vût cûr di sintîsi ribati (MazzonIol)*; *cheste facende no jentre* ta zadeva nima pri tem nič, ne zadeva te stvari; *Nancje la Ortodossie che al predicje Milosevic no jentre par nuie cu la Glesie ortodosse (Pa 2/2000)* ..nima nobene veze z..; ***~ in angunie*** obiti koga smrtni boj; *E, jentrât in angunie, al preave cun plui insistence. (Bibl-Lc)* Ko ga je obšel smrtni boj, je še bolj goreče molil.; ***~ in vigôr*** stopiti v veljavo; *La Convenzion e je jentrade in vigôr il I di Lui dal 2003 (Pa 03/12).*
jentrade [jen'trade] *f* 1. vhod *m*, dostop *m*; *Devant de ~ dal palaç dal Consei si àn vûts moments di tension..(O)* Pred vhodom..; ***~ principâl*** glavni vhod; *che l'acès fra i doi edificis al è diret doprant un narteç di là de ~ principâl origjinarie (Pa)*
2. ***jentradis*** prihodki, pritok (denarja), zaslužek *m*, dohodki *mpl*; *la analisi de Universitât e à rilevât che lis jentradis fiscâls leadis cul ski, a cuvierzin il 46% dai finanziaments regjonâi (Pa 03/11)*
3. (npr. pogovor) začetek *m*, nastop *m*, (knjiga) uvod *m*; *Par capî miôr il significât dal titul, o ripuartìn alc de ~:*

"O sin un coletîf di poets (Pa 5/99); ***referât de ~*** uvodni referat *(Pa)*.

jentradure [jentra'dure] *f* vhod *m*, dostop *m*; ***vê ~*** imeti dostop (do); *Douglas si jere tacât tor di Wilde parcè che al jere cognossût e al veve ~ in ducj i ambients chic di Londre. (Bel)*.

jentrance [jen'trantʃe] *f* 1. vhod *m*, dostop *m*; *puartons di ~* vhodna vrata; *su la ~ da tribunâl di Turin*.

Jeove ['jɛove] *kr.i f* Jehova *f*; ***testimonis di ~*** Jehove priče, jehovci; *a dan di ebreus, deportâts "politichis", rom, omosessuâi e testimonis di ~, e tante int ristielade ator pe Europe. (Leng)*.

jêr ['je:r] *f (BrLi)* → ***jeri***.

jerachizâ [jeraki'dza:] *tr* hierarhizirati; *organizâ e di ~ dute la cognossince umane midiant di un strasordenari. "teatri de memorie". (ud.camcom)*.

jerachizât [jeraki'dza:t] *f* hierarhiziran; *Deventadis buinis di realizâ 'tor ator une rêt jerachizade di chês altris vilis piçulis e miezanis (Pa 04/03)*.

jerarchic [je'rarkik], **-iche** *adj* hierarhičen; *Dal moment po che i pilastris a son di disponi daûr di un ordin ~ (Pa 03/12)*; *De bande de int La Glesie che e sta plui dongje a la int e che e je mancul jerarchiche (Pa 04/03)*.

jerarchie [jerar'kie] *f* hierarhija *f*; *La esperience europeane des «areis feudâls autonimis insuazadis intune ~ piramidâl (Pa)*.

jerarcje [jerar'qe] *m* hierarh *m*.

jeratic [je'ratik], **-iche** *adj* hieratičen; *al è compagn di nô e come mission al è stât metût tune curnîs jeratiche, al limit de trassendence. (Pa 03/11)*; *Se Pio IX i à dade impression di un om spirtuâl e bon, la figure jeratiche di Leon XIII (Bel)*.

jerbaç [jer'batʃ] *m* BOT 1. slak *m* (*Convolvolus arvensis*) 2. plevel *m*.

jerbarûl [jerba'ru:l] *m* → ***erbarûl***.

jerbe ['jɛrbe] *f* 1. trava *f*; ***in ~*** bodoči; ***~ cjative*** plevel; ***~ luise*** erba luisa; *E par digjerî: licôr da ~ luise (Natisone/furlanis)*; ***mangjâ in ~ la sô jentrade/ mesade*** zapraviti svoj dohodek v naprej; ***murî in ~*** prezgodaj umreti; ***un fîl de ~*** travna bilka 2. ***jerbis*** zelenjava *f*.

?? *jerbis matis* *a son di disterpâ lis jerbis matis, al è di coltâ (PauluzzoN)*

jerbe bicine [~ bi'tʃine] *f* BOT (*Linaria Cymballaria Mill.*).

jerbe brune [~ 'brune] *f* BOT zlatica *f* (*Ranunculus arvensis*).

jerbe caiarie [~ kai'arie] *f* BOT lakota *f* (*Gallium verum*).

jerbe curtisse [~ kur'tise] *f* BOT glistnik *m*, stoklasa *f* (*Brachypodium pinnatum Beauv.*).

jerbe cjanine [~ qa'nine] *f* BOT pasje zelišče *n* (*Solanum nigrum*); → ***jerbe more***.

jerbe cjavrine [~ qa'vrine] *f* BOT (*Centaurea iacea L var. vulg.*).

jerbe dai mats [~ dai 'mas] *f* BOT volčja jagoda (*Paris quadrifolia*).

jerbe dai pedôi [~ dai pe'do:i] *f* BOT → ***pedoglite***.

jerbe dal aiar [~ dal 'aiar] *f* BOT → ***pistole rosse***.

jerbe dal cop [~ dal 'kai] *f* BOT navadna plahtica (gospina trava) (*Alchemilla vulgaris*).

jerbe dal ghiti [~ dal 'giti] *f* BOT → ***sparnacele***.

jerbe dal gomit [~ dal 'gɔmit] *f* BOT bela čmerika *f* (*Veratrum album*).

jerbe da la incoronadure [~ inkorona'dure] *f* BOT (*Stachys arvensis*).

jerbe dal lat zâl [~ lat 'dža:l] *f* BOT (*Chelidonium maius*); → ***celidonie***.

jerbe dal soreli [~ dal so'rɛli] *f* BOT travniška kozja brada (*Tragopogon pratensis*); → ***arzile, panelat.***.

jerbe de fiere [~ fi'ɛre] *f* BOT svedrc *m*, tavžentroža *f* (*Erythraea centaurium*); → ***cine di prât***.

jerbe de Madone [~ ma'dɔne] *f* BOT 1. dišeča balzaminka *f* (*Tanacetum balsamita*); 2. → ***jerbe de pice***.

jerbe de pice [~ 'pitʃe] *f* BOT navadna črnobina *f* (*Scrophularia nodosa*).

jerbe de piere [~ pi'ɛre] *f* BOT ?? (*Spiraea filipendula*); → ***cavriole***.

jerbe de ploie [~ 'ploie] *f* BOT kompava *f*, bodeča neža *f* (*Carlina acaulis*).

jerbe di Adam [~ 'adam] *f* BOT (vrsta orhideje) pegasta kukavica *f* (*Orchis maculata*).

jerbe di âf [~ 'a:f] *f* BOT medenika *f* (*Melissa officinalis*).

jerbe di brucje di garoful [~ 'bruqe di ga'rɔful] *f* BOT → ***voli di jeur***.

jerbe di cai [~ 'kai] (t. **jerbe dai cai**) *f* BOT hermelika *f* (*Sedum maximum, telephium*); → ***fave grasse, fave forade***.

jerbe di centmilfueis [~ tʃentmilfu'ɛis] *f* BOT rman *m* (*Achillea millefolium*).

jerbe di ogni mâl [~ 'ma:l] *f* BOT (*Hypericum Androsaemum*).

jerbe di ogni mês [~ 'me:s] *f* BOT prisadna zel *f* (*Senecio vulgaris*).

jerbe di rabie [~ 'rabie] *f* BOT → ***jerbe love***.

jerbe di San Zuan [~ sandžu'an] *f* BOT šentjanževka *f* (*Hypericum perforatum*).

jerbe di San Jeroni [~ sanie'rɔni] *f* BOT → ***condrede***.

jerbe di San Job [~ san'iɔp] *f* BOT (*Stachys germanica*).

jerbe di Sante Polonie [~ po'lɔnie] (t. **Sante Polonie**) *f* BOT zobnik *m*, blen *m* (*Hyoscyamus niger*); ***~ cul flôr blanc*** BOT (*Hyoscyamus albus*).

jerbe di tai [~ 'tai] *f* BOT → ***pistole rosse***.

jerbe di ton [~ 'ton] *f* BOT → ***rose di ton***.

jerbe dragone [~ dra'gone] *f* BOT pehtran *m* (*Artemisia dracunculus*); → ***peltri***.

jerbe fuart [~ fu'art] *f* BOT kislica *f* (*Rumex acetosa*); → ***asedule di prât***.

jerbe laponie [~ la'pɔnie] *f* BOT → ***laponie***.

jerbe love [~'lɔve] *f* BOT predenica *f* (*Cuscuta europaea*); → ***vôl, laniç, jerbe di rabie, martinaç***.

jerbe luise [~ lu'ize] (t. **luise**) *f* BOT citronasta verbena *f*.

jerbe madriarie [~ madria'rie] *f* BOT → ***madriarie***.

jerbe marsine [~ mar'sine] *f* BOT abrašica *f* (*Artemisia abrotanum*).

jerbe maure [~ 'maure] *f* BOT abrašica *f* (*Melampyrum nemorosum*).

jerbe mediche [~ 'mɛdike] (t. **mediche**) *f* BOT lucerna *f* (*Medicago sativa*); *si usave meti fûr dal puarton une forcjade di starfoi o di ~ o di fen (Natisone/miti)*; → ***jerbe spagne***.

jerbe mediche zale [~ 'džale] (t. **mediche zale**) *f* BOT srpasta meteljka *f* (*Medicago sativa var. falcata*).

jerbe mediche salvadie [~ sal'vadie] (t. **mediche salvadie**) *f* BOT šmarna detelja (pisana) (*Coronilla varia*).
jerbe miserie [~ mi'zɛrie] (t. **miserie**) *f* BOT sorte tradeskancij (*Tradescantia virginiana*).
jerbe more [~ 'mɔre] *f* BOT → ***jerbe cjanine***.
jerbe muel [~ mu'ɛl] *f* BOT galica *f* (*Patrietaria officinalis*).
jerbe nere [~ 'nɛre] *f* BOT 1. → ***jerbe brune*** 2. → ***jerbe de pice***.
jerbe passare [~ 'pasare] *f* BOT zdravilna špajka *f* (*Valeriana officinalis L. typica*).
jerbe puce [~ 'putʃe] *f* BOT zdravilna špajka *f* (*Valeriana officinalis L. typica*).
jerbe purcitarie [~ purtʃi'tarie] (t. **purcitarie**) *f* BOT (*Hypochaeris radicata*).
jerbe rave [~ 'rave] (t. **jerberave**) *f* BOT pesa *f* (*Beta vulgaris*).
jerbe riçularie [~ ritʃu'larie] *f* BOT netrsk *m* (*Sedum acre*); → ***riçui***.
jerbe rogne [~ 'rɔñe] *f* BOT gadovec *m* (*Echium vulgare*); → ***gjatis celestis***.
jerbe rose [~ 'rɔze] *f* BOT vrsta dišeče pelargonije (*Pelargonium capitatum W.*).
jerbe rosse [~ 'rɔse] *f* BOT inkarnatka *f* (*Trifolium incarnatum*).
jerbe saite [~ sa'ite] *f* BOT navadna streluša *f* (Sagittaria sagittifolia).
jerbe spagne [~ 'spañe] *f* BOT → ***jerbe mediche***.
jerbe strangolade [~ strango'lade] *f* BOT (*Genista sagittalis L.*).
jerberave [jerbe'rave] *f* pesa *f* (*Beta vulgaris*).
jerbete rave [~ 'rave] *f* BOT → ***jerbe rave***.
jerbôs [jer'bo:s], **-ose** *adj* travnat, traven; *che no nus dîs nuie su lis carataristichis fisichis di cheste... estension jerbose. (Pa).*
jerbucis [jer'butʃis] *fpl* 1. užitna dišeča zelišča; *o il soreli che lu inceave e al inluminave rivâi, strops di violis, primulis e jerbucis. (scritorsfurlans)* 2. BOT blitva *f*; → ***blede***.
jerbum [jer'bum] *m* povrtnina *f*, zelenjava *f*.
jere ['jere] *f* BOT bršljan *m* (*Hedera helix*); → ***èlare***.
jeremiade [jeremi'ade] *f* jeremijada *f*, tarnanje *n*; žalostinka *f*; *E sarès ore di finîle cun chestis jeremiadis. (Ta)*.
Jeremie [jere'mie] *os.i m* BIBL Jeremija *f*.
jerlatri [jer'latri] *(BrLi)* → ***îr l'altri***.
Jeroni [je'rɔni] *os.i m* Hijeronim *m*; *Fî di ~, fradi di Raimont e Virgjili. (GE)*.
Jerusalem [jeruza'lɛm] *kr.i m* Jeruzalem *m*; ***su la strade di ~*** .
Jervâs [jer'va:s] *os.i m* Jervas *m*; *A sarà la fie di ~, chê che e à cjolt il muini (Percude)*.
Jervasute [jerva'sute] *kr.i f* (Udin) Gervasutta.
jes ['ies] *pro* < *i + lis*
jesolâ [jezo'la:] (*jesoli* [je'zɔli]) *it* ječati, stokati, vzdihovati;
~ m stokanje *n*, vzdihovanje *n*; *e ben spergotade tal calamâr (no par altri, par no sintî il ~ di Mabile: che l'ingjustri al ruvine il scritori (Mar)*; → ***zemi***.
jesolament [jezola'mɛnt] *m* stokanje *n*, ječanje *n*; *l'ansimâ dal cjan, il strissinâ di une mace di paugne su la jerbe, il ~ di Madalene che e cole. (Mar)*.
jespe ['jespe] *f* → ***gjespe***.
jespui ['jespui] *f* → ***gjespui***.
jessi I ['jesi] (*soi, sês, e/je, sin, sês, son*, fut *sarai*, impf *jeri*, p *stât*) biti; ***cemût ese?*** kako (Vam/ ti) kaj gre? ***ce timp esal?*** kakšno je vreme? ***o soi de tô/ sô..*** strinjam se s teboj/ z Vami; ***~ al complet*** biti polno zaseden; *"O sin al complet" dissal cuanche Diu al volè, cence cjalâ E. (Sg)*; ***~ a stâ*** nahajati se; *ma al sa ancje che a Mosche e je a stâ la plui grande comunitât tartare dal mont. (Pa 7/2000)*; ***~ ce che al è al è*** kar je, to je; *Ma zaromai ce che al è al è. (Bibl-Az)*; ***~ chel istès*** biti vseeno; ***~ cunfinant*** mejiti na, biti soseden komu; *Regjons e tieris che, jessint cunfinantis e compagnis des nestris (Pa 02)*; ***~ de bande di*** biti na strani koga; *biel che Satane al è de bande dai criminâi (Pa 04/04)*; ***~ di presidi*** *salacôr dome lis fameis dai soldâts che a jerin di presidi. (JM)*; ***~ dispost*** biti pripravljen (namen); *E i domandi se il so amî al sarès dispost a dâmi une man tal gno lavôr. (BrLi)*; ***~ di vie*** biti odsoten; *che al podeve domandâ a chei de imprese, che a jerin di vie, (Sg)*; ***~ just*** biti pravičen; *Par jessi juscj, la furlanetât e va plui in là de diocesi di Udin, cjapant dentri dute la part furlane dai teritoris dal patriarcjât aquileiês. (Pa 02)*; ***~ fûr la cjacare*** govorilo se je; *tant che a un cert pont e jere fûr la cjacare che al voleve convertîsi. (Bel)*; ***~ in doi*** biti v dvoje, biti dva; *come che al veve pensât: bisugnave jessi in doi,.. (Sg)*; ***~ in lighe*** biti v (vojaški) zvezi; *cul imperadôr di orient a jerin in lighe. (JM)*; ***~ par (colâ)*** biti pri tem, da (pade); *o soi che o (spieti)* že (čakam), sem pri tem, da (čakam); *o soi a dîti* rad bi ti povedal; ***jessint che*** glede na to, da; ***~ lis spinis*** *E. si visà che e jere une altre volte su lis spinis.. (Sg)*; ***se o fos in te*** na tvojem mestu; *No fasarès tant il bulo, se o fos in te.* Na tvojem mestu se ne bi tako napihoval." *(Sg)*; ***~ sigûr di se stes*** biti prepričan o sebi; *O confessi di no sei stade une femine masse sigure di me stesse e, pardabon no m'e sint di dâ judizis e di fâ critichis (Pa 11/99)*; ***~ su lis sôs*** biti samosvoj; *Al è un tipo che al sta une vore su lis sôs, (Sg)*; ***~ te bocje dal lôf*** *Tant a dî che o sin te bocje dal lôf. (La 03/02)*; ***~ un che al sa il so fat*** biti nekdo, ki se spozna na svoje delo *(Sg)*; ***~ usât*** biti (na)vajen; *"O soi usât cussì" (Sg)*; ***vê di ~*** mora biti;
~si *refl* ***jessisi spiegât*** biti razumljen; *Mi cjale cui sôi voi smamîts e smarfiâts e o pensi di no seimi spiegât dal dut. (BrLi)*;
~ m bitje *n*, bivanje *n*; *Il pinsîr di cjatâmi cun Otti al parone dut il gno jessi. (BrLi)*; ***lassâ un tal so ~*** prepustiti koga svoji usodi; ***stâ tal so ~*** ostati samsvoj, ohraniti svoj značaj; ***tornâ tal so ~*** spet biti tak kot prej.
jessi daûr a [~ da'u:r a] *it* biti na tem da; *E. al jere daûr a cjapâ la cjadree (Sg)*; *O magari a svoglitâ se la femine di Andree e jere a palaç o se e jere daûr a scjaldâ il jet dal Collorêt. (Mar)*; *La situazion economiche dificile che al è daûr a vivi il Friûl Vignesie Julie si pues viodile ancje dai dâts de casse integrazion. (Onde)*; ***jessi ~ a fâ alc*** biti na tem nekaj storiti; *a son daûr a fâ sù une citât tal plan. (Cad/furlan)*.
jessi II ['jesi] *it* → ***jessî***.
jessî [je'si:] (*jes, jessis, jes*) (t. **jessi**) *it* iti ven, izstopiti; priti ven; → ***saltâ fûr***.
jessint che [je'sint ke] *co* → ***jessi***.
jessude [je'sude] *f* 1. izhod *m*, izstop *m*; *La base viscositât e jude ancje la ~ dai gas (Stromboli)*
2. avtocestni izhod; *De Autostrade Udin-Tarvis, ~ Carnia, km 12 (Leng)*; *~ Udin Nort* izvoz Videm Sever
3. izdatek *m*, strošek *m* 4. izdaja *f*; *Al dì di vuê o stin spietant la ~ dal sest volum "Zontis" (Natisone/tellini)*
5. ***Jessude*** pomlad *m*.
Jesu ['jezu] *os.i m* → ***Jesù***.

Jesù (Crist) [je'zu] *os.i m* Jesus (Kristus) *m.*
jesuit [jezu'it] *m* 1. REL jezuit *m* ; *Pre Mirko Pelikon, ~ gurizan, al è il gnûf responsabil (Pa)* 2. FIG svetohlinec *m*, licemer *m*.
jesuitic [jezu'itik], **-iche** *adj* jezuitski.
jesuitisim [jezui'tizim] *m* jezuitizem *m*.
Jesus [jezu'it] *m* → ***Jesù***.
jesus ['jezus] *int* ježeš!
~ *m* ***un ~*** trenutek.
jet ['jɛt] *m* 1. postelja *f*; ležišče *n*; ***butâsi in ~*** bolan ležati v postelji; ***fâ il ~*** postiljati; ***~ di dôs personis/ ~ nuviçâl*** zakonska postelja; ***lâ tal ~*** iti v posteljo; leči, iti spat; ***no disniçâ ~*** ne dotakniti se postelje, nič ne spati; ***puest ~*** ležišče *n*; *Tra i dâts di chest scandai o cjatìn che i puescj ~ tal teritori comunâl a son 189..(O)*; ***taule e ~*** hrana in prenočišče;
2. žimnica *f*; *un ~ di lane* volnena žimnica; *un ~ di grene* žimnica iz žime; *al à usât a durmî sul ~ di plume*; → ***stramaç*** 3. AGR (iz listja, sena ipd.) (na)stelja *f*; *il ~ dai cavalîrs (F)* 4. struga *f* (reke); *il ~ dal flum* struga *f*, korito *n* reke;
deriv. *jetat, jetaç, jetaçat, jeton, jetin, jetisin, jetut, jetuç, jetuçat*.
jete ['jɛte] *f* → ***ete***.
jetere [je'tɛre] *f* ARH ogrodje postelje, posteljnjak *m*; *Norine a butà vie i linzûi, si sentà su la spuinde de ~*; → ***cocjete***.
jeul ['jɛul] *m* BOT → ***gneul***.
jeur ['jɛur] (t. **gneur**) *m* ZOOL zajec (*Lepus*); *O viodevi un ~ cui cuars e o capivi che o jeri al Cjaçadôr, ma plui grant, cence misure e plen di int che e vosave. (BrLi)*;
~ *adj* zajčji.
jeure ['jɛur] *f* ZOOL zajklja *f*.
jevâ [je'va:] *tr* 1. dvigniti, vzdigniti 2. postaviti, povzdigniti (npr. spomenik) 3. odstraniti, odvzeti 4. dvigniti (denar);
~ *it* vstati (s postelje), dvigniti se; PROV *Bisugne là a durmî cence fâssal dî e jevâ cence fâsi clamâ . (ProvBr)*; *al jeve tart* pozno vstane; ***~ in pîts*** postaviti se na noge; ***~ in senton*** *Jê alore e davierç i voi, e viodût Pieri, e jeve in senton. (Bibl-Az)* 2. vzhajati (sonce);
~**si** *refl* vstati (s postelje), dvigniti se; *Jevâsi denant dî (Verone)* ostati pred zoro;
~ *m* (sončni, lunin) vzhod *m*.
jevâ sù [~ 'su] *tr* vzdigniti, dvigniti kvišku;
~ *it* dvigniti se, vstati (s postelje).
jevâ il svol [~ il 'zvɔl] *tr* vzleteti.
jevade [je'vade] *f* 1. vstajanje *n*, dviganje *n*, dvig *m* 2. odvzetje *n*, jemanje *n* 3. POL vstaja *f*, upor *m* 4. (sonce) vzhod *m* 5. cesta na nasipu 6. razum *m*, razumnost *f*; *jê si visave simpri miôr che al veve dal so om, la ~, la cjaminade, il mût di movisi (Sg).*
jevât [je'va:t], **-ade** *adj* 1. dvignjen, vzdignjen 2. vzhoden; ***grup di ~*** vzhodna (jezikovna) skupina); *lis fevelis de Italie peninsulâr cul rumen a fasin il grup di ~ (lacomugne)*; ***a soreli ~*** na vzhodu; *Chest fat al veve tocjât di dongje ancje il Friûl Vignesie Julie che, a soreli ~, al confine propit cu la Republiche di Slovenie (Onde).*
Jevât [je'va:t] *m* vzhod *m*; *…e al fevelave di ints diviersis che a vignivin di ~ (Pa 2002)*; *dulà che salacor a votaran ancje milions di citadins de Europe di ~. (Pa 02).*
jeve ['jɛve] *f* 1. MEH vzvod *m* 2. VOJ (vojaški) nabor *m*; *Par chei soldâts todescs, ma ancje pai 470 mil citadins europeans che ai timps de prime vuere mondiâl no àn ubidît a la jeve militâr (Pa 05/05)* 3. odtegljaj *m*, odvzem *m*.
jeve e pon ['jɛve] (t. **pon e jeve**) v: netrdega zdravja, bolehen, slaboten.
jihad ['džihad] *m* džihad *m*; *il tiermin ~ nol volte il concet di vuere sante, il so sens leterâl al è: sfuarçâsi par otignî alc (Pa).*
jo ['jo] *pers pro* jaz; ***come ~*** kar se mene tiče; *Cundiplui il curriculum psicologjic dal frut (Jo, sens di Se, Identitât) (mediateca-codroipo).*
Joachin [joa'kin] (t. **Juchin**) *os.i m* Joahim *m*; (demin) → ***Chin***.
Joane [jo'ane] *os.i f* Johana *f*; *joibe, jeche, judiç, jutori, jôf, jerbe, justiziâ, ~,.. ecet. (Verone).*
Job ['jɔp] *os.i m* BIBL Job *m*; ***puar ~*** revež *m*, revček *m*.
jodi ['jodi] *tr* → ***viodi***.
jodût [jo'du:t] → *(Pasian di Prât)* ***viodût***.
jôf ['jo:f] *m* 1. (volovski) jarem *m*; *E chest beolc dongje dal ~? (Mucci)* 2. FIG jarem *m*, suženjstvo *n*; *Infat i ebreos alore a spietavin disperatementri l'avent dal messie che ju vorès liberâts dal ~ forest. (Pa 03/8)*; ***jessi sot ~*** biti pod jarmom 3. GEO jarem *m*, gora v obliki jarma.
Jôf di Cregnedûl [~ di kreñe'du:l] *g.i m* Jof di Cregnedul.
Jôf di Miezegnot [~ di miedže'ñot] *g.i m* Poldnašnja špica *f* (2087 m).
Jôf di Montâs [~ di mon'ta:s] *g.i m* Montaž *m* (IT Montasio, DE Montasch).
joge ['joge] (t. **loge**) *f* sani *fpl*.
joh ['jo] *int* oh!
johi ['joi] *int* ojoj! (izraža začudenje, bol).
joi ['joi] *int* joj! *~, puare! – a suspirin lis devotis. – Ese muarte?" (glesie).*
joibe ['joibe] *f* četrtek *m*; *te setemane des trê joibis* dan, ki nikoli ne bo prišel; ***~ grasse*** debeli četrtek; *che je orepresint leade 'es costumancis, pupûr vint limitât lis mascaradis tai dîs di ~ grasse e de ultime zornade di carnevâl, e reste tradizionaliste. (Scf)*; ***~ sante*** veliki četrtek; *Ma vuê e je ~ sante. (Sg).*
joiolâ [joio'la:] *tr* (*redko*) zdihovati, pritoževati; → ***jesolâ***.
joisus ['jɔisus] *int* ježeš!; *"~!"a jesolà comari raze dute sberlufide (Zili)*; *~, ce sacrabolt! (Tolazzi).*
Joisusgno ['jɔisusño] *int* ježeš marija!; *~, se son mocade lassantmi culì indurmidît! (ShW).*
joisusmariesignôr ['jɔisus] *int* ježeš marija! bože mili!; *che se si intopisi a viodi che tu sês magari ancje un fregul plaiât (~, cjale ca!) (Urli).*
Jolande [io'lande] *os.i f* Jolanda *f*; *e lâ di ~ tal doman, cul soreli. (Sg).*
Jole ['jole] *os.i f ?? La delegazion e jere componude dal puartevôs dal Comitât Carli Pup e di Arnaldo Baracêt, Zuan Biasat, Sandri Carrozzo, Adrian Cescje e ~ Namor.(Pa 02).*
joncs ['jɔnks] *mpl* AGR ojnice *fpl*.
jonç ['jɔntʃ] E1 in E3 → ***jonzi***.
jone ['jone] *f* strešni tram, greda *f*; *Une ~ cjadude a traviers dal jet a veve copât sâr Cec. (Percude)*; → ***cuarde***.
Jone ['jone] *os.i m* Jona *f*.
jonte ['jonte] *f* POL hunta *f*; *a la indipendence e tal 1810 e ven nomenade une ~ al puest dal vice re (Vichi)*; → ***zonte***.

jonzi ['jonzi] (*jonç, jonzis, jonç*) *tr* 1. dohiteti; doseči, priti do; dobiti ; 2. doseči (nek cilj, namen); *che inte ricercje di une formulazion definitorie e je in conclusion rivade a ~ un risultât1. (SiF 02/2, 139)*;
→ (bolj obič.) ***rivâ***.
Jordan [jor'dan] *r.i m* Jordan *m*.
Jordanie [jor'danie] *kr.i m* Jordanija *f*.
Josafat [joza'fat] *kr.i m* BIBL Jozafat *m*.
Josef [jo'zɛf] *os.i m* Jožef *m*; ***san Josef*** sveti Jožef; (demin.); → ***Sef***.
Josefine [joze'fine] *os.i m* Josipina *f*, Jožefina *f*; (demin.); → ***Sefine***.
Jost ['j st] *os.i m* ?Jošt *m*; *e di so cusin ~, e al veve il so dafâ parvie di une rivolte religjose in Moravie. (JM)*.
jote ['j te] *f* KUL jota *f* (jed); *Achì e reste la curiose usance di puartâ vie la "panicia" (~ di vuardi) (La/tradizions)*; // iz furl. tudi sl. *jota*, kar je preko p.lat. *iutta* 'juha' prevzeto iz gal. **iutta*, kar kaže npr. stir. *íth* 'kaša'.
jovets [jo'vɛts] *mpl* majhni jarmi (loki) pri konjskem ovratniku.
ju I [ju] *art. mpl* ARH → ***i***.
ju II [ju] *pers 3pl* njih, jih; ***jo ju viôt*** vidim jih.
jù ['ju] *adv* dol, doli, spodaj; *di Glemone in jù o ai simpri durmît* od Gumina naprej sem vedno spal; ***sù e jù*** gor in dol; sem in tja; naprej in nazaj; ***par sù e par jù*** na dolgo in široko;
jù par ['ju par] *prep* 1. prostorsko (dol, navzdol) po; *e ~ che strade blancje* in po tej beli cesti 2. časovno med, med časom; ***jù pe gnot*** ponoči 3. (izraža nasprotje) proti; *al è simpri che al tampieste jù pai sindics e prefets*; ***voie sù o voie jù*** hočeš nočeš.
jubâl [ju'ba:l] (*pl* ***jubâi***) *m* dolga, debela prekla pri vozu, s katero se potlači tovor.
jubileu [jubi'lɛu] *m* jubilej *m*, obletnica *f*, sveto leto *n*.
jubilât [jubi'la:t], **-ade** *m* upokojen; *Alessandra Guerra, che a àn proponût di compensâ il diretôr ~ (Pa 02/10-11)*.
Juchin [ju'kin] *os.i m* → ***Joachin***.
judâ [ju'da:] *tr* pomagati, nuditi pomoč, skočiti na pomoč; *che Diu nus judi!* bog pomagaj!;
~**si** *refl* pomagati si; PROV *chel che si jude, ancje Diu lu jude* .
judaic [ju'daik], **-iche** *adj* judejski, judovski, židovski.
judaisim [juda'izim] *m* judovstvo *n*, židovstvo *n*.
Jude ['jude] *m* 1. Judež *m*; ***~ boe!*** 2. FIG izdajatelj *m*, judež *m*.
judicâ [judi'ka:] (*o judichi* [ju'diki]) *tr* 1. pre-, raz-soditi, izreči sodbo; *La nestre Leç judichie forsit cualchidun cence vêlu prime scoltât..? (Bibl-Zn)* Ali naša postava koga sodi, če ga prej ne zasliši.. ?
2. smatrati, presoditi.
judicant [judi'kant] *adj* sodeč;
~ *m* sodnik *m*.
judicât [judi'ka:t] *m* razsodba *f*.
judici ['jude] *m* → ***judiç***.
judiç ['juditʃ] *m* sodnik *m*; *Ai 20 di Fevrâr, par ordin dal ~ de "Audencia Nacional" (Basc)*; *Mi àn contât che tal domo di Vençon, tal tombâl di mieç, al jere metût un ~ carintian. (BelFa)*.
judis ['judis] (*pl* ***judis***) *m* → ***judiç***.
Judite [ju'dite] *os.i f* Judita *f*.
judizi [ju'ditsi] *m* 1. presoja *f*, (raz)sodba *f*; mnenje *n*; *~ universâl* vesoljna sodba 2. razumnost *f*, pamet *m*, razsodnost *f* 3. sodišče *n*; proces *m*, sodna razprava *f*; ***dì dal ~*** sodni dan; *Forsit (al è di augurâsal) nancje in te dì dal ~ no si savarà des frustrazions, des tentazions, des fantasiis, des morbositâts (BelAlci)*.
judiziari [juditsi'ari] *adj* sodni, sodnijski; *i procès judiziaris*; *..che no acetaran nissun tai ocupazionâl cu la scuse de vicende judiziarie che e interesse la Burgo.(O)* sodnijska zadeva; *al à fat scjas il câs ~ di Sotiris Bletsas, un militant pe democrazie..(Pa)* sodnijski primer; ***aule judiziarie*** sodna dvorana.
judiziôs [juditsi'o:s], **-ose** *adj* uvideven; razumen; preudaren; *Considerât dut chel che si spindarà, in curt, pe realizazion dal Coredôr 5, mi semearès ~ proviodi il logament dilunc cheste trate (La 06/3)*.
judo ['džudo] *m* judo *m*, džudo *m*; *Doi ju apontaments cul ~ pre-agonistic, vie pal mês di Fevrâr. (Pa 04/02)*; *si fâs la XXII edizion dal Trofeu internazionâl di ~ Citât di Tumieç (Pa)*.
Judri ['judri] *r.i m* (mejna reka med Avstrijo in Italijo pred 1918); *la plui disperade propagande cuintri da la Austrie che a comandave ancjemò di là dal ~. (JM)*.
jufufui [jufu'fui] *int* hura!
Jugn ['juñ] *m* junij *m*, rožnik *m*; *lis elezion dai gnûfs sindics dai 33 Comuns de nestre regjon clamâts al vôt ai 10 di ~..(O)*; *Vinars prin di Jugn i dipendents ..a fasaran siopar (O)* V petek prvega junija..
jugosclâf [jugos'kla:f] *adj* in *m* → ***jugoslâf***.
jugoslâf [jugo'sla:f], **-ave** *adj* jugoslovanski;
~ *m* Jugoslovan *m*; *Al è il câs de Valdoste, .., dal Südtirol cu la lenghe todescje, e dai slovens (ex-jugoslâfs) (Pa 05/04)*.
Jugoslavie [jugo'slavie] *kr.i f* Jugoslavija *f*.
juhi ['juhi] *int* uh! av!
juke box ['juh??] *m* juke box; *chei sentâts sot la tetoie a cjantavin daûr dal juke box, che di dentri urlave a dut volum (MazzonIol)*.
Juli ['juli] *os.i m* Julij *m*; ***~ Cesar*** Julij Cezar; *~ Cesar, prin di lâ te Galie Transalpine.(Cadorini/furlan)*.
Julian [juli'an] *os.i m* Julijan *m*.
julian [juli'an] *adj* julijanski (se nanaša na julijsko krajino); *Vie pal mês di Zenâr, la "Società di Minerva" di Triest e organize 3 convignis sui aspiets culturâi di 3 etniis che a àn marcât in sot la storie juliane. (Pa 03/12)*; *L'auto-guvier dal popul furlan e dal popul ~ si realize in formis (La 05/6)* ;
~ *m* Julijanec *m* (se nanaša na julijsko krajino); *Inte regjon che o vin vuê i furlans a son 940 mil, i julians 240 mil (La 07/03)*.
Juliane [juli'ane] *os.i f* Julijane *f*.
julianizazion [julianidzatsi'on] *f* POL julijanizacija *f*; *fermant la ~ dal Friûl-V. J. (Pa 06/2)*
Julie ['julie] *os.i f* Julija *f*; *scrits par consei e cuasi incitament dal nevôt Domeni Asti, fi di sô sûr ~ (GP)*.
Julie ['julie] *f* v: ***regjon ~*** Julijska pokrajina; *ce pes monts de region ~.(JM)* ; ***Alps Juliis*** Julijske Alpe *(Pa)*; *la dificoltât di gjestion dai doi parcs regjonâi - chel des Dolomitis Furlanis e chel des Prealps Juliis (Pa)*.
Julius ['julius] *os.i m* Julij *m*.
jungle ['jɛt] *f* džungla *f*; *chei che par cualchidun a son i confins di une ~ insiliose, par altris a son dome pan cuotidian (Pa)*; *la leç de Jungle* zakon džungle.
Junon [ju'non] *os.i f* MIT Junona *f*.
junonic [ju'nonik], **-iche** *adj* junonski; *Dopo o vin la junoniche cjantante Hilde (Ta)*; *Jo o cjapavi une sclese e o sgrifignavi i biei braçs di chê junoniche fantate (Ta)*.
jupaldì [ju'non] → ***jù pal dì***.

Jupiter ['jupiter] *os.i m* MIT, ASTR Jupiter *m.*
jurarie ['jupiter] *al dazi dal vin plui chel dal vueli, de jurarie, des bestiis maceladis, des tassis su lis fieris...) (Mar).*
jurassic [ju'rasik], **-iche** *adj* jurski;
~ m jura *f*; *Par me al è un vonde in declino, un ~ (christianromanini).*
Juri ['juri] *os.i m* ??Jurij *m*.
juridic [ju'ridik], **-iche** *adj* pravni; *Jo no sai se chest al è pardabon vêr pal aspiet ~. (Pa 02).*
juridichementri [juridike'mentri] *adv* pravno.
jurie [ju'rie] *f* 1. JUR porota *f*; razsodišče *n*; ***~ di onôr*** častno razsodišče *n* 2. žirija *f*; *I tescj ju scrutinarà une ~. (Codroip, Avis).*
jurisdicent [juris'ditʃɛnt] *m* vršilec jurisdikcije; *O crôt che al sedi il moment just par fâ viodi la union de Glesie e dai jurisdicents. (Mar).*
jurisdizion [jurisditsi'on] *f* jurisdikcija *f*; sodni okoliš *m*.
jurisprudent [jurispru'dɛnt] *adj* pravoslovec *m*, pravnik *m*.
jurisprudence [jurispru'dentʃe] *f* pravoznanstvo *n*, jurisprudenca *f*; *..di zovin al studià ~ a Lipsie e Strasburc. (Eg)*; *rispietâ la ~ constituzionâl (Pa 03/10).*
jurisprudenziâl [jurisprudentsi'a:l] *adj* ?? *là che prin d'in chê volte la materie e jere stade considerade di une legjislazion episodiche e di elaborazion ~. (Pa 03/5)*
jurist [ju'rist] *m* pravoslovec *m*, pravnik *m*, jurist *m*; *za colaboradôr te stesure dal "Statût" e amì dal ~ sassinât des "Br", Marco Biagi. (Pa 02)*; *A son cetantis lis convignis di juriscj (Pa 02).*
jus ['jus] *m* 1. pravo *n*, pravica *f* 2. moč *f*, oblast *f*, veljava *f*.
jusdicent [jusdi'tʃɛnt] *m* vršilec jurisdikcije.
juslaborist [juslabo'rist] *m ?? o comencìn a verificâ i risultâts de vision profetiche di un om di pâs, socialist, riformist no liberist, profont studiôs ~ e di grant coraç civîl. (Pa 03/5)*
juspatronât [juspatro'na:t] *m ?? cuintri il parê vincolant dal municipi, che al veve il dirit di ~. (BelAlci).*
Jussà [ju'sa] *kr.i f* (Puart) Giussago.
just ['just] (*pl* ***juscj***) *adj* 1. pravilen, prav, korekten, pošten, dober, v redu; *Une peraule di ben e juste une malegrazie mâl fate . (ProvBr)*; ***al è di ~*** prav je; ***jessi ~*** biti pravičen, pošten; *Par jessi juscj, la furlanetât e va plui in là de diocesi di Udin (Pa 02)*; *spietade par Nadâl 2001 e che Millennium al somee jessi juste une cercje piçule (Int)* 2. primeren, ustrezen 3. (zdravje) zdrav, v redu; ***~ di çurviel*** pri zdravi pameti; *Lis aganis, di chel che o ai rivât a capî dai vecjos, a jerin feminis no tant justis di çurviel (Natisone/miti)*;
~ adv prav, pravilno, korektno, točno;
~ m (kar je) pravilno *n*.
Just ['just] *os.i m* Just *m*; ***San ~*** Sveti Just; *daspò che la citât di San ~, par colpe di une vuere nazionaliste pierdude e disgraciade (La 03/03).*
justâ [jus'ta:] *tr* 1. popraviti, u-, pri-rediti, poravnati; (po)zdraviti; ***dut si juste*** vse se uredi; ***~ i conts*** poravnati račune; *A tornâ a lei ce che a declaravin in Consei 7 mês indaûr components autorevui dal guvier atuâl no si rive propit a ~ i conts. (Pa 03/11)* 2. spraviti (sprte strani), zediniti; ***~le cun un*** pobotati se z nekomu;
~**si** *refl* 1. sporazumeti se 2. urediti se.
justadure [justa'dure] *f* popravilo *n*, poprava *f*; *~ continue de lenghe daûr de dimension comunicative atuâl. (Lenghe 2000).*
justament [justa'ment] *m* 1. ureditev *f*, poravnava *f*, poprava *f*; *il ~ des liniis di traspuart urban (CoUd)* 2. umiritev *f* 3. sporazum *m*.
juste ['juste] *adv* 1. prav, ravno, točno, natanko; *„~" dissal un altri. A vevin un pressopôc ducjidoi i agn di E. (Sg)*; ***~ cumò*** prav zdaj 2. komaj, brž, samo; ***~ ~*** komaj komaj.
justeapont [justea'pont] *adv* natančno, natanko.
justeben [juste'ben] *adv* 1. ravnokar 2. (uvaja govor) dobro, če pomislim; *~, o ai cjatât doi fradis di lui, i plui zovins, ti mandin a saludâ (Enrico)*;
justeben che [juste'ben ke] *adv* dobro, da.
justece [jus'tetʃe] *f* 1. pravilnost *f*, primernost *f*; *Il resonîr al è responsabil de ~ dal inventari (CoTav)* 2. natančnost *f*.
justeclotiis ['just??] *m* mirovni posrednik *m*, mirovnik *m*, pomirjevalec *m*.
justementri [juste'mentri] *adv* pravilno, pravično.
justificâ [justifi'ka:] (*o justifichi* [justi'fiki]) *tr* opravdati, opravičiti; *no acetìn che si ledi indevant a inventâ scusis par ~ il fat che la leç.. (Provincia)*; *la plui biele preiere no le à fate il fariseo just, ma il publican pecjadôr, che al è tornât a cjase justificât (Bel).*
justificazion [justifikatsi'on] *f* opravičilo *n*, opravdanje *n*; ***vê ~*** imeti opravdanje; *ciertis pôris dai Paîs di imigrazion no àn gran ~ (Pa).*
Justin [jus'tin] *os.i m* Justin *m*.
Justine [jus'tine] *os.i f* Justina *f*.
Justinian [justini'an] *os.i m* Justininijan *m*.
justisiâ [justizi'a:] (*o justisii* [justi'zii]) *tr* tarirati, normitati merilne naprave.
justiziâ [justitsi'a:] (*o justizii* [justi'tsii]) *tr* justificirati, izvršiti smrtno obsodbo; *Al fo justiziât dal 1601 a Pordenon. (Natisone/furlanis).*
justizie [jus'titsie] *f* 1. pravičnost *f*, pravica *f*; ***erôr de ~*** pravna napaka; *A'nd jere di chei che a lavin ator cul cjâf, e a contavin ducj di jessi vitimis di cualchi erôr de ~. (Sg)* 2. kazen *f*.
Jutìs [ju'tis] *kr.i m* (Codroip) IT Iutizzo.
jutori [ju'tɔri] *m* **1.** pomoč *m*, pomaganje *n*, biti v pomoč *f*; *cuarp che al à vût une gruesse part intal ~ aes popolazions colpidis dal taramot. (O)*; ***clamâ in ~*** klicati na pomoč (koga); *E Diu no darâjal reson ai sièi ch'a lu clamin in ~ dì e gnot, ancje se s'intarde a dàure? (glesie); Alore lu tachin, ma lui al clame in ~ Assur (Biblie/Isaje/jentrade)*; ***jessi di ~*** biti v pomoč; *Chest imprest telematic, in sostance, al podarà jessi di ~ sei pai Ents locâi.. (O)*; ***pagjine di ~*** RAČ pomočna stran
2. pomoč *m*, podpora *f*, denarna pomoč *m*, subvencija *f*; *ancje il Comun di Udin si zovarà al ~ finanziari dal Ministeri dai internis pal prin acet e l'inseriment dai rifugjâts politics (O)* bo koristila denarno pomoč; *jutoris economics smicjâts aes impresis par comprâ machinaris in regule cu la normative europeane (O)*;
~! int na pomoč!

K

K, k ['kape] *m* črka k.
kafkian [kafki'an] *adj* LIT Kafkov; kafkovski.

kafkisim [kaf'kizim] *m* LIT kafkovstvo *n*, kafkizem *m*.
kainite [kai'nite] *f* KEM kainit *m*.
kaiser ['kajzer] *m* kajzer *m*, nemški cesar.
kaki ['kaki] *m* kaki *m* (sadež).
kamikaze [kami'kaze] *m* kamikaze; *il terorisim ~ in Israel e la "liberazion" dal Afghanistan (Pa 02/10-11).*
Kanaltal [ka'naltal] (nem.) → ***Val cjanâl***; *che in Regjon e rivuarde i furlans, i slovens e i todescs saurans, tamauês e de Kanaltal (La).*
Kant ['kant] *priimek i m* FILOZ Kant *m*.
kantian [kanti'an] *adj* FILOZ kantovski; *Il cosmopolitisim ~ nol è par un inlidrisament culturâl (Pa 05/04).*
kantisim [kan'tizim] *m* FILOZ kantovstvo *n*.
kantist [kan'tist] (*pl* ***kantiscj***) *m* FILOZ kantovec *m*.
kapò [ka'po] *f* kapo *m*, paznik iz vrst jetnikov v koncentracijskem taborišču; *alc ce pierdi al veve, e i naziscj e i Kapòs e i teorizadôrs dai cjamps lu savevin benon. (Pa 02).*
karat [ka'rat] *m* karat *m*; *di un om straordenari e duncje dificil, Felix Marchi, anarchic a 18 karats (Pa 03/12).*
karatè [kara'te] *m* karate *m*.
karintian [karinti'an] *adj* → ***carintian***.
Karintie [ka'rintie] *f* → ***Carinzie***.
Kenye ['kɛnie] *kr.i f* Kenija *f*; *L'usme dai seguaçs di bin Laden e reste la plui calcolade pai atacs teroristics in ~. (Pa).*
Keplêr [kep'le:r] *os.i m* ASTR Kepler *m*.
keplerian [kepleri'an] *m* ASTR keplerski.
kerosene [ker'??] KEM kerozin *m*;
Linde e veve impiât il kerosene e un calorut si distindeve avuâl par dut. (PauluzzoN)
kg [kep'le:r] *kratica* kg (za kilogram).
khan ['kan] *m* kan *m*; *Marc Polo al la cort dal Kublai Khan (Vichi).*
khmer ['kan] *adj* kmerski;
~ *m* Kmer *m*.
khomeinist ['kan] *m* homeinist *m*; *Ancje chi i solits khomeiniscj a voressin fâ robis mostruosis (Macjeu).*
kieserite [kiese'rite] *f* MIN kieserit *m*.
Kiev [kep'le:r] *kr.i* Kijev *m*; *di Barcelone fint ~ (Pa 03/10).*
kilêr [ki'le:r] *m* (*ang.*) kiler *m*, najet morilec *m*.
kilo ['kilo] *m* → ***chilo***.
kilogram [ki'l gram] *m* → ***chilogram***.
kilometri [ki'l metri] *m* → ***chilometri***.
Klaghenfurt ['klagenfurt] *kr.i. m* Celovec *m*;
CRAGNOLIN ANTONIO (Glemone 1809 - Klaghenfurt, Carinzie 1837)(GE).
km ['] *kratica* km (za kilometer).
know how ['] *m* know how *m*.
koinè [koi'nɛ] *f* 1. LING koine 2. knjižna furlanščina; *Tantetant al rinuncià besclet lis particularitâts locâls di ogni fate, a pro de lenghe furlane unitarie, la cussì-clamade ~. (JM, Salvâ).*
koinizazion [koinidzatsi'on] *f* koineizacija *f*; *adun cuntune panoramiche dai sfuarçs normatîfs e di ~ e dai intervents tal mont de scuele e di ministrazion (Pa 05/12)*
kosovar [koso'var] *adj* → ***cossovâr***.
Kossôf [ko'so:f] *kr.i m* → ***Cossôf***.
Kraniska Gora [koi'nɛ] → ***Craniska Gora***.
krematori [koi'nɛ] *m* → ***crematori***.
Krompus [koi'nɛ] *m* Krampus *m* (simbol zlega duha ali hudiča; *Par San Nicolò un grum di frutats si viestivin di ~, ven a stâi di diaul (sf).*
kv ['] *m* kv; *i fii a puartaran une tension nominâl di circje 220 kv (La 05/12).*

L

L, l ['ɛle] *m* črka L, l
l' ['] *art* 1. določni člen pred samoglasnikom v m. edn. *l'om* človek 2. neknjižno se rabi v besedilih tudi v ž. edn. *l'azion* itd.
la [la] *art* 1. določni člen za *f*; 2. vsak v: ***~ matine*** vsako jutro; *Al ten dentri lezions teorichis di interès gjenerâl (3 oris la ~)(romaniaminor).*
la [la] *pro* → ***le***.
là ['la] *adv* tam, tja; PROV *Jessi plui di ~ che di ca (Verone)* biti bolj mrtev kot živ; ***ca mo ~*** zdaj tu, potem tam, enkrat tu pa tam; ***domandâ cdn cemût ca e cemût ~*** spraševati koga eno in drugo, to pa ono; ***~ venci/ venti*** tam okoli/ dol; ***in ca e in ~*** sem in tja; ***par ~*** ogromen, velik; ***~ dilà → ~ di ~***; ***va ~*** ma daj, daj no.
là di là *['la di la]* adv *onstran, onkraj, na drugi stran;* Mi cjatai ~ di ~! Dulà? Un altri mont! Un lusôr frêt (Cadorini/furlan).
là jù *[la'ju]* adv *tam doli, tja doli;* ~ jù, di fat, cuant che si diseve gringo, si diseve talian. (festivaldetango)*;* ***di ~*** *od tam doli;* al rive a viodi, di ~ de puarte, drenti di une partide di balon. (tierenere).
là sù [la'su] *adv* tam gori, zgoraj; tja gor; *Ma dopo un tic di timp al sucedè alc di strani: ~, sore la spice dal tor (consorziocastelli).*
là vie [la'vie] *adv* tam doli; tja dol; tja.
Là ['la] → ***Muiesse di Là***.
lâ ['la:] (*voi, vâs, va, lin, lais, van*, fut *larai*, impf *levi/ lavi* - p *lat* imper *va, anin/alin, vait/lait*) *it* iti, hoditi; oditi; ***cul timp a ~*** s časom; *Cul timp a ~ a cresseve e si rinfuarcive dentri di me la cussience dal gno jessi ridicul in ducj i aspiets. (Urban)*; ***~ a bon fin*** dobro se končati; ***~ a fen*** iti v seno; *Cussì si dîs "~ a fen" e "il stali plen di fen" (Pa)*; ***~ a macel*** iti v zakol; *La Regjon e proviodarà a une indenizazion dal 100% des vacjis, che a varan di ~ a macel dentri dai 27 di Avrîl (O)*; ***~ a nâs*** *CODOGN Tu puedis ~ a nâs: no tu âs che di renzi. (ShW)*; ***~ a pan*** *stimant che done Ane cun dîs creaturis, nissune ancjemò di vore, e cence marît, a dovès ~ a pan. (Percude)*; ***~ a passion*** *?? (carn. varietât di For di Voltri) E udo a fâ fen e ~ a pascion; (Pa 03/8)* ***~ a seâ*** *par lâ a seâ un setôr, che al è in mont, al tocje jevâ che al è inmò gnot...(Pa)*; ***~ a servî*** iti služiti; *E je lade a servî di zovine etât, par podêsi vuadagnâ la vite! (sf)*; ***~ cun Diu, ~ cul Signôr*** umreti, poginiti; *cuanche o soi lât a è cjatâ te sô cjase di Udin Josef Marchet (...) pôcs mês denant che al les cul Signôr. (JM, Salvâ)*; ***~ dal ben in miôr*** iti na bolje; ***~ di mâl*** iti narobe; neuspeti; ***~ di mâl in piês*** iti popolnoma narobe, vedno na slabše; *A un cert pont, par une cuistion che e jere lade di mâl in piês (Natisone/furlanis)*; ***~ di man*** iti od rok; *O soi stât in France tant timp e no mi va di man il mût di talianâ dai contrats. (PauluzzoN)*;

~ il agrât (komu) veljati, pripadati zahvala; *A ducj i doi aduncje ur va il nestri agrât e la nestre grande stime e considerazion. (La 05/7)*; ***~ in barcje*** peljati se v čolnu; *viodarin cemût che al larà* bomo videli kako bo šlo; *al à un mût che nol mi va* ima način, ki mi ni všeč; ***~ in ben*** iti dobro, dobro skozi priti, imeti uspeh; ***~ in cinise*** iti v nič; *A colp e je rivade une bugade di aiar e il muart si è come sfantât e al è lât in cinise. (BelFa)*; ***~ in fum*** iti v nič; *E par colpe tô dut al è lât in fum. (Eg)*; ***~ in lipare*** pobesneti; ***~ in vacje*** *??* *compuartament pratic incoerent al fâs ~ in vacje une profession di fede fate di mil di lôr in catedrâl cun tant di vescul. (BelFa)*; ***~ in sfas*** *Isal lât in sfas parvie dal aiar o l'aiar aial dome metût in plene lûs ce che al ere za? (BelFa)*; ***~ oltri de*** iti preko česa, presegati; *e duncje di gnovis identitâts, buinis di lâ oltri de dimension stât-nazionaliste. (SiF 03/3, 115)*; ***~ pai fats siei*** *(Sg)* iti po svojih opravkih, delati po svojem; ***~ predi/ soldat*** postati župnik/ vojak; ***no mi va*** ni mi do tega; *No i rispuint, no mi va di impaçâmi e o pensi al fresc che al è difûr. (BrLi)*; ***se mi va fate*** če mi uspe; ***va ben alc a cdn*** komu nekaj prav priti; *..o soi vignût a viodi se al è alc che mi vadi ben. (Sg)*; ***va curiti*** pojdi se zdraviti; *E dai cun chel taconâ... va curiti gjo... (FVG)*;
PROV *Al lave cu lis mans scjassant - Andava a mani vuote, oziando. (Verone)*
~ m 1. hoja *f*, hod *m*; *Il ~ in Cjargne nol jere plui considerât un esili a vite (BelAlci)*
2. obnašanje *n*, vedenje *n*; *al à un biel ~* lepo se obnaša.

lâ ator [- a'tɔr] *it* iti naokoli/ naokrog; ***~ cul cjâf*** *A'nd jere di chei che a lavin ator cul cjâf, e a contavin ducj di jessi vitimis di cualchi erôr de justizie. (Sg)*; ***~ ator pal mont*** iti po svetu.

lâ daûr (di) [- da'u:r] *it* 1. iti za, (za)slediti; *E. i le daûr, poiant a planc i pîts sui scjalins. (Sg)*
2. FIG poslušati, slediti (nasvetu ipd.); ***~ daûr la lune*** se ravnati po luni; *Ducj a lavin daûr la lune, i sants, i lunaris (Sg)*.

lâ denant-daûr (di) [- denanda'u:r] (t. - **denandaûr,** (manj obič.) **devant-daûr, devandaûr**) *it* 1. iti nazaj 2. FIG iti na slabše, poslabšati se.

lâ dilunc [- di'lunk] *it* 1. nadaljevati, nasaljevati pot, iti naprej; *O volìn che il Crucifis, simbul de no violence, al vadi dilunc a jessi presint tes scuelis.* Želimo, da bo križ, simbol nenasilja, še naprej prisoten v šolah
2. napredovati, iti naprej.

lâ disore [- di'zɔre] *it* iti gor, iti nad, iti čez; *Lis stanzis a son di pît sù e a son une dongje che altre e par ~ si scugne lâ di fûr (scuoleictricesimo)*.

lâ dongje (di) [- 'dɔnǵe di] *it* približati se, priti bližje; *Aron e ducj i fîs di Israel, cjalant Mosé, a vioderin che la piel de so muse a splendeve e no olsavin lâ dongje a lui. (Bibl-Esodo)*.

lâ fûr [- 'fu:r] *it* 1. iti ven, iti s hiše; *Ma se a son lis dôs zornadis che la tô femine ti lasse ~ a cjapâ une ore di aiar? (petruspaulus)*; ***~ dai semenâts → semenât*** 2. prispeti, priti, končati potovanje 3. FIG ohladiti se, razkaditi se 4. iti čez (juha pri kuhanju); *e tu viôt che no vadi fûr e che no si tachi (MazzonIol)*.

lâ indaûr [- inda'u:r] *it* iti nazaj; umakniti se, nazadovati; *Bastarès dome ~ cu la memorie ai doi taramots che e àn scjassade la Cjargne (BelR)*.

lâ indenant [- inde'nant] (t. **lâ indevant**) *it* 1. napredovati, iti naprej 2. nadaljevati.

lâ indevant [- inde'vant] *it* → ***lâ indenant***.

lâ indentri [~ in'dentri] *it* poglobiti, do dna priti; ***lâ masse indentri*** prekoračiti meje.

lâ jù [- 'ju] *it* 1. iti dol, padati; steči po grlu; *di un tai di tocai dai Cuei che ti va jù vualîf, fint a fâ incressi l'umôr e chel sens di ligrie che ti puarte in paradîs. (La 05/7)* 2. poslabšati se; propasti 3. (čustva) razkaditi se, ohlapeti, popustiti, zbledeti 4. zbledeti (barva).
5. FIG požreti, dojeti; *cheste propi no mi va jù! (MazzonIol)*

lâ parsore [- par'zore] *it* 1. pretekati, teči čez, poplaviti, iti čez, presegati; *il limit massim de partecipazion finanziarie regjonâl nol pues ~ dal 75 par cent ...(Provincia)* 2. ***~ a, ~ di*** premagati, zmagati, potolči, nadkriliti 3. pretiravati.

lâ sot [- 'sot] *it* 1. udreti se, pogrezniti se, iti v globino, poglobiti se; *justissie che a varès di lâ sot tiere di vergogne (BelPe)* 2. (z denarjem) iti v minus, izgubiti denar 3. iti spat, iti v posteljo, leči 4. ***~ des armis*** javiti se v vojsko, vstopiti v vojsko; *Cuant che e sclope la vuere, il Perusini, di famee patriotiche, dit e fat al va sot des armis e al volarès lâ in prime linie (SiF 02/1, 155-165)*.

lâ sù [- 'su] *it* 1. povzpeti se, vzpenjati se 2. rasti, naraščati, povečati se (cena, število let itd.) 3. REL (maša) začeti se 4. RAČ iti na; ***~ internet*** iti na spleti ; *Scrivi, ~ internet, fâ di cont, morosâ, corispuindi tal lavôr e cui uficis. (spazioinwind.libero.it)*

lâ vie [- 'vie] *it* 1. oditi, zapustiti; oddaljiti se; *Ogni individui al à derit di ~ di cualsisei paîs, ancje dal so, e di tornâ. (unhchr)* 2. potekati, miniti; 3. ***~ di cjâf*** znoreti.

labarde [la'barde] *f* → ***alabarde***.

laberint [labe'rint] *m* → ***labirint***.

labiâl [labi'a:l] *adj* ustničen, labialen.

labil ['labil] *adj* padljiv, slaboten, slab, nestanoviten, omahljiv, labilen; *Une identitât mudabil e ~ che e à la sô identitât tal mudament. (Pa)*

labilitât [labili'ta:tl] *f* slabotnost *f*, slabost *f*, omahljivost *f*, labilnost *f*, nestabilnost, spremenljivost; *Citolini al si proponeve di rimediâ ae ~ de memorie, intindude come fonde de sapience (Pa)*.

labirint [labe'rint] *m* labirint *m*; *Internet al ven alore a palesâsi tant che il ~ moderni (Pa)*.

laboratori [labora't ri] *m* 1. laboratorij *m* 2. delavnica *f*; → ***lavoratori***.

laboriôs [labori'o:s], **-ose** *adj* 1. delaven; dejaven, aktiven 2. težaven; *Un procès une vore ~ che, dopo un prin tentatîf di atuazion a partî dai agns '80, al è stât vie vie sbandonât. (SiF 02/1, 209)*; *e je produtive e no (masse) laboriose. (SiF 02/1)*

lac ['lak] *m* → ***lât***.

lâc ['la:k] *m* → ***lât***.

Lâc di Redone [re'done] (Lâc di Tramonç) *kr.i f* Lago di Redona.

Lâc di Tramonç [re'done] *kr.i f* Lago dei Tramonti; → ***Lâc di Redone***.

lacai [la'kai] *m* ZOOL poljski slinar *m* (polž) (*Limax agrestis*); ***meti il ~ tal fûc*** začeti se jokati; ***~ di bosc*** (*Limax cinereus L.*); ***~ di cise*** (*Limax marginatus Müller*) 2. FIG popustljiv človek.

lacaice [laka'itʃe] *f* BOT jagodasta hrušica *f*, katarinca *f* (*Muscari botryoides*).

laccase [laka'itʃe] *f* BIOL lakaza *f* (encim); *come la divierse morfologjie de colonie, la sporulazion ridusude, e la scjarse produzion di osalât, di ~ e di pigment (SiF 03/4, 9).*

lacerazion [latʃeratsi'on] *f* (raz)trganje *n*; *mediant de utilizazion di sistems di aleancis che a mudavin, cun lacerazions e ricomposizions, daûr necessitât. (Pa 04/04)*

lacet [la'tʃɛt] *f* petlja *f* (trak); *Ten, ti doi il gno braçalet, e il ~ pe cjavile. E il gno orloiut. (Mucci)*; *une sô frutine cun ~ e cjavile e orloiut e conole. (Cadorini/furlan).*

lachè [la'kɛ] (*pl* ***lachês***) *m* 1. strežaj *m* 2. FIG sluga *f*, pomočnik *m*, tekač *m*.

lache ['lake] *f* 1. lak *m*, lošč *m* 2. loščeni predmet.

Laché(t) ['lake] *f* ime pustne podobe; *insiemit al "Lachét" (il siôr) e al "Bufon" (il matescul de fieste) a son personaçs di fonde pal mostron des mascaris; I personaçs carateristics dal carnevâl fassan a son "el Bufon, el Laché, i Marascons, il Re de Sobèna, el Paiazo, el Pizon". (La 03/03).*

lacjâ [la'qa:] *tr* zastreti, zagrniti.

lacje ['laqe] *f* 1. blato *n*, glen *m*, grez 2. tanka prevleka *f*; pega *f*, madež *m*.

La Cumine [laku'mine] *kr.i f* (Pordenon) La Comina.

lacune [la'kune] *f* praznina *f*; *di une bande dant ai studiôs la possibilitât di vê une reference costante e sigure tal sogjet (e jemplant lacunis de leterature) (SiF 02/1, 234).*

lacustri [la'kustri] *adj* jezerski.

laç ['latʃ] *m* zanka *f*, zadrga *f*; past *f*; *come che al scjampe un ucel dal ~; il ~ si è rot e o vin podût sfuî (glesie)*; ***cjapâ un tal ~*** nekoga okoli prinesti; ***dâsi il ~ (al cuel)*** vzeti si življenje, uničiti se.

laçâ [la'tʃa:] (t. **inlaçâ**) *tr* privezati, zvezati, zadrgniti, zategniti.

lade ['lade] *f* 1. pot *f* (tja), hoja *f*; *La Plâf, cun la ~ sù dai Venits dilunc la sô aghe, e separà Ladins dolomitics (Sclese)* 2. enosmerna vozovnica *f*; *biliet di ~ e tornade* povratna vozovnica.

là-dilà ['la di'la] *adv* → ***là di là***.

ladin I [la'din] *adj* 1. lahek; tekoč, spolzek, gladek; *ma incidents come chel dal sotmarin rus Kursk al ven a memoreânus che ancje i mârs plui ladins a son plens di sotmarins (Pa)* 2. udoben, uslužen.

ladin II [la'din] *adj* ladinski, retoromanski; *ispetôr scuelastic de provincie di Bolzan pe lenghe ladine dolomitane.(Pa)*;
~ m Ladin *m*, Retoroman *m*; *Lis colaborazions cun altris minorancis etnichis in Italie (Sarts, Ladins..).(O)*; ***~ dolomitan*** dolomitska ladinščina; *il retoromanç centrâl (~ dolomitan) al è fevelât in cualchi val des Dolomitis italianis (Cisilino, treball).*

Ladinie [la'dinie] *f* Ladinsko govoreča pokrajina, skupnost; *Cemût frontaiso tes scuelis la integrazion dai fruts forescj che a rivin te ~? (Pa)*; *Sorbie, Frisie, ~ dolomitane e naturalmentri chê de Furlanie.(Pa).*

ladinistiche [ladi'nistike] *f* ladinistika *f*; *ai cors di dotorât in ~ e plurilenghisim, e ae Societât sientifiche e tecnologjiche furlane. (Pa).*

ladinofon [ladino'fon] *adj* ladinsko govoreči, ladinofon; *i ladinofons a'nd àn facoltât di doprâ la lôr lenghe sedi in forme orâl che scrite. (Cisilino, treball)*

Ladislau [ladis'lau] *os.i m* Ladislav *m*, Lado *m*.

lado ['lado] (carn.) = *scure con doppia lama di 30 cm. per squadrare il legname (don)*

ladrâ [la'dra:] *tr* → ***ledrâ***.

ladrarie [ladra'rie] *f* tatinstvo *n*, kraja *f*; *che a son calcolâts un popul di bandîts, parvie che te lôr tradizion abituâl a pratichin la ~ di besteam (Pa 03/4)*;
→ ***robarie***.

ladric [la'drik] *m* → ***lidric***.

ladrichessis [la'drik] *m ??* *Al è biont e sec e al cjamine spedît cun sô mari, dongje de Tor, a ladrichessis. (Ta)*

ladrîs [la'dri:s] *f* → ***lidrîs***.

ladron [la'dron] *m* razbojnik *m*, tolovaj *m*, ropar *m*.

ladroneç [ladro'nɛtʃ] (***ladroneçs*** [ladro'nɛts]) *m* tatinstvo *n*, lopovstvo *n*.

ladrôs [la'dro:s], **-ose** *adj* in *m* → ***ledrôs***.

lafè [la'fɛ] *adv* pri moji veri/ duši, res, zares; *Pe difusion e pe didatiche coventie une toponomastiche standardizade? «~ no. (Pa 7/2000)*; ***~ che*** prisežem, da.
→ ***malafessi***.

lager ['lager] *m* POL (koncentracijsko) taborišče *n*, logor *m*; *Pensìn a situazions stremis, sicu, tant par fâ un esempli, chês dai lagers naziscj.(Pa 02).*

La Glesie [la'glɛzie] *kr. i f* (Pontebe) San Leopoldo Laglesie.

lagn ['lañ] *m* 1. tožba *f*, pritoževanje *n* 2. pritožba *f*, reklamacija *f*; → ***lagnance***.

lagnance [la'ñantʃe] *f* (pri)tožba *f*; zdihovanje *n*; *si sint dispes une sorte di ~ dal mont gleseastic. (BelAlci).*

lagnâsi [la'ña:si] *refl* pritoževati si, zdihovati. → ***lementâsi***.

lagrimâ [lagri'ma:] *it* 1. prelivati solze; *un amî nol è chel che ti sue lis lagrimis, ma al è chel che ti impedis di lagrimâ ...(logosquotes)* 2. (rastline) solziti.

lagrime ['lagrime] *f* 1. solza *f;* bol *m*; *No mancjarà une ~ su lis tantis crôs dal gno popul, come Crist su Gjerusalem (glesie)*; *cui voi cjariâts di lagrimis* s solzami v očeh; ***butâ lagrimis*** prelivati solze; ***butâsi in lagrimis*** pasti v jok 2. kaplja *f*, kapljica *f* 3. smola *f*; ***~ di pin*** smola pinije; smreke; ***~ di dane*** *??* ; ***vueli di ~*** olje, ki izteka iz olive brez stiskanja 4. BOT ***lagrimis de Madone*** navadna migalica (*Briza media L.*).

lagrimin [lagri'min] *m* demin. od ***lagrime***;
~ adj 1. solzast, solzav, solzan 2. jokav; žalosten.

lagrimôs [lagri'mo:s], **-ose** *adj* 1. solzast, solzav, solzan 2. solza, joka, obžalovanja vreden.

lagunâr [lagu'na:r] *adj* lagunski; *al deventarà lui stes insegnât, restant te citât ~ par in vite. (Natisone/furlanis)*

lagune [la'gune] *f* laguna *f*; *cence ordin, dissipline e preparazion che si remenavin su la ~, a deventarin un piçul esercit in stât di tignî bot ai todescs. (GP).*

lahar ['lave] *f* VULK lahar *m*, plaz iz vulkanskega blata *(stromboli).*

lai ['lai] *m* (mesarski izraz) stran *m*, del *m* (npr. bedra).

lai ['lai] *adj* → ***laît***.

laic ['laik], **-iche** *adj* laičen; (po)sveten; *che sul cont dal stât ~ al veve la stesse convinzion dal pape. (Natisone/furlanis)*;
~ m laik *m*, svetni človek *m* ; *Tal grop a son, come che al è te nestre mentalitât, ancje laics; che di fat cun chest an il pressident al è propit un ~ (glesie).*

laicâl [lai'ka:l] *adj* laičen, laiški, (po)sveten; *Pe part ~, nol è che o cognossi trop. (BelAlci).*

laicât [lai'ka:t] *m* laištvo *n*, laiški stan *m*; *no violente di ogni forme di podê e di ricat sul om, dal ~ che si libere de pupilance dal clericalisim, de essenzialitât (BelR).*

laicist [lai'tʃist] (*pl* ***laiciscj***) *m* laicist *m*; *che nol à rivât in puart pes pressions e pai prejudicis laiciscj e pseudo-liberâi soredut de France, ossessionade de sô religjon de no religjon. (Pa 05/07)*; *Te France laiciste, al è il plui cognossût e rispietât. (Pa 06/2)*

laicizazion [laitʃidzatsi'on] *f* laicizacija *f*; *Di une bande, il coinvolziment popolâr al è scossât de secolarizazion gjeneralizade e de ~ (Pa 05/07).*

Laide ['laide] *os.i f* *(Adelaide) - Ma propi ~? (Tolazzi)*

Laide dai Roncs [~ dai '] ?? *Ben... butaitle lajù di Laide dai Roncs. A Laide i plasin lis feminis, mi pâr. Vie! (Tolazzi).*

laip ['laip] *m* 1. korito *n*; *si meteviur la mangjative intune scudiele, il denant e il daûr dongjelaltris dentri il stes ~ (Urli)*; *Ator des fontanis publichis e di chês privadis, ator dai lavadôrs e dai laips (beveradôrs) di une volte (Pa)*; → ***cjaup*** 2. FIG zlata jama *f* (veliki zaslužek) 3. ***bocje di ~ ??***.

Laipà [lai'pa] (t. Lipà) *kr.i f* (Tresesin) Laipacco.

Laipà [lai'pa] *kr. i f* (Udin) Laipacco.

lais ['lais] *M2 prez od* ***lâ.***

laîsi [la'i:si] (*al si lais, a si laisin*) *refl* (hrana) pokvariti se, splesniti, postati žaltav.

lait ['lait] *M2 imper od* ***lâ***.

laît [la'i:t] *adj* (p od *laîsi*) krhek, žaltav, plesniv, pokvarjen.

lajù [la'ju] *adv* → ***là jù***;

lalele [la'lele] *m* lahkomiselnež *m*, vetrnjak *m*.

lamac [la'mak] *m* 1. mlakuža *f*, pljuska *f*, brozga *f* 2. skorja (na vodi).

La Maine [la'maine] *kr.i f* (Sauris) La Maina; *diventade un lât daspò che a ~ il riul al è stât raitarât di une dighe par podê doprâ la sô aghe pai ûs idroeletrics. (Pa 8-9/99).*

lamarin [lama'rin] *m* pločevina *f*; *"Risorgjiment" e finìs cul fâ nausie ancje a cui che al à il stomi di ~. (scritorsfurlans).*

lambic [lam'bik] *m* 1. priprava za destilacijo, filter *m* 2. bes *m*, muka *f*, skrb *m*, težava *f*, nadlega *f*; *Al zonte però il Libri sant: «Ma ~ e rude fadie a son la pluritât». (Pa)*; *lis grispis sul cuel e sul zarnêli, i voi come smarfiâts, plens de sô vite fate di lambics. (BrLi)*; *ma cul so balinâ e deventave come une divinitât che e faseve disfantà par un pôc i lambics. (Scf).*

lambicâ [lambi'ka:] *tr* 1. destilirati, prekapati; filtrirati 2. nadlegovati, mučiti, motiti, trpinčiti; *Un che al è content e sodisfat, nol va a ~ nissun e nancje nol à invidie di chei altris. (Pa)* 3. raziskovati, iskati (npr. razlog);
~ it nadlegovati se, mučiti se, trpinčiti se;
~si *refl* nadlegovati se, mučiti se, trpinčiti se; *~si il çurviel* glavo si beliti, tuhtati; *~si la vite* utežiti/ zagreniti si življenje.

lambicât [lambi'ka:t], **-ade** *adj* mučen, beden; nadležen, utrudjiv.

lambri ['lambri] *m* v: ***come un ~*** kristalno čisto, popolnoma čisto (pos. nebo).

lame I ['lame] *f* rezilo *n*, ostrilo *n* (noža, meča ipd.); *Tra chei sglonfôrs colôr viole 'e saete une cjaladure tanche une ~ usade. (BrLi).*

lame II ['lame] *f* močvirnata nižava *f*.

lament [la'mɛnt] *m* → ***lement***.

lamentâ [lamen'ta:] *it* pritoževati.

lamentazion [lamentatsi'on] *f* tarnanje *n*, žalovanje *n*; ***~ pai muarts*** žalovanje za mrtvimi; *Come i grêcs Ismene, mestre tes lamentazions pai muarts, e il predi Isac. (Pa 04/06).*

Lamerica [lamen'ta:] *m* FIG Amerika *f*, obljubljena dežela *f*; *montnegrins, macedons e par chei altris popui de ex Jugoslavie, nô talians o sin simpri plui "Lamerica". (Pa 8-9/99).*

lami ['lami] *adj* 1. (jed) plehak, neslan, brez okusa, nezačinjen; FIG neznačajen, brez izraza; *un furlan inmò svampît e ~, messedât cul talian; studiât e sfuarçât (La 06/1)* 2. (oseba) brez značaja, duše, življenja, volje; *Un pecjadôr fantasiôs e vîf al è preferibil a un fedêl ~ e stufadiç (glesie)* 3. (glas, sonce, barva ipd.) slab(oten), nemočen 4. (življenje) pust, prazen; *tancj di lôr a fasin fature a dislontanâsi dal lôr ~ e sterp è cjampanilisim. (JM, Salvâ)*

lamicâ [lami'ka:] *tr* → ***lambicâ***.

lamiece [lamen'ta:] *f* v: ***~ di stomi*** želodčna slabost.

lamieç [lami'ɛtʃ] (*pl* ***lamieçs*** [lami'ɛts]) *m* slabost *f*, medlost *f*.

lamiere [lami'ɛre] *f* pločevina *f*; *Il cuviert al sarà fat di une ~ autopuartante di açâl prevernisât. (CoUd).*

lamint [la'mint] *m* tožba *f*, tarnanje *n*; *Jê mi voltave la schene, mi rispuint cuntun ~ scjafoiât. (BrLi).*

lâmint ['la:mint] *m* < *lâ + mi + indi*; *Prime di lâmint, vuê di matine, o ai let il boletin dai 29 di Zenâr (Pa)* Predno sem odšel, danes zjutraj, sem bral...

Lamon [la'mon] *kr.i m* ?? *e je stade morestade dal esit triomfâl tal referendum dal Comun belumat di Lamon che (Pa 06/1).*

La Mote ['la:mint] *kr.i f* ?? *ancje par chei dulà che no si fevele furlan (esemplis: La Mote, Sacîl, Tamau (Pa)*

lamp ['lamp] *m* 1. blisk *m*; ***un ~*** trenutek, sekunda; *A disin che, cuanche si distudarà il soreli, si lu viodarà ancjemò un ~ parvie de distance (BelFa)*; ***dal ~*** v trenutku, takoj, v hipu; *No, no, che si senti, o rivi dal ~. (BrLi)* 2. intuicija *f*, posvetitev *f*.

lampâ [lam'pa:] *it* 1. bliskati se, bleščeti 2. na hitro pogledati nek., za trenutek pogledati 3. zreti, v trenutku dojeti;
tr o-za-paziti, zagledati, odkriti; → ***calumâ***.

lampadari [lampa'dari] *m* svetilka *f*, petrolejka *f*; *e tu sustignis che si scuen dî "usât" e no "abituât", "lampion" e no "~" (Mucci)*; (*bolj obič.*) → ***lampion***.

lampade [lam'pade] *f* bliskanje *n*, bliskavica *f*, šviganje *n*; FIG posvetitev *f*.

lampadine [lampa'dine] *f* majhna svetilka *f*; žarnica *f*; *Ogni cent metris une ~ e impiave un cercli di lusôr su la strade. (Sg)*; ***~ al neon*** neonska luč; *Lampadinis al neon si ingrandivin cuintri un spieli e la lûs 'e colave sul banc di zingo (BrLi).*

lampide ['lampide] *f* svetilka *f*.

lampidece [lampi'detʃe] *f* jasnina *f*, bistrost *f*, čistost *f*;
Al jere malât e indeul, ma al conservave inmò saldece di caratar, ~ di pinsîr e judici ferbint. (JM, Salvâ).

lampin [lam'pin] *m* demin. od ***lamp***; ***un ~*** trenutek.

lampion [lampi'on] *m* svetilka *f*, petrolejka *f*; *e tu sustignis che si scuen dî "usât" e no "abituât", "~" e no "lampadari" (Mucci).*

lampit ['lampit], **-ide** *adj* čist; jasen; bister; prozoren; svetel; *La aghe, une vore abondant pes ploiis passadis e coreve ~ cun cjadudis e pissandis. (Daidussi).*

lampizâ [lampi'dža:] *it* (*redko*) bliskati se; → ***lampâ***.

lamprede [lam'prɛde] *f* ZOOL piškur *m* (riba) (*Petromyzon fluviatilis*); → ***codule***; ***~ di mâr*** ZOOL morski piškur (*Petromyzon marinus L.*)

lanarûl [lana'ru:l] (*pl* ***lanarûi***) *m* 1. volnar *m*, volnopredec *m* 2. trgovec z volno.

lance ['lantʃe] *f* sulica *f*, kopje *n*; *ma un dai soldâts, cuntun colp di ~, i sbusà il flanc fûr par fûr e a colp al spissulà sanc e aghe. (Bibl-Zn).*

lancete [lan'tʃete] *f* 1. (kirurški pripomoček) puščalo *n*, zdravniški nož 2. (pri čevljarjih) šilo *n*?

lanchin [lan'kin] *m* nanking (vrsta tkanina);
~ adj rumenkast, barva nankinga.

lancinant [lantʃi'nant] *adj* bodeč, oster.

lancîr [lan'tʃi:r] *f* ?? ***ploton di lancîrs*** *La sere dal 25 un ploton di lancîrs al jentrave a Udin (Natisone/furlanis)*

lancûr [lan'ku:r] *m* tesnoba *f*, bridkost *f*, strah *m*, skrb *f*, muka *f*, bolečina *f*; žalost *f*; *come se un pinsîr di ~ si fasès strade a planc a planc te mê (Ta).*

lancurôs [lanku'ro:s], **-ose** *adj* žalosten, otožen, trpeč; *chê di un trop di artesans di Atene che a cirin a la mancul piês di puartâ in sene la lancurosissime storie di Piram e Tisbe, altris doi inemorâts. (ShW).*

landri ['landri] *m* (t. FIG) votlina *f*, duplina *f*, luknja *f*, jama *f*, beznica *f*; *La incensazion solene dal ~ sacri dulà che Crist al è resurît (Pa).*

lane ['lane] *f* 1. volna *f*; *Miôr pierdi la ~ che la piore - Meglio perdere la lana che la pecora. (Verone)*; ***une buine ~*** lopov *m*, pretkanec *m* 2. (*šalj.*) lasje *mpl*.

lanete [la'nɛte] *f* mešana tkanina iz volne in bombaža.

langhinâ [langi'na:] *it* → ***slanghî***.

languî [langu'i:] *it* → ***slanghî***.

Langobardie [langobar'die] *kr.i f* Langobardija *f*.

langobart [lango'bart], **-de** *adj* langobardski;
~ m 1. Langobard *m* 2. langobardščina *f*.

languidece [langui'detʃe] *f* medlost *f*, slabost *f*; *Tra messe e predicjie e fotografiis a vegnin sîs, la ore juste che la int e tache a sintî un fregul di ~. (Bel).*

laniç I [la'nitʃ] *m* puh, ki se nabira pod posteljo ali pod volneno odejo.

laniç II [la'nitʃ] *m* BOT → ***jerbe love***.

lanôs [la'no:s], **-ose** *adj* volnat, volnast.

Lans ['lans] → ***Puint di Lans*** *(i. gozda v Gjiviano) (Pa Vicinia).*

lante ['lante] (t. **ante**) *f* vratnica *f*; oknica *f*; tolkač *m*, trkalo *n* (na vratih).

lanterne [lan'tɛrne] *f* svetilka *f*; ***~ vuarbe*** slepica *f*.

lantian [lanti'an] *m* → ***antian***.

lanût [la'nu:t] *m* (po. v *pl*) ovce *fpl*.

laorâ [lao'ra:] *it* → ***lavorâ***.

lapâ [la'pa:] *tr* in *it* → ***slapâ***.

lapalissian [lapalisi'an] *adj* ?? *Par cheste veretât lapalissiane al à paiât par dute la vite. (Pa 02/12)*

lapidâ [lapi'da:] (*o lapidi* [la'pidi]) *tr* FIG preganjati, nadlegovati, trpinčiti.

lapide ['lapide] *f* kamnita plošča *f*; *a cincuante agns de sô muart, cuntune ~ poiade su la façade de cjase (La 05/4)*; *cuant che a vevin screât lis lapidis su lis tombis dai partigjans (MazzonIol).*

lapilli ['la??] *mpl* VULK manjši delci, lapili *(stromboli)*

lapis ['lapis] (*pl* ***lapis***) *m* svinčnik *m*; *no disin "un ~ e un penâl", a disin "une matite e un puartepenis" (La 07/03).*

La Plì de Fodom ['lapis] ?? *(Ladinia) a son dediâts al inomenât pitôr ladin Jacob Zanussi, nassût a ~ tal 1679 (La 03/02).*

laponie [la'p nie] *f* BOT enoletna srebrenka *f* (*Lunaria annua*).

larc ['lark], **largje** ['larǵe] *adj* širok; (ob)širen, prostran; FIG obilen; radodaren, širokosrčen; *e dal ambient cun ~ spazi lassât a trasmissions ministradis dai grups sociâi e culturâi. (O)* z veliko prostora, namenjenim..; *a poiâsi su chê lenghe dal ûs orâl vonde ~ che o vin individuât chi sore.(Pa)* dovolj obsežen..; ***bregons larcs*** široke hlače; ***~ di cûr*** širokosrčen; ***di lunc e di ~*** podolgem in počez, na veliko, na vse strani; ***a ~*** na široko;
~ m prostor *m*, prostranost *f*; ***a ~*** na široko; ***a la largje!*** s poti, proč! *daimi ~ e daimi strade* s poti, dajte mi prostora.

larç ['lartʃ] ?? *Intaiât net sul suturni di larçs e di peçs (Pa 06/1)*

largjece [lar'ǵetʃe] *f* 1. širina *f* *dulà che e je poiade une gruesse trâf di len lungje dute la ~ dal templut (Pa)* tram, dolg čez celo širino cerkve 2. prostranost *f* 3. FIG širokosrčnost *f*, darežljivost *f*.

largjure [lar'ǵure] *f* raztezanje *n*, razsežnost *f*, obseg *m*, prostranost *f*, širjava *f*, prostor *m*; *il Tiliment cu la ~ des gravis*; *la campagne a jere une blancje ~.*

lardiel [lardi'ɛl] *m* → ***ardiel***.

lardielâ [lardie'la:] *tr* → ***ardielâ***.

lare ['lare] *f* tatica *f*, malopridnica *f*.

largjece [lar'ǵetʃe] *f* širina *f*; 2. FIG širina *f*, obilje *n*; *orâl de nestre regjon in dute la sô ~: filastrocjis, contis, nine-nanis (Pa).*

largjure [lar'ǵure] *f* širjava *f*; *e erutant flus di lave parsore di une ~ totâl di circhè 25 chilometris cuadrâts. (stromboli).*

lari ['lari] *m* tat *m*, malopridnež *m*;
~ adj tatinski, malopriden.

larins [la'rin] *m* → ***laris*** *fpl*.

larinze [la'rindže] *f* jabolko *n*; grgavec *m*.

laris ['laris] *m* BOT macesen *m* (*Larix decidua*).

laris ['laris] (t. **lârs, larin**) *fpl* ognjišče *n*; (bolj obič.) → ***fogolâr***.

lariset [lari'sɛt] *m* BOT alpski gornik (*Arctostaphylos alpina Syr.*).

lârs ['la:rs] *fpl* → ***laris*** *fpl*.

laruçat [laru'tʃat] *m* lopov *m*.

larvâl [lar'va:l]

las ['las] *m* → ***slas***.

lâs ['la:s] *m* ARH stran *m*, plat *f*, del *m*; *Il leam gravitazion-informazion al ven doprât di Tipler par fâ viodi che la gjeometrie dal Pont Omeghe e corispuint – dal ~ de informazion (SiF 03/4, 133)*.

lasagnade [laza'ñade] *f* bahanje *n*, pretiravanje *n*.

lasagnâr [laza'ña:r] *m* prodajalec in izdelovalec lasagne.

lasagne [la'zañe] *f* 1. lasagna *f*, širok rezanec *m* 2. FIG izmišljotinja *f*, laž *f*.

lasagnon [laza'ñon] *m* tepec *m*, velik tepec.

lasc ['lask] *adj* mehek, ohlapen; pomehkužen.

lascâ [las'ka:] *tr* 1. popustiti, odnehati; → ***smolâ*** 2. MAR ;
~**si** *refl* medleti, ohlapen biti; → ***smolâsi***.

Lase ['laze] *kr.i f* (Dreka / Drencje) Laze *fpl*.

laser ['lase??] *m* laser *m*; *Sistemis tant diferents come il fier-magnetisim, la emission di lûs par un ~, .. (SiF 02/2, 129)*; ***tecnologjie ~*** laserska tehnologija; *l'urani al ven inricjît cun tecnologjie ~ (Pa 06/1)*.

lasimpon [lazim'pon] *m* (neobič.) ??

lassâ [la'sa:] *tr* pustiti, za-, o-, po-ustiti; prepustiti; dopustiti, dovoliti; ***~ a pâs*** pustiti pri miru; ***~ cori*** izpustiti; ***~ fâ, dî*** pustiti, da se dela, reče; ***~ di studiâ*** nehati študirati; ***~ di bande*** pustiti ob strani; ***~ in blanc*** zapustiti nekg; ***~ in polse*** pustiti mirovati, počivati; *Prime domande: ce fâ di un teren agricul lassât in polse par 10 agns? (Pa 04/02)*; ***~ la piel*** dati življenje; *e fo l'inizi di une lungje liste di svindics, e il prin a lassâ la piel dal 1518, al fo il fi di Antoni, Nicolo Savorgnan. (Natisone/furlanis)*; ***~ pierdi*** pustiti, ne delati kaj; *O soi za pentît e i dîs di ~ pierdi. (BrLi)*; ***~ stâ*** pustiti pri miru; *Ma lassilu stâ, Corrado! Sêtu invidiôs che chê frute a preferìs lui a ti? (Tolazzi)*

lassâ fûr [- 'fu:r] *tr* izključiti, opustiti, pustiti zunaj; *O vevis di fâ chestis robis e no ~ ches altris. (Bibl-Lc)*; *cheste storie di ~ i mats (MazzonIol)*; ***~ di*** nekaj izpustiti, ne narediti.

lassade [la'sade] *f* 1. opustitev *f* 2. opuščeno *n*, izpuščena stvar.

lassatîf [lasa'ti:f], **-ive** *adj* odvajalen, čistilen;
~ *m* dristilo *n*, odvajalo *n*.

lassit ['lasit] *m* volilo *n*.

Las sopas [lango'bart] KUL specialiteta Paulârja; *specialitât di Paulâr, che a son fetis di pan passadis tal ûf e disfritis te spongje, e i Batecui, miôr cognossûts come Essis di Raviei. (FogMil)*.

lassù [la'su] *adv* → ***là sù***.

lastrâ [las'tra:] *tr* potlakati, tlakovati; *une cort lastrade di marmul* dvorišče, tlakovano z marmorjem.

lastre ['lastre] *f* 1. steklo *n*, šipa *f*; ***lastris dai balcons*** *Lis cisilis a svolavin come matis ator dal cjampanîl, e il soreli al gjavave fûr riflès di inceâ des gornis gnovis e des lastris dai balcons. (Sg)* 2. kamnita plošča *f* 3. jeklena, kovinska plošča *f*; → ***plote***.

lastri ['lastri] *m* skedenj *m*; ***sul ~*** na skednju.

-lastri ['lastri] *m* (*f* ***-lastre***) *drugi del zloženke pri sorodniških oznakah* → ***sûr-lastre, pari-lastri***.

lastricât [lastritʃi'ta:t] *f* ?? *Tune cartolerie in Borgo de' Greci… in blanc e neri… une poce di aghe sul ~ che e rifleteve il tor di Palazzo Vecchio… (Pa 05/07)*

lastron [las'tron] *m* (npr. pri cerkvi) steklena vrata *f* (okno).

lat ['lat] *m* 1. mleko *n*; *Crisi ancje tal setôr dal ~ (Onde)*; ***dincj di ~*** mlečniki; ***~ di vacje*** kravje mleko; ***~ di piore*** ovčje mleko; ***~ di cjavre*** kozje mleko; ***~ piât*** zasirjeno mleko; ***~ garb*** kislo mleko; ***clip come il ~*** (vreme) blago, blagodejno, prijetno; ***jessi mo di ûfs mo di ~*** menjati mnenje s trenutka na trenutek; ***scjaldâsi il ~*** razvneti se, izgubiti oblast nad seboj; ***supâ il ~*** sesati mleko; *Che a lavin a supâ il ~ ta lis tetis da lis vacjis (Cadorini/furlan)*; ***vacje di ~*** ZOOL krava mlekarica *f* 2. drevesno, rastlinsko mleko.

lat di gjaline [- ǵa'line] *m* 1. ptičje mleko? 2. BOT ptičje mleko (*Ornithogalum umbellatum*).

lat di moscje [- ǵa'line] *m* ptičje mleko; izvrstna, izjemno redka jed.

lat di strie [- 'strie] *f* BOT cipresasti mleček (*Euphorbias cyparissias L.*); → ***latat***.

lât ['la:t] *m* jezero *n*; VULK ***~ di lave*** *(stromboli)* jezero lave.

latâ [la'ta:] *tr* dojiti, rediti; ***~ il frut*** dojiti otroka;
~ *it* 1. (otrok) sesati mleko 2. (*redko*) FIG vriskati od veselja, v veselju plavati, veseliti se.

latanie [lata'nie] *f* → ***litanie***.

latâr [la'ta:r] *m* mlekar *m*.

latarie I [la'tarie] *f* mlekarica *f*;

latarie II [lata'rie] *f* mlekarna *f*; *Lis feminis a lavin e a vignivin de ~ (Sg)*.

latarole [lata'r le] *f* dojilja *f*; FIG krava, ki da veliko mleka;
~ *adj f* ki da/ima veliko mleka.

lataròs [lata'r s] *m* BOT → ***latat***.

latarûl [lata'ru:l] *adj* v: ***dint ~*** mlečni zob *m*; → ***dint di lat***.

latat [la'tat] *m* BOT splošno ime vseh mlečnikov (*Euphorbia*); pos. ime za cipresasti mleček (*Euphorbia cyparissas L.*) → ***lat di strie***.

late ['late] *f* 1. (t. **latule**) vrsta držala 2. pločevina *f*, kovinska plošča *f*.

Lateis [la'tɛis] *kr. i f* (Sauris) Lateis.

La Tène [la'tɛne] *kr.i f* La Tene; *In Svuìzare a La Tène e in Austrie a Hallstadt (JM)*.

laterâl [late'ra:l] (*pl* ***laterâi***) *m* nočna omarica *f*; (bolj obič.) → ***scabel***.

lateralizât [laterali'dza:t], **-ade** *adj* MED lateraliziran; *Chest sisteme si pant intune rêt lateralizade intal emisferi di çampe (SiF 03/4, 97-114)*.

lateralizazion [lateralidzatsi'on] *f* MED lateralizacija *f*; *Altris a àn proponût che i bilengâi a*

presentin un nivel di ~ cerebrâl dal lengaç inferiôr rispiet ai monolengâi (SiF 03/4, 97-114).

latiç [la'tiʧ] *m* BOT drevesno, rastlinsko mleko.

latiçûl [lati'tʃu:l] *m* BOT → ***latisâl***.

latifondist [latifon'dist] (*pl* ***latifondiscj***) *f* veleposestnik *m* (pos. v latinski Ameriki); *Intes grandis lotis di liberazion de Americhe centrâl e latine, i latifondiscj e i parons de politiche e de ecomomie a doprin i fîs dal popul (Bel).*

latifont [lati'font] *m* veliko zemljišče *n*, veleposestvo *n*; *La tiere e je un sopuart sterp che si po adatâ al prodot che si à voie di otegni, e alore jù cu la monoculture, il ~ e v. i. (Pa 04/02).*

latin I [la'tin] *adj* latinski; ***crôs latine*** latinski križ; ***par ~*** po latinsko; ***la scuele latine*** klasična srednja šola, klasična gimnazija;
~ m latinščina *f*; ***~ ordenari*** vsakdanja latinščina; *parcè che si viôt che i lôr fedêi a rivavin adore di capî il ~ ordenari. (JM).*

latin II [la'tin] (t. **latisin**) *m* KUL rajželjc *m*.

latinist [lati'nist] (*pl* ***latiniscj***) *m* latinist *m*.

latinitât [latini'ta:t] *f* latiniteta *f*; *che al podè cognossi lis sôs origjinis linguistichis, lis carateristichis de sô particolâr ~, partint juste apont dal ladin. (La 05/7)*

Latisane [lati'ane] → ***Tisane***

latisanês [latiza'ne:s], **-ese** *adj* nanaša na Tisane; *ma ancje analisis une vore claris di int plui dongje di nô come il perît ~ Ivano De Marchi (Pa 06/1)*;
Latisanês *?? scritôrs e amants de lenghe furlane dal ~ e dal portogruarês publicâts tal secul mîlenûfcent.(Basse).*

Latisanote [latiza'note] → ***Tisanote***.

latisin [lati'zin] *adj* sinji, moder, nebeško moder.

latisin [lati'zin] *m* → ***latin 2***.

latisûl [lati'zu:l] (t. **latiçûl**) *m* BOT škrbinec *m* (*Sonchus oleracea*).

latitance [lati'tanʧe] *f* skrivanje *n*, begunstvo *n*; *la ~ di un Stât che al à falît e tradît propit intal so compit primarûl (Pa 03/2)*; *dut chest al è sucedût par colpe o negligjence o conivence o ~ di chê glesie che si proclame vuardeane fedele (BelAlci)*; *la clamorose assence dal pari, che la sô ~ e la sô suplence (CoUd).*

latitant [lati'tant] *adj* ubežen, skrivajoč se; *In chest câs, la glesie no dome no je diferente e alternative a un stât ~ ma e je cetant piês (BelAlci).*

latitudin [lati'tudin] *f* širina *f*.

latoane [lato'ane] *f* → ***letoane***.

latoeç [lato'ɛtʃ] *f* → ***letoeç***.

-latri [- 'latri] *drugi del zloženke kot pri* ***idolatri*** malikovalec *m*.

latuç [la'tutʃ] *m* BOT → ***latat***.

latuie [la'tuie] *f* BOT vrtna solata *f* (*Lactuca sativa*).

latule [la'tule] *f* → ***late***.

lauache [lau'ake] *f* → ***lavuache***.

Lauc ['lauk] *kr.i m* Lauco (UD); *cjalant la disfate di Vinai e dai paîs des monts sore ~ e dai paîs de nestre cente di monts (BelAlci).*

lauç ['lautʃ] *m* → ***cjalcon***.

Lauçac [lau'katʃ] *kr.i m* (Pavie) Lauzacco.

Lauçane [lau'tʃane] *kr.i f* (Colorêt Di Montalban) IT Lauzzana.

laudâ [lau'da:] *tr* 1. (po)hvaliti, slaviti, (pri)klanjati se 2. odobriti, potrditi
~si *refl* 1. (po)hvaliti se, slaviti se 2. *~si (di un, di alc)* zadovoljiti se z nekm., neč., biti zadovoljen z.

laude ['laude] *f* (po)hvala *f*, hvalna pesem; *ancje lôr une sorte di ~ al Diu de justizie. (glesie).*

laudon [lau'don] *m* hvalitelj *m*, hvalilec *m*.

laudonâ [laudo'na:] *tr* na veliko hvaliti, hvaliti v nebesa.

laurâr [lau'ra:r] *m* BOT lovor *m*, lovorika *f* (*Laurus nobilis*).

laure ['laure] *f* → ***laureade***.

laureâ [laure'a:] *tr* promovirati, podeliti doktorsko čast; z lovorom ovenčati.

laureade [laure'ade] (t. **laure**) *f* doktorska čast *f*, doktorat *m*; lovorov venec *m*.

Laurenzian [laurentsi'an] *m* ?? *Za fa cualchi mês par cure dal Circul Culturâl ~, di Buie (La 05/7)*

Laurin [lau'rin] *m* *LIBERTÂT IL MISTERI E LA SFIDE (~ Zuan Nardin)(Pa 2002).*

Laurinç [lau'rintʃ] *m* Lovrenc *m*; *Il priôr di Barbiane pre ~ Milani (1923-1967), (Pa).*

laut ['laut] *m* 1. hvalni govor *m*, (po)hvala *f*; *Cecotti impen mi fâs pensâ a un mûr: ma cheste e je une ~. (La 03/01)* 2. odobritev *f*, soglasje *n* 3. JUR razsodba *f*. 4. ***cun ~*** cum laude (visoka ocena, s pohvalo); *Intes universitâs di Pavie e di Bologne al à studiât Musicologjie e ricevût il diplom di perfezionament (cun ~) (Pa 06/2).*

lavâ [la'va:] *tr* u-, po-mi(va)ti; (o)prati; ***~ i plats*** pomiti posodo; ***~ lis tacis*** splakniti kozarce; *Ancje unevore di altris robis a tegnin saldis par usance: ~ tacis, plats e il ram. (Bibl-Mc)*; ***~ il cjâf a un*** FIG ozmerjati koga;
~si *refl* umivati se; ***~si la muse*** umiti si obraz.

lavabo [la'vabo] *m* REL umivalnica *f*, umivalnik *m*.

lavaç [la'vatʃ] *m* BOT ??; ***fresc come un ~*** svež ko rožica; → ***lavaç di San Zuan***.

lavaç di lacais [- la'kais] *m* BOT → ***bardane***.

lavaç di lât [- 'la:t] *m* BOT → ***coçarate***.

lavaç di mont [- 'mont] *m* BOT alpska kislica *f* (*Rumex alpinus*).

lavaç di San Zuan [- džu'an] *m* BOT → ***lavaç***.

lavaçâl [lava'tʃa:l] *m* BOT čmerika *f* (*Veratrum album*).

lavaçut [lava'tʃut] *m* BOT kislica *f* (*Rumex crispus*).

lavade [la'vade] *f* u-, po-mivanje *n*, splakovanje *n*.

lavadôr [lava'do:r] *m* 1. pralnica *f* 2. pralec *m*.

lavadorie [lava'dorie] *m* perica *f*.

lavaduris [lava'duris] *fpl* pomije *fpl*; *âstu puartât lis ~ al purcit?* si nesel prašičom pomije?

lavagne [la'vañe] *f* skrilna (šolska) tabla; *Il crichecoculis al faseve lis voltulinis, il zes se e gjoldeve a scribiçâ su la ~. (Zili)*; *A si proviôt di doprâ lapis, sfueis di disen, colôrs, fotocopiis, ~ nere (didatic).*

La Val [la'val] *kr.i* ?? *I comuns a maiorance ladine (simpri seont il censiment dal 1991) a son ~, S. Martin te Badie, Badie, (Cisilino, treball)*

lavandâr [lavan'da:r] *m* pralec *m*.

lavande [la'vande] *f* umivanje *n*, pranje *n*; ***~ dai pîts*** umivanje nog (na veliki četrtek).

lavandere [lavan'dɛre] *f* perica *f*.

lavandin [lavan'din] *m* lijak *m*, izlivek *m*; *un armâr di peç, une cjadree cun sore la valîs imò di disfâ, un ~, il sgabel e jo tal jet. (BrLi)*.

Lavarian [lavari'an] *kr. i f* (Mortean) Lavariano

lavaruce [lava'rutʃe] *f* FARM pastila *f*; → ***cidele***.

lavatîf [lava'ti:f] *m* MED klistir *m*, dristitev *f*.

lave I ['lave] *f* perilo *n*, pranje *n*; *E. si faseve la ~ di bessôl (Sg)*; *La sere prime mi jeri impirât tun jet alt e glaçât jenfri doi ninçui ruspis tanche la int dal paîs, ma nets, che a savevin di ~ (BrLi)*.

lave II ['lave] *f* VULK lava *f*; ***fontane di ~*** VULK; ***flus di ~*** VULK; ***~ aa*** VULK; ***~ a cussin*** VULK; ***~ pahoehoe*** VULK *(stromboli)*; VULK ***lâc di ~*** ; ***tubul di ~*** *(stromboli)*.??

laveblancjarie [laveblanqa'rie] *f* ?? *Electrolux e sielç Purcie pal prin "Progjet globâl ~". (La 05/12)*.

laveç [la'vɛtʃ] (*pl* ***laveçs*** [la'vɛts]) *m* lonec *m*, ponev *f*.

lavel [la'vɛl] *m* 1. REL banja *f*, umivalnik *m* 2. korito *n*; banja *f*, školjka *f*; *E. i al cjolè di man e lu puartà lui fin dongje il ~. (Sg)*; → ***laip***.

lavemans [lave'mans] *m* umivalnik *m*.

lavemassarie [lavemasa'rie] *f* (*neolog*.) pomivalni stroj *m*.

lavic ['ba??n] *m* laven; → ***domo lavic*** VULK *(stromboli)* *I doms lavics a son di fat par solit erutâts tal cuc o tai versants di stratovulcans. (stromboli)*.

lavie ['lavie] *f* rokav hudournika, manjši hudournik; *Sì biel, si viôt dut il ~ dal Citon. (BrLi)*.

lavìe [la'vie] *adv* → ***là vie***.

Lavie ['lavie] *kr. i f* (Morùs) Lavia.

lavinâl [lavi'na:l] (manj obič. **livinâl**) *m* soteska *f*.

lavine [la'vine] *f* snežni plaz *m*, (splošno) plaz *m*.

lavio [la'vio] *f* (*carn*.) → ***lavie***.

lavôr [la'vo:r] *m* delo *n*; ***ce lavôrs!*** noro, kaj se je zgodilo; ***consegnâ i lavôrs*** dodeliti dela; ***~ di om*** moško delo, delo za moške; *Vô o fasês i lavôrs di om par me (Sg)*; ***~ in vore*** delo v delu (poteka); *che si trati di "catedrâls intal desert" o di "lavôrs in vore" che no finissin altri (Pa 06/1)*; ***~ sfuarçât*** prisilno delo; ***rapuart di ~*** delovno razmerje *(La 07/04)*; ***sul ~*** v službi, na delovnem mestu; *cussì lis veve ancje sintudis sul ~, parcè che plui di une volte e veve lassât rompi il fîl (MazzonIol)*; ***vê ~ fin parsore i voi*** imeti dela do vrh glave; *Tu sês capitât mâl. O vin apene purcitât, e ~ fin parsore i voi. (Sg)*;
→ ***vore***.

lavorâ [lavo'ra:] *it* delati; delovati; ***~ a la buine*** šušmariti, površno narediti; ***cirî di ~*** iskati delo, zaposlitev; *ma ogni volte che al cirive di ~ lu cjalavin come se al ves domandade la lune. (Sg)*; ***~ come un zingar*** delati kot zamorec; *Tu âs lavorât come un zingar là jù (PauluzzoN)*; ***il timp al lavore cuintri di nô*** čas dela proti nam; *E il timp al lavore cuintri di nô in maniere inesorabil. (Pa 8-9/99)*;
~ tr obdelovati, obdelati (zemljo ipd.); ***~ la tiere*** obdelati zemljo.

lavoraçâ [lavora'tʃa:] *it* po malem delati.

lavoradôr [lavora'do:r], **-or(i)e** *adj* delaven, dejaven, priden, marljiv, aktiven; *paîs di buine int lavadore, sclete tal vivi e francje tal tratâ (F)*; *une femine brave e lavoradore (F)*;
~ m 1. avtor *m*, izvrševalec *m*; *al dà cuatri turiboladis al ~* [poeta], *a la sô opare, e vie (F)* 2. delavec *m*; *la proteste dai lavoradôrs (O)*; *Consei si an vûts moments di tension, par vie che i lavoradôrs no son stâts fats jentrâ subite. (O)*; *Cui che al à lavorât cun lui e i siei dissepui lu ricuardin come ~ (SiF 02/1, 155-165)*; ***fieste dai lavoradôrs*** delavski praznik (Prvi maj).

lavoradore [lavora'dore] *f* delavka *f*, uslužbenka *f*, zaposlena (ženska); *e intint meti in casse integrazion 120 des cuasi 240 lavoradoris dal stabiliment. (O)*.

lavoranzie [lavoran'tsie] *f* izdelava *f*; ročno delo *n*; *in particolâr chê monumentâl, chê scultorie e la sflandorose ~ dal aur. (Pa)*; *in maniere di podê dâ rispuestis concretis soredut ae dificoltât, denant trat de ~ feminîl (La 05/12)*.

lavoratîf [lavora'ti:f], **-ive** *adj* obdelovalen; deloven; ***zornade lavorative*** delovnik, delovni dan; *A la fin de zornade lavorative la nestre atenzion e je catalizade di mil stimui (ALF)*.

lavoratori [lavora't ri] *m* 1. laboratorij *m*; 2. delavnica *f*.

lavorazion [lavoratsi'on] *f* obdelovanje *n*, obdelava *f*.
Par chest si varà di valorizâ denant trat lis risorsis locâls e lis lavorazions tradizionâls. (La 05/7).

lavorent [lavo'rɛnt] *m* delavec *m*, rokodelec *m*.

Lavorêt [lavo're:t] *kr.i m* Roveredo in Piano (PN).

Lavorêt [lavo're:t] *kr.i m* (Scluse) Roveredo

Lavorêt [lavo're:t] *kr.i m* (Vile Di Var) Roveredo; *"E se fos vere?". Apontaments ai 12 di Jugn a ~ (Pa 04/06)*.

lavorîr [lavo'ri:r] *m* delo *n*; posel *m*; opravek *m*; *e un spêt al forope trê cuatri voltis i zipons ros e lis cjamesis di lavorîr, al cor il prin sanc (Tolazzi)*.

lavorist [lavo'rist] *m* ?? *al è il "Principi lavorist", ch'al met il lavôr - e no titui nobiliârs o cens - e ducj chei ch'a lavorin, tal centri de vite politiche, economiche e sociâl (Pa 02)*.

lavri ['lavri] *m* 1. ustnica *f*; ***il ~ parsore*** zgornja ustnica; ***fâ il ~*** hud biti na koga ; *al è restât a ~ strent* ostal je brez besed 2. rob *m* (pri vazi, skodelici ipd.) 3. rana *f*.

lavrin [la'vrin] *m* 1. demin. od ***lavri*** 2. zajčja ustnica *f* (škrbina).

lavron [la'vron] *m* 1. akreš. od ***lavri*** 2. človek z debelimi, velikimi ustnicami.

lavuache [lavu'ake] *f* troska *f*, žlindra *f*.

lavum [la'vum] *m* pomije *fpl*; PROV *il purcit co al à bevût il ~ al strucje il podin*; → ***lavaduris***.

lazar [la'dzar] *adj* raztrgan, razcapan;
~ m 1. strganec *m*, capin *m*, berač *m* 2. (*redko*) gobavec *m*; → ***levrôs***.

Lazar ['ladzar] *os.i m* Lazar *m*; *trê senis dai Vanzei: di Zuan (resurezion di ~), di Luche (parabule dal figâr sterp) (Scf)*.

lazaret [ladza'rɛt] *m* bolnica *f* (za kužne bolezni).

lazaron [ladza'ron] *m* postopač *m*, lenuh *m*; *jê si jere inacuarte subit di ce race di lazarons che a jerin i zinars (Sg)*.

Lazi ['latsi] *kr.i m* Latium *m*, Lacij *m*; *Lis regjons che a àn cressût di plui la spese a son il ~ e la Lombardie (O)*.

laziâl [latsi'a:l] *adj* latinski; *che i à costât al nestri autôr plusôrs viaçs in Toscane e te Tussie ~ (La Leter)*; *il ~ di Rome (La 07/02)*

le [le] *E3 pro pers* (*tož f edn.)* njo, jo; *jo ~ amavi* ljubil sem jo.

Le [le] *E3 pro pers (tož f)* Vas (nanaša na žensko); *jo ~ amavi* ljubil sem Vas.

le ['le] *E3 aor od **lâ***; *Ma dopo doi minûts al le plui a planc (Sg)* ..je šel bolj počasi.; *Gjesù invezit al le su la mont Ulive. (Bibl-Zn)* Jezus pa je krenil proti Oljski gori.

le' ['le] *art* → ***lis***; *Une volte, cuanche le' bestiis e' cjacaravin (Natisone/miti)*.

leâ [le'a:] *tr* 1. z-, za-, pri-vezati, 2. (z)družiti, zediniti; *Us al garantis: dut ce che o leareis su la tiere al sarà leât ancje in cîl (Bibl-Mt)* 3. obvezati (rano); PROV *mai no si taisi, mai no si leisi* 4. (kovine) zlivati; vdelati dragulje 5. (knjigo) vezati;
~ it (rastline) sad pognati;
~**si** *refl* povezati se; združiti se.

leader ['lider] *m* *(ang.)* (pos. POL) vodja *m*; *L'entusiasim masse slavrât che i leaders europeans a àn palesât, saludant l'acuardi di pâs (Pa)*.

leadôr [lea'do:r] *m* 1. knjigovez *m* 2. ***~ di zois*** draguljar *m*, juvelir *m*.

leadure [lea'dure] *f* 1. vezanje *n*, vezava *f*, vezišče *n*, vez *f*, ligatura *f*; ***~ des zois*** vdelava (okov) draguljev 2. zveza *f* (oseb ipd.) 3. zveza *f*, združenje *n*, liga *f*, družba *f*, unija *f*; *Ae fin dal itinerari culturâl il student, oltri a vê madressût alc intor la cussience de identitât e la ~ cul teritori, al mostrarâ di vê cjapât chescj obietîfs (didatic)*.

leâl [le'a:l] *adj* 1. pošten, vrl; 2. zvest.

lealisim [lea'lizim] *m* lojalizem *m*, zvestoba *f*; *che su di jê al jere prevalent il ~ patriotic (Pa 05/07)*.

lealist [lea'list] *adj* lojalist *m*; *e dal esercit anglês a àn colaborât insiemit cul plui grant grop paramilitâr ~ (Pa 03/8)*.

lealtât [leal'ta:t] *f* poštenost *f*, vrlost *f*, zvestoba *f*; *al decretave in pratiche la nassite de patrie dal Friûl, come premi pe ~ dal Patriarcje Siart. (Pa 7/2000)*.

leam [le'am] *m* 1. vez *f*; zveza *f*, povezanost *f*; *segnâl dal ~ che la radio cun la sô ativitât e je rivade a inmaniâ cul teritori. (O)* znak povezanosti; *leams criminâi de mafie nostrane e cu lis mafiis balcanichis. (Pa)* kriminalna povezava..; *I nons di lûc a son il ~ plui profont e antîc che l'om al à cul lûc di nassite. (Pa)* 2. FIG odnos *m*, stik *m*, povezava *f*; *Par rivâ a sclarî benon chest ~ o ai vût dibisugne di cognossi lis teoriis psicoanalitichis e di lei un grum. (Pa)*; *Si à di vê un ~ fuart, une cognossince intime cul furlan par podê voltâlu.(Pa)* 3. KEM vezava *f*, Bindung, kötés.
→ ***leande***.

leamp [le'amp] *m* 1. OBL (pos. za ženske) podveza *f* 2. začetniško delo *n* 3. MEH obroček ?

leande [le'ande] *f* 1. vez *f*, zanka *f*, veriga *f*, stvar s katero se veže 2. FIG povezava *f*, zveza *f*, zakonska zveza *f* 3. vez *f*, omejitev *f*, ovira *f*.

leandri [le'andri] *m* BOT oleander *m* (*Nerium oleander*).

leant [le'ant] *m* vez *f*, zanka *f*, (pos.) vezalka *f* (za čevlje).

leât [le'a:t], **leade** *adj* 1. (na)vezan, povezan; ***~ cun*** navezan na; povezan z; ***~ organichementri*** organsko povezan; *Intes aghis refluis il fosfar si cjate in trê formis: ortofosfât (PO–34), polifosfât (P2O7) e fosfar ~ organichementri. (SiF 03/4, 73-84)* 2. (jezik) nerazločen, lomljen, negladko, težko.

lebraure ['lɛk] *m* ?? *Cumò, ~ in cors 'e je chê di modificâ la nature des plantis, cambiaur la anime, falsâlis. (Scf)*.

lebrôs [le'bro:s], **-ose** *adj* gobav;
~ m gobavec *m*; *un ricovero pai vecjos e puars, cun tun ospedâl ancje pai ~ (Natisone)*.

lec ['lɛk] *m* mehkužec *m*, potuhnjenec *m*.

lecâ [le'ka:] *tr* lizati; oblizovati; ***~ i lavris*** oblizati se; ***~ la mescule*** priti do nekega, malega zaslužka; *Al imagjinà di vêju jenfri lavris e lenghe, di ~ju, di çupâju cume un frutut che al cîr di bonâ la sô fam (Daidussi)*;
~si *refl* ~ ***i dêts*** oblizati si prste; *Robe di ~si i dêts* - za oblizati prste! *(Verone)*.

lecade [le'kade] *f* (po)lizanje *n*, oblizovanje *n*; *e cheste no je une ~, slurp! (Furlanist)*.

lecardin [lekar'din] *m* sladkosned *m*, požeruh *m*.

lechecûl [leke'ku:l] *m* VULG priliznjenec *m*, slinež *m*.

lechet [le'kɛt] *m* → ***lichet***;
ancjemò prime di inviâ il procès di privatizazion, dulà che si spartissin i lechets jenfri dai favorîts (Pa 06/1).

lecit ['lɛtʃit] *adj* dovoljen, dopusten; *confondi il mâl cul ben, fâ deventâ ben il mâl e ~ l'ilecit no je mai une operazion positive e nancje inteligjente. (Bel)*; → ***permetût***.

leç ['lɛtʃ], ***leçs*** ['lɛts] *m* 1. zakon *m*, postava *f*; *La circolâr e permet di stanziâ i fonts destinâts de ~ su lis minorancis linguistichis..(O)*; ***aplicâ la ~*** udejanjiti, uporabiti zakon; *Dal numar dai aderents si varà di decidi in ce tiermins che si varà di aplicâ la ~*; ***clamâ la leçs*** pozivati se na zakon; ***dispositîf di ~*** zakonski ukrep; ***inmaniâ leçs*** *Dopo che il ministri Danner al à inmaniât lis gnovis leçs raziâls? (Ta)*; ***~ constituzionâl*** ustavni zakon; ***~ di Malus*** Malusov zakon; *che e je la probabilitât P(u,v) che i nestris fotons a sorevivin il secont polaroid B e a sein segnalâts dal riveladôr D. Daûr de ~ di Malus (SiF 03/3, 9-18)*; ***Leç di Mosè*** Mojzesova postava; *ce che al jere scrit sul gno cont te Leç di Mosè, tai Profetis e tai Salms. (Bibl-Lc)* ..kar je pisano o meni v Mojzesovi postavi, prerokih in psalmih; ***~ di nature*** zakon narave; *e je ~ di nature che ducj o vin di murî*; ***~ di onôr*** zakon časti; *par lâ daûr a strambis leçs di onôr, di tradizion o dome di matetât. (Sg)*; ***~ di tutele*** zaščitni zakon; ***~ eletorâl*** volilni zakon; ***~ fisiche*** fizični zakon; *e de sô cognossince da lis leçs fisichis che a regolin la atmosfere. (SiF 02/2, 39-58)*; ***il libri des leçs*** REL knjiga o zakonih; ***~ no liniâr*** nelinearni zakon; *che a son regolâts di leçs no liniârs: sgoifs di rialimentazion positive o negative (SiF 02/2, 129)*; ***meti in vore la ~*** *(Pa 02/12)*;
meti ~, detâ la ~ vsiliti svoj zakon, svojo voljo, poveljevati, ukazovati; *âstu di meti ~ tu a to fi sul cjatâ*

morose?; ***no cognossi ni ~ ni regn*** ne držati se nobenega načela, živeti kot divjak; *si fradi Pauli, chel cjaviestri di bulat che nol cognòs ni leç ni regn*; ***~ pes minorancis*** manjšinski zakon, zakon o manjšinah; *Leç pes minorancis: fissade la zonizazion par sloven e todesc de provincie di Udin (O)*; ***~ prov.*** ?? *cun prove scrite e orâl (~ prov. 48/83). (Cisilino, treball)*; ***talpassâ lis leçs*** teptati zakone 2. (znanost) pravo *n*, pravoznanstvo *n*; ***dotôrs de leç*** doktor prava.

Leçà [le'tʃa] *kr.i f* (Pagnà) Lazzacco.

ledam [le'dam] *m* 1. gnoj *m* 2. FIG (oseba) svinjar *m*.

ledamâ [leda'ma:] (t. **inledamâ**) *tr* (po)gnojiti.

ledamâr [leda'ma:r] *m* → ***ledanâr***.

ledan [le'dan] *m* 1. gnoj *m*; gnojilo *n*; ***~ artificiâl*** umetno gnojilo; *Dai curtìi al vignive odôr di ~. (Sg)*; 2. (t. FIG) gnoj *m*, umazanija *f*;
→ ***ledam***.

ledanâr [leda'na:r] *m* gnojišče *n*; *E cuant che, suntun ~, si viôt a flurî une rose (Bel)*; *o cjapavi di smicje lis lisertis ca corevin su e ju pa parêt di clas che al jere ator dal ~! (sf)*; → ***mussulìn***.

lede ['lede] *f* pesek *m*.

ledie ['lɛdie] *f* BOT → ***jere***.

ledin ['ledin] *konj od* ***lâ***; *interès che a ledin vie*

ledrâ [le'dra:] *tr* AGR osuti, okopati; *~ lis jechis, a plantâ fasûi, a alçâ une coce aromai madure (Mar).*

ledradure [ledra'dure] *f* AGR okop *m*.

ledre I ['ledre] *f* AGR motika *f*, rovača *f* (za okop).

ledre II ['ledre] *f* kanal *m*; prekop *m*; vodni jarek *m*.

Ledre ['ledre] *r.i f* Ledra *f*; *che al previodeve il dislocament des aghis dal Tiliment e de ~ par costruî un canâl de ~ (GP).*

ledrepis [le'drɛpis] *m* BOT loboda *f* (*Atriplex hortense)*.

ledropic [le'drɔpik], **-iche** *adj* MED vodeničen, hidropski;
~ m MED vodeničnik *m*, vodenični bolnik *m*.

ledrôs [le'dro:s], **-ose** *adj* 1.obrnjen, na narobni strani, narobe; nasproten; ***par ~*** obrnjeno, na narobni strani; *vecjos «millelire» e fats in dôs lenghis, di une bande il talian, par ~ in talian (Furlanist)*; *Se al capite di fâ il viaç par ~ - de perifarie in citât – (La 06/1)*
2. FIG sovražen, nejevoljen, nerazpoložen, nesimpatičen; ***buere ledrose*** ?? *..e subit dopo e vignì fûr une buere ledrose che i faseve svoletâ la manteline. (Sg)*;
~ m 1. hrbtna, narobna stran 2. FIG negativna, slaba stran.

ledrosâ [ledro'za:] *tr* in *refl* → ***sledrosâ***.

lee ['lee] *f* 1. zveza *f*, zlitina *f*, zaveza *f*; *Intal bosc, a une ~ de citât - dulà che ti ai bielzà cjatade une volte cun Eline par celebrâ une matine di Mai (ShW)*; 2. liga *f*, zavezništvo *n*; *Cun di lui, il contat cu la Lee Furlane Tumôrs al numar telefonic (CoUd)*; ***Lee Nord*** POL → ***Leghe Nord***.

leecitis [le'dr??] *m* piskrovez *m*.

leesacs [lee'saks] *m* BOT ptičja dresen (*Polygonum aviculare L.*)

Lega nord ['lega nord] *i. f* → ***Leghe Nord***.

legâl [le'ga:l] *adj* zakonit, po zakonu, legalen, postaven; *cence nissun supuart ni morâl, ni ~, ni economic (glesie).*

legalistic [lega'listik], **-iche** *adj* legalističen; *dal '700 e dal positivisim ~ e statalistic dal '800 e dal '900 (Pa).*

legalitât [legali'ta:t] *f* postavnost *f*, zakonitost *f*, legalnost *f*; *i zovins al sens civic e ae ~, pocant la lôr. partecipazion ative inte vite de citât (CoUd).*

legalizâ [legalidzatsi'on] *f* uradno potrditi, overiti; legalizirati, uzakoniti; *Lis aministrazions competentis ae consegne dai documents personâi a àn di ~ lis fotografiis. (CoCamp).*

legalizazion [legalidzatsi'on] *f* legalizacija *f*, uzakonjenje *n*; *duncje, la idee de ~ dal abort (Pa).*

legalmentri [legal'mentri] *adv* zakonito, legalno.

Legambiente [legambi'ente] *i.f* ime združenja okoljevarstvenikov; *in zornade di vuê, a an aderît il Comun e la Provincie di Udin, "~" regjonâl (Pa 02).*

legatâ [lega'ta:] (*o legati* [le'gati]) *tr* JUR zapustiti (dediščino); *Mi à legatât i cjamps e la cjase (Enrico)*; *che al à legatât a la nestre riflession di cristians che a cjaminin te storie dai popui (Pa 05/07).*

legatari [lega'tari] *m* JUR volilojemnik *m*.

legazion [legatsi'on] *f* poslaništvo *n*; *di Gurize e conseîr di Legazion te Imbassade taliane di Colombo (Sri Lanka). (Pa).*

leghe ['lege] → ***lee***.

Leghe Nord ['lege nord] *i. f* POL Severna liga, ime politične stranke v Italiji; *contraris i rapresentants di ~ (Onde).*

leghist [le'gist] *m* 1. član zveze 2. predstavnik Severne lige; *daspò des declarazions dal comissari ~ B. Z. al à dite (O)*

legjende [le'ǵende] *f* → ***leiende***.

legjiferâ [leǵife'ra:] *it* zakone delati; *Al à a disposizion la legalitât, vere o presunte, che i permet di ~ come che i smeche (Pa 04/04).*

legjiferazion [leǵiferatsi'on] *f* izdelava zakonov; *al varà lis palanchis par foragjâ il politic, che al ricambiarà il plasê cuntun bon pecjât di omission di control e di ~. (Pa Vicinia).*

legjisladôr [leǵisla'dor] *m* zakonodajalec *m*; *no sicu derit sogjetîf perfet, ma come invît pal ~ a tignî man a ogni ativitât lavorative, (Pa 02)*; *In conclusion al è stât il ~ ordenari a sclarî la ecuivocitât (SiF 02/2, 139).*

legjisladure [leǵisla'dure] *f* 1. zakonodajstvo *n*; *ancje se intune seson pôc abil pe ativitât legjislative e aromai sul spirâ de ~ (Pa 02)* 2. zakonodajna oblast 3. doba zakonodajne skupščine, legislatura *f*; *La Republiche di Slovenie e brame che la Republiche taliane e fasi buine in cheste ~ chi la leç di tutele globâl de minorance slovene (Pa)*; *Arnalt Baracêt conseîr regjonâl te II ~ (1968-1973), cun Fausto Schiavi (Pa 02).*

legjislatîf [leǵisla'ti:f], **-ive** *adj* zakonodajen, zakonodajalski; *ancje se intune seson pôc abil pe ativitât legjislative e aromai sul spirâ de legjisladure (Pa 02)*; *Cu la leç regjonâl 15/96 e la leç statâl 482/99, il e Cirfe si insuaze intune situazion legjislative in chest moment avonde definide. (Pa).*

legjislatôr [leǵisla'to:r] *m* → ***legjisladôr***.

legjislazion [leġislatsi'on] *f* zakonodaja *f*; *O sperin che la ~ greghe e jonzi in curt i standards europeus, rapresentâts de..(Pa)*; ***~ canoniche*** kanonska zakonodaja; *Ma puedie la glesie condanâ la vuere cuant che la ~ canoniche e proviôt i capelans militârs (Pa 03/2)*.

legjitim [le'ġitim] *adj* zakonit, zakonski, upravičen.

legjitimâ [leġiti'ma:] *tr* 1. JUR poveriti, opravičiti, legitimirati; pozakoniti (otroka) 2. opravičiti, legitimirati; *e de dibisugne di tirâ sù convents, glesiis e capelis par ~ il lôr podê e domandâ intercession a Crist, ae Vergjin e ai Sants Vuerîrs (Pa)*; *a àn scugnût simpri jessi legjitimadis di argomentazions di cheste fate (Pa 02)*.

legjitime [le'ġitime] *f* JUR dolžni delež *m*.

legjitimementri [leġitime'mentri] *adv* zakonsko, zakonito; upravičeno; *chei, ~ a varessin podût creâ almancul une emitente radiofoniche e almancul un canâl televisîf in lenghe di minorance. (Pa 03/2)*.

legjitimitât [leġitimi'ta:t] *f* zakonitost *f*, legitimnost *f*.

legjon [le'ġon] *f* legija *f*; *Chel i rispuint: «~ al è il gno non, parceche o sin in tancj (Bibl-Mc)*.

legjonari [leġo'nari] *adj* legijski;
~ *m* legionar *m*; *I legjonaris di D'Annunzio, ocupant Flum, a tornin a meti adun l'antîc monopoli cumierçâl (Pa)*.

legnâ [le'ña:] *tr* naklestiti, pretepsti (s palico).

legnade [le'ñade] *f* udarec s palico, batina *f*; *cuntune ~, inte place, suntun arbul (OLF 2002)*.

Legnago [le'ñago] *os.i m* v: ***passâ par ~*** dobiti batine.

legnam [le'ñam] *m* les *m*.

legnarie [leña'rie] *f* → ***legnere***.

legnere [le'ñɛre] (t. **legnarie**) *f* drvarnica *f*, drnica *f*.

legnis ['lɛñis] *fpl* drva *npl*. → ***lens***.

legnôs [le'ño:s], **-ose** *adj* lesen; les(en)ast; *pes impresis boschivis e pai agricultôrs che a produsin vanzums ~. (Pa)*.

legrâ [le'gra:] *tr* razveseliti, vzradostiti; *mi legri* razveselim se;
~**si** *refl* razveseliti se, vzradostiti se.

legrece [le'grɛtʃe] *f* veselost *f*, radost *f*. → ***ligrie***.

legrecûr [legre'ku:r] *m* veselost *f*, radost *f*, olajšanje *n*, tolažba *f*.

legrementri [legre'mentri] *adv* veselo, z veseljem; → ***di ligrie***.

legri ['legri] *adj* 1. vesel, radosten, živ, zadovoljen; zabaven; *Il nestri popul nol jere simpri ~, ma al veve une sô contentece (glesie)* 2. FIG vesel, pijan 3. (npr. korak) živahen, hiter, poskočen;
~ *int* (pozdrav) živijo!

legrie [le'grie] *f* → ***ligrie***.

lei ['lei] (*lei, leis, lei, leìn, leiês, lein*; impf *leievi*; pret *leiei*; conj impf *che o leiès*; imper *lei, leieit*; ger *leint*; p *let*) *tr* brati, čitati; *trascrivintlu suntun sfuei in maniere che si lu puedi ~ (CoUd)* da se lahko prebere, da se da prebrati; ***~ fûr dal libri*** brati iz knjige; ***~ la condane*** brati sodbo; *I vignive adaments il vaî disperât di jê, cuanche i vevin lete la condane. (Sg)*; ***~ la vite a un*** kritizirati nekg.; ***savê ~*** znati brati;

leibil [le'ibil] *f* čitljiv, berljiv; *dut voltât par sart e ~ su Internet ta cheste direzion (Leng)*.

leibilitât [leibili'ta:t] *f* čitljivost *f*, berljivost *f*.

Leide ['lɛide] *kr.i f* Leyden.

leiende [lei'ende] (t. **liende**) *f* legenda *f*, (slavna) zgodba *f*, pripovedka *f*, basen *f*, izmišljotina *f*; *secont la ~, al jere pe Madone (don)*; *te storie e te ~ i Britans a jerin rapresentâts dal dragon ros. (Sclese)*.

Lelo ['lelo] *os.i m* Avrelij *m*; *In chei agns, al jere diretôr ~ Cjanton (Pa)*.

Lemagne [le'mañe] (t. **Alemagne**) *kr.i f* Nemčija *f*.

leman [le'man] *adj* nemški;
~ *m* 1. Nemec *m* 2. nemščina *f*;
→ ***todesc***.

lematizazion [lematidzatsi'on] *f* LING lematizacija *f*, geslenje *n*; *complî la ~, ven a stâi che al assegne a di une forme di peraule intal test corint il so leme (SiF 02/1)*; *Cheste prime fase di ~ e à frontât la elaborazion dai 6.500 lemis di base (Pa 03/6)*.

leme ['lɛme] *f* LING lema *f*; *complî la lematizazion, ven a stâi che al assegne a di une forme di peraule intal test corint il so ~ (SiF 02/1)*; *ven a stâi une forme di fonde rapresentative oben plui formis se la forme di peraule e je ambigue intal ~. (SiF 02/1)*.

lement [le'mɛnt] *m* tožba *f*, tarnanje *n*; *il cric de pene su la ultime pagjine dal librut .. il ~ de vecje mobilie (Mar)*; → ***lagn***.

lementance [lemen'tantʃe] *f* tarnanje *n*.

lementâsi [lemen'ta:si] *refl* tarnati, pritoževati se, tožiti.

lementon [lemen'ton] *m* cmera *f*, jamrač *m*.

lemit ['lɛmit] *adj* (*redko*) krotek, mil, umirjen, miren; *"Ricuart di Grau", parvie che e à un ~ fluî e rifluî di agns, di ripensaments e di simpri gnovis scoltis. (La 03/03)*.

Lemit ['lɛmit] *r.i m* Lemene (IT).

len ['lɛn] *m* 1. les *m*; ***~ muart*** mrtev les; *I forestâi statâi a podevin fâ pôc e si ridusevin a dâ conseis su ce fâ cun il ~ muart (SiF 03/4, 9)*; ***~ sec*** suh les ; *Parceche se si trate cussì il ~ vert, ce no saraial dal ~ sec?. (Bibl-Lc)*; ***~ vert*** zelen les; *e si viodeve nome il sotscjale plen di tassis di lens verts (PauluzzoN)*
2. drevo *n* 3. kos lesa, palica *f* ; *il mus nol capìs che il ~* osel, ne razume drugega kakor palico (batine) 4. drva *npl* 5. voz *m*, kočija *f*.

len blanc [- 'blank] *m* BOT → ***bedoi***.

len di cjan [- 'qan] *m* BOT → ***pisse-cjan***.

len di dolç [- 'doltʃ] *m* BOT → ***dolce-mare***.

len neri [- 'neri] *m* BOT → ***crevesâl***.

len taur [- 'taur] *m* BOT vrsta metuljnice (*Haematoxylon campechianum*).

Lenart [le'nart] *os.i m* Leonard *m*, Lenart *m*; ~ → Sant Lenart.

lenci ['lentʃi] *adv* → ***lenti***.

lendarûl [lenda'ru:l] *m* ?? *al sigurà une cuarde a un ~ (F)*.

Lene ['lene] *os.i f* → ***Eline***.

lengaç [len'gatʃ] (*pl* ***lengaçs*** [len'gats]) *m* jezik *m*, govor *m*, govorica *f*, način govorjenja; ***tal so ~ antîc*** v svojem starodavnem jeziku; ***~ sientific*** znanstveni

jezik; *dal ~ sientific, a chel formâl fintremai a chel di nivel plui intim o dal regjistri dal fevelât. (CIRF)*; ***~-puint*** *mentri che il surmiran al rapresente une sorte di ~-puint jenfri i doi grops. (Cisilino, treball)*;
// cf. lad. *lingaz*.

-lengâl [len'ga:l] *drugi del zloženke s pomenom* -jezičen; ***bilengâl*** dvojezičen.

lengate [len'gate] *f* grd jezik; opravljivec *m*; *Cualchi ~ e dîs che, se la Guerra e Fontanini no àn fat chel fisc (Pa 02/10-11)*; *A disevin lis lengatis che (BelAlci)*; *La ~ e je plene di asse cuintri chêi che e slenghe; la lenghe che lenç e fâs colâ. (Bibl-Sprocs)*

lenghe ['lɛnge] *f* 1. ANAT jezik *m*; ***tirâ fûr/mostrâ la ~*** kazati jezik; ***~ sarpintine/ di sarpint*** hud, zloben, opravljiv jezik; ***~ liparine*** strupen jezik; ***no puartâ pêl in ~, no vê pêl in ~*** ne imeti dlake na jeziku; ***tignî la ~ tai dincj*** držati jezik za zobmi; *Vami fûr dai voi, e impare a tignî la ~ a cjase. (antfiabedialettali)*; ***menâ par ~*** opravljati; ***cûs la ~!*** drži gobec! 2. jezik *m*, govor *m*; ***~ di contat*** LING stični jezik, kontaktni jezik; *une marcade preference dal inglês come ~ di contat (La 06/12)*; ***~ di partence*** LING izhodiščni jezik; *Par ogni edizion dal Premi a son sieltis trê lenghis forestis di partence. (CoTav)*; ***~ di rivade*** LING ciljni jezik; *In teorie un tradutôr al à di sielzi chês strategjiis, intal voltâ inte ~ di rivade (Vichi)*; ***~ educade*** učeni jezik; *Vûstu gjavâ rispuestis sustadis ae mê ~ educade? (ShW)*; ***~ "francje"*** LING lingua franca, lingva franka; *Chest però al compuarte che l'anglês che si intivisi ogni dì, aromai, al è deventât ~ "francje", tant a dî une ~ cence contignût culturâl. (Pa 02)*; ***~ naturâl*** LING naravni jezik ; *che a cjalavin suspietôs a lis gnovis tindincis dal studi da la ~ naturâl (SiF 02/1)*; ***~ puartade*** ?? *la sô ironie e il so vizi di lâ simpri dret intal cûr des cuistions lu fasin une des lenghis plui puartadis par fevelâ di siencis intal dì di vuê. (Pa)*; ***~ sclete*** *?? Tu sês Bete de lenghe sclete - Sei Elisabetta dalla lingua schietta (VERONE)*; ***~ uficiâl dal Stât*** uradni državni jezik; *il talian che al è la ~ uficiâl dal Stât (SiF 02/2, 77-93)*.

lenghe cervine [~ 'lɛnge] *f* BOT ?? (*Scolopendrium officinarum*); → ***lenghe di cierf***.

lenghe di cierf [~ tʃi'ɛrf] *f* BOT → ***lenghe cervine***.

lenghe di cjan [- 'qan] *f* BOT pasji jezik *m* (*Cynoglossum officinale*).

lenghe di vacje [- 'vaqe] *f* BOT pegasti kačnik (*Arum maculatum L*) 2. BOT → ***lavaçut***.

lenghete [len'gɛte] *f* jeziček *m* (orodje npr. za čevlje).

-lenghisim [-len'gizim] *drugi del zloženke s pomenom* -jezičnost; ***bilenghisim*** dvojezičnost.

lenghist [len'gist] (*pl* ***lenghiscj***) *m* jezikoslovec *m*, lingvist *m*; *A cjacarin Franc Fari, neurolenghist, e Tullio De Mauro, ~ talian..(Pa)*;
→ ***glotolic***.

lenghistic [len'gistik], **-iche** (t. **linguistic**) *adj* jezikosloven, lingvistično; *al à fat scjas il câs judiziari di Sotiris Bletsas, un militant pe democrazie lenghistiche in Grecie. (O)*; ***democrazie lenghistiche*** jezikovna demokracija.

lenghistiche [len'gistike] (t. **linguistiche**) *f* jezikoslovje, lingvistika *f*; *di proponi la creazion di une Comission di esperts in ~ in storie de lenghe..(Pa)*; ***~ aplicade*** uporabno jezikoslovje; *Comission di esperts in ~ in storie de lenghe, in sociologjie, in antropologjie e in lenghistiche aplicade, e v. i. (Pa)*; ***~ computazionâl*** računalniško jezikoslovje.

lenghistichementri [lengistike'mentri] *adv* jezikoslovno, lingvistično, jezikoslovno gledano; *dome mancul dal 10% dai Stâts a son ~ omogjenis (Pa)*.

lengon [len'gon] *adj* klepetav, zgovoren, jezičen; *~ m* klepetulja *f*, blebetavec *m*.

lengonat [lengo'nat] *m* grd jezik *m*; obrekljivec *m*, opravljivec *m*.

lengot [len'got] *m* kovinska paličica.

Lenin [le'nin] *os.i m* HIST Lenin *m*.

lenizion [lenitsi'on] *f* LING lenicija *f*, mehčanje *n*.

lens *['lens]* mpl *drva* npl*;* Bisugnave par fuarce comprâ un pôçs di ~. (Sg)*;* **tasse di ~** (BelAlci)

lent ['lɛnt] *adj* 1. počasen; *A passavin lents i dîs, plui a si svicinave la solenitât de Pasche e plui a nol capitave nuie (Pa 03/8)* 2. len 3. ohlapen.

lentece [len'tetʃe] *f* 1. počasnost *f*; *e je chê di rivâ a frenâ la iruence de canae e di pocâ la ~ dai viei (BelR)* 2. lenoba *f*.

lentementri [lente'mentri] *adv* počasi; (bolj obič.) → ***a planc***.

lenti ['lenti] (t. **lenci**) *adv* tam doli ; tja dol; *Verzegnis, o come che a disin ~ "Verzegnas" (christianromanini)*; ***~ ator*** tam okoli, tamkaj, v onem področju; *Ma che al si vîsi che ~ ator e je tiere di taramot. (BrLi)*; ***~ jù*** tam doli, doli; ***~ là*** (čisto) tam doli; *Il Podere al jere une sorte di colonie dal manicomi, besteam e campagne a pro de mangjative dai aventôrs ~ là. (lacomugne)*; ***~ sù*** tam gori, tja gor; *In chei agns la popolazion ~ sù e rivave a 460 animis (La 05/5)*; ***par ~*** za tja dol, čez; ***~ vie*** tam doli, tam.

lentime ['lɛntime] *f* platno za prevleko žimnic.

lenzi ['lɛndži] (*o lenç*; p. *lenzût/ lent*) *tr* 1. po-, ob-lizati 2. FIG gladiti, božati; *L'om che al lenç il prossim i tint une palisse sot dai pîts. (Bibl-Sprocs)*; *cjarece che e lenç lis rivis, e je presinte (Mar)* 3. oplaziti, osmukniti; ~**si** *refl* po-, ob-lizati se; ***no savê (no podê) ni lenzisi ni parâsi lis moscjis*** biti nesposoben kaj sam napraviti.

lenzit ['lɛndžit] *m* ANAT dimlje *n*.

Lenzon [len'tsɔn] *kr.i m* (Davâr) Lenzone.

lenzude [len'džude] *f* poliz *m*, polizanje *n*.

leon [le'on] (t. **lion**) *m* ZOOL lev *m*; ***part dal ~*** največji del, levji delež.

Leonart [leo'nart] *m* Leonard *m*, Lenart *m*.

leone [le'ɔne] *f* → ***leonesse***.

leonesse [leo'nesse] (t. **leone**) *f* ZOOL levinja *f*; *che no soi fi di ~ e che di leon o ai nome il non. (ShW)*; *In chel moment si son trasformadis di cuninis in leonessis. (BelFa)*.

leonfant [leon'fant] (t. **lionfant**) *m* ZOOL slon *m*. → ***elefant***.

Leonore [leo'nore] *os.i f* Leonora *f*.

Leopardi [leo'pardi] *i.* Leopardi; *mi à confidât un amì che al à in simpatie il ~. (BelFa)*.

leopart [leo'part] *m* ZOOL leopard *m*; *al sacrifici di Crist si riferìs ancje il cierf sbranât dal ~ che si viôt sul prât a drete. (CoUd)*; ***a magle di ~*** *?? Sicchè il Friûl al veve cessât di sei un teritori a magle di ~ dividût tra nobiltât locâl e foreste. (Natisone/furlanis)*.

Leopolt [leo'polt] *os.i m* → ***Liopolt***.

Leopul [le'ɔpul] *os.i m* Lvov *m*; *La linie dal "Coredôr 5" e je Vignesie-Triest-Cjaodistrie-Lubiane-Budapest-~ (Pa).*

lepin [le'pin] ?? *Lis comunitâts venetopontinis a son nassudis (o "fondadis") di colonizadôrs massime venits, furlans, ferarês, e par un piçul toc lepins, in te aree pontine ..(Vichi).*

leptospirosi [le'pin] ?? *pes vacinis cuintri des principâls malatiis infetivis (gastrointerite, morve, epatite virâl, ~) (CoUd).*

lès ['lɛs], **lesse** *adj* kuhan; ***cjâr lesse*** kuhano meso; *si faseve la mignestre e la cjâr lesse a vegnie servide cul craut e muset (Natisone/cucina)*; ***a ~, in ~*** (pre)kuhano; ***~ m*** kuhano meso *n*, kuhana govedina *f*; → ***lessât***.

lescule ['lɛskule] *f* 1. BOT (*Carix*) 2. vrsta prevleka iz *Carixa*, ki varuje pred dežjem.

lescjâ [les'qa:] *it* pritrditi vabo na trnek; PROV *bisugne ~ par cjapâ gjambars*.

lescjat [les'qat] *m* BOT lapuh *m* (*Tussilago farfara*); (*Petasites officinalis*).

lescje ['lɛsqe] *f* 1. (na trnku) vaba *f* (t. FIG); *che nol veve nancje i bêçs di comprâsi un mocul, dut a bot si impensà di un bocognut di ~ (Zili)* 2. kresilna goba; netilo *n*, podnetek *m* 3. BOT → ***lescjat***.
4. (*carn.*) seno *n*; *Te varietât cjargnele di Paluce "fen", "altivûl", "smuiart" e "~" a son i lessems primaris che a tradusin il talian "fieno".(Pa)*

lescule [le'on] ??

lesene [le'zɛne] *f* ARHIT vrsta stebra.

lesiç [le'sitʃ?] *adj* → ***lisiç***.

lesine [le'zine] *f* ANAT pazduha *f*, podramje *n*.

Lesine ['lɛzine] *kr.i f* Hvar *m*.

lesion [lezi'on] *f* MED lezija *f*; ***~ intal emisferi di çampe*** lezija leve hemisfere; *al veve une ~ intal emisferi di çampe e al diventave afasic (SiF 03/4, 97-114)*; ***~ anatomiche*** anatomska lezija; *cul fin di studiâ lis relazions fra disturbi psichic e lesion anatomiche (SiF 02/1, 155-165).*

Lesis ['lɛzis] *kr.i f* (Claut) IT Lesis

lessâ [le'sa:] *tr* kuhati.

lessade [le'sade] *f* kuhanje *n*, kuha *f*.

lessât [le'sa:t], **-ade** *adj* kuhan.

lessem [le'sa:] *m* leksem *m*; ***~ primari*** prvotni leksem; ***~ secondari*** drugotni leksem; *40 lessems primaris ("nêf" al è un ~ primari, "nêf farinose" un ~ secondari) daûr des sôs carataristichis.(Pa).*

Lessi ['lesi] *kr. i f* → ***Cjamp Lessi***.

lessic ['lɛsik] *m* leksikon *m*, besednjak *m*, besedišče *n*, leksika *f*, slovar *m*; *Une lenghe che no à vonde ~ e che no si presente cun uniformitât e je destinade a dipendi di une altre e a discomparî (Pa).*

lessicâl [lesi'ka:l] *adj* leksikalen, slovarski; *Il probleme de completece ~ (Pa)*; *il procès di rignuviment e completament dal patrimoni ~. (OLF 01/1).*

lessicalizâ [lesikali'dza:] *tr* leksikalizirat; *Par furlan o vin ancje diviers vocabui par cjacarâ di chel che par talian al ven lessicalizât cun "prato": "braide", "bearç", "setôr" e vi O vin perô ..(Pa).*

lessicalizât [lesikali'dza:t], **-ade** *adj* leksikalizirani.

lessicograf [lesiko'graf] *m* leksikograf *m*, slovarnik *m*; *parcè che lis peraulis presentadis intal lôr contest a dan al ~ un grum di informazions (SiF 02/1).*

lessicografie [lesikogra'fie] *f* leksikografija *f*, slovarstvo *n*; *Il profit dai corpus plui di pês pal grant public al consist inte ~ fondade sui corpus. (SiF 02/1).*

lessicolic [lesi'k lik??] (f. **lessicolighe**) *f* leksikolog *m*.

lessicologjie [lesikolo'ġie] *f* leksikologie *n*; *A coventin libris di leture, libris di scuele, gjornâi e scritis al public che a presentin la stesse scriture: stesse ortografie e stesse ~. (Pa).*

lest ['lɛst] (*pl* ***lescj***) *adj* uren, hiter, gibčen, živ; *de sfere de lune ben plui leste lant (ShW).*

Lestans [les'tans] *kr. i f* (Secuals) Lestans.

Lestice [les'titʃe] *kr.i m* → ***Listize***.

let ['let] *part p. od* ***lei***; ***dopo vê ~*** potem ko sem prebral..

letane [le'tane] *f* → ***litanie***.

letanie [le'tanie] *f* → ***litanie***.

letarc [le'tarc] *m* 1. letargija *f*, otrplost *f*, zaspanost *f* 2. zimsko spanje *n*; *des fueis che a colin, dai animâi che si ritirin in ~ (Leng).*

letare ['lɛtare] *f* 1. pismo *n*; ***~ circolâr*** cirkularno pismo; *Si trate de ~ Circolâr n. 89 (Cisilino, treball)*; ***~ pastorâl*** pastoralno pismo; *la ~ pastorâl e vûl jessi un messaç di sperance e di credince indreçade a ducj" (La 04/9)*; ***~ di invît*** vabilno pismo; *inviâ ~-invît, cuntun "depliant inlustratîf", a ducj i docents de Universitât. (CIRF)*; ***savê di ~*** znati brati; ***une ~ vuarbe*** anonimno pismo 2. črka *f*; 3. *lis letaris* književnost *f*, slovstvo *n*, literatura *f*; ***letaris classichis*** *Tal 1935 si è laureât in letaris classichis e modernis a la Catoliche di Milan (GE).*

letargjic [le'tarġik], **-iche** *adj* letargičen, mrtvičen; *daspò di une dade che a sorevivevin in maniere latente e "letargjiche" (CIRF).*

letargjie [letar'ġie] *f* letargija *f*, otrplost *f*, mrtvica *f*, zaspanost *f*, nemočnost *f*; *Il Japon al salte fûr infuartît di une lungje trate di ~ e al à un potenziâl di inovazion economiche impuartanton (Pa 04/07).*

letarute [leta'rute] *f* pismece *n*; *cu la ~ dentri par dî ce che a volevin vê (MazzonIol).*

Lete [le'tan] *m* ?? *il gno furlan (e il so) al è un lengaç cence storie, dislidrisât des abitudinis, une sore di ~ (La 03/03)*

leterâl [lete'ra:l] *adj* doboseden; *il tiermin jihad nol volte il concet di vuere sante, il so sens ~ al è: sfuarçâsi par otignî alc (Pa).*

leteralmentri [leteral'mentri] *adv* dobosedno; *se il Nufcent - cemût ch'al è stât dite - al è ~ e leterariementri finît, cuale ese la prospetive pal dì di vuê? (Pa)*

leteradure [letera'dure] *f* književnost *f*, slovstvo *n*, literatura *f*; ***~ comparade*** primerjalna književnost; *e da chel di ~ comparade de Universitât di Innsbruck. (La 05/7)*; ***~ pe infanzie*** otroška književnost *(CoTav).*

leterari [lete'rari] *adj* književen, slovstven, literaren.

leterariementri [leterarie'mentri] *adv* književno, slovstveno, literarno; *se il Nufcent - cemût che al è stât dite - al è leterâlmentri e ~ finît (Pa).*

leterât [lete'ra:t], **-ade** *adj* izobražen, pismen;
~ m literat *m*, književnik *m*, slovstvenik *m*, pismen človek *m*.

leterature [letera'ture] → ***leteradure***.

letoane [leto'ane] *f* 1. otročnica *f* 2. porodnica *f*; *A pensin in chê volte di lâ a clamâ il predi, e che al vegni lui ca de ~. (Percude)*;
→ ***parturient***.

letoeç [leto'ɛtʃ] (***letoeçs*** [leto'ɛts]) *m* 1. porod *m* 2. praznovanje novorojenčka.

leton [le'ton] *m* (zlitina iz bakra in cinka) med *m*;
e lis sunaieris di ~ tacadis 'es brenis. (Sg).

leton [le'ton] *adj* latvijski;
~ m 1. Latvijec *m* 2. latvijski jezik.

letonâr [leto'na:r] *m* medolivec *m*, medeninar *m*.

Letonie [le'tonie] *f* Latvija *f*; *ai 7 Paîs di Soreli jevât – Estonie, ~, Lituanie ..(Pa).*

letôr [le'to:r] *m* 1. bralec *m*, čitatelj *m*; *Masse pôcs a son i elements in man al ~ par individuâ il vêr colpevul. (insiumps)* 2. lektor *m*.

letorin [leto'rin] *m* pult *m*, pisalnik *m*, stojalo *n* (za note); *Framieç dai doi ordins di sgabei a son i letorins. (Pa).*

leture [le'ture] *f* branje *n*, berilo *n*, berivo *n*; *La prime e je la ~ de Apocalis, un libri che lu ai gjoldût cuant .. (Pa).*

leucine ['lɛule] *f* KEM levcin *m*.

leucoencefalomalacie ['lɛ??ule] *f* MED levkoencefalomalacija *f*; *Ben si sa che la blave impestade da la FB1 e promôf la ~ tai cjavai (SiF 02/1, 31-45).*

leule ['lɛ??ule] *f* ; ***vuès de ~*** .

levâ [le'va:] *it* kvasiti se, vzhajati.

levan [le'van] *m* kvas *m*, kvasilo *n*; *Cuasi ducj a son filamentôs e, diferentementri dai levans e dai eubateris (SiF 02/1, 31-45).*

Levan *O sin par strade pal agriturisim dal Levan (Il sugjestîf Valcalda Club, pôc plui inlà di Debelis) (Leng);*

levande [le'vande] *f* BOT sivka *f* (*Lavandula spica L.*); ***~ foreste*** francoska sivka (*Lavandula stoechas L.*); ***~ salvadie*** (*Lytrum salicaria L.*).

levantin [levan'tin] *m* METEO (veter) vzhodnik *m*; *ducj si calcolavin dome che triestins e no ancjemò ongjarês o boems o todescs o grêcs o levantins. (Pa 05/04).*

leve [levan'tin] *m* ?? *par classificâ i diferents terens e crets che si pues cjatâ tes levis e tes crestis a riscli. (SiF 03/4, 47-59)*; *i piçui slacs di cret e i conseguents moviments di claps dilunc lis levis a son une vore frecuents te regjon alpine italiane. (SiF 03/4, 47-59)*;

leve [levan'tin] *m* ??
E colave cualchi gote di ploie e Linde e movè la leve dal neteveri che e tacà a lâ sù e jù. (PauluzzoN)

levit [le'vit] *i. m* Levit *m*; *Ancje un ~ al passà di li; ancje lui lu viodè e, passant par dongje di lui, al le pai siei viaç. (Bibl-Lc).*

levitic [le'vitik], **-iche** *adj* levitski; ***libri dal ~*** knjiga Levitov; *Une vore adate a chel lûc e a chel moment e je la leture dal libri dal ~ (Pa 03/4).*

levre ['levre] *f* gobavost *f*; *La ~ e je une malatie tremende (glesie)*; ***jessi fis come la ~*** .

levri ['levri] *m* BOT teloh *m* (črni?) (*Helleborus niger*).

levrîr [le'vri:r] *m* ZOOL (pasma) hrt *m*; *a moments cjaval, altris ~ o sarai, purcit, ors cence cjâf o fûc che al bruse dut. (ShW)*;
→ ***cjan levrîr***.

Levrôs [le'vro:s] *kr.i f* (Premariâs) Leproso.

levrôs [le'vro:s], **-ose** *adj* gobav;
~ m gobavec *m*; *I capite dongje un ~ a suplicâlu, e, in genoglon (Bibl-Mc).*

lezendari [ledžen'dari] *adj* legendaren, slaven; *il "leader" ~ de Resistence inte Basse furlane (Pa).*

lezion [letsi'on] *f* lekcija *f*; branje *n*, predavanje *n*, učna ura *f*, pouk *m*, nauk *m*, opomin *m*, ukor *m*; ***dâ une (buine) ~*** ukoriti, opomniti, izučiti.

lezionari [letsio'nari] *m* BIBL lekcionarij *m*; *Al è clâr che se, par lei une pagjne di ~ e par tignî sù un fregul di preiere (BelAlci)*; *e à previodût ae traduzion integrâl de Bibie e dal ~. (Cisilino, treball).*

li ['li] *adv* tam, tja; ***~ sot*** tam doli; → ***alì***.

liament [lia'ment] *m* vez *f*, vezava *f*, povezava *f*; *Une Risoluzion "storiche" e .. il ~ jenfri autonomie e integrazion di popui e culturis diviersis (SiF 03/3, 115)*

Liariis [li'ariis] *kr.i f* (Davâr) Liariis.

libagjon [liba'ǵon] *f* pitna daritev *f*; *ufierte e ~ pal Signor vuestri Diu (glesie).*

Liban [li'ban] *kr.i m* Libanon *m*; *che al podarès lâ a finîle, in avignî, ancje intal ~. (Pa 05/06).*

libar ['libar] *adj* 1. prost, svoboden, odkrit, odkritosrčen; *Radio Onde Furlane e je une radio libare e indipendente.(O)*; ***dâ il vie ~*** dati prosto pot; *il Guvier al à dât il vie libare ae normative daspò che il Consei regjonâl al veve fat bogns..(O)*; ***tal aiar ~*** na prostem, na zraku; *ognidun al è ~ di fâ ce che al vûl* 2. svobodomiseln, liberalen; *Al jere un spirt ~ e anarchic cuntune grande volontât (Pa)* 3. prost, oproščen 4. KEM prosti; ***amoniache libare*** prosti amoniak; *e il test par l'azôt amoniacâl che al ripuarte sedi la amoniache libare sedi il contignût di ion amoni (SiF 03/4, 73-84).*

liber ['liber] *adj* → ***libar***.

liberementri [libere'mentri] *adv* svobodno, prosto, odkrito.

liberâ [libe'ra] *tr* osvoboditi, oprostiti, (od)rešiti; *al à liberade la sô int de sotanance (Pa)*;
~si *refl* osvoboditi se, rešiti se; *Chescj a son ostacui che o vin di ~si cence dismenteâ e dineâ la realtât che o vivìn. (Pa)*; *Cu la esperience dal principi o ai podût liberâmi di un scheme fisic (Pa)*;
→ ***diliberâ***.

liberâl [libe'ral] *adj* 1. radodaren, darežljiv, svobodomiseln 2. POL liberalen; *De seconde si à fat strade chel di "societât ~" linguistichementri unificade (Pa).*

liberazion [liberatsi'on] *f* osvoboditev *f*; *il president dal Istitût furlan pe storie dal moviment di ~ Marcello Riuscetti, (O)*; *dal grant contribût dât dal popul furlan ae lote di ~ cuintri dal nazifassisim (O)*;
→ ***diliberazion***.

libertari [liber'tari] *adj* POL liberalen, svobodomiseln, anarhističen; *Le radici e le ali, Dumbles - feminis furlanis libertariis (O)*; *paiât plui del lecit la*

adesion o anession al ream ~ e inluminât dai talians che a scorsavin il regim iliberâl (Pa).

libertât [liber'tat] *f* 1. svoboda *f*, prostost *f*; *Parcè che ti dan la ilusion de ~ ma ti gjavin lis resons e la voe di vivi e di scombati. (Pa)*; ***meti in ~*** odpustiti, odsloviti; ***in ~*** prostovoljno, svobodno; *venastâi su un particolâr "abonament" che i radioscoltadôrs in ~ a sotoscrivin ogni an cun chê che radio Onde Furlane e (O)*; ***~ di navigazion*** svoboda plovbe; *Cuant che tal 1717 Carli VI di Asburc al stabilive la ~ di navigazion tal Adriatic (Pa 05/04)*; ***~ di religjon*** verska svoboda; *in cont dai derits dal om (macili dai armens, autodeterminazion dai curts, ~ di religjon…) (Pa 06/3)*; ***~ di stampe*** svoboda tiska; *La sierade di Egunkaria e i arescj fats tal Paîs Basc a son un atac cuintri dal dirit di espression e de ~ di stampe. (Basc)*
2. dovoljenje *n*, možnost *f*; ***domandâ ~*** prositi za dovoljenje.

libertin [liber'tin] *adj* razuzdan, svoboden; *une nature vergjine e prepotente, libare e libertine (Bel)*; *~ m* razuzdanec *m*.

libic ['libik], **-iche** *adj* libijski.

libidinôs [libidi'no:s], **-ose** *adj* pohoten.

Libie ['libie] *kr.i f* Libija *f*; *Cumò al à proponût di rifondi i esui talians de ~ (Pa).*

librâr [li'bra:r] *m* knjigotržec *m*, prodajalec knjig.

librari [li'brari] *adj* knjižen, knjigarski; *L' Ufici Catalogazion al à la vore di catalogâ dut il materiâl ~ (CoUd).*

librarie [libra'rie] *f* 1. knjižnica *f*; knjižna omara *f* 2. knjigarna *f*.

libre ['libre] *f* tehtnica *f*?; *Alore Marie 'e cjape une ~ di profum di nart pûr, che al costave unevore (Bibl-Zn).*

libret [li'brɛt] *m* 1. knjižica *f*; ***fâsi un ~ di risparmi*** dati si varčevalno knjižico delati, napraviti; *Al si fasè un libret di risparmi di trentemil francs (Sg)*
2. MUZ libreto *m*, besedilo opere.

libri ['libri] *m* 1. knjiga *f*; ***il ~ dai ~ libris*** sveto pismo, knjiga knjig; *Martin Luter, che dal 1534 al veve voltât il ~ dai libris te lenghe volgâr (Natisone/furlanis)*; ***~ dal Levitic*** knjiga Levitov; *Une vore adate a chel lûc e a chel moment e je la leture dal ~ dal Levitic (Pa 03/4)*; ***~ di scrivi*** zvezek *m*; ***~ di scuele*** šolska knjiga *(MazzonIol)*; ***no lu ai sul gno ~*** FIG ni mi simpatičen; PROV *Al fevele come un ~ stampât (Verone)* Govori kot strgan doktor 2. ličje *n*, lub *m*.

librut [li'brut] *m* knjigica *f*, knjižica *f*; *Chest al è l'implant che al sta al inizi de impostazion dal ~ "Hosânna" (Pa).*

-lic [-lik] *drugi del zloženke ustreza sl. -log* ; ***catalic*** katalog.

licaonês [likao'ne:s], **-ese** *adj* likaonski; *Alore la int, viodint ce che Pauli al veve fat, e tacà a vosâ par ~ (Bibl-Az).*

licence [li'tʃɛntʃe] *f* dovoljenje *n*, dopustitev *f*, licenca *f* ; FIG samovoljnost *f*, razuzdanost *f*.

licenziament [litʃentsia'ment] *m* odpust *f*, odslovitev *f*; ***letaris di ~*** odpustnica, odpustno pismo; *A son partidis lis primis 32 letaris di ~ pai dipendents de Caffaro (Onde).*

licenziatari [litʃentsia'tari] *adj* ?? *Lis marchis di garanzie a son gjestidis di organizazions di pueste ch'a procurin di burî fûr produtôrs e licenziataris (Pa/Buteghe).*

liceu [li'tʃɛu] *m* licej *m* (višja srednja šola).

lichet [li'kɛt] *m* 1. poslastica *f*, slaščica *f* 2. vaba *f*, laskanje *n*, sladke besede.

lichignâ [liki'ña:] (t. **slichignâ**) *tr* žvečiti; *po magari e veve cûr di ~ e di no mangjâ di gust nissune robe (MazzonIol).*

lichigne [li'kiñe] (t. **slichigne**) *f* (*redko*) žvekač *m*, momljač *m*.

lichignôs ['likiño:s], **-ose** *adj* izbirčen, občutljiv, prefinjen.

lichignot [liki'ñot] *m* izbirčnež *m*, fin človek.

lichil ['likil] *m* BOT ??.

lico ['liko] *m* (t. FIG) čistiti, brisati.

licôf [li'ko:f] *m* malica *f*, pojedina *f* za delavce, hlapce na kmetiji; *L'augûr dal president Beline in ocasion dal ~ pe sede gnove (Pa)*; *"Lis cidulis", cul riferiment a la tradizion de Cjargne; o "Il ~" (il gustâ che il bacan al ufrìs ai lavorents dai siei cjamps). (Pa 03/4)*// < st.v.nem.

licôr [li'ko:r] *m* liker *m*; tekočina *f*; *Mi par che si svei di un sium, e cerce apene il ~. (BrLi); (carn.) E par digjerî: ~ da jerbe luise (Natisone/furlanis).*

licorizie [liko'ritsie] *f* → ***licuirizie***.

licuidâ [likui'da:] (*o licuidi* [liku'idi]) *tr* 1. likvidirati 2. ugotoviti, obračunati, poravnati, izničiti; *il nestri teritori al è stât licuidât di une clas politiche vuarbe (Pa 02).*

licuidadôr [likuida'dor] *m* likvidator *m*.

licuidatori [likuida'tori] *f* likvidacijski; *Cundut a chel, no je lade ancjemò al mancul chê logjiche "licuidatorie" (Pa).*

licuidazion [likuidatsi'on] *f* 1. likvidacija *f* 2. iz-u-ničitev *f*; po-iz-ravnava *f*; obračun *m*; razprodaja *f*.

licuirizie [likui'ritsie] (t. **licorizie**) *f* BOT sladki koren *m*, sladki les *m*.

licuit ['likuit], **-ide** *adj* tekoč; *consonants licuidis* LING jezičniki *mpl* ;
~ m tekočina *f*; *La fantate e continuave a cjalâlu cui voi blâfs e licuits (Daidussi)*; *I doi cuintri c a Ursus parcè che il ~ al stice la mê agressivitât. (Ta).*

liç ['litʃ] (*pl* ***liçs*** ['lits]) *m* (tkalski) greben *m*, brdo *n*.

lidêr [li'de:r] *m* vodja *m*.

Lider maximo ['lider 'maksimo] *m* *(šp.)* (t. FIG) veliki vodja, naziv kubanske vodje Fidela Castre; *Il nestri "~" al è stât pre Checo Placerean (Pa 02).*

lidi ['lidi] *tr* → ***dislidi***.

Lidie ['lidie] *kr.i f* Lidija *f*.

lidric [li'drik] *m* BOT cikorija *f*, potrošnik *m* (*Cichorium intybus*); ***lâ a mangjâ il ~ pal poc*** umreti; *Lâ a mangjâ il ~ pal pôc - Andare a mangiare il radicchio dalla parte della radice. (Verone)*

lidrichesse ['litʃ] *f* BOT ?? (*Leontodon hastilis L.*); → ***tale mate***.

lidrîs [li'dri:s] *f* 1. korenina *f*, koren *m* 2. izvor *m*, začetek *m*, koren *m*; *Al è il discors su lis ~ culturâls da la Europe (convergenzaperilfriuli)*; *O prei ancje par chei che a son stâts lis ~ de mê vite spiritual (glesie)* 3. LING koren (besede); *ancje lis ~ par vocâl+-r a si infuartissin: (Cadorini/furlan).*

lidrîs dolce [- 'doltʃe] *f* BOT sladka koreninica *f* (*Polypodium vulgare L.*).

lidrisâ [lidri'za:] (t. **inlidrisâ**) *it* 1. koreniniti, korenine poganjati 2. FIG uspevati, korenine pognati.

lidrisam [lidri'zam] *m* (kolekt.) hostje *n*, grmovje *n*, korenine *fpl*.

lidum [li'dum] *m* → ***litum***.

lie ['lie] *pro f* (redko) ona; ***a ~*** njej; (bolj obič.) → ***jê***.

Liechtenstein ['lie] *kr.i m* Lihtenštajn *m*; *il ~; il Vorarlberg e il Tirol (A); (Cisilino, treball)*.

liende [li'ende] *f* 1. zgodba *f*, pripoved *m* 2. pripetljaj *m*, zadeva *f* 3. bajka *f*, šala *f*, izmišljotina *f*.

Lienz [li'ents] *kr.i* Lienz; *Il 12 di avrîl da 1500 al murive a ~ Lenart, ultin cont di Gurize. (Storie)*.

Liesse [li'ɛse] *kr.i f* (Grmek/ Grimàc) Lesa *f*.

Liezi [li'ɛse] *?? Che o saveis il francês une vore di plui vô cun doi agns di emigrazion a ~ (Mucci)*

lighe ['lige] *f* → ***leghe***.

ligjerate [liġe'rate] *f* PEJ malopridnež *m*, lopov *m*; *son scuasi nome i salabracs, lis ligjeratis, i barabas, e je nome la puinte (La 06/12)*.

ligjere [li'ġɛre] *f* navihanec *m*, malopridnež *m*, lopov *m*.

Lignan [li'ñan] *kr.i m* Lignano Sabbiadoro (UD); *La politiche ambientâl e à di rivuardâ dut l'ambient e no dome ~ o Grau o il Tiliment (Pa Vicinia)*.

ligne ['liñe] *f* trnek; → ***fîl dal amp***.

lignificât [liñifi'ka:t] ?? *Tai brancs plui madûrs, par altri no lignificâts dal dut, lis maglis a son plui slungjadis e un pôc incassadis te scuarce. (SiF 03/4, 9)*

lignole [li'ñ le] *f* 1. drog z limanicami 2. pletenica *f*, kita *f* 3. → ***vignole***.

ligrie [li'grie] *f* 1. veselost *f*, radost *f*, živahnost *f*, zadovoljnost *f*; ***di ~*** veselo, z veseljem 2. praznovanje *n*, žur *m*, veselica *f*.

ligriôs [ligri'o:s], **-ose** *adj* slavnosten, vesel, radosten, poln veselja, živahen; zabaven.

Ligugnane [ligu'ñane] *kr. i f* (Sant Vît Dal Tiliment) Ligugnana.

liguìa [ligu'ia] *f* → ***ligrie***; *Il Signòur ni à vistùt di liguìa e pietàt na corona di amòur a ni à mitùt tal ciaf. (Pasolini)*.

Ligurie [li'gurie] *kr.i f* Ligurija *f*.

lile ['lile] *f* BOT lipovka *f*, španski bezeg *m*.

lilie ['lilie] *f* (pos. v pl. *liliis*) BOT šmarnice *fpl* (*Convallaria majalis*); → ***sigîl di Salamon***.

limâ [li'ma:] *tr* o-, iz-piliti, (s)praskati; *la' ecesive lungjece di cualche secuence che podeve jessi limade e ridusude (Furlanist)*;
~**si** *refl* stanjšiti se, zredčiti se, spiliti se, porabiti se.

limade [li'made] *f* piljenje *n*

limadure [lima'dure] *f* 1. piljenje *n* 2. opilki *mpl*; (manj obič.) → ***limaie***.

limaie [li'maie] *f* → ***limadure***.

limât [li'ma:t], **-ade** *adj* (obleka) oguljen, ponošen.

limbel [lim'bɛl] (*pl* ***limbei***) *m* kožni odstrižek *m*.

limbic ['limbik], **-iche** *adj* limbični; *struturis limbichis temporobasâls, temporâls laterâls, dal operculi de insule) (SiF 03/3, 31-49)*; ***sisteme ~*** limbični sistem.

limbo ['limbo] *m* 1. gosta megla *f*, sopara *f*; gost dim *m*; tema *f* 2. REL predpekel *m*; *A son lâts a finîle tun ~ dulà che no esistin ni patriis ni citadinancis. (Pa)*.

lime ['lime] *f* pila *f*, strugača *f*; *Dopo vê drecjât l'ogjet cul martiel, lu freave su la muele, lu lustrave un pôc cun la ~ dopo ve pasât parsore...(Natisone/furlanis)*; ***~ di schene*** velika pila; ***~ tonde*** okrogla pila; ***~ sordine*** FIG potuhnjenec *m*.

liminâr [limi'na:r] *m* prag *m*.

limit ['limit] *m* 1. meja *f*, omejitev *f*; *il nivel di esposizion al è ben disot dal ~ di leç.(O)*; ***~ de nêf*** meja sneženja; *In Svuizare, aromai, a calcolin che il ~ de nêf sigure al è sui 1200 metris (Pa)*; *Lui, di fat, al à simpri cirude, tai limits, la aprovazion de Glesie (Pa)*; ***meti limits*** postaviti meje, omejevati; *podopo no sarès stade dal sigûr la "Patrie" a tirâ slaifs e a meti limits. (Pa)* 2. EKO limit *m*.

limitâ [limi'ta], (*o limiti* [li'miti]) *tr* omejiti; *E par cirî almancul di ~ cheste plaie..(O)*;
~**si** *refl* omejiti se; zmanjšati (npr. izdatke); *Jo o dîs che al somee scuasit che il regulament si limiti al I com dal I articul de leç (Pa)*.

limitât [limi'tat], **-ade** *adj* 1. omejen; *Tal fevrâr dal 1980 e tache la ativitât de emitent cun la forme societarie de cooperative a responsabilitât limitade.(O)* družba z omejeno odgovornostjo, z omejenim jamstvom; *Frau al à sotliniât cemût che i limitâts finanziaments a son stâts indreçâts (O)* 2. FIG (umsko) omejen, slaboumen.

limitatece [limita'tɛtʃe] *f* omejenost *f*; *alore si pò lâ par cualunche strade, che e sarà simpri inadeguade pe sô ~ ma simpri buine se nus svissinarà al misteri. (BelFa)*

limitatîf [limita'tif], **-ive** *adj* omejevalen, utesnjevalen , *Dut câs, al incuintri di chel che al intraven cu lis popolazions umanis, nol pâr che a sedin fatôrs limitatîfs de lôr incressite (Pa)*.

limitazion [limitatsi'on] *f* omejitev *f*, omejevanje *n*; *une miôr distribuzion des cjamis di vore, la ~ dai straordenaris e la aplicazion dal part time.(O)*; *par furlan (cence limitazions di varietât o di grafiis)(Pa)*.

limitrof [li'mitrof] *adj* (ob)mejen, soseden; *ju ordinariâts limitrofs*.

limon ['limon] *m* BOT limona *f*, citrona *f*; ***aghe di ~*** limonada *f*; ***striçâ limons tai voi*** komu pesek v oči metati.

limonade [limo'nade] *f* limonada *f*; *Culì, siben che cjoc di ~, nol fâs la solite figure di imbranât. (Pa)*.

limonâr [limo'na:r] *m* (drevo) limonovec *m*, citronovec *m*.

limoncin [limon'tʃin] *adj* limonove barve.

limpi ['limpi] *adj* (*redko*) jasen; bister; čist.

limpit ['limpit] *adj* (*redko*) → ***lampit, limpi***.

limuesine [limu'ɛzine] *f* vbogajme *n*, miloščina *f*; ***vivi di ~*** živeti od miloščine; *profession di fede, preiere cuotidiane al mancul 5 viaçs in dì, beneficienze e ~ legâl, dizun dal Ramadân, pelegrinaç a la Mecca (Pa 03/12)*.

lin ['lin] *m* BOT lan *m* (*Linum usitatissimum*); *al implantà un piçul opifici a Mueç per lavorazion dal ~ (Natisone/furlanis)*; ***gramolâ il ~*** treti lan; ***di ~*** lanen.

lin ['lin] *M1 prez od **lâ** ; "Otti, ce dîtu mai, nô doi o lin-vie insieme. (BrLi)*; → ***anìn***

lin di strie [- 'strie] *m* BOT trava bodalica *m* (*Stipa pennata L.*).

lin salvadi [- sal'vadi] *m* BOT navadna mrežica *m* (*Linum angustifolium L.*).

linarûl [lina'ru:l] (*pl **linarûi***) *m* predivar *m*.

lincin [lin'tʃin] *m* 1. kavelj *m*, kljuka *f*; *La vignude dal purcitâr cu la sô sporte plene di curtìs gucâts, di pestêi, di spâli, di lincins e di altris imprescj (don)* 2. FIG preobrat *m*, vrtljaj *m*, ovinek *m* 3. FIG pretveza *f*, izgovor *m* 4. oklepaj *m*; *Ogni segnacul, cjapât dentri intai lincins "<" e ">". (SiF 02/1)*.

lincinâ [lintʃi'na:] *tr* 1. zagrabiti, prijeti s kaveljem 2. FIG s kreplji zgrabiti.

lincinât [lintʃi'na:t], **-ade** *adj* 1. kljukast, (za)krivljen, upognjen 2. (pogled) roparski besen, divji.

lincjâ [lin'qa:]*tr* NEOLOG linčati.

lincuin [linku'in] (t. **incuin**) *m* nakovalo *n*; *tant che il ~ pal fari, il soreman pal marangon, la cjace pal muridôr (scritorsfurlans)*.

linç ['lintʃ] *f* ZOOL ris *m*; *Amôr e lancûr par lui tu provarâs: seial ~, gjat, ors, leopart o cenglâr pelôs (ShW)*.

lançûl [lin'tʃu:l] *m* → ***linzûl***.

lindarûl [linda'ru:l] (*pl **lindarûi***) *m* strešni trami, ki držijo strešni rob, žleb.

linde ['linde] *f* 1. strešni rob *m*, žleb *m*, kap *m*; *Lis cjasis in file cui lens intassâts sot la ~, i canelons sui balcons (BrLi)* 2. (kar stran štrli) štrlina *f* 3. (*carn.*) mostovž *m*.

Linde ['linde] *os.i f* Linda *f*; *Linde e sierave i scûrs, planchin, cun cure meticolose. (PauluzzoN)*.

lindo ['lindo] *f (For di Voltri)* → ***linde***.

lindul ['lindul] (*pl **lindui***) *adj* snažen, ličen, čeden; *che al scrîf la risulte di une domande (viôt chi sot) di une maniere lindule, cul/i element(s) cirût(s) intal mieç des riis (SiF 02/1)*.

lindulôr [lindu'lo:r] *m* ličnost *f*, čednost *f*, snažnost *f*; *O cjali lis gjambis lustris tal ~ des cjalcis. (BrLi)*.

lineaitât [lineari'ta:t] *f* linearnost *f*; *A la ~ e a la dialetiche che a disferenziin il pinsîr ocidentâl (Pa 04/07)*.

linfatic [lin'fatik], **-iche** *adj* limfatičen, mezgoven.

linfe ['linfe] *f* limfa *f*, mezga *f*, sokrvica *f*; *la lenghe slovene lu salvarès, parvie che i darès chê ~ di vocabolari che i covente cetant e daurman (La)*; *la storie nus ufrìs linfis vitâls e salustris inmagants (Pa 05/04)*.

linfogranulom ['lindul] ?? *Che ~ malin al ûl dî cun Gjo! ... Cun Gjo! ... (Mucci)*

linfogranuloma [inkualifi'kabil] MED limfogranuloma *f*; *dopodut i scriveve a un predi di 43 agns malât di linfogranuloma (Bel)*;

linfome ['lindul] *m* limfon *m*; *si cjacare di mesoteliome pleuric, che ti cope in 9 mês, fat vignî dai polvars di amiant, e di linfomis par colpe dal urani. (Pa 06/2)*; ***~ di Hodgkin*** Hodkinov limfon; ***~ no-Hodgkin*** Ne-Hodgkinov.

linghêr [lin'ge:r] *m* *(carn.)* drog iz lesa z železno konico za vodenje drevesnih debel pri prevažanju po reki; *"~" (lungo bastone di legno con la punta di ferro), rimanendo in bilico sui tronchi con grande bravura e destrezza. (don)*.

linguistic [lingu'istik], **-iche** (t. **lenghistic**) *adj* jezikosloven, lingvističen; *La circolâr e je stade elaborade dal grup di studi pe tutele des minorancis linguistichis storichis (O)*; ***politiche linguistiche*** jezikoslovna politika; *al à preseât invezit la politiche linguistiche dal Osservatori (O)*.

linguistiche [lingu'istike] (t. **lenghistiche**) *f* jezikoslovje *n*, lingvistika *f*; *intai cjamps che a interessin l'avignî dal furlan (~, antropologjie, .)(Pa)*.

linguistichementri [linguistike'mentri] *adv* jezikoslovno, lingvistično, jezikoslovno gledano.

liniaritât [liniari'ta:t] *f* → ***lineaitât***.

liniament [linia'ment] *m* ?? *E jere dute blancje di cjavei e e semeave a 'Sef tai liniaments. (PauluzzoN)*

linie ['linie] *f* 1. črta *f*, linija *f*;
2. vrsta *f*; ***~ di fiere*** ?? *"Nie, une linie di fiere. Mi à dite che apene ch'e stâ miôr, lu clame". (BrLi)*;
3. (železniška) proga *f*;
4. bojna črta *f*; ***inte prime ~*** v prvi (bojni) vrsti; *al puartave jutori ai ferîts inte prime ~ a S. Florean dai Cuêi (SiF 02/1, 155-165)*; ***lâ in prime ~*** iti, postaviti, bojevati se v prvi vrsti; *al va sot des armis e al volarès lâ in prime ~ (SiF 02/1, 155-165)*; ***~ dal front*** frontna linija; *pe presince de ~ dal front tal cûr dal teritori (Natisone/furlanis)*; ***~ difensive*** obrambna linija; ***seconde ~ difensive*** druga obrambna linija; *I austriacs, cjapâts di sorprêse, a sgnunivin ritirarsi su la seconde ~ difensive (Natisone/furlanis)*;
5. telefonska linija; ***~ dal telefon*** telefonska linija; *no vevi la pussibilitât di vê nancje une ~ dal telefon. (La 05/6)*;
6. mejna črta; ***~ di confin*** mejna črta; *a restin disseparâts di une ~ di confin (SiF 03/4, 9)*; ***~ di demarcazion*** demarkacijska črta; *La ~ di demarcazion – e discriminazion – fra grups linguistics e jere duncje segnade (SiF 02/2, 139)*;
7. smernica *f*; ***liniis-guide*** smernica (guide line); *individuâ liniis-guide par orientâ altris sogjets te elaborazion di propis progjets di ricercje (CIRF)*
8. proizvodnja linija; *responsabii de linie europeane de laveblancjarie e dal stabiliment di Purcie (La 05/12)*; ***~ di produzion, produtive*** proizvodnja linija; *la aziende e à decidût di spostâ dome une ~ di produzion (O)*; *che al cuistarà concretece inte realizazion di une gnove linie produtive organizade in maniere divierse (La 05/12)*.

liniute [lini'ute] *m* 1. DEMIN od ***linie*** 2. GRAM vezaj *m*; *Si dopre la ~ par tacâ dôs peraulis cuant che la union no je abituâl e cuant che lis peraulis componudis a son formadis di tiermins une vore ...(Pa/lenghe)*.

link ['link] *m* (*ang.*) RAČ povezava *f*, link *m*; *Il ~ al restarà ancje te liste dai leams (christianromanini)*; → ***leam***.

Lino ['lino] *m* ?? *L'è di pôc che don ~ nus i à lassât. (Pa 02/10-11)*

lint ['lint] *f* 1. leča *f*; povečevalno steklo *n*; *a viodi cun no sai ce lints (MazzonIol)*; *lis lints dal canocjâl* leče daljnogleda; ***~ di ingrandiment*** povečevalno steklo; *Citâts viodudis cu la mê ~ di ingrandiment (Pa)* 2. pega *f*; *lints su la muse* pege na obrazu 3. BOT leča *f* (*Ervum lens*).

lint ['lint], **linte/ linde** *adj* (suknjo ipd.) oguljen, ponošen, obrabljen → ***fruiât***.

lint ['lint], **-de** *adj* ***muse linde*** čeden obraz.

lintât [lin'ta:t], **-ade** *adj* → ***lintinât***.

lintinât [linti'na:t], **-ade** (manj obič. **lintât**) *adj* 1. pegast 2. FIG pikčast.

lintôs [lin'to:s], **-ose** *adj* pegast, pegav. → ***pivicjôs***.

Linussio [lin'to:s] ?? *Tignint in ativitât la fabriche di Mueç ~ al viarzè un'altre plui grande a Tumieç (Natisone/furlanis)*

linzûl [lin'tsu:l] *m* 1. rjuha *f*; ***fâ la plete al ~*** ; PROV *miôr fruiâ scarpis che nò linzûi* ; ***distirâ un ~ sun alc*** FIG ; → ***bleon*** 2. (kino) platno *n*.

lion [li'on] *m* → ***leon***.

Lion [li'on] *kr.i. m* Lyon *m*; *di viodilu, di tocjâlu par dute la Italie, a Innsbruck, a Salzburc, a Viene, a ~ (Percude)*.

lionfant [lion'fant] *m* → ***leonfant***.

Liopolt [lio'polt] *os.i m* Leopold *m*; *parie, Triest si de al Duche di Austrie ~, intal 1382. (Pa 03/4)*; *a preâ tes glesiis di Ponteibe, San ~, Ugovize (La/tradizions).*

Lipà [li'pa] *f* → ***Laipà***.

lipare ['lipare] *f* 1. ZOOL gad *m*, modras *m*, kača *f* (t. FIG); ***lâ in ~*** postati strupen; ***~ dal riçûl*** ZOOL navadni modras (*Vipera ammodytes L.*); ***~ rosse*** ZOOL navadni gad (*Vipera berus L.*); *Invelegnade tant che une ~ - Velenosa come una vipera. (Verone)*;
2. FIG gad *m*; *«Rasse di liparis! Cui us ajal insegnât a cirî di scjampâ a l'ire che e sta par plombâus intôr? . (Bibl-Mt)*.

liparin [lipa'rin] *adj* 1. kačji 2. FIG kačji, strupen; *lenghe liparine* strupen jezik.

Lipe ['lipe] *kr. i f* (Buri) IT Lippe.

liperate [lipe'rate] *f* PEJ od ***lipare***; *Una volta 'a era ancja una besteàta, una liperàta, j disèvin, che cjapada la coda in te bocja (Natisone/miti)*.

Lipsie ['lipsie] *kr. i f* Lipsko *m*, Leipzig *m*; *..di zovin al studià jurisprudence a ~ e Strasburc. (Eg)*.

lire ['lire] *f* 1. (stara mera) funt *m* (utež) 2. (denarna enota) lira *f*; *Cambiant di euro a ~ o ancje di ~ a euro (retecivica)*.

liric ['lirik], **-iche** *adj* liričen, lirski; *soredut di poesie liriche, ven a stâi un gjenar poetic là che l'autôr al use esprimisi tes formis vernacolârs e visserâls (Pa)*; ***teatri ~*** opera *f*, operno gledališče *n*; *che nus à regalât une interpretazion cjalde e comovude di un pieç dai plui biei dal teatri ~ (Verdi Don Carlo..)(Pa)*;
~ m lirik *m*.

liriche ['lirike] *f* lirika *f*; *te ~, che al vignarès a jessi te poisie pure, no son ne sancîrs ne frescs ne sclets (Pa)*; *Lis lirichis a partissin dal licôf de "Ete dal Seglâr" (Pa)*.

liron [li'ron] *m* MUZ kontrabas *m*; → ***violon***.

liruti [li'ron] *m* ?? *1.Revision, atualizazion e publicazion des biografiis di furlans inlustris dal ~ (propueste di un grup di studiôs dal dipartiment di Sienzis Storichis e Documentariis) (CIRF)*

lis [lis] *dol člen fpl*. // cf. lad. *les*

lis [lis] *pers pro 3. pl* ji, jih, njih; *lis cognos* poznam jih.

lis ['lis], **lisse** *adj* gladek ; čist ; *Classificazion da lis varietâts lissis. (SiF 02/1, 234) ; Ma conche il funzionâl purgant lu ordenave il miedi, nissun le passave lisse. (bassafriulana)*.

Lis Cjasis [lis'qazis] *kr.i f* (Manzan) Case.

liscje ['lisqe] *f* pazder *m*; ribja hrbtenica *f*; ribja koščica *f*.

Liseu [li'zɛu] *os.i m* → ***Sant ~.***

-lisi [-lize] *drugi del zloženke ustreza sl.* -iza kot v ***analisi*** analiza.

lisiç [li'ziʧ] (*pl* ***lisiçs*** [li'zits]) *adj* pomankljiv, poškodovan (material, les), razpokan (zid).

lisierte [lizi'ɛrte] *f* ZOOL kuščar *m*, kuščarica *f* (*Lacerta*); ***mi sbisie la ~*** postajati lačen.

lisimâ [lizi'ma:] *tr* z-, raz-glodati, razjedati; *Inalore sì che nancje un cûr gnûf al sarès in podê di parânus des conseguencis dal mâl ch'al sta lisimànt la mont furlane (La 04/1)*; *al à lisimât la vite* potrošil je življenje;
~si *refl* iztrošiti se, uničiti se, izrabiti se.

lisimât [lizi'ma:t], **-ade** *adj* (t. FIG) obrabljen, poškodovan; *I paions, tacâts dal balcon, dividûts di une tende lisimade, ju cjatà no masse discompagns dai siei. (Mar)*; *di un Friûl anonim, vagant, disprivât di cussience e ~ dal Venit". (La 04/3)*.

li sot [li'sot??] *adv* tam doli; *Li sot e je une istalazion di tiere cuete (christianromanini 07/04)*.

lisp ['lisp] *adj* 1. (hrana) žaltav, plesniv, pokvarjen, postan 2. (koža) uvel, medel;
~ m plesen *f*, plesnoba *f*, žaltavo; ***odôr di ~*** duh po plesnobi; *no lu spauririn gran: nant dal odôr di ~ (Pa)*; ***cjapâ di ~*** ; ***savê di ~*** ; ***puçâ di ~ ??*** .

lissâ [li'sa:] *tr* → ***slissâ***.

Lissandri [li'sandri] *os.i m* Aleksander *m*.

Lissandrie [li'sandrie] *kr.i f* Aleksandrija *f*.

lisse ['lise] *f* vrste jarka za transport lesa v dolino.

lissiaç [lisi'atʃ] (manj obič. **lissivaç**) *m* lužnata voda.

lissiarie [lisi'arie] (manj obič. **lissivarie**) *f* pralnica *f*; *il jevâ denant di, inmò a scûr, par fâ boli te cjalderie de ~ la aghe di doprâ par spelâ la bestie.(don)*.

lissie [li'sie] (manj obič. **lissive**) *f* lug *m*; ***pierdi ~ e savon*** .

lissivaç [lisi'vatʃ] *m* → ***lissiaç***.

lissivarie [lisi'varie] *f* → ***lissivarie***.

lissive [li'sive] *f* → ***lissie***.

listâ [lis'ta:] *tr* dati na seznam, vpisati (v seznam), sestaviti seznam, registrirati;
~si *refl* 1. vpisati se v seznam, registrirati se 2. kandidirati; *Nitti invezit si liste*.

liste ['liste] *f* 1. seznam *m*, lista *f*, izkaz *m*, imenik *m*; *O zontìn ancje une ~ di paîs furlans cemût che ju clamìn nô,..(Pa)*; *al sedi plui che une ~ de spese..(Pa)*; ***~ nere*** črni seznam; *e va dilunc a prudelâ l'inseriment te "liste nere" dal terorisim internazionâl (Pa 06/1)*
2. POL stranka *f*; *Democrazia Europea, ~ Di Pietro, MSI e la ~ Insieme per l'Alto e il Basso Isonzo. (O)*
3. trak *m*, pramen *m*, proga *f*; *une paradane a listis blancjis e rossis*; *cui voi fêrs lajù sun chê ~ di celest insomp* 4. ?plast pri testu; *trê listis di mandolât*; ***~ di distribuzion*** RAČ mailing lista *f*, e-poštna lista *f*; *Cjârs amîs de lenghe furlane, e je nassude une ~ di distribuzion ("mailing list")(Cad)*; ***~ eletorâl*** volilni seznam; *il 73,8% dai inscrits es listis eletorâls (La 05/4)*; (deriv. ***listone, listute, listine, listate, liston, listel***).

listel [lis'tɛl] (*pl* ***listei***) *m* (iz lesa) ozka letva *f*.

listizan [listi'tsan] *adj* lestiški, iz Lestizze;

~ *m* ?Lestičan *m*.

Listize [lis'titse] *kr.i. f* Lestizza (UD); *I comitâts pal teritori di Puçui e ~ no an mandât jù lis declarazions de Ecofelix..(O)*.

liston [lis'ton] *m* 1. (akreš. od ***liste***) velik seznam *m* 2. velik trak *m*, pramen *m*; *un gran ~, compagn di une bandiere* 3. pločnik *m*; *cjaminâ sù e jù pal ~ di Marcjât Vieri* 4. (na avtocesti) pas *m*; *la autostrade Alemagne a sîs listons* šestpasovna avtocesta; *O crodevi che nissun saves, invezit a spietâmi sul ~ de ferade al jere propit paron Toni (Enrico)*.

Lisunç [li'zuntʃ] (t. **Lusinç**) *r. i m* (reka) Soča *f*. ***valade dal ~*** Soška dolina *f*; *che al unìs lis valadis dal Lisunç e de Vipau. (Pa 03/12)*; ***front dal ~*** HIST Soška fronta; *nome sul front dal ~, sù par jù 300 mil muarts, cence contâ ferîts e presonîrs. (Pa 02)*.

lisuntin [lizun'tin] (t. **lusintin**) *adj* NEOLOG ; ~ *m* prebivalec Posočja, furlanskega vzhoda.

lit ['lit] *adj* → ***dislit***.

lît ['li:t] *m* obrežje *n*, obala *f*; *inglutît dal drac marin e podopo rispudât fûr sul ~ (Vichi)*.

lît ['li:t] *f* spor *m*, prepir *m*, pravda *f*.

lît ['li:t] *adv* v: ***a ~ a ~*** komaj, za las, skoraj; ***jessi a ~ a ~*** biti ravno na tem; *e daspò de cjase dai vons no ai vût voie di viodi plui nuie: ancje chês altris a jerin bandonadis e a ~ a ~ di sdrumâ-si-jù. (Enrico)*; *O rivi juste a viodi ~ a ~ une zovine cun ande vivarose che e vavie. (BrLi)*.

litanie [li'tanie] *f* 1. (t. **letane**) REL litanija *f*; *preâ lis litaniis* moliti litanije 2. vrsta *f*, niz *m*, serija *f*.

literie [li'terie] *f* zlatenica *f*.

litigant [liti'gant] *adj* in *m* → ***litighent***.

litigâsi [liti'ga:si] *refl* prepirati se, pravdati se, kregati se.

litighe ['litige] *f* prepir *m*, spor *m*, kreg *m*.

litighent [liti'gɛnt] (t. **litigant**) *adj* prepirljiv; ~ *m* prepirljivec *m*, pravdar *m*.

litigon [liti'gon] *adj* prepirljiv; ~ *m* prepirljivec *m*.

litograf [li'tɔgraf] *m* litograf *m*.

litografie [litogra'fie] *f* kamnotisk *m*, litografija *f*.

litolic [li'tɔlik] (*f* **litologhe**) *m* kamnoslovec *m*.

litologjie [litolo'ǵie] *f* kamnoznanstvo *n*.

litorâl [lito'ra:l] (*pl* ***litorâi***) *adj* obrežen, obalski; ~ *m* primorje *n*, obala *f*; ***~ Adriatic*** Jadranska obala *f*; *de Carniule e format (cun Triest e la Istrie) il Litorâl Adriatic. (Natisone/furlanis)*.

litrat [li'trat] ??
Brute, la siore Vivenzie, sintade in cjadreon sot il litrat supiarbeôs dal siôr marît nodâr! (Mucci);
al à presentât la figure di Catarine Percude (1812-1887) tal so aspiet plui autentic; un litrat ch'al ven confermât su lis pagjinis autografis (Pa 03/4)

litri ['litri] *m* liter *m*; *il presit dal lat..al à vût un câl ancje di dîs centesims al ~ (La 04/8)*.

-litri [-'litri] *drugi del zloženke kot v* ***centilitri*** centiliter.

lituan [litu'an] *adj* litovski.

Lituanie [litu'anie] *kr.i f* Litva *f*; *di Gurize a organizin un viaç in ~ (Pa)*.

litum [li'tum] (t. **lidum**) *m* užitna zelišča; *Par completâ ce che o vin scrit su la gastronomie furlane tai numars passâts di chest gjornalut (Il litùm - Il frico ..) (FogMil)*.

liturgjic [li'turǵik], **-iche** *f* REL liturgičen, obreden; *L'an ~ al scomence cun la Pascje (Prax)*.

liturgjie [litur'ǵie] *f* REL liturgija *f*, cerkveni obredi *mpl*; *fûr che intai moments de zornade dedicâts a lis liturgjiis de comunitât di Felet.(Pa)*;

lìul ['liul] (*pl* ***liui***) *adj* (stvari, osebe) iztrošen, (po)rabljen, izmučen, oslabljen.

liùms [li'ums] *mpl* zelenjava *f*, sočivje *n*.

Liussûl [liu'su:l] *kr.i m* (Listize) Ligosullo (UD).

liût [li'u:t] *m* MUZ lutnja *f*, plunka *f*.

liutist [liu'tist] *m* MUZ plunkar *m*, igralec na lutnjo.

livel [li'vɛl] (it.) *m* → ***nivel***.

livelâ [live'la:] (it.) *tr* → ***nivelâ***.

livelament [livela'ment] *m* ?? *e la mê int par lâ tal ospedâl, e je chê dal ~ che si opere tes personis. (Pa 05/12)*.

Livence [li'vɛntʃe] *r.i f* Livenca *f*; *Supersorestants cristians di là dal Tiliment e de ~ (Pa)*.

Livence [li'vɛntʃe] *kr.i* → ***Sant Zuan Di ~***.

Livinalunc [livina'lunk] *kr.i* Livinalongo; *Dai Cimbros, sì, come dai Ladins di ~ e dai Todescs sparnissâts (Pa 02/10-11)*.

livine [li'vine] *f* → ***lavine***.

livree [li'vrɛe] *f* livreja *f*, službniška obleka; *O ai savût che la ~ dai vuestris aereos e je une vore origjinâl. (Furlanist)*.

Livri ['livri] *kr.i f* → ***Manià ~.***

lizadri [li'dzadri] *adj* ARH ljubek, mil.

lize ['litse] *f* ZOOL (vrsta ribe) lica *f* (*Lichia amia L.*).

lizêr [li'dže:r] *adj* 1. lahek, rahel, tenak; *al è stât presentât un câs di ~ intart intal disvilup mentâl e lenghistic intun pazient nassût cence çurvielut (SiF)*; ***vin ~*** lahko vino 2. gibčen, ročen, vitek 3. lahkomiseln, nestalen, spremenljiv; ***un om ~*** lahkomiseln človek; ~ *m* lahko, zmerno; ***mangjâ ~*** jesti zmerno, lahko hrano.

lizerece [lidže'retʃe] *f* lahkota *f*, lahkotnost *f*; lahkomiselnost *f*; *par dâi al cjant libertât e ~ , in mût di trasmeti lis emozions (CoUd)*.

lizion [litsi'on] *f* → ***lezion***.

lobeâl [lobe'a:l] *m* → ***lobie***.

lobi ['lobi] *f* *un bon numar di malâts che daspò une lesion intal ~ temporo-parietâl di çampe a presentavin un miscliçament patologjic des lenghis. (SiF 02/1)*; ***~ frontâl*** *Secont Zatorre (1989) il centri che al regole il gambiament des lenghis si cjate intal ~ frontâl. (SiF 02/1)*; ***~ ocipito-temporâl di çampe*** *e partive dal ~ ocipito-temporâl di çampe. (SiF 03/3, 31-49)*.

lobie ['lɔbie] (redko **lobeâl**) *f* 1. nadstrešek *m*, skladišče *n* 2. stebrovna lopa *f*; *a passâ cualchi cjâr di ledan o cualchi tratôr, tirât fûr des lobiis (Sg)*; *Dongje de stale e jere une ~ plui basse (Sg)*.

locâl [lo'ka:l] *adj* lokalen, krajeven; *dongje dai rapresentants regjonâi, i sindacâts, la proprietât e i ents locâi coinvolts inte vicende.(O)*; *Onde Furlane e je une radio di informazion ~ che..(O)*;

~ *m* lokal *m*, prostor *m*.

localisim [loka'lizim] *m* lokalizem *m*; *Il vêr pericul nol è il ~ ma il stât nazionâl (Pa 5/99).*

localitât [lokali'ta:t] *f* 1. kraj *m*, mesto *n*; .. *e Kraniska Gora in Slovenie, passant pes localitâts nostranis su lis Alps Cjargnelis e Juliis. (O)* 2. lega *f*.

localizâ [lokali'dza:] *tr* lokalizirati; *~ e preparâ lis struturis che a coventin par realizâ i programs (Provincia).*

localizazion [lokalidzatsi'on] *f* omejitev (na eno mesto), lokalizacija *f*; *E in plui une cjartute cu la plante di Osôf e cu la ~ des fameis osavanis (Pa)*; *o di criminâi, no rivâ a fâ convivi globalizazion cun ~. (Pa).*

localmentri [lokal'mentri] *adv* lokalno, krajevno.

locande [lo'kande] *f* gostilna *f*; *O cîr la glesie, il municipi, l'albergo, la strade fate chê altre sere par maçâ il timp, la ~ (BrLi).*

locandere ['li??ste] *f* gostilničarka *f*.

locandine [lokan'dine] *f* TEAT gledališki program *m* *11.30 - Ce fâ? - ~ dai spetacui de zornade par cure di Giorgio Cantoni..(O).*

locandîr [lokan'di:r] *m* gostilničar *m*.

locatîf [loka'ti:f] *m* GRAM lokativ *m*, mestnik *m*.

locazion [lokatsi'on] *f* 1. JUR najemna pogodba *f* 2. RAČ spletni naslov (URL); *Cheste e je la ~ ("URL") dal archîf de liste (Cad).*

loche ['l ke] *f* ZOOL ?? (*Tapes verginea L.*).

lochet [lo'kɛt] *m* ključavnica *f*; *Al va ben doprâ il ~ cuntune femine masse curiose (Bibl-FidiSirac).*

lochetâ [loke'ta:] *tr* privezati (ladjo).

locje ['l qe] *f* BOT navadni volčin *m* (*Daphne mezereum L.*)

locomotive [lokomo'tive] *f* lokomotiva *f*, stroj *m*; *Pal sindic di Udin, Sergio Cecotti, la ~ dal Friûl al varès di jessi Pordenon (Pa).*

locomozion [lokomotsi'on] *f* premikanje *n*; *Si inacuarzevisi tal vistî, tal mangjâ, te cjase, tai mieç di ~, tal timp libar (BelFa).*

locutôr [loku'to:r] *m* ?? *ma lis ultimis statistichis a denunciin un câl preocupant dai locutôrs, massime jenfri i zovins. (Cisilino, treball).*

locuzion [lokutsi'on] *f* rečenica *f*, reklo *n*, lokucija *f*; *Scomencìn a voltâ par furlan locuzions cu la forme proclitiche (Verone).*

lodar ['l dar] *m* 1. spalna izbica *f* (v koči, na ladji); 2. (*šalj.*) FIG postelja *f*.

loden ['l qe] *Mi petenavi cun cure, mi metevi il ~ apene comprât a Padue (BrLi).*

lodolat [lodo'lat] (t. **odolat**) *m* ZOOL škrjanec *m* .

lodre ['lodre] *f* ZOOL vidra *f* (*Lutra lutra*)..

lodule ['lɔdule] (t. **òdule**) *f* ZOOL škrjanec *m*; ***nol è un zûc di lodulis*** stvar, ni tako enostavna.

lodule cjapelote [~ qape'lɔte] *f* ZOOL (*Allauda cristata L.*)

lodule di campagne [- kam'pañe] *f* ZOOL → ***calandre***.

lodulin [lodu'lin] (t. **òdulin**) *f* ZOOL mali škrjanec *m*; PROV *San Valantin clame la lodule e il ~.*

lôf ['lo:f] *m* ZOOL volk *m*; *cuant che al viôt a rivâ il ~, al plante lis pioris e al scjampe (Bibl-Zn)*; ***po ~!*** presneto!; ***in bocje al ~*** srečno!; ***fâ di ~ e di cjan*** - *Attendere ad ogni incarico. (Verone)*; PROV *In câs di necessitât ancje il ~ al mangje moscjis . (ProvBr)* V sili tudi hudič žre muhe.;
~ *adj* požrešen, lakomen, poželjiv.

lofe ['liste] *f* → ***slofe***.

lofio ['l fio] *adj* medel, mlahav, neumen; *Jo o rispuindevi cun tun ridi ~. (BrLi)*;
~ *m* neumnež *m*, butec *m*.

logâ [lo'ga:] *tr* 1. posaditi, postaviti, namestiti, urediti; *~ il monument intune place* postaviti spomenik na nek trg; ***~ un cuadri*** izobesiti sliko 2. pod streho vzeti, nastaniti, namestiti, gostiti; *Cuatri breis poiadis fra dôs balaustris a diventin un jet di plui, si tache a ~ robe e int su lis taulis dai altârs. (Tolazzi)*;
~ it bivati, stanovati, živeti; *a dialetologjie e insegne che su dut il teritori dulà che in dì di vuê a loghin slovens (La)*;
~si *refl* namestiti se; usesti se; nastaniti se;

logament [loga'mɛnt] *m* 1. posaditev *f*, postavitev *f*, namestitev *f*; *e varà un altri ~ tal nestri pensâ e tal nestri rapuartâsi (Leng)*; *Considerât dut chel che si spindarà, in curt, pe realizazion dal Coredôr 5, mi semearès judiziôs proviodi il ~ dilunc cheste trate (La 06/3)* 2. namestitev *f*, stan *m*, stanovanje *n*, nastanitev *f*.

logaritmi [loga'ritmi] *m* logaritem *m*.

logaritmic [loga'ritmik], **-iche** *adj* logaritmičen, logaritemski.

logât [lo'ga:t], **-ade** *adj* 1. posajen, nameščen, umeščen, postavljen, ležeč; *Sudri al è ~ inte valade de Bût (Leng)* 2. nastanjen.

loge ['loge] *f* → ***joge***.

logazion [logatsi'on] *f* umeščenost *f*; *chel fra Est e Ovest, dulà che te sô cente sevi i israelians sevi i palestinês a vevin cjatât une lôr ~ (Pa 02/10-11)*; *no cognossin altri che il non o, forsit, la ~ geografiche. (La 03/4).*

logjic ['lɔǵik], **-iche** *adj* logičen;
~ *m* logik *m*.

logjiche ['lɔǵike] *f* logika *f*.

logjistiche [lo'ǵistike] *f* 1. HIST nauk o oskrbovanju vojske 2. logistika *f*; *a son za stâts individuâts soluzions e modei gnûfs di logjistiche distributive (CoUd).*

lognormâl [lognor'mal] *f* *?? parametris cinematics e energjetics come grandecis "random" variabilis dentri di un cjamp definît di valôrs, che a puedin vê distribuzion normâl, ~, gamma o beta. (SiF 03/4, 47-59)*

logo ['logo] *f* logo *m*, logotip *m*; *Il gnûf ~ (CIRF).*

logopedie ['lɔǵi??] *f* MED logopedija *f*; *Prime di fâ la ~ al bisugne viodi cemût e trop che e je colade la lenghe furlane e la lenghe taliane (Pa).*

logorâ [logo'rin] ?? *I partîts a son dai imprescj che vuê si logorin daurman. (Pa 06/2).*

Loire ['lɔire] *r.i f* Loare *f*; *un articul sul flum francês ~ (Pa).*

Lois ['lɔǵike] *f* Lojz *m*; *Ladinia cence ~ Craffonara (La 03/02).*

Lombai [lom'bai] *kr.i f* (Grimàc) Lombai.

Lombardie [lombar'die] *kr.i f* Lombardija *f*; *Ma a Milan e in ~ e je la prime volte che si à vût cheste pensade. (Pa).*

lombardine [lombar'dine] *f* ??

lombart [lom'bart], **-arde** *adj* lombardski; *Di fat la aziende lombarde e je interessade (O)*;
~ m 1. Lombard *m* 2. lombardščina *f*; *il ~ di Milan (La 07/02).*

lombrosian ['lɔġike] *f* ?? *cun lui il Perusini al compilarà la sô tesi di lauree in antropologjie criminâl, secont lis teoriis lombrosianis (SiF 02/1, 155-165)*

lòme ['lɔme] *f* ?? *Lòme un ricuàrt/ s'intarde pàlit/ tra i tocs sdrumaz/ dal scarsanàli:/ (Franzil dai Gironcui) (La 03/03).*

Lonche ['lonke] *kr.i f* (Codroip) IT Lonca.

Loncòn [lon'kɔn] *kr.i f* (Danòn) Loncon.

Londar [fan'ton] *furl. priimek* *La lenghe che e à segnât la vite dal glemonat pra' Pieri ~ (Pa 03/2).*

londinês [londi'ne:s], **-ese** *adj* londonski.

Londre ['londre] *kr.i f* London *m*.

longaron [longa'ron] *adj* podolžna gred.

lontan [lon'tan] *adj* oddaljen, daleč ležeč;
~ adv oddaljeno, daleč; *tu jeris cent metris ~ (Sg)* bil si sto metrov stran; ***di ~*** od daleč; *La camarele lu cjalave di ~*; ***a la lontane*** na daleč, od daleč, izdaleč.

lontanance [lonta'nantʃe] *f* oddaljenost *f*, daljina *f*, razdalja *f*; *Aromai e je deventade cussì grande la ~ fra cui che al à il podê e la int normâl (Pa 04/02).*

lontanon [lonta'non] *adj* zelo oddaljen, zelo daleč ležeč;
~ adv zelo oddaljeno, daleč.

Lonzan [lon'tsan] *kr.i f* (Dolegne) Lonzano.// verj iz plat. *Loncianus*.

Lonzan dal Cuei [lon'tsan] *kr. i f* → ***Lonzan***.

lonze ['l n] *f* (meso) ledje *n*, ledvena pečenka *f*.

lop ['l p] *m* BOT lesnika *f*.

lôr ['lo:r] *pro pers m/f 3. pl* oni, one; *a forin doi di ~* bila sta dva; ***a son tancj di ~*** mnogo jih je; ***tra di ~*** med njimi;
~ pro posses njihov; svoj; ***i lôr cûrs*** njihova/ svoja srca.

lorde ['lɔrde] (t. **slorde**) *f* F lakota *f*; ***une buine ~*** huda lakota; → ***slisse***.

Lorençâs [loren'tʃa:s] *kr.i f* (Tumieç) Lorenzaso.

Lorene [lo'rene] *kr.i f* Lotaringija *f*; *Dal 1945 al 1951 al è stât deputât de ~. (glesie).*

lorenês [lore'ne:s], **-ese** *adj* lotarinški;
~ m Lotarinžan *m*.

Lorenzaghe [loren'tsage] (t. **Lurinçaie**) *kr.i f* (Midune) Lorenzaga.

Lorenzago di Cjadovri [loren'tsage] *kr.i (Glemone 1591 - ~, prob. post 1651)(GE).*

Lorenzini [loren'tsini] *priimek* ustreza sl. Lovrenčič.

Loris [lon'tan] *adj* ?? *e je il risultât di contants e di sgambis di opinions cul paesan professôr ~ Antonangeli (La 03/03)*

losc ['lɔsk], **losche/ loschere** *adj* škilast, krivogled, kratkoviden; ***cjalâ ~*** pisano gledati;
~ m škilasti, ki je škilasti; *Il schizofrenic, il ~, nol è mai di cjapâlu come model. (BelFa).*

losc ['lɔsk] *m* BOT pasja šopulja (*Agrostis canina L.*)

loscâ [los'ka:] *it* škiliti.

loschere ['l ??] *f* → ***losc***.

lose ['loze] *f* VOJ geslo *n*, F lozinga *f*; *doprant losis, filtris o altris formis di pupilance. (ass3.sanita).*

losôr [lo'zo:r] *m* → ***lusôr***.

lot ['l t] *m* 1. del *m*, delež *m*; *Pe conclusion de opare e reste ancjemò vierte la cuestion dal ultin ~, Godega-Conean (O)*; *il vendidôr al garantìs che la superficie dal ~ vendût no misure mancul di 10.000 metris cuadrâts (PauluzzoN)*
2. (igra) loterija *f*, loto *m*; ***i numârs dal ~*** številke loterije; ***zuiâ al ~, meti sù al ~*** igrati loto; ***cjapâ il ~, piâ il ~, gjavâ la bale al ~*** zmagati v lotu, loteriji 3. sreča *f*, usoda *f*.

Lot ['l t] *os.i m* BIBL Lot; *Compagn al capità ai timps di ~ (Bibl-Lc).* Podobno bo, kakor je bilo v Lotovih dneh.

lotâ [lo'ta:] *it* boriti se; *~ par un lavôr, ~ pal pan, ~ par un tet sul cjâf.(Natisone/furlanis)*;
~si *refl* trčiti se, v lase si skočiti, spopasti se; *No par chest finî di ~si, ma lant indenant a la arme blancje: dâsi sclops e rips (bassafriulana)*;
→ ***scombati se***;

lotadôr [lota'do:r] *m* rokoborec *m*, borec *m*; borilec *m*; *Al è stât boxeur e ~. (Carnera).*

lotarie [lota'rie] *f* loterija *f*; ***vinci ae ~*** zmagati na loteriji; *No soi un che al vinç ae ~ o al zûc (Leng).*

lote I ['lote] *f* rokoborba *f*; borba *f*, boj *m*; ***~ al terorisim*** boj proti terorizmu; *Cualchidun al podarès pensâ che la "~ al terorisim" e justifiche ancje operazions tant che cheste (Basc).*

lote II ['lote] *f* ruša *f*, rušina *f*; → ***çope***.

lotizât [loti'dza:t] *f* ?? *dal moment che chest teren al sarà lotizât (PauluzzoN)*; *il teren..al varès podût jessi ancje lotizât (PauluzzoN).*

lotizazion [lotidzatsi'on] *f* ?? *di un pôc di timp incà al masanave dentri di se chel claut de ~ (PauluzzoN)*; *si intint che la ~ che e vegnarà presentade pal »nulla osta« (PauluzzoN).*
louc *['louk]* adj (j.zah.) → **lûc**.
lovâ *[lo'va:]* tr → **slovâ**.

lovaçâ [lova'tʃa:] *tr* → ***slovâ***.

love ['l ve] *f* ZOOL volkulja *f*.

lovarie [lo'varie] *f* volčji brlog *m*; *O ancjemò ~, lûc dai lôfs. (Pa 03/11).*

Lovarie [lo'varie] *kr. i f* (Pradaman) Lovaria; *~ e Orsarie (te foto) a cjapin il lôr non propite dai lôfs e dai ors. (Leng).*

lovetât [love'ta:t] *f* požrešnost *f*.

lozâ [lo'dza:] *tr* pod streho vzeti, nastaniti, namestiti, gostiti; *al jere ristret par ~ la cressude famee. (Percude)*; *Se fasessis la caritât di lozânus par usgnot…(Scf)*;
→ ***dâ di lozi a***;
~ it nastaniti se, stanovati;
~si *refl* nastaniti se, stanovati.

lozament [lodza'ment] *m* stanovanje *n*, bivališče *n*; *dulà che al jere proviodût che al fos di mangjâ, lozaments e lavôr pai presonîrs. (Pa 05/05).*

loze ['l dze] *f* 1. stanovanjska lopa *f* 2. galerija *f*.

lozi ['l dzi] (t. **loze**) v: 1. ***dâ di ~ a*** pod streho vzeti, nastaniti. → ***lozâ*** 2. ***domandâ di ~*** prositi za stanovanje, nastanitev.

lu [lu] *pro pers 3. sg* 1. ga; *~ viôt* vidi ga 2. GRAM podvojeni zaimek; *Il romanç si ~ fevele tai Grisons, (Cisilino, treball)*.

lu [lu] *art m* → ***il***.

Lubeche [lu'bɛke] *kr.i f* Lübeck *m*.

Lubiane [lubi'ane] *kr.i f* Ljubljana *f*; *Tant dal so viaç a ~ il prin ministri talian Berlusconi (Onde).*

lubie ['lubie] *f* (*redko*) predsodek *m*, vraža *f*, blodnja *f*.

lûc ['lu:k] *m* 1. kraj *m*, mesto *n*; prostor *m*; *in Cjargne si cjatin lûcs si paradîs* v Karniji je mnogo čudovitih krajov; ***a ~*** o pravem času, na pravem mestu; ***a timp e ~*** ob ugodni priliki; ***cjâf ~*** ključni kraj, glavni kraj; *(O)*; ***dâ ~*** dati, narediti prostor; ***dâ ~ a*** omogočiti; ***fûr di ~*** nepriličen, nenamesten; ***in ~ di*** namesto (+ gen.); ***int dal ~*** domačini; ***lassaimi un pôc di ~*** daj mi malo prostora; ***lûcs di ativazion*** MED activation foci ; *Chestis areis di perfusion incressude a son clamadis par solit "lûcs di ativazion" (par inglês, "activation foci"). (SiF 03/4, 97-114)*; ***~ di nassite*** rojstni kraj; *I nons di lûc a son il leam plui profont e antîc che l'om al à cul ~ di nassite. (Pa 7/2000)*; ***~ di vore*** delovno mesto; *Vuide ae sigurece sui lûcs di vore dai lavoradôrs forescj in Italie (O)*; ***~ internet*** RAČ spletni naslov; *Tal ~ internet: www.... (Pa 03/12)*; ***nol è ~ plui tes locandis*** ni več mesta/ prostora v gostilnah 2. stavba *f*, zgradba *f*, poslopje *n*, hiša *f*.

Lucanie [lu'kanie] *kr.i f* Lukanija *f*.

Luche ['luke] *os.i. m* Luka *f*; *~ Nazzi (Pa)* ime furlanskega slovaropisca.

Luche ['luke] *kr.i f* Lucca ??; ***bambin di ~*** (iron.) svetniček *m*.

Lucian ['luke] *os.i m* Lucij *m*, Lucijan *m*; *scrit da ~ Verone (Scf)*.

Lucie ['lutʃie] *os.i f* → ***Luzie***.

Lucifar [lu'tʃifar] *m* 1. REL Lucifer; 2. danica *f*, jutranjica *f*; *E je la stele clamade ~ (ShW)*.

Lucinins [lutʃi'nins] (Luzinîs) *kr. i f* (Gurize) Ločnik *m* (IT Lucinico); *La plui impuartante manifestazion pai 25 di Avrîl dal Gurizan si è tignude a ~. (O)*.

Lucinîs [lutʃi'ni:s] → ***Lucinins***.

lucrâ [lu'kra:] *tr* (*redko*) uživati, veseliti se.

lûc-tignint [lukti'ñint] (t. **lutignint**) *m* namestnik *m*, upravnik *m*, guverner *m*; *remenâ (strapaçâ) il ~ pe Tresemane* govoriti kot strgan dohtar.

luç ['lutʃ] (***luçs*** ['luts]) *m* ZOOL ščuka *f* (*Esox lucius*).

luçot [lutʃi'nins] ??

Ludarie [lu'darie] (loc. **Ludario**) *kr. i f* (Rigulât) Ludaria; *Ludario al deventa ~: Valpiciot al deventa Valpicêt. (Pa 7/2000)*.

ludic [ludi'do:r] *m* ?? *dut chel al rivuarde l'aspiet ludic des cuestions (La 05/11)*

ludidôr [ludi'do:r] *m* obokan hodnik *m*, preddvor *m* (pos. v podeželskih cerkvah).

Ludobus [ludo'bus] ?? *Midiant dal progjet Ator zuiant la US Animazion sul Teritori, il Ludobus e la UO Gjestion dal Vert Public a vuelin promovi a Udin, vie pal Istât dal 2005: (CoUd).*

ludrade [lu'drade] (t. **ludrarie**) *f* ?? ; → ***carognetât***.

ludrarie [ludra'rie] *f* → ***ludrade***.

ludri I ['ludri] (manj obič. **ludro**) *m* MUZ (glasbilo) duda *f*, diple.

ludri II ['ludri] (t. **ludro**) *m* nenraven; *~ m* razuzdanec *m*.

ludro ['ludro] *m* → ***ludri I*** in ***II***.

Luduì [ludu'i] *os.i m* Ludvik *m*; ***~ di Baviere*** Ludvik Bavarski; *Cuintri di Vignesie e cuintri dal imperadôr ~ di Baviere, cuintri dai siôrs de Scjale parons di Verone. (JM)*.

lugubri [lu'gubri] *adj* žalosten, žaloben.

Lugugnane [lugu'ñane] *kr. i f* (Puart) Lugugnana.

lui ['lui] *pro pers 3sg* on; ***dâ dal ~*** (nareč.) vikati; *E fevelave fuart e mi deve dal ~. (BrLi)*.

Lui ['lui] *m* julij *m*; *e al larà in sene ai 11 di ~ ancje a Cjaudistrie (CoUd)*.

luiane ['lui] *m* → ***luianie***.

luianie [lui'anie] *f* 1. klobasa *f*, pečenica *f*; *Cuant che a corin in 300 o 400 mil a mangjâ cence fan pressut e frico e ~ e a bevi come gornis cence sêt (Pa 02/10-11)*; *e che tra i relits che a vevin di discjariâ de astronâf par salvâsi a butavin ancje pignatis di ~! (Pa 04/07)*; ***cjatâ lis luianiis picjadis*** ??; 2. ***luianiis*** FIG, PEJ dolgotrajne razprave; ***slungjâ la ~*** FIG dolgoveziti, vleči v nedogled, na dolgo in široko (govoriti).

luiar ['luiar] (manj obič. **luiarin**) *m* ZOOL čižek *m* (*Corduelis spinus*).

luiarin [luia'rin] *m* ZOOL → ***luiar***.

luie ['luie] *f* (*redko*) svinja *f*, prasica *f*; (bolj obič.) → ***scrove***.

Luîs [lu'i:s] *os.i. m* Lojz *m*, Lojze *m*; Alojzij *m*; (Lud(o)vik *m*; *asistût e predelât in chest so impegn dal professôr ~ Sorrento.(RB)*

Luise [lu'ize] *os.i. f* Luiza *f*, Alojzija *f*; *tu ti sês ingrassade, ~ ! (F)*.

luise [lu'ize] → ***jerbe luise***.

Luitolt ['lui] *m* ?? *La marcje di Carniole e il comitât d'Istrie a forin daûrman assegnâts a Indrì di Eppenstein, fradi di Luitolt, duche di Carintie. (Pa 03/4)*

lum ['lum] *f* luč *f*, svetilka *f*; *Al è in moments come chescj, che ducj o domandìn ~ a chei di nô che a àn une sensibilitât plui fuarte (Pa 03/10)*; *che e àn savût tignî il spolert cjalt e la ~ impiade (BelAlci)*.

lum di roc ['lum] *m* ?? ; → ***lum di roche***.

lumâ [lu'ma:] *tr* ogledovati, zagledati, videti, odkriti; → ***calumâ***.

lumât ['lui] *m* ??

Lumiei ['lu??] *m* → ***Val dal Lumiei*** *(Pa 8-9/99)*

lumiere [lumi'ɛre] *f* luč *f*, sijaj *m*, lestenec *m*; *alte su 'ne ~ che i pâr sô, e che tornant viers cjase tu fâs cont .. (bartolini)*.

Lumignà [lumi'ña] *kr.i f* (Pavie) Lumignacco.

lumin [lu'min] *m* (nočna) lučka *f*; *e il pinsîr un ~ che al art cul bati dal cûr (Bibl-Sapiense)*.

luminâ [lumi'na:] *tr* → ***inluminâ***.

luminâr [lumi'na:r] *m* ?? *al sociolic prof. Bruno Tellia segretari gjenerâl de cunvigne e ancjemò di plui al ~ di Rome incaricât de relazion introdutive (BelAlci)*; *Ma un ~ i à rispuindût che, se l'abbé Pierre si fos batût pal celibât dai predis (Pa 06/2)*.

luminarie [lumi'narie] (manj obič. **luminere**) *f* strešno okno; *e se al è zovin al va sù; lui al va sù pe ~ (vosdemont)*; ***curt di ~*** FIG duševno omejen.

luminazion [luminatsi'on] *f* → ***inluminazion***.

luminere [lumi'nɛre] *f* → ***luminarie***.

lunâr [lu'na:r] *adj* lunin, mesečev; ***base ~*** baza na luni; *capo de base ~ Alpha, eroi di Space 1999, si jere sierât (Ta)*;
~ m lunin mesec *m*.

lunari [lu'nari] *m* 1. koledar *m*, pratika *f* 2. ***lunaris*** domneve *fpl*, špekulacije *fpl*; ***lâ daûr i lunaris*** se ravnati po; *Ducj a lavin daûr la lune, i sants, i lunaris (Sg)*.

lunarist [luna'rist] (*pl* ***lunariscj***) *m* koledarnik *m*, pratikar *m*.

lunât [lu'na:t], **-ade** *adj* → ***inlunât***.

lunatic [lu'natik], **-iche** *adj* muhast, čudaški; *Il ~, l'inemorât e il poete a son dal dut impastâts di imagjinazion! (ShW)*.

lunc ['lunk], **lungje** *adj* 1. dolg; *(carn.) Lavorâ ~ la paste, parâle dongje e tornà a menâ cence zirâle (Natisone/furlanis)*; PROV *~ e sec tant che un stec (Verone)* dolg in suh kot prekla; ***a ~*** dolgo; *..e si meteve a mangjâ bielplanc, mastiant a ~ e cjalant fûr dal balcon. (Sg)*; ***ae lungje*** dolgoročno ?? *Bevi il stes vin tes stessis ostariis ae lungje al po stufâ. (Enrico)*; ***tirâ a ~ il discors*** dolgoveziti; ***~ tanche la Tresemane*** brezkončno dolg 2. dolgotrajen 3. počasen; ***jessi ~ tanche il Passio*** biti izredno dolg; ***jessi ~ come la fan*** biti brezkončno dolg 4. ***la plui lungje*** kasneje; ***dôs oris a ~*** za dve uri, za dobo dveh ur; ***par trê dîs a la ~*** tri dneve, za dobo treh dneh; ***lâ pes lungjis*** dolgoveziti; ***par ~ e traviers*** na dolgo in široko; ***a ~ e a larc*** ; ***molânt une lungje e une curte*** udariti dobro, močno; ***cjapânt une lungje e une curte*** prejeti udarce, batine 4. KUL preveč kuhan, zapečen (pos. riž).

lunc-jù [- 'ju] *prep* dol po, dol vzdolž.

luncmetraç [lunkme'tratʃ] *m* FILM dolgometražni film; *Si trate di curts, mezans e luncmetraçs realizâts in massime part in video, cuntun budget une vore bas. (OLF)*.

lunc vie [- 'vie] *prep* ob, vzdolž; *avonde similis fra di lôr, feveladis di ~ l'arc alpin (Union)*.

lune ['lune] *f* luna *f*, mesec *m*; ***a ~ ledrose*** ; ***bati la ~*** mučiti se; ***cjalâ cdn come se al ves domandade la ~*** *(Sg)*; ***clâr di ~, lusôr di ~*** lunin svit, mesečina *f*; *Lusôr di ~ impiade in cîl: il frêt ti jentre ta cjar svuessanti: (cjargne/poesie)*; ***colm di ~*** ščip *m*, polna luna; ***cu la ~*** ponoči; ***cu la ~ serene*** biti dobro, veselo razpoložen; ***cu lis lunis di cumò*** v teh težkih časih; ***cuart di ~*** krajec lune; ***fâ passâ lis lunis*** ; ***~ gnove*** mlaj *m*; *Cuant finìssje la fieste de ~ gnove, par che si puedi vendi il forment (glesie)*; ***jessi di buine ~*** imeti dobro voljo; *e la cjosse ju veve metûts di buine ~. (Pa)*; ***jessi taiât su la ~ di..*** biti ustvarjen za.. ; ***lâ daûr la ~*** se ravnati po luni; *Ducj a lavin daûr la ~, i sants, i lunaris (Sg)*; ***~ plene*** ščip *m*, polna luna; *Muse di passût intun cjâf rotont di ~ plene (bassafriulana)*; ***nassi in buine ~*** roditi se pod srečno zvezdico; ***pont de ~*** ; ***prin cuart di ~*** prvi krajec lune; *Il prin cuart di ~ (nuovofriuli)*; ***se a dure cheste ~*** ; ***scûr di ~*** mlaj *m*; ***ultin cuart di ~*** zadnji krajec lune; ***vê la ~*** nositi koga luna, biti nejevoljen; ***vê la ~ malade*** (*redko*) imeti črni humor; ***vê la ~ par traviers*** ; ***vieri di ~*** stari mesec; PROV *il vieri di ~ si inten par tre dîs dopo fate la gnove* ; ***zovin di ~*** mladi mesec *m*.

lunete [lu'nɛte] *f* 1. ARHIT polkrožen prostor; polkrožno okno; *Tal 1926 al realizà la ~ cu la Murt di Sant Roc pe capele dai muarts in vuere a Zirà e (CoUd)* 2. KUL sekljač *m* (nož).

Lungje ['lunǵe] *m* → ***Sante Marie le Lungje*** :

lungjece [lun'ǵetʃe] *f* dolžina *f*; ***~ di onde*** FIZ valovna dolžina; *misure dal assorbiment spetrofotometric UV a ~ di onde di 254 nm (SiF 02/1, 11)*; FIG ***jessi su la ~ di onde juste cun cdn*** biti s kom na isti valovni dolžini; *A tachin a fumâ. Jo mi rint cont di no jessi su la ~ d'onde juste cun chê int alì. (Pa 06/3)*.

lungjimirantis [- 'ju] *f* ?? *là che invecit, pal Friûl, la Regjon e scuen prin di dut favorî, cun politichis lungjimirantis di setôr (Pa 03/4)*

Lungjis ['lunǵis] *kr.i f* (Soclêf) Lungis.

lungjisgjambis ['lui] *m* ?? *Ragns cjessidôrs, chenti no stêt a rivâ Filait, filadôrs lungisgjambis, vie lait! (ShW)*

lungjonon [lunǵo'non] *adj* zelo dolg.

lungon [lun'gon] *m* *(carn.) tagli lunghi 15-20 metri, (don)*.

lungut [lun'gut] *adj* dolg (demin.); *Chi a son documents plui lunguts (Cad)*.

lunis ['lunis] *m* ponedeljek *m*; ***~*** v ponedeljek; *~ i sindacâts a àn proclamât un siopar gjenerâl..(O)* ; ***par ~*** za ponedeljek *i sindacâts a àn declarât par ~ che..(O 5/5/2001)*; ***di ~*** ob ponedeljkih; *La secretarie e je vierte di ~*.

lunute [lu'nute] *f* ?? *Il fresc dentri de lunute a nol è ben conservât (Pa)*

lupâ [lu'pa:] *tr* razločiti, videti na daleč;
~ it → ***lupiâ***.

lupiâ [lupi'a:] (*al lupie* [lu'pie]) *it* presevati, sijati skozi.

lupiament [lupia'ment] *m* (trenutni) prikaz *m*; *apene ingrispât di une bavisele che, prime pleant lis fueiutis di mediche tal ~ grîs dal ledrôs, (Mar)*; *In alt si viodeve un ~ di cîl (PauluzzoN)*; *si impareve dome un ~ de bande di Sant Denêl (PauluzzoN)*.

luri ['luri] *m* ZOOL kobilar *m* (ptič) (*Oriolus oriolus L.*); → ***paperfic***.

Lurinçaie [lurin'tʃaie] *kr. i f* → ***Lorenzaghe***.

lus I ['lus] *m* luksus *m*, razkošje *n*, obilje *n*.

lus II ['lus] (t. **us**) *m* izhod *m*, vrata *f*; → ***puarte***.

lûs ['lu:s] *f* 1. luč *f*, svetloba *f*; ***dâ a ~, dâ in ~*** na svetlo dati; roditi, na svet spraviti; ***il ~ e scûr*** svit *m*, somrak *m*; ***~ artificiâl*** umetna svetloba; *Se dopo lis piastris cun lis coloniis a vegnin lassadis a la ~ artificiâl (SiF 03/4, 9)*; ***~ dal dì*** dnevna svetloba; *E magari doman, a viodile 'e ~ dal dì... (BrLi)*; ***~ di Crist*** kristusova luč; *Il balcon, rapresentazion de ~ di Crist, un timp al faseve lusignâ cui rais dal soreli ducj i mosaics dorâts des capis (Pa)*; ***~ fluoressent → fluoressent*** *(SiF 03/4, 9)*; ***a ~ e a scûr*** dan in noč, podnevi in ponoči; ***tra ~ e scûr*** v svitu, somraku;

vignî a ~ priti na svet, roditi se; 2. ***la ~ dal voli, la ~ dai voi*** (očesna) zenica; FIG ***coventâ come la lûs dai voi*** nekaj nujno potrebovati, potrebovati nekaj kot riba vodo; *Sì, ve, che mi coventarès come la lûs dai voi. (MazzonIol)*; ***no durmî ~, no sierâ ~*** ne moči zaspati, ne zatisniti očesa; ***tanche te ~ dai voi*** VULG prav nič! 3. odprtina *f*, odprtje *n*.

lusarili [luza'rili] *adj* (*redko*) nekoliko pijan, okajen.

Luserià [luzeri'a] *kr.i f* (Tresesin) Luseriacco.

Lusevare [lu'zɛvare] *kr.i m* Lusevera (UD); *Pal sloven i comuns interessâts a son: Tarvis, Malborghet, Resie, ~, Taipane (O).*

lusî [lu'zi:] (*lûs, lusis, lûs*) (t. **slusî**) *it* bleščati, svetiti se; lesketati se; *Salacor al è za colât e o stin vivint i ultins riflès di un soreli che nol lûs plui. (BelFa).*

lusiç [lu'zitʃ] *m* (*redko*) gozdiček *m*, gaj *m*, log *m*.

lusignâ [luzi'ña:] *it* → ***slusignâ***.

lusigne ['luziñe] *f* 1. iskra *f*; *Cjalait ce tant bosc che e impie une ~! (Bibl-Let-Jacun)*; ***bati lusignis*** znoreti, ponoreti; ***fâ lusignis*** pozornost zbuditi, velik uspeh doseči 2. ZOOL (hrošč) kresnica *f*, ivanjščica *f*; ***viodi lis lusignis*** zvezde videti (od udarca); *E' son agns e agns che no, puarins, no'n vin viodût ~!(Scf)* 3. nekaj, malo; (v neg.) niti malo, niti najmanj.

lusignutis [luzi'ñutis] *fpl* IGRE (ko se približa iskanemu pojmu:) topleje.

Lusincin [luzin'tʃin] *kr.i m* Posočje *n*; *a forin infoibâts dongje de Sclavanie e tal ~ dai vicins di cjase sclâfs (Pa 03/6).*

Lusinç [lu'zintʃ] → ***Lisunç***.

lusine [lu'zine] *f* ustanova *f*, zavod *f*; pisarna *f*; tovarna *f*.

lusingâsi [luzin'ga:si] *??* *Al ven a jessi che il Friûl, in tal prin, al podè ~ di vê dome mudât paron: ma cul timp a lâ, si sà di vê ancje gambiade (JM)*

lusingât [lu'zine] *f ??* *Tal 1906, ~ de fame e de abondance di mieç, al rive intal laboratori di Alzheimer il dr. Gaetano Perusini. (SiF 02/1, 155-165)*

lusinghis [lu'zine] *f ??* *, e par otignî cualchi risultât concret si scugne dome tignî dûr cun ustinazion e no fâsi inceâ des impromissions e des lusinghis (La 05/7)*

lusint [lu'zint] (t. **slusint**) *adj* bleščeč, sijajen, iskreč se;
~ m → ***lustrin***.

lusintin [luzin'tin] *adj* in *m* → ***lisuntin***.

Lusnits [lu'znits] *kr.i f* (Malburghet) Lužnica *f*.

lusôr [lu'zo:r] *m* 1. svetloba *f*; sijaj *m*, sij *m*; *Ae consume mancul di 1 / 4 di une lampadine tradizionâl cun ~ compagn (CoUd)*; ***fâ ~*** svetlobo dati, posvetiti; bleščiti se, sijati; FIG postaviti se v dobro luč, bleščeti; ***fâ lusôrs*** FIG delati čudeže; ***jessi a ~ di alc*** biti na tekočem o čem 2. svetlobni vir, luč 3. luč *f*; → ***lum*** 4. FIG veselje *n*, radost *f*.

lusorâ [luzo'ra:] *tr* in *it* → ***slusorâ***.

lusorôs [luzo'ro:s], **-ose** *adj* svetel; jasen; bleščeč: sijajen; *E jessint inluminâts a viodin dut ~ (glesie).*

Lussie ['lusie] *os.i f* → ***Luzie***; *Sâtu, Lùssie che ti copi jò! – (Natisone/miti)*

Lussimburc [lusim'burk] *kr.i m* Luksemburg *m*; *La ministrazion comunâl dal ~ e à inmaneât un cors di lenghe par grancj che al va di Otubar fin Jugn. (Pa 7/2000).*

lussimburghês [lusimbur'ge:s] *adj* luksemburški;
~ m 1. Luksemburžan 2. luksemburščina *f*.

lusso ['luso] *m* → ***lus I***.

lustrâ [lus'tra:] *tr* 1. loščiti, likati; *lavorazion dal rîs: produzion di rîs semilavorât, lavorât lustrât, brilât (Provincia)* 2. FIG prilizovati se, laskati se;
~si *refl* lepotičiti se.

lustrade [lus'trade] *f* 1. loščenje *n*, likanje *n*, svetljenje *n* 2. FIG laskanje *n*, prilizovanje *n*.

lustrescarpis [lustre'skarpis] *m* čistilec čevljev; *e i gnûfs a puedin fâ la part di camarîr o di lustrescarpis. (Pa 03/10).*

lustri ['lustri] *adj* 1. svetel, blesketajoč 2. (dan ipd.) sijajen 3. ARGO pijan;
~ m 1. blesk *m*, lesk *m*, sijaj *m* 2. FIG ukras *m*, ugled *m*, mik *m*, čar *m*; *Il so inflùs al fo massime chel di une culture plene di ~ che (Cadorini/furlan)* ;
dute chê int tirade a ~ par fâsi viodi e in cjacaris come in place (MazzonIol)

lustrifin [lustri'fin] *m* pos. v ***di ~*** loščen, ličan, s firnežem premazan; *Al puartave i mobii te buteghe dal vecjo marangon, ju meteve in sest e ur dave di ~. (Sg).*

lustrin [lus'trin] *m* svetla svila *f*; bleščica *f*.

lustrissim [lus'trisim] *m* → ***inlustrissim***.

lusurie [lu'zurie] *f* pohotnost *f*, sla.

lusuriôs [luzuri'o:s], **-ose** *adj* pohoten, nasladen, polten;
~ m ??

lut ['lut] *m* podnet *m*, spodbuda *f*, volja *f*.

lutâ [lu'ta:] *tr* hrepeneti, močno poželeti.

Lutar ['lutar] *priimek m* Luter *m*; ***Martin ~*** *Mi visi di vê let une frase di Martin Lutâr (BelR).*

lutar [lu'tar] *m* luteranec *m*.

lute ['lute] v: ***stâ in ~*** hrepene čakati.

luteran [lute'ran] *adj* luteranski; *o sei cence plui la sgrimie e la libertât inteletuâl dal cjargnel "~" di une volte. (La 05/7).*

lutignint [luti'ñint] *m* → ***lûc-tignint***.

luturan [lutu'ran] *m* *(Pasolini)* predrznež *m*; *po' al entra balànt davòur di chej altris luturàns dongia il blanc. (Pasolini).*

Luviee [luvi'ɛe] *kr.i f* (Darte) Lovea.

luvin [lu'vin] *m* 1. BOT volčji bob *m* (*Lupinus albus*) 2. (*šalj.*) popkov; (*bolj obič.*) → ***umbriçon***.

Luvinà [luvi'na] *kr.i f* (Tresesin) Leonacco.

luvinâl [luvi'na:l] *m* polje, kjer je sejan volčji bob.

luvinazie [luvi'natsie] *f* BOT navadna jastrebina (*Galega officinalis*).

Luvinças [luvi'ɛe] *kr.i f* → ***Luvinciis***.

Luvinciis *[lu'vintʃiis]* kr.i f *(Davâr) Luincis* → **Luvinças**.

luvint [lu'vint] ?? *Dopo d'in che' volte i luvins e' doventarin une piante salvadie, mare di savor, senze sostanze(Scf)*

Luvint [lu'vint] *kr.i f* (Davâr) Luint.

luvit [lu'vit] *m* BOT navadni volk (*Nardus stricta L.*)

luvri ['luvri] *m* sesec *m* (pri kravi, kozi itd.); *dongje bebeant, cul ~ sglonf di lat che al trindulave te çacule. (scritorsfurlans).*

Luzi ['luvri] *m* ?? *Udin - E je vignude fûr di resìnt une publicazion curade di ~ Perès (La 03/5)*; *~ Peressi (RB)*

Luzian [lutsi'an] *os.i m* Lucijan *m*; *Per cure di ~ Verone (Scf).*

Luzie ['lutsie] (t. **Lucie**) *os.i f* 1. Lucija *f*; ***sante ~*** sveta lucija; *Oltri che in Furlanie si sa che sante ~ e ven festezade in cierts paîs dal Cjadovri (La 04/12)* 2. FIG smrt *f*; ***~ dal falcet ??***

Luzinîs [lutsi'ni:s] → ***Lucinins***

Luziute [lutsi'ute] *os.i f* demin. id Lucija *f*; ***~ dal falcet*** FIG smrt *f*.

M

M, m ['ɛme] *m,f* črka M, m.

ma ['ma] *conj* 1. pa, toda; vendar; ampak; *Universâl e, duncje, ancje furlane; ~ no dome furlane. (Pa)*; *~ dut ce che al lûs nol è aur (La)* ni vse zlato, kar se sveti; ***~ ben*** pač pa; ampak, marveč, temveč; *no si trate di (bêçs), ~ ben di* ne gre za (denar), pač pa za 2. poudarja pomen; *Ma naturalmentri, sielzi al vûl dî ancje rinunciâ a alc. (Pa)*; ***~ dai*** *(Sg)* ma daj, daj no;
// lad. *ma*, šp. in port *mas*; *ma* prov. mais, mai, mas, ma; apokopa od *mai*.

maar ['ma:r] *m* VULK vrsta manjšega vulkana *(stromboli)*

mabil ['mabil] *m* *? che il puarton di orient ros e sflamant vierzintsi cui siei rais mabii e benedets sul mâr lis verdis ondis salmastris al mude in zâl dorât. (ShW)*

Mabile ['mabile] *os.i f* Amabile IT

mac ['mak] *m* 1. sveženj *m*, šop *m*; kopica *f* (ljudi); *Lu disevi ancje inte presentazion al prin ~ di contis (glesie)*; ***~ di rosis*** šopek rož; ***cjatâ fûr dal ~*** skrbno izbrati; ***meti ducj intun ~*** ne loči zrna od plev 2. kij *m*, bat *m*.

macâ [ma'ka:] *tr* → ***macjâ***.

Macabeu [maka'bɛu] *f* Makabejec *m*; *Dal secont libri dai Macabeus (glesie).*

macabri [ma'kabri] *adj* grozen, grozovit; *juste a sfiliin il ~ , si fermin denant de puarte dal misteri (Leng)*; *la rubriche macabre - par cure di Sara Ven in fiere e vinç! (Furlanist).*

macacade [maka'kade] *f* *??*
O par un pinsîr brut o par une ~ fate tal moment dal mone o ancje par sieltis egoistichis e tristis (BelFa);
no si à di lâ a tirâlu a siment pretindint che lui al intervegni par comedâ lis nestris macacadis. (BelFa)

macaco [ma'kako] *m* bedak *m*, tepec *m*; *O scugni stâ simpri cui voi spalancâts; chel ~ di Vigj si lassarès mangjâ vîf se no fos jo. (Sg)*; *seial un leon, un ors, un lôf, un taur, une simie safarone o un ~ indafarât - i corarà daûr, inemorade mate. (ShW).*

macadure [maka'dure] *f* → ***macjadure***.

Macao [ma'kao] *kr.i m* Macau *m*; *Si visaiso de nazionâl Catalane di Hockey impegnade tai «mondiâi B» a ~? (Furlanist).*

macaron [maka'ron] *m* 1. cmok *m* 2. FIG tepec *m*; ***Macarons dal predi*** *Daspò si pues ricuardâ i Macarons dal predi, fats cun farine di polente e cuinçâts cun scuete fumade (FogMil).*

macaronic [maka'ronik], **-iche** *adj* 1. makaronski 2. slabo govorjen, pisan (jezik); *Us proponin une cerce di un toc che al è plui interessant pe simpatie dal lengaç " ~ " doprât che pe liriche proprie . (Furlanist).*

macarote [maka'rote] *f* BOT klasasti repuš (*Phyteuma spicatum*).

maccartisim [makar'tizim] *m* makartizem - gonja proti komunistom po drugi sv. vojni v ameriki po senatroju mac cartyju; *un esempli di lote gjornalistiche, impegnât cuintri dal ~, (CoUd)*// < ang. *maccartism*; od imena *Mac Carty*.

mace ['matʃe] *f* 1. palica *f*, gorjača *f*, kol *m*; *che al varès vût di regiju «in virga ferrea», cu la ~ di fier, ma al à preferît nudrîju cul lat, come une mari (Pa)* 2. tolkač *m*, pehalnik *m*, bat *m*; *Dirce, molant la ~, lu cjalà cun voi dûrs (PauluzzoN)*; ***~ de polente*** mešalnik za polento; ***macis di tambûr*** paličke za boben 3. drog *m* (za zastavo) 4. steblo *n*, trup *m* (drevesa) 5. ***lis Macis*** ASTR ?? .

macecrics [matʃe'kriks] *m* palec *m*.

macecjans [matʃe'qans] *m* konjederec *m*; → ***copecjans, sintar***.

macedonês [matʃedo'ne:s], **-ese** *adj* makedonski; *~ m* 1. Makedonec *m* 2. makedonščina *f*.

macedonian [matʃedoni'an] *adj* (slovansko) makedonski; ***slâf- ~*** slovansko makedonski.

Macedonie [matʃe'dɔnie] *kr.i f* Makedonija *f*.

maceforade [matʃefo'rade] *f* bat, s katerim se tepa mleko (pri pridelavi masla).

macel [ma'tʃɛl] *m* 1. mesnica *f*, mesarija *f*; 2. klanje *n*, zakol *n*; ***pioris di ~*** klavne ovce; *Come pioris di ~ tu nus âs fats deventâ (glesie)*; 3. FIG klanje *n*, pokol *m*; *O vin spiegât ai serbs che no volevin cjapâse cun lôr, ma cul criminâl di vuere che ju veve mandâts al ~ (Pa).*

macelâ [matʃe'la:] *tr* (za)klati. → ***maçâ***.

macelazion [matʃelatsi'on] *f* klanje *n*, zakol *m*; *no ricorarà al Tar par riviodi il proviodiment e rivâ a di une ~ seletive, ven a stâi dome di chês vacjis che a puedin jessi stadis contagjadis de malatie. (O).*

macet [ma'tʃɛt] *m* 1. šopek (rož) 2. (ženski žarg.) FIG mož *m* 3. (manjše število) obilica *f*, kupček *m*; *Un biel ~ di gleseutis votivis a forin ...(scritorsfurlans).*

macete ['ma] *f* štrena *f*, predeno *n*, pramen *m*; *obleade a disvuluçâsi par ledrôs intune ~ che ingrume adun, lassantlu di fûr, mulinârs e benandants, marcjadants e pitôrs (Mar).*

mache ['make] v: ***a ~*** zastonj, ne da bi plačal vstopnine.

machefiêr [makefi'e:r] *m* ARH bahač *m*, postavljač *m*, širokoustnež *m*.

macheronic [make'ronik] *m* → ***macaronic***.

machigne ['makiñe] *f* → ***machine***.

machinâ [maki'na:] (*o machini* [ma'kini]) *tr* 1. mlatiti (pšenico) 2. mleti 3. šivati s šivalnim strojem 4. (za)snovati;
~ refl truditi se, prizadevati si.

machinalmentri [makinal'mentri] *adv* mehanično; avtomatično.

machinament [makina'mɛnt] *m* snovanje *n*, spletkarjenje *n*, intriga *f*, mahinacija *f*; *Benon! Ancje jê e fâs part di chest ~! (ShW).*

machinari [maki'nari] *m* strojnica *f*, stroji *mpl*; *il prin pas al è stât chel di realizâ dai machinaris par lavorâ la cjane dal zucar e par tostâ farine di manioche. (Pa 05/06)*; *metint i bêçs in machinaris, al mostrave di jessi plui moderni (Enrico).*

machine ['makine] *f* 1. stroj *m*, naprava *f*, priprava *f*; ***bati, scrivi a ~*** strojno tipkati *(Pa 11/99)*; *un sfuei scrit a ~ »il preliminâr di compravendite, come che mi vês dite. (PauluzzoN)*; ***~ calcoladorie*** računalniški stroj; *e pues jessi esatementri emulade di une ~ calcoladorie suficientementri potente (SiF 03/4, 133)*; ***~ dal purcitâr*** ?? *i murei di luianie che a saltin fûr de machigne dal purcitâr (Pa 06/1)*; ***~ dal timp*** časovni stroj; *Mi plasarès ancje a mi cjapâ une ~ dal timp par imerzimi intune Rome cussì. (Pa 05/04)*; ***~ di lavâ*** pralni stroj; ***~ par viodî di lontan*** televizija; *La ~ par viodî di lontan, la MVL, che par talian si dîs TV, nus a mostrât ce che al è capitât ae Missione Arcobaleno. (sf)* 2. avto *m*, voz *m*; ***~ di gruesse cilindrade*** velik avto; *Disevot personis arestadis, cuatri machinis di gruesse cilindrade secuestradis (La 03/5)* 3. mlatilnica *f*.

machinist [maki'nist] (*pl* ***machiniscj***) *m* strojnik *m*.

machinute [maki'nute] *f* 1. demin. od *machine* 2. (***~ par impiâ***) vžigalnik *m*.

macili [ma'tʃili] *f* umor *m*, pomor *m*; ***~ coletîf*** kolektivni umor; *tal câs de ex Jugoslavie cul tornâ a riproponisi dai genocidis, des fuessis cumuns, dai macilis coletîfs (sf)*; ***~ dai armens*** pokol Armencev; *in cont dai derits dal om (~ dai armens, autodeterminazion dai curts, libertât di religjon…) (Pa 06/3).*

macjâ [ma'qa:] (t. **macâ**) *tr* zmečkati, obtolči; → ***macolâ***.

macjadure [maqa'dure] (t. **macadure**) *f* zmečkanina *f*, obtolčenost *f*; bučka *f*; → ***macoladure***.

Macjeu [ma'qɛu] *os.i m* Matej; ***Vanzeli di ~*** Evangelij po Mateju; *Dal "Vanzeli di ~", par esempli a esistin ben sîs traduzions: chê di Pieri Dal Pozzo (Londre 1860) (La 03/5).*

macjon [ma'qon] *m* v: ***sot il ~*** *(manj obič.* ***daûr il ~, al ~***) skrivoma, na skrivaj.

macolâ [mako'la:] *tr* 1. (z)mečkati, stiskati 2. omadeževati 3. ***~le*** blesti, govoriti bledarije; ~ *refl* 1. zmečkati se, poškodovati se 2. FIG za zlo vzeti (sporeči se), razburiti se.

macolade [mako'lade] *f* → ***macoladure***.

macoladure [makola'dure] (t. **macolade, macule**) *f* 1. zmečkanina *f*, bula *f* 2. lise *fpl*, pikice *fpl*.

macolât [mako'la:t], **-ade** *adj* 1. zmečkan, obtolčen, stolčen; *Ma a jerin lis sôs gjambis a saltâ-fûr lis plui macoladis. (Enrico)* 2. lisast, pegast, pikčast 3. *E il Signôr a i ven dûl di Pieri, ~ e 'l dîs (Natisone/Miti).*

Macôr [ma'ko:r] *os.i m* *~, l'inteletuâl di Vierse di Romans che cu la sô (ud.camcom).*

macôr [ma'ko:r] *m* FIG kmetavzar *m*, kravar *m*; prostak *m*.

macrocefal [makro'kɛfal] *adj* MED debeloglav, makrokefalen.

macroeconomie [makroekono'mie] *f* EKO makroekonomija *f*; *su lis ultimis relazions trimestrâls di an passât a permetin di slargjâ la cjalade sui aspiets politics e di "~" (Pa 03/4).*

macromolecole [makromole'??] *f* makromolekul *m*.

macropolitic [makropo'litic], **-iche** *adj* makropolitičen; *A rivuart po di chest destin nol covente lâ a scrutinâ dâts e indicadôrs macropolitics (Pa 06/1).*

macroregjon [makrore'ġon] *f* makroregija *f*; *contrastâ une dinamiche politiche che e tint a rimeti in discussion la autonomie speciâl dal atuâl Friûl Vignesie Julie a favôr di une ~… (Pa 05/06).*

macroscopic [makro'skɔpik], **-iche** *adj* makroskopski; *Par chel che mi rivuarde, jo mi contenti di marcâ il mecanisim plui ~ e plui clâr. (Pa 02)*; *che e à di jessi costruide gradualmentri daûr dai risultâts dai esperiments macroscopics (SiF 03/3, 9-18).*

macrostruture [makrostru'ture] *f* makrostruktura *f*; *Ma ben o vuei pandi il gno preseament pal fat che la ~ che o ai scrit e la cuistion des «ultimis voltis» a son leadis in ducj i nivei cun ricjece di variazions (Pa 03/10).*

macube [ma'kube] *f* 1. ZOOL ?? (*Cerambyx moschatus L.*) 2. vrsta tobaka za njuhanje.

macuie [ma'kuie] *f* šop *m*, čop *m* (češenj, jabolk).

macule ['makule] *f* → ***macoladure***.

maçâ [ma'tʃa:] *tr* 1. ubiti, vzeti življenje; *a fracassin, a malmenin, a ferissin, a macin* 2. zaklati (živino); *il becjâr vuê nol à maçât* ; → ***macelâ*** 3. pogasiti (luč); ***~ la lum, ~ la lusôr*** 4. zapravljati (denar); *cetancj no son che a macin tancj che a cjapin.*

maçade [ma'tʃade] *f* udarec s kolom; t. FIG udarec *m*; *Tra il 1846 e il 1856 e rivà de Americhe la malatie de patate, il tubar bontadôs che al garantive la sorevivince tal unvier. E fo une altre ~. (int).*

maçadice [matʃa'ditʃe] *f* → ***maçalizi***.

maçalici [matʃa'litʃi] *m* → ***maçalizi***.

maçalizi [matʃa'litsi] *m* klanje *n*, pokol *m*; *ancje i 500 mil serbs che no son tornâts ancjemò a cjase daspò dal ~ de Cravuazie e de Bosnie (Pa).*

maçalissi [matʃa'lisi] *m* → ***maçalizi***.

maçament [matʃa'mɛnt] *m* uboj *m*, poboj *m*; *maçaments, robariis, feriments.*

Maçanins [matʃa'nins] *kr.i f* (Morùs) Mazzanins.

maçarili [matʃa'rili] *f* → ***maçalizi***.

maçarot [matʃa'rot] (t. **maçarûl**) *m* MIT (*carn.*) gozdni škrat *m*, malik *m*; *la psicologjie e jere ancjemò «un ~ straneôs che, ben platât inte cjar dai personaçs, ju animave cence fâsi visâ». (Pa 05/04)*; *in chest al ricuarde cetant un personaç de tradizion furlane: il ~. (ShW)*; ***~ di bosc*** gozdni škrat; *al è ancje il ~ di bosc, ma chel nol fâs mâl, nome cuntune maçarote.*

maçarote [matʃa'rote] *f* palica *f*, gorjača *f*; *al è ancje il maçarot di bosc, ma chel nol fâs mâl, nome cuntune ~ al bat i claps e i arbui, e al romp legnis e bruscjis.*

maçarûl [matʃa'ru:l] *m* → ***maçarot***.

maçât [ma'tʃa:t] (*p* od ***maçâ***) *m* navihanec *m*, malopridnež *m*, lopov *m*; *chel ~ di frut m'e à fate biele!*

maçocje [ma'tʃɔqe] *f* 1. glavica *f* 2. (*šalj.*) glava *f*, buča *f* 3. → ***maçuele***.

maçolâ [matʃo'la:] *tr* → ***maçuelâ***.

maçuc [ma'tʃuk] v: → ***mâl maçuc***.

maçuelâ [matʃue'la:] (t. **maçolâ**) *tr* 1. treti (lan, konopljo); → ***gramolâ***; ~**si** *refl* (FIG pos. v nikalnih stavkih) hudo se utruditi, izčrpati se (od dela).

maçuele [matʃu'ɛle] *f* (orodje) macola *f*; kovaško kladivo; → ***maçûl***.

maçûl [ma'tʃu:l] (*pl* ***maçûi***) *m* 1. → ***gramule*** 2. → ***maçuele*** 3. (t. akreš. ***maçulat***) FIG bedak *m*, tepec *m*.

maçulat [matʃu'lat] *m* → ***maçûl 3***.

madabonnò [madabon'nɔ] *adv* (*redko*) res ne, zares ne.
madabonsì [madabon'si] *adv* (*redko*) prav zares.
madaie [ma'daie] *f* → ***medaie***.
Madalene [mada'lene] *os.i f* Magdalena *f*; *E se ~ e jentre te stanze al è par disfantâ l'angosse (Mar)*
madalenis [mada'lenis] *fpl* BOT rigelc *m* (*Calendula officinalis L.*); → ***purcitis***.
madame [ma'dame] *f* gospa *m*.
Madins [ma'dins] *mpl* polnočnica *f* (božična maša); *Ricuardìn cumò la Sope di tripis, che a Glemone i morôs a ufrivin a lis morosis dopo jessi stâts a ~ (FogMil)*.
madocule [ma'dɔkule] *f* (olepš. za *madone*) madonca *f*, hudimana,
madon [ma'don] *m* → ***modon***.
madone [ma'dɔne] *f* 1. gospa *f* (častni naziv) 2. tašča *f* 3. INT madona! 4. ***Madone*** REL Mati božja, devica Marija *f*, Madona *f*; *A son cence numar lis imagjins pituradis de Madone (CoUd);* ***~ des cjandelis*** svečnica *f*; *~ des cjandelis Il Bambin Gjesù ufiert tal templi (glesie)*.
Madone [ma'dɔne] *kr.i f* (Buie) IT Madonna.
Madone [ma'dɔne] *kr.i f* (Tarcint) Madonna.
Madone di Mont [~ di 'mont] *kr.i f* (Prepot) Stara Gora *f*; *a si leve une volte a lan in "pelegrinagjo" a ~, par ringrazia le Madone (sf)*.
madonesantecrôs [madonesante'kro:s] *f* ARH 1. abeceda *f*, alfabet *m* 2. abecednik *m*, abecedarij *m*.
madôr [ma'do:r] *m* ARH, LIT ljubimec *m*, zaljubljenec *m*; zaročenec *m*; *Ma ce che al so ~ la femine e dîs, no bisugne ...(scritorsfurlans)*; ***cjantâ madôr*** → ***cjantâ***; → ***morôs***.
madornâl [mador'na:l] (t. **madronâl**) *adj* velikanski, ogromen; *Cemût si puedial pensâ a une rôbe cussì ~ parvie di une cause tant lofie? (BrLi)*; *Mi pareve di sei lì lì par fâ alc di ~. (BrLi)*.
madrac [ma'drak] *m* ZOOL kača *f*; *âstu tignût cualchi ~ in man (Cadorini/furlan)*; ***a ~*** v serpentinah, križem kražem.
madracâ [madra'ka:] *int* viti, vijugati se (cesta, potok).
madracâr [madra'ka:r] *m* 1. kačje gnezdo *n*; *Madrac e il so ~ (i suoi soci), (aldorossi)* 2. kačar *m*.
madrasse [ma'drase] *f* 1. ANAT maternica *f*; *Al è ben no tornâ a fâ par tant timp cheste punture, par evitâ i efiets colaterâi ancje seris (infezions de ~). (CoUd)* 2. (ženska bolezen) histerija *f*; → ***mâl di mari***.
madresilve [madre'silve] *f* BOT kovačnik *m*, kozji parkeljci (*Lonicera caprifolium L.*).
madresse [ma'drɛse] *f* ARH, LIT zaljubljenka *f*, ljubica *f*; zaročenka *f*; → ***morose***.
madressi ['ma] *it* (do)zoreti, zoriti;
~ *tr* 1. FIG premisliti, razmisliti, razmišljati; pretehtati 2. izdelati, dodelati, razdelati.
madressiment [madresi'mɛnt] *m* zorenje *n*, dozorevanje *n*; *Piçulis mudancis par nunziâ il resuriment, il ~, la ploie (Mar)*.
madressince ['ma] *f* *??*
madreu ['ma] *f* → ***madrigne***.
Madrid [ma'drit] *kr.i* Madrid *m*.
madrigne [ma'driñe] *f* mačeha *f*; *Tarde i miei desideriis tant che une ~ o une vedue che pôc par volte e suie lis renditis di un zovin. (ShW)*;
→ ***mari-lastre, madreu***.
Madrîs Di Feagne [ma'dri:s di fe'añe] *kr. i f* (Feagne) Madrisio.
Madrîs Di Vildivar [~ vildi'var] *kr. i f* (Vile Di Var) Madrisio.
madron [ma'dron] *m* MED hipohondrija *f*, umišljanje bolezni; *(carn.) infiammazione dei genitali maschili. La fritule dal ~ (Natisone/furlanis)*.
madronâl [madro'na:l] (t. **madornâl**) *adj* velikanski, ogromen.
madulin [madu'lin] *m* INF prstanec *m*.
madûr [ma'du:r] *adj* 1. zrel, dozorel; FIG dovršen, izpopolnjen; *Cuant che po il prodot al è ~, si spessee a meti man.. (glesie)*; *ma nol rivà a realizâlu, i timps no jerin inmò madûrs (La 07/04)* 2. prileten, starejši, star 3. utrujen, naveličan; ***strac ~*** popolnoma utrujen; *fâ la selezion dai post ma in chest periodi o soi veramentri strac ~ (Furlanist)* 4. pijan, utrujen od vina; 5. PROV *Lu tignive tant che un dêt ~ Lo teneva come una reliquia, colmare di attenzioni. (Verone)*;
~ *m* ulje *n*, tvor *m*, oteklina *f*; → ***bugnon***.
madurazion [maturatsi'on] *f* 1. zorenje *n*; *che a documentin un moment impuartant te ~ dal so lengaç (CoUd)* 2. BIOL, MED maturacija *f*, zorenje *n*.
madurî [madu'ri:] *tr* (t. FIG) zoriti; → ***madressi***;
~**si** *refl* (do)zoreti; → ***madressi*** 2. oteči, otekati; gnojiti se.
maduriment [maduri'ment] *m* zorenje *n*; *buine di prudelâ la cressite de democrazie, il svilup de economie e il ~ di une etiche, ancje europeane, pal nestri doman di libertât. (Pa 02)*.
madurot [madu'rot] *adj* prileten, v letih, starejši, postaren.
mae ['mae] *f* 1. zanka *f*, petlja *f* 2. majica *f*; *Jo o cirivi di taponâmi lis vergognis tirant in jù la ~ che mi rivave sì e no al boton de panze. (BrLi)* 3. ŠP majica *f*.
maestôs [maes'to:s], **-ose** *adj* veličasten; *Al è ~ chel complès di ruvinis: mi colpìs soredut la volte (Pa)*.
maestositât [maestozi'ta:t] *f* veličanstvenost *f*; *Mi plasin une vore la ~ des catedrâls, il profum dal incens e la musiche gregoriane. (Ta)*.
maestrament [maestra'ment] *m* mojstrstvo *n*; *La sô "summa" di strategjie militâr e je stade chê e simpri chê: atac frontâl e ~ tatic (Pa 02)*.
maestrance [maes'trantʃe] *f* mojstrstvo *n*; *L'implant cha al moment al regjistre 60 miliarts di faturât e al implee 190 lavoradôrs al smire a assumi in lûc lis gnovis maestrancis. (Pa)*; *par sparagnâ e facilitâ la vore aes maestrancis. (SiF 03/3, 97)*; *a turni dutis lis maestrancis a davuelzaran une dade di casse integrazion (La 07/03)*.
maestri ['maestri] *adj* mojstrski, glavni; ***strade Maestri*** *Gjude al è lât dai sacerdots Ane e Caife, e al à pandût lôr ducj i moviments dal "~". (Pa 03/8)*; ***maestre*** cesarska cesta; ***libri ~*** glavna knjiga;
~ *m* 1. MAR glavni, veliki jambor *m* 2. → ***mestri***.
maestrie [maes'trie] *f* mojstrstvo *n*.
Mafalcon [mafal'kon] *f* → ***Monfalcon***.
mafie ['mafie] *f* 1. domišljavost *f*, samozaverovanost *f*; ***fâ la ~*** delati se imenitnega, vsiljeno elegantnega 2. (izv. siciljska krimin. druščina) mafija *f*; *Chê vuere e je stade une vuere des mafiis: de ~ russe (Pa)*.
mafiôs [mafi'o:s], **-ose** *adj* 1. vsiljeno, pretirano eleganten gizdalin *m* 2. mafijski; *a àn marcât la esistence di une «forme di control dal teritori di stamp ~ e une rêt di interès (Pa 02/10-11)*;
~ *m* 1. gizdalin *m* 2. mafijec *m*; *un lari, un bausâr, un ~, un cul cûr frêt come il nâs dal cjan e egoist fûr di misure. (Bel)*.
magagnâ [maga'ña:] *tr* kvariti, pokvariti, uničiti;

~**si** *refl* pokvariti se.
magagne [ma'gañe] *f* (skrita) napaka *f*, hiba *f*; okvara *f*; *Ae pôre che, fasint lûs su la lôr liende di chest mont, a vegnin fûr lis magagnis de istituzion? (Bel)*; *Vâl a dî che se une cjase e à magagnis di progjet o di fabriche (SiF 03/3, 97)*.
magalde [ma'galde] *f* vlačuga *f*, hotnica *f*, prostitutka *f*; *aponts par une storie di amôr fra un mecanic furlan une ~ nigjeriane. (Pa)*.
magalt [ma'galt] *m* ljubimec *m*, ljubček *m*.
magari [ma'gari] *int* čeprav, magari; ***~ cussì no*** (manj obič. ***~ no***) žal; ***mi plâs tanche ~*** ni sploh ni všeč; *~ co* ko bi le, bogdaj da; *~ vessio tasût!* ko bi le molčal!;
~ adv 1. morda, verjetno 2. celo.
magari cussì no [magaricusi'no] *adv* žal; *~ jo no soi bausâr. (Enrico)*; *~ Napoleon al puarte vie dal Friûl unevore di bens artistics. (AcademieSt)*.
magat [maga'd??] *m* *(buiat)* *imparade dai familiârs o dai paisans, come ch'a provin la presince di peraulis popolârs, come "faule", "forpeade", "specotìns", "al rimole" o "magat". (Pa 05/06)*
magazen [maga'dzɛn] *m* 1. skladišče *n*, magacin *m*, shramba *f*; *Di bande de dirigjence de Burgo si à za dite che lis riservis in ~ a cuvierzin dome 12 zornadis..(O)*; 2. veletrgovina *f*, blagovnica *f*; emporij *m*, tržišče *n*; *il ricognossiment dai contaminants des blavis intal cjamp e intal ~. (SiF 02/1, 31-45)*.
magazenâ [magadze'na:] *tr* uskladiščiti; *Cul progrès dai metodis de agriculture, al à coventât ~ cuantitâts simpri plui grandis di mangjative (SiF 02/1, 31-45)*.
magazenîr [magadze'ni:r] *m* → ***magazinîr***.
magazinîr [magadzi'ni:r] *m* skladiščnik *m*; *l'Iperlavoratore al à fat riferiment ai siei dipendents furlanofons (dirigjents, impiegâts, magazinîrs, e v.i.) (SiF 03/3, 69-81)*.
Magdale ['ma] *kr. i.f* BIBL Magdala *f*; ***Marie di ~*** Marija iz Magdale, Marija Magdalena; *2 insieme cuntun troput di feminis che a jerin stadis vuaridis dai spirts triscj e des infermitâts: Marie di ~ (Bibl-Lc)*.
mageç [ma'gɛtʃ] *m* 1. magija *f*, čar *m*; → ***magie*** 2. talisman *m*, vražno sredstvo *n*.
maghe ['mage] *f* čarovnica *f*; vila *f*; *al è muart par no jessi stât di peraule cul Signôr e jessi stât a domandâ sconsult a une ~. (Bibl-Cron)*.
Magjelan [maġe'lan] *i.m* Magelan, Magellan; ***Grant Nûl di ~*** *che al è un numar grandonon, paragonabil ae distance di chi fintremai al Grant Nûl di ~. (SiF 02/2, 11-24)*// po port. pomorščaku Ferdinand Magellan (port. Fernão de Magalhães)
magjic ['maġik], **-iche** *adj* (t. FIG) magičen, čaroven, čaroben; očarljiv; *a jerin compagnâts di pratichis che a vevin ancje un alc di ~ (ilfriuli)*.
magjie [ma'ġie] *f* magija *f*, čarovništvo *n*, čarovnija *f*, čaranje *n*; ***~ nere*** črna magija; *Il gjornâl al invide i tifôs svuizars a invocâ ogni sorte di ~ nere par (Furlanist)*.
magjisteri [maġis'tɛri] *m* mojstrstvo *n*; učiteljska služba; *Mi domandi ce che al disarès denant dai documents dal ~ su cuistions vitâls come la morâl e la justizie (Bel)*.
magjisteriâl [maġisteri'a:l] *adj* *??*
magjistradure [maġistra'dure] *f* urad *m*; sodstvo *n*; *al fo proviodût par une gnove sistemazion des incarichis di guvier, de ~ e par une gnove riforme des competencis (Storie)*.
magjistrâl [maġis'tra:l] *adj* mojstrski, učiteljski; glavni; *cu la complicitât de classe ~ e professorâl nostrane, un autentic cjaval di Troie. (Pa)*.
magjistrât [maġis'tra:t] *m* mestni svet *m*, sodnija *f*; *Il ~ di Vignesie al è rivât in Friûl compagnât di Nunzio Cirino Groccia, (Pa 02/10-11)*.
magjo ['maġo] *m* modri, modrec *m*; *Crist al è rivât in chest mont lôr a son vignûts a savêlu dopo dai magjos? (BelFa)*; *ve' che a rivarin a Gjerusalem dal orient magjos e a domandarin (Bibl-Mt)* so prišli modri z Vzhoda v Jeruzalem.
magjolin [ma'gla:] *tr* *??* *O ai cirût par dut e ae fin mi soi inamorade di un ~ colôr creme, cetant vieri, scuasit il dopli di me. (Leng)*.
maglâ [ma'gla:] *tr* omadeževati.
maglaçâ [magla'tʃa:] *tr* nespodobno, svinjsko omadeževano, umazano.
maglâ [ma'gla:t], **-ade** *adj* omadeževan; *ma cuntune certe pore e vèit riviel fin dal abit maglât de cjar. (Bibl-Let-Gjude)* ; *Doi umign a lavoravin ator di un masanecjâr, cui grumâl blancs su la panze, ducj maglâts di sanc e di ardiel. (Sg)*.
magle ['magle] *f* 1. madež *m*, lisa *f*; *che al domande aghe te sperance inutile di lavâ la ~ dal sanc nocent (Bel)*; *la eliminazion de "servitût di masnade", magle morâl de nobiltât e de borghesie. (Natisone/furlanis)* 2. FIG posebnež *m*, čudak *m*.
maglute [ma'glute] *f* ??
magmatic [mag'matik], **-iche** *adj* magmatski; ***cjamare magmatiche*** VULK magmatska komora; *il magme erutât de bocje Novarupta al fos stât drenât de cjamare magmatiche dal Katmai. (stromboli)*.
magme ['magme] *f* VULK magma *f*; *Il ~ al è un cret dal dut o parzialmentri fondût par sot de superficie de tiere (stromboli)*.
magnagnot [mañа'ñot] *adj* *??*
~ m
Magnan [ma'ñan] *os.i m* Magnano in Riviera (UD); *e a la ministrazion comunâl di ~, che a àn prudelât la iniziative, sigurant i finanziaments necessaris. (Pa 03/2)*.
magnanim [ma'ñanim] *adj* velikodušen; *Un mot no adatât, scuasit ~, parvie di chel so larc e lent imbraçâ, (Mar)*.
magnanimitât [mañanimi'ta:t] *f* velikodušnost *f*; *intant di cheste batae, al vignive cuistât, al restave amirât, justeapont, di tante ~. (La)*.
Magnanins [mañа'nins] *kr.i f* (Rigulât) Magnanins.
magnate [ma'ñate] *m* velikaš *m*.
magnatul [ma'ñatul] (*pl* ***magnatui***) *m* 1. gost *m*, omiznik *m*, povabljenec *m*, povabljeni 2. zajedalec *m*, požeruh *m*.
magne ['mañe] *f* 1. kača *f*; ***a ~*** križem, kražem; *lassâ lâ la ~ pe campagne, lassâ che la ~ a vadi pe campagne* ne ozirati se, pustiti stvari pri miru; ***cjatâ il miluç de ~*** najti nepričakovano.. ; ***vê la mîl de ~*** 2. ***sgnape cu la ~*** encijan *m* (žganje), žganje iz encijanskih korenin 3. ***miserie ~*** ***??***
magne-copasse ['mañe ko'pase] *f* ZOOL → ***copasse***.
magnesie [ma'ñɛzie] *f* magnezija *f*; *No no, no mi plâs... daitmi la ~, pitost! (bassafriulana)*.
magnetic [ma'ñetik], **-iche** *adj* FIZ magnetičen; *al pues jessi documentât cu la regjistrazion su supuart ~ o digjitâl (CoUd)*.
magnetisim [mañe'tisim] *f* FIZ magnetizem *m*; *Insieme cul ~, e costituìs la interazion fondamentâl clamade (Vichi)*.

magnetit [mañe'tit] *m* MIN magnetit *m*.
magnetizâ [mañeti'dza:] *tr* FIZ magnetizirati.
magnetoencefalografie [mañetoentʃefalogra'fie] *f* magnetoencefalografija *f*.
magnific [ma'ñifik], **-iche** *adj* sijajen, izvrsten; veličasten; ***Soliman il Magnific*** Sulejman Veličastni; *dopo la ocupazion dai lôr teritôris operade dal esercit Turc di Soliman il ~ (Natisone/furlanis)*.
magnificâ [mañifi'ka:] (*o magnifichi* [mañi'fiki]) *tr* poveličevati, poveličati; slaviti, povzdigniti;
~**si** *refl* poveličati se; slaviti se, povzdigovati se.
magnificat [ma'ñifikat] *m* 1. REL magnifikat *m*; hvalnica *f* 2. (šalj.) žrtje *n*, pojedina *f*.
magnificence [maġnifi'tʃentʃe] *f* sijaj *m*, krasota *f*; gospostvo *n*, prevzvišenost *f*.
magnifichementri [mañifike'mentri] *adv* sijajno, izvrstno; *Dute la opare e je ~ rimessade cun fueis, nemâi e flôrs in pûr stîl gotic tramontan. (Pa)*.
magnitudin [mañi'tudin] *f ??* *par solit e cjape dentri un biel toc: e rive pôc sù pôc jù a une ~ di disinis di milions di peraulis di test. (SiF 02/1)*.
magnocule [ma'ñɔkule] *f* (*šalj.*) žrtje *n*; hrana *f*; *E par vie de ~ siciliane . Progjets a vignî ? (Leng)*; → ***bucoliche, magnificat***.
mago ['mago] *m* čarovnik *m*, modrec *m*, mag *m*; *e che un al scrivi une robe juste lu fâs un ~ de deontologjie (Furlanist)*; → ***strion, belandant***.
magon [ma'gon] (carn. t. **magot**) *m* 1. želodec *m*; ***fâ ~*** obračati, obrniti želodec 2. FIG nevšečnost *f*, bridkost *f*; *e sfogâsi dut il ~ che dentri il cûr jù fas sta mâl (Natisone/furlanis)*.
magonâ [mago'na:] *tr* 1. (t. FIG) pristuditi, zagnusiti 2. nadlegovati, dolgočasiti.
magot [ma'gɔt] *m* → ***magon***.
magrece [ma'grɛtʃe] *f* 1. mršavost *f*; *Tal campion furlan, il 8,2% dai students a son tormentâts de "brame di ~". (Pa)* 2. suša *f*.
Magredis [ma'grɛdis] *kr.i f* (Paulêt) Magredis.
?? magredis *I magredis a jerin là sot (PauluzzoN)*
magrêt [ma'gre:t] *m* → ***magredi***.
magri ['magri] *adj* 1. suh(oten), mršav; shujšan 2. pust; nerodoviten; *po cemût che al è il teren, se al è gras o ~, se si viodin boscs o no. (Bibl/Numars)*; ***cjâr ~*** pusto meso;
~ *m* KUL pusto, nemastno meso.
mai ['mai] *adv* 1. nikoli, nikdar; sploh ne; ***~ plui*** nikoli več; *e je pierdude par te; no lis cjataran mai plui. (Bibl-Apoc)*; ***~ plui e ~ altri!*** nikoli! sploh ne! 2. sploh, kdaj; neki; ***mi dûl che ~*** boli me, kar se da**;** ***se mai...*** če bi vsaj; ***mai no tocji e mai no crôt*** ;
~ *m* ***tun mai di ce***
mai ['mai] *m* veliko kladivo *n*, macola *f*, bet *m*; zabijač *m*, oven *m*.
mai ['mai] *os. zaim.* < *mi + ju* mi jih; *mai dâstu?* mi jih daš?
Mai ['mai] *m* 1. maj *m*; ***prin di ~*** Prvi maj; *e a son daûr a inmaneâ une manifestazion di proteste pal prin di ~ (Onde)* 2. majsko drevo *n*; ***l'arbul di ~*** majsko drevo *n*; *la tradizion di plantâ l'arbul di ~ (il ~). (nuovofriuli)* 3. cvetna vejica *f* (ki jo fant v prvi majski noči zatakne za dekletovo okno) 4. ***tetâ di ~*** → ***tetâ***.
Maian [mai'an] *kr.i. m* Maiano (UD): *..davueltis tai lûcs plui colpîts di chel tragjic acjadiment tant che Glemone, Vençon, Buie e Maian.(O)*.
maianês [maia'ne:s], **-ese** *adj* iz Maiana;
~ *m* prebivalec Maiana.
maiaron [maia'ron] *m* BOT majaron *m.* → ***mezorane***.
maiart [mai'art] *m* ZOOL → ***smaiart***.
maiâs [mai'a:s] *m* ZOOL (*Anas/branta/fuliga rufina*).
Maiâs [mai'a:s] *kr. i f* (Denemonç) Maiaso.
maiasset [maia'sɛt] *m* ZOOL (*Anas nyroca*).
maiestât [maies'ta:t] *f* 1. veličanstvo *n* 2. veličastnost *f*.
maiestôs [maies'to:s], **-ose** *adj* veličasten, vzvišen; *Mari dal Signôr, frescjâts in gjenoglon sot di un maiestôs crucifis. (Mar)*.
maiestosementri [maiestoze'mentri] *adj* veličastno.
maiestositât [maiestozi'ta:t] *f* veličastnost *f*; *ma la liturgjie, cu la bielece e la majestositât dal so ceremoniâl, il sflandôr dal rituâl, (Bel)*;
mail ['mɛil] *m* RAČ mejl *m*, e-pošta,
mailizâ [maili'dza:] *it* RAČ poslati mejl, mejlati; *une stele tramontane par une vore di zovins, valorizant i lôr legaçs ("mailizant" cul lôr) (Pa 03/6)*
maimò [mai'mo] *m* *logjic e inevitabil che la fevele e la culture dominant, se no maimò esclusive de citât, e fos deventade chê todescje; ma nol fo cussì. (Pa 03/10)*
maimodant [maimo'dant] *adv* pred kratkim, malo prej; *Difat a àn publicât la traduzion par talian maimodant (cadorini/furlan)*; → ***cumò denant***.
Mainart [mai'nart] *os.i m* Majnhard *m*; *e di nevôts, j cedè Vençon a Mainard di Carintie, al judà Gherart di Cjamìn (JM)*; *Purpûr di li a un pôc Mainart, Duche di Carintie (Leng)*.
maine ['maine] *f* mala gorska cerkvica, kapelica *f*; oltarček *m*; *Sot la maine di Aquilee (glesie) ; Il so voli al sarà compensât e il so cûr consolât di une maine (Pa).* → ***ancone***.
Maine ['maine] *f* → ***La Maine*** *(Pa 8-9/99)*
Mainize ['mainitse] *kr. i f* (Fare) Majnica *f* (Mainizza).
maiolet [maio'lɛt] *m* stenj *m*; voščena vžigalica *f*.
maioliche [mai'ɔlike] *f* majolika *f*; *Un pôc glesie e un pôc granâr, cun dai grancj plats di maioliche par di fûr: (Pa)*.
maion ['mɛil] *m*
Il majon i rivave fin ai flancs e al jere sponzût da dôs tetutis che si drezavin gajardis. (BrLi)
maionace ['mɛil] *m* *bastarès che si ur tornàs a fâ respirâ il clime di famee, gjavant la cause che ju à fats deventâ minorance rispiet a une maionace estranie. (Pa 05/04)*
maione [mai'one] v: ***in ~*** v skupini, krdeloma: *son lis stelis in ~ , jè la lune che fâs scuele*.
maionese [maio'nɛze] *f* majoneza *f*; *o ai mangjât un panin cul prusciut e la maionese e un mandarin ..(www.pleonast.com)*
maiôr [mai'o:r] *adj* 1. večji, višji: *studiôs di filologjie romanze e tal Seminari maiôr al a cjapât un bacelierât in teologjie.(O)*; ***l'altâr ~*** veliki oltar 2. (starost) starejši 3. polnoleten: *al à lassât cinc prolis e nissune in ~ etât*;
~ *m* 1. polnoletni, odrasel *m*; (bolj obič. ***otim***) 2. MIL major *m*.
Maiôr [mai'o:r] *kr.i* → ***Mont Maiôr***
maiorance [maio'rantʃe] *f* 1. večina *f: al à dit che tal zîr di pocjis zornadis si decidarà i components de gnove Zonte pescjant tra i conseîrs di ~ (O)*; ***~ assolude*** absolutna večina: *..al à otignût la ~ assolude dai vôts.(O)*;
2. večina *f*, večinsko prebivalstvo *n*: *In prime linie inte proteste al è il cuartîr di St Andree, a maiorance slovene (O)*;

maiorasc [maio'rask] *m* JUR majorat *m*, prvorojenstvo *n*, primogenitura *f*.
maiorascjât [maioras'qa:t] *m* JUR majorat *m*, prvorojenstvo *n*, primogenitura *f*.
maiordom [maior'dɔm] *m* HIST, JUR majordom *m*.
maiorent [maio'rɛnt] *m* starešina *f*, velikaš *m*, veljak *m*, odličnik *m*; *Stevens al à consegnât al maiorent de pulizie nordirlandese (Pa 03/8)*
maioritari [maiori'tari] *m* večinski; *Cheste "lenghe di compromès" si fonde sui trê idiomis sursilvan, vallader e surmiran e e je costruide seont un criteri ~ (Cisilino, treball)* ; ***lenghe maioritarie*** večinski jezik; *une lenghe minoritarie o regjonâl (come il furlan) e risinti a nivel di vocabolari de influence de lenghe maioritarie e plui prestigjose (SiF 02/2, 77-93)*;
jessi ~ biti večinski, biti v večini; *il furlan dut câs al è ~ intune buine part de regjon (La 06/3)*.
maistrâl [mais'tra:l] (t. **maistri**) *m* severozahodnik *m* (veter).
maistri [ma'istri] *m* severozahodnik *m* (veter).
maitant [mai'tant] *adv* → ***maimodant***.
maitât [mai'ta:t] *f* ; → ***plagne***.
maiulin [maiu'lin] *adj* majski.
maiuscul [mai'uskul] *adj* velik, z veliko črko pisan; *cu la pierdite de ricjece des varietât culturâlis la Culture cu la "C" maiuscole e degjenere. (Pa 02)*;
~ m majuskula *f*, velika črka *f*; *Ancje la disambiguazion de funzion di grafems tant che l'apostrof, il pont e lis maiusculis (..) e je intal assum de notazion ortografiche. (SiF 02/1)*; *e passe a un moderni ~, cun slançs e iregolaritâts visivis che si rifasin aes iscrizions di Aquilee. (La 05/11)*
Maja ['maja] *m* Maja *f*; *ch'e gjestìs lis "culturis altris" e che no impon une sô interpretazion de vite, totalizante e omnicomprensive, come ch'a faserin i Itîts, i Aztechis, i Maja, i Chinês, i Egjizians e i Grêcs (Pa 02)*;
Majnik ['majnik] *m* (sl.) majnik *m*; *Il prin di mai di chest an o soi lât a Resie, pal Majnik. (BelAlci)*
mal ['mal] *os. zaim < mi + lu* mi ga; *~ darà* mi ga bo dal; *No ~ perdonarès mai!* Ne bo mi to nikoli oprostil.
mâl ['ma:l] *m* 1. zlo *n*; krivda *f*; greh *m*; slabo; ***nuie di ~*** nič slabega; ***âstu fat ~?*** se ti je kaj naredilo? si se poškodoval?; ***lâ a ~*** propasti, propadati, pokvariti se; *A completâ chest disordin o viodìn lâ a ~ lis stagjons: (ShW)*; ***lâ di ~*** slabo iti, iti po zlu, znajti se na slabšem; pokvariti se; ***meti a ~*** opravljati nekoga, o nek. slabo govoriti; ***vêsal par ~*** zameriti nekaj, biti užaljen; ***fâ dal ~*** storiti slabega, povzročiti bol; *parcè varessial di fâmi dal mâl a mi? (MazzonIol)*
2. škoda *f*; ***fâ ~*** škodovati, škoditi, delati škodo; *cjolint vie la burocrazie e lis leçs imperiâls cence fâi ~ a di nissun. (Cadorini/furlan)* 3. MED bolečina *f*; bolezen *f*; *come me che stan fûr dal Friûl e che àn cjapât il ~ dal paîs. (Vichi)*; ***âstu alc di ~?*** ti ne gre dobro?; ***brut ~*** božjast; *ancje se il brut ~ che lu veve gafât al leve indenant cence remission. (BelPe)*; ***jessi di ~*** slabo se počutiti; ***~ di cjâf*** glavobol; *e veve cûr di fâsi vignî il ~ di cjâf (MazzonIol)*;
~ di dincj zobobol; ***~ di gole*** ?? *Al murì adore par cause di ~ di gole, lassant cuatri fiis. (Natisone/furlanis);*
~ di panze ?? *Simpatic come il ~ di panze - Simpatico come il mal di pancia. (Verone)*;
~ adv slabo; *al zuie ~ ancje chês (BelFa)*; *a si po viodilu in muse cencje sintisi ~ (Furlanist)*; *No si po doprâ ~ chescj derits e chestis libertâts cuintri i fins (unhchr)*; ***parê ~*** slabo se počutiti; 2. slabo, neprimerno, neprijetno, neugodno 3. slabo, nepravilno, nepopolno, neustrezno;
~ adj slab, hudoben; žalosten; ***malis lenghis*** hudobni jeziki; ***nol jere mâl zovin*** ni bil slab mladenič.
mâl dai doi fiâts *m* (*šalj*.) nosečnost *f*; ***vê il ~*** (*šalj*.) biti noseča.
mâl dal acident *m* → ***mâl maçuc***.
mâl da la urtie *m* → ***mâl de urtie***.
mâl dal bocâl *m* (*šalj*.) predanost pijači.
mâl dal butaç (t. **butaç**) *m* MED mumps *m*, vnetje obušesnice; → ***mâl dal marmul***.
mâl dal cjastron *m* → ***mâl dal marmul***.
mâl dal flus *m* → ***mâl di flus***.
mâl dal gjâl *m* MED zlatenica *f*; → ***literie***.
mâl dal madron *m* → ***madron***.
mâl dal marmul (t. **marmul**) *m* MED mumps *m*, vnetje obušesnice; → ***mâl dal butaç***
mâl dal miserere *m* MED mizerere, atrepsija *f*.
mâl dal scorobùs *m* → ***scorobùs***.
mâl dal simiot *m* MED atrepsija *f*; → ***mâl de simie***.
mâl dal sivilot *m* (šalj.) ?? ; → ***mâl dal tîr***.
mâl dal tîr *m* (šalj.) ?? ; → ***mâl dal sivilot***.
mâl dal zucar *m* MED sladkorna bolezen *f*.
mâl de love *m* MED volčji glad, bulimija *f*.
mâl de none *m* MED ??
mâl de piere *m* MED litiaza *f*.
mâl de spelae *m* MED pelagra *f*.
mâl de simie *m* → ***mâl dal simiot***
mâl de urtie *m* MED koprivnica *f*, urtikarija *f*.
mâl des talpis *m* VETER 1. šepavost *f* 2. parkljevka *f*.
mâl di cuarp *m* MED driska *f*, diareja *f*.
mâl di flus (manj obič. **mâl dal flus**) MED 1. krvavitev *f*, hemoragija *f* 2. menstruacija *f* (krvavitev).
mâl di mari *m* → ***madrasse 2.***
mâl di parturî *m* porodne bolečine, porodni popadki.
mâl di sanc *m* MED hemoroidi *mpl*, zlata žila *f*; → ***moroilis***.
mâl di Sante Marte *m* MED metroragija *f*.
mâl di San Valantin *m* MED božjast *f*, epilepsija *f*; *Biel che al è in preson al à i prins atacs dal ~. (Urban)*; → ***mâl maçuc***.
mâl francês *??* *Il cuart un om di 63 agns cul mâl francês muart, dopo cinc agns di disturbis (SiF 02/1, 155-165)*
mâl gnervin *m* MED živčna slabost *f*, nevrastenija *f*.
mâl maçuc *m* MED božjast *f*, epilepsija *f*.
mâl madron *m* → ***madron***.
mâl malin *m* MED tifusna vročice *f*.
mâl mangjon *m* (*šalj*.) v: ***fiere batacule e ~*** .
mâl rossin *m* VETER (pos. svinje)
mâl solit *m* (olepš.) menstruacija *f*.
malabiâ [malabi'a:] (*o malabii* [mala'bii]) *tr* 1. (zemljo, seme) teptati, gaziti; ***lâ malabiant*** bloditi, tavati; potepati se 2. FIG → ***malibiâ***.
malacet [mala'tʃɛt] *adj* nezaželen, nevšečen; *pluitost che dâ il dirit de mê virgjinitât a la paronance e al jôf ~ di cualchidun che de mê anime no intint lassâi sovranitât. (ShW)*.
malacetât [malatʃe'ta:t], **-ade** *adj* nezaželen, nevšečen.
Malachie [malaku'??] *os.i m* sveti Malakija *f*.
malachite [malaku'art] ??
malacuart [malaku'art] *adj* nepreviden, nepazljiv; *E il Cossio ~ al acetave. (Mar)*.
malaç [ma'latʃ] *m* majhne bolečine.

malaçât [mala'tʃa:t], **-ade** *adj* → ***maluçât***.
maladatât [malada'ta:t], **-ade** *adj* neprimeren, neustrezen, neprav; *"Aromai e je la etât" e à di convincisi: soredût a la idee che so fi la consideri maladatade (masse vecje?) (Mar)*.
maladet [mala'dɛt] *adj* 1. preklet; *~ seial chel che al fâs cun flacje la vore dal Signôr! (Bibl-Gjeremie)* 2. strašen.
maladetementri [maladete'mentri] *adv* prekleto; strašno.
maladî [mala'di:] *tr* → ***maludî***.
maladiç [mala'ditʃ] *adj* bolehen; → ***maluçât***.
maladigne [mala'diñe] *int* → ***maledigne***.
maladin [mala'din] *adj* bolehen; → (*bolj obič.*) ***maladiç***.
malafenò [malafe'nɔ] *adv* (poud.) ne, niti najmanj, zares ne; *No soi ~ jo chel che o presumàis che o sei (Bibl-Az)*; ***~ che*** seveda ne, seveda da ne.
malafessì [malafe'si] *adv* 1. (kot vrinek) v resnici, resnično, zares; *Al è, ~, dongje il tinp che al scomence il judissi te cjase di Diu (Bibl-Let-Pieri)* 2. res, resda; ***~ che*** seveda da; 3. ***malafessi!*** pozabi! kje? nasprotno! nikoli!
malafin [mala'fin] *f* in *m* → ***malefin***.
malaiar [mal'aiar] *m* malarija *f*; ***fiere di ~*** močvirska mrzlica *f*.
malamentri [mala'mentri] *adv* slabo.
Malamoc [mala'mɔk] *kr. i f* (Sant Micjêl) Malamocco.
malan [ma'lan] *m* huda škoda, nesreča *f*; bolezen *f*, nadloga *f*; *Se o ur faseis cualchi ~, lôr a clamaran me a judâju, e jo o sintarai (glesie).*
malandât [malan'da:t], **-ade** *adj* propadel, zanemarjen; *O pensi che chest mostrâsi ardît e sedi une finte, une sfide al so fisic za ~. (BrLi).*
malandret [malan'drɛt] *adj* preklet, pogubljen, nesrečen, strašen; *Impuartant al jere polsâ, domâ cheste strache mortâl, dade ancje dal frêt di chest paîs ~ (BrLi);* ***no capî une malandrete*** niti besedice razumeti; ***no viodi un malandrete*** ne videlti ničesar;
~ m nesrečnež *m*, prebrisanec *m*.
malapaiât [malapai'a:t], **-ade** *adj* nezadovoljen, razočaran, zagrenjen; ***restâ ~*** biti razočaran, užaloščen; *Cristine a je restade malapaiade a viodi chê robate, a partìs di corse (pensemaravee)*; ***tignîsi ~*** sramovati se.
malapene [mala'pene] *adv* komaj(da); *e scusait se rivi ~ a lei il furlan, ma no a scrivilu coretementri. (Union).*
malapiês [malapi'e:s] *f* in *m* → ***malepiês***.
malarie [ma'larie] *f* močvirska mrzlica; *Lis fieris, conseguence de ~ che si jere scjadenade soredut a Burano, Marghera e Brondolo, a provocarin in pôc timp cuasi 6000 câs di infermitât (GP).*
malartist [malar'tist] (*pl* ***malartiscj***) *m* psevdoumetnik *m*.
malâsi [mal'a:si] *refl* → ***inmalâsi***.
malât [ma'la:t], **-ade** *adj* bolan; *Seben che al fossi ~, a si jere fin tornât a impegnâ pal so paîs (Furlanist)*;
~ m bolnik *m*; *Al veve cussì impiât las sperances dai umils, dai emargjnâts, dai patîts, dai malâts (Pa 03/8)*; ***butâsi ~*** delati se bolnega.
malatie [mala'tie] *f* bolezen *f*; ***~ croniche*** kronična bolezen; *une medie un pôc plui basse di chê italiane, cundut che chei che a patissin di malatiis cronichis a son di mancul chenti che no in Italie. (O)*; *Fra i diferents aspiets biografics che a influencin la opare di un artist o di un leterât a son ancje lis lôr malatiis cronichis. (SiF 03/3, 31-49)*; ***~ di Alzheimer*** Alzheimerjeva bolezen; *al nomene la "~ di Alzheimer", ven a stâi une gnove ~, di no confondi cu la demence dal vieli. (SiF 02/1, 155-165)*;
~ serie težka bolezen; *Pes malatiis seriis al jere l'ospedâl, che nol costave nuie, graziant Idiu,.. (Sg)*;
~ de buse tal cjâf levkoencefalomalacija; *Tal câs de leucoencefalomalacie dai cjavai, o '~ de buse tal cjâf' come che e je ancje cognossude (SiF 02/1, 31-45).*
malavuâl [malavu'a:l] (*pl* ***malavuâi***) *adj* neenak, različen; drugačen; *lenghe furlane e risulte "aspre, ~, plene di zoncjaduris, sdrupiade, ingrisignide (scritorsfurlans).*
Malburghet [malbur'gɛt] *kr.i m* Naborjet *m* (UD); *Pal sloven i comuns interessâts a son: Tarvis, ~, Resie, Lusevare, Taipane (O).*
Malc ['malk] *os.i m* BIBL Malh *m*; *chel famei al veve non ~(Bibl-Zn)* službniku pa je bilo ime Malh.
malcapî [malka'pi:] ?? *Al è stât un at di pietât e di onôr impuartant, a la barbe di ducj i formalisims judiziaris, di ducj i ~ des resons militârs. (Pa 02)*;
malciert [maltʃi'ert] *adj* negotov; → ***malsigûr***.
malcjolet [malqo'lɛt] *m* ukradeno blago.
malcontent [malkon'tɛnt] *adj* nezadovoljen; *Chel letôr che nol sarà dal dut ~ de nestre vore al podarà dînusal. (Bibl-Mt)*;
~ m nezadovoljstvo *n*; neuadovoljnost *f*.
malcostum [malkos'tum] *m* razvada *f*; *Cuintri di chest stupit ~ a salte fûr, ogni tant, une vôs invelegnose che i sgnache in muse a la storie uficiâl (JM).*
malcreance [malkre'antʃe] *f* nevljudnost *f*, neolikanost *f*, neotesanost *f*.
malcreançôs [malkrean'tʃo:s], **-ose** *adj* nevzgojen, neolikan, neotesan; → ***malincreançât***.
malcreât [malkre'a:t], **-ade** *adj* neolikan, surov; zloben, hudoben; *Tu sês ~, Demetri. (ShW)*
malcritic [mal'kritik] *m* kritizer *m*; kritikant *m*.
malcuiet [malkui'ɛt] *adj* nemiren, vznemirjen, tesnoben, nevoljen, slabe volje.
malcuietece [malkuie'tetʃe] *f* nemir *m*, nemirnost *f*, vznemirjenje *n*, tesnobnost *f*, nevolja *f*, slaba volja *f*; *ma al è ancje vêr che tante cronache nere e fâs cetant incressi la ~ (Leng).*
malcuinçât [malkuin'tʃa:t], **-ade** *adj* 1. slabo začinjen; ***lenghe malcuinçade*** bogoskrunski jezik 2. zdelan, zbit, v slabem stanju.
malcurient [malkuri'ɛnt] *adj* nemaren, len; zanikrn, zanemarjen.
malcustumât [malkustu'ma:t], **-ade** *adj* razvajen; *Al è distin dai piçui di fâ simpri la part dai malcustumâts, antipatics, prepotents e 'sâfs. (Pa 02/12).*
maldert [mal'dɛrt] *adj* (*carn.*) umazan, nečist, neurejen, zamazan, zamaščen, zanemarjen; *Di istât il soreli al bateve ancje su chês planelis maldertis (Tolazzi)*
maldestin [maldes'tin] *m* zla sreča, nesreča *f*.
maldestinât [maldesti'na:t], **-ade** *adj* nesrečen, brez sreče.
maldiret [maldi'rɛt] *adj* (t. FIG) v slabem stanju, zanikrn, neurejen.
Maldivis [mal'divis] *kr.i fpl* Maldivi *mpl*; *par menâ a cjase i turiscj, par sigûr sotsore, de Thailandie e dal Sri Lanka e chei, un pôc di mancul, des ~ (Pa 05/04)*
maldivot [maldi'vɔt] *adj* neveren;
~ m nevernik *m*.
maleabil [male'abil] *adj* ?? *par ch'al cjate che il furlan al è un sisteme espressîf vonde esclusîf, maleabil, potent. (Pa 03/10)*

maledet [male'dɛt] *adj* preklet; *E cumò al è dut finît, ancje par cause di chel ~ svizar! (Ta).*
maledigne [male'diñe] *int* prekleto!
maleducât [maledu'ka:t], **-ade** *adj* slabo vzgojen; *Jo a cjalâle di ~; jê nome a dâmi cualchi vualmade. (BrLi)*; *no pues fâ la maleducade di no dî nuie (MazzonIol).*
maleducazion [maledukatsi'on] *f* slaba vzgoja *f*.
malefate [male'fate] *f* zmota *f*, napaka *f*.
malefede [male'fede] *f* zlonamernost *f*.
malefic [ma'lɛfik], **-iche** *adj* usoden, poguben, strupen, uročen.
Malefieste [malefi'ɛste] *kr.i f* (Sant Micjêl) Malafesta.
malefin [male'fin] *f/m* 1. prevrat *m*, nezgoda *f*, katastrofa *f*, propad *m* 2. slab/strašen konec, izguba *f*; ***al nas la ~*** zgodi se škandal; ***fâ la ~*** napraviti/narediti škandal; *che tu no tu vedis disturbâts i nestris zûcs fasint la ~! (ShW).*
malegjigje [male'ġiġe] *f* ARGO nesreča *f*, smola *f*.
malegnâs [male'ña:s] *adj* (ben.) → ***malandret***.
malegracie [male'gratʃie] *f* neokretnost *f*, nevljudnost *f*, neolikanost *f*.
malegraciôs [malegratʃi'o:s], **-ose** *adj* neolikan, neokreten, okoren, nevljuden.
malejerbe [mal'iɛrbe] *f* plevel *m*.
malelenghe [male'lenge] (*pl* ***malislenghis***) *f* zloben jezik; opravljivec *m*, opravljivka *f*.
maleman [male'man] v: ***di ~*** neprimerno, slabo, neposrečeno.
malementri [male'mentri] *adv* neprimerno, slabo, neposrečeno; ***lâ ~*** slabo iti; slabo se končati.
malepâs [male'pa:s] *f* nesloga *f*, spor *m*; nesoglasje *n*; nenaklonjenost *f*; sovražnost *f*; *La clime di ~ che di simpri si compagne a lis vueris (Storie).*
malepascje [male'pasqe] (t. ***malispascjis***) *f* zla sreča, nesreča *f*.
maleperaule [malepe'raule] (t. ***malisperaulis***) *f* grda beseda, žalitev *f*.
malepiês [malepi'e:s] *m* in *f* ***il ~ (la ~)*** kup sitnosti, skrbi; ***dî il ~ (la ~)*** nabrenkati jih; ***fâ il ~ (la ~)*** debele uganjati.
maleprudence [malepru'dentʃe] *f* nerahločutnost *f*, nespodobnost *f*.
malerôs [male'ro:s], **-ose** *adj* *Cumò mi sburte il gust di cognossi chê frute mistereôse e intant che i doi sot al lavôr, un pinsîr ~ m'impoze la mê voe di fâ. (BrLi)*
Malesie [male'r??] *kr.i m* Malezija *f*; *la ~, la Indonesie e "la sô provincie" Formose. (Pa 05/07).*
malesorte [male'sɔrte] *f* nesreča *f*.
malespert [males'pɛrt] *adj* neizkušen, zelen; nevešč; → ***malpratic***.
malespese [males'peze] (*pl* ***malispesis***) *f* dnevni stroški, izdatki.
malestri ['ma??] *m* → ***malevoie***.
malevoie [male'voie] *f* nevolja *f*, slaba volja *f*; ***di ~*** nerad, nerade volje; *E. al lave indenant come di ~. (Sg).*
malevûl [male'vu:l] *adj* zlohoten; *No mi fidi plui di te, jo no restarai plui a lunc in tô malevule compagnie. (ShW).*
malfâ [mal'fa:] *int* delati zlo; ***di ~*** nepošteno, sramotno, gnusno;
~ *m* zlodelo *n*; hudodelstvo *n*; nepoštenost *f*.
malfamât [malfa'ma:t] *f* ?? *che no àn mai scugnût lâ a cirîju tai lûcs plui malfamâts e periculôs o a cjatâju in preson. (BelAlci)*; *presonîr dai salots plui esclusîfs vie pal dì e des betulis plui malfamadis vie pe gnot. (Bel)*;
malfarie [malfa'rie] *f* hudodelstvo *n*, zločin *m*.
malfat [mal'fat] *m* zlo *n*, hudodelstvo *n*; zločin *m*.
malfece ['ma] *f* ??
malfêr [mal'fɛ:r] *adj* 1. netrden, majav, ohlapen 2. FIG netrden, nestalen, majav.
malfidance [malfi'dantʃe] *f* → ***malfidence***.
malfidant [malfi'dant] *adj* → ***malfident***.
malfidât [malfi'da:t], **-ade** *adj* → ***malfident***.
malfidence [malfi'dentʃe] (t. **malfidance**) *f* nezaupnost *f*, sum *m*, nezaupanje *n*.
malfident [malfi'dɛnt] (t. **malfidant**) *adj* nezaupljiv, sumljiv.
malformât [malfor'ma:t], **-ade** *adj* deformiran, skažen, znakažen.
malformazion [malformatsi'on] *f* deformiranost *f*, znakaženost *f*; *Il fenomen al è rapresentât da lis malformazions da lis coloniis e al è stât scuviert par prin ta la culture VIR 1 (SiF 03/4, 9).*
malfurnît [malfur'ni:t], **-ide** *adj* neokrašen, brez okrasja, preprost; gol; ogoljen.
malghês [mal'ge:s] *m* planinar *m*, planinec *m*, planšar m; *Cumò i ~, ossei chei che a fasin pardabon agriculture in mont (La)*; *o ben inaltrò, dulà che il ~ al diseve. (La 07/04).*
Mali ['mali] *kr.i m* Mali *m*; *O vin lavorât ancje tal ~, dulà che o vin tacât a judâ i Tuareg (Pa 05/06).*
malibiâ [malibi'a:] (*o malibii* [mali'bii]) *tr* tlačiti, zatirati; *semee ~ ancje i partîts nazionâi (scritorsfurlans).*
malibiadôr [malibia'do:r] *m* zatiralec *m*, tiran *m*.
malibiant [malibi'ant] *adj* zatiralen; *che a passin a traviers culturis e continents, simpri contadis cuntun lengaç vivarôs e ~. (Pa)*
maliciâ [malitʃi'a:] (*o malicii* [mali'tʃii]) *tr* 1. odpreti oči (komu), izučiti, izmodriti 2. LOVSTVO vabiti ptice (s sovo);
~**si** *refl* postajati bolj prebrisan, postati premeten, zvit, nabrit.
maliciât [malitʃi'a:t], **-ade** *adj* izučen, vešč; prebrisan, zvit.
malicie [ma'litʃie] *f* zloba *f*; nezaupnost *f*; ***par ~*** zlohotno, zlonamerno; *Si confont, par ~ o par ignorance, il jessi furlan cul fevelâ furlan. (La 05/4).*
maliciôs [malitʃi'o:s], **-ose** *adj* zloben, hudoben; hudomušen; *Maliciosis o masse frutis par vê da fâ cuntun mâl tant platât, co i vevin metût il corpet lis infermieris i levin dongje a cheste sclave e i disevin (Urli).*
malie [ma'lie] *f* ZOOL bramor *m* (*Gryllotalpa, gryllotalpa*); → ***coçate***.
malignâ [mali'ña:] *it* mrmrati, opravljati, žaliti se, pritoževati se, tožiti.
malignitât [maliñi'ta:t] *f* zloba *f*, zahrbtnost *f*, hudobnost *f*.
malin [ma'lin] (t. *f* **maligne**) *adj* zloben, zavraten, obrekljiv.
malinconic [malin'kɔnik], **-iche** *adj* melanholičen, otožen, potrt, malodušen, mračen.
malinconie [malinko'nie] *f* 1. melanholija *f*, otožnost *f*, malodušnost *f*, potrtost *f*; PROV *Par une dì di ligrie se a 'nd à cent di ~ . (ProvBr)*; → ***malincûr*** 2. POET tišina *f*, mir *m*.
maliconiôs [malinkoni'o:s], **-ose** *adj* melanholičen, otožen, potrt, malodušen, mračen.

malincreançât [malinkrean't∫a:t], **-ade** *adj* nevzgojen, neolikan, neotesan.
malincûr [malin'ku:r] *m* žalost *f*, otožnost *f*, malodušnost *f*, potrtost *f*; ***a ~*** nerad, nejevoljno, zlovoljno.
malindât [malin'da:t], **-ade** *adj* zločinski, hudodelski; podel gnusen; *L'om al è talmentri ~ che l'unic om just nassût dilunc dute la storie de umanitât al è stât sgambiât par Diu.(Pa 02).*
Maline [malin'da:t] *kr.i f* Malina *f*; *Lis frazions che a formin il comun a son sparniçadis pai roncs de ~ (Provincia).*
malinfidance [malinfi'dant∫e] *f* → ***malfidence***.
malinfidant [malinfi'dant] *f* → ***malfident***.
malinsest [malin'sɛst] *adv* slabo, zanikrn oblečen; neurejen; zanemarjen; *Il campionât cu ven - al dite inmò Pietrafesa - no saran dal sigûr i plui ~ de A1 (La).*
malinsestât [malinses'ta:t], **-ade** *adj* slabo oblečen, nemaren, zanikrn; → ***malsestât, malinsest***.
malintindiment [malintindi'mɛnt] *m* nesporazum *m*; *Par che no sedin malintindiments o vuei visâ daurman che no je mê intenzion fâ un intervent di nature tecniche (Pa 04/02).*
malintindût [malintin'du:t] *m* 1. malopridnež *m*, lopov *m*, podlež *m* 2. nesporazum *m*.
malintop [malin't ??כp] *m* neugodno, slabo, nesrečno srečanje.
malintopât [malinto'pa:t], **-ade** *adj* slabo naletel; nesrečen; *Invezit a si è sbassât, al à çumât le orele dal ~ e le à indaûr tacade, a i à cridât a Pieri e al è lât daûr docil (Pa 03/8).*
Malisane [mali'sane] *kr.i f* (Tor Di Zuin) Malisana.
malistent [malis'tɛnt] v: ***a ~*** s težavo, mukoma; *chê cunvigne ristrete, al lusôr di une cjandele che a ~ i concedeve di cucâ lis notis dal Cabaletto (Mar).*
malite [ma'lite] *f* zelena lupina (pri orehih).
maljessi [mal'iesi] *m* 1. slabo počutje *n*; 2. neugodje *n*, nelagodje *n*.
malmadûr [malma'du:r] *adj* 1. nezrel (pos. sadje); → ***crei*** 2. prezgoden; prenagljen 3. nedokončan, nedovršen 4. otroški, nedorasel.
malmari [mal'mari] *f* mlada mati.
malmaridade [malmari'dade] *f* slabo, nesrečno poročena.
malmaridât [malmari'da:t] *f* nesrečno poročeni; *ma o podìn cumbinâ cu la inflazion di veduis, vedrans e malmaridâts. (BelR)*
malmenâ [malme'na:] *tr* grdo ravnati, trpinčiti.
malmetût [malme'tu:t], **-ude** *adj* slabo, zanikrn oblečen; *Nol saveve ce pensâ di chel client ~ che al paiave ogni dì e al stave lì te ostarie no si capive parcè. (Sg).*
malmolzi [mal'moldži] *f* izsiliti (npr. denar).
malmont [mal'mɔnt] *adj* (*redko*) umazan, nečist; *Jo che no ai mai mangjât nuie di ~ e di soç!. (Bibl-Az).*
malmontât [malmon'ta:t], **-ade** *adj* 1. nenaklonjen, slabe volje; jezen, razdražljiv 2. slabo oblečen.
malnassût [malna'su:t] *adj* neolikan, surov; hudoben, zloben;
~ m zlobnež *m*, hudobnež *m*.
Malnins [mal'nins] *kr.i f* (Montreâl) Malnisio.
malnudriment [malnudri'mɛnt] *m* ?? *lis grandis carestiis (chest nol vûl dî che no si vedi vût fenomins di ~ endemic (Pa 05/07).*
malnudrît [malnu'dri:t], **-ide** *adj* slaborejen, slabohranjen.
malodôr [malo'do:r] *m* (t. FIG) smrad *m*.
malore [mal'כre] *f* poguba *f*, nesreča *f*; ***mandâ a la ~*** poslati k vragu.
malôs [ma'lo:s], **-ose** *adj* 1. (*redko*) škodljiv, strupen 2. → ***crot malôs***.
malpazience [malpatsi'ɛnt∫e] *f* nepotrpežljivost *f*, nestrpnost *f*; živčnost *f*; neučakanost *f*.
malpazient [malpatsi'ɛnt] *adj* nepotrpežljiv; nestrpen; jezljiv, živčen, *no esist e il teatri, ~ di cheste mancjance, tal so rodul di laboratori lenghistic ecezionâl (Pa).*
malpinsîr [malpin'si:r] *m* nora zamisel.
malplantât [malplan'ta:t] *adj* siromak *m*, revež *m*.
malpratic [mal'pratik], **-iche** *adj* nevešč, neizkušen; ***boe ~*** mazač *m*, šušmar *m*.
malpreparât [malprepa'ra:t], **-ade** *adj* slabo pripravljen, nepripravljen.
malpront [mal'pront] *adj* slabo pripravljen, nepripravljen; nenaklonjen; nevoljen; uporen, trmast; *Regjon, Provincie e ents a fasin alc ma al è il furlan ~ a cjacarâ par furlan. (Pa 05/05).*
malproviodût [malprovio'du:t], **-ude** *adj* nepreskrbljen, brez (česa).
malridot [mal'san] *adj* v slabem stanju; *Tancj a la sô etât a jerin plui malridots di lui. (Sg)*
malsacodât [malsako'da:t], **-ade** *adj* slabo zgrajen; grob, robat, neroden, okoren.
malsan [mal'san] *adj* FIG bolehen, bolan; nor; *Mufe e aiar ~ che al va-fûr pal balcon spalancât de veretât. (Enrico).*
malscompartît [malskompar'ti:t] *adj* slabo razdeljen.
malscuindût [malskuin'du:t], **-ude** *adj* ??
malsedrât [malse'dra:t], **-ade** *adj* → ***dissedrât***.
malsacrâ [malsa'kra:] *tr* → ***massacrâ***.
malsest [mal'sest] *m* v: ***cun ~*** nevljudno, neprijazno, neolikano.
malsestât [malses'ta:t], **-ade** *adj* 1. slabo oblečen, zanikrn 2. v slabem stanju, zanemarjen; *Putane malsestade! No bastave la colpe di vêle fate, chê creature! (Tolazzi)* 3. ***~ di salût*** slabega zdravja 4. → ***sestât***.
malsidrât [malsi'dra:t], **-ade** *adj* → ***malsedrât***.
malsigûr [malsi'gu:r] *adj* negotov, dvomljiv; *Cheste letare cussì balarine e malsigure, plene di rabie e di marum (Bel).*
malsprovist [malspro'vist] *adj* nezavarovan.
malstâ [mals'ta:] *m* 1. slabo počutje *n*; *condizions di puaretât e di ~ che a vegnin dal no vê avonde bêçs (ass3.sanita)* 2. zadrega *f*, neugodje *n*.
malstomi [mals'ta:] v: ***di ~*** nerad.
maltapât [malta'pa:t], **-ade** *adj* slabo oblečen, revno oblečen, pocepan.
maltâr [mal'ta:r] *m* GRADB apnena jama *f*, maltarka *f* (korito, kjer se gasi apno).
maltarûl [malta'ru:l] (*pl* ***maltarûi***) *m* gnetilec *m*; mesilec *m*.
malte ['malte] *f* GRADB apno *n*; malta *f*; *ven a stâi taiade in tocuts curts e miscliçâts inte ~ (SiF)*;
Maltis a Pulvins Reatîfs *Reactive Powders Mortars ; Po ben, lis RPM (acronim di Reactive Powders Mortars, ven a stâi Maltis a Pulvins Reatîfs) (SiF 03/3, 97)*;
~ armade armirana malta ; *dulà che la RPM maltis armadis par meti in sigurece lis vieris cjasis cuintri i dams dal taramot (SiF 03/3, 97)*; ***~ bastarde*** *Ma,*

soredut, par fâ une malte si doprin dome ciment, savalon e aghe (e cjalcine pes maltis "bastardis") (SiF 03/3, 97).

maltês [mal'te:s], **-ese** *adj* malteški; ~ *m* 1. Maltežan *m* 2. malteški jezik, malteščina *f*; *che il catalan nol è une lenghe uficiâl, cuant che il ~ ..al è ricognossût uficialmentri? (Pa 04/03).*

maltignût [malti'ñu:t], **-ude** *adj* v slabem stanju; *Si capive di colp che e jere une vigne maltignude. (Sg).*

maltimp [mal'timp] *m* slabo vreme *n*, nevihta *f*, neurje *n*.

maltrat [mal'trat] *m* v *pl* ***maltrats*** grde navade; slabe olike.

maltratâ [maltra'ta:] *tr* (t. FIG) slabo ravnati, trpinčiti.

maltratament [maltrata'ment] *m* slabo ravnanje *n*, trpinčenje *n*.

malubiât [malubi'a:t], **-ade** *adj* nesrečen; usoden; mučen; turoben, žalosten; *La gnot e jere state malubiade, ma tant, ormai, mi jeri usât. (BrLi)*; *O jeri apene rivât a Cret dopo un viaç malubiât (BrLi).*

maluçât [malu'tʃa:t] *adj* bolehen; *tant che un nemì atavic e ~. (gruppomargheritafvg).*

maludî [malu'di:] *tr* preklinjati; *Nol è onest ~ la mari dome parcè che e je puare. (Bel).*

maludint [malu'dint] *adj* preklinjajoč.

maludît [malu'di:t], **-ide** *adj* preklet; *Che e je int maludide di Diu! (Sg).*

maludizion [maluditsi'on] *f* 1. preklinjanje *n*; *Parceche ducj chêi des oparis de Leç a son sot ~. (Bibl-Galassie)* 2. prekleto!

malumôr [malu'mo:r] *m* zlovoljnost *f*; *come che cualchidun al à berghelât e paventât, inviant umôrs e malumôrs che si crodeve superâts. (Pa 04/04).*

malunît [malu'ni:t], **-ide** *adj* neenoten, nesložen.

maluserie [malu'zerie] *f* 1. žalost *f*, otožnost *f* 2. (pokrajina ipd.) zapuščenost *f*, krutost *f* 3. trpkost *f*, jedkost *f*, ostrost *f*.

maluseriôs [maluzeri'o:s], **-ose** *adj* žalosten, otožen, krut, pust, prazen; *Dentrivie di un realisim dutun in chel dolç e ~, come om e come scritôr nus à mostrade la trate (La 03/02).*

malvasie [malva'zie] *f* malvazija *f* (vrsta vina).

malve ['malve] *f* BOT slezenovec *m*.

malvîf [mal'vi:f], **-vive** *adj* na po mrtev.

malvignût [malvi'ñu:t], **-ude** *adj* neprimeren, neprikladen.

malviodût [malvio'du:t], **-ude** *adj* osovražen, mrzek, nepriljubljen.

malvistût [malvis'tu:t] *adj* razcapan; slabo, zanikrno oblečen; *al viodè la int di in chê volte, rare, inmusonide, malvistude (PauluzzoN).*

malvivent [malvi'vɛnt] *m* zločinec *m*, lopov *m*.

malvivi [mal'vivi] *m* slabo življenje, životarjenje *n*; *E po, no pensistu che vivi intun puest dulà che si à di stâ di bessôi al sedi un ~? (Enrico).*

malvolût [malvo'lu:t], **-ude** *adj* osovražen, nepriljubljen.

malvon [mal'von] *m* BOT rdeči slez (*Alzhaea rosea*).

malvualîf [malvua'li:f], **-ive** *adj* 1. grob, hrapav, raskav 2. neraven, neenakomeren, neenak.

malvulintûr [malvulin'ti:r] *adv* nerad, brez volje, protivoljno; *e sì che o savevis che jenfri a jere ancje chê strie di femenate che nus à dade ~ la polente e che (Percude)*; *il cont Jaroni di Porcie al veve scrit: "I contadins a son oms di pôc che a lavorin ~ (Storie).*

mamâ [ma'ma:] *it* INF piti.

mamaluc [mama'luk] *m* 1. HIST, VOJ mameluk *m* 2. FIG tepec *m*, bedak *m*.

maman [ma'man] *int* INF (otroški pozdrav) živjo, adijo; *~ Dree ! » , « Mandi , Zep » . Bussadis e abraçaments (Leng).*

mame ['mame] *f* mama *f*, mati *f*; *O voi, ~. Mandi! (PauluzzoN)*; *Cuant che un al dolore o al sta par murî, al dîs "Mame", o "Signorut", "Joi ce mâl" e no altris peraulis. (Pa 05/12)*; ***fieste de ~*** materinski dan; *cumò a stavin fasint reclam pe fieste de ~ (MazzonIol).*

mamertine [mamer'tine] v: ***pereson ~*** mamertinska ječa; *Dongje dal Vittoriano e je ancje la pereson ~ (Pa 05/04).*

mamone ['mam??] *f* mamon *m* (krščanski demon); *no podês servî a Diu e a ~ (glesie).*

mamul ['mamul] (*pl* ***mamui***) *m* LIT deček *m*, mladenič *m*.

mamule ['mamule] *f* LIT 1. dekle *n*, služkinja *f* 2. mladenka *f*, deklica *f*, dekle *n*.

mamute [ma'mute] *f* (demin. od → ***mame***) mamička *f*, mamica *f*; *e in chê dì vie a cjase a gran sburide* [*buride*] *a mostrâi a la ~.*

man ['man] *f* roka *f*; ***a ~ drete*** na desno/desni; ***a ~ a ~*** korak za korakom; *A ~ a ~ che E. al rivave dongje dal stradon.. (Sg)*; ***dâ in ~*** nek. zaupati nek.; ***dâ une ~*** pomagati, priskočiti na pomoč; ***cjapâ par ~*** seznanjati se z; ***fâ la ~*** (balinati) *O varês ben di scomençâ une volte, se o volês tornâ a fâ la ~. (Sg)*; ***fûr di ~*** odročen, odmaknjen; *Ma Gjesù si ritirave tai lûcs fûr di ~ e li al preave (Bibl-Lc)* On pa se je umaknil v puste kraje in tam molil.; ***in ~*** *ancje cuant che ducj i elements in ~ ai investigatôrs a puartavin tune altre direzion. (Pa 04/05)*; ***lâ di ~*** iti od rok *(PauluzzoN)*; ***la ~ çampe*** leva (stran); ***la ~ destre*** FIG desna roka ; *e fo çoncjade la ~ destre de bande dai Ongjarês (Natisone/furlanis)*; ***la ~ drete/buine*** desna (stran); ***meti ~*** poseči vmes, priskočiti na pomoč; lotiti se česa; *se al crodeve di savê fâ la vore, i meteve subit ~. (Sg)*; ***mi va plui di ~*** mi gre bolj od rok; ***passâ par ~*** ponovno pregledati; ***saludâ cu la ~*** ?? *Lu saludà cu la ~ (PauluzzoN)*; ***stâ cul cûr in ~*** biti zelo v skrbeh; ***strenzisi la ~*** rokovati se s kom; ***tignî ~ a un*** podpirati, sodelovati; ***une ~ di agns/dîs*** nekaj let/dni; ***vê a ~*** v rokah imeti; dobro spoznati se na.

man di Adam ['man di 'adam] *m* BOT → ***jerbe di Adam***.

Man ['man] *kr.i f* → ***Isule di ~***.

manace [ma'natʃe] → ***menace.***

manaçâ [mana'tʃa:] → ***menaçâ.***

manaçon [mana'tʃon] *m* kopito *n*; držaj *m*; ***~ de sclope*** puškino kopito.

Manaçons [mana'tʃɔns] *kr.i f* (Pinçan) Manazzons.

manade [ma'nade] *f* 1. udarec z roko, klofuta *f*; *No ai nancje la fuarce di jevâ-su par dâ une ~ di clâf. (BrLi)* 2. prgišče *n*, polna pest; *la valade di front, al slusive tal soreli come une ~ di glerie (BrLi).*

management [ma'nade] *m* menedžment *m*.

manarade [mana'rade] *f* odločen rez; udarec s sekiro.

manare [ma'nare] *f* → ***manarie***.

manarie [ma'narie] (*redko* **manare**) *f* sekira *f*; *âstu une buine ~? (Sg)*; ***~ di man*** mala ročna sekira iz železa *f*; ***taiât cu la ~*** (za osebo) robat, neolikan, neotesan.

manarin [mana'rin] *m* mala ročna sekira iz železa *f*; *ce che je la lenghe e di doprâle come che un dalmenâr al dopre il ~ (RB)*; → ***manarie di man***.

manariòs [manari'os] *m* ?? *(carn.)(accette)(don)*
manaruele [manaru'ɛle] *f* BOT → ***vece***.
manate [ma'nate] *f* → ***manade***.
manazêr [mana'dže:r] *m* menedžer *m.*
managerialitât [mana'dže:r] *che nol à il don de managerialitât, ma dome la cualifiche de pale e dal picon (christianromanini 07/04)*
manazeriâl [mana'dže:r] *par colaborâ te formazion de clas dirigjent politiche e ministrative furlane, par slargjâ la culture manazeriâl no dome tes impresis privadis ma ancje te struturis publichis, e par sapontâ i ents locâi. (Pa 05/12)*
mancin [man'tʃin] *adj* pohabljen, pokvečen (brez ene ali dveh rok);
~ *m* pohabljenec *m*.
mancj ['manq] *m* → ***manç***.
mancjâ [man'qa:] *it* 1. (z)manjkati; ***al mancjarès dome che*** samo to še manjka, da; *Al mancjarès dome che o molassin i camions par tornâ a doprâ cjârs e cjavai.. (Sg)* 2. FIG umreti; *al è il funerâl di pre Toni Beline, mancjât la gnot tra domenie ai 22 e lunis ai 23 di Avrîl (christianromanini 07/04)*;
~ *tr* 1. zamuditi, izostati 2. po-, z-grešiti.
mancjadôr [manqa'do:r] *m* v: ***~ di peraule*** človek, ki ne drži besede.
mancjade [man'qade] *f ?? CISL e UIL a àn pandût dute la lôr preocupazion pe ~ metude in vore inte ...(Onde).*
mancjament [manqa'ment] *m* 1. pomanjkanje *n* 2. napaka *f*, pogrešek *m*; FIG greh *m*.
mancjance [man'qantʃe] *f* 1. pomanjkanje *n* 2. FIG zmota *f*, pregrešek *m* 3. nezavest *f*.
mancjant [man'qant] *adj* okrnjen, pomanjkljiv, nezadosten, nepopoln.
mancjemai [manqe'mai] *adv* kdo ve; morda; ***~ che*** kdo ve, če.
mancul ['mankul] *adv* manj; ***cence ~!*** brez nadaljnega, seveda, nedvomno, brez dvoma; ***dôs ~ cinc*** *Cuanche forin lis dôs ~ cinc, E. al jevà-sù ringraziant e al si invià fûr. (Sg)*; ***fâ di ~ di (vin)*** odpovedati se (vinu); ***il ~*** najmanj; ***pal so ~*** najmanj; ***pôc ~ di*** nekaj manj kot; ***vê di ~*** *rarementri metût in pratiche ma simpri valit, che al ordene di dâi di plui a di chel che al à di ~. (Pa 03/2)*; ***vê ~ strade*** imeti bliže, imeti manj poti.
mancumâl [manku'ma:l] (t. **mancul mâl**) *adv* dokaj dobro, v redu; *~ che il dì dopo chi vevin scuminsat a là plovet dut il dì e cussi jai durmit dut (sangiorgioinsieme)*; ***~ !*** k sreči.
manç ['mantʃ] (*pl* ['mants]) *m* mlado govedo; *cun pesto cul basili, filet di ~ cun tarte tatin di pomodoros. (consorziocastelli)*; *e il nono fat lâ cul cjar e cui mançs in Austrie (MazzonIol)*.
mandâ [man'da:] *tr* 1. poslati, odposlati; ***~ a clamâ*** dati poklicati; *Se o varin bisugne di vô, us mandarìn a clamâ. (Sg)*; ***~ a dî*** dati, pustiti sporočiti; *che i veve imprometût di vignî a fâi une vore, e che cumò al veve mandât a dî che nol podeve. (Sg)*; *al à mandât a dî che al ven il perît Talot (PauluzzoN)*; ***~ a marît*** *?? mandadis a marît lis dôs frutatis, al viveve bessolìn te sô è cjasute fûr dal paîs (JM, Salvâ)*; ***~ in esili*** poslati v izgnanstvo; *Nissune persone no po jessi arestade, tignude in preson o mandade in esili cence juste reson. (Declarazion)* 2. usmerjati; PROV *cui che al vûl che al vadi, cui che nol vûl che al mandi* ; ***~ un tal ort/ un a trai → ort, trai***.
mandâ fûr [man'da:] *tr* 1. dati ven, poslati ven, potegniti ven 2. izdati (časopis, odlok), objaviti, proglasiti; *a son regoladis cun specific regolament di ~ dentri dai 31 di Dicembar (Provincia).*
mandâ jù [man'da:] *tr* *?? E ce bocons dûrs e ce duris di ~ chês crostis". (CoRiv)*
mandât [man'da:t] *m* 1. JUR naročilo *n*, ukaz *m*; mandat *m*; *O sin chi usgnot par inviâ chest gnûf ~ aministratîf. (christianromanini)* 2. nakazilo *n*, ček *m*, nakaznica *f*.
mandament [manda'ment] *m* sodni okraj; politično okrožje; občina *f*; *a son chescj i problemis principâi dai centris dal ~ di Monfalcon secont un sondaç promovût dal circul locâl di Legambiente. (Pa)*.
mandamentâl [mandamen'ta:l] *adj* okrajen, občinski; *stant il lâ indenant des robis o soi daûr a inmaneâ e a cirî di fâ funzionâ i Comitâts locâi, massime chei mandamentâi (Pa 05/05)*.
mandi! ['mandi] *adv* živjo! zdravo! *~ a ducj!* pozdrav vsem !
mandolâr [mando'la:r] *m* BOT mandeljnovec *m* (*Prunus communis*).
mandolât [mando'la:t] *m* 1. KUL sladko mandeljnovo pecivo; *E zirà tor pai bancuts, si cjolè une stangjute di ~. (MazzonIol)* 2. (šalj.) krepelce *n*, pendrek *m*.
mandole [man'dɔle] *f* MUZ mandola *f*; → ***mandule***.
mandraule [man'draule] *f* ZOOL → ***salamandrie***.
mandre ['mandre] *f* → ***mandrie***.
mandriâr [mandri'a:r] *m* (kravji) pastir *m*; *I mandriârs, cuanche a vioderin ce che al jere sucedût, . (Bibl-Lc)*;
→ ***pastôr***.
mandriarie [mandri'arie] *f* (kravji) pastirica *f*.
mandriarie salvadie [~ sal'vadie] *f* BOT → ***oregluce mate***.
mandrie ['mandrie] (t. **mandre**) *f* 1. čreda *f* 2. reja *f*, vzreja *f*.
mandule ['mandule] *f* 1. mandelj *m*; ***voi a ~*** oči mandeljne oblike; *films cui voi a ~ (CoUd)* 2. FIG mito *n*, podkupnina *f*, kuverta *f* 3. MUZ (glasbilo) mandola *f*.
mandulin [mandu'lin] *m* MUZ (glasbilo) mandolina *f*; *un ~ fat cuntun urinâl, jo o vevi un trombon, al jere ancje il tambûr; diretôr al jere. il fradi di Meni Ucel (CoTar). a an colaborât Gabriella Gabrielli (vôs), Daniele Masarotti (viulin) e Franco Giordani (~). (Pa 05/12)*
mane I ['mane] *f* 1. (Biblija) mana *f*; *I fîs di Israel i meterin non a di chê robe "~" (Bibl-Esodo)* 2. mana *f* (sladki sok nekaterih rastlin) 3. oblizek *m* 4. FRAZ ***stâ une ~*** (obleka) pristajati; ***lâ une ~*** iti sjajno.
mane II ['mane] *f* snop *m*, snopec *m*; (polna) roka *f*.
manece [ma'nɛtʃe] *f* 1. rokavica *f*; *vistude ben, cul cjapiel e une velete nere devant de muse, bielis scarpis e lis manecis (MazzonIol)* 2. → ***manete***.
manecul [ma'nɛkul] (*pl* ***manecui***) *m* (*redko*) gorjača *f*, debela palica *f*; → (bolj obič. ***manel***)
maneç [ma'nɛtʃ] (*pl* ***maneçs*** [ma'nɛts]) *m* 1. ravnanje *n*, raba *f*, uprava *f* 2. gestikulirati, mahati z rokami (pri govorjenju), kretnje uporabljati 3. stalno nekaj delati, migati 4. poteza *f*, intriga *f* (način priti do skrivnosti) 5. posel *m*, opravek *m*, zadeva *f* 6. poslovodstvo *n*, uprava *f*, vlada *f*; *a vignî dute la popolazion di Bresse a rispuindi ativementri e simpri di plui al ~ de sezion (CoCamp)* 7. (konjeništvo) maneža *f*.
maneçâr [mane'tʃa:r] *m* rokavičar *m*.
maneçute [mane'tʃute] *f* rokavice (ki pokrijejo prste do polovice).

maneghin [mane'gin] *m* (okras rokava) ščitnik za rokav, narokavnik *m*.
manegot [mane'got] *m* 1. velik rokav 2. → ***maneghin***.
manel [ma'nɛl] (*pl* ***manei***) *m* 1. kol *m* (kratka debela palica), gorjača *f* 2. FIG bedak *m*, neumnež *m*.
manele [ma'nele] *f* → ***mane II***.
manetâ [mane'ta:] *tr* → ***inmanetâ***.
manete [ma'nɛte] *f* 1. (pos. pri vratih, oknih) roč *m*, držaj *m*; kljuka *f*; *Mestri, alce al scudo, scjialde la bombarde e canone a ~ a dut ce che si clame Franco !!! (Furlanist)* 2. v *pl* lisice *fpl*.
manezâ [mane'dža:] *tr* in *refl* → ***smanizâ***.
manezade [mane'džade] *f* v: ***une ~ di*** veliko, lepo število, dobra količina.
manfrine [man'frine] *f* → ***monfrine***.
manganel [manga'nɛl] *m* → ***strangulin***.
manganelade [mangane'lade] *f* ?? *in tignude antisomosse, parâts cun scûts e cascs, a àn rispuindût cun manganeladis e pocadis. (Pa 06/2)*.
Manganice [manga'nɛl] *r.i f* Manganizza *f*; *Cuant che o passi sul puint de ~, o cjali chê cjase brute, malinconiche (Percude)*.
manganili [manga'nili] *m* v: ***un bocon di ~*** krepek, močan možakar.
manget [man'gɛt] (t. **manzut**) *m* junec *m* (enoletni bik).
mangete [man'gɛte] *f* junica *f*, telica *f*.
manghin ['mangin] *m* TEKSTIL monga *f*.
manghinadôr [mangina'do:r] *m* TEKSTIL valjavec *m*.
mangjâ [man'ǵa:] *tr/it* 1. jesti; ***~ a cuatri ganassis*** jesti za štirje; ***~ a scjafoion*** na brzino jesti; ***~ a scotedêt*** v stoje jesti; ***~ a scroc ??*** *che al mangjave e al beveve a scroc e ancjemò al vignive idolatrât des sôs vitimis. (Bel)*; ***~ cui voi*** jesti z očmi; ***fâsi di mangjâ*** pripraviti si za jesti; *Al scugnive cjatâsi une cjamare e fâsi di ~ di bessôl, cussì i bêçs a duravin di plui. (Sg)*; ***~ fûr*** zunaj jesti (v gostilni); *~ fûr? Noo, al veve cuets i râps (BrLi)*; ***mi mangje la anime*** ne da mi miru, mi uničuje živce; ***o soi che o mangji*** sem to, kar jem; *"O soi che o mangji": no dome la contemporaneitât di "o stoi mangjant", ordenade e pensade (nuovofriuli)*; ***vê di ~*** imeti za jesti; *Al jere tal cjalt, al veve di ~ e di durmî, al jere scarpât e ben vistût. (Sg)*
2. piti (redko); ***~ il cafè*** piti kavo; *e mangjâ il cafè cence dî nuie (MazzonIol)*
3. PROV *almancul ~ come che Diu comande. (Sg)*; *Aghe e pan , ~ di cjan . (ProvBr)*; ***spudâ tal plat là che si mangje*** *Sputare nel piatto dove si mangia. (Verone)*
4. žreti, požirati 4. glodati, razjesti, razjedati 6. porabiti, potrošiti;
~ *m* jed *f*; obrok *m*.
mangjaçâ [manǵa'tʃa:] *tr* in *it* slabo jesti, neurejeno jesti; *de sô rabie che nus pare "in pulvere et canele" se no le finìn di ~, bevaçâ, fâ i purcjnei, saltâ messe e gjespui e vie indenant. (BelR)*.
mangjaçade [manǵa'tʃade] *f* požrtija *f*.
mangjade [man'ǵade] *f* požrtije *f*; žrtje *n*; *E il pretest de interviste e je une ~ di foncs. (Leng)*.
mangjadôr [manǵa'do:r] *m* 1. jedec *m* 2. → ***mangjadorie***.
mangjadore [manǵa'dɔre] *f* → ***mangjadorie***.
mangjadorie [manǵa'dɔrie] *f* 1. korito *n*, jasli *mpl* 2. koritce *n*, posodica za ptičjo hrano 3. živež *m*; *Isal pecjât pensâ che e je dute une ~? (Pa)*; *Ta li' sagris, la mangjadorie e lis fulugnis a scomencin adore: sagre dal vin ...(Ponte)*.
mangjadure [manǵa'dure] *f* krma *f*, piča *f*; *cun dut ce che al apartignive a lis "regalia" e al ducât, al ven a stâi placits, ~, derits judiziaris e vie discorint (Pa)*.
mangjarie [manǵa'rie] *f* tatvina *f*; poneverba *f*??
mangjatîf [manǵa'ti:f], **-ive** *adj* užiten, jedilen; ***robe mangjative*** živila *npl*, stvari za jest.
mangjative [manǵa'tive] *f* hrana *f*, živež; živila *npl*; *Inte ete de democrazie, la ~ transgjeniche e je stade metude sul marcjât (Pa 05/04)*; *produsi buine ~ e bogns vins (La 06/3)*.
mangjebalins [manǵeba'lins] *m* BOT → ***frisul***.
mangjecjartis [manǵe'qartis] *m* PEJ pravdač *m*.
mangjepan [manǵe'pan] *m* postopač *m*; PROV ***~ a tradiment*** - *Mangiare a tradimento, a ufo. (Verone)*.
mangjepandibant [manǵepandi'bant] *m* brezdelnež *m*.
mangjeparticulis [manǵepandi'bant] *m* ?? *Jessi un mangjeparticulis - Essere un mangiaparticole. (Verone)*
mangjidure [manǵi'dure] *f* → ***mangjadure***.
mangjim [man'ǵim] *f* krma *f*, piča *f*; *inte Union europeane a àn tacât finalmentri a funzionâ i gnûfs regolaments europeans su la etichetadure di aliments e mangjims gjenetichementri modificâts (Pa 05/04)*
mangjon [man'ǵɔn] *m* požeruh *m*; zajedalec *m*; *Al è vignût il Fî dal om, che al mangje e al bêf, e vualtris o disês: Ve' un ~ e un cjochele, amî dai publicans e dai pecjadôrs. (Bibl-Lc)*; ***mâl ~*** → ***mâl***.
mangjonâ [manǵo'na:] *tr* in *it* žreti, nažreti se.
mangjononâ [manǵono'na:] *tr* in *it* žreti, nažreti se.
mangjononade [manǵono'nade] *f* žrtje *n*, požrtija *f*.
mangjuçâ [manǵu'tʃa:] *tr* in *it* nažreti se, jesti do onemoglosti; *Sul misdì o jevavi e o començavi a ~ i regâi di Remo, robe che mi sveave la fan. (BrLi)*.
mangjut [man'ǵut] *m* → ***manget***.
mani ['mani] *m* 1. ročaj *m*, držaj *m*, roč *m*; ***~ di pale*** ročaj lopate; *Alvenastai che cui grancj tocje cirî di zuiâ cun cuilibri par che no ti doprin tanche un ~ di pale. (Bibl-FidiSirac)*; ***~ des fuarfis*** *che si jere strinzude la piel cul mani des fuarfis. (Sg)*; FIG ***vêle par un bon ~*** živeti brezskrbno življenje 2. pecelj *m* 3. FIG osnova *f*, podlaga *f* (neke teorije, misli); ***no vê ~*** biti brez osnove; ***cence ~*** brez osnove (brez smisla).
manì [ma'ni] *f* → ***manie***.
Manià [mani'a] *kr.i f* Maniago (PN); *e vendi i doi stabiliments di Pordenon, la Infa di Davian e la Zanussi Metalurgjiche di ~. (O)*.
Manià Livri [~ 'livri] *kr.i f* (Manià) Maniago Libero.
maniâ [mani'a:] *tr* in *refl* → ***inmaniâ***.
maniac [ma'niak] *adj* 1. blazen, besen, nor, obseden 2. MED maničen, manijski;
~ *m* 1. norec *m*; obsedenec *m*; 2. MED manijak *m*, manični obsedenec *m*.
-maniac [ma'niak] *drugi del zloženke* -man (obseden s čim); npr. ***grafomaniac, piromaniac***.
maniacâl [mania'ka:l] *adj* blazen; ***devozion ~*** slepa predanost; *al deventave simpri plui estros e al veve svilupât une devozion ~ pe scriture. (SiF 03/3, 31-49)*.
maniaghês [mania'ge:s], **maniaghese** *adj* → ***manioc*** ; maniaška? (iz Maniaga): *che e viôt la oposizion totâl dai sindacâts che a domandin che la industrie maniaghese e resti unide.(O)*.
Maniaie [mani'aie] *kr. i f* (Glemone) Maniaglia.
manice [ma'niak] *f* OBL (ženska moda) muf *m*, rokovnik *m*.

manicheo [mani'kεo] *adj* manihejski; *che une certe religjositât di stamp monastic e di spirt ~ e montanistic (BelR).*

manicomi [ma'niak] *f* blaznica *f*; *Cussì Dusuline di Rafael di chi di Cativel e à tacât a viodi di jentrâ infermiere tal ~. (Urli)*; *Se e je une caserme, une fabriche, une ostarie, un ~, un convent o une cjase. (Pa 03/10).*

Manie ['manie] *kr.i f* Rokavski preliv.

manie I ['manie] *f* 1. rokav *m*; ***un altri pâr di maniis*** *al pues sucedi di dut, ma Rome e je une robe, Udin un altri pâr di maniis. (Tolazzi)*
2. vetrolovka *f*; gibljiva cev 3. tolpa *f*, drhal *m*.

manie II [ma'nie] *f* blaznost *f*, strast *f*, manija *f*; *Come cuant che la autore si ocupe de ~ che e si slargje simpri di plui di doprâ l'inglês in dutis lis cuincis (Pa)*; ***~ di persecuzion*** zasledovalna blaznost; *che tu tu vedis propi la ~ di persecuzion (MazzonIol).*

maniere [mani'εre] *f* 1. način *m* 2. navada *f*, vedenje *n*, olikanost *f*, manira *f* 3. vrsta *f*, tip *m*, serija *f*, sorta *f*; ***intune ~ o in chê altre*** na eni ali drugi način; *Lis robis si savevin, intune ~ o in chê altre, ma a vevin un revoc stramp e lontan. (Sg).*

manieristic [manie'ristik], **-iche** *adj* ?? *"moltiplicâ in mût ~ ancje lis formis dai tescj furlans (La 06/3)*

manierôs [manie'ro:s], **-ose** *adj* olikan, lepo vzgojen; prijazen.

manifature [manifa'ture] *f* 1. proizvodnja *f*; izdelovanje *n* 2. tovarna *f*; obrat *m*; manufaktura *f*.

manifaturîr [manifatu'ri:r] *adj* tvorniški; *La congjunture, intal setôr ~, e presentave une riprese di produzion, ancje se debil, sul 1%. (Pa).*

manifest [mani'fest] (*pl* ***manifescj***) *m* 1. POL manifest *m*, politični ali kulturni program; slovesen razglas *m* 2. lepak *m* (gledališki), plakat *m*.

manifestâ [manifes'ta:] *tr* 1. očitovati, razodeti, izjaviti; manifestirati 2. izraziti (željo);
~ it POL demonstrirati; *I lavoradôrs, che vuê a manifestin ancje cu lis lôr fameis, a domandin une soluzion rapide al probleme..(O)*; *..duncje ~ cuintri la vuere al è un dirit parcè che al fâs part dai argoments pe difese dal ordin costituzionâl. (Pa)*;
~**si** *refl* manifestirati se, izražati se, izkazati se; *Il fat al è che la lenghe intal corpus si manifeste intal so ûs tipic. (SiF 02/1).*

manifestazion [manifestatsi'on] *f* 1. razodevanje *n*, očitovanje *n* 2. manifestacija *f*, prikaz *m*, slavno srečanje *n*; *Incuintris e percors de culture furlane", ~ inmaneade dal Comun di Udin in colaborazion cun altris realtâts..(O)*; *~ culturâl* kulturna manifestacija *f* 3. POL demonstracija *f*; *Daspò de roture des tratativis cui industriâi i sindacâts confederâi a àn decidût di inviâ il siopar cun manifestazions e pichets ..(O)*; ***~ di proteste*** protestna demonstracija; ***~ sindacâl*** sindakalna manifestacija; *Dut câs i argoments tratâts intant des manifestazions sindacâls a an tocjât ancje altris cantins (O).*

manigolt [mani'golt] *adj* podlež *m*, goljuf *m*, lopov *m*.

manilie [ma'nilie] *f* roč *m*, držaj *m*; kljuka *f*; ***~ de puarte*** kljuka (na vratih); *Intant che o discjamavi la valîs de veture al coredôr glaçât, la femine alte e magre ~ de puarte e mi diseve (BrLi).*

manin [ma'nin] *m* zapestnica *f*.

maninis [ma'ninis] *fpl* BOT → ***grampuce***.

manioc [ma'ni??k] (t. **maniaghês**) *adj* maniaška? (iz Maniaga);
~ m .

manioche [ma'niak] *f* maniok *m*; ***farine di ~*** moka iz manioka; *il prin pas al è stât chel di realizâ dai machinaris par lavorâ la cjane dal zucar e par tostâ farine di ~. (Pa 05/06).*

manipul [ma'nipul] *m* 1. VOJ, HIST manipel *m* (rimska voj. enota); *vuei ben viodi se cuintri a un ~ di soldâts che lu ferme, a no si ribele (Pa 03/8)* 2. REL manipel *m*, naročnica *f*.

manipulâ [manipu'la:] *tr* 1. opravljati, ravnati 2. manipolirati; (vino) brozgati.

manipulazion [manipulatsi'on] *f* 1. ravnanje *n*, izdelovanje *n* 2. manipolacija *f*.

manitari [mani'tari] *adj* ?? *nol è facil di dicerni là che al passe il confin fra impegn ~ e "interès nazionâl". (Pa 04/03).*

manizâ [mani'dža:] *tr* in *refl* → ***manezâ***.

manizade [mani'džade] *f* → ***manezade***.

manoâl [mano'a:l] (*pl* ***manoâi***) *m* dninar *m*, pomožni delavec *m*; *che un ~ al olsàs a rispuindi a lui (Sg)* da se zdrzne nek pomožni delavec njemu ugovarjati.

manoalance [manoa'lantʃe] *f* 1. težaški delavci; zidarski pomočniki; nekvalificirani delavci 2. težaško, nekvalificirano, pomožno delo.

manoele [mano'εle] *f* → ***manuele***.

manoli [ma'noli] *m* → ***brotule***.

manometri [ma'nɔmetri] *m* manometer *m*.

manopule [ma'nɔpule] *f* 1. VOJ železna rokavica (na oklepu) 2. OBL rokavni zavihek 3. (splošno) držaj *m*, roč *m* 4. gumb *m* (na aparatih); *Uiuauiiiiiii uaiauauaiaiaia e fâs la radio cuant che Checut al zire la ~. (Ta).*

manoscrit [mano'skrit] *m* → ***manuscrit***.

manovâl [mano'va:l] *m* → ***manoâl***.

manovalance [manova'lantʃe] *f ??* *e à sielt di doprâ la scuele par asservî i cjâfs dai talians e par tirâ sù une ~ di int disponude a sacrificâsi (Pa).*

manovrâ [mano'vra:] *tr* manevrirati, usmerjati; premikati.

manovrabil [mano'vrabil] *adj* usmerljiv, upravljiv, ki se da manevrirati; *Tu sês plui te stes ma ancje plui dibessôl e duncje ~. (BelR).*

manovradôr [manovra'do:r] *m* ?? *I 4 carantans che ur mole la Regjon par che a matein su grafiis, tescj antîcs e antologjiis poetichis ur bastin par no secjâ il ~ biel che, a Triest, al "cure" i miliarts dal belanç regjonâl. (Pa 05/06).*

manovre [ma'nɔvre] *f* 1. vojaška vaja *f*, manever *m* 2. FIG poteza *f*, ukrep *m*; *A chestis veretâts veris che nô si atignìn, e di lôr o cjapin il stoç par realizâlis cuintri ogni cressint e evident ~ centraliste (La 07/01).*

mansarde [man'sarde] *f* podstrešna sobica *f*; *E sot dal temporâl jo o soi te mê ~ a riordenâ lis mês memoriis, plen di nostalgjie. (Ta).*

mansion [mansi'on] *f* dolžnost *f*, naloga *f*; *Il tant lâ ator cun bicicletis scancaradis par menâ indenant lis tantis mansions che o ai vût (Pa 05/05)*; ***~ di letare*** kuverta *f*, ovojnica *f*.

mansionari [mansio'nari] *m* REL kaplan *m*, cerkovnik *m*.

mansionarie [mansiona'rie] *f* ??.

mantangula [mansiona'rie] *f* ?? *(Casarsa) A tornava a pojâ jù il pachet tal cassetin insiemit cul rosari, e tegninsi pa la mantangula, a zeva sù par li scjalis (Natisone/furlanis)*

mantecâ [mante'ka:] *tr* in *refl* → ***inmantecâ***.

manteche [man'tɛke] *f* KOZMET pomada *f*, loščilo za lase, nohte.
mantegni [man'teñi] *tr* → ***mantignî***.
mantegniment [manteñi'mɛnt] *m* → ***mantigniment***.
manteline [mante'line] *f* ogrinjalo *n*, ogrinjača *f*; *..e subit dopo e vignì fûr une buere ledrose che i faseve svoletâ la ~. (Sg)*; *La so ~ e jere masse curte. (Sg)* Njegov plašč je bil prekratek.; ***ôr de ~*** *(BelFa)*.
manteniment [manteni'ment] *m* → ***mantigniment***.
Mantiche ['mantike] *f* ?? *Palaç Mantiche; Udin, Vie Manin n.18 - Salon di Palaç Mantiche - sede de Filologjiche (CIRF)*
mantie ['mantie] *f* roč *m*, držaj *m*; kljuka *f*; PROV ***lâ a fâ mantiis di bocâl*** *Andare sottoterra (a far manici di boccale). (Verone)*.
mantiel [manti'ɛl] (*pl* ***mantiei***) *m* 1. strojena koža, usnje *n* 2. FIG plašč *m*, prevleka *f*, prekrivalo *n*; *Cuant che la tristerie dal om no je rivade inmò a slargjâ il so ~ fat di cîi nereôs (Pa)*.
mantignî [manti'ñi:] (*al manten*) *tr* vzdrževati, držati, ohraniti; *al à pleât su la posizion moderade di ~ la unitât regjonâl (Pa 04/06)*; ***tal manten*** ti obljubim, ti zagotavljam;
mantigniment [mantiñi'ment] *m* vzdrževanje *n*; *pûr tal contest de Regjon che o vin vuê e dal ~ des specifichis identitâts locâls (Pa 04/07)*.
mantignude [manti'ñude] *f* vzdrževanka *f*, ljubica *f*, priležnica *f*, metresa *f*; *Zuan nol tâs: no si po tignî la cugnade come une ~! (Bibl-Lc)*.
mantîl [man'ti:l] (*pl* ***mantîi***) *m* 1. (namizni) prt *m*; *une robe sul stamp di un grant ~ e vignive jù come se le tignissin pai cuatri pics (Bibl-Az)*; → ***tavaie*** 2. oltarni prt; antependij *m* 3. (sneg, trava) prevleka *f* 4. OBL ogrinjalo *n*; *Po dopo, al gjave di sot dal mantîl.. un cuadri che al rapresente un omenut stramp (ShW)*.
mantilie [man'tilie] *f* OBL ženski plašček *m*, ogrinjalo *n*.
mantò [man'tɔ] (*pl* ***mantôs***) *m* plašč, (pos.) ženski plašč.
mantuan [mantu'an] *adj* mantovanski, mantuanski; ~ *m* Mantovanec *m*.
Mantue ['mantue] *kr.i f* Mantova *f*.
manuâl [manu'a:l] *adj* ročen, manualen; ~ *m* priročnik *m*, učbenik *m*.
manualitât [manuali'ta:t] *f* 1. ročna spretnost *f*; *Al sta daûr des sôs voris dal principi ae fin, cuntun gust pe materie e pe ~ che i permet di doprâ adimplen la sô creativitât e spontaneitât. (Pa 7/2000)* 2. fizično delo.
manubri [ma'nubri] *m* ročaj *m*, držaj *m*; *Al montà su la siele, slargjant la manteline parsore il ~. (Sg)*.
manuele [manu'ɛle] *f* 1. ročica *f*, vzvod *m* 2. STROJ kolenasta gred.
manufat [manu'fat] *adj* na roko delan; *Specialist in manufats di ciment. (GE)*; *no po sedi valutade sicu une aziende cualsisedi (no prodûs manufats che a si puedin contâ… (Pa 05/12)*.
manûl [ma'nu:l] (t. **manule**, **manulin**) *m* 1. peščica *f*, prgišče *n*; → ***grampe*** 2. (polna) kodelja *f*; → ***brotule***.
manule ['manule] *f* → ***manûl***.
manulin [manu'lin] *m* → ***manûl***.
manuscrit [manus'krit] *adj* rokopisen; ~ *m* rokopis *m*, manuskript *m*; *Si trate dal ~ di Cividât (La)*.
manute [ma'nute] *f* 1. v *pl* neka otroška igra 2. pos. v *pl* → ***grampuce***.
manutengul [manu'tɛngul] *m* pomagač *m*, pajdaš *m*, sokrivec *m*.
manutenzion [mantentsi'on] *f* vzdrževanje *n*; *che al operi intes areis de ~ e de logjistiche. (O)*.
Manzan [man'džan] *kr.i m* 1. Manzano (UD); *Cjanive di Sacîl, ~, nome par fâ cualchi non. (Pa 02)*; 2. → ***Sant Zuan Di ~***.
manzanin [mandža'nin] *adj* in *m* → ***manzanot***.
manzanot [mandža'not] (t. **manzanin**) *adj* ; ~ *m* prebivalec Manzana.
manzet [man'dzɛt] (t. **manzut**) *m* junec *m*, mlado govedo *n*.
manzete [man'dzete] *f* junica *f*, telica *f*.
Manzignel [mantsi'ñɛl] *kr. i f* (Manzan) Manzinello
manzonian [mantsoni'an] *adj* ?? *che a fasevin la part dal pari provinciâl e dal "barbe cont" di manzoniane memorie, o scrupulìn che ancje Illy calchi cafè roman lu vedi bevût o fat bevi.*
mao ['mao] *m* → ***mau***.
Maomet [mao'met] *osi.m* REL Mohamed *m*; *dulà che, come che al fo pai araps prime da rivelazion di ~, i musulmans di vuê a imparin a modernizâsi come i ocidentâi (Pa 03/2)*.
maometan [maome'tan] *adj* REL mohamedanski; *Ancje l'areâl de religjon maometane, intal ultin secul, al è stât investît almancul di 2 fenomins che lu an tocjât intal profont. (Pa 03/2)*; ~ *m* mohamedanec *m*, musliman *m*.
maon [ma'on] *adj* *Ma di ce che a pandevin il ~ e la cotule, e jere solide di cjâr taronde, (BrLi)*
mapâ [ma'pa:] *tr ??* *Par tant, a son un strument une vore potent par ~ la facoltât dal lengaç intal çurviel uman. (SiF 03/4, 97-114)*.
mape ['mape] *f* 1. mapa *f*, karta *f*, načrt *m* 2. zemljevid *m*.
mâr I ['ma:r] *m* 1. morje *n*; *inneâsi tal ~ grant* podati se v globoke vode; ***Mâr dal Nort*** Severno Morje; *che o ripuartìn sotvie, fra i puarts di Triest, di Flum e dal Mâr dal Nort dal trafic maritim produzût de Austrie e (Pa 03/6)*; ***Mâr de Cine*** Kitajsko Morje; *intal Mâr de Cine di Misdì, dome che cun 6 stâts (Pa 05/07)*; ***Mâr Ros*** Rdeče Morje; *ma ancje dal passaç dal popul ebraic pal ~ Ros viers la aventure e la sfide dal desert. (BelR)*; ***altece medie dal ~*** srednja nadmorska višina. 2. FIG morje *n*, velika količina, množina *f*; *un ~ di guais*; ~ *adv* FIG morje, veliko, mnogo, ogromno, neskončno.
mâr II ['ma:r] *adj* in *m* → ***amâr***.
marachele [mara'kɛle] *f* sleparija *f*; *Propit une scuelare scuviarte a fâ une ~. (BrLi)*.
maraman [mara'man] *m* PEJ južnjak *m* (pos. iz južne Italije).
maran [ma'ran] *m* slepa ulica, ozka ulica.
Maran [ma'ran] *kr.i m* Marano Lagunare (UD); *e vierte bande sud viers il mâr Adriatic cu lis lagunis di Grau e ~. (SiF 02/2, 39-58)*; ***fuartece di ~*** *Infin, merte ricuardâ che dal 1543 la fuartece di ~ e fo concuistade di tré aventurîrs (Natisone/furlanis)*.
Marançanas [maran'tʃanas] → ***Marançanis***.
Marançanis [maran'tʃanis] *kr.i f* (Comelians) IT Maranzanis.
marançon [maran'tʃon] *m* ANAT črevo *n*; črева *npl*.
maranel [mara'nɛl] (t. **maranot**) *adj* ; ~ *m* prebivalec Marana.
Maranês [mara'ne:s] *m* ben. narečje mesta Marano; *il Tamauês, il Sauran, ..., il Bisiac, il Gradês, il Maranês (Pa 05/12)*.

marangon [maran'gon] *m* mizar *m*; tesar *m*; *No isal il fî dal ~? (Bibl-Mt).*

marangonâ [marango'na:] *it* mizariti; delati kot tesar.

marangule [ma'rangule] *f* → ***gjatemarangule***.

maranot [mara'not] *adj* in *m* → ***maranel***.

marant [ma'rant] *m* BOT → ***amarant***.

marantule [ma'rantule] *f* (v ljudskem izročilu) staruha *f*, čarovnica *f*.

maraschin [maras'kin] *m* (pijača) maraskin *m*.

marascje [ma'rasqe] *f* BOT maraska *f*, višnja *f* (*Prunus cerasus var. caproniana*).

maraveâsi [marave'a:si] (t. **smaraveâsi)** *refl* (za)čuditi se; *No steit a ~ di chestis robis (Bibl-Zn)*; *Naturalmentri la zovine e si maravee de muse rote dal zovin. (Pa).*

maraveât [marave'a:t], **-ade** (t. **smaraveât)** *adj* začuden.

maravee [mara'vɛe] *f* 1. občudenje *n*, začudenje *n*, presenečenje *n*; *Il proconsul, che al veve viodût chest fat al crôt plen di ~ (Bibl-Az)*; *E. al spalancà i voi di ~. (Sg)* 2. čudo *n*, čudež *m* 3. (v lunaparku ipd.) atrakcija *f*, baraka *f* 4. v *pl*: BOT (*Mirabilis Jalape L.*).

maraveôs [marave'o:s], **-ose** *adj* 1. čudovito, čudežno 2. (manj obič.) boječ.

marc ['mark] *m* 1. znamenje *n*, znak *m*, znamka *f*; *Al è un ~ introdusût intai negozis europeans par incressi la fiducie dai consumadôrs. (retecivica)* 2. kembelj (pri tehtnici); → ***roman*** 3. (denar) marka *f*.

marc ['mark] *m* *??* *a traviers un mecanic slargjâsi in dute la penisule, la sô legjslazion di ~ savoiart, screant un balort acentrament di stamp napoleonic (La 03/02).*

Marc ['mark] *os.i m* 1. Mark *m*; ***zuiâ di ~ e Madone*** . *san ~* *La citât di Pordenon e fiesteze il so protetôr, san ~ (Pa) ;* *L'arc di Sant ~* slavolok svetega Marka.

marcâ [mar'ka:] *tr* 1. zaznamovati, razlikovati, označiti; *Chest al inclût dâ e gjavâ acès sysop, e ~ cierts utents come bots. (Vichi)* 2. zabeležiti 3. opaziti, beležiti, razbrati;
~ *it* dati vedeti, sporočiti.

marcadure [marka'dure] *f* znamenovanje *n*; *SGML (Lenghe di ~ Gjeneralizade Standart – cfr. Burnard 1993, Bryan 1988 – viôt plui in jù) (SiF 02/1).*

marcandâl [markan'da:l] *m* → ***marcandali***.

marcandali [markan'dali] (t. **marcandâl**) *m* 1. dolgin *m* 2. FIG tepec *m*, neumnež *m*.

Marcantoni [markan'toni] *kr.i m* Marcantonio.

marcanzie [markan'tsie] *f* ?? *par un esempli, che il sudôr dai statâi e je une ~ rare? (Pa 05/12).*

marcassit [marka'sit] *m* MIN markazit *m*, rombični železov sulfid.

marce ['martʃe] *f* 1. MED (pus) gnoj *m* 2. BOT cepič *m*; *i contadins che a van a passonâ cu lis bestiis, esercits in ~ (Pa 05/04).*

Marceane ['martʃe] *f* *L'Antelao sclapât al precipitave e al sepelive intun bot ~ e Taulen. (Scf)*; *Une femine cuntun fantulin pe man 'e vignive fûr di Marceane (Scf)*

marche ['marke] *f* → ***marcje II***. 1. (t. marcje) znamka *f*, marka *f* 2. listek *m*, izkaz *m* 3. FIG značaj *m*, karakter *m* 4. marka *f* (denar).

marchês [ma'ke:s] *m* markiz *m*; *Anzit lis sôs corsis, parceche lis cjaminadis a son propiis dal ~ o des feminis. (Mar).*

marchesât [marke'za:t] *m* mejna grofija *f*; *Il ~ furlan, ridusût in maseriis e unît cu la marcje di Verone (JM).*

Marchet [mar'ket] *priimek m* pomembni furlanski jezikoslovec, slovničar; *Ce disaressial vuê pre Bepo ~ (scritorsfurlans).*

marchetimp [marke'timp] *m* *spassizâ tant che al vûl, cence sorestants, cence orloi marchetimp. (Mucci).*

marchigjan [marki'ġan] *tr* *??* *Gilau il rumen „Cununa Apusenilor" dal Centri di culture di Gilau (Cluj Napoca) e il ~ „Urbanitas" (Pa 03/10).*

Marchi ['marki] *priimek* *par viodi se il sium di Marchi e Marchet al è ancjemò valit e se o mertìn di progjetâ un avignî dignitôs (Pa 06/1).*

marchîr [mar'ki:r] *m* ŠP 1. označevalec *m*; sodnik, ki točkuje 2. (pri biljardu) označevalec (Markierer).

marcî [mar'tʃi:] *it* 1. MED gnojiti se 2. → ***fraidessi***.

marcjâ [mar'qa:] *it* 1. VOJ korakati, marširati 2. prevažati se, potovati, hoditi naokoli, iti; *se seguiti a ~le di chest trot o deventi imbecîl, malafessì!*; ***~ a pît*** iti peš, pešačiti; *i puars diaui che la marcjin a pît*; ***~le in auto*** potovati z avtom; *si po ~le in auto!*; ***~ par un fîl*** → ***fîl***; ***~le*** FIG dobro skozi priti; dobro jo odnesti, dobro iti; *pûr je frescje sane e grasse, pûr le marcje miei di nô* 3. (t. ***~le***) oditi, odpotovati; *la mês di Mai dal cuindis butade jù la pene al marcje jù a Bologne*;
~ *tr* preteči, prepotovati, prehoditi; *jo che la strade devi ~le a pît.*

marcjadant [marqa'dant] *m* trgovec *m*, tržec *m*, prekupčevalec *m.*

marcjadantâ [marqadan'ta:] *it* trgovati, tržiti ; barantati, prekupčevati; *al veve zirât il mont marcjadantant cui mulets e lis botacis dal acêt.*

marcjade [mar'qade] *f* 1. (t. **marcje**) VOJ marš *m*, korakanje *n* 2. MUZ koračnica *f*; *e chê tetre sunade serf come di ~ ai muarts..* 3. hoja *f*, izprehod *m*; *son finîts i bai di Istât, son finidis lis marcjadis..i fantats son sindilâts!* 4. spremstvo *n*, družba *f*; *cui servidôrs e camei e dute la ~*; ***in ~*** s spremstvom; *par sclarî la strade ai Ramagios che a rivin in ~ tal paîs.*

marcjadôr [marqa'do:r] *f* marker; *Il DNA mitocondriâl (mtDNA) al è stât sielzût come marker (~) naturâl stabil par studiâ la epidemiologjie (SiF 03/4, 9).*

marcjanzie [marqan'tsie] *f* blago *n*, F roba *f*; *par doanâ e sdoanâ la ~*; *e mari di un frutut, a Udin e gjestìs un negozi di ~ siriane. (Pa)* ..trgovino s sirijskim blagom.

marcjarie [marqan'tsie] *f* *??*

marcjarute [marqa'rute] *f* MIL potovnica *f*, odkazana pot *f*. // nem. *Marschrute*//

marcjât [mar'qa:t] *m* 1. trg *m*, sejem *m*; ***~ des bestiis*** živinski trg (sejem); *Alore in viâl Triest a Udin, sot di chei platanos alì, al jere il ~ des bestiis (Natisone/miti)*; ***~ des vacjis*** kravji sejem; *il "foro boario", là che par vieri al jere il ~ des vacjis* 2. tržnica *f* 3. EKO trg *m*, tržišče *n*; *la aministrazion comunâl e à decidût di fâ davuelzi une indagjin di ~ che e ledi a scandaiâ la realtât turistiche-ricetive de citadine. (O)* raziskava tržišča..; *Si trate di un ~ che al pues jessi slargjât..(O)*; *~ nord merecan* severno ameriško tržišče; ***~ dal lavôr*** delovni trg; ***~ finanziari*** *e scuen domandâ i finanziaments al ~ finanziari, lant in Borse. (Pa 02)*; ***~ globâl*** globalni trg ; *che lis sfidis dal ~ globâl i imponin al teritori. (Pa 03/10)*; *Ce puest aial, tal mieç dal ~ globâl, il consumadôr sengul? (Pa/Buteghe)*; ***segments di ~*** tržni segment; *I segments di ~ a son grups di consumadôrs omogjenis par cualchi variabil (SiF 03/3)* 4. FIG zbrka *f*, direndaj *m*; *dôs feminis e une ocje a fasin un ~*; *ogni biel ~ al dure trê dîs.*

marcjât [mar'qa:t], **-ade** [mar'qa:de] (*p* od *marcjâ*) *adj* FIG odslovljen, odpuščen; *..se la sierade e ves di tocjâ il stabiliment par un timp plui lunc al è il risi une vore fuart di cjatâsi fûr ~. (O).*
marcjât-franc [mar'qa:t 'frank] *m* sejem *m*; *za di buinore ae jessude des autostradis te zone ator dal grant "~" de metropul (Pa).*
Marcjât Vieri [~ vi'eri] *kr. i m* ?? v Vidmu.
marcje I ['marqe] *f* meja *f*, pokrajina *f*, krajina *f*, HIST marka *f*; *Indrì al donà in sempiterni, a lui e a la sô Glesie, la ~ di Carniole (Carniole Disot o ~ Vende) (Pa 03/4).*
marcje II ['marqe] (t. **marche**) *f* 1. znamka *f*, marka *f* : *~ di fabriche* 2. listek *m*, izkaz *m* 3. FIG značaj *m*, karakter *m*; *nol soste su lis cjasis di marche signorîl* 4. marka *f* (denar).
marcje III ['marqe] *f* 1. VOJ marš *m*, korakanje *n*; *po a ~ sfuarçade si viôt a comparî il bulo bataion di Grupignan* 2. MUZ koračnica *f*.
marcjepît [marqe'pi:t] *m* pločnik *m* (za pešce); *Baste lâ tun ~ di metropoli o tun cjamp di balon o tune discoteche (glesie).*
marcjesan [marqe'zan] *adj* ;
~ m prebivalec Mark (Marche).
Marcjis ['marqis] *kr.i. fpl* Marche IT; *Lis regjons che a àn cressût di plui la spese .., lis unichis che invezit le àn sbassade a son Campanie, ..., ~, e Umbrie (O).*
marclàs [mar'klas] *m* (*redko*) neroden, okoren, smešen.
marcolâ [marko'la:] *it* prevračati se; *gneur al marcolà dôs voltis e al colà jù sec (Sg)*;
~**si** *refl* 1. kozolce prevračati 2. padati, pasti; zgrmeti; kotaliti se; skotaliti se 3. uživati v (grehu ipd.).
Marcoman [marko'man] *m* HIST (germ. ljudstvo) Markoman *m*; *des invasions (che a scomençarin sot di M.Aurelius, cui Marcomans e Sarmatics. (JM).*
marcomandi [marko'mandi] *int* (poslovilni pozdrav) adijo!
marcon [mar'kon] *m* menstruacija *f*, mesečna čišča *f*.
marcuardidinis [mar'klas] *m ??* *lassant in pîts i statûts e lis Costituzions marcuardidin e lassant un alc di podê e di libertât a lis cjasadis nobiliârs. (Natisone/furlanis)*
Marcuart [marku'art] *os.i m* Markvard *m*; *il francês Beltram di Saint-Geniés e il todesc ~ di Randeck. (JM).*
marcule ['markule] *f* 1. srna *f* 2. poskok *m*; prekuc *m*, padec *m*.
Marculin [marku'lin] *kr. i f* (Prepot) Lájšče (it. Marcolino).
marcundele [markun'dɛle] (t. **marcundiele**) *f* ?? *mangjâ simpri polente e ogni sere il tocj cuntune ~ o une luianie (MazzonIol).*
marcundiele [markundi'ɛle] *f* → ***marcundele***.
març ['martʃ], **-marce** (*pl* ['marts]) *adj* → ***frait, patoc***; ***partide marce*** partija, kjer nasprotnik ni dosegel niti polovico točk; ***pierdile marce ??***
Març ['martʃ] *m* marec *m*; *~ al mene la code pal bearç* marec je nor.
marçade [mar'tʃade] (t. **marçolade**) *f* marčevska nevihta, pomladanska nevihta.
marçâr [mar'tʃa:r] *m* trgovec s pozamenterijo.
marçarie [martʃa'rie] *f* TRG pozamenterija *f*.
marçolade [martʃo'lade] *f* marčevska nevihta *f*; *Dentri de pompe di une verdure che e je cussì solche daspò di une ~ (Mar)*; → ***marçade***.
marçôs [mar'tʃo:s], **-ose** *adj* MED gnil, gnojen, purulenten.
marçûl [mar'tʃu:l] *m* → ***marce***.
marçûl [mar'tʃu:l] *adj* → ***marçulin***.
marçulin [martʃu'lin] (t. **marçûl**) *adj* marčevski.
marçum [mar'tʃum] *m* (*neobič.*) gnoj *m*; (t. FIG) gniloba *f* 2. gnitje *n*; → ***fraidum***.
mardar ['mardar] (t. **martar, martorel**) *m* ZOOL kuna *f* (zlatica) (*Martes martes*); *E posto che tu sâs dutis chestis robis sâstu ce casso che al è il ~? (christianromanini).*
mare ['mare] *f* 1. žolč *m*, grenkoba *f*, jeza *f* 2. žolčni mehur *m* 3. → ***mari***.
mareâ [mare'a:] *it* 1. biti grenko, imeti grenak okus, biti neokusen;
~ tr greniti, zagreniti;
~**si** *refl* zagreniti se; zagnusiti se.
Marêb ['mare] *f* *Katharina Lanz e jere une contadine nassude a Plans di Marêb/Eben in Ennemberg, (La 04/9).*
maree [mare'a:] *f* *~ di int* truma ljudi. ???
marelo [ma'relo] *f* železno orodje za označevanje drevesa za posek *(don)*.
marene [ma'rɛne] *f* BOT višnja *f* (plod).
Mareo [ma'rɛo] *f* *Lois Craffonara, insegnant e lenghist, al è nassût a ~ (Bz) tal 1940. (La 03/02)*
mareôs [mare'o:s], **-ose** *adj* (t. FIG) grenak, neokusen, neprijeten, odvraten; *nancje par un moment, nancje tai moments plui ~ de mê. (Bel).*
marescalc [mare'skalk] *m* kovač *m*; *Il ~: a 'nd jere un in vie Dante, a Tarcint, e un a Nanarià, su la strade (CoTar).*
maressial [maresi'al] *m* VOJ maršal *m*.
marete [ma'rɛte] *f* MAR rahlo valovanje morja.
marevît [mare'vi:t] *f* → ***marivît***.
margarite [marga'rite] *f* 1. BOT ivanjščica *f*, kresnica *f* (*Leucanthemum vulgare* ali *Chrysanthemum leucanthemum*); → ***buinecene, camamilat*** 2. (t. margaritute) BOT marjetica *f* 3. KUL vrsta torte 4. ženski vložek *m*.
Margarite [marga'rite] *f* Marjeta *f*; → *Sante Margarite*.
margaritute [margari'tute] *f* demin. od ***margarite***.
margjin ['eksport] *m* EKO marža *f*, pribitek *m*; *no son plui lis conveniencis e alore tu âs di jentrâ in produzion, fasint di bessôl i tocs che a coventin par recuperâ ~. (Pa 02).*
margjinâl [marġi'na:l] *adj* (ob)robni; marginalen; *oportunitâts di svilup economic tes areis plui margjinâls de Regjon (Pa 03/11).*
margjinalitât [marġinali'ta:t] *f* obrobnost *f*; marginalnost *f*; *L'esam des zonis gjeografichis, al palese une fuarte ~ de montagne. (Pa 7/2000).*
margjinalizazion [marġinalidzatsi'on] *f* marginalizacija *f*; *cuintri i siei abitants, al è une relazion coloniâl, che e compuarte simpri ~ e sotsvilup. (Pa 05/12).*
margneu [marga'rite] *int* ne, figo; *"~!" al fasè il soldât (Zili).*
margot [mar'gɔt] *m* AGR potaknjenec *m*, grebenica *f*.
Margot [mar'gɔt] *os.i f* → ***Margarite***.
margotâ [margo'ta:] *tr* AGR saditi potaknjence.
margrâf [mar'gra:f] *m* HIST mejni grof *m*; *secont fi di chest Everart, ch e al deventà duche e ~ dal Friûl dal 875. (JM).*
mari ['mari] *f* 1. mati *f*; *al è tal aiar e che la tiere e je nostre mari (natisone/furlanis)*; ***done ~*** gospa mati (spoštljivo); ***lenghe ~*** materni jezik; *la comunitât e je*

di lenghe ~ slovene o todescje (Onde); ***~ lastre*** mačeha *f* 2. maternica *f* 3. usedlina *f* (vina ipd.); 4. BOT placenta *f* 5. ***dute la ~ dal dì*** ves ljubi dan.
Mariae [mari'ae] *kr.i f* (Claut) IT Mariae.
Marian [mari'an] *kr.i m* Mariano del Friuli (GO); *Sun cheste olme al cjamine il progjet "E jo cjanti", inviât de associazion di ~ (Pa 05/06)*.
Mariane [mari'ane] *os.i f* Marjana *f*.
marianês [maria'ne:s], **-ese** *adj* iz Mariana; ~ *m* prebivalec Mariana.
mariç [ma'ritʃ] *adj* in *m* → ***amariç***.
maridâ [mari'da:] *tr* omožiti, oženiti, poročiti; ***di ~*** godna za možitev; neoženjen moški; ***cence ~*** samska, neporočena ženska;
~**si** *refl* poročiti se, omožiti, oženiti se.
maridaç [mari'datʃ] *m* → ***marideç***.
maridaçât [marida'tʃa:t], **-ade** *adj*
maridade [mari'dade] *f* poročena ženska; *stant che par chê altre robe a jerin lis maridadis, e cun chês nol jere nissun riscjo (Sg)*.
maridadôr [marida'do:r] *m* ??
maridarole [marida'rɔle] *f* obsedenost z ženitvijo, možitvijo.
maridât [mari'da:t] **-de** *adj* oženjen, omožen, poročen; ~ *m* oženjeni moški; *e je vignude vie di Faedis in rotis cu la famee par vie di un ~ (PauluzzoN)*.
marideç [mari'dɛtʃ] (manj obič. **maridaç**) *m* poroka *f*; *Fin cumò, il ~ par fuarce fra lis dôs parts al è stât marcât di acusis mutuâls. (Pa 03/5)*; ***~ politic*** politična poroka; *confermant che fra di lôr no son in viste marideçs politics (Pa 06/2)*.
Marie [ma'rie] *os.i m* Marija *f*; → *Sante Marie*; → ***Sante ~ le Lungje*** ; Marie Madalene → *Sante Marie Madalène* ; ***~ Taresie*** Marija Terezija (avstrijska cesarica 1740-80); *parvie dal preseament che gjoldeve tal at che vignive batude pa la imperadore ~ Taresie (1780) (Scf)*.
Mariglesie [ma'rie] ?? *O sin ducj fîs di chê uniche ~ che e lave dal lât di Como a chel di Balaton, di Auguste al mâr Adriatic. (Pa 02/12)*.
Marignane [mari'ñane] *kr.i f* (Sest) Marignana.
marijuane [mari'l??] *f* marihuana *f*; *no je la ~ e il spinel ma il spagnolet, ven a stâi il fum di tabac. (SiF 03/4, 147)*.
marilamp [mari'lamp] *m* trenutek *m*, hip *m*; ***no stevin fêrs un ~*** niti za trenutek niso bili pri miru; ***tun ~*** v trenutku; *Tun ~ ti è plombade la condane. (Bibl-Apoc)*.
mari-lastre [mari'lastre] *f* mačeha *f*; → ***madrigne***.
marilenghe [mari'lɛnge] *f* maternji jezik *m*.
marimascli [mari'maskli] *m* STROJ matični vijak *m*; notranji navoj; navojno rezilo.
marimoment [marimo'mɛnt] *m* trenutek *m*, hip *m*; ***intun ~*** v trenutku; ***in chest ~*** v tem trenutku; ***in ogni ~*** v vsakem trenutku; *ator vie a un cjampanili presint in ogni ~ de vite e de muart de comunitât (La 03/03)*.
marimont [maro'mɔnt] *m* svet *m*; *L'impegn pal svilup sustignibil al è tal interès dal sud dal ~, des gnovis gjenerazions,(Pa 02/10-11)*; *Sono forsit in pâs i popui dal ~? (La 03/5)*; ***chest ~*** ta svet *m*, ves svet *m*; vesolje *n*.
Marin [ma'rin] *os.i m* Marinko *m*.
Marin [ma'rin] zgodovinska vas pod Mont Spiz-om; *alle undici di notte dell'11 gennaio 1771, distrusse tre villaggi (Riete, Fusina e ~) (Scf)*.
marinâ [mari'na:] *tr* KUL marinirati, vložiti, nasoliti.
marinâr [mari'na:r] *m* pomorščak *m*, mornar *m*.
marinare [mari'nare] *f* → ***marinarie***.
marinarie [mari'narie] (t. **marinare**) *f* skok v vodo; plavanje pod vodo.
marinât [mari'na:t], **-ade** *adj* KUL mariniran; ~ *m* KUL marinirana riba; marinirana jed.
marine [ma'rine] *f* 1. pomorstvo *n*, brodovje *n*; *Lis marinis di Bibion e di Cjaurlis, che a son calcoladis pôc e nuie di Vignesie (Pa 05/06)*; ***lâ in ~*** FIG šolo špricati 2. morska gladina *f*; obala *f*; morje *n*; ***a ingrume la ~, a bute sù la ~*** nad morjem se zbirajo veliki oblaki.
marinel [mari'nɛl] *m* BOT maraska *f*, višnja *f* (sad) (*Prunus cerasus var. marasca*).
marinos [mari'nɔs] *adj* v: ***di ~*** po mornarsko, mornarski.
marionet [mario'nɛt] *m* (t. **marionete**) lutka *f*.
marionete [mario'nete] *f* → ***marionet***.
mariscli [ma'riskli] *m* BOT→ ***bacjare***.
marisilve [mari'silve] *f* BOT kovačnik *m*, kozji parkeljci (*Lonifera caprifolium*); *Cussì la vididule a la dolce ~ dolcementri si invuluce e la feminine elare imbocole i ruspiôs dêts dal olm. (ShW)*.
marissante! [mari'sante] *int* bože mili!
marît [ma'ri:t] *m* mož *m*, soprog *m*; ***lâ a ~*** omožiti se; ***puartâ a marît*** prinesti kot doto.
maritim [mari'tim] *adj* pomorski.
mariucis [mari'utʃis] *fpl* BOT → ***madalenis, purcitis***.
Marius ['marius] *os.i m* Marij *m*.
Mariute [mari'ute] *os.i f* Marinka *f*.
mariutine [mariu'tine] (t. **mariute**) *f* ZOOL pikapolonica *f* (*Coccinella septempunctata*); → ***avemarie***.
marivee [mari'vɛe] *f* → ***maravee***.
marivît [mari'vi:t] (t. **marevît**) *f* STROJ matični vijak *m*; notranji navoj; navojno rezilo.
Marize [ma'ritse] *f* → ***Sante ~***.
marizornade [maridžor'nade] (t. **mari zornade**) *f* → ***mari***.
marketing ['marketing] *m* EKO marketing *m*.
marlin [mar'lin] *m* → ***merlin***.
marmae ['marmae] (t. **marmaium**) *f* preprosto ljudstvo *n*, živelj *m*; nižji sloj; *e dal bisibili de ~, al rispuint cu la cjarece di une man (Mar)*.
marmaium [mar'maium] *m* → ***marmae***.
marmeu ['ma] *int* → ***margneu***.
marmite [mar'mite] *f* 1. kotel *m* 2. AVTO izpušni dušilec *m*; *ma ancje in chê cun plomp che e je doprade tai veicui cence ~ catalitiche (CoUd)*.
marmorin [marmo'rin] (t. **marmulin**) *adj* 1. marmoren, marmornat 2. bel, trd kot marmor; ~ *m* marmoren prah z mavcem.
marmòs [mar'mɔs] *adj* z globokim glasom skozi nos; → ***sgnanf***.
marmossâ [marmo'sa:] *it* govoriti z globokim glasom skozi nos; → ***sgnanfâ***.
marmote [mar'mɔte] *f* ZOOL svizec *m* (*Marmota marmota*)
marmuiâ [marmui'a:] *it* → ***murmuiâ***.
marmul ['marmul] *m* 1. marmor *m*; *Tra il '40 e il '42 al realizà un rilêf di ~ pal palaç (CoUd)* 2. ***mâl dal ~*** MED mumps *m*, vnetje obušesnice; → ***butaç, mâl dal cjastron***.
marmulâr [marmu'la:r] *m* kamnosek *m*.
marmulin [marmu'lin] *adj* in *m* → ***marmorin***.

maroc [ma'rɔk] *m* 1. ZOOL globoček *m* (*Gobio gobio*); (*Gobius flubiatilis*) ; (*Gobius Jozo*) 2. FIG tepec *m*, butelj *m*, teleban *m*.
Maroc [ma'rɔk] *kr.i m* Maroko *m*; *Dome par cui che al va in ~ (CoUd).*
maroche [ma'rɔke] *m* krama *f*, navlaka *f*, slabo, pokvarjeno blago; svinjarija *f*.
marochin [maro'kin] *adj* maroški;
~ *m* Maročan *m*.
Maron [ma'rɔn] *kr. i f* (Brugnere) IT Maron
maron I [ma'ron] *m* 1. (*redko* **moron**) napaka *f*, zmota *f*; ***fâ ~*** zmotiti se 2. → ***moron***.
maron II [ma'ron] *m* kostanjeva barva; *La campagne e jere dute une fieste di colôrs, il ~ dai cjamps preparâts pal forment, il vert dai prâts, il zâl dal soreâl. (Sg)*; *E veve un vistît ~ cence cuel (Sg).*
maronâr [maro'na:r] *m* → ***moronâr***.
maronit [maro'nit] *adj* → ***moronit***.
marôs [ma'ro:s], **-ose** *adj* valovni slap; *Su cuei, su valadis, par baraçs, cisis spinadis, su parcs e spaltadis, par flamis, par ~, svelte svelte dapardut voi torzeonant, (ShW).*
marotic [ma'rotik] *adj* in *m* → ***amarotic***.
mars I ['mars] *adj* (pos. zemlja, pašnik) suh, pust, nerodovit; *di vueit e di plen, di ~ e di arcadis, di cjantons e di puiûi! (CoTrasaghis).*
mars II ['mars] *int* marš!
marsale [mar'sale] *f* *(carn.)* marsala *f*; ***muel ta ~*** *; un etto di uvete lavade e metude in muel ta ~ (Natisone/furlanis).*
Marsili [mar'sili] *priimek m*
Marsilie [mar'silie] *kr.i f* Marsej *m*; *Ai 23 di Zenâr, a ~ in France, e tache la convigne sul avignî (Pa).*
marsin [mar'sin] *m* BOT → ***barancli***.
marsion [marsi'on] *m* ZOOL → ***marson***.
marson [mar'son] *m* ZOOL morski glavač *m* (*Cottus gobio*).
marssial [marsi'al] *m* → ***maressial***.
marsure [mar'sure] *f* goljava *f*, pustinja *f*; *tra lis viis di cumierç plui impuartantis su lis spuindis dal flum Glan, tes marsuris (CoUd).*
Marsuris [mar'suris] *kr.i f* (Davian) Marsure
Marsuris [mar'suris] (t. **Marsuris di Paulêt**) *kr. i f* (Paulêt) Marsure; *Elementâr di ~, ~ di Paulêt. (scritorsfurlans).*
?? *De bande di Seorgnan e des Marsuris e.. (PauluzzoN)*
Mart ['mart] *m* 1. MIT Mars *m* 2. ASTR Mars *m*.
martar I ['martar] *m* mučenik *m*; *ma che cualchidun al confessi" al à scrit il ~ e teolic todesc (glesie)*; *e cjapâ la volte chê dal caritatevul pastôr, dal ~, dal taumaturc (La 05/12)*;
~ *adj* mučeniški; ***vite ~*** mučeniško življenje.
martar II ['martar] *m* ZOOL → ***mardar***.
martars ['martars] (redko t. **martis**) *m* torek *m*; ..*Rome e di discuti de cuistion in Consei inte riunion di ~ (O)*; ~ v torek; *Si è sierât ~ l'incuintri di dôs zornadis tra i ministris..(O 31/3/2001)*; ***di ~*** ob torkih: .. *e je vierte 3 dîs par setemane: di ~, di miercus e di joibe. (Pa).*
Marte ['marte] *os.i f* Marta *f*; *Tant al è vêr che Marie e ~ i disin la stesse robe: (BelAlci)*; *une femine, che e veve non ~, lu lozà in cjase sô. (Bibl-Lc).*
martelet [marte'lɛt] v: ***a ~*** v izobilju, v velikem številu; *imprecazions e interjezions a cressin di numar e di intensitât a ~ (Pa)*; ***plen a ~*** popolnoma poln, do vrha poln.
martelete [marte'lete] → ***martelet***.
martiel [marti'ɛl] (*pl* ***martiei***) *m* 1. kladivo *n*; *E mi à dade la clâf di cjase che e semee un ~, visantmi che une volte lade tal jet (BrLi)*; ***~ di muradôr*** zidarsko kladivo; *che un om, fûr in permès par pocjis oris, al veve copât la femine cuntun ~ di muradôr (MazzonIol)* 2. FIG (*redko*) muka *f*, skrb *f*, nadloga *f*.
martielâ [martie'la:] *it* ?? *un martielâ pressât e fis come un mai (PauluzzoN).*
martieline [martie'line] *f* zidarsko kladivo *n*.
Martignà [marti'ña] *kr.i m* Martignacco (Ud)
martignot [marti'ñɔt] *adj* nanaša na Martignà;
~ *m* prebivalec Martignà.
martin [mar'tin] *m* zadnjica *f*, rit *f*; ***secjâ il ~ a un, tetâ un tal ~*** nekoga dolgočasiti, nek. nadlegovati, iti nekomu na jetra; ***lu ai tal ~*** požvižgam se na njega; → ***cûl, florean, tafanari, verzot***.
Martin [mar'tin] *os.i m* Martin *m*; *Al puest di ~, mi sarês inamorât ancje jo (don)*; ***istât di san ~*** babje leto; *~, vescul e cjavalîr (glesie)*; ***fâ San ~*** → ***sanmartin***.; → ***S. ~ te Badie***.
Martin [mar'tin] *kr.i m* → ***Cjôt ~***.
Martine [mar'tine] *os.i f* Martina *f*.
martinaç [marti'natʃ] *m* BOT → ***jerbe love***.
Martinaç [marti'natʃ] *kr.i f* (Cjassà) IT Martinazzo; *plui svelt vie pe strade di ~. (Sg).*
martingale [martin'gale] *f* nabrzdnica *f*.
martîr [mar'ti:r] (t. **martiri**) *m* mučeništvo *n*, martirij *m*, muka *f*; *Interpretade dal popul furlan la sô muart come martiri (La 05/12).*
martiri [mar'tiri] *m* → ***martîr***.
martis ['martis] → ***martars*.**
martôr [mar'to:r] *m* pot, po kateri se prevrača les v dolino.
martorel [marto'rɛl] *m* ZOOL → ***mardar***.
martoriât [martori'a:t], **-ade** *adj* mučen, trpinčen; *Chest sium, cheste idee, cheste utopie si è concretizade te criure dal mês di fevrâr dal 1946, tun Friûl ~ par vie di une vuere stupide e cruente (don)*; *martoriade la Europe par trente agns (BelFa).*
martueri [martu'ɛri] *m* muka *f*, trpljenje *n*; *...ma al jere cussì dûr che o soi dute fruçade. Ce ~!". (Zili)*; *Dal 899 al 952 il ~ dai Ongjârs che a dispopolaran il Friûl. (Natisone/furlanis).*
martuf [mar'tuf] *m* tepec *m*, bedak *m*, neumnež *m*.
martufe [mar'tufe] *m* tepka *f*, bedakinja *f*.
martuor [mar'tuor] *m* (*carn.*) železno orodje za označevanje drevesa za posek *(don).*
marturizâ [marturi'dza:] *tr* mučiti, trpinčiti; *e cresseve ancje in potence, deventant a la fin prepotente, al pont di condanâ e di ~ chei che no stavin in rie cul so magjsteri (BelR)*; *No rivavi, no vevi la fuarce di copâmi cu lis mês mans, ma o volevi che mi marturizassin (Urban).*
maruelis [maru'ɛlis] *fpl* → ***moroilis***.
marum [ma'rum] *m* 1. grenkoba *f*, grenko *n* 2. FIG bridkost *f*, neprijetnost *f*; *Si lei un sens di vueit, di ~, di dignitose proteste intai voi clârs di Alberto Miguel (Leng)* 3. FIG tiha jeza *f*, mržnja *f*.
maruscli [ma'ruskli] *m* BOT → ***bacjare***.
marxisim [mar'ksizim] *m* POL marksizem *m*.
marxist [mar'ksist] *m* POL marksist *m*; *~ sì, ma no a pro di un progrès (Leng).*
marxistic [mar'ksistik], **-iche** *adj* POL marksističen.

marxist-leninist [~ leni'nist] *m* POL marksist-leninist *m*; *il fenomen tai tiermins marxiscj-leniniscj (Pa 02).*

Marzi ['martsi] *os.i m* Marcij *m*; *Al sarà Marzio Strassoldo (~ di Strassolt), atuâl retôr de universitât di Udin (O).*

marzian [martsi'an] *m* ?? *mi cjale come se o fos un ~ che i dîs che o voi alì. "Lipsia?" mi fâs un. "Mai sintude. Dulà ise?"(Ta).*

marzoc [mar'džɔk], **-oche** *adj* bedast, naiven, preprost, neumen;
~ m bedak *m*, neumnež *m*, naivnež *m*; *ma ancje chel ~ al pierdè il cuilibri e al plombà cul cûl sul paviment. (Tolazzi).*

mâs ['ma:s] *m* kmetijsko posestvo *n*.

masan ['ma:s] *m* ??

masanâ [maza'na:] *tr* 1. mleti (zrno); *No tu varessis di puartâ a ~ lavìe di Tite Melchior (Mar)*; ***~ blave*** mleti koruzo 2. FIG (po)žreti, uničiti; *La piçule "Uno" e masane kilometros e kilometros. (Pa 06/3)* 3. premlevati misli.

masanade I [maza'nade] *f* mletje *n*.

masanade II [maza'nade] *f* trop *m*, truma *f*, množtvo *n* (otrok ipd.).

masanadôr [mazana'do:r] *m* 1. mlinar *m*, mlevec *m* 2. MIN zelo trd kamen.

masanadure [mazana'dure] *f* mletje *n*, mletev *f*, meljava *f*, meljenje *n*; *~ dai grans» (dute la categorie) (Provincia).*

masanecjar [mazane'qar] *m* stroj za mletje mesa; *Doi umigns a lavoravin ator di un ~ (Sg).*

masanent [maza'nɛnt] *f* ki prinese v mlin svoje žito, da se tam zmelje.

masanete ['mar??] *f* ZOOL rak *m*, rakovica *f*, jastog *f*; *companadis rafinâts (al vê une vore di mode il salmon che a mi mi sa tant di ~ (Natisone/cjantin).*

masanin [maza'nin] *m* 1. mlinček *m*; ***~ dal cafè*** mlinček za kavo; ***~ dal pevar*** mlinček za poper 2. (*šalj*.) prebavni aparat.

masar ['mazar] *m* 1. močilnica *f* (kjer se namaka lan, konoplja ipd.) 2. lesen umivalnik, podoben kot *taiarole*, toda brez odprte odprtine na povišanem robu.

masarâ [maza'ra:] *tr* 1. namočiti, namakati; *a rassâ, ~ in te poce o tal laip (CoLestizza)* 2. FIG porabiti, potrošiti, oslabiti, odvzeti moči.

Masaruelis [mazaru'ɛlis] *kr.i f* (Torean) Mažerole (IT Masarolis); *La sô cariere e à tacât a ~ e si è colmade a Matajur (Pa 02)*; *Masaruelis / Mažerole (La 07/03).*

masc. ['mazar] *m* = *masculin kratica* GRAM m. (moški spol).

mascarâ [maska'ra:] *tr* zakrinkati;
~ refl zakrinkati se; *Justeapont si use ~si "a biel " (tant che simbul des fuarcis dal ben) (Scf)*;
→ ***inmascarâ***;

mascarade [maska'rade] *f* maškarada *f*; *pupûr vint limitât lis mascaradis tai dîs di joibe grasse e de ultime zornade di carnevâl, e reste tradizionaliste. (Scf).*

mascarament [maskara'ment] *m* zakrinkanje *n*; *Cussì tai travistiments dal cuarp e tal ~ de muse, instruments cerimoniâi par tradizion (Scf).*

mascare ['maskare] *f* 1. krinka *f*, maska *f*; ***bal in ~*** ples v maskah; *Sul mûr blanc dal cilindri dal acquedot al viodè il manifest di un bal in ~ a Tarcint (Sg)* 2. ***la ~ dai balcons*** nasipnik okoli samostanov, zaporov

mascaret [maska'rɛt] *f* ?? *tai flums (di varis metris di altece: il "~" dal flum Sene o la "bore" dal flum Severn) (SiF 02/2, 129)*

mascarot [maska'rɔt] *m* maska *f* (oseba).

mascarute [maska'rute] *f* (demin.) maska *f*; ***~ antigas*** plinska maska; *à scugnût cjolisi la ~ antigas. (utenti.quipo.it/cirobox).*

mascher ['masker] *m* maska *f*; ***~ di fier*** HIST železna maska; *~ di fier, presonîr che nissun nol cognòs il non e che nissun nol à mai cjalât in muse (Pa 04/05).*

maschîl [mas'ki:l] *adj* moški.

maschilist [maski'list] *m* ?? *Fra lis religjons fuartis e maschilistis, la religjon cristiane e je la plui rissolude, struturade e puntilgjose tal difindisi di dut ce(Bel).*

mascje ['masqe] *f* 1. šop *m*, šopek *m* (rož ipd.) 2. samica *f*; *La pubertât sedi te ~ che tal mascli e rive ator dal novesim o descim mês di vite. (CoUd)*; → ***masclate***.

mascjo ['masqo] *m* (*it.*) → ***mascli.***

mascjute [mas'qute] *f* (demin. od ***mascje***) šopek *m* (rož ipd.); *o ai plantât une ~ di basili, ma no à cjapât (F)* ..

masclate [mas'klate] *f* 1. samica *f* 2. možata ženska *f*.

mascli ['maskli] *m* 1. moški *m*, moškega spola; samec *m*; *Il ~ al à il cuel vert plui brilant di chel de femine. (CoUd).* 2. igla *f*, pregelj *m*, vijak *m*.

masclote [mas'klote] *f* → ***masclate***.

mascotte [mas'kote] *f* maskota *f*; *Te foto la mascotte dai Zûcs. (Leng).*

masculin [masku'lin] *adj* moški, moškega spola;
~ m GRAM moški spol; *Il furlan al à doi gjenars gramaticâi: il feminin e il ~. (Cadorini/furlan).*

masegn [ma'señ] *m* 1. kamen *m*, skala *f*; *A ogni bon cont, progjets alternatîf a part, il "~" che al riscje di plombâ jù sui nestris ...(La 05/12)* 2. FIG zid *m*, prepreka *f*.

masere [ma'zɛre] *f* → ***maserie***.

maserêt [maze're:t] *m* (*neobič*.) melišče *n*, grušč *m*.

maserie [ma'zɛrie] *f* 1. kup kamnov, kamnolom *m* 2. kamnitni zid *m* 3. razvaline *mpl*; *a jerin cressudis dentri di lui come jerbis matis parsore une ~. (Sg)*; *sapulide sot des maseriis di une altre citât che i Romans a vevin construide parsore (JM)*;
a son sdrumadis jù finint in ~ cussì no esistin plui (La 07/04);
e chei altris ce fasarano di chê ~ une volte dispueade e sclapade fra divisions e barufis? (PauluzzoN)

Maseriis [ma'zɛriis] *kr.i f* (Cosean) Maseris.

masiâ [mazi'a:] *tr* orati zemljo v julijo ali avgustu z namenom odstraniti plevel.

masilafè [mazila'fe] *adv* → ***malafessì***.

masnade [maz'nade] *f* krdelo *n*; tolpa *f*; ***servitût di ~*** *la eliminazion de "servitût di ~", magle morâl de nobiltât e de borghesie. (Natisone/furlanis)*; *a vevin scugnût rinunciâ dilunc dal XV secul: ae servitût di ~. (Storie).*

masochisim [mazo'kizim] *m* mazohizem *m*; *Cun grande dose di invidie e di ~. (Bel).*

masochistic [mazo'kistik], **-iche** *adj* mazohističen; *Lassant stâ certis deviazions patologjchis, di stamp ~, come i sants dal "patî o murî" (BelR).*

massacrâ [masa'kra:] (t. **malsacrâ**) *tr* po-, u-bijati, (za)klati; *militant anarchic po massacrât di pachis de polizie a Pise (CoUd).*

massacri [ma'sakri] *m* pokol *m*, klanje *n*.

massaç [ma'satʃ] *m* masaža *f*.

massalâr [masa'la:r] *m* → ***masselâr***.

massanc [ma'sank] *m* AGR reznik *m* (za odsekanje vej („za ošpacanje"); *Po sigûr! Taiade a tocs cul ~, e daspò sepulide daûr di cjase sô, chê bestie! (Tolazzi)*; *Al podeve jessi un roncon o un grant ~, di chei che a si*

doprin par dispedâ i morârs o tirâ vie la cjarande (Tolazzi).

massangâ [masan'ga:] *tr* odsekati veje z reznikom (ošpacati).

massanghe [ma'sange] *m* 1. AGR reznik *m*; *dome un contadin che al zonconave a di chê ore cu la ~ i ramaçs di un morâr. (Sg)* 2. FIG ***cu la ~ in man*** z vsemi sredstvi, na vso moč; *cuant che i dirits ju difindevin cu la ~ in man (Pa).*

massanghete [masan'gɛte] *f* AGR majhen reznik.

massâr [ma'sa:r] *m* 1. skrbnik *m* (kmečkega posestva) 2. upravnik *m*, administrator *m*, ekonom *m*; *Il siôr al è un so ~, e si lu clame "podê esecutîf", tant a dî chel che al fâs rispietâ la leç. (Cadorini/furlan).*

massarie [ma'sarie] *f* 1. domačica *f*; služkinja *f*, dekle *n*; ***Vê la bote plene e la ~ cjoche*** *- Aver la botte piena e la massaia ubriaca. (Verone)* ; PROV *Se la ~ e je mate , no stâ a dai la colpe 'e gjate . (ProvBr)* 2. posodje *n*; *Rita e jere daûr a finî di lavâ la ~, e cuanche lu viodè.. (Sg)*; ***rezi la ~, condusi la ~*** voditi kuhinjo, skrbeti za kuhinjo.

masse I ['mase] *adv* 1. preveč; *La so manteline e jere ~ curte. (Sg)* Njegov plašč je bil prekratek.; *Chest al permet di no vê ~ confusion (Vichi)* 2. (relativno) zelo, dovolj, dosti, preveč; ***no soi ~ di acuardi*** nisem preveč zato; ***~ adore*** prezgodaj;
~ m (kar je) preveč, odveč; ***il ~ al va parsore*** kar je preveč, še s kruhom ni dobro.

masse II ['mase] *f* gmota *f*, množica *f*; *che al à par assums: rezi la ~ monetarie (retecivica)*; ***~ molâr dal clorûr*** *M= ~ molâr dal clorûr: 35,45x106 g/mol (SiF 02/1, 11).*

masselâr [mase'la:r] *m* ANAT meljak *m*, kočnik *m*.

massele ['mare] *f* 1. ANAT čeljust *f*; *e Gjude al fasè chel che aromai al veve di fâ; si è svicinât a Gjesù, lu à abraçât e bussât su pe ~. (Pa 03/8)* 2. TEH čeljust *f*.

massenziane ['mare] *f* ?? *Jentrant te prime sale a planteren il visitadôr al po' viodi i pluteos divisoris in piere sculpide che a fasevin parte de basiliche di Aquilee massenziane e atribuîts al IX-X secul.(Scf)*

massepassudance [masepasu'dantʃe] → ***massepassuderie***.

massepassuderie [masepasu'derie] *f* izbirčnost *f*; spakljivost *f* 2. brezvoljnost *f*, nemarnost *f*, lenoba *f*, ravnodušnost *f*; *La nestre gjenerazion, passade de puaretât o miserie a la bondance e ancje ~ (Pa 05/07)*; *A son i problemis de miserie e chei de ~, i problemis dal mangjâ pôc e chei dal mangjâ tant (BelFa).*

massepassût [masepa'su:t], **-ude** *adj* 1. gnusen, ogaben, neužiten 2. ničvreden, neuporaben, za nobeno rabo, nedelaven, len; *e mi gafe un sens di ribelion cuintri di chescj teorics massepassûts (Bel)*;
~ m 1. (nekaj, pos. hrana) neužitna hrana, nagnusna stvar 2. postopač *m*, lenuh *m*; *La polse no je un "optional", un lusso par massepassûts, ma un sanscugnî di ogni creature. (Pa 04/07).*

massêr [ma'se:r] *m* NEOLOG maser *m*.

Masseriis [ma'sɛriis] *kr.i f* (Savogne Di Udin) Masseris.

massiç [ma'sitʃ] (*pl* [ma'sits]) *adj* masiven, iz celega, gost; trden.

massîf [ma'si:f], **-ive** *adj* 1. masiven 2. trden, okoren, kompakten, čvrst 3. FIG hud, težek; močen, silen; → ***massiç***.

massificazion [masifikatsi'on] *f* masifikacija *f*; *e culture si cjate a jessi intun timp di omologazion gjeneralizade e di ~ galopant. (Pa).*

Massim ['masim] *os.i m* Maksim *m*; *~ Tosi, miei cognossût come il professôr Max Tosi (La Leter).*

massimalist [masima'list] *m* maksimalist *m*; *tant che un dai leaders dal Partît socialist, anzit il leader di riferiment de corint massimaliste dal "Psi". (Pa).*

massimalistic [masima'listik], **-iche** *adj* maksimalističen; ***posizion massimalistiche*** maksimalistična pozicija ; *E lis posizions "massimalistichis"? (Pa 04/06).*

massime ['masime] *f* pravilo *n*, vodilo *n*, načelo *n*, jedrnat izrek *m*; ***in ~*** načelno; ***laudâ la ~ di un*** strinjati se s kom o čem.

massime ['masime] *adv* ponajveč, posebno.

massimementri [masime'mentri] *adv* ponajveč, posebno; *I "gnûfs martirs di Allah" a son zovins che a sielzin di murî par resons ~ religjose. (Pa 03/10).*

Massimilian [masi'milian] *os.i m* Maksimilian *m*.

massimizâ [masimi'dza:] *tr* maksimirati, maksimizirati; *che al è il valôr che al massimize la uncertainty dai ponts di Brier. (SiF 02/2, 39-58).*

mission [masi'on] *m* ?? *Ancje Milani, a mût so, al à vudis lis stigmatis de ~, cui clauts batûts dal Signôr cu la malatie lungje e mortâl (Bel).*

massmediâl [masmedi'a:l] *adj* množično medijski; *e je di jessi colade te palisse de television e decomunicazion ~ (Bel).*

massmediatic [masmedi'atik], **-iche** *adj* množično medijski; *Par salvâsi di une globalizazion economiche, tecnologjiche, massmediatiche, pseudoculturâl e..(Pa 02)*

massmediologjic [masmedio'loġik], **-gjiche** *adj* množično mediološki; *si transmetin simpri di plui te forme scrite e massmediologjiche a scapit di chê orâl (Pa).*

massomeno [maso'meno] v: ***un ~*** več ali manj, okoli, približno.

masson [ma'son] *m* prostozidar *m*; *inmaneât di cualchi sorestant talianon e ~, imbusât a paronâ inte SFF. (scritorsfurlans).*

massonerie [masone'rie] *f* prostozidarstvo *n*; *che nô ur netavin il cûl ai malâts cuanche il stât e la ~ e Marx a jerin ancjemò tal mont de lune? (Bel)*; ***iscrit a la ~*** vpisan v prostozidarstvo; *Mozart, iscrit a la ~, al à vude fortune ancje inte glesie. (glesie).*

massonarie [masona'rie] *f* → ***massonerie***.

massonic [ma'sonik], **-iche** *adj* prostozidarski; *Une specie di associazion massoniche (Furlanist).*

Massuriis [ma'suriis] *kr. i f* (Claut) IT Massurie

mastel [mas'tɛl] *m* → ***mastele***.

mastelâr [maste'la:r] *m* prodajalec, proizvajalec čebričev, sodar *m*; → ***podenâr***.

mastele [mas'tele] (t. **mastel**) *f* čeber *m*, škaf *m*, sod *m*; *cu' li' mastelis plenis par bagnà l'ort o par partà tal stali. (argante)*; → ***podine***.

master ['master] *m* ŠOL (ang.) master *m*; *Didatiche dal Furlan e di Leteradure pe Infanzie, plui un 'Master' internazionâl di Educazion Bi-Plurilengâl. (CIRF).*

mastiâ [masti'a:] (*o mastii* [mas'tii]) (*redko* **mastuiâ**) *tr* 1. žvečiti, žvačiti, prežvekovati; *I automatisims plui frecuents a son i moviments di cjucjâ e di ~ (SiF 03/3, 31-49)*; ***~ gome*** žvečiti žvečilni gumo 2. (t. *~le*) premišljati, premlevati misli; *..e si meteve a mangjâ bielplanc, mastiant a lunc e cjalant fûr dal balcon. (Sg).*

mastiade [masti'ade] *f* žvečenje *n*, žvečilo *n*.

mastie-fumate [mas'tie fu'made] (*redko* **mastuie-fumate**) *m* brezbrižnež *m*, ravnodušnež *m*.

mastin [mas'tin] *adj* 1. trden, žilav, čvrst; usnjast; *dint plui ~ che nol è il fier* zobe bolj trde kot železo 2. FIG trdovraten, trmast, uporen, zakrknjen, neprožen; *simpri pront a fâi rivâ la liste dai dovês e simpri ~ tal dineâi i dirits. (Pa)*; *Giorgio Brandolin, che al jere il critic plui ~ (Pa)* 3. divji, krut, krvoločen, strahovit, strašen; *un zovenat, rabiôs e ~, che ur disè ai soldâts (scritorsfurlans)*; *Aromai a son agns e agnorums ch'e je colade la ditature mastine dai Duvalier e dai scuadriscj criminâi "Tontons macoute" (Pa 06/2)*; ***une cjalade mastine*** strahovit pogled 4. ZOOL mesarski pes, mastino.

mastinâsi [masti'na:si] *refl* trdovratno, trmasto vztrajati.

mastiuçâ [mastiu'tʃa:] *tr* žvečkariti.

mastodontic [masto'dontik], **-iche** *adj* mastodontski; *I timps par tacâ o par blocâ la opare mastodontiche a son curts (Pa 02).*

mastri ['mastri] *m* mojster *m*; *Altris le àn judade a scjarpî i doplons de galete pe bavele di puartâi a Gjinesio Batistute ~ coltrâr di Sante Marie. (Urli).*

mastruçâ [mastru'tʃa:] *tr* (*redko*) pretepsti, pretepati, potolči; zmečkati.

mastuiâ [mastui'a:] *tr* → ***mastiâ***.

masturbâsi [mastur'ba:si] *refl* masturbirati, samozadovoljevati se; *la glesie nus varès obleâts a ~ almancul ducj i vinars di coresime. (Bel).*

masturbazion [masturbatsi'on] *f* samoskrumba *f*, masturbacija *f*; *Al jere clâr il riferiment a la ~, che pai moraliscj serios e jere obietivamentri pecjât mortâl cuintri nature (Bel).*

masurin [mazu'rin] *m* → ***mazorin***.

Masut [mazu'rin] *os.i m* *~ Tunisse al jere un biât vieli, che daspò restât vedul (JM, Salvâ).*

mat ['mat] *adj* 1. nor, blazen, neumen; *magari che si tratàs di matetâts dal plevan ~ di Visepente! (glesie)*; ***a ~*** kot nor, noro; ***come ~*** kot nor; *al scomençà a ridi come ~* začel se je smejati kot nor ; ***dâ dal ~ a cdn*** imeti koga za norca; *Come che tu dâs dal ~ a mi tu lu dâs al to popul! (nuovofriuli)*; ***deventâ ~*** znoreti, ponoreti, postati nor; *il diaul (Belsebùl) nol è deventât ~, nol pararà fur lui chel altri diaul! (Bibl-Mt)*; ***jessi ~*** biti nor ; *al è ~* nor je; ***jessi ~ di cdn*** biti nor na koga, imeti koga noro rad; *Cetant che o soi mate di te. (ShW)*; ***jessi ~ par*** biti nor na; ***passâ par ~*** *(Sg)* ; ***~ spacât/ gloriôs/ di cjadene*** popolnoma nor; 2. napačen, lažnjiv, nepristen, ponarejen, hlinjen; ***aur ~*** nepravo zlato; ***voli ~*** bolno oko;
~ m norec *m*; *che i coreve daûr un ~ vistût di frari. (glesie)*; ***ospedâl dai mats*** blaznica *f*, norišnica *f*; PROV ***un ~ an fâs cent*** norost je nalezljiva.

Mat ['mat] → ***Cjâr Mat***

matade [ma'tade] *f* norost *f*, neumnost *f*, blaznost *f*; čudaštvo *n*, norčavost *f*.

matadôr [mata'do:r] *m* (pri kvartanju) ??.

Matajur [mata'jur] *i. g m* Matajur *m*; *la cjadene dal Musi cun sorevie la mont Cjanine, il majestôs ~, l'inconfondibil cime dal Triglav (La 04/7).*

Matan [ma'tan] *kr.i f* (Claut) IT Matan.

Matan [ma'tan] *os.i f* BIBL Matan *m*; *~ al à vût Jacop (Bibl-Mt).*

matan I [ma'tan] *m* veseljak *m*;
~ adj veseljaški.

matan II [ma'tan] *m* ZOOL pastinak *m*, rebrinec *m* (*Trygon pastinaca*).

matane [ma'tane] *f* slaba šala, norost *f*; *Parceche aromai al pensave di vê rinunciât a ogni pretese su chel altâr, dopo la ~ che i veve cumbinât ai conts (Mar).*

mataniç [mata'nitʃ] (*pl* [mata'nits]) *m* 1. neuravnovešen (človek), norec *m* 2. burkež *m* ;
~ adj 1. neuravnovešen, nor 2. duhovit, norčav.

matarade [mata'rade] *f* norost *f*, blaznost *f*.

mataran [mata'ran] *m* 1. burkež *m*, veseljak *m*, šaljivec *m* 2. norec *m*, neumnež *m*; *Vuelial dî che dome un vieli ~ puedial inmò crodi? (Pa)*;
~ adj 1. šaljiv, vesel, nor, ponorel, neuravnovešen; *al baste pensâ al orcul, che plui che trist al è ~ (Leng)*; *sclet e legri e ~ (Natisone/furlanis)* 2. čuden, čudaški, grotesken.

matarane [mata'rane] *m* in *f* → ***mataran***.

mataruç [mata'rutʃ] (t. **matarus**) *adj* malo nor, neumen;
~ m norček *m*.

matarùs [mata'rus] *adj* in *m* → ***mataruç***.

matarusse [mata'ruse] *f* gorjača *f*, palica *f*, pendrek *m*.

mate I ['mate] *f* kolo na lopate (premika meh v železarni?).

mateâ [mate'a:] *it* 1. šaliti se, hecati se; umreti od veselja; narediti se neumnega; ***no ai voie di ~*** ni mi do šale; ***fâ par ~*** narediti za šalo/ hec 2. igrati se, zabavati se, kratkočasiti se; zgubljati čas**;** ***il frut al matee*** otrok se igra; ***~ cui dotôrs*** zgubljati čas pri zdravnikih 3. noreti, znoreti, ponoreti; *Al è inutil ~. Soi dicidude. (Mascarade)*; *propit no si po stâ cence femine, al è miei sposâsi che ~ cul cjâf. (BelFin)* 4. biti zaskrbljen, beliti si glavo, biti v skrbeh 4. ***fâ ~ un*** nekg okoli prinesti, ogoljufati; smejati se na tuj račun; nekm žreti živce, spraviti nekg ob živce; *Un mat al fâs ~ cent savis" Un matto fa impazzire cento savi (pordenone).*

mateç [ma'tɛtʃ] (*pl* [ma'tɛts]) *m* 1. šala *f*, hec *m*, zabava *f*, igra *f*; *no ai voie di mateçs* ni mi do šale; *al à fat par ~* naredil je (to) za hec (ni mislil zares) 2. čudaštvo *n*, norost *f*, nenavadnost *f* 3. skrb *f*, nadlega *f*, sitnost *f*, muka *f*, nadloga *f*; *al è un biel ~ ogni matine cun chei fruts* prava muka je to vsako jutro s temi otroci.

matel [ma'tɛl] *m* štrena svile.

matematic [mate'matik], **-iche** *adj* matematičen; ***la analisi matematiche*** matematična analiza; ***logjiche matematiche*** matematična logika; ***teorie matematiche*** matematična teorija;
~ m matematik *m*; *ancje il ~ al varès di sielzi il tiermit miôr sot il profîl lenghistic (SiF 02/1).*

matematiche [mate'matike] *f* matematika *f*;
~ di base osnovna matematika; ***in ~*** v matematiki; *la none no jere tant brave in ~ (mediarete-edu)* babica ni bila preveč dobra v matematiki.

mateon [mate'on] (t. **mateot**) *adj* norčav; *metude sù l'an passât tai stes dîs che a Udin al tignive banc il plui ~ Friuli Doc (CoUd)*;
~ m norčav človek.

mateot [mate'ot] *adj* in *m* → ***mateon***.

materiâl [materi'a:l] *m* 1. (fizična) snov *f*, gradivo *n*, material *m*; *il ~ che a vedi une aderence suficient cun la malte (SiF)*; ***~ organic complès*** kompleksna organska snov; *si profitin de lôr capacitât di sdrumâ ~ organic complès (SiF 02/1, 31-45)*; ***~ solit*** trdna snov; *facilitâ une utilizazion eficiente dai materiâi solits (SiF 02/1, 31-45)* 2. FIG snov *f*, gradivo *n*, material *m*; *la produzion di ~ didatic (Provincia)*;
~ adj 1. snoven, tvaren, telesen 2. dejanski, realen.

materialisim [materia'lizim] *m* 1. FILOZ materializem *m* 2. PEJ materializem *m*.

materialist [materia'list] (*pl* ***materialiscj***) *m* materialist *m*;
~ *adj* materialističen; *Joi, in ce mont ~ che nus tocje di vivi!. (BelFa).*
materialistic [materia'listik], **-iche** *adj* materialističen; *Di une bande al è il consens par un progrès sientific cuntun stamp ~ che il so fulcri a son lis multinazionâls merecanis cun interès (Pa 03/12).*
materialitât [materiali'ta:t] *f* materialnost *f*
materializâ [materiali'dza:] *tr* materializirati.
materialmentri [material'mentri] *adv* 1. materialno, snovno 2. dejansko, fizično.
materialon [materia'lon] *m* ??
O vevin dibisugne di un ~ come lui par rivâ a tant. (Bel);
~ *adj* *Mi à displasût a sintî oms di dut rispiet pe lôr professionalitât che a fevelavin de vite in maniere materialone e ciniche (Pa 05/06).*
materie [ma'tɛrie] *f* 1. FIZ snov *f*, tvar(ina) *f*; materija *f*; *La ~ e je formade di atoms (Vichi)* snov je sestavljena (zgrajena) iz atomov; ***~ grave*** FIZ težka snov; *E al nestri i mancje propri la prime condizion: la ~ grave, ma ce grave? (Mucci)*; ***~ prime*** surovina *f*; *Il 50% de ~ prime semilavorade e rive de Italie (Pa)*; *Il progjet de Alte velocitât par ferade al domande, infats, un cunsum di materiis primis (Pa 06/2)*
2. GRAD gradbeni material *m*; 3. ŠOL (učni) predmet *m*; *al pues jessi fat in mût diret dal insegnant de ~ o dal ambit curicolâr (Leng)*; *~ di insegnament* učni predmet; *lenghe insegnade (~ di insegnament) (Leng)*
4. FIG hrana *f*, živila *npl* 5. FIG (evfem.) iztrebki *mpl*, blato *n*, odpadki *mpl*; gnoj *m*.
6. FIG ***in ~ di*** na področju, iz področja; *dut câs il rispiet des normis in ~ urbanistiche (cuf-ancun)*; *in ~ di traspuarts (Onde)* na področju prevoza
materni [ma'tɛrni] *adj* materinski; *Dipartiment ~ Infantîl de Aziende pai Servizis Sanitaris (CoUd)*; *garantî plui atenzion al plan pes emergjencis, a chel ~ infantîl e a chel pe riabilitazion. (lingue.regione.fvg).*
maternitât [materni'ta:t] *f* materinstvo *n*; *Te nestre associazion o vin dit: se chest percors di "~" Aquilee lu à fat bielzà tai secui passâts (Pa 02/12).*
matescul [ma'tɛskul] *m* nor; čudaški, čuden; *insiemit al "Lachét" (il siôr) e al "Bufon" (il ~ de fieste) a son personaçs di fonde pal mostron des mascaris. (La 03/03)*
matetât [mate'ta:t] *f* 1. (duš. stanje) norost *f*, neumnost *f*, blaznost *f*; *par lâ daûr a strambis leçs di onôr, di tradizion o dome di ~. (Sg)* 2. (dejanje) čudaštvo *n*, nenavadnost *f*, norost *f*, neumnost *f*; *fâ tantis matetâts* delati toliko neumnosti; *o dîs cualchi ~* rečem kako prav pametno.
matie [ma'tie] *f* norost *f*, neumnost *f*, blaznost *f*; (bolj obič.) → ***matetât***.
Matie [ma'tie] *os.i m* Matija *f*; ***paiâ il fit a San ~*** počenjati norosti; PROV *San ~, se al cjate glace la pare-vie, e se no'n' cjate in fâs vignî (proverbifriulani)* Svet Matija - led razbija! če ga ni, ga pa naredi.
matierie [mati'erie] *f* (*redko*) ekstravaganca *f*, norost *f*; (*bolj obič.*) → ***matetât***.
Matieu [materi'a:l] *os.i m* Matej *m*; *S. ~ Bonaparte tune rieste di traduzions dal Vanzeli di S. ~ e di altris parts de Bibie (La 03/4).*
Matilde [ma'tilde] *os.i f* Matilda *f*; *une cierte ~ e po la mari de poetesse (Pa).*
matinade [mati'nade] *f* 1. jutranji čas *m*, dopoldan *m*; *e la criure de ~ mi sgrifignave la piel ancje se mi jeri vistût ben pesant. (Enrico)*; ***in ~*** v jutranjem času; *In ~ al va a Palme cui siei gjenerâi (CoCamp)*
2. dopoldanska prireditev *f*; MUZ matinata *f*.
matine [ma'tine] *f* jutro *n*; ***di ~*** zjutraj; ***doman di ~*** jutri zjutraj; PROV *lis oris de ~ a son la mari dai mistîrs,/ lis oris da la sere a son la mari dai pinsîrs.*
matioli [mati'oli] *m* (*redko*) norček, nora glava.
matite [ma'tite] *f* *(it.)* → ***lapis***; *no disin "un lapis e un penâl", a disin "une ~ e un puartepenis" (La 07/03).*
matres ['matres] ?? *Bon, ancje nô, cuant che o levin tal asilo, o vevin trê matres; la piês des trê, (Ta)*
matriciâl [matritʃi'a:l] *adj ?? Par dâ une rapresentazion clare e no ecuivocabil dal sisteme si dopre une rapresentazion ~. (SiF 03/4, 73-84)*
matricule [ma'trikule] *f* imenik *m*, matrika *f*.
matriculin [matriku'lin] *m* (študent) bruc *m*, zelenec *m*.
matrigne [ma'triñe] *f* mačeha *f*; *simpri plui ~ cui siei fiis. (CoTreppogrande).*
matriliniâr [matrilini'a:r] *adj* matrilinearen; *I Pits a vevin une tradizion ereditarie ~ (Ac).*
matrimocul [matri'mɔkul] *m* (*šalj.*) slaba, revna poroka.
matrimoni [matri'moni] *m* zakon *m*; poroka *f*; *a jerin ancje altris come i stoics pronts a condanâ il ~. (Bibl-Let-Pauli)*; ***celebrâ il ~*** slaviti poroko; ***peâsi in ~*** poročiti se; ***incontrâ ~*** skleniti zakon; → ***marideç***.
matrimoniâl [matrimoni'a:l] *adj* zakonski; poročen; ***jet ~*** zakonska postelja; *dato che no i vevi contât che o vivevi tun cuartîr dulà che par meti un jet ~ (BrLi).*
matrizâ [matri'dža:] *it* biti podoben materi, biti po materi, obnašati se kot mati.
matrone [ma'trone] *f* matrona *f*; *il vistît des matronis romanis, e a àn intor un golâr cun gjemis e un diademe gjiât sul cjâf. (Pa).*
matucel [matu'tʃɛl] *adj* in *m* → ***matuçat***.
matuç [ma'tutʃ], **-uce** *adj* lahkomiseln, nor;
~ *m* lahkomiselnež *m*, norec *m*; *No sta fâ viaç cuntun ~ par pôre che ti meti il pît sul cuel (Bibl-FidiSirac).*
matuçat [matu'tʃat] (t. **matucel**) *adj* čuden, čudaški, nor;
~ *m* norčav, čudaški človek.
matulin [matu'lin] *adj* malo nor, norčav.
maturazion [maturatsi'on] *f* → ***madurazion***
maturie [ma'turie] *f* → ***matetât***.
maturitât [maturi'ta:t] *f* ?? *Al veve studiât li dal liceu "Stellini" e ancje al "Tomadini" di Udin, otignint la ~ classiche e il diplom in pianoforte (cun Valeria Marcotti). (Pa 06/2).*
maturli [ma'turli] *adj* čuden, čudaški, muhast, nenavaden.
maturlie [ma'turlie] *f* muhavost *f*, muhasto, čudaško vedenje; *a finirin lis bueris fredis di tramontane e a scomençarin chês maturliis di març (Sg).*
Matusalem [matuza'lem] *os.i m* Metuzalem *m*; *o soi vecje come ~ (BelFa)* stara kot Metuzalem; *No soi migo fi di ~ (JM, Salvâ).*
matutin [matu'tin] *adj* jutranji; dopoldanski; → ***bonorîf***;
~ *m* REL 1. jutranjica *f*, matutina *f*; *Te puisie "Tornìn a preâ il ~" il titul al fâs di ossimoro cul test: (Pa 03/10)*
2. jutranjica *f*, jutranje zvonjenje *n*; ***bati il ~*** *; In tal borc ne campane e bat il ~ e a tornin i dìs come che a jerin prin. (Pasolini).*
mau ['mau] *m* INF muc *m*; *In Egjit il gjat lu vevin clamât "miu" (dal sigûr parvie de vôs che la besteute e fâs; in Friûl no vino ancje la peraule "~"?) (Ponte)*; → ***tui, tutui***.

mauc ['mauk] *adj* 1. (oseba, narod) plehak, neumen, butast; *Ideologiis mauchis di int che vîf tal mont de lune. (La)* 2. (življenje) prazen, ničvreden; *Un paîs vueit di int che e vîf cence fâsi viodi, une vite mauche. (BrLi)* 3. (jed) neokusen 4. (posel) slab, nedonosen, neuspešen; *~ m* F vlačugar *m*, hotnik *m*, potrebnež *m*, ljubimec *m*; *Le capîso, vualtris che o vês mancul sintiment fra il popul, e vualtris, maucs, cuant fasarêso judizi? (BelFa).*

maùce [ma'útʃe] *f* v: ***uve ~*** BOT borovnica *f*. → *cernicule, murucule.*

Maumet ['mare] *os.i m* → ***Maomet***.

maumetan [maume'tan] → ***maometan***

Maur ['maur] *os.i m* Mauro; *fondade tal 1979 dal president di cumò, Maur Pinosa (La 07/02)*; → ***San Maur***.

maure ['maure] *f* BOT → ***jerbe maure***.

Maurie ['maur] *os.i m* ?? *La cjaminade di Renato Rinaldi, de ~ insin a Lignan (1999), che e je deventade un acjadiment di "Avostanis" 2000 e po ancje il libri (Pa 02).*

Mauritius ['maur] *kr.i m* ***isule ~*** otok Mauricijus; *un vietnamit, doi kazakis e cuatri che a provegnin des isulis Mauritius. (La 06/2).*

Maurizi [mau'ritsi] *os.i m* Mavricij *m*; *Cjançon dal timp (che al passe) di ~ Mattiuzza (Leng)* .

mausoleu [mauzo'lɛu] *m* nagrobna kapelica *f*, mavzolej *m*; *Ancje la funzion di ~ no je di meti in bande (Pa).*

mazapan [maza'pan] *m* marcipan *m*.

mazar ['mazar] *m* ZOOL → ***mazorin***.

mazic [ma'džik] *adj* → ***magjic***.

mazie [ma'džie] *f* → ***magjie***.

mazinian [matsini'an] *m* mazzinian *m*, podpornik zagovornika zedinjenja Italije Giuseppa Mazzinija (1805 - 1872); *Nol veve di sicûr simpatie pai mazzinians e ancjemò mancul pai moviments socialiscj (GP)*; *~ adj* mazzinianski; *lu fâs cjalâ cun simpatie ai patriots mazinians pluitost che no ai vescui (Pa 05/07)*

mazorane [mazo'rane] *f* BOT → ***mezorane***.

mazorin [mazo'rin] *m* ZOOL divja raca *f* (*Anas boschas L.*).

Mazovie [karma'ňole] *kr.i f* Mazovija *f*; *e il Concei al nomenà patriarcje Sandri di ~ che al jere vescul di Trent. (JM).*

mazurin [mazu'rin] *m* ZOOL → ***mazorin***.

mazzinian [matsini'an] *m* → ***mazinian***.

me [me] *pro* mene; ***a ~*** meni; ***daûr di ~*** za mano; *daûr di cheste cjase* zadaj za tisto hišo; ***di ~*** mene (rod.); ***di ~*** (primerjalno) kot jaz, od mene; *E ancje i miei fradis a jerin ducj plui bogns di ~. (glesie)*; *al è plui alt lui di ~* on je višji od mene; višji kot jaz; *dongje di ~* blizu mene, pred mano; *Dongje di ~ une tace di tokaj* Pred mano kozarec tokaja; ***par ~*** kar mene zadeva; za mene; *par ~ al è il plui diret e duncje plui furlan (Vichi).*

me ['mɛ:] *pro mi + le > me*; *~dâstu?* mi jo daš?

mê ['mɛ:] *pro posses f* moja; ***~mari*** moja mati; *ancje se la ~ famee, puare di dut, e jere siore di virtût (glesie).*

measâ [mea'za:] *tr* → ***masiâ***.

mecanic [me'kanik], **-iche** *adj* mehaničen, mehanski; ***energjie mecaniche*** FIZ mehanska energija; ***industrie mecaniche*** FIZ mehanska industrija; ***inzegnîr ~*** strojni inženir *m*; *inzegnîr ~ tornât incà cu la famee chest mês di Lui passât (Leng)*; *~ m* mehanik *m*; ***puartâ alc dal ~*** nositi nekaj k mehaniku; *O ai scugnût tornâ a Sedean a pît e puartâ la Vespa dal ~ par fâle comedâ. (mediarete-edu).*

mecaniche [me'kanike] *f* mehanika *f*; ***~ classiche*** FIZ klasična mehanika; ***~ cuantistiche*** FIZ kvantna mehanika; *E je in mecaniche classiche, juste la metafore contrarie di chê de ~ cuantistiche (SiF 02/2, 129).*

mecanisim [meka'nizim] *m* mehanizem *m*; *ma forsit si pues zontâ ancje il ~ dai schemis percetîfs consolidâts e di chei di psicolenghistiche. (Pa 02)*; *~ gnervôs che a controlin la sielte des lenghis (SiF 02/1).*

mecanizât [mekani'dza:t], **-ade** *adj* mehanizirani; ***repart ~*** VOJ mehanizirani vod; *O comandi un repart ~ a Düsseldorf. (Ta).*

Meche ['mɛke] *kr.i f* Meka *f*; ***pelegrinaç a la ~*** romanje v Meko, hadž *m*; *riferide al pelegrinaç dal musulmans a la ~ (CoUd).*

meche ['mare] *adj* dolgočasen, nadležen, zoprn; *~ m* (oseba) težak *m*, zoprnež *m*.

medaiâ [medai'a:] *tr* (t. *šalj.*) z medaljami posuti.

medaie [me'daie] *f* 1. medalja *f*, odličje *n*; ***~ di arint*** srebrno odličje; *Al ven decorât cu la ~ di arint al valôr militâr. (SiF 02/1, 155-165)*; ***~ di aur*** zlato odličje, zlata medalja; *si mertin dutis la ~ di aur dal moment che no je nissune trate sierade par vie dal incuinament. (O)* 2. FIG zoprna ženska/ baba.

medaion [medai'one] *m* 1. (poveč. od *medaie*) večja medalja 2. medaljon *m*, vratni obesek 3. KUL medaljon *m* 4. ARS, ARHIT medaljon (okrasek).

medaîr [meda'i:r] *m* 1. zbirka medalj, numizmatična zbirka 2. ŠP odlikovanja *npl*, medalje *fpl*.

medaist [meda'ist] (*pl* ***medaiscj***) *m* medaljer *m* (izdelovalec medalj); *Museu de medaie " di Buie dai erêts dal ~ furlan Pietro Giampaoli (Pa).*

mede ['mɛde] *tr* kup slame, sena, lesa.

Mede ['mɛde] *tr* → ***Piç di ~***.

medeâ [mede'a:] *tr* 1. (po)zdraviti; *come unzint che al medee lis feridis dal gno cûr (glesie)* 2. spraviti v red, popraviti.

medeadôr [medea'do:r] *adj* 1. ki zdravi, lečeči zdravnik, zdravitelj *m*.

medecul [me'dɛkul] *m* (*carn.*) zdravitelj *m*, ljudski zdravnik *m*, vrač *m*, čarodej *m*.

medecule [me'dɛkule] *f* (*carn.*) → ***medele***.

Medee [me'dɛe] *kr.i f* Medeja *f*; *Par mieç di trê figuris de mitologjie classiche (~, Cassandre e Antigone) (CoUd).*

medele [me'dele] *f* zdravilo *n*, medikament *m*; → ***medisine***.

medem [me'dɛm] *adj* sam, isti; ***in chel dì ~*** istega dne; → ***midiesim***.

medesim [me'dezim] *adj* → ***midiesim***.

Medeuce [mede'utʃe] *kr.i f* → ***Midiuce***.

medi ['mɛdi] *adj* srednji; povprečen; *nivel ~ de Gjermanie e de France . (CoUd)*; *Ma prin di dut al volarès spiegât al american ~ ce che al è il Friûl (Leng)*; ***altece medie dal mâr*** srednja nadmorska višina.

Medi Orient ['mɛdi] *kr.i m* Srednji Vzhod; *no dome in Iran, ma purpûr tal intîr Medi Orient (Pa 06/1)*

mediâ [medi'a:] *it* posredovati, delovati kot posrednik.

median [medi'an] *adj* (o)srednji; središčen, medianski; ***linie mediane*** središčna črta; *che al faseve deviâ un pôc a diestre la linie mediane (SiF 02/1).*

median [medi'an] *i m* Medijec *m*; *medians, elamits, int de Mesopotamie, de Gjudee e de Capadocie (Bibl-Az)* Parti, Medijci in Elámci..

mediant [midi'ant] *prep* → ***midiant***.

mediât [medi'a:t], **-ade** *adj* posreden; *zontraviers la ripropueste di une identitât origjinâl mediade de storie. (La)*; *legjislatîf che fin cumò si podevin consultâ nome daspò di une ricerche mediade (Pa/OLF)*.

mediatic [medi'atik], **-iche** *adj* posredniški; *Un pape ~, che al combat la idolatrie de inmagjine e la mercificazion che e ven fate dai mass media ma che ju dopre plui di ducj chei altris leaders religjôs e politics, fint a fânt la gnove areopago. (Pa 03/11)*.

mediatîf [media'ti:f], **-ive** *adj* posredniški; *La glesie, te sô funzion mediative, e po cirî di ridusi la distance fra Diu e l'om metinsi de bande dal om (BelR)*.

mediazion [mediatsi'on] *f* 1. posredovanje *n*, posredništvo *n*, mediacija *f*; *la lenghe ladine e rive a cuistâ la funzion impuartante di ~ e di leamp (La)*; *larìn indevant a sintî simpri lis stessis robis, ma cence cjatâ une ~. (Provincia)* 2. posredovalnina *f*; 3. FILOZ mediacija *f*.

medicâ [medi'ka:] *tr* zdraviti; *A mi medicavin simpri par i viers e mi devin simpri (Natisone/miti)*.

medicament [medika'ment] *f* zdravilo *n*, medikament *m*.

mediche ['mɛdike] *f* BOT → ***jerbe mediche***.

medie ['medie] *f* sredina *f*; *al è stât cualchidun che al è stât bon di alçâsi sù parsore de ~ dai oms. (Pa 02)*.

mediementri [medie'mentri] *adj* srednje; povprečno; *che MF, BD e BN a àn produsûts enunciâts ~ cetant plui luncs par furlan (SiF 02/2)*.

medievâl [medie'va:l] *adj* srednjeveški; *e dal borc ~ di Madone di Mont (Provincia).*

medievalisim [medieva'lisim] *m* FILOZ medievalizem *m*; *e ancje il recupar di un ~ metafisic e sureâl (CoUd)*.

medievistic [medie'vistik] *m* ?? *Il so lavôr di medievistiche "L'abbazia di Sesto in Sylvis, codici diplomatici dall'VIII al XIV secolo" (Pa 06/2)*

medi-grant [medi'grant] *adj* srednje velikosti; *Te prime esperience al è stât considerât un implant ~. (SiF 03/4, 73-84)*

mediis ['mediis] *fpl* srednja šola; *O voi ancje jo a scuele aes mediis! (PauluzzoN)*.

Mediis [me'diis] *kr.i f* (Soclêf) Mediis; *Parcè propit a je, cjargnele di ~, classe 1913, chê cjame tant pesante? (Pa 11/99)*; *Usance l'agnul Gabriel, ancje jo o volarès svualâ par un lamp tun paîs de Cjargne, a Soclêf, intune sô frazion, a ~ (Pa 03/12)*.

medîl [me'di:l] (*pl* ***medîi***) *m* AGR stožina *f*.

medili [me'dili] *m* 1. → ***medîl*** 2. *Il fûc al cuiste nons diferents di lûc a lûc (Fogaròn, Fughere, Foghera, Fugarizze, Pan-e-vin, Medili, Boreòn, Mieli, Sèimo) (La 03/01)*.

mediocri [medi'כkri] *adj* srednji, povprečen; *cun atôrs mediocris e regjiscj scadents. (Pa 03/4)*.

mediocritât [mediokri'ta:t] *f* povprečnost *f*, (zlata) sredina *f*; *un piçul mont indulà che e regne sovrane la ~! Poben, e parcè no? (Pa)*.

mediorientâl [mediorien'ta:l] *adj* srednjevzhodni; *prin par che al someave che al ves acetât la "Road map" par fâ la pâs te regjon ~, butant jù lis armis, po pai ultins sanganôs atentâts. (Pa 03/10)*.

medisine [medi'zine] *f* 1. medicina *f*, zdravstvo *n* 2. zdravilo *n*, medikament *m*; *siencis de salût (~, vitrinarie) (Pa)*; *Facoltât di ~* medecinska fakulteta; ***~ gjenerâl*** splošna medicina, splošno zdravstvo; ***~ naturâl*** naravna medicina; ***~ popolâr*** ljudsko zdravstvo; ***~ pratiche*** uporabna medicina; ***~ veterinarie*** veterinarska medicina.

meditâ [medi'ta:] (*o mediti* [me'diti]) *tr + it* meditirati, razmišljati; *come tai ultins straordenaris libris consegnâts a la nestre crevule capacitât di ~ (La 03/02)*.

meditatîf [medita'ti:f], **-ive** *adj* razmišljajoč, zamišljen.

meditazion [meditatsi'on] *f* meditacija *f*, razmišljanje *n*; *cjantis di ringraziament e di ~ su la misericordie di Diu (glesie)*.

Mediterani [medite'rani] *m* Sredozemlje *n*, Mediteran *m*; Sredozemsko morje; *Dal ~ al mar Muart, dal Eufrat fint là che al è mont. (Bibl-Zacharie)*;
~ adj sredozemski, mediteranski; ***Mâr ~*** Sredozemsko morje; *la Te rapresente il Mâr ~ e il Mar Ros (Pa)*.

medium [medi'um] *m* medij *m*; *no ven alterade dal disgrât dal timp che al trasforme il "~" pitoric. (bassafriulana)*.

medole [me'dɔle] (t. **meole**) *f* 1. ANAT mozeg *m*; *di tiessûts par traplants partint di ~ o sanc dal malât stes (Onde)*; *Ti jentrarà tes venis maestris, tes fibris, tai vues, tes medolis, ti fasarà frigji il sanc (Tolazzi)*; ***~ dai vuçs*** kostni mozeg; ***~ de schene*** hrbtenica *f* 2. BOT stržen *m*, srž *m* 3. jedro *n*; *i Langobarts a jerin arians di scusse, ma di ~ ancjemò paians. (Ponte)*; ***cence ~*** FIG brez karakterja; *al è ancje un mût par disviâ lis energjis inteletuâls viers centis limitadis, di pôc costrêt, cence ~ politiche. (La 05/5)*.

Medune [me'dune] *kr.i f* → ***Midune***.

meduse [me'duze] *f* ZOOL morski klobuk (*Rhizostoma pulmo*).

mefitic [me'fitik], **-iche** *adj* zatohel, kužen; *une fumate mortâl, une sglonfe insopuartabil, un nivelament ~ suntune stupide comparse che e tapone il vueit. (Bel)*.

megafon [me'gafon] *m* zvočnik *m*, megafon *m*.

megaloman [megalo'man] *adj* samoveličen, megalomanski.

megalomanie [megaloma'nie] *f* samoveličje *n*, megalomanija *f*; *Il secont motîf inspiradôr al è platât te ~ dal cavalîr Frattolini (Pa)*.

megalopolis [mega' ??] *m* megalopolis *m*; *l'abandon des cjampagnis par ingrumâsi tes megalopolis cence cjaveç e cence fin, cence leç e cence ordin (BelR)*.

megaprogjet [megapro'ġet] *m* megaprojekt *m*; *e serene che il Friûl nol sedi plui teren di concuiste e di colonizazion o sotpas pai megaprogjets (Pa 05/12)*.

megastruture [megastru'ture] *f* megastruktura *f*; *o se e je dome une ~ inmaneade in mût di fâi concurince a la Americhe (Pa 03/10)*.

megelane [mege'lane] *f* → ***miegelane***.

meiarine [meia'rine] *f* LOVSTVO najmanjša količina šiber.

mei ['mɛi] *f* 1. BOT proso *n*, pšeno *n*, kaša *f* (*Panicum miliaceum*); ***~ pulç*** BOT njivski železnik (*Lithospermum arvense L.*); ***~ salvadi*** BOT → ***negruç***; 2. ***dâ il ~a un*** reci nekm svoje; ***cjapâ il ~*** slišati jih, dobiti svoje.

mei ['mɛil] *pro* → ***miei***.

meitât [mai'ta:t] *f* → ***maitât***.

mêl I ['me:l] *m* 1. (*carn.*) jabolko *n*; → ***miluç*** 2. ***~ de muse*** ANAT ličnica *f*.

mêl II ['me:l] *m* MEH os *f*.

mêl III ['me:l] *m* → ***mîl***.

melaç [me'latʃ] *m* → ***milaç***.

melancolic [melan'kɔlik], **-iche** *adj* → ***malinconic***.
melanconie [melanko'nie] *f* → ***malinconie***.
Melanie [me'lanie] *f* Melanija *f*.
melanzane [melan'tsane] *f* BOT jajčevec *m* (*Solanum melongena*).
melâr [me'la:r] *m* BOT jablana *f*; → ***miluçâr***.
melarie [mela'rie] *f* → ***miluçâr***.
mele ['mɛle] *f* 1. meč *m*, sablja *f* 2. predmet v otroški igri.
melec [me'lɛk] *adj* meden, sladek, hinavski, prilizovalen.
melès [me'lɛs] *m* BOT jerebika *f* (*Sorbus aucuparia*); ***pomule di ~*** mali rdeči sadež jerebike.
Melchior [me'li??] *priimek m* Melhijor *m*; *e Melchiôr Vinazer (1622-1689) (La 06/3)*.
Melchisedec [melkise'dɛk] *os.i m* Melkizedek *m*; *~ al è predi di une linie gnove (Bibl-Ebreos).*
Melie [medi'an] *adj* ??
"Ma che no si sepi ator, ~, che no si sepi..." (Mar)
Meline [me'line] *kr. i f* (Srédnje/ Stregne) Melína *f*.
melisse [me'lise] *f* → ***milisse***.
melme ['melme] *f* blato *n*, grez *f*, glen; *Ma jù in citât la nêf si sporcje subit, e devente ~ tacadice che e pozole l'orli dai bregons (BrLi)*; *Dut vuluçât ta chê ~ di arint vîf, lui e la sô machine gnove!!! (Ta)*.
melodic [me'lɔdik], **-iche** *adj* melodičen, (na)peven; *Si crôt che la vilote a nassi di un dissen melodic a strofis metût adun (sagradellerane)*.
melodie [melo'die] *f* melodija *f*, napev *m*; *Bragato a proponin la splendide ~ di "Adiós Nonino". (Pa).*
melodrame [melo'drame] *f* melodrama *f*, spevoigra *f*; *Al è un ~ tragjic e plen di passion (CoUd).*
melon [me'lon] *m* 1. BOT melona *f*, dinja *f* (*Cucumis melo*); ***~ rampighin*** (*Cucumis melo, var. reticulatus* ali *scandens*) 2. FIG butec *m*, trma *m*, trmoglavec *m*.
melonarie [melo'narie] *f* (*šalj.*) glava *f*, buča *f*.
melopsittaci [melo'narie] *f* ?? *Al veve la manie dai gjornâi, dai canarins, dai melopsittaci e di altris animâi. (Ta)*.
Mels ['mels] *kr.i f* (Colorêt Di Montalban) IT Mels.
meluç [me'lutʃ] *m* → ***miluç***.
membrane [mem'brane] *f* opna *f*; koženica *f*; *Par il lavôr a son stadis dopradis culturis arlevadis su membranis (Biorad) (SiF 02/1, 31-45)*.
membri ['membri] *m* 1. ud *m*, člen *m* 2. član *m* (skupine); *Leç Regjonâl 15 dal 1996, al è costituît di nûf (?) membris ...(Pa/OLF)* 3. → ***nembri***.
memorâ [memo'ra:] *tr* → ***memoreâ***.
memorandum [memo'randum] *m* memorandum *m* ; ***~ di Londre*** Londonski memorandum; *Tes disposizions conclusivis si conferme che a restin in vore lis misuris di tutele inviadis cul ~ di Londra e il tratât di Osimo (SiF 02/2, 139)*.
memoreâ [me'di:l] (t. **memorâ**) *it/tr* 1. spominjati se na nek., preklicati v spomin nek.; ***~ i timps passâts*** spominjati se na stare čase 2. svečano spominjati (se) na nek. (obletnica ipd.), obeležiti nek. svečano; *La fieste e je stade ancje la ocasion par ~ la figure di Nelso Tracanelli (Onde).*
memoreazion [memoreatsi'on] *m* (svečano) spominjanje *n*; *al è stât ricuardât domenie cuntune schirie di iniziativis di ~ che si son davueltis in buine part dai paîs furlans. (O)*.
memoriâl [memori'a:l] *m* spominek *m*, spomenica *f*; *parvie che par cumò nissun nol sta puartant indenant la richeste di un ~ cui nons di chescj muarts (Pa 03/11)*; ***memoriâi*** spomini *mpl.*.
memorialist [memoria'list] *adj* ??
esploradôr instancabil di misteris e zonis di ombre , e ~ democratic dai cuintri - erois de miôr Italie (CoUd).
memorialistic [memoria'listik], **-iche** *adj* ??
memorie [me'mɔrie] *f* 1. spomin *m*; ***cognossi a ~*** (po)znati na pamet; ***fâ ~di alc*** spominjati nek.; vzeti nek. na znanje; ***imparâ a ~*** (na)učiti se na pamet; ***mangjâ ~*** imeti kratek/ slab spomin; ***~ coletive*** kolektivni spomin; *No si sa nuie in cont di Sudri vie pe Ete di Mieç; inte ~ coletive de int al è vîf il ricuart di un cjiscjel (Leng)*; ***~ declarative*** PSIH deklarativni spomin; *e alterazions intal fevelâ e intal scrivi; (j) alterazion de ~ declarative. (SiF 03/3, 31-49)*; ***~ di curte durade*** PSIH kratkoročni spomin; *In plui nol à fat erôrs ni intes provis di ~ verbâl di lungje durade ni inte ~ verbâl di curte durade (~ di numars: 9). (SiF 02/1)*; ***~ di lavôr verbâl*** PSIH verbalni delovni spomin; *intune vore di compits, come la creazion di peraulis (..), la fluence semantiche e fonemiche, il monitoraç semantic e la memorie di lavôr verbâl (SiF 03/4, 97-114)*; ***~ di lungje durade*** PSIH dolgoročni spomin; *In plui nol à fat erôrs ni intes provis di ~ verbâl di lungje durade (SiF 02/1)*; ***~ storiche*** zgodovinski spomin; ***~ verbâl*** PSIH verbalni spomin ; *In plui nol à fat erôrs ni intes provis di ~ verbâl di lungje durade (SiF 02/1)*; ***par ~de mê mame*** moji materi v spomin; ***puartâ in ~*** preklicati v spomin; ***savê a ~*** znati na pamet; *parceche so nevôt di cutuardis agns nol saveve a ~ l'at di dolôr (BelFa)*; ***vê in ~*** imeti v spominu; spomniti se 2. spomin *m*, sloves *m*; ***in ~*** v spomin; *e ven organizade une serade in ~ dal mestri Romualdo Fachin (Pa)* 3. dokument *m*, pričevanje *n* 4. RAČ pomnilnik *m*, spomin *m*; *I elements fondamentai a son une CPU (o microprocessôr) e une ~ (Vichi).*
menâ [me'na:] *tr* 1. peljati, voziti, voditi; ***~ il cjan*** voditi psa; *Di fat a son in vore nome normis che a tocjin il cemût ~ i cjans (CoUd)*; ***~ in glesie*** oženiti; *ma e voleve che lui la menàs in glesie, e lui nol veve nissune voie di maridâsi. (Sg)*; ***~ pal boro*** okoli prinesti??; *O jès de buteghe cu la impression che mi vei menât pal boro. (BrLi)* 2. voditi, živeti (življenje) 3. ***~ la code*** (pes) mahati z repom 4. ***~le grande*** delati nekaj na veliko;
~ it 1. kot rastlina rasti; FIG cveteti 2. (veter) pihati, veti.
menâ ator [~ a'tor] *tr* okoli prinesti, ogoljufati; *cheste sfide e cualchidun al jere li pront a fâ acusis o a ~. (uniud).*
menâ dongje [~ 'dńǵe] *tr* 1. pripeljati, navleči, privleči; *O tornarai a ~ cun afiet çuets e vuarps. (glesie)* 2. pripeljati v hišo (zaročenko).
menâ jù [~ 'ju] *it* peljati dol; *Il predi al rispuint di ~ il frut daurman, che lui lu varès fat (Natisone/Furlanis)*.
menace [me'natʃe] (t. ARH **manace**) *f* grožnja *f*, pretnja *f*; *e ven judicade une ~ pe identitât e pe democrazie, lant cuintri di chê che e je la volontât popolâr (O 7/7/2001)*; *Ma la ~ plui grande e je chê climatiche. (Pa 03/11)*.
menaçâ I [mena'tʃa:] (t. ARH **manaçâ**) *tr* groziti, žugati, pretiti; *un altri ancjemò al à inviât un siopar de fam, menaçant di lâ indevant (O)*.
menaçâ II [mena'tʃa:] *tr* PEJ od → ***menâ.***
menaçât [mena'tʃa:t], **-ade** *adj* ogrožen; ***lenghe menaçade*** ogrožen jezik; *Associazion pe difese des lenghis e culturis menaçadis (Lenghe 2000)*.
menaçôs [mena'tʃo:s], **-ose** *adj* grozeč, preteč.

menade [me'nade] *f* 1. peljanje *n*, vožnja *f*; prevoz *m*; *al diven di "portus" (puart) par vie de ~ dal legnam intal flum. (Leng)* 2. vodenje *n*, peljanje *n* 3. BOT kaljenje *n*, poganjanje *n*; *il pôl al veve dât fûr une magnifiche ~* topol je neverjetno dobro pognal 4. FIG prevara *f*, spletka *f*, ukana *f*; zvijača *f*; ***al vê capide la ~*** razumel je/ jasna mu je prevara; ***~ pal boro ??*** *par puartâ svilup te Val Taiament e in Cjargne e je juste une ~ pal boro. (La 04/7)* 5. FIG muha *f*, čudno obnašanje *n*; ***i veve cjapade une altre ~*** prišla mu je druga muha; ***vê lis sôs menadis*** imeti svoje muhe; *a sô volte causade dal tai continuât des menadis (SiF 03/4, 9)*.

menadice [menadi'tʃe] *f* (pos. v *pl*) usedline *fpl*.

menadôr [mena'do:r] *m* 1. vodja *m*, vodilni *m*, voditelj *m*; *e il jessi paron di dut ti fâs jessi il ~ di dut. (Bibl-Sapiense)*; *baste pensâ a Napoleon o al nestri gloriôs "~" (Benît Mussolini ndr). (telealtobut)*; ***~ di partît*** vodja stranke 2. GEOL (alpin.) globok jarek *m*.

menados [me'nados] *m* les, ki se prevaža po reki *(legname condotto per via fluviale - (don))*

menadresse [mena'drɛse] *f* svilarka *f*, svilarska delavka.

menaruele [menaru'ele] *f* BOT → ***vece***.

Menarûl [mena'ru:l] *kr.i f* (Trivignan) Melarolo.

menau [me'nau] *m* 1. gozdar, ki vozi les po reki; *l'ultim pastôr o ~, l'ultim atresan, l'ultim plevan al po sentâsi in catedre e insegnâi al vescul, al vicjari episcopâl pe culture (BelAlci)* 2. vodnik *m*, prevoznik *m*; *parceche il nimî al ven indenant cun coragjo, al ven cuintri cu lis manariis tanche i menaus. (Bibl-Gjeremie)*.

menaus-ciatârs [me'naus] *m* prevozniki, ki splavom prevažajo les po reki *(abili a condurre il legname con zattere lungo i fiumi (don))*.

mendâ [men'da:] *tr* 1. popraviti, zakrpati; ***~ vistîts*** zakrpati obleke 2. popraviti, izboljšati, poboljšati; *Il so prin desideri nol è stât chel di ~ i oms plui dal so desideri di consolâ i avilîts. (Bel)*;
~si *refl* popraviti se, izboljšati se, poboljšati se; ***se lui no si mende*** če se ne bo poboljšal.

mendadresse [menda'drɛse] *f* krpalka *f*, popravljalka (napak pri tkanju).

mendadure [menda'dure] *f* krpanje *n*, popravljanje *n* (napak pri tkanju); *R. si jere visade des sôs mendaduris a la buine (Sg)*; *E. al pensave che la sô blancjarie e jere dute une ~ (Sg)*.

mende ['mɛnde] *f* 1. slaba navada *f*, razvada *f*; ***al à cjapade la ~*** prišlo mu je v razvado, navadil se je; ***ce ~!*** kakšna razvada! 2. nepopolnost *f*, pomanjkljivost *f*, napaka *f*; *dulà che dut ce che al è "locâl" al da une juste ~ ai aspiets negatîfs dal "globâl". (CIRF)*.
?? *Sbassant il cjâf su la mende, cun trascurance, e zontà (PauluzzoN)*

mendic [men'dik] *adj* in *m* → ***mindic***;
e scancelave lis lontanancis dal so viazâ tal forest, e strucjave un distin di salvadi mendic di siums (PauluzzoN)

mendicant [mendi'kant] *m* berač *m*; *ma se tu ti paragonis cui mendicants Messicans a tu sês un siôr! (sf)*.

mendôs [men'do:s], **-ose** *adj* 1. nepopoln, pomanjkljiv 2. kratkoviden; *La spinete lu farc, seben ~, che a nol viôt cence ocjâi nancje di vicin. (Lenghe 2000)*.

Mene ['mɛne] *kr.i f* (Cjavaç) IT Mena.

mene ['mɛne] *f* veja za vodenje lovske mreže.

menedêt [mene'de:t] *m* v: ***savê dut a ~*** vedeti vse na pamet *(Verone)*.

menedice [mene'ditʃe] *f* v: ***in ~*** kot furija.

menedôr [mene'do:r] *m* → ***menadôr***.

meneghel [mene'gɛl] (*pl* ***meneghei***) *m* furlanščina z benečanskim naglasom v Pordenonski pokrajini.

meneghele [mene'gele] *f* → ***minighele***.

menengjite [menen'ǵite] *f* → ***meningjite***.

meneolt [mene'olt] *m* BOT → ***blede***.

menerost [mene'r st] *m* 1. raženj *m* 2. FIG sitnež *m*, nadležnež *m*.

meneuce [mene'utʃe] *f* slaba volja *f*, muha *f*; predsodek *m*, blodnja *f*, čudaštvo *n*; *lis meneucis di Carla* Karline muhe.

meneute [mene'ute] *f* BOT (*redko*) spominčica *f*, potočnica *f* (*Myosotis palustris*).

menevîts [mene'vi:ts] *m* TEH izvijač *m*; *R. e le di lui par cjoli un menevîts e lu cjatà dongje il balcon (Sg)*.

mengo ['mengo] *m* 1. ARGO ljubček *m*; ljubimec *m* 2. lisjak *m*, zvitorepec *m*.

Meni ['mɛni] (demin. od. ***Domeni***) *os.i m* demin. od Dominik *m*.

meniche ['mɛnike] *f* BOT → ***mediche***.

Menie ['mɛnie] (demin. od. ***Domenie***) *os.i f* Mina *f*, Minca *f*, Minka *f*: *~ la lassave cuiete, cence stiçâle (F)*; ***meti di ~*** vmešati se 3. sredstvo *n*; *a mieç di* spomočjo nečesa; PROV ***lassâ la tonie par cjoli la ~*** - *Lasciare la tonaca per prendere una donna. (Verone)*.

meningjite [mena'do:r] *m* MED meningitis *m*; ***~ tubercolâr*** tuberkularni meningitis; *Si trate dal plui impuartant antibiotic cuintri la tubercolosi (TB), la ~ tubercolâr (SiF)*.

menolarie [meno'larie] *f* ??

mens ['mɛns] *adj* ARH → ***mancul***.

mense ['mɛnse] *f* 1. REL obhajilo *n* 2. menza *f*; *e à parfin decidût di no doprâ, par chel che e podeve, la soie e la blave transgjenics tes mensis des sôs aziendis! (Pa 05/04)*; ***~ scuelastiche*** šolska menza; *La leç su la alimentazion biologjiche o tipiche des mensis scuelastichis (Pa 03/12)*.

mensîl [men'si:l] *adj* mesečen;
~ m mesečnik *m*; *I Dizionariuts dal nestri ~ .. a àn inviât un dibatiment ferbint fra letôrs (Pa 7/2000)*.

mensilitât [mensili'ta:t] *f* ?? *che al domandave une unitât di tratament cui dipendents de Regjon ancje par chel che al inten la diesimecuarte ~. (O)*

mensilmentri [mensil'mentri] *adv* mesečno; *al veve intitulât il sfuei dal "Fogolâr furlan" di Viene che al mandave ~ a di ducj i furlans de Austrie. (Pa 8-9/99)*.

mensuâl [mensu'a:l] *adj* mesečen.

mensualmentri [mensual'mentri] *adv* mesečno.

ment ['mɛnt] *f* duh *m*, duša *f*, (raz)um *m*, pamet *f*, razsodnost *f*; *di rinfrescjâ la anime e la ~ cu la meditazion e la leture e dopo la piel cu lis cremis (glesie)*; ***ments*** (raz)um *m*, pamet *f*; ***tignî in ments*** imeti v mislih, pred očmi; ***vê in ments*** imeti v mislih; ***passâ pe ~*** priti na misel/ pamet.

mentâl [men'ta:l] *adj* duševen, mentalen; notranji; ***malatie ~*** duševna bolezen; ***salût ~*** duševno zdravje; *La problematiche de salût ~ tal Friûl orientâl (Pa)*.

mentalist [menta'list] *m* mentalist *m*;
~ adj mentalističen; *Chest mût empiric di procedi al contraste a clâr cu la vision mentaliste dal lengaç, che intal studiâ e met dongje frasis e costruzions lenghistichis artificiâls (SiF 02/1)*.

mentalitât [mentali'ta:t] *f* miselnost *f*, mentalnost *f*; *Ma par volê une robe, bisugne jessi cussients che e coventi e duncje si à di gambiâ ~ e cjalâ (Pa 02)*.

mentalmentri [mental'mentri] *adv* duševno, mentalno.

mente [mea'de] *f* BOT → ***mentuce***.
mentegree [mena'drɛ??] *f* BOT → ***jerbe de Madone***.
mentri ['mentri] *co* → ***mintri***.
mentuce [me'di:l] *f* BOT (poprova) meta *f* (*Mentha*); *blancje cun salsis di freulis e sformât cjalt di cjicolate cun salse di ~. (consorziocastelli).*
mentuçat [mentu'tʃat] *m* BOT konjska meta (*Mentha aquatica*).
menul ['mɛnul] *m* ročaj *m*, držaj *m*; *arbul a comodon cun ~ a scuare (websters-online-dictionary).*
menzionâ [mentsio'na:] *tr* → ***menzonâ***.
menzionât [mentsio'na:t], **-ade** *adj* → ***menzonât***.
menzonâ [mentso'na:] *tr* navesti, omeniti, citirati, spomniti, imenovati; *al è just ~ ancje cualchidun dai tancj fats che a rivuardin la realtât specifiche dal Stât talian (SiF 03/3).*
menzonât [mentso'na:t], **-ade** *adj* omenjen, naveden.
meole [me'ɔle] *f* → ***medole***.
meracul [me'rakul] (t. **miracul**) *m* čudež *m*, čudo *n*; ***al jere ~*** bil je (pravi) čudež; ***fâ ~*** delati čudež; ***fâ meracui*** delati čudeže; *Alore o fasarìn il ~ di trasfigurâ ancje la realtât e i darìn une sblancjade di resurezion e di vite (glesie); parceche e veve sintût a dî che al veve fat chest ~. (Bibl-Zn)*; ***fâ viodi meracui; distaponâ meracui*** odkrivati skrivnosti ali pregreške drugih ljudi.
meraculôs [meraku'lo:s], **-ose** (t. mi-) *adj* čudežen, čudodelen, čudovit; *Persecuzion di Erode e liberazion meraculose di Pieri (Bibl-Az).*
meraculosementri [merakuloze'mentri] (t. mi-) *adv* čudežno, čudovito, čudodelno.
mercantîl [merkan'ti:l] *adj* trgov(in)ski, komercialen; *Par un esempli, pe certificazion de ecuitât ~ di un prodot, intal 1997 (Pa/Buteghe).*
mercanzie [merkan'tsie] *f* blago *n*; *e veve simpri espuartât cheste ~ letâl (Pa).*
mercedi [mer'tʃedi] *m* mezda *f*, plačilo *n*, povračilo *n* (denar), honorar *m*; *al miedi a àn dât un bon ~* zdravniku so dali lep honorar.
mercenari [mertʃe'nari] *adj* 1. kupljiv 2. najemniški; *~ m* VOJ najemnik *m*; kupljiva oseba; *Dôs voltis (1422, 1431) al comparì in Friûl cun cualchi miâr di mercenaris ongjarês (JM).*
mercificâ [mertʃifi'ka:] *adj* ??? *dai tesaurs spirtuâi e culturâi, de vere ricjece dal om intun mont mercificât e mercificant. (BelAlci)*; *là che dut al ven mercificât, svendût, roseât dentrivie (Bel).*
mercificazion [mertʃifikatsi'on] *f* ?? *Un pape mediatic, che al combat la idolatrie de inmagjine e la ~ che e ven fate dai mass media (Pa 03/11)*; *Par chê convigne la ideologjie raziste e nudrìs il trafic e la ~ de sessualitât (Pa 02).*
mercimonie [merqa'dant] *m* ?? *nus fâs pôre l'ativitât soteranie, i caparaments, i mercimoniis che i interessâts no mancjaran di fâ sot vie. (La 06/3)*
mercjadant [merqa'dant] *m* → ***marcjadant***.
mercjât [mer'qa:t] *m* → ***marcjât***.
mercurele [merku'rɛle] *f* BOT 1. golšec *m* (*Mercurialis annua*) 2. → ***scatapuzis***.
mercuri [mer'kuri] *m* KEM živo srebro *n* (Hg); *altis cuantitâts di sostancis radioativis (Cs 137) o sostancis tossichis (plomp, ~) (Pa)*; *e à causât une presince alte di crom, ~, nichel e plomp tal fonts marin (Onde).*
Mercuri [mer'kuri] *m* MIT, ASTR Merkur *m*.
mercuriâl [merkuri'a:l] *f* TRG uradni cenik *m*.
mercurialisim [merkuria'lizim] *m* MED zastrupitev z živim srebrom, merkurializem *m*.
mercuric [mer'kurik], **-iche** *adj* KEM živosrebrov (za spojine dvovalentnega živega srebra).
mercurôs [merku'ro:s], **-ose** *adj* KEM živosrebrov (za spojine enovalentnega živega srebra).
merecan [mere'kan] *adj* → ***american***.
Merêt Di Palme [me're:t di 'palme] *kr. i f* (Sante Marìe) Mereto Di Capitolo.
Merêt di Tombe [~ di 'tombe] *kr.i m* Mereto di Tomba (UD).
meretâ [mere'ta:] *tr* → ***mertâ***.
meretan [mere'tan] *adj* iz Mereta; *~ m* prebivalec Mereta.
meretevul [mere'tevul] *adj* → ***mertevul***.
meretori [mere'tori] *adj* (po)hvale vreden; *Al è plui ~ judâlu a vuadagnâsi la bocjade. (Bel)*; *In cheste farse tragjiche al è facil che une ditature e passi par democrazie e une repression par opare meretorie. (Pa 04/04).*
Meribe [mertʃe'nari] *kr.i f* BIBL ***Masse e ~*** Masa in Meriba; *fasevin i ebreos tai savalons arsinîts di Masse e di ~ (Bel).*
Meriche ['mɛrike] *kr.i f* → ***Americhe***.
meridian [meridi'an] *adj* 1. (o)poldanski 2. ASTR meridianski; *~ m* 1. GEO poldnevnik *m*, meridian *m*; ***~ nule*** ničelni poldnevnik; *o viodìn il telescopi e si metìn propit parsore dal ~ 0 (Pa)* 2. MAT meridian *m*.
meridiane [meridi'ane] *f* sončna ura *f*; *la ~ verticâl su la glesie metropolitane di Gurize (Uniud)*; → ***orloi di soreli***.
meridion [meridi'on] *m* jug *m* (jug Italije); *che al fasarès tornâ indaûr la Italie slontanantle de Europe e inzessant il mont dal lavôr intes zonis in vie di svilup e intal Meridion (Pa 03/5).*
meridionâl [meridio'na:l] *adj* poldanski, južen; *biel che il Tamil al veve za un svilup, ancje poetic, inte Indie ~ (Pa).*
merie [me'rie] *f* župan *m*; → ***sindic***.
merighe [mertʃe'nari] *f* župan *m*; *che e veve tal dean (clamât ancje massar o ~) e in doi jurâts i soi ordins consultîfs. (Storie).*
merinde [me'rinde] *f* → ***mirinde***.
merindute [merin'dute] *f* → ***mirindute***.
meritocratiche [merito'kratike] *f* ?? *Par rivâ a la part privatistiche e meritocratiche (Pa 02).*
meritori [meri'tori] *adj* → ***mertori***.
merlan [mer'lan] *m* ZOOL merlan *m* (*Gadus merlangus*).
Merlane [mer'lane] *kr.i f* (Trivignan) Merlana.
merlet [mer'lɛt] *m* ARHIT zobčasti nadzidek *m*.
merlin [mer'lin] *m* snop *m* (sena ipd.); → (*bolj obič.*) ***côl***.
Merlin [mer'lin] *os.i m* Merlin *m*; *plui cognossût cul sorenon di ~ (Sclese)*; *Il mago ~ al piert la sô bachete magjiche. (friulweb).*
merlot I [mer'lɔt] *m* AGR (vrsta vina, trte) merlot *m*; *Se nol si sbaliave, al veve di jessi ~, ma al podeve ancje sbaliâsi, dopo tant timp. (Sg).*
merlot II [mer'lɔt] *m* → ***mierli***.
Mernic [mer'nik] *kr.i f* (Dolegne) Golo Brdo *n* (IT Mernico).
Mers ['mɛrs] *kr.i f* (Sant Lenart) Mérsa (Miérsa) (IT Merso).

Mersin [mer'sin] *kr.i f* (Pulfar) Marsín (IT Mersino).
mert ['mɛrt] *m* zasluga *f*, plačilo *n*, vrednost *f*; ***in ~ di, in ~ al*** glede na, v zadevi; *In ~ al dispopolament, la ricercje e mostre un mudament di tindince (Onde)*; ***jessi ~ di*** biti po zaslugi; *Al è ~ ancje dal diretôr pordenonês Gigi De Meo se chest al ê sucedût. (Pa)*; ***par ~ lôr*** po njihovi zaslugi; ***vê il ~ di*** imeti zaslugo; *che e à vût il ~ di conservâ un lengaç (ilfriuli).*
mertâ [mer'ta:] *tr* zaslužiti, vreden biti; *Ancje par une altre reson la vore di Marchet a merte amirazion e imitazion. (JM, Salvâ)*; ***ce ti sêstu mertât?*** koliko sem ti dolžen (plačati)?; ***mertâ + p*** vreden biti; *o merti maridade* zaslužim, sa me kdo oženi;
~**si** *refl* zaslužiti si; *nol po ~si il paradîs e in plui, vivint cajù, al riscje di ~si ..la danazion (BelFa).*
mertevul [merte'vul] *adj* zaslužen; *la strade juste; ma cheste presince e vûl cence altri, sei un ~ ricognossiment ai nestris premiâts (Pa 03/2).*
mertori [mer'tɔri] *adj* zaslužen, vreden; *tiere che e à dât nassince a un, vuê, ~ sanzurzin (bassafriulana).*
merzin [mer'tsin] *m* žitomerec *m*, merilec žita.
mes ['mɛs] *m* 1. sporočilo *n*, obvestilo *n* 2. poslanstvo *n* 3. RAČ (e-)sporočilo, elektronsko pismo; *Par notâsi inte liste al covente: mandâ un ~ ae direzion (Cad).*
mes ['mɛs] *pron + pron < mi + lis* mi jih; *"E je une gracie di Diu, il timp spindût dongje chei che ~ àn contadis. (La 05/6).*
mês I ['me:s] (*pl* ***mês***) *m* 1. mesec *m*; *intai prins cinc ~ di chest an* v prvih petih mesecih tega leta, letošnjega leta; *il ~ de Madone, il ~ dai mus* mesec maj; *tal ~ di Fevrâr..* v mesecu februar; *..confermin il relentament dal compart bielzà palesât tai ~ precedents.(O)*; ***~ sacri*** sveti mesec (Ramazan); *un oblic intant dal Ramadam, il ~ sacri de astignince e de preiere. (Pa)* 2. mesečna plača *f*; *ducj a profitin di lui e intant a mi al stente a dâmi fin il ~*;
→ ***mesade***.
mês II ['me:s] *pro fpl od* ***mê*** moje; *~ feminis* moje ženske.
mesade [me'zade] *f* mesečna plača *f*, mezda *f*, plača *f*; *cu la basse ~ che a cjapin no rivin a vivi in maniere dignitose (La 05/2).*
meschin [mes'kin] *adj* beden, reven; *Une conclusion meschine, tu disarâs. (BrLi).*
meschinementri [meskine'mentri] *adj* bedno, revno.
meschinitât [meskini'ta:t] *f* bednost *f*, revnost *f*.
meschinut [meski'nut] *adj* (demin. od *meschin*) beden, reven; *Al jere un puar pipin ~, vidriç, cu la muse zalute. (Scf).*
mescul ['mɛskul] *m* (*carn.*) → ***mescule***.
mescule ['mɛskule] *f* KUL kuhalnica *f*; *lassâ un moment cence mesedâ, po si fâs la crôs cul ~ (Natisone/furlanis)*; ***la ~ des pastis*** (kuhinjski) valjar, les za testenino.
mesinplee ['mɛskule] *f* ?? *e si viodeve che e veve fate la ~ la matine, cussì lustre e sgardufade cemût che e jere (PauluzzoN).*
mesnar [mes'nar] *m* → ***messnar***.
meso [mes'nar] → ***mieç***; *Mi eri bocja, a vevi tre ani e meso, e a vevi la peritunite. (Natisone/miti).*
mesofil [me'zofil] *m* mezofil *m*; *La maioritât dai foncs presints intai grans conservâts e cres miôr fra 10 e 30°C (mesofils) (SiF 02/1, 31-45).*
mesopotamic [mezopo'tamik], **-iche** *adj* mezopotamski.
Mesopotamie [mezopota'mie??] *kr.i f* Mezopotamija *f*; *Il nestri ospit, partît de ~, al rivave a tocjâ i siei cantins preferîts. (Ta).*
mesoteliome [mezo'tsɔik] *m* MED mezoteliom *m*; ***~ pleuric*** mezoteliom plevre; *intune Val sane, cence scugnî vê pôre di murî di ~ pleuric causionât dal scugnî respirâ aiar sporcjât des particulis invisibilis di amiant (Pa 06/2).*
Mesozoic [mezo'tsɔik] *m* Mezozoik *m*;
~, **-iche** *adj* mezozoiski; *un ipotetic troi nus puarte inte ere Mesozoiche (consorziocastelli).*
messaç [me'satʃ] *m* 1. sporočilo *n* 2. RAČ, TELEKOM sporočilo n, SMS; *Il sisteme al rispuint cuntun ~ (CoUd)*; *Se si mande un sms cu la scrite ztl#info si ricêf un ~ predefinît (CoUd).*
messâl [me'sa:l] *m* REL mašne bukve *fpl*, misal *m*; ***~ roman*** rimski misal; *Te cente di sedis agns, Placerean oltri al ~ roman (1971, 1973, 1977), al à voltât diviers libris de Bibbie (La 03/5)*; *il messâl roman par furlan (Pa 06/1).*
messe ['mɛse] *f* REL maša *f*; ***~ cjantade, grande, in tierç*** peta maša; ***~ dal funerâl*** pogrebna maša; *la sô sielte di doprâ il talian e dome il talian te ~ dal funerâl (Pa 03/6)*; ***dî la ~*** mašo brati; *A Aquilee a son daûr a dî ~ Grande te Basiliche Mari. (Mucci)*; ***dî messis ??*** *Un popul spaventât e ricatât al corarà come scussons a impiâ cjandelis, a fâ dî messis, a puartâi gjalinis e cunins e salams al plevan (BelR)*; ***~ gnove*** nova maša; ***~ grande*** Velika maša; *E jere apene scomençade ~ grande (Sg)*; ***~ matutine*** jutranja maša; *mi cjatave su la puarte, pront a la ~ matutine des sîs (BelR)*; ***~ piçule di Pasche*** Mala maša; *Intal stes moment lis cjampanis de glesie lì dongje a àn scomençât a scampanotâ pe ~ piçule di Pasche. (SiF 03/3, 31-49)*; ***~ sclete, piçule, basse*** tiha maša; ***servî Messe*** ?? *(MazzonIol)*; ***sunâ pe ~*** zvoniti k maši; *Ogni cuart di ore a sunavin lis cjampanis pe ~ des vot, e cuanche a sunarin l'ultin bot al le fûr di cjase. (Sg).*
messedâ [mese'da:] *tr* 1. (pos. s kuhalnica, zidarsko žlico) pre-, za-, (i)z, v-mešati; *tal sens propri de peraule e o pensi che no si vedi di ~ lis robis (Natisone)*; *messedait fasûi e crodies, taponait e fasêt cuei ancjemò 20 minûts. (Natisone/furlanis)*; ***~ la polente*** premešati polento 2. (pos. zemljo, kamenje ipd.) premakniti, odmakniti; *a messedin ducj i claps che a cjatin pe strade* odstranijo vse kamnje, ki jih najdejo na cesti 3. obračati (trebuh); ***~ il stomit*** obračati se nekm trebuh, biti nekm slabo 4. premlevati, nadrobno ukvarjati se z (vprašanje, zadeva, misel); *i zornâi a àn messedade masse cheste facende* časniki so že preveč premlevali to zadevo 5. gnesti (testo ipd.) 6. (posel, denar, karte, naprava, jezik) ravnati s čim, obvladovati, upravljati, urejati, izvajati; ***~ la radio*** naravnati radio; ***~ afârs*** voditi, upravljati posle; ***~ la lenghe*** (spretno) obračati jezik, ***~ i brâçs*** mahati z rokami; ***~ la bocje*** zmrdniti se; ***~ il jet*** zrahljati posteljo;
~ *refl* 1. iz-, pre-mešati se 2. premetavati se, premikati se, motati se (sem ter tja), iti naokoli 3. zamotati se, zaposliti se 4. vmešati se; *si mesedave in chescj afârs* vmešal se je v te zadeve.
messedade [mese'dade] *f* 1. mešanica *f*, mešanje *n*; *Virgjinie lu veve cjalât cuntune ~ di compassion e pôre. (lunari)* 2. stresanje *n*, pretres *m*, sunek *m*.
messedament [meseda'mɛnt] *m* 1. mešanje *n*, mešanica *f*, zmes *f*; *Sigurementri ancje i nestris celz a vevin lis lôr rogazions, cun bondance di simbologjie faliche e di messedaments di ogni gjenar che nô (BelR)*; *il ~ etnic e lenghistic sot dai langobarts (Union)*

2. (t. FIG čustveno) gibanje *n*, premikanje *n*, razgibanost *f*, premik *m*; ***~ di trupis*** premik vojaških enot; *il ~ che o sint ca dentri* razburkanost, ki jo čutim v sebi; ***~ di stomi*** slabost *f*.

messedance [mese'dantʃe] *f* 1. mešanica *f*, zmes *f*, primes *f*; *il rapuart di ~ (masse di vapôr di aghe par unitât di masse di arie secje), P0 e je la pression al livel dal mâr (SiF 02/2, 39-58)*; ***~ di fier e ciment*** mešanica železa in cementa 2. ***messedancis*** vrsta mešane solate 3. ***messedancis*** (napisano) razno *n*, izbor *m* (raznega), zbornik *m* (raznega), antologija *f*.

messede [me'sede] (t. **messet**) v: ***a ~*** vse(po)vprek, nametano, skupaj zmešano; *e pardut il bon e il trist a ~* vsepovsodi je dobro in slabo zmešano skupaj; *po a messet a tacarin a colâ grans di tampieste (MazzonIol)*; ***a ~ di*** skupaj z.

messedot [mese'dɔt] *m* 1. truma *f*, kup *m*, zmešnjava *f*, nered *f*, mešanca *f*; → ***mismas*** 2. mešanica *f*, zmes *f*; *O vin obleât lis vacjis a mangjâ messedots di farinis fatis cui rescj di nemâi masanâts (La)*.

messedum [mese'dum] *m* 1. mešanica *f*; *là che a finìs par dismolâsi biel planc ta un ~ cui claps, cussì lui al à rimplatât ogni robe (Mar)* 2. mešana pijača *f*.

messendâ [mesen'da:] *f* *e cussì al butave vie la manteline e al tornave a lavorâ, stant che messendansi al rivave a parâju vie. (Sg)*

messet [me'sɛt] *adv* → ***messede***.

messianic [mesi'anik], **-iche** *adj* mesijanski; *dulà che a vivin etniis di cep nilotic, sioris di tradizions profetichis e messianichis. (Pa 03/4)*.

Messic ['mɛsik] *kr.i m* Mehika *f*.

messican [mesi'kan] *adj* mehikanski;
~ m Mehikanec *m*; *Marcos al è un ~ di divignince catalane di 45 agns (Pa)*.

Messie [me'sie] *f* REL Mesija *f*; *Dulà varessial di nassi il ~?. (Bibl-Mt)*.

Messine [me'džin] *kr.i f* Messina; *Architet, docent a ~ e a Napul (GE)*.

messit [me'sit] *adv* → ***messede***.

messjedâ [meʃe'da:] *tr* (*carn.*) → ***messedâ***.

messnar ['mɛsnar] *m* (*gor.*) cerkovnik *m*; → ***muini*** // < sl. *mežnar*, nem. *Messner*.

meste ['mɛste] *f* koruzov močnik, redka polenta; *e ancje lis diviersis cualitâts di ~, fate dome cun aghe e farine e cence lat, al contrari dal 'Suf e de Jote (FogMil)*.

mestre ['mɛstre] *f* 1. učiteljica *f*, tovarišica *f*; *La ~ e veve simpri pronte dongje il so banc, une lungje bachete par cjastiâ (mediarete-edu)* 2. mojstrovka *f*; *Culì la Percude e je ~ e no patìs confronts nancje cul so (Ponte)*.

Mestre ['mɛstre] *kr.i f* Mestre; *passaçs a nivel dilunc des feradis ~-Triest, ~-Udin (O)*.

mestri ['mɛstri] *m* 1. učitelj *m*, tovariš *m*; *Di fat i fruts a scuele a son usâts a fevelâ cu lis personis adultis (prin di dut cui mestris) cuasi esclusivementri par talian. (SiF 02/2, 77-93)* 2. mojster *m*; ***fâ di ~*** mojstrsko napraviti; *e dute la sô atenzion e jere pal lavôr, che al voleve fâ di ~. (Sg)*; ***~ - cogo*** GOST šef kuhinje, prvi kuhar *m*; ***~ di cjase*** upravnik *m*, majordom *m*, hišnik *m*; ***~ di contâ*** mojstrski pripovedovalec *m*; ***~ di mûr*** zidarski mojster; ***~ di taule*** starešina; *Apene che il ~ di taule al cerçà la aghe deventade vin (Bibl-Zn)* Ko je starešina pokusil vodo, ki je postala vino; ***~-fufigne*** mojster zguba, nesposobnež *m*, nerednež *m*; ***l'esam par ~*** mojstrski izpit; *lui al veve fât l'esam par ~ (MazzonIol)*; ***~ sore ducj i mestris*** mojster vseh mojstrov; *no si à di sedi ~ sore ducj i mestris, che nol esist un ~ che chelâtri nol sedi miôr! (Natisone/miti)*.

mesut [me'sut] *m* demin. od ***mês*** mesec; kak mesec; ***almancul par un ~*** vsaj za kak mesec.

metabolisim [metabo'lizim] *m* metabolizem *m*; *la lôr respirazion e mole fûr calôr e aghe dal ~. (SiF 02/1, 31-45)*.

metabolite [metadi'a??i] *f* KEM metabolit *m*; *I foncs filamentôs a produsin un grant numar di metabolitis secondariis une vore diviers te lôr struture chimiche. (SiF 02/1, 31-45)*.

metadiari [metadi'ari] *m* JUR spolovinar *m*.

metadie [meta'die] *f* JUR spolovinarstvo *n*; *Che al vegni ben a tornâ a contratâ la ~: a cui che al vîf solche di necessitât si plee la schene in chê (Mar)*; *Juste dulà che e finìs la sô ~ e tache une pustote inmense (Mar)*.

metafisic [meta'fizik], **-iche** *adj* FILOZ nadtvaren, metafizičen; *e ancje il recupar di un medievalisim ~ e sureâl (CoUd)*;
~ m metafizik *m*.

metafisiche [meta'fizike] *f* FILOZ metafizika *f*.

metaforic [meta'fɔrik], **-iche** *adj* LIT metaforičen, v prenesenem smislu, preneseno.

metafure [me'tafure] *f* LIT metafora *f*, prispodoba *f*; *Cheste ideologjie e à aromai slargjât une cuzine di plomp - cabie di açâr, par doprâ une altre ~ ben cognossude ai sociolics (La 05/4)*.

metal [me'tal] (*pl* ***metai***) *m* kovina *f*; *Al è il câs di Carl Andre e des sôs plachis di ~ a paviment (CoUd)*; ***~ zentîl*** kovna kovina.

metalic [me'talik], **-iche** *adj* kovinski; *Il President de Provincie al pues ornâsi ancje di un golâr ~ cu la steme de Provincie. (Provincia)*.

metalicitât [metalitʃi'ta:t] *f* kovinskost *f*; *Scuvierte serendipitôse di une code mareâl in NGC632 ~. (SiF 02/2, 11-24)*.

metalinguistic [metalingu'istik], **-iche** *adj* LING metalingvistika *f*; *in gjenerâl a disponin di une scjarse competence metalinguistiche (Pa 7/2000)*.

metalizâ [metali'dza:] *tr* pokoviniti, s kovino prevleči;

metalizazion [metalidzatsi'on] *f* kovinska prevleka *f*.

metalmecanic [metame'kanik], **-iche** *adj* ***industrie metalmecaniche*** *Si è sierade ai 8 di avrîl stât la vertence de Simac, industrie metalmecaniche di Tarcint. (La 03/5)*;
~ m ??
A son sù par jù 50.000 i metalmecanics furlans che vinars a àn cjapât part al siopar (O).

metalurgjic [meta'lurġik], **-iche** *adj* kovinarski, metalurški; ***industrie metalurgjiche*** kovinarska industrija; *une gjigant de industrie metalurgjiche tal setôr dai argagns pe sigurece (Pa)*.

metalurgjie [meta'lurġie] *f* kovinarstvo *n*, plavžarstvo *n*, metalurgija *f*; *fondât su lis ativitâts manuals sui temis des cjasis, artesans e ~, cun le guide de professore Ennia (didatic)*.

metamorfosi [meta'mɔrfozi] *f* preobrazba *f*, metamorfoza *f*.

metan [me'tan] *m* KEM metan, jamski in močvirski plin; ***gâs ~*** plin metanski; *il plan tiere sot aghe, cence curint eletriche, cence gâs ~ (e aduncje cence riscjaldament) (La 03/01)*.

metanol [me'ta??:t] *m* metanol *m*; *a vegnin zontâts 5 g di NaCl e 100 ml di une misture ~ (SiF 02/1, 31-45)*.

metastasi [me'tastazi] *f* metastaza *f*;

metastoric [meta'stɔrik], **-iche** *adj* metazgodovinski; *Cheste concezion fondamentâl de vite come provisorietât e tension viers la plenece metastoriche (BelR)*.

metastorie [meta'stɔrie] *f* metazgodovina *f*; *Dongje de storie, o vin la ~ (BelR)*; *no à cirût une sigurece ancjemò plui grande metintsi completementri tes mans de struture gleseastiche, esperte di umanitât e di eternitât, di storie e di ~ (BelR)*.

metât [me'ta:t] *f* → ***mitât***.

metatesi [me'tatezi] *f* metateza *f*, premet *m*, prestava glasov;

mete ['mete] *f* → ***metide***.

meteo ['??] *adj* meteorološki, vremenski, meteo; ***boletin ~*** vremenska napoved; *08.10 - Il cîl parsore il Friûl - boletin ~ (O)*.

meteore [me'tɛore] *adj* meteor *m*, izpodnebnik *m*; zračni pojav *m*; *A cjase lu viodevin rivâ di tant in tant, come une ~, par dopo tornâ a partî. (O)*.

meteoric [mete'ɔrik], **-iche** *adj* meteorski;

meteorograf [meteo'rɔgraf] *m* meteograf *m*.

meteorolic [meteo'rɔlik] *m* vremenoslovec *m*, meteorolog *m*.

meteorologjic [meteoro'lɔǵik], **-iche** *adj* vremenosloven, meteorološki; *I modei numerics e lis variabilis meteorologjichis. (SiF 02/2, 39-58)*.

meteorologjie [meteorolo'ǵie], **-iche** *adj* vremenoslovje *n*, meteorologija *f*.

meti ['meti] *tr* 1. deti, (po)staviti, posaditi, namestiti; spraviti; ***~ a gnûf*** obnoviti, obnavljati, prenoviti, prenavljati; *Chê cjase, metude a gnûf, e podeve deventâ une pension pai turiscj (Enrico)*; ***~ alc sot i dincj*** dati na zobe, prigristi; *isal masse adore par ~ alc sot i dincj (Sg)*; ***~ dentri*** vreči v zapor, zapreti; ***~ fûr leç*** postaviti zunaj zakona; *Intal Paîs Basc spagnûl si arestin disinis e disinis di personis, si sierin gjornâi, si metin fûr leç partîts (Basc)*; ***~ in bande*** zanemariti, ne upoštevati (možnost); *Ancje la funzion di mausoleu no je di ~ in bande (Pa)*; ***~ in clâr*** razjasniti, razčistiti *(didatic)*; ***~ in lûs*** *??* *la sô concezion slargjade de culture lu stan za metint in lûs. (Pa 05/05); L'aiar al è stât l'ocasion par ~ in lûs la realtât. (BelFa)*; ***~ in pericul*** izpostaviti nevarnosti; *difat a son muarts chei che a metevin in pericul la vite dal frut. (Bibl-Mt)*; ***~ in pîts*** postaviti na noge, vzpostaviti, uresničiti; *Il cors al è stât metût in pîts cul jutori dal Istitût regjonâl sloven pe istruzion professionâl (O)*; ***~ in pratiche*** uporabiti (v praksi); *Se o metareis in pratiche i miei comandaments, o restareis tal gno amôr (Bibl-Zn)* Če se boste držali mojih zapovedi, boste ostali v moji ljubezni; ***~ in rêt*** dati na splet, objaviti na spletu; *Magari la filze le mandais al gjastalt e i domandais di ~le in rêt par i membris de liste. (Cad)*; ***~ in vore la leç*** *??* *La tragjicomedie e je sclopade cuant che il sindic Vittorio Brancati al à cirût di ~ in vore la leç 38/2001 (Pa 02/12)*; ***~ indenant*** ; ***~ la man sul fûc*** dati roko v ogenj; *Nol è di dî che in chescj libris si puedi cjatâ un vanzeli o une obietivitât di ~ la man sul fûc (JM)*; ***~ man*** lotiti se česa; *se al crodeve di savê fâ la vore, i meteve subit man. (Sg)*; ***~ non a cdn*** nekomu dati ime; *E parturissarà un frut e tu i metarâs non Gjesù; al sarà lui difat che al salvarà il so popul dai siei pecjâts. (Bibl-Mt)*; ***~ pît*** stopiti (na tla), prispeti; *Apene metût pît a Rome, i permeterin a Pauli di vivi par so cont (Bibl-Az)*
2. FIG predpostavljati, deti, reči; *metin che a sedi vere* denimo/ recimo, da je res 3. (vino, jed ipd.) natočiti, naliti, postreči, prinesti (na mizo); *vûstu che ti ~ un altri bicjarin* ali bi rad, da ti natočim še en kozarec; ***~ di bevi (a un)*** natočiti nekm pijačo 4. (žito ipd.) po-, v-sejati; *il nestri sorc si met in Primevere* našo koruzo se seje spomladi 5. (obleko, čevlje ipd.) obleči, nadeti; obuti; ***~ a nût*** *??* *Cuanche un om al met a nût la sô anime e al mostre lis sôs feridis fisichis e morâls al merte rispiet (Bel)* 6. (glas, klic ipd.) dati od sebe, oddati; ***cence podê ~ vôs*** ne da bi lahko dal glas od sebe 7. (datum ipd.) določiti datum 8. (navado) nadeti si, prevzeti; *tu âs metude cheste usance* nadel si si to navado 9. ***~ in cunvigne*** sporazumeti;
~si *refl* 1. (po)staviti se, posaditi se, namestiti se, spraviti se; *~ti te sô cjamese* postavi se v njegov položaj; *vûstu ~ti cun lui?* ali se bi rad z njemu primerjal; ***~si il cûr in pâs*** biti mirne duše, pomiriti si dušo; *cussì al capive che chê puarte e jere sierade e si meteve il cûr in pâs. (Sg)*; ***~si in code daûr di cdn*** postaviti se za nekoga v vrsto se ; ***~si in mostre*** postavljati se; *I plaseve ~si in mostre (Sg)*; ***~si in rie*** urediti se (v vrstni red) ; *i miei ricuarts a àn scomençât a ~si in rie un daûr di chel altri. (Enrico)*; ***~si mâl*** slabo iti (potekati); *lis robis si metin mâl cuanche lis robis si metin mâl, nol zove nuie e si dubite ancje des robis reâls. (BelFa)* 2. začeti, pričeti, spraviti se (k); *~si a alc* spraviti se k čemu.

meti adun [~ a'dun] *tr* 1. spraviti skupaj, (skupaj) zbrati, skupaj vreči; ***~ adun peraulis*** povezati besede, vkup spraviti besede 2. ustanoviti, osnovati; v; *chest popul al à metût adun il prin Parlament* ta narod je ustanovil prvo skupščino (parlament) 3. napraviti, narediti, skupaj spraviti; *al meteve adun, dibessôl, une barcjute* čisto sam je napravil barčico.

meti di mieç [~ di mi'etʃ] *it* vmešati se, poseči vmes, iti vmes, posredovati; *e se il marît al tente di metisi di mieç* in če bi mož hotel se vmešati.

meti dongje [~ 'd nǵe] *tr* skupaj spraviti, sestaviti, združiti, povezati; napraviti, narediti; *~ regulis cussì al è une vore laboriôs (SiF 02/1)*; *R. i des fastidi che lui si metès dongje in cualchi maniere al so om. (Sg)*; *par ~ un frut al vuelin nûf mês* da bi se napravil otrok, se potrebuje devet mesecev; ***~ un dizionâr*** sestaviti slovar; ***~ informazions*** zbrati informacije; ***~ un gustâ*** pripraviti kosilo;
~ it zrediti se, debeliti (se), (živina) narediti se; *un bambin plui che al mangje e mancul al met dongje* otrok več bo jedel, manj se bo zredil.

meti fûr [~ 'fu:r] *tr* izložiti, izpostaviti, (zastavo) izobesiti, (govorice, denat) v obtok, promet spraviti; (hrano) ponuditi; ***~ di bevi*** ponuditi pijačo; *il guvier al à metût fûr un gnûf tip di monete* vlada je v obtok spravila novo vrsto denarja; ***~ un desideri*** izraziti željo.

meti jù [~ 'ju] *tr* 1. dati dol, spraviti dol, sleči, odložiti; ***~ l'asfalt*** polagati asfalt, asfaltirati; *che si tratave de imprese che e meteve-jù l'asfalt su la strade di Cjassà. (Sg)* 2. FIG (iz)oblikovati, opisati, narisati.

meti sot [~ 'sot] *tr* 1. vpreči (v delo), zaposliti; *la metin sot pardut* povsod so jo vpregli v delo 2. napreči, vpreči; *~ il cjaval* napreči konja 3. po-, za- kopati, zagrebsti.

meti sù [~ 'su] *tr* 1. (obleko) obleči, dati nase, dati gor, oprtati; *met sù la vieste* daj obleči obleko 2. dati gor, nastaviti (npr. ključavnico) 3. dati na ogenj, kuhati; ***~ il cafè*** pristaviti kavo; *impiâ il fûc e ~ il cafè, une pignate grande di cafè di vuardi (MazzonIol)*;
~ la aghe pe polente dati vodo kuhati za polento 4. (osebo) nahujskati, spodbadati; *lu vês metût sù cuintri di me* nahujskal si ga proti meni 5. (trgovino, gostilno, razstavo ipd.) odpreti (na novo); (tečaj, organizacijo ipd.) osnovati; postaviti na noge; (delo, besedilo) sestaviti; *Cors di culture rezonâl metûts sù de »Filologjiche«* tečaj o pokrajinski kulturi, osnovan s strani »Filologjiche« ; *il ~ e la sielte dai tescj di un corpus (SiF 02/1)*; *al è stât*

metût sù daûr dal art. 38 dal Statût il Centri Interdipartimentâl pe Ricercje (CIRF); *La mostre fotografiche, metude sù in colaborazion cun Alpe Adria Cinema (CoUd)*
6. nadeti si navado, prevzeti navado 7. ***~ une tasse*** uvesti davek 8. staviti, igrati; ***~ musiche*** glasbo igrati; *cuant che o trasmet o ai la sensazion che a nissun i frei nie de biele musiche che o met sù. (Ta)* 9. povišati ponudbo (na dražbi).

meti vie [~ 'vie] *tr* 1. dati nastran, po-spraviti; *a meteve vie intun armâr i ûfs* pospravil je grozdje v omaro 2. *metile vie* vdati se, predati se, popustiti, opustiti; *par cheste volte tu puedis metile vie* tokrat se lahko predaš.

meticulôs [metiku'lo:s], **-ose** *adj* plah; natančen; *I spiegave lis robis une par une, meticolose. (Sg).*

meticolositât [metikolozi'ta:t] *f* plahost *f*; natančnost *f*; *e intensifiche cualchi carateristiche de personalitât come l'interès pe filosofie e pe religjon, la ~, la ipergrafie e (SiF 03/3, 31-49).*

meticulosetât [metikuloze'ta:t] *f* → ***meticolositât***.

metide ['mɛtide] *f* cene živil, tržne cene, veljavne cene.

Metilde ['] *os.i f* Matilda *f*.

metilic [me'tilik], **-iche** *adj* metilen.

metipâs [meti'pa:s] *m* mirovni posrednik.

metipen [meti'pɛn] *adv*: 1. ***~ che*** stavil bi, da, verjetno; *Isal câs, ~, che a Porpêt e sedi passade dôs voltis sul Cuar, par schivâ une curve cetant grande dal flum? (bassafriulana)*; ***~ che o vês fam*** verjetno ste lačni 2. kdo ve, verjetno, morda 3. na primer, kot; *Cheste fondazion nus permet la introduzion di cualchi idee cun valence cetant plui largje, ~ la idee di amplitudin (SiF 03/3, 9-18).*

metisegnacui [metise'ñakui] *adv* taggers; *Tant a dî, i metisegnacui (taggers) pal inglês a doprin un segnacolari di disinis di segnacui (SiF 02/1).*

metodi ['mɛtodi] *m* metoda *f*, učben načrt *m*; ***~ sientific*** znanstvena metoda; *che a doprin il ~ sperimentâl o plui in gjenerâl il ~ sientific (SiF);* → ***implant***.

Metodi ['mɛtodi] *os.i m* Metod *m*; ***Ciril e ~*** Ciril in Metod; *di Aquilee a son partîts ancje Ciril e ~ pe vanzelizazion dai popui slâfs. (Pa 02/12).*

metodic [me'tɔdik], **-iche** *adj* metodičen, načrten.

metodiche [me'tɔdike] *f* metodika *f*.

metodist [meto'dist] *m* metodist *m*;

metodologjic [metodo'lɔǵik], **-iche** *adj* metodološki.

metodologjie [metodolo'ǵie] *f* metodologija *f*; *Materiâi, ~ e risultâts (SiF 03/4, 47-59)*; *La ~ plui buine par rivâ a vê lis finalitâts e i obietîfs sorescrits e varâ di davuelzisi cun lis unitâts didatichis puartadis indevant dal professôr in clas (didatic)*; ***~ formâl*** formalna metodologija; *Nassût a Gjenue tal 1958 e professôr ordenari di Metodologjiis formâls di informatiche dal 1990 (O)*; ***~ di lavôr*** metodologija dela; *Un lengaç gnûf codificât in metodologjiis di lavôr gnovis (Pa 06/1).*

metonimie [metoni'mie??] *f* preimenovanje *n*, metonimija *f*; *E je une ~ o ancje sinedoche, figure retoriche che e sta, in chest câs (Lenghe 2000).*

metraç [me'tratʃ] *m* 1. izmera v metrih 2. FILM metraža *f*; ***lunc ~*** dolgometražni film; *Lidrîs cuadrade di 3il prin lunc ~ horror par furlan al torne ta chel Cine Ferroviarilà (Pa).*

metri ['mɛtri] *m* 1. meter *m*; ***metris sul nivel dal mâr*** metrov nadmorske višine; *Se intal 2000 la nêf naturâl e jere garantide partint di 1.200 metris sul nivel dal mâr (Pa 03/11)*; ***~ cuadrât*** kvadratni meter; *la superficie dal lot vendût no misure mancul di 10.000 metris cuadrâts (PauluzzoN)* 2. LIT metrum *m*, mera *f*.

-metri ['metri] *druge del zloženke* -meter; npr. ***diametri*** diameter.

metric ['mɛtrik], **-iche** *adj* metričen, merski; *E ancjemò la introduzion dal sisteme ~ decimâl (CoCamp).*

metriche ['mɛtrike] *f* meroslovje *n*, metrika *f*; *La secuence e je une poesie latine, cun tant di ~ e ancje in rime (Pa).*

metro ['mɛtro] *m* → ***metri***.

metrò [me'tro] *m* ?? *Il metrò, il zigo de sirene dal cantîr,.. (PauluzzoN).*

metronim [me'trɔnim] *m* metronom *m*; *e cree une biele atmosfere mentri Monica e bat il timp come un autentic ~. (Ta)*

metropoli [me'trɔpoli] *m* → ***metropul***.

metropolie ['mɛto??i] *m* REL metropolija *f*; *E jere mari di glesiis o, come che si dîs tal lengaç glesiastic, ~. (Storie).*

metropolitan [metropoli'tan] *adj* metropolitanski; *La aree metropolitane di Triest no vignarès penalizade (La 04/12).*

metropolitane ['mɛtodi] *m* REL stolna cerkev; *Daspò al è stât cjaluni de ~ (gemonahomepage).*

metropul [me'trɔpul] *f* metropola *f*, glavno mesto *n*.

metude [me'tude] *f* stavljenje *n*; *In serade la decision di rinviâ ai 17 di Fevrâr la ~ dai sigjii ae aziende.. (O)*; *Dongje de sospension, i aministradôrs a domandin di considerâ ipotesis alternativis pe ~ in sigurece dal flum (O).*

meufe ['mɛufe] *f* → ***meuse***.

meule ['mɛule] *f* → ***medole***.

Mèus ['mɛus] *f* *?? - Ah no? Ti ào dit jo di lâ fin su la rive dai Mèus? (Tolazzi)*

meuse ['mɛuze] *f* (*redko*) govno *n*, blato *n*; sranje *n*; → ***mierde***.

mezan [me'džan] *adj* 1. srednji, srednje velik; ***ete mezane*** srednji vek; *e un grum domandadis de bande des cortiis de ete mezane (Pa)*; *ator de construzion de sô grande glesie si jere creade une societât de Ete mezane (Pa)*; ***~ di stature*** srednje postave; ***Orient Mezan*** *(Pa 03/4)* Srednji vzhod; ***scuele mezane*** srednja šola; nižja srednja šola; *Te scuele mezane dal stes Comun il cors al ven fat a ducj e intun mût coret. (Leng)* 2. povprečen, srednji; ***valôr ~*** srednja vrednost ; *che si provi a calcolâ il valôr ~ des osservabilis fisichis daonzudis cu la polarizazion dal foton. (SiF 03/3)*;
~ *m* 1. MAR vrsta jadra 2. v *pl*: pleva, olupki (zrna).

mezanin [medža'nin] *m* ARHIT polnadstropje *n*; *Logât a plan tiere e al ~ dal cjistiel (consorziocastelli).*

mezanmetraç [medžanme'tratʃ] *m* FILM srednjemetražni film.

mezâr [me'dža:r] *m* JUR spolovinar *m*.

mezarie [medža'rie] *f* 1. sredina *f*, sredinska točka *f*, središčnica *f* 2. središčna črta 3. povprečna mera 4. JUR spolovinarstvo *n*; → ***metadie***.
Ae fin de stagjonadure (..) lis placisbandis a son stadis di gnûf cjamadis, te ~, cu la binte (SiF 03/3, 97).

mezât [me'dža:t] *m* 1. delovna soba *f*; pisarna *f*; *Zovin di ~, so morôs. (Cadorini/furlan)*; *mezât il stanzin, lis cjamaris, il mezât. (La 07/03)* 2. (lokalno) sprejemna soba, salon *m*.

mezin [me'džin] *m* četrt steklenice, polič *m*, bokal *m*.

mezine [me'džine] (t. **mizine**) *f* polovica ali četrt stare mere za žito (mernik).

mezorane [medzo'rane] *f* BOT majaron *m* (*Origanum majorana*); → ***maiaron***.
mezût [me'džu:t] *m* 1. HIST (stara mera) polič *m*, bokal *m* 2. → ***draç***.
MF [' ??] *kratica* (=*Moviment Friûl*).
mi [mi] *pro pers dat* 1. mi, me; *lui ~ dà* on mi da; *scoltimi!* poslušaj me!
2. (poud.) *a ~* meni; *a ~ ~ plâs* meni je všeč; *A ~ ~ plâs e ~ plâs ancjemò di plui cuant che o ven a savê che (Pa 05/04)*.
mi [mi] *pro refl E1* se; *~ spieghi miei cuntun esempli. (BelAlci)*; *~ spieghi miôr cul paragon de lenghe (BelAlci)*.
mian [mi'an] *m* velik lončen vrč.
Mian [mi'an] *os.i m* → ***Damian***.
miâr [mi'a:r] *m* (okrog) tisoč; *E. i semeave un om che al saveve il so fat, ma e se dopo i parave in malore miârs di francs di matereâl? (Sg)*; ***a miârs*** na tisoče; ***~ di camions*** na tisoče tovornjakov.
miarde [mi'arde] *f* → ***mierde***.
miau [mi'au] *onomat* → ***gnau***.
miceli ['mɛt??] *m* BIOL, MED miceli *m*; *Disot de scuarce si viôt une masse di ~ colôr creme. (SiF 03/4, 9)*.
miche ['mike] *f* ne, sploh ne (podkrepi nikalnico); ***une ~*** malenkost *f*; *cuntune ~ si po corompi l'inzegnîr* z eno malenkostjo/ z enim drobižom se da podkupiti inženirja.
Michee [mi'kɛe] *os.i m* ?? *E tai riferiments al ven citât il profete ~: "Jevait sù! Vie indenant! (BelR)*
Michêl al Tiliment [mi'ke:l al tili'mɛnt] *m* → ***San Micjêl al Tiliment***.
michelaç [mike'latʃ] *m* postopač *m*, potepuh *m*; *Paltron che tu sês, precîs di ~; nome mangjâ (cjargne/poesie)*; ***fâ il mistîr dal ~*** samo jesti, piti in potepati se, živeti kot postopač, potepuh.
micidiâl [mitʃidi'a:l] *adj* smrten, poguben; *Epûr, chest Friûl cussì fuart e furtunât, che al à savût sfidâ calamitâts micidiâls (Pa 05/07)*.
micje ['miqe] *f* zažigalna vrvca *f*.
Micjêl [mi'qe:l] *os.i m* Mihael; *San ~ al dîs il vêr*; ***arcagnui ~ e Gabriêl*** *ma al si ricognòs Jesù cul Vanzeli compagnât dai arcagnui Micjêl e Gabriêl.(Pa)*
Micjelagnûl [miqela'ñu:l] *os.i m* Michelangelo; *i cordui di ~ e Bernin*.
mico ['miko] *adv* → ***miche, mighe***.
micologjic [miko'lɔǵik], **-iche** *adj* MED mikološki; *La procedure micologjiche classiche par identificâ i responsabii de contaminazion e je lungje come timp (SiF 02/1, 31-45)*.
Micotis [mi'kɔtis] *kr.i f* (Lusevare) Micottis.
micotossicologjic [mikotosiki'lɔǵik], **-iche** *adj* mikotoksikološki; *La serie B e cjape dentri i metabolitis plui atîfs e massime la fumonisine FB1 di grande impuartance micotossicologjiche. (SiF 02/1, 31-45)*.
micotossine [mikoto'mɛtodi] *m* KEM mikotoksin; *a causin problemis di salût, a son cognossûts come micotossinis. (SiF 02/1, 31-45)*.
microbi [mi'krɔbi] *m* BIOL mikrob *m*; *Lu à stabilît la Comission europeane che e je daûr a combati la difusion di bateris e di microbis (Pa)*.
microbic [mi'krɔbik], **-iche** *adj* BIOL mikrobski; *je fate midiant di un procès di amonificazion mediât de ativitât microbiche eterotrofiche similâr. (SiF 03/4, 73-84)*.
microbiolic [mikrobi'ɔlik] *m* BIOL mikrobiolog *m*.
microbiologjic [mikrobio'lɔǵik], **-iche** *f* BIOL mikrobiološki; *Il probleme plui impuartant al samee chel leât al pericul di contaminazion microbiologjiche (SiF 02/1, 11)*.
microbiologjie [mikrobiolo'ǵie] *f* BIOL mikrobiologija *f*.
microcefal [mikro'tʃɛfal] *adj* MED mikrocefalen; *~ m* 1. MED mikrokefalik *m* 2. FIG tepec *m*, bedak *m*.
microclimatic [mikrokli'matik], **-iche** *adj* mikroklimatski; *e di cheste varietât paisazistiche e microclimatiche si tradusarà simpri di plui intun inviestiment a lunc tiermit. (Pa 02/10-11)*.
microclime [mikro'klime] *f* mikropodnebje *n*, mikroklima *f*; *E je une zone une vore buine par diviers aspiets: pal ~ clip leât al jessi avonde dongje dal mâr (consorziocastelli)*.
microcomunitât [mikrokomuni'ta:t] *f* mikrodružba *f*, mikroobčina *f*; *Un progjet che al cjali al teritori furlan, fat di campagne, di culine e di monts, di microcomunitâts (Pa 03/4)*.
microcosmi [mikro'kɔzmi] *m* mikrokozmos *m*, svet v malem; *Chê altre fulugne di microcosmis politics, Provincie o no, o ch'a saran in stât di rinunciâ al lôr scus, (Pa 04/03)*.
microcosmic [mikro'kɔzmik], **-iche** *adj* mikrokozmičen.
microcoulometri ['mɛtodi] *m* ?? *cussì che a la fin i gas che a restin a van intune cele eletrolitiche dulà che lis cjariis alogjenichis a vegnin mudadis in curint eletriche (I) cul jutori di un ~. (SiF 02/1, 11)*.
microcoulometric ['mɛtodi] *m* ?? *La misure dal POX e je stade fate cun tun particolâr analizadôr olandês Euroglas ECS1000 cun titolazion microcoulometriche, lant daûr des metodichis standart ISO 9562. (SiF 02/1, 11)*.
microdram [mikro'dram] *m* TEAT mikrodrama *f*; *e la rapresentazion di 18 microdrams di diviers autôrs dai paîs de Europe centrâl (O)*.
microfon [mi'krɔfon] *m* mikrofon *m*; ***~ in man*** *Zuanpauli Pozzo che ~ in man.. al à ringraziât la Furlanie (La 05/7)*.
microfonist [mikrofo'nist] *m* mikrofonist *m* (govorec); *~ adj* ?mikrofonističen.
microinterference [mikrointerfe'rentʃe] *f* mikrointerferenca *f*; *A ogni mût in chescj câs al sarès miôr fevelâ di microinterferencis (SiF 02/2, 77-93)*.
microprogjet [mikropro'ǵɛt] *m* POL mikroprojekt *m*; *Par tancj agns o vin lavorât cun microprogjets in Burundi e in Brasîl. (Pa 05/06)*.
microscop [mikro'skop] *m* → ***microscopi***.
microscopi [mikro'skopi] *m* OPT drobnogled *m*, mikroskop *m*; ***~ eletronic*** elektronski mikroskop; *Fotografiis fatis cul ~ eletronic a mostrin come che il dsRNA nol sedi incapsidât (SiF 03/4, 9)*.
microscopic [mikro'skɔpic], **-iche** *adj* mikroskopičen, mikroskopski; *La discuvierte da lis aflatossinis e à provât che ancje i foncs microscopics a jerin bogns di produsi tossinis inte mangjative (SiF 02/1, 31-45)*; ***anatomie microscopiche*** mikroskopska anatomija; *par cheste scuvierte a son deventâts i fondadôrs de anatomie microscopiche. (SiF 02/1, 155-165)*.
microstorie [mikro'storie] *m* mikrozgodovina *f*; *Idiostorie e ~ (Pa 03/10)*.
microurbanistiche [mikrourba'nistike] *f* mikrourbanistika *f*; *In cheste riscrizion e reinvenzion de*

Regjon, e va tignude presint come carateristiche peculiâr la ~ (Pa 03/8).

micul ['mikul] *adj* slaboten, nežen, krhek, droben, gracilen, majhen; *pai prins ancje a àn da jessi stâts fituâi o fameis aì di Micul a Muina e po in cjase dai Rovis di Negrons. (Piç).*

midâl [mi'da:l] *m* prag *m*; *e apene metût il pît sul ~* in komaj (je) stopil na prag.

midiant (di) [medi'ant] *prep* z, s pomočjo z; skozi, preko, po; ***~ fusilazion*** *Tal 1 849 al ven arestât e condanât a muart mediant fusilazion (Urban)*; ***~ Lui*** po njegovi zaslugi.

midiant che [midi'ant ke] *co* 1. kakor, da, kot, da; *~ lis tripis no i semeavin avonde sauridis* kakor da so se mu zdeli vampi premalo zacinjeni 2. glede na to,da; s tem, da; *~ e mancje la alfabetizazion, nol esist nancje un marcjât che al permet la esistence di imprescj di informazion par furlan. (Pa 11/99)*; *~ al jere gno barban* glede na to, da je bil moj stric.

midiesim [midi'ezim] *adj* sam, isti; *lis pagjinis dal ~ Pasolini* strani iz samega Pasolinija; *Cul ~ spirt pape Wojtyla al tire adun – come tal 1986 cuntri la menace di un montafin atomic (Pa 03/6)*; *Al vè po il ~ impegn di docent tal liceu classic "Stellini" e al "Bertoni".(RB)*; ***tal ~ timp*** v tem (istem) času; *tal ~ timp, un pape dûr, che no si lasse pleâ di nissun miserie umane o debolece (Pa 03/11).*

midisine [midi'zine] *f* → ***medisine***.

Midiuce [midi'utʃe] *kr.i f* (Sant Zuan Di Manzan) Medeuzza.

Midun [mi'dun] *kr.i m* Meduno (PN); *Il teritori dal Comun di ~ al è juste dulà che la Midune e rive (Leng).*

Midun [mi'dun] → ***Basandiele Di Midun***.

Midune [mi'dune] *kr.i f* Meduna Di Livenza (Tv)

Midune [mi'dune] *r.i f* Meduna; *Pordenon - Daspò zornadis di ploie seguitive a sêlis, a Pordenon i flums ~ e Noncel a son jessûts dai lôr arzars (La 03/01).*

Midune [mi'dune] → ***Borc Midune***.

mie ['mie] *f* 1. (tisoč korakov) milja *f* 2. HIST stadij *m*; *lant intun borc che i disevin Emaus, distant un siet miis di Gjerusalem, (Bibl-Lc)* ki se imenuje Emavs in je šestdeset stadijev oddaljena od Jeruzalema.

Mie ['mie] *os.i f* Mija *f* ;→ od ***Marie***.

mieç ['mietʃ], **mieze** ['miedže] *adj* 1. pol, na pol, polovičen; srednji; ***striis e ~ striis*** čarovnice in na pol čarovnice; ***a ~ Fevrâr*** sred Februarja; ***mieze ore*** pol ure; ***fâ a miezis*** prepoloviti, deliti na pol; ***mieze pension*** polpenzion; *ma o vin la mieze pension (Furlanist)* 2. ***~ il*** polovica nečesa; *mieçs i furlans* polovica Furlanov;

~ m 1. polovica *f*; ***a ~*** na pol, polovico; ***un an e ~*** leto in pol, poldrugo leto; *e je stade convocade une riunion aes 10 e mieze a Tumieç* ob pol enajstih; ***par ~*** : *Daûr de pariteticitât introdusude tal che, par mieze setemane lis lezions a son par talian e par chê altre mieze par todesc.(Pa)* ..da so polovico tedna na italijanskem.. 2. sredina *f*, središče *n*; ***a ~ di*** med, v sred, v sredini; ***in ~ di*** sred, v sred, na sredi, v sredini; *in ~ dai cjamps* v sred polja; ***tal ~*** v sredo; *Jeve sù e ven chi tal ~ (Bibl-Lc)* Vstani in stopi v sredo!; ***tal ~ de citât*** v središču mesta 3. sredstvo *n*, pripomoček *m*; ***doprâ ducj i mieçs*** uporabiti vsa sredstva; *Ancje jo o vevi pensât che al fos gno dovê di doprâ ducj i mieçs par fâi cuintri al non di Gjesù di Nazaret. (Bibl-Az)*; ***~ di comunicazion di masse*** sredstvo masovne komunikacije; *L'imperatîf dal consum al impastane simpri plui la vite di ogni dì de int, e al imbombe la grande part dai mieçs di comunicazion di masse. (Pa 02).*

Mieç [mi'ɛtʃ] *m* → ***Vile Di Mieç***.

miedi [mi'edi] *m* zdravnik *m*; *~, curiti prin te (Bibl-Lc)*; ***fâ il ~*** delati kot zdravnik, biti zdravnik; *Par so fradi (Achille Flaubert), che al faseve il ~ (SiF 03/3, 31-49)*; ***~ condot, di Cumon, di vile*** okrajni zdravnik; ***~-grant*** (zdravnik) primarij *m*; ***~ frecuentadôr*** *Tal 1906 come ~ frecuentadôr si presente dal Alzheimer a München. (SiF 02/1, 155-165)*; ***Miedis cence confins*** zdravniki brez meja; *Udin, Loris De Filippi, tornât di une mission in Indonesie, in dite dai "Miedis cence confins" (Pa 05/04).*

miei [mi'ei] *adv* bolje; PROV *~ vivi tal bosc che cu la femine stiçose* bolje je živeti v gozdu kot..; ***di ~*** bolje, na boljši način: ***no podeve lâ di ~*** ni moglo iti bolje; ***~ cun ~*** še bolje tako; ***mai ~!*** kaj ne praviš! pa to ni res! še to (si) je manjkalo; ***ancjemò ~*** ta (pa) je dobra! ***pa (lu) ~*** kar se da dobro;

~ m/ f boljši del.

?? ***a la ~ cu sei*** *a puedin simpri tirâ dentri cualunche tiermin adatant, a la miei cu sei, (La 07/03)*

miele [mi'ele] *f* → ***mele***.

Mieli [mi'ɛli] *kr.i f* (Comelians) IT Mieli; *Il fûc al cuiste nons diferents di lûc a lûc (Fogaron, Fughere, Foghera, Fugarizze, Pan-e-vin, Medili, Boreòn, ~, Seimo) (La 03/01).*

Miêli [mi'ɛli] → ***Mieli***.

miercui [mi'ɛrkui] *m* → ***miercus***.

miercus [mi'ɛrkus] (manj obič. **miercui**) *m* sreda *f* (dan v tednu); ***il ~*** ob sredah; *Vierte ancje il ~ dopomisdì* odprto tudi ob sredah popoldne.

mierde [mi'ɛrde] *f* blato *n*, govno *n*, iztrebek *m*; sranje *n*; ***di ~*** usran, posran; *Sai benon che ti àn mandat achì i tiei "compagnuts" ros di ~ (FVG)*; ***une ~!*** sranje!; *Al somee propit une ~! (Ta)*; → ***meuse, farde***.

mierde-cuche [~ 'kuke] *f* guma, ki kaplja iz nekaterih sadnih dreves kot češnja, hruška).

mierli [mi'ɛrli] *m* 1. (črni) kos *m* (*Turdus merula*); *l'ibis, il pilican, 18 il ~ e il çus, il cucuc, il falcuç blanc (Bibl-Levitic)*; *~ de golaine, ~ blanc* komatar *m* (ptič) (*Turdus torquatus*) 2. FIG (t. *merlot*) prekanjenec *m*; butec *m*; tepec *m*; ***cirî il ~, cirî il merlot*** iskati ženina.

miert [mi'ɛrde] *m* → ***mert***.

miertâ [mier'ta:] *tr* → ***mertâ***.

miesteâ [mieste'a:] *tr* → ***dumiesteâ***.

miesti [mi'esti] *adj* → ***dumiesti***;

~ m (*kolekt.*) meso domače živine, živali.

mietitrebie [mi'esti] *adj ?? Mai viodude une ~ domandâ perdon a cualchidun... (Pa 04/02)*

mieze [mi'esti] *adj* → ***mieç*** ;

~ f ***a la ~*** ob pol enih; *La manifestazion si siere a la ~ (12.30). (CoUd).*

miezegnot [miedže'ñɔt/-not] *f* 1. polnoč *f*; *E po ducj tor ator dal fûc in spiete de ~ (don)*; ***~ e je passade*** minila je polnoč; *des 20.00 fin ~* od 20.00 do polnoči ; *de ore 0 a ~* od polnoči do polnoči ; ***in pont di ~*** točno ob polnoči.; ***viers ~*** proti polnoči

2. → ***Jôf di Miezegnot***.

miezelane [miedže'lane] *f* TEKSTIL mezlan *m*.

miezelune [miedže'lune] *f* 1. polmesec *m*; 2. GEO polmesec *m*; ***~ fertil*** plodni polmesec; *cuant che te zone clamade ~ fertil (castelsanmauro).*

Miezemont [miedže'mɔnt] *kr.i f* (Pulcinic) Mezzamonte.

Miezemont [miedže'mɔnt] *kr.i f* (Prepot) Mezzomonte.

miezenole [miedže'nole] *f* (t. *šalj*.) polcilinder *m*.
miezeombre [miedže'ombre] *f* 1. polsenca *f* 2. somrak *m*, polmrak *m*; *Il belanç storic di chest periodi, come simpri, al è in ~ (Pa).*
miezore [mie'džore] *f* pol ure; *juste a ~ di Udin ma a 1 ore di Fors di Sore (cjargne)* ...pol ure (z avtom) od Vidma; ***a ~*** ob pol enih; ***~ plui tart*** pol ure kasneje; po pol ure.
miezorute [miedžo'rute] *f* pol urice; *Se ti vâ ben o podin cjatâsi une ~ a tabaiâ. (BrLi)* lahko se dobimo za pol urice.
miezut [mie'džut] *f* ?? *No si inpie il lanpion par metilu sot dal miezut ma sul cjandelîr par che al fâsi ... (Bibl-Mt).*
mighe ['mige] *adv* ne, sploh ne (podkrepi nikalnico); *Nol si trate ~ di cuissà ce delit! (Pa)* Ne gre za kdove kakšen zločin!;
→ ***migo***.
Migjee [mi'ǵɛe] *kr.i f* Medeja *f* (IT Medea) (GO).
migjeot [miǵe'ɔt] *adj* iz Medeje, ki se nanaša na Medejo;
~ m prebivalec Medee.
mignâ [mi'ña:] *it impers.* → ***bisugnâ***.
mignagnule [mi'ñañule] *f* → ***mignognule***.
mignassis [mi'ñasis] *fpl* 1. laskave besede *fpl*, ljubkovanja *npl* 2. prisiljeno vedenje *n* 3. pretirana vljudnost *f*, dvorljivosti *mpl*, pokloni *mpl*, komplimenti *mpl*; *Ma jo intant mi jeri stufât des sôs mignassis e une dì o ai dite vonde.(BrLi)*; *Jo mi met a pâr des sôs mignassis di borghês sioron. (BrLi).*
mignestrâ [miñes'tra:] *tr* 1. naliti (juho ipd.) 2. postreči (kavo ipd.); ***~ il cafè*** postreči s kavo 3. FIG (raz)širiti (npr. laži), postreči, oskrbeti z nečim; predstaviti (dejstvo), prepovedati; dati (batine).
mignestre [mi'ñestre] *f* 1. KUL juha *f*, mineštra *f*; ***~ di brût*** mesna juha; ***~ di formenton*** turščna juha; ***~ di vuardi*** ječmenova juha; ***~ di fasûi*** fižolova juha; *Di misdì, e jere simpri la solite ~ di fasûi e vuardi (sangiorgioinsieme)*; ***~ di rîs*** rižova juha; ***~ di patatis*** krompirjeva juha; ***~ di pastis*** juha s testeninami 2. FIG zadeva *f*, stvar *f*, zgodba *f*; ***simpri chê ~*** vedno ista zgodba; ***cussì e je la ~*** tako stojijo stvari; ***cheste e je une altre ~*** to je pa druga stvar, zgodba.
mignestrin [miñes'trin] (t. **mignestron**) *m* (velika) žlica, s katero se zajema mineštra iz jušnika.
mignestron [miñes'tron] *m* 1. KUL zelenjavna juha; *No je la grandece de pignate che e fâs bon il ~ (Pa)* 2. → ***mignestrin*** 3. FIG mešanica *f*; *Al è un "~" di grops e duncje di gjenars musicâi. (pensemaravee).*
Mignete [mi'ñete] *m ?? in tal mulin a jerin restâts sù nome doi fruts: Jacumin di tredis agns e ~ plui piçule. (Percude).*
mignognulis [mi'ñɔñulis] (t. **mignagnulis**) *fpl* ljubkovanja *npl*, laskavosti *fpl*, ljubeznivosti *fpl*; komplimenti *mpl*, (po)hvale *fpl*, prilizovanja *npl*; *cuanche tu vegnis indenant cun mil ~, al vûl dî che tu âs bisugne di bêçs* ko se na tisoč načine prilizuješ, to pomeni, da potrebuješ denar.
migo ['migo] (manj obič **mighe**) *adv* saj, vendar; celo, prav, morda, ne, sploh ne (podkrepi nikalnico); *a lavorâ ~ pa gjoldi* ne dela, vendar za zabavo; *no...~ (* t. *no...migonò): jo no soi ~ muradôr!* saj nisem vendar zidar!
migonò [migo'nɔ] *adv* → ***migo***.
migranie [mi'granie] *f* 1. MED migrena *f*, težki glavobol *m* 2. FIG preglavice *fpl*, težave *pl*, pomanjkanje denarja, revščina *f*.
migrant [mi'grant] *m* emigrant *m*, izseljenec *m*; *no saraial mai che tu vevis voie di fâmi crodi la flabe dal puar ~ che al scugnive lâ vie? (Enrico)*;
~ adj izseljenski, emigracijski.
migrazion [migratsi'on] *m* migracija *f*, preseljevanje *n*; *Se cheste e je politiche pe ~, mi fâs frari (Pa).*
mil ['mil] *num* tisoč; ***doi ~l*** dva tisoč; ***il ~*** tisočletje *n*; ***sfuei di ~*** tisočak; *..i svolave vie de sachete un sfuei di ~, e ancje di plui. (Sg)*; ***un cjarte di ~*** tisočak *m*, F jurij *m*.
mîl ['mi:l] (manj obič. **mêl**) *m* med *m* (t. FIG); ***~ purgade*** neprečiščeni med; ***~ clare*** prečiščeni med; ***la lune di ~*** medeni tedni *mpl*; ***cu la cite de ~*** s sladkimi besedami, na najlepši način; ***~ salvadie*** divji med; *il so mangjâ a jerin çupets e ~ salvadie. (Bibl-Mt)*; ***vê la ~ de magne*** ??.
?? *Jê no le veve mai sintude a fevelâ cun tante mîl. (MazzonIol)*
milaç [mi'latʃ] *m* 1. neprečiščeni med 2. melasa *f*.
Milan [mi'lan] *kr.i m* 1. GEO Milan *m*; *a son stadis organizadis dai furlans pal mont, tacant di chei dai Fogolârs di ~ (Pa 02)* 2. športni klub Milan.
milanês [mila'ne:s], **-ese** *adj* milanski;
~ m Milanec *m*.
milanist [mila'nist] (*pl* ***milaniscj***) *adj* ŠP milanski (nanaša na klub Milan).
milantadôr [milanta'do:r] *m ?? Nus à dit che a'nd è tancj ator pe Indie ma che no bisugne confondiju cui milantadôrs. (Ta)*
milante [mi'lante] *num* (*šalj*.) tisoč *m*; *I esemplis a son ancjemò ~ e ognidun al podarà dispiticâsi a formâ gnovis frasis cui pronons cubiâts (Verone)*; *La liende e diseve ancje che il diaul, invelenât, al ves scalçât ~ voltis la mont cence mai rivâ a fâ sdrumâ lis cjasis. (SiF 03/3, 97)*; *Par ~ e, ~ agns.(Scf).*
milenari [mile'nari] *m* tisočletnica *f*, milenij *m*; *Difat il ~ de citât di Gurize (Pa 03/10)*; *dal Comun di Gurize pe celebrazion dal ~ (Provincia).*
milenarisim [milena'rizim] *m* REL milenarizem *m*; *Tant che categorie storiche, il ~ al nas cul protestantesim, che la sô escatologjie e riten che, daspò batût l'Anticrist (Pa 03/12).*
milenarist [milena'rist] *m* REL milenarist *m*; *La ideologjie milenariste di "Al Qaeda" e je plante fûr religjose (Pa 02/10-11).*
milenaristic [milena'ristik], **-iche** *adj* REL milenarističen; *In plui chest pape, slâf, al à incjarnât te sô persone une vision milenaristiche tipiche di chel mont (Pa 03/11).*
mileni [mi'lɛni] *m* tisočletje *n*, milenij *m*;
milesim [mi'lɛzim] *num adj* tisoči;
~ m 1. tisočinka *f* 2. tisočletje *n*.
milesimprin [milezim'prin] *num* tisoči prvi.
milesimsecont [milezimse'kont] *num* tisoči drugi.
miliâ [mili'a:] *it* → ***miriâ***.
miliampere [milianta'd??] *m* FIZ miliamper *m*.
Milian [mili'an] *os.i m* Maksimilijan *m*.
miliâr [mili'a:r] *f* → ***miliare***.
miliâr [mili'a:r] *adj* ***piere ~*** mejnik *m*, mejni kamen; *In cheste suaze, duncje, il compatât fra Friûl-V. J., Carintie e Slovenie e je une piere ~ storiche pal avignî dai nestris popui. (Pa 03/12).*

miliardari [miliar'dari] *m* milijarder *m*; *Fâ su une cjase, se no tu sês ~, ti condizione par agns e agns (BelFa).*
miliardesim [miliar'dɛzim] *adj* milijardski;
~ *m* milijardinka *f*.
miliare [mili'are] (t. **miliâr**) *f* MED prosen, prosast, miliaren.
milimetri [mi'limetri] *m* milimeter *m*.
miliart [mili'art] *num m* miliarda *f*; *Si à di zontâ che par chel che al inten la leç di tutele a restin ancjemò fers tai ministeris 18 miliarts (O).*
milimetrât [milime'tra:t], **-ade** *m* milimetrski; ***sfuei ~*** milimetrski papir; *A mi, mi fâs pensâ a un grant sfuei ~ pai perîts, malinconic, cence fantasie. (Mucci).*
milimetri [mi'limetri] *m* milimeter *m*.
milimetric [mili'metrik], **-iche** *adj* milimetrski; ***precision milimetriche*** milimetrska natančnost; *è ce che si diseve modant: precision milimetriche su chelâtri mont e aprossimazion o slabratament sun chest. (BelFa)*
milion [mili'on] *m* milijon *m*; *Efraim al è finanziât cun 237 milions..(O)*; *Cui 2 milions di euros a disposizion..(O)* z dvema milionoma evrov.
milionari [milio'na:ri] *m* milijonar *m*; *e plen di intrics al pâr di un ~..*;
~ *adj* 1. milijonarski 2. milijonski.
milionesim [milio'nɛzim] *adj* milijonski;
~ *m* milijoninka *f*.
milisecont [milise'k nt] *m* milisekunda *f*.
milisse I [mi'lise] (t. **melisse**) *f* BOT medenika *f* (*Melissa officinalis*); → ***jerbe di âf*** 2. FIG ženska rahlega zdravja.
milisse II [mi'lise] (t. **melisse**) *f* stilet *m*, bodalce *n*, nožek *m*.
milit ['milit] *m* vojak *m*; ***~ discognossût*** neznani vojak; *Monument al ~ discognossût di Baghdad (CoUd).*
militance [mili'tantʃe] *f* militanca *f*; *Altri element al è chel de ~ esperantiste (Pa 04/05).*
militant [mili'tant] *m* borec *m*, militant *m*; *al à fat scjas il câs judiziari di Sotiris Bletsas, un ~ pe democrazie lenghistiche in Grecie. (Pa).*
militâr [mili'ta:r] *adj* vojaški, vojen; ***aeropuart ~*** vojaško letališče; ***base ~*** vojaška baza; ***capelan ~*** *(Pa)*; ***cuarp ~*** vojaško telo; ***guvier ~*** vojaška vlada; ***ordinariât ~*** *(Pa)*; ***storie ~*** vojaška zgodovina;
~ *m* 1. vojak *m* 2. ***fâ il ~*** služiti vojaški rok, služiti pri vojakih; *Anzulìn a 19 agns al jere stât a fâ il ~ in Afriche (bassafriulana)*; ***il ~*** vojaščina *f*, vojaki *mpl*; ***tal ~*** pri vojakih.
militarisim [milita'rizim] *m* militarizem *m*.
militarist [milita'rist] *m* militarist *m*.
militarizazion [militaridzatsi'on] *f* militarizacija *f*; *In sumis l'integralisim religjôs e la ~ de politiche (Pa).*
militâ [mili'ta:] *it* vojake služiti; bojevati se, vojskovati se; *che al à direzût par tancj agn il Centri interdipartimentâl su la lenghe e la culture dal Friûl e che al à militât te liste "Par Cecotti-Moviment Friûl" (Pa 05/05).*
milizie [mili'on] *m* milica *f*; ***~ volontarie*** prostovoljna milica; *ma tal stes timp al si oriente a favôr de formazion di miliziis volontariis reclutadis sul puest e di fuarcis partesanis. (GP).*
miliziis *ai 6 di jugn dal 1420 lis miliziis di Vignesie a saressin jentradis a Udin. (La 05/12)*
miloc [mi'lɔk] *m* (*redko*) povzpetnik *m*, novopečeni gospod.
Milona [mili'on] (*carn.*) v: ***di ~*** *hišno i. (< miola) Tal 1867 al à maridât Tarêsia Gardel di Negrons e al è lât a stâ in afit inte cjase che cumò a si dîs di Milona. (Piç).*
miluç [mi'lutʃ] (*pl* [mi'luts]) *m* jabolko *n*; *Ce pensaressistu se, invezit di consegnâti un ~, mal metès in bocje e lu roseas par te?(Bel)*; ***il ~ dal cuel*** Adamovo jabolko; ***il ~ de muse*** → ***mêl***; ***tanche un ~ sclapât*** kot, da bi ga izrezal; *i samee a sô mari come un ~ sclapât* podobna je svoji mami, kot da bi jo izrezal; ***blanc e ros come un ~*** *Bianco e rosso come una mela. (Verone).*
miluç codogn [~ ko'doñ] *m* → ***codognâr, codogn***.
miluç incarnât [~ inkar'na:t] *m* → ***miluç ingranât***.
miluç ingranât [~ ingra'na:t] (manj obič. **miluç incarnât**) *m* 1. BOT granatovec *m* (*Punica granatum*) 2. sadež granatovca; *In particolâr si segnale un grup cetant biel cun piruç, ~ e doi datui (consorziocastelli).*
miluçâ [milu'tʃa:] *it* (*redko*) ??
miluçâr [milu'tʃa:r] *m* BOT jablana *f* (*Prunus malus*); *a son stâts recuperâts ae coltivazion intesive de vît e dal ~ (areagroupeditore)*; → ***melâr***.
mimetic [mi'mɛtik], **-iche** *m* posnemalen; *La competence e la preparazion di chescj operadôrs cu la tute mimetiche e à propit bisugne di sei dimostrade. (Pa 05/04).*
mimetizâ [mimeti'dza:] *tr* ?? *e la doce intun prin moment nancje no si le note: e samee mimetizade; al è un cabôt-doce dut concentrât. (Pa 05/07)* ;
~**si** *refl* *e si svee a ogni competizion eletorâl al luç che al cîr di mimetizâsi e al è pront a rivâ par mandâ su pai stecs cualsisedi ipotesi autonomistiche*
mimic ['mimik], **-iche** *adj* mimičen.
mimiche ['mimike] *f* mimika *f*; *che e à madurît la sô esperience professionâl traviers la ~, la Comedie (CoUd).*
Mimnermi ['mimike] *f* ?? *Si trate de traduzion di framents dai poetis lirics grêcs Archiloc, Tirteu, Mimnermi.(CoUd)*
mimose [mi'moze] *f* mimoza *f*.
Min. [ˈ] *m* → ***Ord. Min.***
minâ I [mi'na:] *tr* minirati, podkopati.
minâ II [mi'na:] *it* INF hoditi.
minadôr [mina'do:r] *m* miner *m*; *E chel sunsûr saraial il strît dai cjars, il batiment dai çocui, o il mai dai pichepieris, il picon dai minadôrs (Mucci)*; → ***minêr***.
Mincigòs [mintʃin'gɔs] *kr.i f* 1. (Dogne) Mincigos 2. → ***Jôf di ~***.
mincjon [min'qon] *m* tepec *m*, budala *f*; *Sichè tant vâl che o vadi, puar ~. (Lenghe 2000)*; ***mincjons*** tristo vragov.
mincjonâ [minqo'na:] *tr* za norca imeti, za nos vleči.
mincjonade [minqo'nade] *f* posmehovanje *n*; šala *f*; *Mi rint cont che dome la forme esteriôr cence il contignût e je une grande ~ e imbroi (Bel).*
mincjonadôr [minqona'do:r] *m* posmehovalec *m*, zasmehovalec *m*.
mincjonarie [minqona'rie] *f* 1. naivnost *f*; 2. bedarija *f*, oslarija *f*, kozlarija *f*.
mincul ['minkul] *m* ??
mindic [min'dik], **-iche** *adj* beden, reven; *ducj i popui, ancje chei plui fûr man e mindics, a rivin adore di fâ sintî la sô vôs. (Pa 03/8)*;
~ *m* revež *m*, berač *m*; ***di ~*** revno, na reven način.
mindusiis [min'duziis] *fpl* dišave *fpl*; *che a svoletin sui pôcs prâts o par tirà sù mindusiis salvadiis (CoUd).*

mine ['mine] *f* 1. VOJ mina *f*; 2. mina *f*; *Clamâts dîs dai siei servidôrs, ur consegnà dîs minis disint. (Bibl-Lc)* Poklical je svojih deset služabnikov, jim razdelil denar, deset min 3. mina *f* (za svinčnik).
minêr [mi'ne:r] *m* miner *m*, razstreljevalec *m*; rudar *m*.
minerâl [mine'ra:l] *m* rudninski, mineralen;
~ *m* rudnina *f*, mineral *m*.
mineralogjic [minera'lɔǵik], **-iche** *adj* mineraloški.
mineralogjie [mineralo'ǵie] *f* mineralogija *f*.
minere [mi'nɛre] *f* rudnik *m*; najdišče *n*; *Contadins e vecjos a son une ~ di informazions. (Pa 03/11)*.
Mingot [min'gɔt] *m priimek* (demin. od Mini, lat. Dominicus); *Il soranon da famea, "~", a nol à una origjina clara, ma siguramenti al ven da un soranon di un dai vecjos. (Piç)*.
mingul ['mingul] *adj* beden, nesrečen; *Un stabil ~ di piere grise, cul so broili denant. (BrLi)*.
mingul ['mingul] *m* → ***mingule***.
mingule ['mingule] *f* 1. BOT mačica *f* 2. mesnat izrastek *m* (pos. pri puranu) 3. *Un biel paisut su la valade, une glesie ~ dal cuatricent cul sô sotpuarti. (BrLi)*.
miniâ [mini'a:] (*o minii*) *tr* 1. ARS iluminirati 2. okrasiti 3. FIG natančno, skrbno opisati.
miniadôr [minia'do:r] *m* ARS miniaturist *m*, iluminator *m*.
miniadure [minia'dure] *f* ARS drobna slika *f*, miniatura *f*.
miniere [mini'ere] *f* → ***minere***.
minighele [mini'gele] (t. **meneghele**) *f* IGRE (pri kartah) mečev fant?
minim ['minim] *adj* zelo majhen, najmanjši, minimalen;
~ *m* minimum *m*.
minimalist [minima'list] *adj* minimalističen; *O cjacararès di posizions mancul minimalistis, dulà che e je ancje la posizion plui autonomiste (Pa 04/06)*;
~ *m* minimalist *m*.
minimizâ [minimi'dza:] *tr* minimizirati; *Une storie di no ~ e che e domande che i talians int cjapin cussience par inserîle ancje tal patrimoni di cognossince des gnovis gjenerazions. (CoUd)*.
Minisin [mini'zin] *m* ?? *che e àn fate biele la lôr cu lis pituris di Santi e di Politi e cu lis statuis di un nestri furlan, di ~. (Percude)*.
ministeri [minis'tɛri] *m* 1. urad *m*, služba *f* 2. ministrstvo *n*; *Si à di zontâ che par chel che al inten la leç di tutele a restin ancjemò fers tai ministeris 18 miliarts..(O)*; ***~ dai internis*** notranje ministrstvo, ministrstvo za notranje zadeve; *Daspò di chel di Gurize ancje il Comun di Udin si zovarà dal jutori finanziari dal ~ dai internis*; ***~ de Agriculture*** ministrstvo za kmetijstvo; *al è partît un program di control biologjic, prudelât dal ~ de Agricolture (SiF 03/4, 9)*; ***~ de Difese*** ministrstvo za obrambo; *par tirâ fûr bêçs a chei dal Ministeri de Difese!" (Ta)*; ***~ de Publiche Istruzion*** ministrstvo za javno izobraževanje; *al zonte che, al scomençament di ogni an scuelastic, il ~ de Publiche Istruzion, cun propris decrets, (Cisilino, treball)*; ***~ de Salût*** ministrstvo za zdravstvo; *prudelade dal ~ de Salût e des Regjons Venit, Friûl-V. J. e Lombardie. (Pa 04/05)*; ***~ de sanitât*** ministrstvo za zdravstvo; ***~ des Comunicazions*** *violazion dal contrat di servizi tra Rai e Ministeri des Comunicazions in mert ae tutele des lenghis di minorance. (Friûl in rêt)*; ***~ pai Bens*** *Il Ministeri pai Bens e pes Ativitâts culturâls (1999), che si clamave dai Bens Culturâi e Ambientâi (1974) (Pa 02/10-11)*; ***~ pal lavôr*** ministrstvo za delo; 3. (zgradba) ministrstvo *n* 4. REL nižji redovi v katoliški cerkvi; ***~ apostolic*** dušebrižništvo *n*; *Gjesù al jere sui trent'agns cuanche al scomençà il so ~ (Bibl-Lc)*; *Al è muart dal 1953, dopo 53 agns di ~. (BelAlci)*.
ministeriâl [ministeri'a:l] *adj* 1. ministrski; *la circolâr ~ che e à par ogjet il plan dai intervents (O)*; *Il plan di disvilup al domandarès un dopleament dai finanziaments ministeriâi..(O)* 2. vladni;
~ *f* ministrska okrožnica *f*.
ministrâ [mini'stra:] (t. **aministrâ**) *tr* 1. POL upravljati, voditi; administrirati; *Lis scuelis a podaran inviâ rapuarts gnûfs cul so teritori e cui ents che ju ministrin (Pa 7/2000)*; *I Comuns piçui, massime chei in mont, a scuegnin unîsi e fondisi, câs diviers nol è possibil di ~ i servizis e il teritori (Pa 7/2000)*; *~ al vûl dî servî. (Pa 03/8)* 2. preskrbeti, oskrbovati, dobaviti; (po)dati, podeliti;
~si *refl* *~i di bessôl* sam upravljati; *Il dut te suaze fondamentâl de difese de nestre identitât, de nestre autonomie, dal nestri dirit di ~si "di bessôi" (Pa 11/99)*.
ministradôr [ministra'do:r] *m* upravnik *m*, oskrbnik *m*, varuh *m*; *che e varès vût di lâ a implantâsi tes slargjadis zonis industriâls sielzudis dai ~s regjonâi. (La 03/03)*.
ministrant [mini'strant] *m* ??
ministrât [mi'nistri] *m* ?? *Ma nome pal ben dai mei ministrâts. (BrLi)*
ministratîf [ministra'ti:f], **-ive** *adj* ??
la int dal lûc e jentrarà a fâ part dal sisteme ~ roman. (Natisone/furlanis); ma cjatâ un sogjet politic e ministratîf pe mont, par dute la mont (Pa 04/04).
ministrativementri [mi'nistri] *m* ??
ministrazion [ministratsi'on] *f* uprava *f*, oskrbovanje *n*; *e di instituzionalizâ midiant la scuele, la ~, i mass media e v. i. (Pa)*; *Il tem nol è di pôc cont, viodût che la ~ Usa e je impegnade propit in chest moment tune slargjade (Pa 03/11)*; *A son ministrazions cence podê di fâ leçs (Pa 06/1)*.
ministri [mi'nistri] *m* upravnik *m*, minister *m*; poslanik *m*, odposlanec *m*; *a son lâts jù a Rome par un incuintri urgjent cul ~ Scajola (O)*; ***~ dai internis*** minister za notranje zadeve, notranji minister; *daspomisdì e je rivade di Rome la notizie che il ~ dai internis Scajola nol veve proviodût ae nomine (O)*; ***~ de istruzion*** minister za šolstvo; ***~ de justizie*** minister za pravosodje; *Si è sierât martars l'incuintri di dôs zornadis tra i ministris de justizie dai 17 paîs de Ince (O 31/3/2001)*; ***Il Consei dai Ministris*** ministrski svet; *Il Consei dai Ministris al à aprovât miercus, a plui di 15 mês de aprovazion de leç, il...(O 14/4/2001)*; ***~ de Instruzion publiche*** minister za javno izobraževanje; ***~ dai afârs forescj, ~ pai/ dai forescj*** minister za zunanje zadeve, zunanji minister; *Ancje il puartevôs dal ~ pai forescj (Pa 7/99)*; ***~ des Puestis*** minister za delo; *al ~ des Puestis, ai presidents de Rai (Pa 5/2000)*.
minôr [mi'no:r] *adj* (*komp.*) 1. manjši, mlajši; *La Societât Filologjiche Furlane e à completât i siei cuadris dirigjents nomenant i cuatri vicepresidents e chês altris incjariis minôrs. (O)*; *che putrops partîts a àn presentât propuestis di leç par difindi lis culturis e lis lenghis minôrs de nestre regjon (Pa)* ;
2. → ***Asie Minôr*** ;
~ *m* mladoletnik *m*, nedoletnik *m*; *i minôrs a àn di jessi compagnâts di un gjenitôr (CoGonars)*.
minorance [mino'rantʃe] *f* 1. (splošno) manjšina *f* 2. POL (npr. narod) manjšina *f*; *e dai finanziaments pe*

realizazion di progjets tal cjamp des lenghis di ~. (O); *no vuelin la tutele des minorancis. (Pa 02)*; ***Leç pes minorancis*** manjšinski zakon, zakon o manjšinah; ***~ lenghistiche*** jezikovna manjšina, manjšina glede jezika; *ma a àn vude la pocje inteligjence di dineâ il titul di ~ lenghistiche ai rom..(Pa)*; ***~ ospitant*** *?? massime se il podê normatîf al è in man ae ~ ospitant o, in ogni câs, politicamentri influençât di cheste (Cisilino, treball)*.

minorîl [mino'ri:l] *adj* mladoleten, nedoleten; *Dome tal continent asiatics si prossume che uns 10 milions di personis a son "clients" de prostituzion ~. (Pa 02)*.

Minorit [mino'rit] *m* REL minorit *m*; *Monument a Pietro Metastasio (Monumento a Pietro Metastasio) te glesie dai Minorits. (GE)*.

minoritari [minori'tari] *adj* manjšinski; *rilevâ il numar di chei che a fevelin la lenghe minoritarie o il numar di chei che a volaressin che ur fossin aplicâts i dispositîfs de tutele. (Pa 02)* ki govorijo manjšinski jezik; *la cunvigne a nivel italian titulade "Lis universitâts e la tutele des lenghis minoritariis". (O)*.

minoritât [minori'ta:t] *f* 1. nedoletnost *f*, mladoletnost 2. (t. POL) manjšina *f*; *La lenghe furlane, tant che lenghe di une ~ lenghistiche (Lenghe 2000)*.

minorizât [minori'dza:t], **-ade** *adj* manjšinski; *Spazi al sarà dedicât daspò ancje ae cinematografie in lenghe minorizade sottitulade par furlan. (O)*.

minorizazion [minoridzatsi'on] *f* ?? *cualitativementri si podeve fevelâ bielzà di situazion di ~. (SiF 03/3, 115)*

Minotaur [mino'taur] *m* MIT minotaver *m*; *al rivà a vinci il trement ~. (ShW)*; *no pues no pensâ cun riviel (Diu m'al perdoni!) 'e storie dal ~ (BelFa)*.

mint ['mint] *m* → ***ment***.

mintî [min'ti:] *it* lagati; *par chel che al sa masse, al è dificil no ~ (logosquotes)*; ***~ pa gole*** nesramno lagati; PROV *cului che al mint, la sô borse lu sint*.

mintri che ['mintri ke] *co* medtem ko, v tem ko; *~ al spietave l'autobus al à però vût la bisugne di* medtem ko je čakal avtobus, je imel potrebo; *~ la normative specifiche e varès di jessi svilupade* medtem ko bi morali posebno normativo razviti.

minuç [mi'nutʃ] (*pl* [mi'nuts]) *m* koščček *m*, drobec *m*.

minuçâ [minu'tʃa:] *tr* → ***sminuçâ***.

minuçaie [minu'tʃaie] *f* 1. drobiž *m*, drobnarija *f*, drobir *m* 2. najmanjši otroci.

minuçam [minu'tʃam] *m* → ***minuçaie***.

minuçarie [minu'tʃarie] *f* → ***minuçaie***.

??minuçât [minu'tʃa:t] ?? *L'arcagnul Michêl, dismolât, ur varès insegnât a cuei tiere rosse e cret blanc ~ (SiF 03/3, 97)*

minude [mi'nude] *f* osnutek *m*, koncept *m*.

minuet [minu'ɛt] *m* MUZ menuet *m*.

minusaie [minu'zae] *f* → ***minuçaie***.

minusam [minu'zam] *m* → ***minuçam***.

minusarie [minu'zarie] *f* → ***minuçarie***.

minuscul [mi'nuskul] *adj* 1. majcen, majhen; 2. mala (črka); *E je vere che a son gambiâts i timps e lis condizions, ma tant e tant ancje la politiche cu la p minuscule (La 06/5)*.

Minut [mi'nut] *priimek* *A lôr si riferive il grant rivoluzionari furlan Zuan ~ cuant che al scriveve (Ac)*.

minût [mi'nu:t], **-ude** *adj* 1. droban, tenak, majčken; *Ancje Zelinde, plete e minude, e à butât tal mont lis sôs dôs palanchis (glesie)*; ***monede minude*** drobiž *m*; ***par ~*** podrobno, natančno; ***lâ par ~*** iti v podrobnosti; ***cjalâ pa ~*** gledati na malenkosti; ***campâle a la ~*** bedno živeti;

~s *mpl* 1. (denar) drobiž *m* 2. (neobič.) žito *n*, žitarice *fpl*.

minût [mi'nu:t] *m* minuta *f*; *ogni sere, ogni ~ cu la pore di jessi cjapât sù e metût in preson (F)*.

minuzie [mi'nutsie] *f* malenkost *f*.

minuziôs [minutsi'o:s], **-ose** *adj* malenkosten, nadroben, natančen.

minzonâ [mintso'na:] *tr* → ***menzonâ***.

miò [mi'כ] *poss pro* → ***gno***; *Tal ~ jet, puore femine! (Scf)*.

miocene [mio'tʃɛne] *m* PALEO miocen *m* (geološka doba); *culinis a smamissin e si cjatìn tal Oligocene e Miocene (Pa)*.

miocenic [mio'tʃɛnik], **-iche** *adj* PALEO miocenski.

Mion [mi'כn] *kr.i f* (Davâr) Mione.

miopic [mi'כpik], **-iche** *adj* NEOLOG kratkoviden.

miopie [mio'pie] *f* kratkovidnost *f*; *il coragjo di criticâ e di informâ i vescui par no jessi coresponsabii dai lôr trafics vergognôs e de lôr ~. (Bel)*; *Une concezion, une ~, un pegritât mentâl, une stupiditât che no à rivât a modificâ intun secul e mieç (Pa 02/10-11)*.

miôr [mi'o:r] *adj* boljši; ***la ~ stagjon*** (naj)boljši letni čas;

~ adv bolje; *La cjase de furlanetât par cognossi ~ la storie (Uniud)*; ***al è ~*** bolje je; ***ce di ~?*** kaj bi še rad (boljšega) ?; ***che mai ~*** bolje se ne da; ***lâ dal ben in ~*** iti vedno bolje; ***lâ di/in ~*** iti bolje, iti na bolje; ***pal ~*** na najboljši način; *Il Program al ponte ancje a gjestî pal ~ la dibisugne di lavoradôrs imigrâts (Onde)*; ***vê ~*** imeti raje.

miorâ [mio'ra:] *tr* izboljšati, poboljšati;

~si *refl* izboljšati se.

miorament [miora'ment] *m* izboljšanje *n*; *tant a dî pal ~ de gjestion publiche tes formis tradizionâls o midiant dai gnûfs imprescj de informatiche. (Pa 04/03)*.

mirabil [mi'rabil] *adv* občudovanje vreden, čudovit; *nestri sant patriarcje Bertant di Sangenêt, peât in maniere cussì ~ a lis liendis de tiere di Vençon (glesie)*.

mirabilmentri [mirabil'mentri] *adv* čudovito.

miracul [mi'rakul] *m* → ***meracul***.

miraculistic [miraku'listik], **-iche** *adj* ?? *Mi à impressionât unevore la posizion miraculistiche dai sustignidôrs dal sì. (Pa 05/06)*.

miraculôs [miraku'lo:s] *adj* → ***meraculôs***.

mire ['mire] *f* KOZM, FARM mira *f*; *I dan di bevi vin messedât cun ~ ma lui no'nd'à bevût. (Bibl-Mc)*.

Miriam ['mirie] *os.i f* Mirjam *m*. *(sf)*

Miriche ['mirike] *f* Amerika; *Adio mari, adio pari, jo i vai via dal Friul, e i vai via ta la Mirica, l'aligria dal Friul! (Pasolini)*.

mirie ['mirie] *f* 1. opoldanski počitek *m* 2. hlad *m*, svež zrak *m*, hladna senca *f*.

mirindâ [mirin'da:] *it* malicati;

~ tr malicati nekaj.

mirinde [mirin'de] *f* malica *f*, mala južina *f*; *a fâ che i fruts no puartassin a scuele mirindis masse calorichis (CoUd)*; *Dai, mama, i vin fan, prepara di mirinda!" (Pasolini)*; *par mirinde salam cul pan fat in cjase (MazzonIol)*; ***fâ di ~*** malicati; ***secjâ lis mirindis*** iti nekm na živce.

mirindute [mirin'dute] *f* demin. od ***mirinde***; *mê madone a parecje un fregul di ~ e li o fasìn cuatri cjacaris e s'e gjoldìn ducj insiemit. (Percude)*.

misantrop [mi'zantrop] *m* ljudomrznež *m*.

misantropic [mizan'trɔpik], **-iche** *adj* ljudomrzen.
misantropie [mizantro'pie] *f* ljudomrznost *f*; *Ah, la ~ e je une carataristiche ereditarie de mê famee. (Ta)*; *Ancje jo o ai cjapât la misogjinie e la ~ di miò barbe ornitolic. (Ta).*
mischin [mis'kin] ?? *al sarà un puar basoâl, un temul provinciâl, un spirt servîl e mischin (La 07/03)*
miscliç [mis'klitʃ], **-ice** *adj* z-, na-mešan, zložen, nečist, nepristen, križan; ***lengaç ~*** mešan jezik; ***aghe misclice*** slana voda;
~ m mešanica *f*, mešanec *m*; *lis plantis a son un ~ di vegjetazion mediteranie e nordiche. (consorziocastelli).*
miscliçâ [miskli'tʃa:] *tr* z-, na-, pre-mešati; ***~ inglês e talian*** mešati angleščino in italijanščino; *ma ancje lis peraulis inte lenghe "sbaliade" ..o lis peraulis miscliçadis, ven a stâi formadis di elements di dutis dôs lis lenghis. (SiF 02/2, 77-93)*; *suns eletronics miscliçâts cun struments africans (Ta).*
miscliçament [miskli'tʃa'ment] *m* mešanica *f* (pos. pasme); *Malâts che a presentin un ~ patologjic des lenghis a fasin une misture di peraulis des dôs lenghis intune stesse frase. (SiF 02/1)*; *a presentavin un ~ patologjic des lenghis. (SiF 02/1).*
miscliçot [miskli'tʃot] *adj* ??
miscredent [miskre'dɛnt] *adj* nejeveren; *La sô ideologjie e je poiade a clâr su di un razisim visserâl, là che i nimîs a son i "crosâts" e i "ebreus", i "ipocrits e i miscredents"(Pa 02/10-11).*
misdì [mis'di] *m* (o)poldan *m*; ***a trê daspò di ~*** ob treh popoldne; ***di biel ~*** v sred dneva; ***dopo ~ → dopomisdì***.; ***sul ~, su la ore di ~*** opoldan, opoldne; *no lavin a polsâ sul ~* ; ***sunâ ~*** zvoniti poldan; *al sunave ~ e il muezin al salmodiave la sô nenie. (scritorsfurlans)*; ***tor ~*** okoli poldan.
miserabil [mize'rabil] *adj* beden, reven;
~ m bednik *m*, revež *m*.
miserabilitât [mizerabili'ta:t] *f* bednost *f*, beda *f*, revščina *f*.
miserabilmentri [mizerabil'mentri] *adv* bedno, revno.
miserere [mi'zɛre] *m* 1. REL mizerere; ***dî il ~, cjantâ il ~*** ; ***muse di ~*** 2. MED ***mâl dal ~*** mizerere, atrepsija *f*.
miserevul [mize'revul] *adj* beden, ubog.
misericordie [mizeri'k rdie] *f* usmiljenje *n*, usmiljenost *f*; odpuščanje *n*.
misericordiôs [mizerikordi'o:s], **-ose** *adj* usmiljen.
miserie [mi'zerie] *f* 1. beda *f*, revščina *f*; ***~ magne*** huda revščina; ***~ nere*** huda revščina; *ancje se ai mie timps 'e jere ~ nere (Cadorini/furlan)*; ***om di ~*** revež; ***puar come la ~*** reven ko cerkvena miš; *La sô famee e jere puare come la ~ (Sg)*; ***une ~ che a alce di pês, une ~ di sclapâ cul coni*** najhujša revščina; PROV *La ~ e je une grande scuele. (ProvBr)* 2. ***~ di*** pomanjkanje nečesa 3. malenkost *f*; ***comprâ par une ~*** kupiti za drobiž 4. BOT → ***jerbe ~***.
misfat [mis'fat] *m* zločin *m*, hudodelstvo *n*; *Il fat che chescj misfats a restin scuindûts al zove a mantignî alt il nivel des falsetâts declaradis par rindi la vuere "juste" e duncje acetade de opinion publiche. (Pa 03/11).*
Misie ['mizie] *kr.i f* Mizija *f*; *Rivâts te ~, a cjaparin la strade de Bitinie (Bibl-Az).*
Misincinis [mizin'tʃinis] *kr.i f* (Paulâr) Misincinis.
mismàs [mis'mas] *m* 1. zmešnjava *f*, mešanica *f*, nered *m*, zmeda *f*; ***in ~*** vsevprek; *cence tignî ben in cont lis sôs leçs internis: si pues rivâ a gjenerâ un ~ di elements che pôc a varan ce viodi cul so gjeni profont. (Pa)* 2. kup *m*, kupica *f*.
misogamie [mizoga'mie] *f* PSIH mizogamija *f*.
misogjin [mi'zɔǵin] *m* ženomrzec *m*, mizogin;
~ adj sovražen do žensk; *Puar barbe ~ e vedran. (Ta).*
misogjinie [mi'z??] *m* mizoginija *f*, sovraštvo do žensk; *Ancje jo o ai cjapât la ~ e la misantropie di miò barbe ornitolic. (Ta).*
misogjinisim [mizoǵi'nizim] *m* PSIH ženomrzništvo *n*, mizoginija *f*.
misologjie [mizolo'ǵie] *f* FILOZ mizologija *f*.
missâr [mi'sa:r] *m* LIT gospod *m* (se rabi danes ironično); *al vendè, al de e al trasferì al ~ Zuan di Çucule (consorziocastelli)*
missêr [mi'se:r] *m* tast *m*; *e lu menarin prin di dut li di Ane. Difat lui al jere ~ di Caife, sorestant dai predis di chel an. (Bibl-Zn)* Peljali so ga najprej k Hanu; bil je namreč tast Kajfu; → ***suesar***.
missetarie [miseta'rie] *f* posredništvo *n*; mešetarija *f*; (*bolj obič.*) → ***sensarie***.
missete [mi'sɛte] *m* 1. posrednik *m*, mešetar *m* 2. posrednik pri poroki, ljubezenski posrednik, nevestin drug *m*.
missil ['misil] *f* ?? *A àn dome un ~ par un! (Ta)*; *A jerin gambiadis ancje chês, a vevin forme di razos, missii e trapulis modernis (MazzonIol).*
missilistic [misi'listik] *f* *Intun câs dal gjenar, nissun scût ~, nissune arme nucleâr e nissun esercit nazionâl (Pa 06/3)*; *A Parchin a son logâts centenârs di laboratoris e di fabrichis chimichis, biologjichis e missilistichis (Pa 06/1)*
mission [misi'on] *f* 1. (od)poslanstvo *n*, misija *f*; *E jere convinte di jessi stade sielzude par une grandiose ~ e le puartave indenant cun autoritât, ecitazion e boreç. (SiF 03/3, 31-49)* 2. REL misijonarstvo *n*, oznanjanje krščanstva 3. REL misijon 4. VOJ naloga *f*, misija *f*.
missionari [misio'nari] *adj* REL misijonarski; *Ur al àn pandût ai sfueis regjonâi il diretôr dal Centri missionari di Gurize (Pa)*;
~ m REL misijonar *m*.
Missus ['misus] *m* REL božična devetdnevnica.
Mistât [mis'ta:t] *os.i m* ?? *Cui sêstu, ninine? Ah, tu sês ~! Ma ce biel non! (Mucci)*
mistereôs [mistere'o:s], **-ose** (t. **–riôs**) *adj* skrivnosten, tajinstven, čuden; *une reson par mistereose che fos* kakoršnikoli naj si bil že skrivnostni razlog.
mistereositât [mistereozi'ta:t] *f* skrivnostnost *f*, tajinstvenost *f*.
misteri [mis'tɛri] *m* skrivnost *f*, tajnost *f*, misterij *m*, uganka *f*.
misteric [mis'tɛrik], **-iche** *adj* misteričen, skrivnosten; *e je di jessi passade de stratosfere a la sociologjie religjose, svendint o trascurant l'aspiet ~, scramentâl, de gracie e di perdon che al è esclusîf de glesie. (Bel).*
misteriôs [misteri'o:s] *adj* → ***mistereôs***.
mistic ['mistik], **-iche** *adj* mističen, skrivnosten; *un gjenar leterari poetic e ~ che si inspirave al ideâl dal amôr (SiF 03/3)*;
~ m mistik *m*; *Il misticisim e je la esperience che al rive a provâ il ~ (Vichi).*
Mistichel ['mirie] *f* ?? *A mi mi semeave impossibil, ma ~ al jere bon di chel e altri. (BrLi)*
misticisim [misti'tʃizim] *m* misticizem *m*; *I cuadris a palesin un ~ simbolist vivarôs (CoUd).*
mistificadôr [mistifika'do:r] *m* ??

mistificazion [mistifikatsi'on] *f* prevara *f*; *se invezit si tratave di une esaltazion e di une ~ cun lidrîs di stamp psicologjc o psicanalitic? (BelFa)*; *no podìn no risintî di cheste ~ globâl (Pa 03/4)*.
mistilingui ['mir??] *adj* jezikovno mešan; *Al è un dai cuatri cjantons mistilinguis (todesc-italian-romanç) (Cisilino, treball)*.
mistîr [mis'ti:r] *m* 1. poklic *m*, obrt *f*, rokodelstvo *f*, stroka *f*, umetnost *f*, zmožnost *f*; *Al à imparât il ~ dal frescjant di so pari (gemonahomepage)*; ***a fasevin il stes ~*** delali so v istem poklicu, imeli so isti poklic; ***al vûl ~*** potrebna je strokovnost, spretnost, stroka; ***di ~*** od stroke; ***fâ par ~, fâ di ~*** delati poklicno, delati kot (po poklicu); *e cualchidun al fâs par ~ (Vichi)*; *Giordano angelo di ~ al à simpri fat il barbîr (bassafriulana)* 2. izkušenost *f*, znanje *n*, pripravljenost *f*, spretnost *f*, veščina *f*.
mistirant [misti'rant] *m* delavec *m*, obrtnik *m*, rokodelec *m*; *e ancje un vistît consacrât di aur, di purpure viole e ros vîf fat di un ~ di damascs (Bibl-FidiSirac)*.
mistrât [mis'tra:t] *m* janežev liker.
misturâ [mistu'ra:] *tr* z-, pre-mešati, vreči skupaj, združiti; odmeriti;
~**si** *refl* z-, mešati se, pomešati se.
misturance [mistu'rantʃe] *f* mešanica *f*, zmes *f*; (*bolj obič.*) → ***misture***.
misturât [mistu'ra:t], **-ade** *adj* mešan, pomešan.
misture [mis'ture] *f* 1. mešanica *f*, zmes *f*; *a misdì la mire e tal amont une ~ di 16 ingredients (Pa)*; ***in ~*** 2. promiskuiteta *f*, mešanje *n*, pomešanost *f*.
misturon [mistu'ron] *m* v: ***a ~*** mešano, pomešano, vsevprek.
misturot [mistu'rɔt] *m* kup *m*, mešanica *f*; *Il lessic al è verzelât, siôr, origjinâl, cence misturots cun talianisims. (Pa 05/06)*; *un ~ di int* kup ljudi.
misurâ [mizu'ra:] *tr* 1. meriti, (o)ceniti; ***bisugne ~si*** treba se je oceniti; ***~ sul si braçolâr*** po svoji meri ocenjevati (nekg) 2. omejiti, prihraniti;
~**si** *refl* ***~si la fiere*** izmeriti si vročino; *E sintive sgrisui di frêt ma no veve il provin par misurâsi la fiere. (MazzonIol)*.
misurabil [mizu'rabil] *adj* merljiv, ocenljiv; *bassis cuantitâts di SDS-POX ma cuantitâts misurabilis di POXFP che a metin in evidence la presince di potenziâi precursôrs di DBPs. (SiF 02/1, 11)*.
misurabilitât [mizurabili'ta:t] *f* merljivost *f*, ocenljivost *f*.
misuradôr [mizura'do:r] *m* 1. merilec *m*; 2. zemljemerec *m* 3. merilnik *m*;
~ *adj* merilski, merilen.
misuradure [mizura'dure] *f* merjenje *n*.
misurât [mizu'ra:t], **-ade** *adj* umerjen; uravnovešen, skromen, umirjen; preudaren; pretehtan; odmerjen; *Al traviersà il paîs a planc, cul so pas ~ (Sg)*.
misuratece [mizura'tetʃe] *f* umerjenost *f*.
misurazion [mizuratsi'on] *f* merjenje *n*, meritev *f*; *par tignî sot control variabilis ambientâls di complicade ~ (SiF 02/1, 209)*; *a rindin pussibil di fâ une vore di misurazions dal flus di sanc intune sengule sezion. (SiF 03/4, 97-114)*.
misure [mi'zure] *f* 1. mera *f*; merilo *n*, takt *m*; dol. mera npr. čeber; ***~ di om*** ?? *dimensions a misure di om (La 07/01)*; *Chel i rispuindè: Cent misuris di vueli. (Bibl-Lc)* Ta je rekel: Sto čebrov olja.; ***fat di ~ par*** po meri narejeno; ***di pês e di ~*** najboljše vrste 2. umerjenost *f*, zmernost *f*, red *m* 3. ukrep *m*, mera *f*; *Tes disposizions conclusivis si conferme che a restin in vore lis misuris di tutele inviadis cul Memorandum di Londra e il tratât di Osimo (SiF 02/2, 139)*.
misurin [mizu'rin] *m* merica *f* (za tekočine, zrnate snovi).
mît ['mi:t] *m* mit *m*; *A jerin i agns che i lenghiscj italians plui che ai scrits di De Saussure o dal Ascoli a cirivin di conformâsi al ~ italiote dal regjim fassist (Cisilino, treball)*; *che a vivin un amôr sclet e disferenziât di vicendis legris e maluseriosis tune clime di mît. (La Leter)*.
mitât [mi'ta:t] (t. **metât**) *m* 1. polovica *f*; ***~ dal volum*** ; → ***mieç*** 2. → ***maitât***.
mitic ['mitik], **-iche** *adj* bajen, bajesloven, mitičen; *Dut câs al ~ mont ladin l'autôr si jere za svicinât (La)*.
mitizâ [miti'dza:] *tr* mitizirati; *che i vûl tant ben al pari e 'e mari di rivâ a ~ju e a viodiju come lis personis plui bravis e buinis e inteligjentis e fuartis dal mont. (BelFa)*; *No lin jù a vaî un passât ch'al è passât o a mitizâ un timp che perfet nol jere. (Pa 04/06)*
mitizât [miti'dza:t], **-ade** *adj* mitiziran; *un cjantant rock, un rivoluzionari ~ (come il Che Guevara (La/europe)*.
mitizazion [mitidzatsi'on] *f* mitizacija *f*; *a cjataran dutis lis scusis par une enesime, patetiche, periculose celebrazion, esaltazion, ~ di un event negatîf. (Pa 05/05)*.
mitocondriâl [mitokondri'a:l] *adj* BIOL mitohondrijski; *Polimorfisim dal DNA ~. (SiF 03/4, 9)*.
mitologjic [mito'lɔġik], **-iche** *adj* bajesloven, mitološki.
mitologjie [mitolo'ġie] *f* bajeslovje *n*, mitologija *f*; ***~ popolâr*** ljudska mitologija; *Tal Tiliment a nassin cetancj personaçs de ~ popolâr (Pa 02)*; *che a àn in part zovât al metisi adun di une ~ popolâr cetant interessant. (La 06/3)*.
mitopoietic [mistu'ra:], **-iche** *adj* ??
Tant a dî che il clericât furlan al à vude chê funzion mitopoietiche (Pa).
mitra ['mitra] *f* VOJ strojnica *f*, mitraljez *m*; *pense tropis voltis che a podevin scuvierzi chê tane e tornâ li cui mitras! (PauluzzoN)*.
mitraiâ [mitrai'a:] *f* VOJ mitraljirati; streljati s strojnico.
mitraiament [mitraia'ment] *m* streljanje s strojnim orožjem, strojnico; *lu vevin copât in Sicilie, tun ~ su un treno (PauluzzoN)*.
mitraie [mit'raie] *f* VOJ strojnica *f*, mitraljez *m*.
mitre ['mitre] (t. **mitrie**) *f* REL mitra *f*, škofovska kapa *f*.
Mitre ['mitre] *os.i f* REL Mitra *f* (ant. božanstvo).
Mitri ['mitri] *os.i m* Dimitrij *m*; → ***Demetri***.
mitrie ['mitrie] *f* 1. → ***mitre*** 2. (***~ dal polam***) ANAT, ZOOL ptičja trtica *f*; → ***cudurûl***.
mitteleuropean [miteleurope'an] *adj* srednjeevropski.
Mittelfest ['mit??] *f* ime festivala v Čedadu.
Miute [mi'ute] *os.i f* ?? *La puare ~ e jere bielzà sposade, ma il so om, un ciert Zengaro (bassafriulana)*
Mixerade ['mitrie] *f* *Dal 1987 e je la prime Mixerade, une serade di musiche e teatri proponude in diviersis soluzions plui voltis ator pal Friûl.(O)*
mixer ['mikser] *m* MUZ mešalec glasbe; *A àn des scjatutis colegadis cun dai fîi eletrics e dai ~ e dai argagns eletronics che a produsin un businament. (Ta)*
mizine [mi'džine] *f* → ***mezine***.

mizionôs [mitsio'no:s], **-ose** *adj* ohol, nadut, vzvišen; ponosen.

mnemonic [mne'mɔnik], **-iche** *adj* mnemotehničen, spominski;

mnemoniche [mne'mɔnike] *f* mnemotehnika *f*, urjenje spomina *f*;

mo ['mɔ] *part* intenzivira : malo, torej, pravzaprav, že; *Ma par cui lavoraiso mo, Zelinde? (glesie)* No za koga pravzaprav delate ?; ***Anìn ~!*** Pojmo že! Dajmo gremo !; ***~ ca ~ là*** zdaj tu, potem tam, enkrat tu pa tam; *..al varès scugnût tornâ a vore mo ca mo là. (Sg)*; ***ce dal diambar, ~, jerial sucedût*** kaj za vragu se je, torej, zgodilo; ***dai ~, sù ~!*** Ajmo! Ajde Pojd!; ***ven cà ~*** daj pridi malo sem; ***sint ~*** poslušaj/ čuj malo ; ***~ ... ~*** zdaj...zdaj, enkrat...enkrat, enkrat...drugič ; ***~ cà, ~ là*** enkrat sem drugič tja; ***no ~? → nomo***

moâr [mo'a:r] *m* TEKSTIL moare *f*.

mobbing ['mobing] *f* mobbing *m*; *Une volte le clamavin tristerie, cumò e je deventade "~" chê maniere di puartâsi (Pa 03/6).*

mobil ['mɔbil] (*pl* ***mobii***) *adj* 1. premičen, gibljiv 2. FIG nestalen, spremenljiv, vrtljiv; 3. TELEKOM mobilen; ***telefonie ~*** mobilna telefonija; *i numars de telefonie ~ da chei fis e da chei di emergjence (Vichi)*; *~ m* 1. premičnina *f* 2. kos *m* pohištva; *Tal ' 38 al realizà placutis a sbalç par un ~ di cjase Cavazzini a Udin (CoUd)* 3. FIG ***un biel ~*** pravi fant.

mobiliâ [mobili'a:] *tr* → ***amobilî***.

mobilie [mo'bilie] *f* pohištvo *n*; *la ~ e jere di pieçs, cence un fregul di colôr (Sg).*

mobilifici ['mitrie] *m* ?? *Tai agns Vincj al è stât diretôr artistic dal ~ Fanton (Fantoni) di Glemone, (GE)*

mobilitâ [mobili'a:] *tr* mobilizirati, spraviti v pogon; ***~ la opinion publiche*** mobilizirati javno mnenje; *a mobilitin la opinion publiche e a rivin a inaugurâ (Pa).*

mobilitazion [mobilitatsi'on] *f* mobilizacija *f*, vpoklic *m* (v vojsko); *a rinassevin lis sperancis e a vignivin prospetadis ~ des fuarcis e azions ofensivis. (GP)*; *e larà dome a incressi il nivel di ~ dai lavoradôrs dal setôr. (O).*

mobilizâ [mobili'dza:] *tr* premakniti, mobilizirati.

mocâ [mo'ka:] *it* 1. → ***smocjâ*** 2. ***~ le/ ~ se (vie)*** popihati jo; *disperade e sfolmenade come une surîs tal tramai, ma si aial mai viodût un gjat che al jude une pantiane a ~se? (Tolazzi)*; *O capìs che cumò al è miôr ~le. (BrLi).*

moche ['mɔke] *f* ekspreso *m*, ekspresna kava *f*; ***~ arût*** pravi ekspreso.

Mochen ['mitrie] *f* Nemci iz Trentina; *A jerin presints a cheste edizion rapresentancis dai ...Francs-provenzâi, Ladins dal Friûl e des Dolomitis, Mochens (Todescs dal Trentin) .. (La 03/01).*

mochen ['mitrie] *adj* nemški (iz Trentina); *Prin de revision statutarie dal 2001, a pro de tutele des popolazions ladine, mochene (SiF 02/2, 139)*; *e à ricognossût aes popolazions ladinis, mochenis e cimbris (SiF 02/2, 139).*

mochete [mo'k??] *f* → ***smocjadôr***.

mocul ['mɔkul] (*pl* ***mocui***) *m* 1. svečka *f* 2. ogorek *m* (smotke); ***tignî sù il ~*** Reggere il moccolo *(Verone)*; *che nol veve nancje i bêçs di comprâsi un ~, dut a bot si impensà di un bocognut di lescje (Zili)* 3. kletvica *f*; ***tirâ mocui*** preklinjati 4. REL ministrant *m*.

mocumò [moku'mɔ] *adv* → ***cumò***.

modâl [mo'da:l] *adj* modalen, načinoven.

modalitât [modali'ta:t] *f* pogojnost *f*; modaliteta *f*, način *m*; *il nivel di abilitât intal fevelâ lis lenghis, la ~ di aprendiment (SiF 03/4)*; ***averbi di ~*** načinovni prislov;

modant [mo'dant] *adv* → ***maimodant***.

mode ['mode] *f* 1. način *m*; ***a ~ di*** na način; *porcelane di Bavarie, regâl di sô mari, puartadis daûr, a ~ di aventari dutune cui libris (Mar)*; ***a la sô ~*** na svoj način; ***di ~ che*** na način, da, tako da (bi); ***in chê ~*** na ta/ tak način, tako 2. moda *f*; *si podarès notâ che di cualchi an in ca al è deventât di ~ (Pa)*; ***a la ~*** po modi 3. šega *f*, navada *f*, način *m*.

modeâl [mode'a:l] *m* ANAT hrbtenica *f*.

Modean [mo'dɛan] *kr. i f* (Palaçûl) Modeano.

model [mo'dɛl] (*pl* ***modei***) *m* vzorec *m*, model *m*; ***~ numerics*** numerični model; *a son utilis par ridusi i timps par fâ i conts tai modei numerics (SiF 02/2, 39-58)*; ***~ statistics*** statistični model; *Si fevele duncje di modei statistics che, individuade une relazion significative fra grandecis (SiF 02/1, 209)*; ***~ pal pantan atîf*** Activated Sludge Model ; *In particolâr il Task Group de I.A.W.Q. .. al à metût adun intal 1987 l'Activated Sludge Model N. 1 (~ pal pantan atîf) (SiF 03/4, 73-84).*

modelâ [mode'la:] *tr* oblikovati, modelirati.

modelabil [mode'labil] *adj* obrazljiv, ki se da oblikovati.

modele [mo'dɛle] *f* ženski model, modelka *f*; *E. Modotto e à un curriculum avonde ampli tantche ~ e ancje cun aparizions in trasmissions tv. (Furlanist).*

modelistic [mode'listik], **-iche** *adj* modelističen; *Il criteri ~ al è basât su la ipotesi semplificative di doprâ la stesse espression de velocitât eterotrofe adizionade di un coeficient coretîf empiric (SiF 03/4, 73-84).*

modelistiche [mode'listike] *f* modelistika *f*; *Il studi dai procès biochimics implicâts tal tratament biologjic des aghis al à permetût la evoluzion di un gnûf mût di progjetâ: la ~ (SiF 03/4, 73-84).*

modeludût ['mitrie] *f* ?? *I diviers guviers "provisôris" che in pôc timp si jerin sucedûts a vevin mo lusingât e modeludût i sintiments patriotics di une part di lôr (Natisone/furlanis).*

modem ['mitrie] *f* modem *m*; *un personal computer di juste potence indotât di programs software pes ativitâts di fonde, di un ~, di une stampant (CoUd).*

Modene ['mitrie] *kr.i f* Modena *f*; *Universitât di ~ (Pa)*

modeon [mode'on] *m* ARHIT venčna polica *f*.

moderâ [mode'ra:] (*o moderi* [mo'deri:]) *tr* krotiti, omiliti, brzdati; pretehtati; umeriti, umerjati; *A moderarà l'incuntri Giovanni Frau, president dal Osservatori .. (CIRF)*;
~si *refl* obrzdati se.

moderazion [moderatsi'on] *f* brzdanje *n*, zmernost *f*; *che al podarà jessi doprât cun plui o mancul ~ (Pa).*

modernâ [moder'na:] *tr* modernizirati, posodobiti, obnoviti; *la strade e je stade slargjade e modernade*;
~si *refl* 1. modernizirati se, posodobiti se, obnoviti se 2. prilagajati se novi dobi, novem času;
→ ***modernizâ***.

moderni [mo'dɛrni], **moderne** *adj* sodoben, moderen, novodoben; *Catedre di didatiche di lenghis modernis de Universitât di Udin (O)*; *Nus jude a vivi a plen titul intun mont ~ (Pa)* ..v sodobnem svetu; *la lenghe furlane si podedi doprâle in dutis lis formis de comunicazion moderne (Pa).*

modernitât [moderni'ta:t] *f* sodobnost *f*, novodobnost *f*; *a passin framieç dai mudaments sociâi e culturâi dal Friûl, metint a confront il mont rurâl cu lis domandis de ~ (Pa)*.
modernizâ [moderni'dza:] *tr* modernizirati, posodobiti, obnoviti; *che al vûl puartâ indenant al è chel di un mudament dal statût che al judedi la Filologjiche a ~ la sô struture. (O)*;
~**si** *refl* 1. modernizirati se, posodobiti se, obnoviti se 2. prilagajati se novi dobi, novem času;
moderno [mo'dɛrno] → ***moderni***.
modest [mo'dɛst] *adj* 1. skromen, preprost 2. sramežljiv 3. reven;
~ *m* skromnost *f*; sramežljivost *f*
Modest [mo'dɛst] *m* Modesto.
modestie [mo'dɛstie] *f* skromnost *f*, sramežljivost *f*; *ni cemût che si cjati dacuardi cu la mê ~ sostignî ce che jo o pensi nant di vô. (ShW)*.
modestmentri [modest'mentri] *adv* skromno, preprosto; sramežljivo; revno.
modificâ [modifi'ka:] (*o modifichi* [modi'fiki]) *tr* spremeniti, prenarediti, modificirati.
modificabil [modifi'kabil] *adj* spremenljiv.
modificazion [modifikatsi'on] *f* natančnejša določba, sprememba *f*, modifikacija *f*.
modifiche [mo'difike] *f* sprememba *f*; *tant che e je stade blocade ogni minime ~ di cualsisei confin regjonâl. (Pa 03/11)*
Modine ['mɔdine] *kr.i m* Modena *f*; *Finît il cors des scuelis superiôrs, al jentrà a 17 agns te Academie militâr di Modine. (GP)*.
modiste [mo'diste] *f* OBL modistka *f*.
modon [mo'don] *m* 1. opeka *f*, zidak *m*; *Chel ~ ros al è ancjemò tant comun, ancje se il gnûf al avance. (Pa)*; ***un mûr di ~*** zid iz opek; ***~ sentât*** opeka na opeko; ***~ dopli*** velika opeka; ***Vê il mal de piere (o dal ~)*** *Avere il male del mattone, di fare la casa. (Verone)* 2. kos polente ipd.
Modòt [mo'dɔt] *kr.i f* (Morùs) Modotto.
modul ['mɔdul] *m* obrazec *m*, vzorec *m*; *Il ~ "Lenghe e culture furlane" al è stât prontât des professoris di Talian e Storie (didatic)*; *e mi à dit che al veve domandât al "Istat" i modui par furlan (Pa 02)*.
modulâ [modu'la:] *tr* modulirati; *ogjets-simbul a tornin cuntune pluritât di significazions che e je modulade cun sgrimie grande dal autôr. (Pa 03/10)*.
modulazion [modulatsi'on] *f* modulacija *f*; *e je stade ativade une rêt locâl in ~ di Frecuence MF4 (Provincia)*.
modulistiche [modu'listike] *f* modulistika *f*; *Podopo o scomençarìn a preparâ la ~.(Pa 02)*.
mohican [moi'kan] *m* mohikanec *m*; ***ultim ~*** poslednji mohikanec; *inludint i ultims "mohicans" ancjemò restâts tes lôr riservis (BelAlci)*.
Moisè [moi'zɛ] (t. **Moisès**) *m* REL Mojzez *m*.
Moisès [moi'zɛs] *os.i m* → ***Moisè***.
moka [moi'zɛ] *m* ??vrsta naprave za kuhanje kave; *si sintive il barbotâ de ~ (PauluzzoN)*
mol ['mɔl] (*pl* ***moi***) *adj* 1. mehak, ohlapen 2. mehkužen, slab(oten); *Al è sinonim di vecjo e di brut, di ~ e di debul. (musichefurlane)* 3. ***~ di*** vlažen, moker od.
molâ [mo'la:] *tr* 1. po-, za-, o-, iz-pustiti, osvoboditi; odvezati; (od)rešiti; *no stâ ~ dut dome par chest (Vichi)* ne pusti vsega samo zaradi tega; ***~ sôs coloniis*** zapustiti svoje kolonije; ***~ la ostarie*** zapustiti gostilno; ***~ il cjan*** odvezati psa; ***~ a slas*** izpustiti 2. FIG dati, prodati 3. dati (kaj nevšečnega, zaušnico ipd.) 4. (t. ***~ fûr***) dati od sebe (npr. kletvico);
~ *it* 1. (pre)nehati, (o)pustiti; ***no stâ ~!*** ne prenehaj!; ***senò mole*** če ne pa pusti; ***~ di*** (+ inf.) nehati 2. popustiti, predati se.
molâ fûr [~ 'fu:r] *tr* 1. pripovedovati, praviti, govoriti; ***~ fûr une flabe*** pripovedati pravljico; ***~ fûr la vôs*** dati od sebe glas 2. napovedati; razglasiti; oznaniti; izreči; ***~ fûr une predizion*** oznaniti prerokbo; ***~ fûr une promesse*** dati obljubo; ***~ fûr une critiche*** dati presojo, izreči kritiko 3. izdati, porabiti, potrošiti (denar) 4. izpustiti (ven) (npr. žival iz kletke; zapornika); *anzit e jere la cjosse che lu veve impressionât di plui, di cuanche lu vevin molât fûr. (Sg)*; ***~ fûr de gabie*** izpustiti iz kletke.
molâ jù [~ 'ju] *tr* spustiti (navzdol), poslati dol; *e, invezi di tirâlu sù... lu à molât jù pal rujuts! (bassafriulana)*.
moladiç [mola'diʃ] (*pl* [mola'dits]) *adj* mehek, zmočen, mlahav, medel.
molâr [mo'la:r] *adj* FIZ molaren; ***masse ~*** molarna masa; *M= Masse ~ dal clorûr: 35,45x106 g/mol (SiF 02/1, 11)*.
moldâf [mol'da:f], **-ave** *adj* moldavski; *Significative ancje la presince di polacs e di moldâfs (circje 600 residents). (La 06/2)*;
~ *m* 1. Moldavec *m* 2. moldavščina *f*.
Moldave [mol'd??] *r i f* Vltava *f*.
molec [mo'lek] *m* BOT vrba *f*; → ***salgâr***.
molecje [mo'leqe] *f* ZOOL ??
molecolâr [moleko'la:r] *adj* FIZ molekularen; *La Figure 3 e mostre la autoorganizazion "~" in celis (SiF 02/2, 129)*; ***metodis molecolârs*** molekularne metode; *Metodis molecolârs di identificazion des culturis di Fusarium, cjapadis su in puescj diviers in Friûl (SiF 02/1, 31-45)*.
molecule [mo'lɛkule] *f* FIZ molekula *f*; *jessi spartît in trê grups riferîts a la misure de ~ (SiF 03/4)*.
molene [mo'lɛne] *f* 1. (kruhova) sredica *f* 2. ***al à pocje ~*** ima malo mesa na sebi.
molenôs [mole'no:s], **-ose** *adj* mehek, slabo pečen kruh.
molestaç [moles'tatʃ] *m* ohišje mlinskega kamna (v starih mlinih).
moletis [mo'lɛtis] *fpl* 1. ?? 2. kleščice *fpl*; ščipalka *f*; *I plui impuartants a jerin: lis ~ che a coventavin per meti lis boris tal scjaldejet o predi (Natisone/furlanis)*.
molete [mo'lɛte] *m* (*ben.*) → ***ucefuarfis, gue***.
Molevane [mo'lɛvane] *kr. i f* (Travês) Molevana
Molîs [mo'li:s] *kr.i m* Molise; *in buine part dal Samnium (in vuê Abruç ~ e part de Campanie) (JM)*.
molisit [moli'zit] *adj* → ***mulisit***.
molitîf [moli'ti:f], **-ive** *adj* MED, FARM mehčalen.
molos [mo'lɔs] *m* (pes) buldog *m*.
molt ['molt] *p* od ***molzi***;
~ *m* molža *f*.
molte ['molte] *f* molža *f*.
moltiplicâ [moltipli'ka:] *tr* množiti;
moltiplicatîf [moltiplika'ti:f], **-ive** *adj* množilen; *e il 75% (a considerâ ancje i efiets moltiplicatîfs sul "indotto" (Pa 03/11)*.
moltiplicazion [molteplikatsi'on] *f* množenje *f*, moltiplikacija *f*; BIBL ***~ dal pan*** množenje kruha;
moltiplicitât [molteplitʃi'ta:t] *f* mnogoterost *f*, mnogovrstnost *f*; *ma a la cressite dal pluralisim e ~ e complessitât comunicazionâl (Pa 02)*.

molzi ['moldži] (*o molç*; p. *molt/ molzût*) *tr* 1. molsti (npr. kravo) 2. FIG (iz)sesati, vpijati (zemeljsko vlago) 3. FIG molsti, ožeti (denarno), izkoristiti nekg; *a àn molzût bêçs al guviêr* oželi so vlado;
~ *it* 1. dati mleka; *lis vacjis a molzevin pôc* krave so dajale malo mleka; *e continuâ in chê politiche pôc dignitose di ridusi la agriculture a une vacje che, impen di ~ lat, e molç contribûts dâts a slas e finîts là che no vevin di finî. (Pa 03/4)* 2. uživati v spolnosti.
moment [mo'mɛnt] *m* trenutek *m*, moment *m*, hip *m*; *a moments* v nekaj trenutkih, za trenutek; ***dal ~*** v trenutku/ momentu, takoj; ***dut intun ~*** vse naenkrat/ odenkrat; ***~ par ~*** za trenutek; *~ par ~, ti voi a mandâ un e-mail cun cualchi coment. (Natisone)*; ***un ciert ~*** v določenem trenutku; ***ogni ~*** vseskozi; *Ogni ~ si visave che cumò la vite e veve une altre ande (Sg)*; ***ogni tierç ~*** stalno, vsak trenutek; ***jessi par moments di*** biti na tem, da; *Devant de jentrade dal palaç dal Consei si àn vûts moments di tension..(O)* 2. pomembnost *f*; dejavnik *m*; *Al vûl dî rispietâ la nestre struture antropologjiche di paîs piçui, là che la scuele e je un ~ fondamentâl di socializazion..(Pa)*;
~ *co* v : ***dal ~ che*** glede na to, da, ker; *Cheste vitorie no mude masse la classifiche dal ~ che a àn vinçût sei l'Inter che la Sampdorie.* Ta zmaga ne spremeni veliko na razpredelnici, glede na to da sta zmagali tako Inter kot Sampdoria.; *che par chel che al inten la leç di tutele a restin ancjemò fers tai ministeris 18 miliarts, dal ~ che - fûr che De Mauro - chei altris ministris no àn inviât i ats..(O 16/6/2001)*; ***tal ~ che*** v trenutku ko, v času ko, medtem ko, kadar, ko; *Tal ~ che ducj a talianavin al à capît che il furlan al varès tornât.* Ko so vsi govorili samo italijansko, je dojel, da.
momentaneamentri [momentanea'mentri] *adv* → ***momentaniementri***.
momentani [momen'tani] *adj* trenuten; *La elusion e podarès sei spie de dificoltât peade ae no cognossince de peraule o ae momentanie dificoltât di cjatâle fûr. (SiF 02/2, 77-93)*; *e divignarès di une momentanie slaifade dal marcjât. (La 05/7)*.
momentaniementri [momentanie'mentri] *adv* trenutno.
momentôs [momen'to:s], **-ose** *adj* (*redko*) primeren, prikladen.
momentut [momen'tut] *m* trenutek *m*, hip *m*; *ma tantetant o bramarès di viodi la principesse, sedial un ~ sôl. (Zili)*.
momò [mo'mɔ] *m* F sposobnost *f*, zmožnost *f*, spretnost *f*.
momodant [momo'dant] *adv* → ***maimodant***.
momòo [mo'mɔo] *f* (*carn.*) INF krava mlekarica *f*.
monacâl [mona'ka:l] *adj* meniški; *Tonighe ~ fate di stofe ruvide. (bassafriulana)*.
monachesim [mona'kezim] *m* meništvo *n*; *scjampâ dal mont cul ~ e sliserîsi dal cuarp cu la vergjinitât (Bel)*; *Po a vegnin i predis e i levits e i munics e i eremits, rapresentâts dai grancj patriarcjis dal ~ orientâl e ocidentâl (BelR)*.
monade [mo'nade] *f* neumnost *f*, malenkost *f*, bedarija *f*; ***monadis!*** bedarija! Neumnosti! *~. Al lavore ben e al coste pôc. (Sg)*.
Monai [mo'nai] *kr.i m* lok. za → ***Ravasclêt***; *Pre Luciano di Vora al à tacât a Darte e al è muart a Plan Darte o Dimplan, là che si jere sbassât di ~ o Ravasclêt. (BelAlci)*.
monarchic [mo'narkik], **-iche** *adj* monarhičen, monarhističen.
monarchie [monar'kie] *f* monarhija *f*.
monarchist [monar'kist] (*pl* ***monarchiscj***) *adj* monarhističen;
~ *m* monarhist *m*.
monarcje [mo'narqe] *f* monarh *m*.
monastic [mo'nastik], **-iche** *adj* meniški, samostanski; *Une religjositât di stamp ~ (BelR)*; *Al prudelà la vite monastiche, cu la fondazion di munistîrs (La 05/6)*.
moncje ['monqe] *f* KUL kuhan oluščen kostanj.
mondâ [mon'da:] *tr* 1. (t. FIG) čistiti; ***~ la anime*** očistiti dušo 2. (plevel) izrvati, iztrebiti, puliti;
~**si** *refl* očisiti se.
mondadôr [monda'do:r] (t. **mondedôr**) *m* AGR strgača *f*, strgalnik *m*, strgalo *n*.
mondafin [monda'fin] *m* → ***montafin***.
mondan [mon'dan] *adj* posveten, svetovljanski.
mondece [mon'detʃe] *f* čistoča *f*; čistost *f*, snažnost *f*; *E je la ~, la capacitât di resonâ cul tô cjâf, di vivi cun coretece (Pa 7/2000)*.
mondedôr [monde'do:r] *m* → ***mondadôr***.
Mondel [mon'dɛl] *kr. i f* (Cjiscjelgnûf) IT Mondel
mondiâl [mondi'a:l] *adj* svetoven; ***Organizazion Mondiâl de Sanitât*** Svetovna zdravstvena organizacija; ***prime vuere ~*** Prva svetovna vojna;
~ *m* ŠP svetovno prvenstvo; *L'obietîf al è chel di rivâ a zuiâ il Mondiâl A (Furlanist)*.
mondialitât [mondiali'ta:t] *f* ??
fra furlanetât e ~, fra passât di difindi e avignî di preparâ, fra ancorâsi a un mont sigûr ma datât (Bel).
mondializâ [mondiali'dza:] *tr* ??
Al semee che la crisi de culture de mont e dipendi dal fat che no si è ancjemò urbanizade e mondializade. (BelAlci).
mondializât [mondiali'dza:t], **-ade** *tr* ??
mondializazion [mondialidzatsi'on] *f* POL mondializacija *f*; *E o sin a la grande sfide, scomesse, palisse dai nestris timps: la ~ o globalizazion. (Pa 7/2000)*.
Mondiprât [mondi'pra:t] *kr.i f* (Nimis) Monteprato.
mondisie [mon'dizie] *f* 1. čistost *f*, snažnost *f*; ***fâ ~ di alc*** ; ***fâ ~ de robe*** 2. FIG čistost *f*, jasnost *f*; *Nô o pensin che no si tratave di religjon, ma di ~ (Bibl- Mc)*.
mondure [mon'dure] *f* → ***monture***.
mone ['mɔne] *f* (ben.) 1. (*neobič.*) pizda *f*, žensko spolovilo; → ***frice, pote*** 2. (t. *m*) butec *m*, tepec *m*; *parceche un ~ di vescul o di gardenâl nol met la sô firme. (BelAlci)*; *O jeri vignût cassù ancje par cirîmi une polse e cumò chel ~ di vecjo (BrLi)*; ***bocon di ~*** star (velik) tepec; *E tu la lassis sul asfalt, bocon di ~! (Sg)*.
monede [mo'nɛde] *f* 1. kovanec *m*, novec *m*; *Crist al vûl dî: se o doprais cheste ~, paiait ce che al comande il paron de ~ (Bibl-Mt)* 2. denar *m*; *L'Euro e je la ~ uficiâl (Vichi)*; ***~ sclete*** gotovina *f*; ***~ minude*** drobiž *m*; ***une ~*** kup denarja, celo premoženje.
monetari [mone'tari] *adj* denaren, monetaren; ***politiche monetarie*** monetarna politika.
Monfalcon [monfal'kɔn] *kr.i m* 1. Tržič *m* (GO); *e a ~ là che invezit il candidât dal centri-çampe al à une vore di vantaç su chel dal centri-diestre.(O)* 2. → ***Roncjis Di Monfalcon***.
monfalconês [monfalko'ne:s], **-ese** *adj* tržičan; *e tornant a vendi dut il rest, a an metût in alarm i sindacâts dai cantîrs ~. (O)*.
monferine [monfe'rine] *f* → ***monfrine***.

monfrine [mon'frine] *f* 1. (t. **monferine**) ETNO vrsta piemontskega ljudskega plesa 2. FIG glasno veselje, hrupna zabava, veselost; ***balâ la ~*** vrtinčiti se.
mongolic [mon'gɔlik], **-iche** *adj* mongolski.
Mongolie [mon'gɔlie] *kr.i f* Mongolija *f*; *dopomisdì, a lis 6 e mieze tal auditorium, si vierzarà la mostre ~: de patrie di Genghis Khan (Pa).*
mongolisim [mongo'lizim] *m* MED mongolizem *m*.
mongul ['mɔngul] *adj* mongolski; *i sindics dal paîs furlan e de citât mongule di Dalanzadgad a fasaran il zurament di fradaiefra lis dôs comunitâts (Pa)*; *~ m* Mongol *m*; *A tornin i mongui, ma no son chei che a compagnavin lis armadis cosachis (Pa).*
Moniche ['monike] *os.i f* Monika *f*.
monisim [mo'nizim] *m* monizem *m*.
monitorâ [monito'ra:] *f* nadzorovati, opazovati; *Il Comun di Codroip al à decidût di ~ in vie continuative i cjamps eletromagnetics produsûts dai implants di telefonie celulâr (O).*
monitoraç [monito'ratʃ] *f* nadzorovanje *n*, opazovanje *n*; ***~ semantic*** *intune vore di compits, come la creazion di peraulis.., la fluence semantiche e fonemiche, il ~ semantic e la memorie di lavôr verbâl (SiF 03/4, 97-114).*
monitorament [monitora'mɛnt] *m* nadzorovanje *n*, opazovanje *n*; *Al è stât fat par tant un ~ di verifiche dai DBPs potenziâi e efetîfs in plui acuidots sparniçâts ator te regjon dal Friûl, determinant (SiF 02/1, 11).*
monitorât [monito'ra:t], **-ade** *adj* nadzorovan.
monitori [moni'tɔri] *m* 1. opomin *m*, opozorilo *n*, svarilo *n*; *Un ~ pai sorestants ma ancje un criteri di sielte pai citadins (Pa)* 2. monitor *m*.
monocicli [mono'tʃikli] *m* monocikel *m*; *al sta in ecuilibri suntun ~ cu la siele alte alte alte e al fâs il zuculîr cuntun miluç, un çonc e un curtìs! (Pa)*
monocratic [mono'kratik], **-iche** *adj* POL monokratičen; *rezûts da un orghin ~ (o sei une sorte di podestât) (La 05/11).*
monocrom [mon'fr??] *f* monokromski, enobarven; *di chei paisaçs inmagjinaris che dome la television e podeve palesânus, però tune dimension plache e monocrome. (Pa 02).*
monocromatic [monokro'matik], **-iche** *adj* 1. FIZ monokromatski 2. MED enobarven, monokromatski.
monocromatisim [monokroma'tizim] *m* 1. enobarvnost *f* 2. MED monokromacija *f*.
monocromie [monokro'mie] *f* monokromija *f*; *L'afresc al è circondât di monocromiis cun senis de creazion di Adam e di Eve e dal pecjât origjinâl. (Scf).*
monoculture [mon'frine] *f* 1. BIOL, AGR monokultura *f*; ***~ de blave*** AGR monokultura koruze; *La mancjance di sostance organiche tai terens e la colade dal "humus", la ~ de blave (Pa 03/4)* 2. FIG monokultura *f*; *ma une ~ rezude di une struture politiche e militâr dirigjistiche o ditatoriâl. (Pa 02/10-11).*
monodic [mon'fri??], **-iche** *adj* MUZ monodičen; *e fasès tasê lis nestris citaris e bandî i nestris cjants, par piulâ tal anonimât e tal grisôr di une coralitât monodiche. (Pa 10/99).*
monofisite [monofi'zite] *m* monofizit *m*.
monogamic [mono'gamik], **-iche** *adj* monogamen; *~ m* monogam *m*.
monogamie [monoga'mie] *f* monogamija *f*, enoženstvo *n*.
monografie [monogra'fie] *f* monografija *f*.
monografic [mono'grafik], **-iche** *adj* monografski.
monogram [mono'gram] *m* monogram *m*.
monolengâl [monolen'ga:l] *adj* LING enojezičen; *plurilenghisim: i corpus monolengâi, paralêi e a confront a son par so cont. (SiF 02/1).*
monolenghisim [monolen'gizim] *f* LING enojezičnost *f*; *e sarès bielzà in vore une tindince viers il ~. (Pa 03/10).*
monolic [mo'nɔlik] *m* monolog *m*, samogovor *m*.
monolingui [mono'lingui] *f* LING enojezičen;
monolinguisim [monolingu'izim] *f* → ***monolenghisim***.
monolitic [mono'litik], **-iche** *adj* monoliten; *e duncje e scugnive jessi ipercatoliche, compate, monolitiche, ultraconservative (Pa 03/11)*; *Dai timps de glesie struturade. monolitiche, dogmatiche, ideologjiche, sigure inte sô pôre (Bel).*
monologjic [mono'lɔǵik], **-iche** *adj* monološki.
monologjiche [mono'lɔǵike] *f* monologika *f*.
monomi [mo'nɔm??] *m* monom *m*.
monopodi [mono'pɔdi] *m* enonožec *m*.
monopoli [mo'nɔpoli] *m* monopol *m*, samotrštvo *n*; *Cui puedial vê il ~ de fede, di decidi tra la vere e la false fede? (BelFa)*; *Ma nissun nol po vantâ dirits di primogjeniture o di ~. (Bel).*
monopolist [monopo'list] (*pl* ***monopoliscj***) *m* monopolist *m*; *i acentradôrs e i monopoliscj a ribatin che lis nestris a son richiestis dal timp passât (La 07/03).*
monopolistic [monopo'listik], **-iche** *adj* monopolističen.
monopolizâ [monopoli'dza:] *tr* monopolizirati; *e je brame di ~ i finanziaments publics e la direzion des instituzions (Furlanist).*
monoprovincie [monopro'vintʃie] *f* ?? *And'è regjons ~ di 30 mîl abitants, come la Val D'Aoste. (La).*
monorime [mo'nɔ??] *m* LIT monorima – ena sama rima skozi celo kitico.
monosilabe [mono'silabe] *f* enozložnica *f*; *Se e je ~, no si met acent (OLF 2002).*
monosilabic [monosi'labik], **-iche** *adj* enozložen.
monoteisim [monote'isim] *m* monoteizem *m*, enoboštvo *n*; *Ma, a ben cjalâ, il ~ al è dome un dai aspiets di cheste anomalie (glesie).*
monoteist [monote'ist] *m* monoteist *m*, enobožec *m*.
monoton [mo'nɔton] *adj* monoton, enoličen; dolgočasen, pust.
monotonie [mo'nɔp??] *m* monotonija *f*, enoličje *n*, enoličnost *f*.
Monrupin [monru'pin] *kr.i m* Repentabor *m* (IT Monrupino) (TS).
mons. [monsi'ño:r] *kratica* > ***monsignôr***; *al è stât ~ Bommarco (Pa 05/07).*
monsignôr [monsi'ño:r] *m* REL monsinjor *m*, monsignor *m* (naziv za visoke cerkvene dostojanstvenike).
monsiù [monsi'u] *m* (t. *šalj.*) gospod *m* (naziv za francoze).
mont ['mɔnt] *m* 1. svet *m*; ***a ce ~ che o sin rivâts*** na kakšnem svetu le živimo; ***altri ~*** poslati na drugi svet; ***ator pal ~*** okoli po svetu; ***biel*** svet je lep; ***cence ~*** neizkušen; ***dal ~*** na svetu (v primerj.); *La femine plui viele dal ~.* Najstarejša ženska na svetu.; ***daspò che al è ~*** odkar obstaja svet; ***davoi di chel altri ~*** strahoten trušč, hrum; *Rivât sul stradon, al cjatà un davoi di chel altri ~. (Sg)*; ***dut il ~*** cel, ves svet; ***fin dal ~*** konec sveta; *come di un balcon plui lontan de fin dal ~. (Sg)*; ***il ~ al è lâ pal ~*** iti po svetu; ***in chest ~*** na tem svetu; *In chest ~ e jere int plui disfortunade di lui. (Sg)*; ***lâ pal ~*** iti po svetu; ***mandâ in chel lassin il ~ in jessi***

pustimo vse, kako je bilo; ***~ intîr*** celi svet; *Il ~ intîr, in chescj ultims mês, al à vivût in direte la drastiche riduzion des capacitâts psicofisichis di un om che, come persone (Pa 03/11)*; ***~ di vuê*** današnji svet; dandanašnji svet; *Cui che al à un frut si è domandât plui voltis ce mût fâ par tirâlu sù ben ital ~ di vuê. (Pa)*; ***Nol è plui il ~ di une volte*** Ni več tako, kakor je nekoč bilo.*(Pa)*; ***pal ~*** okoli po svetu; ***robis (robe) dal altri ~*** neverjetne stvari; *Par lui e jere une robe di chel altri ~ (Sg)* Za njega je bila nezaslišana stvar; ***scuvierzi il ~*** odkriti svet; ***vê ~*** poznati življenje, vedeti za kaj gre
2. FIG svet *m*; *par chel la lenghe e je fidêl ai personaçs ee riflet il lôr ~ (Pa)*; ***il ~ de scuele*** svet šole; *cun serietât e responsabilitât, tal ~ de scuele. (Verone)*; ***~ musulman*** muslimanski svet; *Il ~ musulman al cjape dentri un miliart di fedei, di Paîs, societâts, lenghis diviersis. (Pa)*; ***~ slâf*** slovanski svet;
3. *~ adv* v: ***un ~*** zelo.

mont ['mɔnt], **-de** *adj* (t. FIG) čist, snažen, brez madeža; *e la vite e je monde, e regolade tal bombâs di afiet che nissun al pues disvoltâ (PauluzzoN)*.

mont ['mɔnt] *f* 1. gora *f*; ***in ~*** v hribih; *i cjanâi in ~ a son strents (Pa)*; ***lâ a ~*** zahajati, zaiti (sonce); ***lâ in ~*** iti v hribe; *Lant in ~ si fâs fadie (Pa)*; ***soreli a ~*** zahod *m*; *A soreli a ~, a son venits il cjanâl de Plâf (Cadorini/furlan)*; *il Friûl di soreli a ~ nol è ni Friûl ni Venit (Sclese)* Zahodna Furlanija ni ne Furlanija ne Benečija; ***cjamâ la ~*** gnati živino v planino; ***discjamâ la ~*** s planine v dolino gnati živino; ***Monts Smavidis*** *Il mît des "Monts Smavidis" ("Lis Montes Pàljes" par ladin dolomitan) al è avonde cognossût, almancul in chel che al è stât salvât de pressose evoluzion dal mont moderni. (La 05/7)*; ***su lis monts*** v gorah, v hribih; *la agriculture de ~ no rint; ma se no si fâs agriculture (o selviculture) su lis monts, e rimet ancje la planure (Pa)*; *su lis monts Pireneis* v Pirinejah; ***zone di ~*** gorsko območje;
~ m (velika količina) kup *m*, gora *f*, vrh *m*; ***il ~ de blave*** kup koruze; ***butâ a ~*** uničiti.

Mont ['mɔnt] *f* → ***Madone di ~*** *(BelFa)*

Mont ['mɔnt] *kr.i f* (Dartigne) Monte.

Mont ['mɔnt] *kr.i f* (Buie) IT Monte.

Mont Cjavâl [~ qa'va:l] *g.i f* *la nêf a sblancjà lis cretis de Mont Maiôr e dal ~.*

Mont di Crôs [~ di 'kro:s] (lok. Mont di Crous) *g. i f* Monte Croce Carnico; *In Cjargne par tradizion cheste valade, che e nas de ~, le clamin "Cjanâl di Sant Pieri". (Leng)*; ***pas di ~*** prelaz Passo Monte Croce Carnico; *logât ator dal pas di ~, i rive l'ordin di cjapâ di assalt la piche est de mont Celon (Pa 02)*.

Mont di Sadi [~ di 'sadi] (lok. Mont di Crous) *g.i f* *e des monts dal Arvenis, dal Daudo e de ~ (Pa 03/8)*.

Mont Maiôr [~ mai'o:r] (lok. Mont di Crous) *g. i f* *la nêf a sblancjà lis cretis de ~ e dal Mont Cjaval.*

Mont Nagrat [~ '] *g.i m* *Celetto Pierino (Mazzini) (Glemone 1924 - ~ 1944)(GE)*.

montâ [mon'ta:] *tr* 1. stopati gor, iti gor; ***~ la fumate*** vzkipeti jeza; *Cualchi volte ancje al sô om i montave la fumate (Sg)*; ***~ la scale*** iti gor po stopnicah 2. peljati nekg. (z avtom ipd.), vzeti seboj; *se si viôt un cul cjaval o l'auto, si lu pree che par plasê ti monti (F)* 3. obleči, opremiti (osebo, hišo ipd.); *Lui la monte da regjine (F)* 4. sestaviti, skupaj spraviti (stroj ipd.); *al monte la armadure*; *Il vieli i mostrà un cassetin di ~ (Sg)*
5. ***mâl ~ un*** nekg spraviti v slabo voljo; *lu vevino mâl montât? (F)*; ***~ in furôr*** pobesniti, podivjati;
~si *refl* obleči se.

montâ sù [~ 'su] *it* stopiti gor, iti gor; *... dai furlans plui furbos e plui disinibîts, che a son montâts su la carete taliane par fâ cariere (Pa 8-9/99)*; *Al montà sù i trê scjalins e al viarzè une puarte a veris. (Sg)*; *...a àn invezit sielzût di ~ suntune des ciminieris de cartiere.. (O)*; ***~ sù a cjaval*** sedlati konja.

montaç [mon'tatʃ] *m* montiranje *n*.

montade [mon'tade] *f* 1.,, vzpon *m*, vzpenjanje *n* 2. strmina *f*, klanec *m*; (bolj obič.) → ***rive***.

montadôr [monta'do:r] *m* monter *m* (sestavljalec naprav, strojev itn.).

montadure [monta'dure] *f* (kolektivno) obleka *f*, (splošno) obleke *fpl*.

montafin [monta'fin] *m* (t. *f*) 1. konec sveta, katastrofa *f*, nesreča *f*; ***fâ il ~*** divjati, pustošiti, ponoreti 2. povodenj *f*, poplava *f*; *No savês ce vitis che o fâs par tignîlu une dì a cjase, cuanch'al ven jù il ~. (Sg)*
3. ogromna vsota (nečesa), neskončna množina *f*.

montagnâr [monta'ña:r] *m* (*gor.*) → ***montagnûl***.

montagne [mon'tañe] *f* gora *f*; ***montagnis*** pogorje *n*, gorovje *n*; *O alci i miei vôi viers lis montagnis (glesie)*; ***Montagnis Cretosis*** Skalno gorovje (Rocky Mountains); *Di spedizions Di grant impegn in Perù, Himalaya, Turchie, Montagnis Cretosis de Americhe dal Nord. (Leng)*.

montagnôs [monta'ño:s], **-ose** *adj* gorat, hribovit; gorski.

montagnûl [monta'ñu:l], **-gnole** *adj* gorski, hribovski; *~ m* gorjan(ec) *m*, hribovec *m*; *al baste fâ aments ai caratars somatics e al temperament dai Cjargnei, dai Asins, dai Tramontins e dai montagnûi adimplen, in confront dai Furlans des bassis (JM)*.

Montalban [montal'ban] *kr. i f* → ***Colorêt Di Montalban***.

montan [mon'tan] *m* ZOOL pinoža *f*, nikavec *m* (*Fringilla montifringilla*).

montan [mon'tan] *adj* gorski, hribovski; *La Comunitât montane de Cjargne* Skupnost gorskih občin Karnije; *Comuns montans* gorske občine.

montanâ [monta'na:] *it* poplaviti; (dež) liti kot iz škafa, vliti se; *Cussì, a prin intro, nol semearès un riul e nancje une pissande, ma se si torne cuant che al è daûr a ~, si po assisti a un spetacul che al à pardabon (don)*.

montanade [monta'nade] *f* 1. naliv *m*, ploha *f* 2. FIG naval *m*, val *m*.

montanâr [monta'na:r] *adj* in *m* → ***montanariel***; *Parcè cambiâ i nons che i montanârs a doprin da agnôrums? (Pa 7/2000)*.

montanariel [monta'na:] (t. **montanâr**) *adj* nanaša na Montanars;
~ m prebivalec Montanarsa.

Montanars [monta'nars] *kr.i m* → ***Montenârs***.

montanât [monta'na:t], **-ade** *adj* poplavljen, preplavljen.

montane [mon'tane] *f* 1. (dež) naliv *m*, ploha *f*, *Cuant che la ~ a passarà no nus cjaparà sot (Bibl-Isaje)*; ***ce gran ~ !*** kakšen naliv! 2. (reka) povodenj *f*, poplava *f*
3. FIG val *m*, naval *m*; *lis montanis dai barbars* valovi (upadi) barbarov.

montanistic [monta'nistik], **-iche** *adj* 1. MIN montanističen.

montanistic [monta'nistik], **-iche** *adj* REL, FILOZ montanističen; *che une certe religjositât di stamp monastic e di spirt manicheo e ~ e à cjalât cun suspiet (BelR)*.

montanon [monta'non] *m* ??

Montareâl [montare'a:l] *kr.i* *Par ducj si ricuarde il mulinar di ~ Valceline Domenico Scandella clamât "Menocchio" (Natisone/furlanis).*
Montâs [mon'ta:s] *i.g m* 1. Montasio; *pre Rinaldo Gerussi, che al lassas lis spicis dal ~ e dal Cjanin par chês dal Mataiur. (BelAlci)* 2. ime vrste furlanskega sira Montasio.
montât [mon'ta:t], **-ade** *adj* oblečen, napravljen, urejen, opremljen, sestavljen, nameščen; ***ben ~*** dobro oblečen, eleganten; razpoložen, dobre volje; ***mal ~*** → ***malmontât***.
Montavierte [montavi'ɛrte] → ***Montvierte***.
monte ['mɔnte] *f* 1. jahanje *n*, ježa *f* 2. (pri živalih) ubrejitev *f* 3. ***in ~*** navzgor, kvišku, gor.
monteâ [monte'a:] *it* gnati živino v planino; → ***cjamâ la mont***.
Montegnà [monte'ña] *kr. i f* (Cjassà) IT Montegnacco; *Al traviersà e al tacà la rive di ~.*
montenarês [montena're:], **-ese** se nanaša na Montenârs; *Un câs similâr al è chel di pre Checo Placerean, di rût stamp ~. (Pa 05/05).*
Montenârs [monte'na:rs] *kr.i f* Montenars (Ud).
Montine ['mɔntine] *kr.i f* (Torean) Montina.
Montisel [monti'zɛl] *kr.i f* (Mueç) Monticello.
montisel [monti'zel] *m* → ***montisele***.
montisele [monti'zele] (t. **montisel**) *f* hribček *m*; *Dôs montiselis in bande e altris dôs in face, come vuardiis (Enrico).*
Montmaiôr [montmai'o:r] *kr. i m* Matajúr *m* (IT Montemaggiore di Savogna).
Montmaiôr [montmai'o:r] *kr. i m* (Taipane) Brézje (lok. Briézja) (IT Montemaggiore).
Montneri [mont'neri] *kr. i m* Črna Gora *f*; *cuasit 800 mil, sistemâts provisoriementri intai cjamps di Macedonie, Albanie e ~ (Pa 8-9/99).*
monton [mon'ton] *m* ZOOL oven *m*, koštrun *m*; → ***roc***.
Montreâl [montre'a:l] *kr.i m* Montreale Valcellina (PN); *Cun Cjanive e Cividât a rignuvî i lôr conseis a saran i comuns di Travês, ~, Barcis e Claut. (Pa).*
monturât [montu'ra:t] (manj obič. **munturât**) *adj* uniformiran, v uniformi;
~ m 1. uniformirano osebje *n*; 2. vojak *m*.
monture [mon'ture] *f* 1. (pos. VOJ) uniforma *f*, službena obleka *f*; ***jessi in ~*** biti v uniformi; *ma stant che al jere in ~ (Zili)*; ***~ di muinie*** meniška obleka; *domanditi ben dentri di te se, cul no pleâti al volê di to pari, tu sopuartaressis la ~ di muinie, (ShW)* 2. krošnja *f* (drevesa).
Montvierte [montvi'ɛrte] (t. **Montavierte**) *kr. i f* (Taipane) Viškórša (IT Monteaperta)
monument [monu'mɛnt] *m* 1. spomenik *m* 2. spominek *m*.
monumentâl [monumen'ta:l] *adj* 1. spomeniški 2. FIG veličasten, imeniten, monumentalen, impozanten.
Monze ['montse] *kr.i f* Monza *f*; *Dopo la simpatiche presentazion di Luciano Galli, president dal Fogolâr Furlan di ~ (Pa 7/2000).*
monzi ['mondži] *tr* in *it* → ***molzi***.
mòo ['mɔo] *m* INF govedo *n*, bik *m*, bikec *m*.
môr ['mo:r] *adj* črn, črnski; zamorski; afrikanski
~ m 1. Maver *m* 2. črnec *m*, zamorec *m* 3. FIG musliman *m* 4. FIG črnolasec *m*; 5. (t. **moro**) ZOOL (*Anas marila*)
morâl [mo'ra:l] *m* škarnik *m*, dolga prečna letev (moral); ***mieç ~*** prepoloven škarnik.
morâl [mo'ra:l] *m* nraven, moralen; etičen;
~ f morala *f*, nravnost *f*, etika *f*, (pri pravljici) nauk *m*; ***gjavâ la ~ a un*** navrtati denar, (denarno) ožeti nekg.; *~ seconde: la farine produzude e je buinone, sane, profumade. (Pa 04/02).*
moralisism [mora'lizim] *m* moralizem *m*.
moralist [mora'list] (*pl* ***moraliscj***) *m* moralist *m*;
~ adj moralističen.
moralitât [morali'ta:t] *f* nravstvenost *f*, moralnost *f*.
moralmentri [moral'mentri] *adv* nravno, moralno; etično; *Che Wilde al fos ~ colpevul, pe vite celerade che al menave (Bel).*
Morant [mo'rant] *os.i m* Morando; *Ane Mistât, Otilie, ~! Nô o vivarìn par vualtris. (Mucci).*
Morâr [mo'ra:r] *kr.i f* Moraro (Go).
morâr [mo'ra:r] *m* 1. BOT murva *f* (drevo) (*Morus alba*); *I cavalîrs a mangjavin dome fuees di ~ (mediarete-edu)*; ***~ di more garbe*** črna murva (*Morus nigra*) 2. (neobič.) drevo *n*.
morarâ [mora'ra:] *tr* saditi murve.
morarade [mora'rade] *f* vrste murv.
moraresse [mo'ra:l] *f* BOT ??.
morarie I [mora'rie] *f* → ***murie***.
morarie II [mora'rie] *f* → ***morarade***.
moratorie [mora'tɔrie] *f* moratorij *m*; plačilni odlog *m*; *Sichè, voie sù o voie jù, al tocjarà di dâur acet tal nestri teritori ai "Ogm", cuant che e finissarà la ~ europeane. (Pa 03/12).*
moratule [mo'ratule] *f* ZOOL (ptica) penica *f* (*Sylvia*); *La ~ intune cise, scuasit su la aghe, al pareve che i rispuindès, e plui lontan (Percude).*
morâf [mo'ra:f], **-ave** *adj* moravski; *Indizi dai rapuarts, forsi no masse isolâts, tra la aree morave e chê panoniche (CoUd).*
Moravie [mo'ravie] *kr.i f* Moravska *f*; *o sot dal guviêr di Zuan di ~ (1388-1394) o in altris ocasions (JM)*; ***Grande ~*** Velikomóravska; *Velik Il re al jere in buinis relazions cul princip de Grande ~ (CoUd).*
Moravie [mo'ravie] *priimek m* Moravia; *E podarêso frontâ cul sôl bagai di chest lengaç Aristotele, Tomâs e ~? (Mucci).*
morbâ [mor'ba:] *tr* → ***smorbâ***.
morbeç [mor'bɛtʃ] (t. **morbideç**) *m* 1. BOT bujnost *f*, bohotnost *f*, bujna rast *f* 2. preobilica *f*, bujnost *f*, živahnost *f* 3. pohotnost *f*, sla *f*, čutnost *f* 4. (neobič.) živahnost *f*, vedrina *f*.
morbideç [morbi'dɛtʃ] *m* → ***morbeç***.
morbidôs [morbi'do:s], **-ose** *adj* (*redko*) bujen, bohoten; (bolj obič.) → ***morbit***.
morbidum [morbi'dum] *m* → ***morbeç***.
morbin [mor'bin] (t. **murbin**) *m* igrivost *f*, razposajenost *f*, dobra volja *f*, živahnost *f*, veselost *f*; *impît di lâ a cjase a durmî a stevin li a sburî fûr il ~ cjanta and a cualchi polzete (Percude)*; *a lavin indevant plens di ~ di talpinâ par dut il mont. (Bibl-Zacharie).*
mi jere tornât il ~ vrnila se mi je dobra volja; ***par ~*** za zabavo.
morbinôs [morbi'no:s], **-ose** (t. **mu-**) *adj* igriv, razposajen, živahen, vesel; *Cetant che o vin riduçat cjalant lis velis ingravidadis e ingruessadis, sglonfis fûr di misure, dal vint ~. (ShW).*
morbit ['mɔrbit] **-de** *adj* 1. (konj) živahen, ognjevit, vročekrven 2. (človeški čut) pohoten, čuten, ognjevit, vroč, željan; poln energije/ življenja, vročekrven; *che al jentrave in chê cjar morbide e cjalde e bagnade cu la*

sbore dai siei amîs (Daidussi) 3. (rastline) bujen, bohoten, bogata (vegetacija) 4. (zemlja) rodovit, bogat.

morbositât [morbozi'ta:t] *f* bolehnost *f*; *Forsit ..nancje in te dì dal judizi no si savarà des frustrazions, des tentazions, des fantasiis, des morbositâts (BelAlci).*

morcje ['mɔrqe] *f* 1. oljnata usedlina *f* 2. usedlina *f*.

morcje di aghe [~ di 'age] *f* BOT → ***lint di aghe***.

more I ['mɔre] *f* BOT 1. murva *f*; → ***~ di morâr*** 2. ***~ di baraç*** robidnica *f* 3. ***~ mulinarie*** (*Rubus caesus*) 4. ***mandâ a moris*** FIG poslati k hudiču.

more II ['mɔre] *f* igra s prsti; ***bati la ~*** igrati igro s prsti.

moredôr [more'do:r] *m* *?? I picons ju cjatarin cence dificoltât parcè che ju vevin lassâts i moredôrs. (Ta)*; *O clamarin i moredôrs e in cuatri e cuatri vot dut al fo mitût a gnûf. (Ta).*

morene [mo'rɛne] *f* BOT (ime raznih vrst *Graminacee*) mušič *m* (*Setaria viridis*); ***~ di panole*** (*Graminacea da prato*); (*Poa pratensis* in *trivialis*); ***~ di forcule*** → ***forcule***.

morenic [mo'renik], **-iche** *adj* *?? A Magnan il prin "Festival ~ dal folclôr" (Pa 03/10)*

morenon [more'non] *m* BOT → ***gjavon***.

morentâ [moren'ta:] *tr* in *refl* → ***morestâ***.

morentât [moren'ta:t], **-ade** *adj* → ***morestât***.

morest [mo'rɛst] *adj* *?? Dal sigûr al à ancje zovât il sô clime ~ e ecuilibrât. (La 05/6).*

morestâ [mores'ta:] *tr* 1. (sadeži ipd.) (do)zoreti 2. (nekg.) raznežiti, ukrotiti, nekm. dušo raznežiti, na dušo pihati; civilizirati, omikati; *Une unitât, sintude, spes, tant che uniche pussibilitât par instradâ e ~ fuarcis che a puartin sintiments cualchi volte contraris, antitetics, forsit disgregants (CIRF)* 3. (podnebje) ublažiti, miriti; *La sielte cromatiche si zuie sul cromatisim zâl/blu, che il so impat visîf al è morestât di un passaç che al tire man a man sul blanc. (CIRF)* 4. (tek, vožnjo) upočasniti, zavirati;
~**si** *refl* 1. dozoreti, zorevati 2. raznežiti se, ukrotiti se, civilizirati se, omikati se 3. (vreme) umiriti se.

morestât [mores'ta:t], **-ade** *adj* 1. (sadež, oseba) zrel, dozorel 2. ukročen; omikan; *nissun furlan che al ves podût fâ alc di bon senò sgjavâ tes cjartis dai archîfs un fregul di storie e presentâle ben morestade a un public impegnât in peteçs (JM)*; *tu sâs che a son amîs dai fruts«, e spiegà Dirce, morestade (PauluzzoN)*
3. (podnebje) blag.

moreste [mor??'ta:] *f* v: ***in ~*** shranjeno, v shrambi

morete [mo'rɛte] *f* → ***moretine***.

moretin [more'tin] *m* 1. črnček *m*, zamorček *m* 2. črnolasi deček.

moretine [more'tine] *f* 1. črnka *f*, zamorka *f* 2. črnolaska *f* 3. mala (pustna) maska, ki pokriva samo nos in oči; *Cjelà! si cjante, si bale, morete ~ si fas mateçs in mascare, morete buratine. (vosdemont).*

-morf ['mɔrf] *drugi del zloženke s pomenom „obličen"* – morfen; npr. *amorf* amorfen.

morfine [mor'fine] *f* KEM morfij *m*; *Ancje il chinin e la ~ a son prodots di divignince vegjetâl. (Pa).*

morfinisim [morfi'nizim] *m* morfinizem *m*;

morfinist [morfi'nist] *m* morfinist *m*;

morfologjic [morfo'lɔǵik], **-iche** *adj* morfološki, oblikosloven.

morfologjichementri [morfoloǵike'mentri] *adv* morfološko, oblikoslovno; *sul Tiliment si è daûr a planificâ il savoltament dal ultin coredôr fluviâl ~ virgjin des Alps (Pa 03/4).*

morfologjie [morfolo'ǵie] *f* morfologija *f*, oblikoslovje *n*.

morfosintassi [morfo'sintasi] *m* morfosintaksa *f*, oblikoskladje *n*; *In particolâr, i components de fonologjie e de ~ a somein particolarmentri mâl metûts (SiF 03/4, 97-114).*

morfosintatic [mora'rie], **-iche** *adj* morfosintaktičen, oblikoskladen; *In particolâr si van a analizâ l'aspiet lessicâl e chel ~. (SiF 02/2, 77-93).*

morganatic [morga'natik], **-iche** *adj* morganatičen.

morghin ['mɔrgin] *m* v: ARGO ***capî il ~*** razumeti, kam pes taco moli.

morgul ['mɔrgul] *m* ZOOL → ***frisul***.

moribont [mori'bɔnt] *adj* in *m* → ***muribont***.

morient [mori'ɛnt] *adj* → ***murient***.

mormorâ [mormo'ra:] *tr* mrmrati; opravljati nekg., slabo o nekm. govoriti.

mormoradice [mormora'ditʃe] *f* → ***mormorili***.

mormorazion [mormoratsi'on] *f* opravljanje *n*, zaničevanje (nekg.); *Ma lis mormorazions a prevalerin, lassant su la figure di Cavedalis come une ombre di suspiet che di sigûr lui nol mertave.(GP).*

mormorili [mormo'rili] (t. **mormoreç, mormoradice**) *m* mrmranje *n*, šepetanje *n*, šušljanje *n*, šepet *m*; šuštenje *n*, žuborenje *n*.

moroilis [mo'rɔilis] *fpl* MED zlata žila *f*.

moron [mo'ron] *m* 1. velik kostanj *m*, maron *m* 2. rjava, kostanjeva barva; *Si pitura la muse di neri e di ~ (Zili)* 3. FIG → ***maron***.

moronâr [moro'na:r] *m* maron *m* (drevo).

moronit [moro'nit] *m* svetlo rjava, kostanjeva barva; *~ adj* svetlo rjav, kostanjeve barve; *narançon come lis cocis pai muarts, ~ come i foncs dal grant cjapiel (digilander.libero.it/undoitre).*

morôs [mo'ro:s], **-ose** *adj* zaljubljen;
~ m osvajalec *m*, vasovalec *m*; fant *m*, partner *m*; zaročenec *m*, ljubimec *m*; *che a àn za vût rapuarts nus dîs di vê vût doi o ancje plui di doi ~. (SiF 03/4)*; → ***madôr***.

morosâ [moro'za:] *it* ljubiti se, ljubimkati se; *Che sei stade la delusion par vê rot di ~ cun Alessia? (BrLi)*; *~ tr* ljubiti nekg., dvoriti nekm., osvajati nekg.

morosade [moro'zade] *f* ljubimkanje *n*; *Ce isal di mâl tentâ une ~ in plui? (BrLi).*

morosament [moroza'ment] *m* ljubimkanje *n*.

morosarie [moroza'rie] *f* (pos. v *pl*) ljubezenske zadeve.

morose [mo'roze] *f* zaljubljeno dekle, punca *f*, zaročenka *f*, ljubica *f*; → ***madresse***.

moroseç [moro'zɛtʃ] (*pl* [moro'zɛts]) *m* ljubimkanje *n*; ljubezenska zveza, ljubezensko razmerje, avantura, koketiranje *n*.

morosetâ [moroze'ta:] *it* → ***morositâ***.

morosin [moro'zin] *adj* zapeljivec *m*, osvajač *m*, ljubezenski avanturist; *O forsit presunzion di ~ parvie de cunvigne cumbinade cun Otti. (BrLi).*

morosinâ [morozi'na:] *it* → ***morositâ***.

morosine [moro'zine] *f* spogledljivka *f*, koketa *f*.

Morosine [moro'zine] *kr.i f* → ***Isule Morosine***.

morositâ [morozi'ta:] (t. **morosetâ, morosinâ**) *it* spogledovati se, koketirati.

Morsan [mor'san] *kr.i f* Morsano Al Tagliamento (Pn); *che a mancjin inmò a son: .. Fane, Manià, Montreâl, ~ (Pa)*; *fats e personagjus di ~ (Basse).*

Morsan des Ocjis [~ des 'oqis] *kr.i m* Morsano al Tagliamento (PN).
Morsan Di Strade [~ di 'strade] *kr. i f* (Cjasteons Di Strade) IT Morsano Di Strada.
morseâ [morse'a:] *tr* → ***smorseâ***.
morsele [mor'sele] *f* → ***smursiel***.
morsui [mor'sui] *m* → ***smursui***.
mortadele [morta'dɛle] *f* mortadela *f*; *Cussì al tornave fûr cu la solite slepe di formadi, o cuntun eto di ~ involuçade te cjarte. (Sg)*.
mortâl [mor'ta:l] *adj* smrten, smrtonosen; ***malatie ~*** smrtna bolezen; *la sô fuarce tal frontâ une malatie ~ (glesie)*;
~ m smrtnik *m*.
mortalet [morta'lɛt] *m* možnar *m* (topič).
mortalitât [mortali'ta:t] *f* umrljivost *f*, smrtnost *f*.
mortalizâ [mortali'dza:] *tr* 1. EKO amortizirati 2. STROJ amortizirati, blažiti (udarce) 3. MED imunizirati, zavarovati pred.
mortalmentri [mortal'mentri] *adv* smrtno, smrtonosno.
mortâr [mor'ta:r] *m* 1. dročnik *m* (možnar, posoda za drobljenje), topič *m*; ***pestâ la aghe tal ~*** delati v prazen nič, mlatiti prazno slamo; *al è come pestâ la aghe tal ~ o ti semee stupit lâ indenant (Natisone)* 2. VOJ minomet *m*.
mortarets [moro'zine] *f* ???
Mortean [morte'an] *kr.i m* Mortegliano (UD); *Eurolenghis a Pordenon, Fiesteintende e Cormôr Salvadi a ~ (O)*.
morteanot [mortea'not] *adj* ?? ;
~ m prebivalec Morteana.
mortificâ [mortifi'ka:] (*o mortifichi* [morti'fiki]) *tr* mrtvičiti, omrtviti, žaliti, mučiti.
mortificazion [mortifikatsi'on] *f* mrtvičenje *n*, ponižanje *n*, osramočenje *n*; *La ~ des diviersis culturis e je un dai pecjâts di fonde de barache taliane simpri plui in sfas. (Pa)*.
mortori [mor'tɔri] *m* 1. pogreb *m* 2. (t. **mortueri**) osamljenost *f*, smrtna tišina, zapuščenost *f*, opuščenost *f*.
mortueri [mortu'eri] *m* → ***mortori***.
mortuorum [mortu'ɔrum] *m* mrliški list *m*; ***cjase ~*** mrtvašnica *f*; ***cele ~*** ; ***cjamp ~*** pokopališče *n*.
Moruç [mo'rutʃ] *f* → ***Morùs***.
Morùs [mo'rus] *kr. i f* (Morùç) Moruzzo (Ud).
morut [mo'rut] *adj* in *m* → ***môr***.
morve ['morve] *f* VETER morvanova bolezen; *pes vacinis cuintri des principâls malatiis infetivis (gastrointerite, ~, epatite virâl, leptospirosi) (CoUd)*.
mos ['mos] *m* vrč *m* (za pivo), pivski vrč; ***~ di bire*** pivski vrč; *E tal ~ di bire al inneâ dome la sô maluserie di omp rassegnât. (teatrodivile)*.
mosaic [mo'zaik] *m* mozaik *m*; *un timp al faseve lusignâ cui rais dal soreli ducj i mosaics dorâts des capis, i marmui e lis pastis di veri (Pa)*; *Lis 3 capis a bote, origjinariementri decoradis a ~, a son sostignudis di doi templârs centrâi (Pa)*.
mosaic [mo'zaik], **-iche** *adj* BIBL Mojzesov; ***la leç mosaiche*** Mojzesov zakon; *nol podeve partignî al popul di Israel, al vûl dî che la leç mosaiche no ten plui pai cristians. (Bibl-Az)*.
mosaicât [mozai'ka:t], **-ade** *adj* ?mozaičen; *tai prin agns dal IV secul, al doprà un lûc gnostic (part da pavimentazion mosaicade che vuê si viôt te "Cripta degli Scavi")(Pa 02)*.
mosaicist [mozai'tʃist] *m* ARS izdelovalec mozaikov; *Interviste cul pitôr e ~ di Cjiscjel (Pa)*; *Lis voris realizadis de Scuele mosaiciscj dal Friûl di Spilimberc (Pa 04/02)*.
mosaist [moza'ist] (*pl* ***mosaiscj***) *m* ARS izdelovalec mozaikov.
moscardin [moskar'din] *adj* spogledljiv, eleganten, ljubek, prikupen, srčkan; *Mi visi di un fantacin un tic ~ e di un grup musicâl (Leng)*;
~ m gizdalin *m*, kavalir *m*, ženskar *m*, babjak *m*.
moscatel [moska'tɛl] *adj* ***uve moscatele*** muškatno grozdje; ***piruç ~*** ;
~ m AGR vrsta belega muškata; muškatno vino.
Mosche ['moske] *kr.i f* Moskva *f*; *Il sindic di ~, Yuri Luzhkov (Pa 7/2000)*.
moschet [mos'kɛt] *m* 1. (kratka puška) mušketa *f*; *Tes armis di fûc al è in esposizion un ~ (CoUd)* 2. AGR vrsta prečnega trama 3. → ***moschete***.
moschete [mos'kɛte] *f* 1. ***moschetis*** brki *mpl*; *Intant che E. al beveve biel planc al vignì drenti un altri aventôr, un omp cu lis moschetis grisis (Sg)*; ***meti sù lis moschetis/ spiçâ lis moschetis*** großen Ton anschlagen 2. packa *f*, madež *m*.
moschetin [moske'tin] *m* moški z brkicami, brkonja *m*, brko *m*.
moscjâr [mos'qa:r] *m* 1. mušja mreža 2. muholovec *m*.
Moscjart [mos'qart] *kr. i f* (Paluce) Moscardo; *A disin che ancje sâr Silveri, chel danât che al piche la montagne rêt il ~ (Percude)*; *rivant a voltis fintramai sui gravârs dal riul ~ (Scf)*.
moscjat [mos'qat] *m* AGR muškat *m*.
moscjât [mos'qa:t], **-ade** *adj* AGR muškaten.
moscje ['mɔsqe] *f* 1. ZOOL hišna muha *f* (*Musca domestica*); ***~ cjavaline*** konjska (podrepna) muha *f*; ***~ di aur*** (*Musca caesar*); ***~ cjanine*** ; ***~ dal formadi*** sirovka *f* (*Piophila casei*); ***~ tavanele*** goveji obad *m* (*Tabanus bovinus*); PROV *No bisugne cjapâ dutis lis moscjis che a svolin. (ProvBr)*
2. FIG ***nol è bon di fâi mal a une ~*** še muhi ne more storiti nič žalega; *E Romeo, bon come il bon pan, anime legre e libare, nol sarês bon di fâi mâl a une ~ (glesie)*; ***montâ la ~, montâ sù la ~, vignî la ~*** vznejevoljiti se, zjezati se; ***i è saltade la ~ di*** pičila ga je muha, da bi..; ***viodi moscjis par cjavai*** napačno razumeti; ***lat di ~*** težko dobavljiva dragocena jed 3. (t. **moscjete**) KOZM lepotna muha *f*.
moscjete [mos'qete] *f* → ***moscje 3***.
Moscje ['mosqe] *kr i. m* → ***Mosche***.
moscjin [mos'qin] (t. **moscjit**) *m* 1. mušica *f*, komar *m*; *Guidis vuarbis, che o colais il ~ e o glotês il camel. (Bibl-Mt)* 2. → ***musson***.
moscjit [mos'qit] *m* → ***moscjin***.
moscjo ['mosqo] *m* F (šalj. ljubkovalno) dragi *m*, hudiček *m*.
moscjon [mos'qon] *m* 1. ZOOL brencelj *m*, velika muha *f*; ***~ vert*** ZOOL zlata minica *f* (*Cetonia aurata*) 2. FIG častilec *m*, laskavec *m*.
moscjôs [mos'qo:s], **-ose** *adj* 1. nestrpen zaradi muh (pos. pri bikih) 2. FIG nestrpen, nepotrpežljiv, nemiren.
moscule ['mɔskule] *f* srednje veliki sveder.
Mosè [mo'zɛ] *os.i m* → ***Moisè***.
mosfere [moro'zine] *f* atmosfera *f*, ozračje *n*; *Dute la ~ che o ai cuistade e je custodide tal ambient furlan, che al è dentri di me. (Pa 7/2000)*; *ma nol zovave a scjaldâ*

la ~ dal ambient. (BrLi); *Vuê, no esist plui nancje la fantasie, la magjiche ~ dal Nadâl (La 05/12)*

mosse ['mose] *f* premik *m*, gib *m*, kretnja *f*; *Tune ~ maliziose lis sôs mans a cirin di cuvierzi il so tesaur. (BrLi)*; *cuatri introdusint une presentazion avonde esplicite di une varietât, e une serie di mossis (clamadis mossis di Kirby) par passâ di une varietât a une difeomorfe. (SiF 02/1, 234)*; ***~ di cuarp*** MED griža *f*; *67 Par cumbinazion, il pari di Publi, cjamât di fiere e cu la ~ di cuarp, al jere tal jet. (Bibl-Az).*

Mosse ['mose] *kr.i f* Moš (IT Mossa, DE Mossau) (GO); *Daspò il timp da la infanzie a ~ (La 03/03).*

mossês [mo'se:s], **-ese** *adj* nanaša na Mosse; ~ *m* prebivalec Mosse.

most ['most] *m* 1. mošt *m*; *Furducjâ, vin e ~ a fasin pierdi il sintiment (Bibl-Osee)*; ***a San Martin ogni ~ al è vin*** na (svetega) Martina je vsak mošt vino; ***alçade di ~*** izboljšanje življenjskega štandarta 2. (splošno) sadni sok *m*, sok *m*.

mostâ [mos'ta:] *tr* in *it* → ***mosteâ***.

mostacje [mi'ta:t] *f* ***mostacjis*** brki *mpl*; *à un savôr inmò plui speciâl, sot le memorie des mostacjis di Franz Joseph (Leng)*; ***meti sù lis mostacjis/ spiçâ lis mostacjis*** großen Ton anschlagen; → ***moschete***.

mostacjere [mosta'qere] *f* zgornja ustnica.

mostacjin [mosta'qin] *m* 1. brkonja *m*, brko *m*, ki ima brkice; → ***moschetin*** 2. F porednež *m*, paglavec *m*; *O reciti Puck, un maçarot legri e ~ (ShW).*

mostacjon [mosta'qon] *m* 1. brkač, z dolgimi košatimi brki; *Jo l'organizatôr dal conciert, un ~ che no mi pâr trop sancîr (Pa)* 2. (poveč. od) ***mostacj***.

mostacjons [mosta'qons] *mpl* vrste božične slaščice.

mostarde [mos'tarde] *f* gorčica *f*, senf *m*; *Ancje la senape, che vuê i disin ancje ~ (Bibl-Mt).*

mosteâ [moste'a:] *tr* delati mošt, stiskati grozdje.

mostôs [mos'to:s], **-ose** *adj* moštnat.

mostrâ [most'tra:] *tr* 1. (po)kazati; *Il confront cui numars dal an prime al mostre un passaç de produzion dal +7,1 al -3%..(O)*; ***~ cul dêt*** s prstom pokazati; *R. i mostrave cul dêt un vidiçon (Sg)* 2. dokazati; ~**si** *refl* pokazati se, izkazati se; *Nissun plui nol voleve tornâsi a viodi e a ~si a di chei altris (Pa).*

mostrance [mos'trantʃe] *f* REL monštranca *f*.

mostre ['mɔstre] *f* 1. razkazovanje *n*, pokazovanje *n*; *che si siere ai 3 di Jugn, a son previodudis mostris (O)* 2. razstava *f*, izložba *f*; *Si è sierade lunis cuntun belanç di 26 mil visitadôrs la ~ "L'oro degli Avari"(O)*; ***~ fotografiche*** fotografska razstava; *La ~ fotografiche, metude sù in colaborazion cun Alpe Adria Cinema (CoUd)*
2. FIG bahavo razkazovanje *n*, bahanje *n*; *chel moment a jessi fûr de catedrâl une pueme bessole, cence ridi e cence ~*; ***meti in ~*** izpostaviti; *come il cont Ermes e Çorut e chel fregul di ratatuie che ur sbisie par daûr, no vin cui ~ in mostre.* 3. videz *m*, zunanjost *f* 4. dokazovanje *f*, preizkušnja *f*; *chê cjaladure i pareve la ~ di un amôr fin masse passionât* 5. *~ di buteghe* izložba *f* (trgovine); *barachis, tendis, tabelis a svuaç, mostris che a incein e cartelons pai mûrs* 6. vzorec *m*, pokušnja *f; une ~ di vin* pokušnja vina; *A ogni mût cumò o jeri sveât e mi plaseve di gjoldi il clip dal jet ancje se o vevi une sen ~ di fâ 'sisìn. (BrLi)* 7. (pri uniformi) našiv *m*; *i granatîrs dal regjiment di Trevîs des mostris zalis, e chei di Udin des mostris verdis* 8. VOJ pregled *m* (revija).

mostri [mi'ta:t] *m* 1. nakaza *f*, spak *m*; *Il matrimoni al à dî lotâ e fâ cuintri saldo a un ~ brut, spaventevul e (colloredodiprato)* 2. FIG → ***mostro***;
~ *adj* (izven normalnosti) neverjeten, strahoten, strašen, ogromen; *Al jere un frutat come me, dome che lui al veve une pôre ~ di murî. (Enrico)*; ***afâr ~*** *O pensi però che, al di là dai risultâts (scrivi a pâr di un mestri come Marchet o miei di lui al è un afâr mostro!) (Pa 05/05).*

mostro [mi'ta:t] *m*: 1. → ***mostri*** 2. FIG ***chel ~*** ta baraba, lopov; ***puar ~*** revček *m*, nesrečnež *m*;
~ *adj* → ***mostri***.

mostrosetât [mostroze'ta:t] (t. **mostruo-**) *f* nakaženost *f*; strašanskost *f*, pošastnost *f* 2. FIG podlost *f*, zlobnost *f*; *une conzure di tâl ~ si diclari e si concreti dibot par dute la Flandre. (Eg)*

mostruôs [mostru'o:s], **-ose** *adj* (t. FIG) nakazen, spačen, strahoten; *Ma al è ~! Robis di mats! (ShW).*

mostruosetât [mostruoze'ta:t] *f* → ***mostrosetât***.

mossit ['mɔsit] *adj* 1. vlažen, mehak 2. FIG mehek, blag, prijeten; *cumò ti tocje a ti fâ deventâ plui ~ il trement sotanîsim e (Bibl-Cronache)*; *Parceche no ti disaran plui la mossite, la sauride. (Bibl-Isaje).*

mot ['mot] *adj* razgiban;
~ *m* 1. FIZ gibanje *n* 2. premikanje *n*, premik *m*, gibanje *n*, gib *m*; 3. gib *m*, kretnja *f*, gesta *f*; *ma ancje la Provincie e à fat il so mot (Leng)*; *cuntune domande di scuse o un ~ di amicizie. (Ponte)*; ***al ~*** FIG kakor izgleda, kakor kaže; ***a mots*** s kretnjami; ***fâ di ~*** po-, na-migniti, nakazati; *Al bastave nome fâi di ~ o dâi une calumade par viodilu a partî e tornâ dibot cu lis bestiis (Pa/Ricuarts)*; ***fâ ~ di sì/ no*** prikimati/ odkimati.

mot ['mot] *p* od ***movi***; *il consei comunâl si è za ~ (Onde).*

motâr [mo'ta:r] *m* motorist *m*; *motâr furlan (christianromanini 07/04).*

mote ['mote] *f* v: ***dâ la ~ a*** rahljati (seno ipd.); premakniti; *tant che un bocon di clap colât jù li di traviers e che nissun nol rive a dâi la ~ (Pa)*; ***dâsi une ~*** *Cumò lui, president, se al permet, al scugne dâsi une ~. (La 04/1).*

Mote ['mote] *f* → ***La Mote***.

motîf [mo'ti:f] *m* motiv *m*, nagib *m*, razlog *m*; *Intes sôs letaris al nomene tantis situazions dulà che dibot e cence ~ al vignive cjapât de pôre e dal terôr (SiF 03/3, 31-49)*; ***par ~ di*** zaradi; *scrite di pre Pieri Belina, che par ~ di salût a no si sint di leile cumò achi. (glesie).*

motivâ [moti'va:] *tr/ it* 1. namigniti na, zaznamovati, dati razumeti, opaziti, dati opazko, pripomniti, predočiti; ***~ alc*** namigniti na nekaj, razložiti nekaj, reči nekaj; *e i vevi mutivât di gno pari (MazzonIol)*
2. (občutke, misli) izraziti, razodeti; manifestirati.

motivazion [motivatsi'on] *f* 1. utemeljitev *f*; *al à di furnîi juste motivazion dentri di 30 dîs (CoUd)* 2. motivacija *f*.

moto I ['moto] *m* motor *m*, motorno kolo *n*, motocikel *m*; *al è rivât un soldât talian cu la ~. (sangiorgioinsieme).*

moto II ['moto] *m* → ***mot*** ; *E. al fasè ~ di sì cul cjâf. (Sg)* Eliseo je pokimal; ***meti in ~*** spraviti v pogon; *bon di meti in ~ un procès di cheste fate (Pa).*

motociclete [morotʃi'klete] *f* motocikel *m*, motorno kolo *n*; *O sai ben che al è un pitôr par tatuaçs e motocicletis carenadis! (Ta).*

motociclist [morotʃi'klist] *f* motociklist *m*; *se tu sês pedon, automobilist, ~ (Furlanist).*

motôr [mo'to:r] *m* 1. motor *m*; gibalo *n*, gonilo *n* 2. MEH traktor *m* 3. ***~ ciridôr*** RAČ iskalnik *m*; *il ~ ciridôr che al è responsabil dal cirî a svelt i dâts domandâts (SiF 02/1).*

motorete [mo'to:r] *m* ?? *ancje il fisc di int, ~, autos.. (MazzonIol)*

motorist [moto'rist] *m* ?? *fi di Orlando Cocul (classe 1878) e di une. cierte Gjigje di Malisane, al jere ~ navâl (bassafriulana).*

motoscaf [motos'kaf] *m* motorni čoln *m*.

motosega [moto'sega] *f* (*carn.*) motorna žaga *f*, motorka *f*; *Apene rivât a cjase, il prin lavôr i ai seât un toc di porton cu la ~ (don).*

mouse ['maus] *f* (ang.) RAČ miška *f*; *Fracâ sul cric di drete dal ~ e selezionâ "set as wallpaper" (CIRF).*

movi ['movi] (*o môf*; p. *mot*) *tr* 1. premakniti, gibati, prestaviti; PROV *Cui che al sta ben che nol si ~ . (ProvBr)*; ***~ lis aghis sul cont di une cjosse*** *Si capìs che a Triest il parlamentâr no si è riscjât a ~ lis aghis sul cont di une cjosse fate a pueste par scjaldâ il lat de fassistarie di ventilà. (Pa 03/5)*; ***~ un dêt*** migniti s prstom; *Dut il mont, cun dut che nol à mot un dêt, al à stât petât de vuere in Cecenie. (Pa 7/2000)*
2. spraviti v pogon, pognati (stroj, vojsko); *la Serenissime e decidè di ~ il so esercit cuintri la Austrie. (Natisone/furlanis)* 3. ***~ lement*** pritožiti se;
~**si** *refl* 1. kreniti, premakniti se 2. pognati se, spraviti se v pogon, oditi.

moviment [movi'ment] *m* gibanje *n*, premikanje *n*, gib *m*, kretnja *f*; ***~ Friûl*** *Ai prins di Fevrâr i rapresentants des fuarcis autonomistichis ("Moviment Friûl", "Unione Friuli", "Fuarce Friûl" (Pa 02).*

movimentâ [movimen'ta:] *tr* razgibati; narediti razgibano.

movimentât [movimen'ta:t], **-ade** *adj* razgiban, živahen.

moz ['mots] *m* (t. ***~ di bastiment***) NAVT mornarski učenec *m*.

mozarele [motsa'rɛle] *f* mozzarella *f*, mocarela *f*, presen sir; *Mangjâ dai spartans panins di persut crût e ~ e bevi une buine e frescje bire sot dal soreli (Pa).*

mozion [motsi'on] *f* 1. razburjenje *n*; 2. predlog; ***~ di sfiducie*** POL nezaupnica *f*; *al cesse de incarghe se e ven fate buine une ~ di sfiducie (CoUd)* 3. gibanje *n*; *de storiche ~ dal clericât pe incressite sociâl in Friûl (gemonahomepage).*

muardi [mu'ardi] (*o muart*, p. *muardût*) *tr* 1. gristi, zbadati, z zobmi zagrabiti; PROV *nol è prudent di ~ la man che ti mole il vuès (Pa 05/05)*; ***muardût dal cjan*** ugrižen od psa; *al fo muardût di un cjan (Provincia)* 2. (škarje) slabo rezati 3. (t. *it*) (riba) zagrabiti.

muardude [muar'dude] (t. **muardon**) *f* ugriz *m*, pik *m*; *une ~ par om e in pôcs secons de fete no restave che le scusse verde. (CoTrep).*

muarse [mu'arse] *f* → ***smuarse***.

muart [mu'art] *adj* mrtev, rajni; ***binari ~*** mrtev tir; *biel che i predis des monts a jerin suntun binari ~ (BelAlci)*; ***lenghe muarte*** LING mrtev jezik; *il furlan no je une lenghe muarte. (spazioinwind.libero)*;
~ m mrtvec *m*, rajnik *m*, mrlič *m*, truplo *n*; ***il dì dai muarts*** Dan spomina na mrtve, Dan mrtvih; *Se o fevelìn di coce al pâr di fevelâ dal dì dai muarts, la gnot di alouin "Halloven" (CoCamp)*; ***sunâ di ~*** močno zvoneti, zvoneti na vso moč; ***un ~ di fam*** revež *m*, bednež *m*; *Par no jessi simpri come un ~ di fam, al veve decidût di tornâ a studiâ. (Pa/Uchi)*; ***cjâr di ~*** pogrebno vozilo; *che cul biliet di ingrès o varès podût partecipâ a la estrazion di une machine... naturalmentri un cjar di ~! (Furlanist)* ; ***La prucission dai muarts*** *La prucission dai muarts su la mont di San Pieri (La/tradizions)*; ***puartâ muarts in taule*** pokvariti vesel pogovor z neumestnimi pripombami; ***al somee un ~ in pîts*** ; ***vaî il ~*** ?? ; ***clamâ i vîfs e i muarts*** vpiti kot rezijan; ***avodâsi ai vîfs e ai muarts*** 2. F skrit denar;
~ f 1. smrt *f*, preminutje *n*; PROV *la ~ no cjale in bocje a di nissun* ; *ogni ~ a vûl la sô scuse* ; *in pont di ~, sul pont di ~*; ***a fîl di ~*** na koncu življenja; ***a ogni ~ di vescul*** ; ***pene di ~*** smrtna kazen *(Pa 03/2)* 2. KUL najprimernejša priprava jedi 3. ***Muarts*** Dan spomina na mrtve, Dan mrtvih; *e cuindis dîs dopo dai Muarts (MazzonIol).*

muartifar [muar'tifar] *adj* smrtnonosen; *Al è stât il dêt de man di cualchidun che al à fracât cualchi boton par fâ plovi chês toneladis di fierats muartifars. (Pa 04/02).*

muartisin [muarti'zin] *m* mrtev otrok *m*.

muc I ['muk] *m* F Nemec *m*, Avstrijec *m*; *Ta la prima vuere mondiâl al jere un muc che al veve bisugne di 'sì di (sangiorgioinsieme)*; *Alore i mucs, spaventâts, a lassin lì la cjampane (pensemaravee)*;
~ adj nemški, avstrijski.

muc II ['muk] *m* ZOOL rumeni, gorski urh *m* (*Bombina variegata*).

Muchi ['muki] *os.i m* Nepomuk *m*.

muci ['mutʃi] (t. **muç**) *int* tiho! tišina!

mucigot [mutʃi'got] (t. **muzigot**) *m* velik kos, grižljaj *m*, konček *m*, košček *m*.

mucilagjin [mutʃi'laǵin] *m* gost sok, sluz *m*; *Si sa che: la urtie mate e conten ~, tanics, sâi di potassi e saponinis. (aielloscuola).*

mucilagjinôs [mutʃilaǵi'no:s], **-ose** *adj* gost, sluzen; *a si liberin dentri te cavitât dal picnidi e di chel a vegnin fûr in formazions spiraladis (ciris), intant che la masse e je pressade insiemit al materiâl ~. (SiF 03/4, 9)*

mucin [mu'tʃin] (t. **muzin**) *adj* tih; molčeč, neslišen.

mucul ['mukul] *m* 1. majhen človek; *Giave la vieste e daile a un altri, che tu no ti vas ben come ~! (sangiorgioinsieme)* 2. (pos. obraz) ki im stisnjen; potolčen, skažen obraz 3. ploščata noga 4. → ***mocul***;
~ adj 1. majhen, nizek (človek) 2. (pos. obraz) stisnjen; potolčen, skažen.

muç ['mutʃ] *adv* → ***muci!***

Muçane [mu'tʃane] *kr.i f* Muzzana del Turgnano (UD); *a chê di ~ su la Basse (Pa 04/03).*

muçulâ [mutʃu'la:] v: ***~se di ridi*** mukoma zadržati smeh.

mudâ [mu'da:] *tr* (s)premeniti, (iz)menjati; ***~ il formât*** spremeniti obliko (format); *O volevi preâti di ~ il formât des letaris che tu dopris (Cad-e)*;
~**si** *refl* 1. spremeniti se, preobraziti se, pretvoriti se 2. preobleči se; *e tal casoto si gjavave fûr la tute e si mudave cun vistîts di lusso (Sg)* se je preoblekel v luskuzno obleko; *spiete che mi mudi* počakaj, da se preoblečem;

mudament [muda'ment] *m* sprememba *f*, *Tal articul 10 a son stabilidis lis condizions pe alienazion ecezionâl di chescj bens (che a restin indisponibii) e la forme par un ~ eventuâl di destinazion. (Pa 02)*; ***~ climatic*** klimatska sprememba; *L'Unvier sut e cence nêf di chest an al è daûr a confermâ lis previsions plui neris sui mudaments climatics (Pa).*

mudance [mu'dantʃe] *f* (*redko*) sprememba *f*, spreminjanje *n*.

mudandis [mu'dandis] *fpl* spodnje hlače *fpl*.
mudandonis [mu'dandis] *fpl* poveč. od ***mudandis***; *Butìn vie il to grumâl e la tô cotule! Oh! il ghelar! Uh, ce ~! (Mucci)*.
mudâr [mu'da:r] *m* mitničar *m*, cestninar *m*.
mudât [mu'da:t], **-ade** *adj* 1. spremenjen, pretvorjen; zamenjan 2. preoblečen.
mude ['mude] *f* 1. (iz)mena *f*, premena *f*, sprememba *f ;* ***dâsi la ~*** izmenjati se; ***lâ in ~*** zamenjati kožo, kožuh; *dome mularie prin di lâ in ~ (BelFin)* 2. (glas) mutiranje *n* 3. oblačilo *n*, obleka *f*; *Si meteve la ~ miôr: une. prese di vanilie tal sachetin de gjachete par nasâ bon (CoTar)*; ***~ di fieste*** svečana obleka; *Tal armaron al veve picjade une ~ di fieste (PauluzzoN)*; ***~ di militâr*** vojaška obleka 4. oprava *f*, oprema *f* 5. cestnina *f*; cestninska postaja *f*.
mudificâ [mudifi'ka:] *fpl* → ***modificâ***.
Mueç [mu'ɛtʃ] *kr.i m* Možnica *f* (UD); *par chel di Grauçarie di ~, pe vierzidure di une scaletarie a Comelians, pe sistemazion di un capanon pe ativitât artesanâl a Cjampeâs di Prât (O)*// st. *Mosniz* < *Možnica*.
Mueç [mu'ɛtʃ] → ***Dordola di Mueç***.
mueçan [mue'tʃan] *adj* nanaša na Moggia; *~ m* prebivalec Moggia.
muedul [mu'edul] *m* BOT (drevo in les) cer *m* (*Quercus cerris*); *al diven di "cerrinetum", il coletîf dal ~, une sorte di rôl, famee des fagaceis. (Leng)*.
muel [mu'ɛl] *m* v: ***in ~*** v kopel; v kopeli; *e proviôt il gorgolament dal campion metût intune butilie di 100 mL, che e je in ~ intun bagn di aghe a 60°C (SiF 02/1, 11)*; ***~ ta marsale*** *(carn.) un etto di uvete lavade e metude in ~ ta marsale (Natisone/furlanis)*.
muelâ [mue'la:] *tr* TEH brusiti; → ***uçâ***.
muele [mu'ɛle] *f* mlinski kamen *m*; *(manarie) E. al le prime dal marangon par dâi un colp di smerili, e podopo te cantine di cjase sô, par sfiliâle cu la ~ (Sg)*; *E. al implenà di aghe il bussulot parsore la ~ e al viarzè il rubinet par fâ colâ jù une gote a la volte. (Sg)*.
muelemate [muele'mate] *f* → ***mate***.
muès [mu'ɛs], **muesse** *adj* (*redko*) mehek, ohlapen, blag; *La lane sgjarpide e lizere si niçulave ta la arie muesse, slusint al soreli (don)*; ***lenghe muesse ??***
muestule [mu'ɛstule] *f* ***une ~*** (pos. iron.) malenkost *f*.
muezin [mue'dzin] *m* mujezin *m*; *al sunave misdì e il ~ al salmodiave la sô nenie. (scritorsfurlans)*.
muf ['muf] *adj* ARH plesniv.
mufate [mu'fate] *f* trda zima *f*, mračina *f*, megla *f*.
mufe ['mufe] *f* 1. mračina *f*, megla *f* 2. plesen *m*; *Lis mufis e di consecuence lis lôr tossinis a vevin pocje oportunitât di jentrâ te diete de int. (SiF 02/1, 31-45)* 3. FIG dolgočasje *n*, nevolja *f* 4. FIG domišljavost *f*, priljudnost *f*; *~ e aiar malsan che al va fûr pal balcon spalancât de veretât. (Enrico)*; *Ancje in putrops paîs, massime ator des citâts, la ~ e je bielzà jentrade (La 07/03)*.
mufe blancje [~ 'blanqe] *f* AGR, BIOL (trtna bolezen) grozdna plesnoba (*Oidium tuckeri*); *come che si è viodût tal câs da la vignude in Europe ..o di chê da la ue (Plasmopara viticola) e da la ~ (Oidium tuckeri) simpri te vigne. (SiF 03/4, 9)*.
mufôs [mu'fo:s],**-ose** *adj* 1. plesniv 2. mračen, meglen; *sul mûr intun spic di lûs di un contor ~: un spalâr, un gambâl (Mar)* 3. nejevoljen, ošaben.
mughe ['muge] *f* BOT → ***alaç***.
Mugle ['mugle] *f* Milje *fpl* (TS) (IT Muggia, DE Mulgs).
muglisan [mugli'zan] *adj* nanaša na Milje; *~ m* prebivalec Milj.
mugnâ [mu'ña:] *it* → ***mungulâ***.
mugnament [muña'ment] *m* → ***mungulament***.
mugnesteâ [muñeste'a:] *tr* in *refl* → ***mugnestrâ***.
mugnesti [mu'ɛle] *adj* → ***mugnestri***.
mugnestrâ [muñes'tra:] *tr* (u)krotiti, pomiriti, udomačiti, ukloniti; **~si** *refl* pomirit se; udomačiti se.
mugnestri [mu'ñestri] *adj* 1. krotak, umirjen, miren, dober, domač; *Ma chestis a son usancis mugnestris, come mugnestri al è un veri deventât spieli di une strache (Mar)* 2. potrpežljiv, toleranten; *Ancje la professoresse e je plui mugnestre. (Bel)* 3. (stvari) preprost, enostaven.
mugnulâ [muñu'la:] *it* → ***mungulâ***,
mugugnâ [mugu'ña:] *it* → ***mungugnâ***.
mugûl [mu'gu:l] *m* → ***mungûl***.
mugulament [mugula'ment] *m* → ***mungulament***.
Muiesse Di Ca [mui'ɛse] *kr. i f* (Mueç) Moggessa Di Qua.
Muiesse Di Là [mui'ɛse] *kr. i f* (Mueç) Moggessa Di Là.
Muimans [mui'mans] *kr.i m* Moimacco (UD).
Muine [mu'ine] *kr.i f* (Davâr) Muina.
muini [mu'ini] *m* REL cerkovnik *m*; *E cui aial dit che jo e il ~ o sin i miôrs dal paîs? (glesie)*.
muiniance [muini'antʃe] *f* REL cerkovnikova dolžnost, funkcija.
muinie [mui'??] *f* 1. REL nuna *f*, redovnica *f*; *Di cuant che al sucedè il prin meracul – la vuarision de ~ Vincenza Francesconi (Pa 03/11)*; ***lâ ~*** iti za nuno, iti k nunam 2. posteljno ogrevalo *n* 3. ZOOL bogomoljka (žuželka).
Muiniis [mu'iniis] *f* → ***Bean Des Muiniis***.
Muinte [mu'inte] (lok. **Muinta**) *kr. i f* (Tramonç Disot) Muinta.
muiarde [mui'arde] *f* najstnica *f*.
muiart [mui'art], **-arde** *adj* 1. ***pêl ~*** puh *m*, prve dlačice *fpl* 2. ***fen ~*** seno tretje košnje; *~ m* mladenič *m*, najstnik *m*.
muiee [mui'ɛe??] *f* BOT → ***frambue***.
muiestri [mui'estri] *f ?? Chest om che mi veve tratât mâl la prime sere, cumò mi semee ~ sot il ruspi dal sò mût di fâ. (BrLi)*.
muîr [mu'i:r] *f* (zakonska) žena *f*; *Al fonde cu la sô ~ Maria Teresa León la riviste (scritorsfurlans)*.
muiûl [mui'u:l] *m* 1. pesto (pri kolesu) 2. FIG stična točka.
mul ['mul] (t. **mûl**) *m* 1. ZOOL mula *f*; *Gno fradi al jere un lion e un ~ (Pa)*; ***a ~*** na muli 2. nezakonski otrok; → ***bastart*** 3. (t. *mulat, mulet, mulut*) deček *m*, fantek *m*, mulec *m*; *»Propite chi« al rispuindè il ~ (PauluzzoN)*.
mûl ['mu:l] *m* → ***mul***.
mularie [mula'rie] *f* mularija *f*, otročarija *f*; *A saludaran la ~ ancje il sindic Gabriele Marini e l'assessôr (Pa)*.
mulat [mu'lat] *m* → ***mul***.
muldurâ [muldu'ra:] *tr* 1. mleti žito 2. FIG mleti; uničiti 2. zadržati mlevnino od mletega žita.
muldure [mul'dure] *f* mlevnina *f*; *~, part di farine che i parten al mulinâr (CoUd)*.
mule ['mule] *f* 1. krvavica *f*, pražena kri *f*; *parvie che cjase mê si faseve la ~ cul sanc dal purcit (bassafriulana)*; → ***boldone*** 2. ženska copata.

3. deklica *f*, dekle *n*; *massime pal Corso, lis mulis vistudis propi come chês te television (MazzonIol)*

mulet ['mule] *f* → ***mul***.

mulignel [muli'ñɛl] *m* 1. mlinček *m*; 2. MEH sveder *m*, mešalec *m*; ***~ mecanic*** *di cumò indevant, si lavorarà cuntun tratôr gnûf crei, cun caricadôr frontâl, ~ mecanic e gru. (Pa)*

mulin [mu'lin] *m* 1. mlin *m*; ***~ a tre rûts*** mlin na tri kolesa; ***puartâ la aghe al so ~*** FIG zlivati vodo na svoj mlin; *di une bande e di chealtre, stant che ognidun al cirive di puartâ la aghe al so ~. (Natisone/furlanis)* 2. FIG razposajenost *f*, zmešnjava *f* 3. FIG spletkarjenje *n*, spletke *fpl*.

Mulin Gnûf [~ 'ñu:f] *kr.i m* IT Molin Nuovo.

Mulin Vieri [~ vi'eri] *kr.i m* (Prepot) Britof *m* (IT Molino Vecchio).

mulinâ [muli'na:] *tr* premlevati, pretresati, vrteti; FIG premlevati v mislih, iztuhtati.

mulinâr [muli'na:r] *m* mlinar *m*; ***fâ il ~*** delati kot mlinar; *Al faseve il ~, ma al saveve fâ tancj mistîrs (scuoleictricesimo).*

mulinât [muli'na:t] *m* ??

Mulinat [muli'nat] *kr.i f* (Fossalte) Alvisopoli.

Mulinis [mu'linis] *kr.i f* (Tarcint) Molinis.

mulisit [muli'zit], **-ide** *adj* 1. mehek, nežen, blag; *Ma lis pioris si diliberavin, lassant tes mans dai agnui i bocui de coltre mulisite. (don)*; *tante sium di colâ come claps su la brande molisite dal ricet (PauluzzoN)*; → ***mol, tenar, fof*** 2. gladek 3. FIG ugodljiv, popustljiv, odjenljiv.

mulot [mu'lɔt] *m* copata *f*, natikač *m*, cokla *f*.

multe ['multe] *f* globa *f*, denarna kazen *f*; *al jere il cilen David Pizarro, che par chel al riscje une ~ di bande de societât (Onde)*; ***paiâ une ~*** plačati kazen; *mê mari e à paiât la ~. (bassafriulana).*

multicentric [multi'tʃɛntrik], **-iche** *adj* multicentričen.

multiculturâl [multikultu'ra:l] *adj* multikulturalen; *identitâts di un Friûl multicentric e ~ (Pa).*

multiculturalisim [multikultura'tizim] *m* multikulturalizem *m*; *che e ten cont de identitât furlane pal fat di jessi emargjinâts di ciertis congreghis che a bramin la egjemonie (che paraltri e je di par se nimie dal ~). (Pa 04/02)*

multiculturalitât [multikulturali'ta:t] *f* multikulturalnost *f*; *A scuele di ~ (Pa 7/2000)*; *E propit ae ~ e al plurilengalisim de capitâl dal Friûl Orientâl (Pa 03/10).*

multidissiplinâr [multidisipli'na:r] *adj* multidisciplinaren; *A son 4 agn che il Tiliment, inte suaze di un progjet internazionâl e ~ (Pa 03/4).*

multietnic [multi'ɛtnik], **-iche** *adj* multietničen; *E je cheste la muse gnove dal gnûf Friûl, simpri plui ~. (La 06/2).*

multietnicitât [multietnitʃi'ta:t] *adj* multietničnost *f*; *La ~ dai popui e varès di sei ancje espression rapresentative des variis culturis di chei popui (scritorsfurlans).*

multiform [multi'form] *adj* multiformen, mnogoličen; *un libri multiforme sui popui di Europe, sui autonomisims (Ponte).*

multiformitât [multiformi'ta:t] *f* multiformnost *f*, mnogoličnost *f*; *Uomini e tempi", che a son la testemoneance de ~ dal inzegn (Pa 03/12).*

multifunzionâl [multifuntsio'na:l] *adj* multifunkcionalen; *cence dismenteâsi de protezion dal model de "agriculture ~", che e je indispensabil par promovi la conservazion dal ambient rurâl e che e je calcolade de (Pa 03/6).*

multifunzionalitât [multifuntsionali'ta:t] *f* multifunkcionalnost *f*.

multilaterâl [multilate'ra:l] *adj* multilateralen; *Cheste forme di intervent, rispiet a chei de classiche cooperazion fra stâts o ~ (Pa 04/03).*

multilengâl [multilen'ga:l] *adj* multilingvalen; *In gjenerâl, il studi di imagjin funzionâl di sogjets multilengâi al somee un model prometent (SiF 03/4, 97-114).*

multilenghisim [multilen'gizim] *m* multilingvizem *m*; *Diglossie e bilenghisim, condizions normâls par chei che a partegnin a minorancis, puedino favorî il ~ (Pa 02).*

multilineâr [multiline'a:t] *adj* multilinearen ; *Dutis chestis 62 variabilis a son stadis cumbinadis intune regression multilineâr par otignî l'indiç e dopo la probabilitât dai temporâi. (SiF 02/2, 39-58)*

multilingui [multi'lingui] *adj* *??*

multilinguistiche [multilingu'istike] *f* multilingvistika *f*.

multimediâl [multimedi'a:l] *adj* multimedialen; *Dispès si à doprât ancje articui di gjornâl, materiâl cjatât in rêt e materiâl ~ (Pa 02/10-11)*; *Siencis e tecnologjiis multimediâls e Infermieristiche. (Pa 06/1).*

multinazionâl [multinatsio'na:l] *adj* multinacionalen; *~ m* multinacionalka *f*; *I vuadagns potenziâi che a divegnin de brevetabilitât a pochin duncje lis multinazionâls a cirî ator pal mont i gjens (Pa 05/04)*; *Pal moment la polemiche e je furiose: di une bande la int cun tancj ministris, di chê altre lis multinazionâls (Scf)*

multiperaulis [multifuntsio'na:l] *adj* *??* *se o volìn rivâ a di une segmentazion juste intai elements plui in jù intes struturis tant che frasis, peraulis o ancje multiperaulis, e covente impleâ une cognossince lenghistiche. (SiF 02/1).*

multipli ['multipli] *adj* mnogokraten; ***infezions multiplis*** *Si son notâts ancje câs di infezions multiplis. (SiF 03/4, 9)*;
~ m mnogokratnik *m*.

multiplicâ [multipli'ka:] (*o multiplichi* [multi'pliki]) *tr* (po)množiti; *al baste di ~ un dai doi numars par -1 e o vin doi numars compagns. (Pa 02).*

multiplicazion [multiplikatsi'on] *f* množenje *n*.

multipliche [mul'iplike] *f* MAT množenje *n*.

multipolâr [multipo'la:r] *adj* multipolaren, večpolaren; *In chest mont ~ al vûl fat i conts ancje cun potencis plui piçulis (Pa 04/07).*

multrin [mul'trin] *m* kraj, kjer se molzejo ovce.

mulut [mu'lut] *m* → ***mul***.

mumie ['mumie] *f* mumija *f*; *lu cjalave a lavorâ, fêr come une ~ (Sg).*

mumiot [mumi'ot] *m* tiha, zadržana oseba.

Munch [mumi'??] *m* v: ***"Il berli" di ~*** ARS Munchov krik; *Vêso presint "Il berli" di ~, chel frut che al berle tal mieç de strade (BelAlci).*

munçûl [mun'tʃu:l] (t. **smunçûl**) *m* 1. štrcelj *m*, okršek *m* 2. AGR ročica *f*, krmilo pluga.

mundit [mun'dit] *adj* snažen, čist, ličen.

mundurâ [mundu'ra:] *tr* → ***muldurâ***.

mundure [mun'dure] *f* uniforma *f*; *Al è ben par chel che i vistîts pes zornadis de Stazion no son munduris par ceremonie ma i vistîts plui informâi e plui normâi che al sedi possibil. (Pa 03/11).*

mungugnâ [mungu'ña:] (t. **mugugnâ)** *it* (*redko*) godrnjati;

il Gjino i de la man a chel che al veve tratât mâl, mugugnant scuse. (MazzonIol);
Jê tantis voltis e tacave a pensâ, po a ~ e po a si cjatave a fevelâ di bessole (MazzonIol);
Sì, sì.. – e mugugnà. (MazzonIol); → ***mungulâ***;

mungûl [mun'gu:l] (t. **mugûl**) *m* rjovenje *n*, mukanje *n*, bučanje *n* (pos. pri bikih).

mungulâ [mungu'la:] *it* 1. (pos. pri bikih) rjoviti, mukati 2. (morje, veter ipd.) šušljati, bučati, hrumeti; (spolšno) godrnjati, mrmrati.

mungulament [mungula'ment] (manj obič. **mugulament, mugnament**) *m* 1. rjovenje *n*, mukanje *n*, bučanje *n* (pos. pri bikih); → ***mungûl*** 2. godrnjanje *n*.

munî [mu'ni:] *tr* opominjati, (po)svariti, opozoriti, obvestiti.

Munic ['munik] *kr.i m* München *m* (Minhen); *Al studià a la Academie di Bielis Arts di ~ di Baviere (CoUd).*

municipâl [munitʃi'pa:l] *adj* občinski, mestni; ***pulizie municipâl*** mestna policija ; *La polizie ~ di Sanrem e à secuestrât desinis di CD (Furlanist).*

municipalitât [munitʃipali'dza:] *f* mestna oblast; *Si stabilìs a Gardiscje e achì al met sù une ~ (CoCamp).*

municipalizâ [munitʃipali'dza:] *tr* v občinsko upravo prevzeti; *Là vie a son daûr a gjestî la aghe cuntune "municipalizade".. cun grandis competencis e cuntune gjestion partecipade. (Pa 05/06).*

municipi [muni'tʃipi] *m* 1. mestna občina *f*, mestni svet; *i romans, ai timps dal imperi, a àn metût sù il progjet urbanistic-ministratîf dai 4 municipis di Aquilee, Concuardie, Zui e Cividât (Pa 7/99)* 2. mestna hiša , rotovž *m*; *contadins che a fevelavin, dongje la puarte dal ~. (Sg).*

munificâ [munifi'ka:] (*o munifichi* [muni'fiki]) *tr* dobro delati, storiti dobra dela, pomagati.

munîmint [muni'mint] *m* ?? *Un munîmint ae Regjon al rivât ancje de bande dal sindic di Udin Segjo Cecotti (La 07/01).*

munistîr [munis'ti:r] *m* samostan *m*; *al insiorà il ~ di Michelbeuern, te diocese di Salzburc (Pa 03/4)*; *Il model al è chel des citâts che planc a planc a deventin centri di chei podês che te ete feudâl a jerin tai cjiscjei e tai munistîrs. (Pa 04/03).*

Munistîr [munis'ti:r] *kr. i f* (Aquilèe Ud) IT Monastero

Munistîr [munis'ti:r] → ***Val di ~***.

munizion [munitsi'on] *f* VOJ 1. strelivo *n*, municija *f*; *protagoniscj de resistence osovane, a àn cjatât un arsenâl funzionant di armis e munizions (glesie)* 2. utrdba *f*.

munture [mun'ture] *f* → ***monture***.

mûr ['mu:r] *m* zid *m*, stena *f*; ***~ di Berlin*** POL Berlinski zid; *dulà che, daûr il sdrumâsi dal Mûr di Berlin, a son lâts formansi ben cuindis Stâts (sf)*; ***~ di clap*** kamnen zid, zidani zid; *i orz ormai un pôc in disordin parentri i mûrs di clap.(BrLi)*; ***~ di modon*** zid iz opek; ***~ di sostegn*** oporni zid; *La roste e je formade di un ~ di sostegn in ciment armât, alt 250 (SiF 03/4)*; ***mûrs difûr*** zunanje stene; *i mûrs difûr a jerin sblancjâts, la puarte pene piturade (MazzonIol)*;
~ grês neometan zid, neobrajhan zid; *Scheme di compuartament di ~ grês (a çampe) e cun stabilidure (a drete) a une..(SIF 03/3)*; ***~ ingjan*** zid brez malte; ***meti il cjâf tal ~*** svojeglaven biti, riniti z glavo skozi zid; ***picjâ su pal ~ un cuadrut*** obesiti sliko na steno; ***predicjâ/ dî al ~*** FIG steni govoriti; ***slac dal ~ di Berlin*** padec berlinskega zidu; *Un pape politic al cent par cent, che al sarà ricuardât come un dai grancj protagoniscj dal slac dal ~ di Berlin e de fin impietose e inlagrimade dal comunisim. (Pa 03/11)*; ***stabilî un ~*** ometati zid; ***tirâ sù un ~*** postaviti zid.

Mûr ['mu:r] *r.i f* Mura *f*; *e su la ~ si sedin implantâts chescj trops di Sclâfs. (JM).*

mûr ['mu:r] *E1, E2 prez od* → ***murî***.

mûr-ingjan [~ in'ġan] *m* → ***mûr***.

murâ [mu'ra:] *tr* → ***inmurâ***.

murace [mu'ratʃe] *f* obzidje *n*; *Puartis che a son restadis de ~ antighe (CoUd).*

muradôr [mura'do:r] *m* zidar *m*; ***fâ il ~*** delati kot zidar; *O ai fat ancje il ~ (friulicrea).*

muradure [mura'dure] *f* zidanje *n*; zidovje *n*, obzidje *n*; *La prime cjase fate di ~ si le ve, al risulte, dome intal 1502 (Leng).*

muraie [mu'raie] *f* zid *m*, zidovje *n*, obzidje *n*;
~ di cret *In chel pont però lis dôs murais di cret si slargjavin e jenfri i clapons che a stavin tal mieç dal lavio si jerin formadis dôs grandis pocis di aghe blu, (Daidussi).*

muralisim [mura'lizim] *m* ARS (mehiški) muralizem *m*; *là che ancje Afro al fo atîf tal cjamp dal ~ (CoUd).*

murbin [mur'bin] *m* → ***morbin***.

murbinôs [murbi'no:s], **-ose** *adj* → ***morbinôs***.

Murçalis [mur'tʃalis] (lok. Murçalas) *kr. i f* (Listize) Murzalis.

murel [mu'rɛl] *m* 1. GRAD podolgovata deščica, ki se rabi pri obijanju stropa 2. kos klobase; kos jegulje; ***~ di luianie*** AGR *e il vistît la strenç che e semee un murel di luianie. (BrLi); i murei di luianie che a saltin fûr de machigne dal purcitâr (Pa)* 3. ***lens di ~*** drva *npl*; (mizarski izraz); ***a ~*** vzporedno.

muret [mu'rɛt] *m* zidek *m*, zidec *m*.

murgnon [mur'ñon] (t. **smurgnon**) *m* kujavec *m*, osornež *m*, sitnoba *f*, godnjač *m*;
~ adj osoren, kujav, siten, nadležen; *agns dulà che al paronave il fassisim e il nazionalisim italian plui ~ (La 05/4).*

murî [mu'ri:] (*mûr, mueris, mûr, murìn, murîs, muerin* ; impf. *murivi* ; konjunkt. *che o mueri* ; p. *muart*) *it* umreti, umirati, premineti, poginiti; *Puar Pasolin, a tu scuignivis ~ propit tu. E ~ cussi mâl. (musichefurlane)*; *Gjesù al veve di ~ pal popul* Jezus je moral umreti za narod; ***~ di fam*** umreti od lakote ; *di fâlu ~ di fam e di frêt (Pa)*; ***~ di ridi*** umreti od smeha; *a mi mi fâs ~ di ridi cheste sezion (christianromanini)*; ***~ sui ûfs*** FIG splaviti, umreti pri rojstvu.

muribont [muri'bont], **-de** *adj* umirajoč;
~ m umirajoči *m*; *Sveantsi dal so pisulâ di ~, i veve dit a Ross (Bel).*

murie [mu'rie] *f* umiranje *n*, velika umrljivost *f*, kuga *f*; *e diferents dai nestris par slontanâ i flagiei atmosferics, la masse ploie o il sut, i taramots, lis pestilencis, lis pidemiis di nemâi, la ~ dai cristians. (BelR).*

murient [muri'ɛnt] *adj* umirajoč.

muriot [muri'ot] *adj* strog, oster, namrščen, čemeren.

muris ['muris] *fpl* obzidje *n*, zidovje *n*, zidovi *mpl*; *lis* ***~ di Cividât*** obzidje Čedada; ***~de citât*** mestno obzidje; *e si disferenziavin dai comuns rustics par vie che a vevin ancje il compit de organizazion pe difese des ~ de citât. (Natisone/furlanis).*

Muris ['muris] *fpl* → ***Cjasteons Di Muris***.

Muris Di Ruvigne [~ di ru'viñe] *kr.i f* (Ruvigne) Muris.

Muris Di Sest [~ di 'sɛst] *kr.i f* (Sest) Mure.

murissit [muri'sit] *m* zidec *m*.

murlac [mur'lak], **-che** *adj* čudaški, čuden; *~ m* čudak *m*.
Murlis ['murlis] *kr. i f* (Çopule) Murlis; *imbrenaments diluncvie Medune e Celine par difindi i paîs di Raussêt, Domanins e ~. (GP)*.
murmugn [mur'muñ] *m* mrmranje *n*, godrnjanje *n*.
murmugnâ [murmu'ña:] (t. **smurmugnâ**) *it* šušljati, mrmrati, godrnjati.
murmui [mur'mui] (t. **murmuiament**) *m* mrmranje *n*, godrnjanje *n*.
murmuiâ [murmui'a:] (t. **smurmuiâ**) *tr* (pos. molitve ipd.) mrmrati, godrnjati, odropotati.
murmuiament [murmuia'ment] *m* mrmranje *n*, godrnjanje *n*; *Un cisicôr, un sutîl ~, come di piçulis lontanis lizeris vôs che si incrosin e si sarmontin a vongulis (Daidussi)*; → ***murmui***.
mursiel [mursi'el] *f* → ***smursiel***.
Murst [mursi'el] *kratica > Ministeri de Universitât e de Ricercje Sientifiche e Tecnologjiche (SiF 02/1, 209)*.
murucule [mu'rukule] *f* → ***cernicule***.
murungulâ [murungu'la:] *it* godrnjačiti, zoprno godrnati.
murungulament [murungula'ment] *m* mrmranje *n*, godrnjanje *n*.
Murùs [mu'rus] *kr.i m* Moruzzo (UD); *Doncje la vile di ~ intun pradissit dapît des cuelinis, al è un cocolâr che al à unevore di agns. (Percude)*.
murut [mu'rut] *m* zidek *m*.
mus ['mus] *m* 1. ZOOL osel *m*; ***cjapâ un ~ par un cjaval*** nekaj za nekaj zamenjati, imeti ..za; ***fâ la barbe al ~*** delati nekaj zamanj; ***lâ a ~*** iti na oslu; ***lavorâ come il ~*** delati kot žival; *Un popul nol po dome lavorâ come il ~. (glesie)*; ***menâ il ~ pe glace*** z največjo pažljivost nekaj delati; ***meti la siele al ~*** osedlati osla; *al metè la siele al ~ e al menà cun se doi fameis (glesie)*; ***~ salvadi*** divji osel; *al à vivût cui mus salvadis, al à mangjade jerbe come il bo (Bibl-Danel)*; PROV *Tu sês nassût ~ e tu âs di murî ~ . (ProvBr)* 2. FIG osel *m*, bedak *m*.
musan [mu'zan] *m* 1. ZOOL rovka *f* (*Sorex araneus*) 2. FIG grd, umazan; ostuden.
musane [mu'zane] *f* 1. (*neobič.*) velik obraz 2. ZOOL → ***coçate***.
musar ['m??r] *m* duh po plesnobi, žaltavem.
musarole [muza'role] *f* (t. **musarûl** *m*, **musolere** *f*): nagobčnik *m*; *Cualchidun al zire cun grues cjans cu la ~ di fier. (Pa)*.
Musclêt [mus'kle:t] *kr.i f* (Codroip) IT Muscletto; *e inventave contis, stramudant chês che e veve sintudis di sô mari dongje dal fûc: Romans, ~ (Mar)*.
muscli ['muskli] *m* BOT mah *m*; mošus *m*, moškat *m*; *La jerbe e il ~ a jerin une vore umits, e lis fueis che a sabulivin partiere, ancje lôr a judavin la umiditât. (Sg)*.
Muscli ['muskli] *kr.i f* (Cervignan) IT Muscoli.
muscul ['muskul] *m* ANAT mišica *f*; *che si riferivin ai muscui de man e dal braç di drete (SiF 04/5)*.
musculist [musku'list] *m* ?mišičast; *Si scuen però riviodi une mentalitât maschiliste e musculiste che e perdone e a premie il prepotent e il violent (Bel)*.
muse I ['muze] *f* 1. obraz *m*; videz *m*; ***a ~*** osebno; ***~ a ~*** *Cjatantsi ~ a ~, chei che lu incolpavin no àn rivât a puartâ fûr cuintri di lui nissun di chei cantins che o scrupulavi. (Bibl-Az)*; ***a ~ a ~*** iz oči v oči; ***butâ in ~*** predočiti; ***cjalâ in ~*** gledati v oči; ozirati se na; *al jere tant cjamât che nol rivave a cjalâ in ~ e a saludâ nissun. (glesie)*; *Un taramot, soredut di chê entitât, nol cjale in ~ nissun (Pa)*; ***dî ben in ~*** reči v obraz; ***diventâ ros te ~*** zardeti; ***fâ la ~ lunge*** grdo se držati (jezati se na nekg); ***~ dure*** strog videz; *E cun ~ dure lu pare vie, e i dîs (Bibl-Mc)*; ***~ indolorade*** užaloščen obraz; ***om di dôs musis*** dvoličen človek; ***muse rote*** ?? *o cirìn di dismovi intal anime de nestre int un fregul di sigurece, di francjece, di ~ rote (La 06/1)*;
provâ musis e musis **??**;
ridi su la ~ smejati se nekm v obraz; ***sierâ la puarte in ~*** zapreti vrata pred nosom; *i sierave la puarte in ~! (MazzonIol)*; ***sporcjâ la ~ a un*** nekg onečastiti; ***su la ~*** v prisotnosti; *come une lûs che si è impiade a colp su la ~ di Gjesù (glesie)*; ***tignî ~*** grdo se držati (jeza); ***vê ~ di*** imeti pogum za 2. izgled *f*, izraz *m*, poteze *fpl*; ***vê ~ di*** izgledati kot; *no veve ~ di vêle grasse, ma dal sigûr no jere nancje puare come lui. (Sg)*.
muse II ['muze] *f* ARS muza *f*.
museâl [muze'a:l] *adj* muzealni; *Un museu che al merte dabon di jessi viodût, pe sede induvinade, pal percors ~ dabon gnûf e unevore didatic (La)*.
muset [mu'zɛt] *m* KUL klobasa iz svinjskih kož; *(carn.) Dôs zumieles di fasûi e 1 di sorc, fâ boli cui savôrs, selino, carote, cevole, ~, (Natisone/furlanis)*; *cun juscj messets di sâl e di speziis, in luianiis, salams, musets e palmonis. (don)*; ***brovade e ~***
museu [mu'zɛu] *m* muzej *m*; ***Museu nazionâl*** narodni muzej; *Li dal Museu nazionâl di Vile Guinigi, a Lucca, e restarà vierte fintremai ai 11 di Lui la mostre: (Pa 04/06)*; ***Museus Vaticans*** vatikanski muzeji; *sîts de culture e de memorie universâl: i Museus Vaticans, i Uffizi di Florence, la Basiliche di San Marc di Vignesie (La 05/6)*.
Musi ['muzi] *kr. i f* (Lusevare) Musi; *e a'nd jere ancje tai canalons de mont di ~ e te plere dal Quarnan. (Sg)*; *tacant des comunitâts slovenis sot dal Mangart, passant pai borcs sfurtunâts sot de cjadene dal ~ (BelAlci)*.
musiâl [muzi'a:l] *m* (t. **musarole** *f*) nagobčnik *m* (konjska oprava).
music ['muzik] *m* godbenik *m*, glasbenik *m*; *I Bragato a jerin ebaniscj e musics (Pa)*.
music [mu'zik] *m* 1. (pri živalih) gobec *m* 2. FIG gobec *m*, obraz *m*; ***scussâ il ~ a un*** nekm gobec zdrobiti, nekg na gobec; ***fâ il ~*** grdo se držati (jeza); ***tignî musics luncs*** mulo kuhati.
musicâ I [muzi'ka:] (*o musichi* [mu'ziki]) *it* muzicirati, igrati glasbo; *Usgnot a Pordenon i Prozac+ a musichin dal vîf « La corazzata Potemkin» (Furlanist)*.
musicâ II [muzi'ka:] *it* → ***musicjâ***.
musicâl [muzi'ka:l] *adj* glasben, godben, muzikalen; *a son deventâts un pont di riferiment par dute la "sene ~" furlane.(O)*; *L'ûs de lenghe furlane, il bon palinsest gjornalistic e ~ (O)*; ***Setôr ~*** glasbeno področje.
musicalitât [muzikali'ta:t] *f* muzikalnost *f*; *Par prionte, la impuartance de ~ di une lenghe e je risultade a clâr tai lavôrs e tai studis di dute la sene contemporanie visibil te convigne (Pa)*.
musicalmentri [muzikal'mentri] *adv* glasbeno, godbeno; *Ma a mi mi plaseve dut parcè che ~ o soi nassût propit ta chel periodi: i prins agns '80. (Ta)*.
musicant [muzi'kant] *m* godbenik *m*, godec *m*, muzikant *m*.
musiche ['muzike] *f* 1. glasba *f*, godba *f*; *La gnot e je dal dut dedicade ae ~ (O)*; ***~ techno*** tehno glasba; *a confondin il rock cu la ~ techno. (Ta)*; ***scuele di ~*** glasbena šola; *E siere la "Glasbena Matica" la scuele di ~ nassude 92 agns indaûr (O)*; 2. FIG glasba *f*;

la ~ e va gambiantsi ?? *par ordin che la int ingrumade si sraris e si comede su lis sentis, la musiche e va gambiantsi. (La 06/1)*.
musichin [muzi'kin] *adj* (*redko*) izbirčen; spakljiv.
musicist [muzi'tʃist] *m* glasbenik *m*; *~ e scritôr, Alessandro Montello al è un dai protagoniscj de gnove musiche furlane. (Pa 05/06)*; *a son i artiscj, i pitôrs, i musiciscj, i poetis. (Pa 03/10)*.
musicogjenic [muzi'kin], **-iche** *adj* *chestis alucinazions a vignivin causionadis dal sunôr des cjampanis (epilessie riflesse musicogjeniche) (SiF 03/3, 31-49)*.
musicolic [muzi'kɔlik] *m* muzikolog *m*; *Parcè che Trinko al jere ancje musicist e ~. (Pa)*.
musicologjic [muziko'lɔǵik], **-iche** *m* muzikološki
musicologjie [muzikolo'ǵie] *f* muzikologija *f*.
musicon [muzi'kon] (t. **muson**) *m* kujavec *m*; namrščena oseba;
~ adj namrščen, namrgoden.
musicjâ [muzi'qa:] (t. **musicâ**) *it+tr* (živali) (po)njuhati.
musiel [muzi'ɛl] *m* → ***muset***.
musine [mu'zine] *f* hranilnik *m*; *un ben che i metìn in ~ (CoGonars)*.
musolâr [muzo'la:r] *m* → ***musolarie***.
musolarie [muzo'larie] (t. **musolâr**) *f* nagobčnik za bike, ki se rabi pri delu z bikom; ***meti la ~*** nadeti nagobčnik; *No sta meti la ~ al bo (Bibl-Let-Pauli)*.
musolere [muzo'lere] *f* → ***musarole***.
muson [mu'zon] *m* in *adj* → ***musicon***.
musonarie [muzona'rie] *f* kujavost *f*, godrnjavost *f*, sitnost *f*
mussâ [mu'sa:] *tr* (*redko*) nositi na ramenih, na hrbtu.
mussain [mu'sain] *adv* treba je, potrebno je, mora se, nujno; ***voie o no voie, ~*** hočeš, nočeš, mora se;
~ m avtoritarnost *f*, avtoritarizem *m*.// < nem. *muß sein*.
mussâr [mu'sa:r] *m* oslar *m*.
mussat [mu'sat] *m* ZOOL komar *m* (*Culex pipiens*); *tu ti divertissis di sigûr, ancje se sul plui biel a rivin i mussats e ti bechin (ictavagnacco)* četudi ..pridejo komarji in te pičejo; → ***musson***.
mussazine [musa'džine] *f* oslarija *f*, neumnost *f*
musse I ['muse] *f* 1. oslica *f*; *Un zovin de citât al va fûr pai cjamps e i compre une ~ a un vecjo (Natisone)*; PROV *prest - Mus e ~ prest si intindin . (ProvBr)* 2. FIG ***cjapâ la ~*** biti ponižan; ***fâ ~*** odpovedati, ne uspeti; ***puartâ vie la ~*** .
musse II ['muse] *f* 1. kup *m*, kopica *f*, grmada *f* (zemlje, peska ipd.); *Di jê nol restave che une ~ di lens intun cjanton (libroparlato.com/premiopoesia)*; *Atent tal mòvimi par no fâmi colâ intôr une ~ di scjatulis o di cjadreutis (BrLi)*; ***~ di tiere*** kup zemlje; ***~ di nûl*** grmada oblakov 2. (denar) znesek *m*, honorar *m*; ***parâ sù la ~*** zvišati honorar, dolg.
mussic ['muse] *f* ?? *Bastave dosâ ben i compliments cui mussics, i regâi cui ricats. (Bel)*.
mussin [mu'sin] *m* (*redko*) mušica *f*.
mussin [mu'sin] *adj* oselski; BOT ***code mussine*** →.
musson [mi'ta:t] (t. **mussat**) *m*: ZOOL komar (*Culex pipiens*); ***mi bechin i mussons*** pičijo me komarji.
Mussons [mu'sɔns] *kr.i f* (Morsan) Mussons; *No covente nancje spietâ cetant timp: un mateç dal Tiliment e ~ e San Pauli a restin di chê altre bande cui siei cristians. (Mar)*.
mussul ['musul] *m* ZOOL Noetova barčica *f* (*Arca Noae*).
mussulin [musu'lin] *m* gnojišče *n*; kup gnoja; *Su chel arbul daûr la stale, che al da fûr sul ~ (La 06/5)*; → ***ledamâr***.
mussut [mu'sut] *m* 1. (demin.) osliček 2. fantovska igra.
mustacj [mus'taq] *m* → ***mostacj***.
mustacje [mus'taqe] *m* → ***mostacje***.
mustic [mus'tik] *m* 1. (pri živalih) gobec *m*; (*bolj obič.*); *tignîi il ~ pleât de bande dai cjamps, cussì di no incressi la sô malcuietece (Mar)*; → ***music*** 2. FIG (*šalj.*) gobec *m*, obraz *m*; *Ven, distiriti su chest sflurît jet biel che il to amabil ~ o cjareci (ShW)*; (*bolj obič.*) → ***music***.
musticâsi [musti'ka:si] *refl* kuhati mulo; → ***inmusonâsi***.
musticat [musti'kat] *m* (*šalj.*) zmrdljivec *m*, spakljivec *m*, afna *f*.
musticât [musti'ka:t], **-ade** *adj* namrščen, namrgoden.
musticon [musti'kon] *m* ki kuha mulo;
~ adj namrščen, namrgoden
musûl [mu'zu:l] *m* → ***muzûl***.
musulere [muzu'lere] *f* → ***muzulere***.
musulin [muzu'lin] *adj* → ***mulisin***.
musulit [muzu'lit] *adj* → ***mulisit***.
musulman [muzul'man] *adj* muslimanski; *Bin Laden, dissepul dal sunnisim salafist, nol palese une solidaritât musulmane assolude (Pa)*;
~ m musliman *m*.
musulmanesim [muzulma'nezim] → ***musulmanisim***.
musulmanisim [muzulma'nizim] *m* muslimanstvo *n*.
musute [mu'zute] *f* (demin. od *muse*) obrazek *m*; ***~ di pipine*** *?? ti visitu chê biondine cui ocjâi, dôs tetis par ca, cun chê ~ di pipine, viestude di ros... (Tolazzi)*.
mut ['mut] *adj* 1. nem, mutast; ***a ~*** nemo, brez besed; ***sort e ~*** gluhonem; *Crist, stant al vanzeli, al à suspirât cuanche si è cjatât denant di un sort e ~ (Bel)* 2. (glas) zamolkel.
mût ['mu:t] (*pl* ['mu:ts]) *m* 1. način *m*, sredstvo *n*; ***a so ~*** na svoj način; *no fîs daûr lis leçs di nature, ma parvie di Diu, che al fâs nassi a so mût. (Bibl-Zn)*; *I furlans a àn pôre di jessi ridûts e coionâts se a fevelin a lôr mût (La 06/1)*; ***a un ~, intun ~*** na isti način, isto; podobno; *studis statistics che, tai ultins agns, a van a zontâsi a un mût di. tratâ l'argoment che al privilegjave il studi dai carics di lavôr. (SiF 02/1)*; ***averbis di ~*** načinovne prislovne oblike; ***di ~*** tako, kakor treba, pravilno, spodobno, izvrstno; ***fûr di ~*** izredno, izvenredno, čezmerno; *intor di un besteon grant fûr di mût (santamariadegliangeli)*; ***mangjâ a so ~*** jesti na svoj način; ***~ di movisi*** ?? *jê si visave simpri miôr che al veve dal so om, la ande, la cjaminade, il mût di movisi (Sg)*; ***mûts di dî*** *?? Lis peraulis, i mûts di dî, la pratiche di chest librut, a son un biel esempli di cemût tornâ a implantâ une identitât (Verone)*; ***par ~ di*** na način neč.; ***vê il ~*** ; *Al è miôr cussì. Al varà il ~ di fâ il confront". (BrLi)*; 2. *mûts* (ekonomsko) sredstva *f*, možnosti *fpl*.;
~ co ***di ~ che*** (t. ***di mode che***) tako da (bi); *la informazion de lenghe ladine e vebi di cjatâ simpri plui spazi sui zornâi, di ~ che i italians e i todescs a cuistin maiôr cussience e cognossince de realtât ladine.* tako da bi se Italijani in Nemci bolj zavedali in spoznali ladinsko realnost.; ***in ~ che*** na način da, tako da : *simpri voltâts par talian in mût che si capissin* vedno prevedeni v italijanščino, tako da se jih razume; ***in ~ di*** na način da, tako da; *La Slovenie e à decidût di fâ buine*

une norme rivuart ae tutele dal sloven, in ~ di protezi la lenghe. Slovenija se je odločila postaviti dobra vodila glede zaščite slovenščine, tako da bi se zaščitil jezik.
mutagjen [muta'ġen] *adj* mutagenski; *e une vore di altris sostancis volatilis dal stes gjenar a son cancerogjens pai animâi cundiplui che a àn ancje proprietâts mutagjenis (SiF 02/1, 11-20).*
mutagjenicitât [mutaġenitʃi'ta:t] *f* mutagenost *f*; *ancje se cjatâts in piçulis concentrazions, a contribuissin a la totalitât de ~ de aghe potabile clorade (SiF 02/1, 11-20).*
mutare ['mutare] *f* vzpetina *f*; vzboklina *f*.
mutîf [mu'ti:f] *m* → ***motîf***.
mutilazion [mutilatsi'on] *f* pohabljenje *n*, pohabljenost *f*; *la pene di vivi cence capî ju scjafoie: inalore la sdrumade, la ribelion, un delit, une ~ (CoUd).*
mutisim [mu'tizim] *m* MED mutizem *m*, nemost *f*; *e ~ totâl sui derits politics dal Friûl e dai furlans. (Pa 05/05)*; *~ causât di une lesion bilaterâl dai lobis frontâi, cf. Jürgens e Von Carmon 1982 (SiF 02/1)*; *Opûr, il frutat agressîf e cjaviestri che dispês si siere intun ~ (mediateca-codroipo).*
mutivâ [muti'va:] *tr* → ***motivâ***.
mutivazion [mutivatsi'on] *f* → ***motivazion***.
mutriç [mu'tritʃ] *adj* vlažen, moker;
~ m mokrota *f*, vlaga *f*.
mutrie ['mutrie] *f* srdit, ošaben obraz.
mutuâ [mutu'a:] *tr* posoditi.
mutuâl [mutu'a:l] *adj* vzajemen, medsebojen; *ma e rapresente pardabon un partenariât ~ e benefic. (Pa 04/03).*
mutulît [mutu'li:t], **-ide** *adj* onemel, obmolknel; ***restâ ~*** obmolkniti; *Par un moment al restà ~, daspò si cjalà ator come insumiât. (scritorsfurlans).*
muzigot [mutsi'got] *m* → ***mucigot***.
muzin [mu'tsin] *adj* → ***mucin***.
muzûl [mu'dzu:l] (*redko* **musûl**) *m* 1. kozarec *m*, kupa *f*, bokal *m*, vrč *m*, kupica *f*, čaša *f*; → ***tace, tai*** 2. (*redko*) kozarček *m*, čašica *f* za žganje.
muzulere [mudzu'lere] (t. **musulere**) *f* 1. stojalo za kozarce (v karnijskih kuhinjah) 2. podstavek za kozarec.
MVL [mu'ti:f] *kratica > machine par viodî di lontan* televizija (TV); *La machine par viodî di lontan, la MVL, che par talian si dîs TV (sf)*

N

n, N ['ene] *f* črka n
n. [nu'ma:r] *kratica > numâr* št. (številka); → ***nr***.
'na ['na] *art* (*Casarsa*) → ***une***; *'Na volta, ta dutis li fameis a si diseva ogni sera da l'an il rosari. (Natisone/furlanis).*
Nabi ['nabi] *os.i m* HIST, BIBL *Al è ancjemò vêr, che ce che al fâs il ~ al è tâl un «çavariâ» (Bibl-Isaje).*
Nabresine [nabre'zine] *kr.i f* Nabrežina *f* (TS); *la ufierte di une societât triestine di direzi la costruzion de ferade ~-Triest. (GP).*
Nabucodonosor [nabuko'd nozor] *os.i m* HIST Nebukadnezar *m*; *che ~ al jere re di Babel (Bibl-Gjeremie)* // < akad. *Nabu-cudurri-utsur*
nacuart [naku'art] *m* → ***inacuart***.
Nacuilee [nakui'lɛe] *kr.i f* → ***Aquilee***.
nadâ [na'da:] *it* 1. plavati; *che i permetin di ~ in ambients licuits. (SiF 03/3)* 2. na površini plavati 3. (za)bresti (v težave), broditi, utapljati se (v žalosti, bogastvu); ***~tal ont*** utapljati se v izobilju;
~ m plavanje *n*.
Nadâl [na'da:l] *m* Božič *m*; ***la sere di ~*** božični večer; PROV *il dì a ~ al cres un pît di gjal*; *~ in place, Pascje su la glace* ; *Pascje e ~, ognidun tal so cjasâl.*; ***Pai Nadâl*** Božiček.
nadade [na'dade] *f* plavanje *n*; *Stradelis di cjamp tra rivis di vencjârs, lis nadadis tes gravis, valîs di emigrants (scritorsfurlans).*
nadadôr [nada'do:r] *m* plavalec *m*, plavač *m*; *come che lis slargje il ~ par nadâ (Bibl-Isaje).*
nadadore [nada'dore] *f* plavalka *f*.
nadalin [nada'lin] *adj* božičen;
~ m (folk) božična jekla; *chel che al proviodeve che si ves di impiâ il grant çoc, il Nadalin, intal fogolâr. (La 05/12)*; → ***çoc ~***.
nadalut [nada'lut] *m* → ***nadalin***.
nadie ['nadie] *f* 1. ANAT ritnica *f*; → ***clape*** 2. (pri klavni živini) zadnja četrtina 3. (pri vozu) rob *m*, ogradek *m*.
nadiski [na'diski] *m* nadiško narečje; *sicu lis feveladis protovenitis, il rosean, il bisiac, il sauran, il po-nasem, il ~ (partitrepublichefurlane).*
nâf ['na:f] *m* 1. ladja *f*, čoln *m*; ***cjapitani de ~*** kapitan ladje; ***~-fusete, ~ spaziâl*** AERO vesoljska ladja; ***~ Enterprise*** Vesoljska ladja Enterprise; *la vere version dal telefilm «Star Trek» cui furlans de ~ Enterprise (Furlanist)*; ***oblò di ~*** *..fin che al cjatâ une cjase a trê plans cuntun balcon taront come un oblò di ~. (Sg)* 2. ARHIT ladja *f* (v cerkvi); ***la ~ di mieç*** srednja cerkvena ladja *f*,
naftalic [naf'talik], **-iche** *adj* KEM naftionski (kislina).
naftaline [nafta'line] *f* KEM naftalin *m*; *come balutis di ~ (MazzonIol)*; ***meti in ~*** namakati v naftalin; *Cundidì la leç regjonâl n° 352, presentade de stesse zonte ai 14 di zenâr dal 1998 e subite daûr metude in ~. (La 03/01).*
nafte ['nafte] *f* 1. KEM nafta *f* 2. kurilno olje, nafta *f*, AVTO plinsko olje, dizel *m*; *Ancje i implants di riscjaldament alimentâts cun combustibii fossii (gasoli, ~ , cherosen, vueli combustibil) (CoUd)*; ***motôr a ~*** AVTO dizelski motor; *motôr a combustion interne (che al è chel a benzine o a ~ (Pa).*
naftenic [naf'tɛnik], **-iche** *adj* KEM naftenski.
naftilamine [naftila'mine] *f* KEM naftilamin *m*.
Naiarêt [naia're:t] *m* ?? *la famea a si è slargjada tant che a à jemplât duta la borgada che in chel viaç a si clamava ~. (Piç).*
naie ['naie] *f* 1. rod *m*, pleme *n*, rasa *f*, pasma *f*, kri *f* 2. FIG sodrga *f*, drhal *f* 3. soldaščina *f*, vojaška služba *f*; vojaška disciplina *f*; *L'asilo, la scuele, la colonie, la ~, il lavôr… ma parcè chei puars cristians no puedino sveâsi (Ta).*
naiade [nai'ade] *f* MITOL najada *f*, vodna nimfa *f*; *La dee e je sentade su di un cjar indaurât ... denant al è un cjar cuntune ~ che e strissine un bec (Provincia).*
naïf [na'ï:f] *adj* ARS naiven, primitiven; *molant di considerâ la lenghe tant che un element ~ (Leng).*
nailon ['nailon] *m* → ***nylon***.
naine ['naine] *f* 1. žalostinka *f* (pesem); *Chest indian alore al à tacât a cjantâ une vecje ~ te lenghe indiane (Pa)* 2. čenčanje *n*, čenča *f*, zgodbica *f*, prazna marnja *f*, izmišljotina *f*; *Il libri al a un lengaç sclet, cuntun stil*

precis e cence nainis (Pa) 3. neumnost *f*, otročarija *f*, bedarija *f*, zmešnjava *f* 4. nadlega *f*, neprijetnost *f*, nerodnost *f*, zaplet *m*, težava *f* 5. zadeva *f*, stvar *f*, dejstvo *n* 6. novost *f*, nepredvideno *n*.
namibian [namibi'an] *adj* namibijski;
~ *m* Namibijec *m*.
Namibie [na'mibie] *kr.i f* Namibija *f*.
nampie [na'mibie] ?? *Gjavâ vie il Crist e lassâ la crôs sole nampie, parceche Crist al à vinçude la muart e nol patis plui. (BelR)*
nanâ [na'na:] *it* INF spančkati, ajati (otrok).
Nanarià [nanari'a] *kr.i f* (Tarcint) Loneriacco.
nancje ['nanqe] *adv* niti, nikar; *~ in dì di vuê* niti v današnjih dni; ***~in sium*** niti v sanjah, niti najmanj; ***~ par dongje*** niti približno, niti najmanj; ***~ un cjan pal paîs*** niti žive duše; *dutis li buteghis a jerin sieradis, e nol jere ~ un cjan pal paîs! (sf)*.
nancjemò ['nanqe] *adv* ?? *Prudents, parcè che l'"Onu" no je stade ~ metude in stât di oparâ cence się strumentalizade de logjiche dal (Pa 03/8)*; *e cualchi volte no lu è ~ vuê a cause des dificoltâts (Provincia)*.
nane ['nane] *f* INF v: ***fâ la ~*** spančkati; *E fâs ~ la gjatute, al fâs ~ il cocodc; ancje tu fâs la nanute (Natisone/furlanis)*; ***lâ in ~*** iti ajati.
nanfe ['nanfe] *adj* in *f* → ***aghe***.
nanin [na'nin] *adj* pritlikav;
~ *m* pritlikavec *m*, palček.
nanisim [na'nizim] *m* MED pritlikavost *f*, nanizem *m*.
nanocefalie [nanotʃefa'lie] *m* MED maloglavost *f*, nanocefalija *f*.
nanoeletroniche [nanoele'tr nike] *f* ELEK nanoelektronika *f*.
nanomelie [nanome'lie] *f* MED maloudnost *f*, nanomelija *f*.
nanometri [nano'mɛtri] *m* FIZ nanometer *m*.
nanosecont [nanose'k nt] *m* nanosekunda *f*.
nanul ['nanul] (*pl* ***nanui***) *m* pritlikavec *m*, palček *m*; *~ Pc su la metropolitane di New York (La 06/12)*.
nanule [na'nanul] *?? Une stele di masse plui che dople di chê dal Soreli no pues sestâsi tant che une ~ blancje o une stele di neutrons. (Pa 7/99)*
nanulin [nanu'lin] (t. **nanulut**) *adj* pritlikav;
~ *m* pritlikavec *m*, palček.
nanulut [nanu'lut] *adj* in *m* → ***nanulin***.
nanute [na'nute] *f* demin. od → ***nane***.
napalm ['napalm] *m* VOJ napalm *m*.
nape ['nape] *f* 1. dimnik *m*; *l'aredament: la ~ cu la mensule fate biele dal camuf, lis bancjis e il bancjon, i ciantonai. (Natisone/furlanis)*; ***sot la ~*** pri ognjišču, v domačem krogu 2. (izpušna) cev *f* (dimnika) 3. FIG velikanski nos *m*.
napin [na'pin] *m* dimnik *m*; → ***fumarûl***.
Naplie ['naplie] *kr.i f* (Dartigne) Aplia.
napoleon [napole'on] *m* napoleondor *m*, napoleon *m* (francoski zlatnik).
Napoleon [napole'on] *os.i m* HIST Napoleon.
napoleonic [napole'onik] *adj* HIST napoleonski; ***vueris napoleonichis*** HIST napoleonske vojne; *o ben daspò il 1814, a la fin des vueris napoleonichis (Scf)*;
~ *m* ***napoleonics*** Napoleonci *mpl*; *A Vignesie i napoleonics a jentrarin il 15 di mai (Natisone/furlanis)*.
napoletane [napole'tane] *f* espresso aparat, napoletana *f*; *Rite e masanà il cafè e 'e implenà la ~ di aghe (Sg)*.
Napul ['napul] (t. **Napule**) *kr.i m* Neapelj *m*; *Architet, docent a Messine e a ~ (GE)*;
~ *m* F Napolitanec *m*, Neapeljčan *m*; → ***napulitan***.
Napule ['napule] *kr.i f* → ***Napul***.
napulis ['napulis] *fpl* BOT → ***pedoglats***.
napulitan [napuli'tan] *adj* neapeljski, napolitanski;
~ *m* 1. Napolitanec *m*, Neapeljčan *m* 2. napolitanski jezik, napolitanščina; *di sei ricognossûts tant che lenghis", ven a stâi "il venezian e i ~". (Leng)*.
napulitane [napuli'tane] *f* 1. IGRE napolitanka *f* (kombinacija trojke, dvojke in asa) 2. naprava za kuhanje kave.
napulitanisim [napulita'nizim] *m* LING napolitanizem, neapeljski izraz, beseda.
narance [na'rantʃe] *f* → ***narant***.
narancin [naran'tʃin] *adj* 1. pomarančen; pomarančast 2. (barva) oranžen, oranžne barve.
naranç [na'rantʃ] *m* → ***narant***.
narançade [naran'tʃade] *f* oranžada *f*; *Cjarte igjieniche. Zucar. Formadi. ~. Paste pai dincj. (udinfo 05/12)*.
narançon [naran'tʃon] *adj* → ***narancin***.
narant [na'rant] *m* 1. BOT pomarančevec *m* (drevo); pomaranča 2. (sad) pomaranča *f*, oranža *f*; *Dentri par ducj al are un miluç, un ~, un mandarin,une carubule, un tocut di mandorlât (digilander.libero.it/graziella.noacco)*;
~ *adj* (barva) oranžen, oranžne barve; *po tenzi il cîl daûr dai moments de zornade : ~ , zâl, neri, grîs, violet, e vie indenant (CoUd)*.
naratîf [nara'ti:f], **-ive** *adj* LIT narativen, pripoveden; *Lis voris, dal gjenar ~ o poetic, a varan di tratâ aspiets (friulinelmondo)*.
narative [nara'tive] *f* 1. LIT naracija *f*, pripovedništvo *n*, pripoved *m*; *La ultime volte" al salte fûr te golane "Furlanie", che e intint di tirâ dongje la gnove ~ furlane che no sedi dome chê par furlan, (Pa 03/10)*; *il concors al à dô Sezions: sezion di ~ (Codroip, Avis)* 2. JUR navajanje iznašanje dejstev.
naratologjie [naratolo'ǵie] *f* LIT naratologija *f*, narativistika *f*.
narazion [naratsi'on] *f* 1. naracija *f*, pripovedovanje *n*, pripoved *m*; zgodba *f*; *Lis flabis, sicu forme di ~ popolâr e mitiche a àn pôc o nuie ce fâ cu la cjançon "Cenerentola" (Pa 02/2)* 2. JUR poročilo *n*, opis dejanskega stanja.
Narbone [nar'bone] *kr.i f* Narbone *f*; *come che al podeve jessi chel che si formave a Spalato, a ~, a Barcelone (JM)*.
narbonês [narbo'ne:s], **-ese** *adj* HIST narbonski;
~ *m* HIST Narbonec *m*.
narceine [nartʃe'ine] *f* KEM narcein *m*.
Narcis [nar'tʃis] *i m* MIT Narcis *m*;
narcisisim [na'rant] *m* 1. PSIH narcizem *m* 2. FIG zaljubljenost vase.
narcisist [nartʃi'sist] *m* PSIH narcis *m*;
~ *adj* PSIH narcističen; *Nol jere cressût forsit ancje parcè che nol veve volût, pegri e ~ come che al jere. (Bel)*.
narcisistic [nartʃi'sistik], **-iche** *adj* PSIH narcističen; *cul contor di narcisistiche complasence des invocazions, des esortazions, des introduzions:. "Monsignore!", "Eccellenza! (Mar)*.
narcoanalisi [narkoa'nalizi] *f* PSIHIAT narkoanaliza *f*.
narcoipnosi [narkoi'pnɔzi] *f* PSIHIAT narkohipnoza *f*.
narcolessie [narkole'sie] *f* PSIHIAT narkolepsija *f*.
narcosi [nar'kɔzi] *f* MED narkoza *f*, omama *f*.
narcoterapie [narkotera'pie] *f* PSIHIAT narkoterapija *f*.

narcotest [narko'tɛst] *m* KEM narkotest *m*.
narcotic [nar'kɔtik], **-iche** *adj* narkozen, pod narkozo, omamen, uspavajoč;
~ *m* FARM mamilo *n*, droga *f*, narkotik *m*.
narcotine [narko'tine] *f* KEM narkotin *m*.
narcotizâ [narkoti'dza:] *f* MED dati narkozo, narkotizirati; omamiti.
narcotizazion [narkotidzatsi'on] *f* MED narkotizacija *f*, narkotiziranje *n*,
Narde ['narde] *os.i f* v: ***e buinesere ~!*** pa zbogom!
narghile [nargi'le] *f* nargila *f* (orientalska vodna pipa)
naridure [nari'dure] *f* ZOOL pagodar *m* (*Trochus*).
narie ['narie] *f* → ***narile***.
narile [na'rile] *f* (t. **narie**) nozdrv *f* (običajno v *pl*).
narteç [nar'tetʃ] *f* ARHIT narteks *m* (predverje v starokrščanskih bazilikah; *e propit a nort-est de glesie e che l'acès fra i doi edificis al è diret doprant un ~ di là de jentrade principâl origjinarie. (Pa)*.
narvâl [nar'va:l] *m* ZOOL narval *m*, samorog (*Monodon monoceros*).
nâs ['na:s] (*pl* ***nâs***) *m* 1. nos *m*; ***lis busis dal ~*** nozdrvi; ***~sfracaiât*** zmečkan, zdrobljen nos; ***nol si ricuarde dal ~a la bocje*** trohice se ne spomni; ***menâ un pal ~*** nekg. za nos vleči; ***meti il ~*** vtikati nos; *vin metût il ~ tes pignatis (uniud)*; ***a doi ~*** na štiri oči; ***alçâ il ~*** povesiti nos; ***dâ dal ~a alc*** vtikati (svoj) nos v neko stvar; PROV *Cui che al à il ~ lunc lis nase a la lontane . (ProvBr)* 2. FIG nos *m*, občutek *m*; ***vê ~ (lunc)*** imeti dober nos, občutek za nekaj.
nasâ [na'za:] *tr* 1. (po)duhati, (za-, po-)vohati, (po-) njuhati; občutiti; *Si viodeve che Berto al veve nasât ben il poleçs. (Tolazzi)* 2. imeti občutek/ nos za nekaj, občutiti, slutiti, zaznati; *Margarite, impare ancje tu a ~ cui che tu âs denant (salmandrie tal fûc)*;
~ *it* ***~di*** imeti vonj po, dišati; *però te ombrene l´aiar al nasave ancjemò di tiere strafonde (MazzonIol)*; ***~ di alc*** dišeti po čem; *L'ambient al nasave di tabac, di salam e di vin. (Sg)*; ***mi nase che*** imam občutek, da; ***~bon*** dobro dišati; ***no mi nase bon*** ni mi všeč, ne diši mi (neka stvar);
m vonj *m*, duh *m*; ***un ~di stale*** vonj po hlevu.
nasade [na'zade] *f* duhanje *n*, vohanje *n*.
nasâl [na'za:l] *adj* 1. nosen 2. LING nosen, nazalen; ***sun ~*** nosni glas; *Il sun ~ palatâl (il sun des peraulis talianis stagno, gnocco) si lu scrîf (OLF 2002)*;
~ *f* nosnik *m*, nazal *m*.
nasalitât [nazali'ta:t] *f* LING nosnost *f*, nazalnost *f*.
nasalizâ [nazali'dza:] *tr* LING nazalizirati; izgovoriti nosno.
nasalizât [nazali'dza:t], **-ade** *adj* LING nosen, nazaliziran.
nasalizazion [nazalidzatsi'on] *f* LING nazalizacija *f*, nosno izgovajanje.
nascuindi [nasku'indi] *tr* (manj obič.) skriti, skrivati; *dutis lis personis imberlidis jan alc di ~ (logosquotes)*.
nascuindût [naskuin'du:t], **-ude** *adj* skrit, prikrit; skriven; *~ daûr un arbulon intune isule. (salmandrie tal fûc)*.
nase ['naze] *f* (t. *šalj*.) velik kljunasti nos, zakrivljen nos.
nasebon [naze'bon] *m* vonjava *f*, parfum *m*, dišava *f*; *Mi cjati a sei tun tinelut che al ~ di cere, lis tendinis sui balcons. (BrLi)*.
nasel [na'zɛl] *m* AGR nosni obroč (pri volu).
nasele [na'zele] *m* (t. *šalj*.) nosek *m*.
nasic [na'zik] *m* spaka *f*; ***fâ il ~*** pačiti se; ***un ~ di frute*** spaka *f*, afna *f*, spakljivo dekle.
nasicâ [nazi'ka:] *tr* in *it* → ***nasicjâ***.
nasicjâ [nazi'qa:] *tr* njuhati, ponjuhavati, poduhavati;
~ *it* 1. vohati, njuhati naokoli 2. vtikati nos, biti radoveden, radovednost pasti.
nasoç [na'zotʃ] *m* močvirje *n*, mlakuža *f*, močvirnat kraj.
nason [na'zon] *m* 1. velik nos *m* 2. oseba z velikim nosem
nasse ['nase] *f* 1. LOVSTVO vrša *f* (za ribe); *~ (reti a cono)*; *che noaltris a menavin li' bestiis a bevi, e miò pari ta la roe al meteve la ~ (Natisone/miti)* 2. ***cjapâ un te ~*** koga ujeti v mrežo, ukaniti; ***colâ te ~*** pasti v zasedo.
nassî [na'si:] *it* 1. roditi se, porajati se; *Pacàs al jere nassût a Wiener Neustadt di une famee gurizane. (Cadorini/furlan)*; ***al è nassût impîts/ cu la camese*** roditi se pod srečno zvezdo; PROV *Si sa come che si nâs ma no come si mûr . (ProvBr)* 2. BOT kliti 3. FIG dogoditi se, zgoditi se; *Al nâs dut di cheste brute azion. (CoUd)*; ***che al ~ ce che al vûl*** naj se zgodi, kar hoče; ***ce che al nâs devente*** naj bo, kar bo.
nassiment [nasi'mɛnt] *m* (*neobič*.) (it.) porod *m*, rojevanje *n*; *Sul cei dai voi crei ~ di unvier (Leng)*.
nassince [na'sintʃe] *f* rojstvo *n*; ***at di ~*** rojstni list; *juridichementri l'at di ~ de Patrie dal Friûl che (La 04/4)*; *la domande al Prefet, zontant un estrat dal at di ~ (Uniud)*.
nassint [na'sint] *m* 1. novorojenec *m*, novorojenček *m*; ***prin ~*** prvorojenec; *Fîs di Lea: il prin ~ di Jacob: Ruben, po Simeon, Levi, Gjude (Bibl-Gjen)* 2. teliček *m*.
nassion [nasi'on] *f* 1. BOT kaljenje *n* 2. poreklo *n*, rod *m*, pasma *f*.
nassite ['nasite] *f* rojstvo *n*; ***lûc di ~*** rojstni kraj; *I nons di lûc a son il leam plui profont e antîc che l'om al à cul lûc di ~. (Pa 7/2000)*.
nassude [na'sude] *f* rojstvo *n*; *la ~ di une vere leterature furlane si pues viodi dome tal XIX secul (Vichi)*
Nastâs [nas'ta:s] *os.i m* Anastazij *m*.
Nastasie [nasta'zie] *os.i f* Anastazija *f*.
nastic ['nastik], **-iche** *adj* BOT nastičen.
nastrin ['nastik] *al à fan di peçots, di bandierinis, di galiardets, di nastrins (La 07/01)*
nastruç [nas'trutʃ] *m* BOT → ***capucine***.
natalitât [natali'ta:t] *f* rodnost *f*, nataliteta *f*; *Ce progjets aie par fâ front ae basse ~ di une bande (Leng)*; ***il calâ de ~*** padec natalitete; *il calâ de ~, la simpri plui alte presince di citadins imigrâts (Provincia)*.
natalizi [nata'litsi] *adj* rojstni: *Une atre laude natalizie cetant interessant, dulà che si incrosin la (La/tradizions)*; ***di ~*** rojstni dan;
~ *m* rojstni dan *m*; *Bon ~ "La Usc di Ladins"! (Pa)*.
Natarù [nata'ru] *kr.i f* (Cjiscjelgnûf) IT Oltrerugo.
nate ['nate] *f* MED oteklina *f*, bula *f*.
natîf [na'ti:f], **-ve** *adj* 1. prirojen 2. rojsten; roden, po poreklu; *Purtrop par un di lôr, Angelo Massaro, classe 1888, ~ di Manià (Pa 02)* 3. naraven;
~ *m* 1. domačin *m* 2. domorodec *m*.
Natisse [na'tise] (t. **Roe Natisse**) *kr.i f* Natissa.
nativisim [nati'vizim] *m* FILOZ nativizen *m*.
nativitât [nativi'ta:t] *f* ARS rojstvo *n* (Jezusovo).
natrolite [natro'lite] *f* MIN natrolit *m*.
naturâl [natu'ra:l] *adj* 1. naraven, priroden 2. FIG navaden, običajen; pristen, naraven;

~ *m* narava *f*, značaj *m*, karakter *m*;
~ *adv* 1. naravno, po naravi 2. seveda, kot ponavadi, obiсajno; *e ~ o ai fat cuatri cjacaris* in, seveda, sem malo poklepetal.

naturalece [natura'letʃe] *f* 1. naravnost *f*, prirodnost *f*; 2. preprostost *f*; lahkotnost *f*, izvirnost *f*, neprisiljenost *f*.

naturalisim [natura'lizim] *m* FILOZ, ARS naturalizem *m*; *No si cjacare però di regjonalisim o di campanilisim e tant mancul di une dibisugne di ~ o di particolarisim. (Pa).*

naturalist [natura'list] *m* 1. naravoslovec *m*; *l'esperantist e ~ che la lapide de "Union scritôrs furlans" (Pa 04/05)* 2. FILOZ naturalist *m*.

naturalistic [natura'listik], **-iche** *adj* naturalističen; *domenie di matine e vegnarà organizade ancje une corse podistiche sui plui biei percors naturalistics. (Pa 03/10).*

naturalitât [naturali'ta:t] *f* yy *un dai flums plui studiâts a nivel european pe propie ~ e struture dal paisaç (La 07/04).*

naturalizâ [naturali'dza:] *tr* naturalizirati, podeliti državljanstvo.

naturalizât [naturali'dza:t], **-ade** *adj* naturaliziran; *al fo un esploradôr talian di famee furlane nobile, ~ francês (Vichi).*

naturalizazion [naturalidzatsi'on] *f* JUR naturalizacija *f*, naturaliziranje *n*; *Par chel, biel che al jere imbarcjât su la fregade "La Revanche", ai 21 di Novembar dal 1870, al domandà la ~ francese (Pa 05/11).*

naturalmentri [natural'mentri] *adv* 1. naravno, prirodno, po naravi 2. seveda, normalno, samoumevno, čisto običajno, kot ponavadi.

nature [na'ture] *f* 1. narava *f*, priroda *f*; *la oposizion contadine, in particolâr dai contadins plui puars e plui dongje a la ~ (Leng)* 2. FIG narava *f*, značaj *m*, karakter *m*; *che a son dai piês che a puedi prodûsi la ~ dal uman (don)*; ***~ dal om*** človeška narava; *In curt, si podarès dî che seont i primordialiscj la etnicitât e je scrite te ~ dal om (Pa)* 3. spolovila *npl* (pos. ž.), spolni organi *mpl*.

naturisim [natu'rizim] *m* 1. naturizem *m* 2. MED naravno zdravljenje 3. REL naturizem *m*.

naturist [natu'rist] *m* naturist *m*;
~ *adj* naturističen.

naturistic [natu'ristik], **-iche** *adj* naturističen.

naufragâ [naufra'ga:] (*o naufraghi* [nau'fragi]) *it* brodolom doživeti, ponesrečiti se (z ladjo).

naufragât [naufra'ga:t] *m* brodolomec *m*.

naufrazi [nau'fradži] *m* (t. FIG) brodolom *m*.

nauli ['nauli] *m* 1. prevoz *m*, prevažanje *n* (tovora); ***al faseve cualchi ~*** prevažal je včasih kaj; ***cjaval di ~*** samar *m* (konj) 2. najem *m*; ***a ~*** v najem; *par vê une machine a ~ o un tax (Provincia)*; ***dâ a ~*** dati v najem; ***cjoli a ~*** najeti, vzeti v najem.

naulisin [nauli'zin] *m* → ***naulizin***.

naulizâ [nauli'dža:] *tr* 1. najeti, najemati, izposoditi si 2. izposoditi, izposojati, dajati v najem.

naulizin [nauli'džin] *m* voznik prtljage.

naumachie [nauma'kie] *f* HIST navmahija *f*.

Naunine [nau'nine] *kr.i f* (Paluce) Naunina.

naupatie [naupa'tie] *f* MED morska bolezen.

nauseôs [nauze'o:s], **-ose** *adj* gnusen, ostuden.

nausie ['nauzie] *f* 1. MED morska bolezen *m*, navzeja *f*, siljenje na bruhanje; *Si à di fâ atenzion a chestis manifestazions: debolece e strachece ecessive, agagn tes gjambis, ~ o gomit, mal di cjâf, confusion tal cjâf. (CoUd)* 2. FIG gnus *m*, stud *m*.

nautic ['nautik], **-iche** *adj* pomorski, plovski, navtičen; *Daspò di vê cjapât il diplome di maturitât nautiche, cuindis agns di navigazion (Provincia).*

nautiche ['nautike] *f* pomorstvo *n*, navtika *f*; *Si à cun di plui di sburtâ il turisim culturâl e sportîf, la ~ turistiche e l'agriturisim (lingue.regione.fvg).*

navade [na'vade] *f* ARHIT ladja *f* (v cerkvi); *il spazi dulintor il presbiteri, e la cusine e jere l'aule, la navade de "glesie domestiche". (Scf)*; → ***nâf***.

navadelute [navade'lute] *f* ?? *dulà che la cuvierture e je componude di 3 navadelutis cun cape a bote. (Pa)*

navâl [na'va:l] *adj* NAVT ladijski; pomorski; ***cantîrs navâi*** *lis domandis fatis indevant dai lavoradôrs dai cantîrs navâi che martars a an sioperât par domandâ plui sigurece sul puest di vore. (Pa).*

navalisim [nava'lizim] *m* pomorski militarizem.

navalmecanic [navalme'kanik], **-iche** *adj* ki se nanaša na ladijsko strojegradnjo;
~ *m* ladijski strojegradnik; *Pes RSU lis declarazions di Bono a van tal sens contrari dal contrat italian dai navalmecanics (O).*

navalmecaniche [navalme'kanike] *m* ladijska strojegradnja *f*.

Navare [na'vare] *kr.i f* Navara; *Sot dal guvier di Madrid a son la Comunitat Autonome Basche e la ~ (Leng).*

navarês [nava're:s], **-ese** *adj* navarski;
~ *m* Navarec *m*.

Navarons [nava'rɔns] *kr. i f* (Midun) Navarons.

navarotian [navaroti'an] ?? *le isolin no dome il so stîl e il mont passât des sôs tematichis narativis, ma ancje la variant navarotiane che e dopre (Pa 03/8).*

Nave ['nave] *kr.i f* (Fontanefrede) Nave.

navicele [navi'tʃɛle] *f* → ***navisele***.

navigâ [navi'ga:] (*o navighi* [na'vigi]) *it* 1. NAVT (ladja) pluti 2. FIG bloditi, tavati, tipati ; ***o navighìn tal scûr*** tavamo v temi 3. FIG trgovati, tržiti; barantati; dati si opravka, s trudom prizadevati si; urediti neko stvar; ***al navighe par dâ dongje la cene*** prizadeva si pripraviti večerjo; ***nô o savìn navizâ lo stes*** urediti si se znamo vseeno, si bomo že nekak uredili ; 4. RAČ brskati, deskati (po spletu); *al è un sgarfadôr (browser) che al permet di ~ su la rêt Internet. (Vichi)*;
~ *tr* (ladjo) krmariti; prepluti, prepotovati morja.

navigabil [navi'gabil] *adj* 1. FIG, RAČ ploven, primeren za brskanje; 2. NAVT, AERO ploven, primeren za plovbo, letenje; *par costruî un canâl ~ di Udin fin a San Zorz di Nojâr (Pa/Cavedalis).*

navigabilitât [navigabili'ta:t] *adj* 1. NAVT plovnost *f*, primernost za plovbo, letenje 2. FIG, RAČ plovnost; primernost za brskanje (po spletni strani); *WineNews al a analizât 1500 sitos di aziendis che fasin vin e al a selezionât i 12 miôr, in base ae ~, ae grafiche, ae usabilitât (Furlanist).*

navigadôr [naviga'to:r] *m* 1. mornar *m*, pomorščak *m* 2. AERO, TEH, AVTO navigator *m*; *Jo o soi il ~. Daûr… altris doi argonautis:(Ta)* ; *Il to telefonin al devente un ~ cun tantis funzions. (Furlanist).*

navigant [navi'gant] *adj* broden, brodarski;
~ *m* NAVT brodar *m*.

navigât [navi'ga:t], **-ade** *adj* 1. prevažan, transportiran 2. FIG izkušen, izvede, vešč.

navigazion [navigatsi'on] *f* NAVT plovba *f*, krmarjenje *n*, navigacija *f*; ***libertât di ~*** prosta plovba; *Cuant che tal 1717 Carli VI di Asburc al stabilive la libertât di ~ tal Adriatic (Pa 05/04).*

navigo [na'vigo] *m* F posel *m*, delovanje *n*, opravki *mpl*.
navîl [na'vi:l], **-ile** *m* 1. ladja *f*, brod *m*, čoln *m* 2. brodovje *n*, ladjevstvo *n*.
navisele [navi'zele] *f* 1. čolnič *m*, ladjica *f* 2. REL kadilnica *f* (posoda za kadilo) 3. TEKST čolniček *m*, snovalnica *f*.
Navuacs [navu'aks] *kr.i f* (Cuar Di Rosacis) Noax
Navuacuç [navua'kutʃ] *kr.i f* (Prepot) Novacuzzo.
naylon ['nailon] *m* najlon *m*; ***cjalcis di ~*** najlonke; *e lis fantatis, cui tacs alts e lis cjalcis di ~ (Sg).*
nazaren [nadza'rɛn] *adj* HIST nazarenski, iz Nazareta; ***cjavêi a la nazarene*** dolga brada, dolgi lasje; *Al puartave i cjavêi a la nazarene e San Pieri cul disgredei i faseve la rie cuanche (Percude)*;
~ m BIBL Nazarenec *m*, Jezus *m*; *Chest par che si colmas la peraule dai profetis: «Lu clamaran ~» (Bibl-Mt).*
Nazaret ['nadzaret] *kr.i m* BIBL Nazaret *m*; *daûr la leç dal Signôr, a tornin in Galilee, te lor citât di ~ (glesie)*; ***Jesus di ~*** Jezus iz Nazareta.
Nazari [na'dzari] *os.i m* Nazario.
nazifassisim [natsifa'sizim] *m* POL nacifašizem *m*, nacionalsocializem *m*; *Cecotti al à fevelât dal grant contribût dât dal popul furlan ae lote di liberazion cuintri dal ~ cun 20 mil combatents (O).*
nazifassist [natsifa'sist] *m* POL nacifašist *m*;
~ adj POL nacifašističen; *cemût che al jere prin che il fûc de rapresalje nazifassiste al fiscàs sù dut. (Pa 04/02).*
nazion [natsi'on] *f* narod *m*; nacija *f*; *e dal fat che lis nazions a son stadis creadis e dissegnadis su lis cjartis gjeografichis di politics europeans sicu Bismark (Pa)*; ***nazion-mari*** ?? *come piçule minorance disprivade de tutele di une nazion-mari (La 07/01)*;
lis Nazions unidis Združeni narodi; *ancje in gracie dal predêl des "Nazions unidis",(Pa 02)*; ***Nazions Unidis → Samblee Gjenerâl des Nazions Unidis***.
nazionâl [natsio'na:l] *adj* naroden, nacionalen; *e al à decidût di inmaneâ gnûfs ponts di racuelte in ocasion dai fiestegjaments pai 3 di Avrîl, fieste ~ furlane.(O)*; *ducj a àn scrit inte lôr lenghe ~ (Pa)*; ***Aleance ~*** POL Alleanza Nazionale; *a contestin lis iniziativis ostruzionistichis dal deputât di Aleance ~, Daniele Franz (Pa)*; ***fieste ~*** narodni praznik; ***parc nazionâl*** narodni park.
nazionalisim [natsiona'lizim] *m* nacionalizem *m*, rodoljubje *n*; *Chest nol è un fat negatîf, se nol degjenere in ~, ma positîf e midisinâl te massificazion e te mondializazion in at. (Pa).*
nazionalist [natsiona'list] *adj* POL nacionalističen; *e Nogueira dal Bloc Nazionalist Galego (O)*; *par preparâ un doman che nol ripeti lis tragjediis dai stâts nazionaliscj (Pa)*;
~ m POL nacionalist *m*.
nazionalistic [natsiona'listik], **-iche** *adj* nacionalističen; *par sdrumâ tamars antîcs e contraposizions nazionalistichis carampanis. (Pa).*
nazionalistichementri [natsionalistike'mentri] *adv* nacionalistično.
nazionalitari [natsionali'tari] *adj* *il partît ~ catalan di Jordi Pujol, di Miquel Roca e di Artur Mas, (Pa 03/5)*; *La prime mitât dai agns Sessante e viodè la nassince di gnovis fuarcis politichis nazionalitariis (SiF 03/3, 115).*
nazionalitât [natsionali'ta:t] *f* narodnost *f*; nacionalnost *f*; *Al constituìs un moment di visibilitât positive de culture e de ~ furlane a nivel internazionâl. (Pa).*
nazionalizâ [natsionali'dza:] *tr* nacionalizirati; podržaviti, podržavljati; *Il Guviêr Neozelandês timp indaûr al veve anunciât di volê "~ lis costis", lassant di fat lis popolazions indigjenis cence lis risorsis dal mâr. (Leng).*
nazionalizazion [natsionalidzatsi'on] *f* nacionalizacija *f*; podržavljenje *n*; *al à dât la colpe a la leç Mammì su la ~ di Rai 3 (Leng).*
nazionalmentri [natsional'mentri] *adv* narodno, nacionalno.
nazionalsocialisim [natsionalsotʃia'lizim] *m* POL nacionalni socializem, nacionalsocializem *m*.
nazionalsocialist [natsionalsotʃia'list] *m* POL nacionalni socialist, nacionalsocialist *m*;
~ adj nacionalsocialističen; *tal 1936 a Berlin par celebrâ la Gjermanie ~ (Vichi).*
nazionalsocialistic [natsionalsotʃia'listik], **-iche** *adj* POL nacionalsocialističen.
nazireât [nadzire'a:t] *m* REL nazirec *m* (pri starih Hebrejcih); *Pauli a Gjerusalem. Il ~*
nazisim [na'tsizim] *m* POL nacizem *m*, nacionalsocializem *m*; *Condanât pe sô aversion cuintri dal ~ (Pa).*
nazist [na'tsist] (*pl* ***naziscj***) *m* POL nacist *m*; *La lint vude inliment tal titul e je chê doprade dal ~ Ritter (Pa)*;
~ adj nacističen; *Pensìn a situazions stremis, sicu, tant par fâ un esempli, chês dai lagers naziscj. (Pa 02)*;
cjamp ~ nacistično taborišče.
nazistic [na'tsistik], **-iche** *adj* POL nacističen, nacionalsocialističen.
'ndi [ndi] → ***indi***.
ndr. [ndi] *kratica* > *dal 39% des jentradis diretis e dal 63% des jentradis diretis +"indotte", ndr.) (Pa 03/11)*
nè ['nɛ] *co* → ***ni***; *ma no rivin adore di vê ne simpatie ne amirazion par lui. (Pa)*
neâ I [ne'a:] *tr* → ***dineâ***.
neâ II [ne'a:] *tr* in *refl* → ***inneâ***.
neancje [ne'anqe] *adv* → ***nancje***.
neandertalian [neandertali'an] *adv* neandertalski.
Nearêt [nea're:t] *kr. i f* (Cosean) Nogaredo.
Nearêt Di Prât [~ di 'pra:t] *kr.i f* (Martignà) Nogaredo Di Prato.
Nearies [nea're:t] *kr. i f* → ***Noiariis***; *La frazion di Noiariis (inte forme locâl, ~) (Leng).*
nebulôs [nebu'lo:s], **-ose** *adj* meglen, zameglen; nejasen; *al podarès intravignî di partî par une vacance inte Vergjin e impen ricjatâsi inte Nebulose de Masanete. (Pa 7/99)*; *.. par cjatâ zovins imigrâts che tai voi a àn un cîl clâr e net, e no la nebulose dai nestris frutats. (Leng).*
nebulositât [nebulozi'ta:t] *f* meglenost *f*, zameglenost *f* ; nejasnost *f*; *ma che e da di viodi ancje une ~ sul cont des prospetivis (La 07/02).*
necessari [netʃe'sa:ri], **-arie** *adj* potreben, nujen; *chei altris ministris no an inviât i ats necessaris pal stanziament dai fonts.(O)*; *sotliniât cemût che chel tacât a Triest al è un lavôr lunc ma ~ (O)*; *e sedi necessarie une sole robe: rivâ adore di crodi.(Pa)*;
~ m 1. potrebno *n*, potreba *f*; ***cun dut il ~*** z vsem potrebnim 2. FIG potreba *f*, stranišče *n*; *domandi un ~.."Al podi lâ in curtîl.."*
necessariementri [netʃesarie'mentri] *adv* nujno, potrebno.
necessitât [netʃesi'ta:t] *f* 1. nujnost *f*, nuja *f*; prisila *f*, (nujna) sila *f*; ***in câs di (de) ~*** v sili, v primeru sile; *in câs de ~ ancje il lôf al mangje moscjis*; PROV *La ~ e fâs l'om ingegnôs. (ProvBr)*; PROV *La ~ e insegne a lavorâ .*

(ProvBr) 2. potreba *f*, potrebno; *O crôt che e cres ogni dì di plui la ~ di fâ informazion par furlan (Pa)* 3. pomanjkanje *n*.
necrobiosi [nekrobi'ɔzi] *f* BIOL nekrobioza *f*.
necrobiotic [nekrobi'ɔtik], **-iche** *adj* BIOL nekrobiotičen.
necrofagjie [nekrofa'ġie] *f* ZOOL nekrofagija *f*.
necrofil [ne'krɔfil] *adj* MED nekrofilen; nekrofil.
necrofilie [nekrofi'lie] *f* MED nekrofilija *f*.
necrofobie [nekrofo'bie] *f* MED nekrofobija *f*.
necrologji [nekro'lɔgji] *m* osmrtnica *f*, nekrolog *m*.
necrologjic [nekro'lɔgjik], **-iche** *adj* nekrološki.
necropul [ne'krɔpul] *f* 1. ARHEOL nekropola *f* 2. EKST pokopališče *n*.
necroscopic [nekros'kɔpik], **-iche** *adj* MED nekroskopičen.
necroscopie [nekrosko'pie] *f* MED nekroskopija *f*.
necrosi [ne'krɔzi] *f* BIOL mrtvina *f*, nekroza *f*; *parcè che al veve cjatât "singulars alterazions da lis neurofibrilis", insiemit a "fogolârs miliarics di necrosis" (SiF 02/1, 155-165)*.
necrotic [ne'krɔtik], **-iche** *adj* BIOL odmrl, nekrotičen
necrotomie [nekroto'mie] *f* MED nekrotomija *f*, obdukcija *f*, raztelešenje *n*.
nectar ['nɛktar] *m* nektar *m*
necton ['nɛkton] *m* BIOL nekton *m*.
nectonic [nek'tɔnik], **-iche** *adj* BIOL nektonski.
necuart [neku'art] *m* → ***inacuart***.
necuitôs [nekui'to:s], **-ose** *adj* nepravičen, krivičen; zloben, podel; *e preval simpri su la possibilitât e dulà che a la possibilitât, sul scorsâ dal ritmi ~ dai timps de nature (Mar)*; *e al sturnive la campagne, al jere un cjalt ~ (malvagio). (bassafriulana)*.
necuizie [nekui'to:s] *f* nepravičnost *f*, krivičnost *f*; podlost *f*.
Neem [neku'art] *i.m* v: ***arbul di ~*** zdravilno drevo Neem; *In Indie, l'arbul di ~ al è un esempli classic (Pa 05/04)*.
Neerlande [neer'lande] *kr.i f* → ***Neerlandie***.
neerlandês [neerlan'de:s], **-ese** *adj* nizozemski; *La so nobiltât neerlandese e il Toson di aur che al à sul pet a infuartissin la sô fidance, la sô temeritât (Eg)*;
~ *m* 1. Nizozemec *m* 2. nizozemščina *f*.
Neerlandie [neerlan'die] *kr.i f* Nizozemska *f*; *scrit par anglês, di un ugandês che al vîf e al lavore in ~. (Pa)*.
nêf ['ne:f] *f* sneg *m*; ***di ~*** snežen; PROV *An di ~ an di ben . (ProvBr)*; ***coltre di ~*** → ***coltre***; ***cuviarte de ~*** snežna odeja; *samee plui piçule, plui ferme, plui indurmidide, cuvierte de ~. (salmandrie)*; ***la ~ al cole*** pada sneg, snežuje; ***~ farinose*** pršič; *40 lessems primaris ("nêf" al è un lessem primari, "~ farinose" un lessem secondari) daûr des sôs carataristichis.(Pa)*; ***~ frescje*** svež sneg, nov sneg; ***~ glaçade*** poledeneli sneg; ***~ sigure*** zagotovljen sneg; *I skiadôrs stanziâi a sielzaran lis stazions cun ~ sigure, a cuotis altis, e i pendolârs a frecuentaran lis pistis dome cuant che e sarà ~. (Pa 03/11)*; ***~ sirocâl, sirocose*** ; ***~ sute*** suh sneg; ***precipitazions di ~*** snežne padavine; *con precipitazions di ~* s snežnimi padavinami; ***sclavine di ~*** snežna odeja; ***su la ~*** na snegu; ***timp di ~*** snežno obdobje; ***un balon di ~*** snežna kepa; ***un floc di ~*** snežinka *f*; *nessun floc di ~ al cole intal puest sbagliât (logosquotes)*; ***un pipinot di ~*** sneženi mož; *Jacumin e il pipinot di ~ (conte) (Provincia)*; PROV *~ in mont, frêt in plan*; PROV *la ~ denant Nadâl a fâs soiâr*.
nefant [ne'fant], **-ande** *adj* ostuden, gnusen, sramoten, podel, grd.
nefanditât [nefandi'ta:t] *f* sramotno, nespodobno dejanje, govorjenje.
nefast [ne'fast] *adj* nesrečen; zlonosen; *dimostre che la survivence di cheste denominazion e a vut une impuartance nefaste (Pa)*.
nefeline [nefe'line] *f* MIN nefelin *m*.
nefelometri [nefe'lɔmetri] *f* KEM nefelometer *m*.
nefelometric [nefelo'mɛtrik], **-iche** *adj* KEM nefelometričen.
nefelometrie [nefelome'trie] *f* KEM nefelometrija *f*.
nefralgjie [nefral'ġie] *f* KEM bolečina v ledvicah, nefralgija *f*.
nefrectomie [nefrekto'mie] *f* MED izrez ledvice, nefrektomoija *f*.
nefritic [ne'fritik], **-iche** *adj* MED nefritičen;
~ *m* ledvični bolnik, nefritik *m*.
nefrite [ne'frite] *f* MED vnetje ledvic, nefritis.
nefrolic [ne'frɔlik] *f* MED nefrolog *m*.
nefrologjie [nefrolo'ġie] *f* MED nefrologija *f*.
nefropatie [nefropa'tie] *f* MED nefropatija *f*.
nefropessi [nefro'pɛsi] *f* MED nefropeksija *f*.
nefrosi [ne'frɔzi] *f* MED nefroza *f*.
nefrotomie [nefroto'mie] *f* MED nefrotomija *f*.
negatîf [nega'ti:f], **-ve** *adj* 1. negativen, nikalen; 2. slab, negativen, nasproten; ***in ~*** negativno; *nol è coronât dal sucès, che nissun fevele di lui, magari in ~ (BelR)* 3. FIZ, MAT negativen 4. FOTO negativen;
~ *m* FOTO negativ *m*.
negative [nega'tive] *f* 1. zanikanje *n*, odklonitev *f*; ***stâ/ metisi su la ~*** trmasto tajiti, vztrajno zanikati 2. FOTO negativ *m*.
negativisim [negati'vizim] *m* PSIH negativizem *m*.
negativitât [negativi'ta:t] *f* odklonilnost *f*, zavračanje *n*; FILOZ negativiteta *f*; *Fin che si reste in eterne passivitât e ~, no si fâs un pas viers la lûs e la vite. (BelAlci)* ; *Dispès, par dî il vêr, chê "~" no jentre tal contignût dal articul:(Pa 02/10-11)*.
negazion [negatsi'on] *f* 1. zanikanje *n*, odklanjanje *n*, tajenje *n*, negacija *f*; *ancje che la storie e je la ~ de provedenze (BelPe)* 2. GRAM nikalnica *f*; ***di ~*** nikalen; ***Averbi di ~*** nikalni prislov.
negligjence [negli'ġentʃe] *f* nemarnost *f*, malomarnost *f*, zanikrnost *f*; *Un patrimoni trascurât, vendût, bandît, rapinât, copât e soterât par meti il nuie e dut chest al è sucedût par colpe o ~ (BelAlci)*.
negligjent [negli'ġɛnt] *adj* nemaren, zanikrn.
negozi [ne'gɔtsi] *m* 1. trgovina *f*, prodajalna *f*, prodajalnica *f*; *Il ~ oben la Buteghe a son un locâl dulà che a si vendin o si mostrin des marcjanziis ca si puedin comprâ. (Vichi)* 2. EKO trgovanje *n*; trgovina *f*, kupčija *f*, posel *m* 3. FIG opravek *m*, delo *n*, posel *m*, zadeva *f*, stvar *f* 4. ***vierzi ~*** aprire i batenti; ***sierâ ~, dissecjâ ~*** odnehati, zaključiti z neko stvarjo; ***esal ~*** (ali) se ti zdi, ali je možno;
~ *adv* skoraj(da); *~ che al mueri di displasê* skoraj, da ni umrl od veselja.
negoziâ [negotsi'a:] *tr* 1. (o miru ipd.) pogajati se; *O tornarìn a ~ cul Stât la entitât de compartecipazion aes jentradis dal erari (lingue.regione.fvg)* 2. tržiti, trgovati; menjati (valuto);
~ *it* trgovati, kupčevati, barantati.
negoziant [negotsi'ant] *m* 1. pogajalec *m* 2. trgovec *m*.

negoziât [negotsi'a:t] *m* 1. pogajalec *m*; *il guvier iranian cun grande lentece al sta puartant indevant i negoziâts a Gjinevre cu l'"Ue" (Pa 06/1)*; *~s di capitolazion* mirovni pogajalci 2. pogajanje *n*.
negoziazion [negotsi'a:t] *m* pogajanje *n*; *al propon che la ~ pe Constituzion europeane (Pa)*.
negrisin [negri'zin] *adj* črnkast *f*.
negromantic [negro'mantik], **-iche** *adj* nekromantičen.
negromanzie [negroman'tsie] *f* nekromantija *f*, rotenje duhov.
Negrons [ne'grɔns] *kr.i f* (Davâr) Agrons; *Un di chescj al si è trasferît prin a Cela e po di bande juste dal çuc, ven a stâi a ~ (Piç)*.
negruç [ne'grutʃ] *m* BOT lasasto proso *n* (*Panicum capillare*); → ***mei salvadi***.
negrum [ne'grum] *m* 1. črnina *f*, črnjava *f*, črnost *f*, črnota *f* 2. GOZD duramen *m*, zrelina *f* (pri steblu).
negrure [ne'grure] *f* črnost *f*, črnota *f*.
negus ['nɛgus] *os.i m* HIST neguš *m* (etiopski kralj); *biel cjadreon lì 'l jere propi al tron dal ~. (ilpaesedellemeridiane.com)*.
nemâl [ne'ma:l] (*pl* ***nemâi***) *m* 1. govedo *n*; ***nemâi*** živina *f*; ***la stale plene di nemâi*** hlev polno živine 2. žival *f*; ***lis plantis e i nemâi*** rastline in živali; ***travistîsi di ~*** preobleči se v žival; *A Nimis al jere tipic travistîsi di ~. (CoTar)*; → ***bestie*** 3. FIG (človek) žival *f*, surovina *f*, surovnež *m*.
nemale [ne'male] *f* (neobič.) 1. (t. FIG) krava *f* 2. samica *f*.
nemalie [nema'lie] *f* 1. govedina *f*; *e promôf la leucoencefalomalacie tai cjavai, .. e alterazion des funzions epatiche e inmunitarie te ~ (SiF 02/1, 31-45)*; → ***boarie*** 2. živina *f*;
nematic [ne'matik], **-iche** *adj* FIZ, KEM nematski.
nembo [ne'mbo] *m* 1. (t. FIG) neurje *n*, nevihta *f*, vihar *m* 2. hudourni oblak *m*, nimb *m*.
nembostrât [nembos'tra:t] *m* METEO nimbostratus *m*.
nembri ['nembri] *m* 1. travnata površina 2. zemlja *f*, tla *npl*; podlaga *f*; *a esistin slambris di terens che a àn ancjemò conservât il lôr ~ origjinâl. (CoCamp)*.
Nemesi ['nɛmezi] *m* (gr.) MIT Nemeza *f*. // < gr. *nemesis*.
nemì [ne'mi] *m* sovražnik *m*; nasprotnik *m*; *Il to ~ nol è il siôr che al à mil, ma il to prossim che al è une virgule plui dal to un.(Pa 02)*; PROV *Nissun plui ~ dal om che l'om istès . (ProvBr)*; → ***inimi***
nemie [ne'mie] *m* sovražnost *f*; *Parceche in fonts e je la nestre ~, ma no je la piês nestre ~. (Pa)*.
nemorât [nemo'ra:t] *adj* → ***inamorât***.
nencje ['nɛnqe] *adv* in *co* → ***nancje***.
nene ['nene] *f* dojilja *f*; → ***baie, baiaresse***.
Nene ['nene] *os.i f* → ***Eline***.
nenie ['nɛnie] *f* žalostinka *f*, nenija *f*; enolična pesem, lajna *f*; *al è stât un auguri natalizi cuntune ~ popolâr cjargnele (Leng)*.
neo ['neo] *adj indecl.* nov; (prvi del v zloženkah) neo-: *Il ~ president Strassolt al à dit che..(O)*; *Tal so lavôr il ~ dotôr, che al à studiât a Padue (O)*.
neoacademic [neoaka'dɛmik], **-iche** *adj* FILOZ novoakademski.
neoantrop [neo'antrop] *m* neoantrop.
neoatic [neo'atik], **-iche** *adj* ARS novoatiški.
neoavanguardie [neoavangu'ardie] *f* ARS neoavantgarda *f*.
neocapitalisim [neokapita'lizim] *f* EKO neokapitalizem *m*.
neocapitalist [neokapita'list] *f* EKO neokapitalist *m*.
neocapitalistic [neokapita'listik], **-iche** *adj* EKO neokapitalističen.
neoclassic [neo'klasik], **-iche** *adj* ARS neoklasicističen, novoklasicističen; *Sul inprin artist ~, daspò sensibil a influencis veristichis. (GE)*.
neoclassicisim [neoklasi'tʃizim] *m* ARS neoklasicizem *m*, novoklasicizem *m*.
neoclassicist [neoklasi'tʃist] *m* ARS neoklasicist *m*, novoklasicist.
neocolonialisim [neokolonia'lizim] *m* neokolonializem *m*.
neocolonialist [neokolonia'list] *m* neokolonialist *m*; *~ adj* neokolonialističen.
neocolonialistic [neokolonia'listik], **-iche** *adj* neokolonialističen.
neocriticisim [neokriti'tʃizim] *m* FILOZ novokantovstvo *m*.
neofassisim [neofa'sizim] *m* POL neofašizem *m*;
neofassist [neofa'sist] (*pl* ***neofassiscj***) *m* POL neofašist *m*;
~ adj neofašističen; *Dut câs la manifestazion si è davuelte cence incidents o provocazions di stamp neofassistis. (O)*.
neofassistic [neofa'sistik], **-iche** *adj* POL neofašističen.
neofilie [neofi'lie] *f* neofilija *f*.
neofobie [neofo'bie] *f* neofobija *f*.
neoformazion [neoformatsi'on] *f* MED, LING novotvorba *f*.
neogotic [neo'gotic], **-iche** *adj* neogotičen, novogotski; *li di une maraveose universitât neogotiche sierade jenfri il mâr, il paîs e lis verdis culinis che a si cjatin dulintôr. (Pa)*.
neogramatic [neogra'matik], **-iche** *adj* LING neogramatski;
~ m LING neogramatik *m*.
neogramatiche [neogra'matike] *f* LING neogramatika *f*.
neogrêc [neo'gre:k] *adj* novogrški;
~ m LING novogrščina *f*.
neolalie [neola'lie] *f* MED neolalija *f*.
neolatin [neola'tin] *adj* LING neolatinski, novolatinski; romanski; *3 principâls fameis linguistichis europeanis: gjermaniche, sclave e neolatine. (Pa 02/10-11)*; ***lis lenghis neolatinis*** romanski jeziki; *lis diferencis rispiet al talian e a lis lenghis neolatinis in gjenerâl. (Verone)*.
neolitic [neo'litik], **-iche** *adj* ARHEOL neolitski;
~ m ARHEOL neolitik *m*; *Propit dal timp dai cjaçadôrs dal ~ a son divignudis lis leiendis (La 05/7)*.
neologjic [neo'lɔġik], **-iche** *adj* LING neološki, novotvoren; *e je stade necessarie e utile - o ai insistût su la necessitât di fâ il possibil par che la "masse neologjiche" (Pa)*.
neologjie [neolo'ġie] *f* LING neologija *f*.
neologjisim [neolo'ġizim] *m* LING neologizem *m*, novotvorba *f*; *al sta inte mancjance di criteris e di uniformitât pe normalizazion dai neologjisims (Pa)*.
neologjist [neolo'ġist] *m* LING neolog *m*, jezikovni novotar; preučevalec neologizmov.
neomercantilisim [neomerkanti'lizim] *m* EKO neomerkantilizem *m*.
neomercantilistic [neomerkanti'listik], **-iche** *adj* EKO neomerkantilističen.

neomicine [neomi'tʃine] *f* FARM neomicin *m*.
neon ['nɛon] *m* 1. KEM neon *m* (*Ne*); 2. neonska luč; ***lampadine al ~*** neonska luč *(BrLi)*; *La lûs e ven dal ~ dal cuintrisofit. (consorziocastelli)*
neonat [neo'nat] *m* novorojenec *m*; *A no vevin scune e nancje carozele, e alore e àn mitût i trê neonats ta un jet di une persone verticalmentri. (sf)*.
neonatâl [neona'ta:l] *adj* novorojenčkov.
neonatolic [neona'tɔlik] *m* MED specialist za zdravljenje novorojenčkov.
neonatologjie [neonatolo'ǵie] *f* MED zdravstvo *n*, zdravljenje novorojenčkov.
neonazisim [neona'tsizim] *m* POL neonacizem *m*.
neonazist [neona'tsist] *m* POL neonacist *m*;
~ *adj* POL neonacističen.
neoplasic [neo'plazik], **-iche** *adj* MED neoplazijski.
neoplasie [neopla'zie] *m* MED neoplazija *f*.
neoplastic [neo'plastik], **-iche** *adj* MED neoplastičen, neoplazijski, novotvorben.
neoplasticisim [neoplasti'tʃizim] *m* ARS neoplasticizem *m*.
neopositivist [neopoziti'vist] *m* FILM neopozitivist *m*; *E dut chest tra cui che al predicje il rigôr dal metodi (neopositiviscj) e cui che al predicje la feconde anarchie dal metodi (Feyerabend). (Pa 02/10-11)*;
~ *adj* FILM neopozitivističen.
neopositivistic [neopoziti'vist] *adj* FILM neopozitivističen.
neorealisim [neorea'lizim] *m* FILM neorealizem *m*; *Cuant che al à tacât a fotografâ lui, a jerin in Friûl ancje chei che a si svicinavin al ~. (Pa 7/2000)*.
neorealistic [neorea'listik], **-iche** *adj* FILOZ, LIT, FILM neorealističen; *La figure e jere plui complete e realistiche parceche mi soi formât dopo de vuere tal moviment ~. (Pa 7/2000)*.
neoteric [neo'tɛrik], **-iche** *adj* LIT neoteričen; *che al semee riclamâ a la memorie doi dai plui impuartants principis de poetiche neoteriche (La Leter)*;
~ *m* LIT neoterik *m*.
neoterisim [neote'rizim] *m* LIT neoterizem *m*.
neotomisim [neoto'mizim] *m* FILOZ neotomizem *m*.
neotomist [neoto'mist] *m* FILOZ neotomist *m*;
~ *adj* FILOZ neotomističen.
neotomistic [neoto'mistik], **-iche** *adj* FILOZ neotomističen.
neozelandês [neodzelan'de:s], **-iche** *adj* FILOZ novozelandski;
~ *m* Novozelandec *m* (*f* Novozelandka).
neozoic [ne'zɔik??], **-iche** *adj* GEOL neozojski;
~ *m* GEOL neozoik *m*.
Nepal [ne'pal] *kr.i m* Nepal *m*; *e presente il so viaç ator pal mont (~, Patagonie..) (Pa)*.
nepalês [nepa'le:s], **-ese** *adj* nepalski;
~ *m* Nepalec *m*.
neper ['nɛper] *m* FIZ neper.
nepotisim [nepo'tizim] *m* nepotizem *m*.
nepotist [nepo'tist] *m* nepotist *m*;
~ *adj* nepotističen.
nerat [ne'rat] *adj* črnkast.
nerece [ne'retʃe] *f* črnost *f*, črnota *f*; *Un mont fûr dal mont in sumis, che al cjape forme seondât e invuluçât de ~ de gnot. (Lenghe 2000)*; → ***negrure***.
nereôs [nere'o:s], **-ose** *adj* temen, mračen; črnkast; *Passât che al jere di pôc misdì sot un cîl ~ che al menaçave il montafin (La 05/6)*.
neri ['neri], **nere** *adj* 1. črn; ***cafè ~*** črna kava; ***~ come un pitinç*** črn ko ..; ***dî blanc al blanc e ~ al ~*** ; ***~ tanche il cjarvon*** črn ko..; ***la Selve nere*** ?Črni gozd; ***pan ~*** črni kruh; ***vin ~*** črno, rdeče vino;
2. črn (kot znak žalovanja); ***a ~*** v črnem (žalujoči); ***vistût a ~*** (oblečen) v žalni obleki
3. FIG črn, mračen, slab, negativen; ***cjalâ di ~*** *(JM, Salvâ)*; ***jessi ~*** imeti črn humor; ***prevision nere*** črna napoved *(Pa)*; ***viodi ~*** videti črno, biti črnogleden;
~ *m* 1. črna barva, črnina *f*, črno *n*; ***~ su blanc*** FIG črno na belem; *e al à metût, ~ su blanc, che la partecipazion a la Italie a la vuere al è stât un at cuintri la Costituzion taliane (Pa 7/99)*; ***meti il ~ sul blanc*** napisati (črno na belem)
2. črnec *m*, zamorec *m* 3. rdeče, črno vino; ***cuart di ~*** četrt rdečega vina; *La camarele i puartà un cuart di ~, une bine di pan e ..(Sg)* 4. FIG, POL klerikalec *m*; fašist *m*.
nerifum [neri'fum] *m* saje *fpl*.
nerineri [neri'fum] *m* ?? *e marcave inmò cun plui decision il ~ ator ator. (ShW)*
Neron [ne'ron] *os.i m* HIST (rimski cesar 54 do 68 n.št.) Neron *m*; *dut ce che si veve ancjemò di fâ e di patî: i pecjâts di ~, di Cesar Borgia, (Bel)*; ***agn di ~*** *propit in chei agn di ~ che si scomençave a sintî la prime inflazion dal «denar» roman (Bibl-Romans)*.
Nert Cas ['nɛrt kas] *kr.i m* Erto Casso (PN);
Nert ['nɛrt] *kr.i f* (Nert Cas) Erto; *E chest al vâl in dute la fasse montane, di soreli a mont a soreli jevât, des monts di ~ al Mataiûr. (Pa 04/04)*.
nerum [ne'rum] *m* črnina *f*, črnjava *f*; mrak *m*, tema *f*; temačnost *f*; *Tal ~ la tension e je dute tal bisibili, come tal disgot di une brumace daûr a sfantâsi. (Mar)*;
→ ***negrum***.
Nervesa [ne'ru??] *kr.i m* Nervesa *f*; *e propit par chest al jere stât brusât il puint dongje ~. (GP)*.
nervôs [ne'vo:s], **-ose** *adj* → ***gnervôs***.
Nestor ['nɛstor] *os.i m* LIT Nestor *m*.
Nestori [nes'tɔri] *m* REL Nestorij *m*.
nestorian [nestori'an] *adj* REL nestorijanski;
~ *m* nestorijanec *m* (*f* nestorijanka).
nestorianesim [nestoria'nezim] *m* REL nestorijanstvo *n*.
nestri ['nestri], **nestre** *adj* naš, najin; svoj;
~ *pro* 1. naš, najin; svoj; ***i nestris*** naši starši, sorodniki, prijatelji, naši ipd; ***il ~*** naše, naše imetje; *La dì dopo il ~ al jere bielzà su la lagune. (GP)*.
net ['nɛt] *adj* 1. čist, čeden, jasen, brez madeža; *La sere prime mi jeri impirât tun jet alt e glaçât jenfri doi ninçûi ruspis tanche la int dal paîs, ma nets (BrLi)* 2. EKO čist (dobiček), neto; *o otignìn 885,45. Rigjâf ~. Cui varessial crodût! (Pa 04/02)* 3. FIG neoporečen, pošten, čist; ***cussience nete*** čista vest 4. FIG suh, brez denarja; ***soi propit ~*** sem čisto suh 5. brez; ***no son netis di pecjâts*** niso brez greha.
netâ [ne'ta:] *tr* 1. o-, po-, čistiti; pomiti (posodo); ***~ i plats*** pomiti krožnike 2. FIG s-, prazniti, oropati, o-, po-čistiti; ***dut il cjariesâr mi an netât*** celo češnjo so mi izropali 3. (osebe) izvesti čistko, pospraviti, likvidirati; ***bisugnave ~ il Bren*** potrebno bi bilo odstraniti Brena 4. ***~ vie*** odstraniti, izločiti, eliminirati; uničiti; ***il fûc al a netât vie la blave*** ogenj je uničil koruzo;
~**si** *refl* 1. očistiti se 2. osvoboditi se od, rešiti se (česa), okrižati se; ***mi netarai di lôr*** rešil se jih bom 3. FIG ***~si la bocje*** odpovedati se, odrekati se. *(Verone)*.
netade [ne'tade] *f* 1. (o)čiščenje *n*; ***dâ une ~*** o-, po-čistiti 2. FIG, POL čistka *f*.

nete ['nete] *m* (pri kartah) najmočnejša karta, as *m*.
nete ['nete] *f* BOT → ***mentuce***.
netepîts [nete'pi:s] *m* predpražnik *m*.
neteveri [nete'veri??] *m* AVTO brisalec *m*; *E colave cualchi gote di ploie e Linde e movè la leve dal ~ che e tacà a lâ sù e jù. (PauluzzoN)*.
netisie [ne'tizie] (t. **netise**, **netesie**) *f* 1. čistota *f*, čistoča *f*, čistost *f*, snaga *f*, jasnost *f*; *Cun di plui i sindics de zone a domandin ae Regjon intervents di ~ dal jet dal Tiliment..(O)* ..čistilni posegi, akcije..; *in zornade di vuê si pense a la ~ ca in citât (F)*; telesna čistota *f*, osebna higiena *f*; *Contegn dai cjans e ~ des deiezions dai cjans (CoUd)*; ***fâ ~*** očistiti 2. čistost *f* (nemešano), neoporečnost *f*; ***~ etniche*** etnično čiščenje *n*; *chei macilis nus rimandin ai sunsûrs nereôs dal gjenocidi dai ebreus e des "netisiis etnichis" che a vegnaran podaspò. (Pa 04/06)*; ***~ raziâl*** POL rasna čistost; *Di chescj ats e cjapà la dade la politiche di "~ raziâl" dal Tierç Reich..(Pa 5/2000)* 3. FIG poštenost *f*, neoporečnost *f*: *la ~ de nature furlane (F)*.
netrofil [ne'trכfil] *adj* BIOL nevtrofilen.
Netun [ne'tun] *m* 1. MIT Neptun *m*; *e si sentave sul zâl savalon di ~ (ShW)* 2. ASTR Neptun *m*.
nèule ['nɛule] → ***niule***.
neuma ['nɛumal] *f* MUZ nevma *f*; *Une musiche rigorose e snele, une note e une silabe, salvo pôcs câs di un "~" di dôs notis par une silabe. (Pa 03/10)*.
neurâl [neu'ra:l] *adj* ANAT živčen, nevralen; *al permet di dâ un contribût fondamentâl a la comprension de architeture ~ dal çurviel bilengâl. (SiF 03/4, 97-114)*
neurectomie [neurekto'mie] *f* MED resekcija živca, nevrektomija *f*.
neurine [neu'rine] *f* KEM nevrin *m*.
neuroanatomic [neuroana'tכmik], **-iche** *adj* BIOL BIOL nevroanatomski; *Dut câs, la gran part dai ricercjadôrs e considerave diviers tips di rapresentazion diferenziâl, ancje chê neuroanatomiche. (SiF 03/4, 97-114)*.
neuroanatomie [neuroanato'mie] *f* BIOL nevroanatomija *f*.
neurobiolic [neurobi'כlik] *m* BIOL nevrobiolog *m*.
neurobiologjic [neurobio'lכǵik], **-iche** *adj* BIOL nevrobiološki; *pal studi des interazions tra un substrat ~ fat di pueste pes lenghis e pes influencis ambientâls peadis al disvilup intal timp. (SiF 03/4, 97-114)*.
neurobiologjie [neurobiolo'ǵie] *f* BIOL nevrobiologija *f*.
neurochirurc [neuroki'rurk] *m* MED nevrokirurg *m*.
neurochirurgjic [neuroki'rurǵik], **-iche** *adj* MED nevrokirurški; *trê mês daspò la prime operazion neurochirurgjiche (SiF 02/1)*.
neurochirurgjie [neurokiru'rǵie] *f* MED nevrokirurgija *f*; *In Setembar S.J. al è stât ricoverât intal repart di ~ dal ospedâl universitari di Triest. (SiF 02/1)*.
neurociroic [neurokiru'rǵie] *f* ??
neurodinie [neurodi'nie] *f* MED nevrodinija *f*.
neurofibrilâr [neurofibri'la:r] *adj* nevrofibrilaren; *e che al descrîf intal struc dal 1907 (..), par la presince di degjenerazions neurofibrilârs dongje i "fogolârs miliarics" inte scusse dal çurviel. (SiF 02/1, 155-165)*.
neurofisiolic [neurofizi'כlik] *m* nevrofiziolog *m*.
neurofisiologjic [neurofizio'lכǵik], **-iche** *adj* nevrofiziološki; *Une vore di studis lenghistics e neurofisiologjics a àn cjatât che chei che a àn imparât plui tart a son tipichementri mancul brâfs a tabaiâ la L2 (SiF 03/4, 97-114)*.
neurofisiologjie [neurofiziolo'ǵie] *f* nevrofiziologija *f*.
neurofisiopatologjie [neurofiziopatolo'ǵie] *f* nevrofiziopatologija *f*; *e al puarte cun se l'Alzheimer par afidâi il laboratori di ~ che al à volût meti dongje in te gnove cliniche. (SiF 02/1, 155-165)*.
neurofunzionâl [neurofuntsio'na:l] *f* ?? *In plui il mecanisim gnervôs de sielte des lenghis par Paradis al è disseparât a nivel ~ dal sisteme dal lengaç e dal sisteme de traduzion. (SiF 02/1)*.
neuroimagjin [neurodi'nie] *f* ?? *O presenti une riviste dai risultâts plui impuartants de aplicazion des tecnichis di ~ funzionâl al studi des basis cerebrâls dal bilenghisim. (SiF 03/4, 97-114)*; ***~ funzionâl*** *L'invenzion des tecnichis di ~ funzionâl e à viert une gnove ete pal studi de organizazion cerebrâl dal lengaç intes personis sanis. (SiF 03/4, 97-114)*.
neurolenghist [neurolen'gist] *f* nevrolingvist *m*; *"La Patrie" e ospite une contribuzion dal professôr Franc Fari/Franco Fabbro, il ~ di Puçui, dean de Facultât di Siencis de formazion li de Universitât furlane (Pa 04/02)*.
neurolenghistic [neurolen'gistik], **-iche** *adj* nevrolingvističen; *S.J. al è stât studiât dal pont di viste neuropsicologjic e ~. (SiF 02/1)*.
neurolenghistiche [neurolen'gistike] *f* nevrolingvistika *f*; *Une vore di studis di ~ dal bilenghisim a àn mostrât (SiF 02/1)*.
neurolic [neu'rכlik] *m* MED nevrolog *m*; *e jere stade puartade indenant che al è plui di un secul dal grant ~ inglês Hughlings Jackson (SiF 02/1)*.
neurolinguist [neurolingu'ist] *m* → ***neurolenghist.***
neurolinguistic [neurolingu'istik] *adj* → ***neurolenghistic.***
neurolinguistiche [neurolingu'istike] *f* → ***neurolenghistiche***.
neurologjic [neuro'lכǵik], **-iche** *adj* MED nevrološki; *A nivel ~ cuant che al cjaminave al presentave dome un piçul strissinament cu la gjambe diestre. (SiF 02/1)*.
neurologjie [neurolo'ǵie] *m* MED nevrologija *f*; *contribûts sientifics di chimiche, di biologjie, di ~, di sociologjie. (Pa 02)*.
neurologjist [neu'rכ??] *m* MED ?nevrolog *m*; *Intal passât plui di cualchi ~ al à sostignût la idee che intal çurviel des personis bilengâls (SiF 02/1)*.
neurome [neu'rכme] *f* MED nevrom *m*.
neuromusculâr [neuromusku'la:r] *adj* MED nevromuskularen.
neuron [neu'rכn] *m* ANAT nevron *m*; *a nivel cerebrâl, dal coinvolziment di mancul neurons. (SiF 03/4, 97-114)*; ***neurons spieli*** zrcalni nevroni; *Par scomençâ o presentìn un mecanisim neurofisiologjic, chel dai neurons spieli (mirror neurons) (SiF)*.
neuronâl [neuro'na:l] *adj* nevronalen; *L'impuls gnervôs, potenziâl di azion o spighe ~, al è un soliton dissipatîf (SiF 02/2)*.
neuropatic [neuro'patik], **-iche** *adj* MED nevropatski; *~ m* nevropat *m*.
neuropatie [neuropa'tie] *f* MED živčna bolezen, nevropatija *f*.
neuropatolic [neuropa'tכlik] *m* MED nevropatolog *m*; *Un contribût primari par chestis cognossincis al è vignût dal ~ Gaetano Perusini. (SiF 02/1, 155-165)*.
neuropatologjie [neuropatolo'ǵie] *f* MED nevropatologija *f*; *Il grant disvilup dai studis di ~ intai agns a cjaval dai ultins doi secui al è stât determinant*

(SiF 02/1, 155-165); *Protagoniscj de ~ jenfri vot e nûfcent: (SiF 02/1, 155-165).*

neuropatologjistic [neuropatolo'ġistik], **-iche** *adj* MED nevropatološki; *I doi a jerin amîs e insiemit a colaboravin intai studiis neuropatologjistics. (SiF 02/1, 155-165).*

neuropsichiatric [neuropsiki'atrik], **-iche** *adj* MED nevropsihiatričen.

neuropsichiatrie [neuropsikia'trie] *f* MED nevropsihiatrija *f*.

neuropsichic [neuro'psikik], **-iche** *adj* MED nevropsihičen.

neuropsicologjic [neuropsiko'lɔġik], **-iche** *adj* MED nevropsihološki.

neuroriabilitatîf [neuroriabilita'ti:f], **-ive** *adj* MED nevrorehabilitacijski.

neuroriabilitazion [neuroriabilitatsi'on] *f* MED nevrorehabilitacija *f*.

neurosedatîf [neuroseda'ti:f], **-ive** *adj* FARM nevrosedativen;
~ *m* FARM nevrosedativ *m*.

neurosienziât [neurosientsi'a:t] *m* nevroznanstvenik *m*; *a àn permetût ai neurosienziâts di esaminâ i mecanisims dal funzionament cognitîf (SiF 03/4, 97-114).*

neurospasim [neuro'spazim] *m* MED nevrospazem *m*.

neurotomie [neuroto'mie] *f* MED nevrotomija *f*.

neurotonic [neuro'tɔnik], **-iche** *adj* FARM nevrotoničen;
~ *m* nevrotonik *m*.

neurotossic [neuro'tɔsik], **-iche** *adj* MED nevrotoksičen.

neurotossine [neuroto'sine] *f* nevrotoksin *m*.

neurotrasmetidôr [neurotrasmeti'do:r] *m* nevrotransmitor *m*.

neurotrop [neu'rɔtrop] *m* FARM nevrotrop *m*;
~ *adj* nevrotropen.

neurovegetatîf [neurovegeta'ti:f], **-ive** *adj* ANAT nevrovegetativen.

neurule ['nɛurule] *f* BIOL nevrula *f*.

neutrâl [neu'tra:l] *adj* 1. nevtralen, nepristranski 2. KEM, FIZ nevtralen.

neutralisim [neutra'lizim] *m* nevtralnost *f*, nevtralizem *m*.

neutralitât [neutrali'ta:t] *f* 1. JUR, POL nevtralnost *f*, nevtraliteta *f*; *~ vonde discutibil dal Vatican e il so silenzi durât dut il timp de vuere. (BelPe)* 2. nevtralnost *f*, nepristranskost *f* 3. KEM, FIZ nevtralnost *f*.

neutralizâ [neutrali'dza:] *tr* 1. nevtralizirati 2. KEM nevtralizirati.

neutralizazion [neutrali'dza:] *tr* nevtralizacija *f*, nevtraliziranje *n*; *~ dai fatôrs di contraposizion tra lis provinciis (Leng).*

neutri ['nɛutri] *adj* 1. nevtralen, nepristranski, neopredeljen; srednji; *in storiografie lis peraulis no àn un sens ~ (Pa)* 2. KEM, FIZ nevtralen 3. FIZ nenabit 4. BIOL nespolen;
~ *m* 1. ELEK nevtralni vod 2. LING srednji spol, nevtrum; *e podarès jessi un ~ plurâl in –alia. (CoGonars).*

neutrin [neu'trin] *m* FIZ nevtrin *m*.

neutron [neu'tron] *m* FIZ nevtron *m*; *di un nucli cun cjarie positive che al conten protons e neutrons (Vichi).*

neutronic [neu'trɔnik], **-iche** *adj* FIZ nevtronski.

neutropenie [neutrope'nie] *f* BIOL nevtropenija *f*.

nevâl [ne'va:l] *m* snežno polje; snežišče *n*.

neveâ [neve'a:] *it* snežiti, padati sneg; *te gnot al veve neveât* ponoči je snežilo.

neveade [neve'ade] *f* snežno vreme *n*; sneženje *n*; *dant cussì la impression di vê denant dai voi une lizere ~ (don).*

neveament [nevea'ment] *m* sneženje *n*; ***~ artificiâl*** umetno sneženje; *metint "ko" ancje il sistem di ~ artificiâl, «che al pues contrastâ la mancjance di neveadis naturâls, ma no temperaduris masse altis». (Pa 03/11).*

neveât [neve'a:t], **-ade** *adj* 1. zasnežen, pokrit s snegom; *monts neveadis* zasnežene gore 2. KUL informaggiato.

Nevee [ne'vɛe] *kr. i f* (Scluse) Kaninsko sedlo (Sella Nevea); *al risulte che For Disore (-377 mil 869), Çoncolan (-461 mil 404), ~ (-353 mil 192) (Pa 03/11).*

neveôs [neve'o:s], **-ose** *adj* zasnežen, snežen.

nevere ['nete??] *f* snežni vihar *m*; *a sintî certis rivelazions "a colavin jù come cuanche e ven jù une grande ~". (BelFa)*

neveuçâ [neveu'tʃa:] *it impers* rahlo snežiti.

nevodut [nevo'dut] *m* ?demin. od → ***nevôt***; *I doi nevoduts, cu lis maiutis di Pikachu no àn plui timp di stâmi a scoltâ… (Ta).*

nevôs [ne'vo:s], **-ose** *adj* zasnežen, snežen.

nevôt [ne'vo:t] *m* 1. nečak *m*, nečakinja *f*; *abât Jacopo Pirona insieme cul ~ Giulio Andrea (Vichi)* 2. vnuk *m*, vnukinja *f*.

nevralgjic [ne'vralġik], **-iche** *adj* 1. MED nevralgičen, nevralgijski; 2. ***pont ~*** nevralgična točka, najobčutljivejša točka; *In gracie de sô colocazion, vie pai secui, al è simpri stât un pont ~ pal incrosament des culturis (Provincia).*

nevralgjie [nevral'ġie] *f* MED nevralgija *f*.

nevrastenic [nevras'tɛnik], **-iche** *adj* MED nevrasteničen;
~ *m* nevrastenik *m*.

nevrastenie [nevraste'nie] *f* MED nevrastenija *f*, živčna slabost *f*; *tant a dî che i reste dome che la ~ (Pa).*

nevrite [ne'vrite] *f* MED nevritis *m*, vnetje živca.

nevritic [ne'vritik], **-iche** *adj* MED nevritičen.

nevrosi [ne'vrɔzi] *f* MED nevroza *f*, živčnost *f*, živčna bolezen; *la ~ di un sorpas in autostrade. (kappavu).*

nevrotic [ne'vrɔtik], **-iche** *adj* PSIHIAT nevrotičen, nevrotski; *Il polsâ de tiere ma ancje de Glesie, simpri plui nevrotiche tal so tentatîf patetic di jessi presint par dut par pore di sparî. (Pa 10/99)*;
~ *m* PSIHIAT nevrotik *m*.

ni ['ni] *co* ni, niti, ne; **~…~** niti/ ne..niti/ ne; *Il fat al è che la int no scrîf ~ par furlan ~ par talian ~ pâr inglês (Vichi)* ljudje ne pišejo ne v furlanščini, ne v italijanščini..; *di un moment a chel altri no si a fat plui ~ viodi ~ sinti (Natisone/tellini)* ..ni se ga več ne videlo ne slišalo; *nissun, ~ prin ~ daspò, al à paronât la lenghe tant che lui. (Uniud)* nihče, ne prej ne kasneje,...; *~ pericui ~ fadiis lu fermin* ne nevarnosti, ne napori ga ustavijo; ***~ che m'in ven ~ che m'in va*** meni je vseeno; PROV *no jessi ~ di paie ~ di fen* ne riba ne meso.

niâ [ni'a:] *it* → ***nidiâ***.

niacine [nia'tʃine] *f* KEM niacin *m*, nikotinska kislina.

niade [ni'ade] *f* → ***nidiade***.

niâr [ni'a:r] *m* podložek *m* (jajce, puščeno v gnezdu, da kaže kokoši, kjer naj zvali znova jajce); → ***nidiâ***.

niâtri [ni'a:tri] *pro* → ***nuialtri***.

nibelungjic [nibe'lunġik], **-iche** *adj* MIT, LIT nibelunški.

Nibil ['nibil] *os.i m* 1. HIST (slavni vojskovodja Kartage) Hanibal *m*; *In chê volte de grande vuere cuintri di ~ (Hannibal)(JM).*
nibli ['nibli] *m* ZOOL rjavi škarnik *m* (*Milvus milvus*).
Nicarague [nika'rague] *kr.i m* Nikaragva *f*; *Russie, ~,. Ecuador, Perù, Chilì, Brasîl (ud.camcom).*
nicaraguês [nikaragu'e:s], **-ese** *adj* nikaragovski;
~ m Nikaragovec *m* (*f* Nikaragovka).
Nicefor [ni'tʃɛfor] *os.i m* Niceforo; *San ~ .*
nicen [ni'tʃɛn] *adj* REL nikejski.
nichel ['nikel] *m* KEM nikelj *m* (*Ni*); *e à causât une presince alte di crom, mercuri, ~ e plomp tal fonts marin (Onde).*
nichelic [ni'kɛlik], **-iche** *adj* KEM nikljev.
nicheline [nike'line] *f* KEM nikelin *m*.
nichile ['nikile] *f* (*redko*) izredna revščina *f*, popolna beda *f*.
nichilî [niki'li:] *tr* 1. uničiti, uničevati; 2. FIG pobiti; streti; ponižati.
~**si** *refl* 1. uničiti, uničevati se 2. FIG ponižati se.
nichilisim [niki'lizim] *m* FILOZ nihilizem *m*; *butâsi te disperazion e tal ~ (BelPe).*
nichilist [niki'list] *m* FILOZ nihilist *m*; *Chest om al è un piçul filosofo: il so lavôr lu à fat deventâ ~. (Ta)*;
~ adj FILOZ nihilističen.
nichilistic [niki'listik], **-iche** *adj* FILOZ nihilističen.
nichilît [niki'li:t], **-ide** *adj* uničen; pobit; stret; ponižan; brez moči; končan; *Chel altri sfuei al someave ~, cuant che nol jere tirât par un fîl. (Pa 03/6)*; *Pal sistem dai partîts, ~ dai "Visitors" e sotan dai candidâts president, l'ultin chivalì suntune crise profonde che no zove afat a la politiche. (Pa 03/6).*
nichiltât [nikil'ta:t] *f* stradanje *n*, izčrpanost *f*; ***murî di ~*** umreti od lakote, izčrpanosti.
nicisse [ni'tʃise] *f* (*redko*) potreba *f*, nujnost *f*.
niciulâ [nitʃiu'la:] *f* → ***niçulâ***.
nicje ['niqe] *f* 1. GRAD niša *f* 2. BIOL niša *f* 3. FIG niša *f*; *e je un dai pos scritors furlans che a àn savût pastanâsi une ~ te storie .(La 04/7)*;
Par un sistem teritoriâl di ~, piçul (in tiermits numerics), l'ecelence e je la uniche scomesse possibile par sorevivi tai agns de post-transizion. (Pa 05/12)
Nicodem [niko'dem] *f* Nikodém; *Al jere fra i fariseos un om di non ~, un sorestant dai gjudeos. (Bibl-Zn)* Med farizeji pa je bil človek, ki mu je bilo ime Nikodém.
Nicolau [niko'lau] *os.i m* Nikolaj *m*; *Se «la virtût e la furtune» di ~ Machiavelli a vessin di voltâi lis spalis e di tradîlu (Pa)* 2. **~** → ***Sant Nicolau***.
nicotine [niko'tine] *f* KEM nikotin *m*; *a 17 agns a àn za scomençât di un toc, la dipendence de nicotine (SiF 03/4, 147)*
nicotinic [niko'tinik], **-iche** *adj* KEM nikotinski.
nics ['niks] *adj invar* F (*redko*) nič *m*; // < bav. nem. *nichts* ['niks].
nictalopie [niktalo'pie] *f* MED niktalopija *f*.
nictofobie [niktofo'bie] *f* MED niktofobija *f*, nočni strah.
nicturie [nik'turie] *f* MED nikturija *f*.
Niculau [niku'lau] *os.i m* → ***Nicolau***.
niçâ [ni'tʃa:] *tr* gugati, zibati; premikati sem ter tja, majati; kimati (z glavo); (otroka) zibati, uspavati; *il Taramot nus nice* potres nas premetava; *Al niçave il cjâf ancje co i proponevi il Cjaçadôr. (BrLi)*;
~ it 1. gugati se, zibati se, nihati, majati se 2. omahovati, kolebati; obotavljati se, mencati 3. ***~se (vie)*** popihati jo 4. ***~se fûr*** ven uiti ;
~**si** *refl* 1. nihati, zibati se 2. FIG podvizati se, (z)migati se, ganiti se; zaposliti se z nečim; ***a je ore di ~si*** čas je, da kaj naredimo.
niçul ['nitʃul] *m* gugalnica *f*, nihalo *n*; *I personaçs a navighin tra chê e chê altre contradizion suntun ~ di sintiments (CoUd)*; ***cjaval ~*** gugalni konj; *par esempli, une volte un inventôr di zuiatui al creave il cjaval ~ (mediateca-codroipo)*; ***fâ ~*** gugati se.
niçulâ [nitʃu'la:] (*o niçuli* [ni'tʃuli]) *tr* gugati, zibati; premikati sem ter tja, majati; *O vuei ~ti, o vuei fâti durmî, fâti sumiâ il to agnulut (Tolazzi)*; → ***niçâ***;
~ it zibati se, nihati; valovati;
~**si** *refl* zibati se, nihati; valovati.
niçulament [nitʃula'ment] *m* guganje *n*, nihanje *n*, zibanje *n*; *si lu viôt dai piçui moviments dal cjâf, dal ~ des alis (Mar).*
niderlec [nider'lɛk] *m* (*redko*) davek *m*, carina *f*.
nidâ [ni'da:] *it* → ***nidiâ***.
nidiâ [nidi'a:] *it* 1. gnezditi, narediti/ napraviti gnezdo 2. FIG (človek) vgnezditi se nekje, nastaniti se, živeti.
nidiade [nidi'ade] *f* (t. FIG) polno gnezdo, leglo *n*, zalega *f*, zarod *m*.
nidificazion [nidifikatsi'on] *f* gnezdenje *n*; ***aree di ~*** prostor za gnezdenje; *Al intervignarà su lis areis di ~ par ridusi lis ocasions di riproduzion dai nemai (CoUd).*
nie ['nie] *adv, pro, m* → ***nuie***; *Al'è miòr pan sence nie che nie sence pan (unevolte.blogspot.com).*
niedimancul [niedi'mankul] *adv* → ***nuiedimancul***.
niemancul [nie'mankul] *adv* → ***nuiedimancul***.
nigjerian [niġeri'an] *adj* nigerijski;
~ m Nigerijec *m* (*f* Nigerijka); *Brâf al è stât Obodo il ~ (gazzettino.quinordest.it).*
Nigjerie [ni'ġɛrie] *kr.i f* Nigerija *f*; *a son po chês de Cravuazie, Cine, Alzerie, Nigjerie, Colombie e Ucraine. (La 06/2).*
Nîl ['ni:l] *r.i m* Nil *m*.
nilotic [ni'lɔtik], **-iche** *adj* obnilski; *che al opere te Ugande dal nort, dulà che a vivin etniis di cep ~ (Pa 03/4).*
-nim [nim] *drugi del zloženke* –nom; npr. *autonim* avtonom.
nimfe ['nimfe] (t. **ninfe**) *f* 1. nimfa *f*, vila *f* 2. ZOOL zapredek *m*.
nimfomane [nim'fɔmane] *f* nimfanka *f*.
nimfomanie [nimfoma'nie] *f* MED nimfomanija *f*.
nimfosi [nim'fɔzi] *f* ZOOL nimfoza *f*.
nimì [ni'mi] (t. **inimì**) *m* sovražnik *m*; ***intindisi cul ~*** sporazumeti se s sovražnikom; *Al scomençà dal 1509 acusant la nobiltât di intindisi cul ~ (Storie).*
nimicâ [nimi'ka:] *tr* skregati (koga s komu), napraviti sovražnika;
~**si** *refl* skregati se s kom, nakopati si sovraštvo.
nimie [ni'mie] *f* sovražnica *f*; *a bramin la egjemonie (che paraltri e je di par se ~ dal multiculturalisim). (Pa 04/02).*
Nimis ['nimis] *kr.i m* Neme (IT Nimis) (UD); *ancje se gno pari, che al jere di ~, al diseve: "Roma caput mundi, ~ in secundi". (sf).*
nimistât [nimis'ta:t] *f* sovražnost *f*.
nimisut [nimi'zut] *adj* nanaša na Neme;
~ m prebivalec kraja Neme (Nimis).
nìn ['nin] → ***anìn***.

Nin ['nin] *os.i m* Janko *m*, Janezek *m*; *Riviste fondade tal 1982 di Agnul M. Pitane, parie cun Renzo Balzan e ~ Rodâr. (La 05/4).*

ninâ [ni'na:] *tr* (otroka) uspavati, zibati; *sintiment ninât a lunc (scritorsfurlans)*; → ***niçâ***.

nine ['nine] *f* otrok *m*; deklica *f*.

ninenane [nine'nane] *f* uspavanka *f*; *"Lulinka" invezit e je une ~ scrite dal poete Spiegel in lenghe yiddish (Pa).*

ninfe ['ninfe] *f* → ***nimfe***.

nini ['nini] *m* (*redko*) POET deček *m*, fantek *m*.

ninin [ni'nin] *adj* ljubek, mil, srčkan, ličen, prikupen; *Un frut tai braçs de mari al è ~. (BelFa)*; *Il Lui/Jê no je considerade ninine come forme, parcè che e met une distance clare tra lis personis. (Cad-e)*; *i fruts a son ducj ninins* vsi otroci so srčkani;
~ m otrok *m*, malček *m*, ljubček *m*; *tu sês la mê ninine* ti si moja ljuba;
~ adv v: ***un ~*** malo, majčkeno; *Seont cualchi autôr Castanea sativa e je un ~ plui resistente al cancar (SiF 03/4, 9)*; ***un ~ di plui*** malo več; ***un ~ a la volte*** malo po malo; → ***un fregul, un tic***.

ninine [ni'nine] *f* deklica *f*, punčka *f*; → ***ninìn***.

Ninive [ni'nive] *kr.i f* Niniva *f*; *La fin di ~ e je il rissurî dai Ebreos, pal profete. (Bibl-Nachum).*

Ninivits [ni'nine] ?? *che Diu al à dûl no dome di Gjone sentât a cueisi sot de plombe dal soreli ma ancje di chei salvadis di Ninivits che si son salvâts ancje se no mertavin. (Pa 02).*

ninzûl [nin'tsul] (*pl* ***ninzûi***) *f* → ***linzûl***.

ninçulâ [nintsu'la:] → ***niçulâ***. *a ziri perauli' creis, dilà dal timp,/ par ~mi cu' li ciampanis/ psalmodiant./ (La 03/02).*

niò [ni'כ] *adv* v: ***in ~*** → ***inniò***.

Niobe ['niobe] *f* MIT Nioba *f*; *La muart di ~ (CoUd).*

niobi [ni'כbi] *m* KEM niobij *m* (*Nb*).

niobic [ni'כbik], **-iche** *adj* KEM niobijev.

niore [ni'ore] *f* → ***nore***.

nipiolic [nipi'כlik] *m* MED nipiolog *m*.

nipiologjic [nipio'lכǵik], **-iche** *adj* MED nipiološki.

nipiologjie [nipiolo'ǵie] *f* MED nipiologija *f*.

niponic [ni'pכnik], **-iche** *adj* japonski; *un autentic triomf dal "pop" ~ (Pa 05/04).*

niponisim [nipo'nizim] *m* LING japonski izraz.

Niquilee [nikui'lɛe] *kr.i f* → ***Aquilee***.

nirvana [nir'vana] *m* REL nirvana *f*.

nirvanic [nir'vanik], **-iche** *adj* REL nirvanski.

nise ['nize] *f* BOT → ***grame, morene***.

nissun ['nisun] *adj* 1. noben; ***~ dubi*** ni dvoma; *~ dubi su la oportunitat di une tal propueste (Pa)*; *nol jere ~ dubi al rivuart dal destin..(SiF 03/4)* 2. nek, kak; *al è râr il câs che chei bêçs a vein dreçade nissune famee* redki so primeri, kjer je ta denar uredil kako družino;
~ pro 1. nihče, nobeden, nikdo; ***nol è ~*** ni nobenega; ***~ al fevelà*** nihče ni govoril; ***plui ~*** nobeden drugi 2. nekdo, kdo, neki; *al jentrà tal curtîl e, prime di clamâ ~* vstopil je v vrt in, predno da bi poklical koga; *afâr so, che a di ~ no i impuartave nuie* njegova stvar, ki nikogar nič ne briga 3. kdorkoli (že); *al veve plui batule di ~* klepetala je več kakor kdorkoli .

nît ['ni:t] *m* 1. gnezdo *n*; ***fâ il ~*** gnezditi; *I colomps a son uciei granivors no migrants, che a fasin il ~ su lîts e parêts di cret. (CoUd)* 2. FIG gnezdo *n*, dom *m*; domovina *f*; *Algeri al jere il lor ~ e di li a partivin pes lôr scorsadis. (Storie)*; *Pasche di ulîf si jes fûr dal ~. (proverbifriulani)*; ***di ~*** rosno mlad; *O jeri predi di ~. (glesie)* 2. ***asîl ~*** *31.296 pascj biologjics intai asîi nît comunâi (CoUd).*

Nite ['nite] *~ a viodisi cjalade si confusionave*.

nitrât [ni'tra:t], **-ade** *adj* KEM nitriran;
~ m KEM nitrat *m*; *L'azôt amoniacâl al è disponibil par incorporazion in gnûfs constituents celulârs o par ossidazion a nitrîts e nitrâts (NO–2 e NO–3) (SiF 03/4, 73-84).*

nitrazion [nitratsi'on] *f* KEM nitriranje *f*.

nitric ['nitrik], **-iche** *adj* KEM dušikov, solitrn; ***acit ~*** solitrna, dušikova kislina.

nitrificâ [nitrifi'ka:] *tr* BIOL nitrificirati.

nitrificazion [nitrifikatsi'on] *f* BIOL nitrifikacija *f*; *tal procès di ~. (SiF 03/4, 73-84).*

nitrît [ni'tri:t] *m* KEM nitrit *m*.

nitrobateri [nitroba'tɛri] *m* BIOL nitrobakterija *f*.

nitrobenzen [nitroben'dzɛn] *m* KEM nitrobenzen *m*.

nitrofosfat [nitrofos'fat] *m* KEM nitrofosfat *m*.

nitrogjen [ni'trכǵen] *m* KEM nitrogen *m*.

nitroglicerine [nitroglitʃe'rine] *f* KEM nitroglicerin *m*.

nitrometri [ni'trכmetri] *m* nitrometer *m*.

nitrôs [ni'tro:s], **-ose** *adj* KEM nitrozen.

nitrose [ni'troze] *f* KEM nitroza *f*.

nitrurazion [nitruratsi'on] *f* METAL nitriranje *n*.

niul ['niul] (*pl* ***niui***) *m* (*neobič.*) oblak *m*; → ***nûl***.

niulaç [niu'latʃ] *m* velik oblak.

niule ['niule] *f* 1. (t. FIG) oblak *m*; ***une ~ di fum*** 2. FIG množica *f*, jata *f*; → ***nûl***.

niun [ni'un] *adj* noben;
~ pro nobeden, nihče; ***~ lu sa*** nobeden ne ve.

nivalenol ['niul??] *m* nivalenol *m*.

nivel [ni'vel] (*pl* ***nivei***) (t. **livel**) *m*: 1. površina *f*, (morska) gladina *f*, nivo *m*; *un scuâl al saetà parmis des vongulis, vuiscjant cu la code la aghe riçote e saetant il ~ cu la ale remadorie. (F)*; ***~ dal mâr*** morska gladina; *intai vignâi che si cjatin a passe 200 metris sul ~ dal mâr dulintor di Sant Florean. (consorziocastelli)*; ***parsore, sore dal ~ dal mâr*** nadmorske višine; ***sot dal ~ dal mâr*** podmorske višine; ***fûr ~*** prečen, poševen; ***~ di Ossigjenazion dal Sanc*** stopnja oksigenacije krvi Blood Oxygenation Level BOLD *(SiF 03/4, 97-114)*; ***passaç a ~*** ŽELEZ železniški prehod; *tirâ vie il passaç a ~ su la Pontebane a Sante Catarine. (CoCamp)*
2. FIG nivo *m* , višina *f* (npr. kakovosti); *Onde Furlane e je une radio scoltade di dutis lis fassis di etât, in diferents nivei culturâi (O)*; ***~ di abilitât*** *gjeneralmentri no rivin al stes ~ di abilitât di chei che le àn imparade inte prime infanzie (SiF 03/4, 97-114)*; ***a ~ lessicâl*** *Tes contis par furlan, come che si à za vût dit, lis interferencis dal talian si verifichin pal plui a ~ lessicâl. (SiF 02/2, 77-93)*; ***a ~ mondiâl*** v svetovnem merilu; *che al presente il pês des malatiis a nivel mondiâl. (Pa 03/12)* 3. FIG zadovoljstvo *n*, udobje *n*, uravnovešenost *f* 4. razalna tehtnica *f* 5. svinčnica *f*, grezilo *n* 6. (šport) cilj *m*; *bavesele che a imbastissi cun finece voie di gnûfs nivei* 7. (dolgoročno) posojilo *n*; ***dâ/(cjoli) bêçs a ~*** naposodo dati/ (vzeti) denar 8. zakup *m*; zakupna pogodba *f*; zakupno zemljišče *n*; zakupnina *f*; *al voleve savê se al catast a jerin segnâts canui e livei* [nivei] *(F).*

nivelâ [nive'la:] *tr* izravnati, nivelirati; izenačiti;
~si *refl* izravnati se, izenačiti se.

nivelament [nivela'ment] *m* izravnava *f*, izravnavanje *n*, niveliranje *n*; *Come che no podìn dismenteâ cheste eterne stagjon di ~ a nivel mondial (glesie).*

nivelari [nive'lari] *adj* zakupen, v zakup dan (zemljišče).
nivelete [nive'lete] *f* razalna tehtnica *f*.
Nize ['nitse] *kr.i f* Nica *f*; *Cjarte dai derits fondamentâi de Ue" fate buine a ~ tal 2000. (Pa 02).*
nizês [ni'tse:s], **-ese** *adj* ki se nanaša na Nico.
no ['no] (poud.: *nò*) [*no + al = nol*] *adv* 1. ne; ***sì o ~*** da ali ne; 2. ne; ***dî di ~*** reci da; *No viodìno che ancje il canai al impare prime a dî di ~ che di sì (BelFa)*; *I vignì a colp pôre di sintîsi dî di no, (Sg)*; ***~ dabon*** seveda ne!; ***~ dome*** ne samo; ***~ sai*** ne vem; ***~ intint nò di cjacarâ*** nimam namena govoriti; ***il ~ finît*** neskončnost *f*; ***~ po*** ne no! seveda ne!; ***o crôt di ~*** mislim, da ne; ***ce ~*** gotovo! seveda! 3. ***~...~*** ne...ne; ***~ in cîl ~ in mâr*** ne na nebu, ne v morju 4. (v prim. stavkih) ***che ~*** kakor; ***prin cui gnerfs che ~ cui voi*** prej z živci kakor z očmi 5. ***no ... mo ? → nomo ?***
nô ['no:] *pro* mi, me *f*; *alc di gnûf al puartarà, ancje par ~ (sangiorgioinsieme).*
noaltris [no'altris] (manj obič. **noâtris**) *pro* mi, me *f*; ***a ~*** ..tudi nam; *nus contarà alc ancje a ~*; ***di ~*** od nas; ***par ~*** za nas; ***un di ~*** eden od nas.
noâtris [no'a:tris] *pro* → ***noaltris***.
Nobel ['nɔbel] *m* nobelova nagrada; *il premi ~ pe pâs* nobelova nagrada za mir; ***premi ~*** nobelova nagrada; *magari, par esempli, chê di un premi ~, come che lu à vût, dal 1904, il miôr esponent de rinassince provençâl, Fidrì Mistral (Pa).*
nobeli [no'bɛli] *m* KEM nobelij *m* (*No*).
nobil ['nobil], **nobil** *adj* 1. plemenit, uglajen, vzvišen, eleganten, dragocen, drag, redek; *che no intint mola il so latin ~ e incomprensibil (glesie)*; ***al è ben ~ cuant che al met il so cjapiel*** zelo je eleganten, ko nosi klobuk 2. plemeniški, patricijski, aristokratski; *Nassût tune famee ~ furlane al à vivût pal plui a Sant Vît al Tiliment. (pensemaravee)*; ***jessi di cueste ~*** imeti modro kri; *~ m* plemič *m*, patricij *m*, aristokrat *m*; *un ~ de famee dai Savorgnans che controlave la citât di Udin (Vichi)*; F ***sêstu cul ~*** imaš menstruacijo.
nobildone [nobil'done] *f* plemkinja *f*; aristokratinja *f*; *Al moment, tai Museus Civics di Udin, si cjate un ritrat de nobildone cul famôs regâl. (Provincia).*
nobilitâ [nobili'ta:] *tr* obogatiti, oplemeniti; *Une mission che e cualifiche, e nobilite, e santifiche une vite, se fate cun professionalitât, umanitât e cussience. (Pa 05/12)*; *àn vût il merit di vê nobilitât la musiche, che in efiets a jere puarine (Vichi).*
nobilmentri [nobil'mentri] *adv* 1. bogato, gosposko 2. FIG plemenito *n*, žlahtno, vzvišeno.
nobilom [nobil'om] *m* plemič *m*, plemenitaš *m*, aristokrat *m*.
nobiltât [nobil'ta:t] *f* plemenitost *f*, plemstvo *n*; *Napoleon al gjave ducj i vantaçs de ~ (Union).*
nocate [no'kate] *prep* kljub (temu), navkljub, vseeno; ***il pai, ~ la sô etât..*** oče, kljub svoje starosti..; *~ di chel, si use meti simpri in lûs i aspiets plui critics e problematics propit intai titui (Pa 02/10-11)*; ***~ (che)*** *co* četudi, čeprav, dasi; ***~ vecjo*** čeprav star; *~ che il test al à ponts (SiF).*
nocence [no'tʃɛntʃe] (t. **inocence**) *f* nedolžnost *f*; FIG neizkvarjenost *f*, čistost *f*; *Prin di dut parcè che Zelinde, cu la so umiltât, serenitât, ~ (glesie).*
nocent [no'tʃɛnt] *adj* 1. nedolžen, brez krivde; *Ogni individui acusât di une malefate al è presumût ~ fintant che la sô colpe no sei stade dimostrade (Declarazion)*; ***~ di colpe*** nedolžen 2. neizkvarjen, čist, neonesnažen 3. enostaven, preprost 4. (o svetu ipd.) neveden, nezaveden;
~ m 1. ki je nedolžen 2. najdenček *m*; ***i nocentins*** *(mpl)* najdenčki.
Nocent [no'tʃɛnt] (t. **Inocent**) *os.i m* Inocencij *m*.
nocentementri [notʃente'mentri] *adv* po nedolžnem.
nocîf [no'tʃi:f], **-ive** *adj* (*it.*) *ma al reste istès simpri il dubi che la esposizion a cheste sorte di incuinament eletre-magnetic e sedis cetant nocive. (La 05/12).*
nodâr [no'da:r] *m* notar *m*; *~, ministradôr civic, deputât liberâl- radicâl par Glemone tal 1898-1900 (GE)*
Noè [no'ɛ] *m* REL Noe *m*; *chei puars montagnûi postadiçs, che si vantin di conservâ ancjemò la tradizionâl semplicitât di ~.*
NOE [no'ɛ] *kratica > Nucli Operatîf Ecologjic*; *Lis analisis a son stadis fatis su ordin dal ~ - Nucli Operatîf Ecologjic (O).*
noglâr [no'gla:r] *m* BOT leska *f* (*Corylus avellana*); ***len di ~*** leskovica *f*, leskovina *f*, leskov les; *il plui doprât al è il len di ~ (La 04/4).*
noglôs [no'glo:s], **-ose** *adj* 1. (oreh) prazen, trd 2. FIG (teren, zemlja) trden, žilav, ilovnat, glinast.
Nogruele [nogru'ɛle] (t. **Nongruele**) *kr. i f* (Nimis) Orénjena *f* (IT Nongruella).
noiâr [noi'a:r] *m* 1. BOT oreh *m* (drevo) (*Juglans regia*) 2. BOT oreh *m* (sad); ***colôr di ~*** orehova barva; ***di ~*** orehov; iz orehovine; *Valantin Giavitto si fermà dongje la scrivanie di ~ (salmandrie)*; ***len ~*** orehovina;
~ adj orehov.
Noiâr [noi'a:r] → ***Sant Zorç Di ~***.
Noiâr [noi'a:r] *kr.i f* (Sant Zorç Di Noiâr) Porto Nogaro.
Noiarêt [noia're:t] *kr.i f* (Comelians) IT Noiaretto
Noiarêt [noia're:t] *kr.i f* (Sant Vît De Tor) Nogaredo
Noiariis [no'iariis] *kr.i f* (Sudri) Noiaris; *La frazion di ~ (inte forme locâl, Nearies) e je stade nomenade la prime volte tal 1176 cu lis peraulis "in Carnea villam de Nogarias" (Leng)// < nucarius od nucem*
noiarut [noia'rut] *m* BOT (*Imperatoria ostruthium*).
noie ['noie] *f* (*redko*) 1. dolgčas *m*; *te ~ e tal ozi. (CoCamp)* 2. nadlega *f*, težava *f*, zoprnost *f*.
noiôs [noi'o:s], **-ose** *adj* (*redko*) dolgočasen; nadležen; *us consei di lâ a scoltâlu Sandri, che nol è un insegnat di chei ~! (Furlanist).*
nol ['noie] < *no + al*; ***~ è scrit in nissun vanzeli che*** PROV nikjer ne piše, da.
nolafè [nola'fe] *adv* res ne, zares ne.
nole ['nole] *f* 1. lešnik *m*; ***al è nassût par bati nolis*** ni za nobeno rabo; ***lâ (cul cjâf) a nolis*** FIG živeti v oblakih; ***cjatâ un a nolis*** koga zalotiti pri čem; ***~ moscjade*** muškatni oreh (*Myristica fragrans*); ***Vê il cjâf a nolis*** ?? *Aver la testa altrove. (Verone)* 2. trohica v velikosti lešnika; *Apene cuet, zontait inmò une ~ di spongje e fasêtlu mantecâ. (Ponte).*
noli ['noli] *m* otrobova moka *f*.
nolûc [no'lu:k] *m* ?? *e che a ogni mût nol à nissune dificultât a zontâ che «la coriere mi somee un ~ plui indât che no il tren»). (Pa 03/6)*; *Al baste che il "Prof." al fasi une provocazion induvinade – par esempli sui «nolûcs» di Marc Augè (Pa 03/6).*
nom ['nom] *m* → ***non***.
nomadisim [noma'dizim] *m* nomadizem *m*, nomadski način življenja: *11.00 La Pivide, leterature e ~. (O)*; *i zingars a restarin dut câs simpri ungrum leâts aes propiis tradizions, ancje se un pôc a la volte a bandonarin il ~. (Pa 7/2000)* opustili nomadski način življenja.

nome ['nome] *adv* samo, le; ***~ jo*** samo jaz; *~ divertîsi* samo zabavati se;
~ co kot, kakor; *a pensave ~ che..* ni mislil na drugega kot, da..; *no puçs fâ nuieltri ~ ridi* ne zmorem nič drugega, kot da se smejim.

nome ['nome] *m* MED noma *f*.

nomee [no'mɛe] *f* sloves *m*, slab glas; *E alore il Savorgnan, confermant la sô ~, si aleà cui austriacs intant che si cjatave a Sacîl dacjâf di une cernide veneziane. (Natisone/furlanis)*; *lis mostris tal forest su la bugade di une infuarcide ~ internazionâl (CoUd).*

nomenâ [nome'na:] *tr* 1. imenovati; nominirati, predlagati (za); določiti (za), izvoliti (za); ***~ cun decret*** imenovati z dekretom; *Il Vicediretôr al è nomenât cun decret dal Retôr. (CIRF)*;
2. → ***innomenâ***; *di rive-sú par chê stradele di clas che tu mi âs nomenât cetantis voltis: (Enrico)*; ***sore nomenât*** zgoraj omenjeno (v pogodbah) *(PauluzzoN)*

nomenance [nome'nantʃe] *f* 1. poimenovanje *n*, ime *n*, naslov *m*, titula *f* 2. sloves *m*, (dobro) ime *n*, dober glas *m*; ***vê ~*** imeti ime, sloveti, biti na dobrem glasu.

nomenât [nome'na:t],**-ade** *adj* → ***innomenât***.

nomenclature [nomenkla'ture] *f* poimenovanje *n*, imenoslovje *n*, nomenklatura *f*; *ancje tai câs de ~ de chimiche (OLF 2002); Cumò come ~ il non dal fonc al è Cryphonectria parasitica (Murr.) (SiF 03/4, 9).*

nomigo [nome'n??] *adv* → ***migo***.

nominâl [nomi'na:l] *adj* 1. imenski; ***apel ~*** poimenski apel, klicanje; *buine une mozion di sfiducie votade cun apel ~ de maiorance (Provincia)* 2. LING imenski, nominalen; *morfologjie ~* imensko oblikoslovje; ***predicjât ~*** imenski povedek; *Il predicjât al pues sei ~ o verbâl. (Verone)*; ***sufîs ~*** imenska pripona.

nominalisim [nomina'lisim] *m* FILOZ nominalizem *m*; *Par no restâ intun ~ sterp, si à di trasferî competencis e funzions ai ents locâi, cuntun decentrament reâl, gjeografic e di sostance. (Pa 02).*

nominalist [nomina'list] *m* FILOZ nominalist *m*; *~ adj* FILOZ nominalističen; *Al podarès jessi dome un fat formâl-lenghistic, ~, algjebric – ma la cosmologjie cuantistiche de creazion dal mont (SiF 03/4, 133)*; *Il mâl al è che i catolics a son unevore nominaliscj (BelFa).*

nominalistic [nomina'listik], **-iche** *adj* FILOZ nominalističen;

nominatîf [nomina'ti:f], **-ive** *adj* 1. imenski, nominativen 2. LING imenski, nominativen.

nomine ['nɔmine] *f* 1. imenovanje *n*, nominacija *f*, določitev *f*, izvolitev *f*, dezignacija *f*; *Al someave dut a puest pe ~ dal comissari ad acta di bande dal Consei dai ministris di îr (O)*; *Par chel che al rivuarde invezit la ~ di Bon ae dirigjence dal moviment (O)*
2. → ***innomine***.

nominepatris [nomine'patris] *m* religioznost *f*, bogaboječnost *f*; → ***dominepatris***.

nomo ['nomo] *inter. pro* 1. kajne?, a(li) ne?; ***voaltris mi vês capît, ~ ?*** vi ste me razumeli, kajne? 2. res(da), zares; *~ che e je biele, mame!* Zares je lepa, mama!

non I ['nɔn] *adv* → ARH ***no***.

non II ['nɔn] (t. **no'n**) *adv* *??* ; *non vuei.*

non ['nɔn] (redko **nom**) *m* 1. ime *n*; ***ce ~ aial?*** kako mu je ime?; ***cence ~*** anonimen, brezimen, brez imena; ***clamâ lis cjossis cul so ~*** FIG reči bobu bob; ***in ~ di Diu, cul ~ di Diu*** Bog pomagaj, v imenu; v božjem imenu; ***meti ~ a cdn*** nekomu dati ime; ***~ comun*** LING obče ime; *Ducj i doi, ~ uficiâl e ~ comun, a son stâts doprâts dongje dal ~ (CoGonars)*; ***~ e cognon*** ime in priimek; ***~ di famee*** priimek, rodbinsko ime; *Sun chest cont al è daûr a vignî fûr un dizionari colossâl di 4 mil 500 nons di famee furlans (Pa 02)*; ***~ di lûc*** krajevno ime, toponim; ***~ di plante*** rastlinsko ime; *~ di lûc derivât di un ~ di plante o che al vedi une leande cu la ...(CoGonars)*; ***~ propri di persone*** osebno lastno ime; *Naturalmentri ches ~ vâl pai nons propris di persone e di citâts e vie discorînt..(Scf)*; ***~ uficiâl*** uradno ime; ***vê un ~*** imeti ime, imenovati se
2. FIG sloves *m*, (dobro) ime *n*, dober glas *m*; ***un om di ~*** slavna oseba *f*; ***fâsi un ~*** narediti si ime; *O podìn di però che la Italie si fas un ~ pe so incoerence (Pa)* 3. (t. *il dì dal ~*) god *m*; ***tal dì dal so ~*** na njegov god 4. GRAM samostalnik *m*; ***declinâ un ~*** sklanjati samostalnik.

Non ['non] → ***Val di Non***

nonante [no'nante] *num* devetdeset.

nonantecuatri [nonanteku'atri] *num* štiriindevetdeset.

nonantenûf [nonante'nu:f] *num* devetindevetdeset; ***~ a ti e une a mi*** prišel bo dan, ko mi boš za vse plačal; ***and'ai ~ nome te code*** sem polno napak.

nonantesiet [nonatesi'et] *num* sedemindevetdeset.

nonantesîs [nonante'si:s] *num* šestindevetdeset.

nonantetre [nonante'tre] *num* triindevetdeset.

nonanteun [nonante'un] *num* enaindevetdeset.

nonantevot [nonante'vɔt] *num* osemindevetdeset.

nonantesim [nonan'tezim] *num* devetdeseti; *~ m* devetdesetina *f*.

nonantine [nonan'tine] *f* 1. devetdesetorica *f* 2. (obdobje) devetdeset let.

Noncel [non'tʃɛl] *r.f* *a Pordenon i flums Midune e ~ a son jessûts dai lôr arzars (La 03/01).*

no'nd ['nond] *< no + indi*; *I aministradôrs no 'nd àn une speciâl autoritât garantide (Vichi).*

no'ndi ['nondi] *< no + indi*; *dant un non precis a cualchi cjosse che avant trat ~ veve (Pa).*

none I ['none] *f* babica *f*, stara mati *f*, (stara) mama *f*; *e diseve mê ~ cjargnele (Pa)* je rekla moja babica iz Karnije; ***~ bis*** prababica *f*; → ***ave***.

none II ['none] *f* REL (liturgija) nona *f*, deveta molitev.

none III ['none] *f* flegma *f*, flegmatičnost *f*, ravnodušnost *f*.

Nongruele [nongru'ɛle] *kr.i f* → ***Nogruele***.

noni ['noni] *m* ZOOL solinarka *f* (*Lebias calaritana*).

Noni ['noni] *os.i m* → ***Jeroni***.

nono I ['nono] *m* MUZ nonet *m*.

nono II ['nono] (t. **nonu**) *m* dedek *m*, stari oče *m*, (stari) ata *f*; *Al è propit biel il dialic final fra ~ e nevot (Pa).* → ***von***.

nonostant [nonos'tant] (t. **nostant**) *adv* kjub temu; ***~ dut chest*** kljub vsemu temu.

no'nt ['nont] *< no + indi.*

Nonte ['nonte] *kr. i f* (Soclêf) Nonta.

nonu ['nonu] *m* → ***nono***.

nonzul ['nɔntsul] *m* (*redko*) cerkovnik *m*; → ***muini***.

noradrenaline [noradrena'line] *m* KEM noradrenalin *m*.

Norcie ['nɔn??] *kr.i f* Norcia *f*; *Antoni di Alessandrie e Benedet di ~, e dai fondatôrs dai ordins mendicants, Domeni di Guzman (BelR).*

Nord Americhe ['nɔn??] *kr.i f* Severna Amerika; *e sedi la cause da la scjarse difusion da lis culturis ipovirulentis tal ~ (SiF 03/4, 9).*

nordamerican [nordameri'kan] *adj* severnoameriški;

~ *m* Severnoameričan *m*.
nordafrican [nordafri'kan] *adj* severnoafriški;
~ *m* Severnoameričan; *valadì la fraterne mediteranie, cun latins e nordafricans (Pa 02)*.
nordatlantic [norda'tlantik], **-iche** *adj* severnoatlantski; ***Consei ~*** Severnoatlantski svet; *il tentatif de Turchie di discori tal Consei nordatlantic (Pa)*;
~ *m* Severnoameričan;
nordeuropei [nordeuro'pɛi], **-ee** *adj* severnoevropski;
~ *m* Severnoevropejec *m*.
nordic ['nɔrdik], **-iche** *adj* severen; nordijski; *al vûl dî riscuvierzi lis nestris lidrîs nordichis e celtichis e no dome mediteraniis e romanis. (Pa)*;
~ *m* severnjak *m*.
nordorientâl [nordorien'ta:l] *adj* severovzhoden; *varà impuartance strategjiche e comerciâl par dute la zone ~ (AcademieSt)*.
nordovest [nord'ɔvest] *m* severozahod *m*.
nore ['nɔre] *f* snaha *f*. → ***brût***.
Noric ['nɔrik] *kr.i m* HIST Norik *m*; *e à organizât ancje l'acet di popolazions profughis che a divignivin dal ~ (La 05/10)*.
Norimberghe [norim'berge] *kr.i f* → ***Nurimberc***.
norite [no'rite] *f* MIN norit *m*.
normâ [nor'ma:] *tr* normirati; predpisati, predpisovati; *Di fat tes normis statutariis e sarès proviodude la facoltât .. di ~, e duncje risolvi, dutis lis cuestion (Uniud)*.
normâl [nor'ma:l] *adj* normalen, navaden, običajen.
normalitât [normali'ta:t] *f* pravilnost *f*, normalnost *f*, navadnost *f*; *Dutis lis provis a jerin dentri i limits de ~. (SiF 02/1)*.
normalizâ [normali'dza:] *tr* 1. normalizirati 2. normirati; *Al ocoreve fâ ordin, ~ la grafie (old.lapadania)*;
~**si** *adj* normalizirati se.
normalizât [normali'dza:t], **-ade** *adj* normiran; ***grafie normalizade*** (furlanski) normirani pravopis); *la grafie normalizade dal furlan (OLF 1999)*.
normalizazion [normalidzatsi'on] *f* 1. normalizacija *f*; *Ma la clime di ~ tra Glesie e stât (Uniud)* 2. normiranje *n*; *Tai câs dubis e sielç la comission di ~. (OLF 2002)*.
norman [nor'man] *adj* 1. HIST normanski; *cuant che i soldâts di Richard de Granville, un nobil ~, a faserin sù il prin borc (CoUd)* 2. *kr* normandijski;
~ *m* 1. Norman *m* (*f* Normanka) 2. Normandijec *m* (*f* Normandijka *f*).
Normandie [norman'die] *kr.i f* Normandija *f*; ***il sbarc in ~*** Izkrcanje v Normandiji; *al à fevelât di sbarc in ~ (Pa)*.
normatîf [norma'ti:f], **-ive** *adj* normativen; zakonski; *In chest contest ~ di fuarte inovazion pal setôr scolastic (Provincia)*.
normative [norma'tive] *f* norme *fpl*, določila *npl*, normativa *f*; ***~ de leç*** zakonska normativa; *Come stabilît de ~ di leç (Provincia)*.
normativementri [normative'mentri] *adv* normativno, po predpisih.
normazion [normatsi'on] *f* normiranje *n*.
normodotât [normodo'ta:t] *m* ?? *che i timps ai son ormai madûrs par fevelâ di un inseriment graduâl di chestes persones intal mont sportîf invernâl dai normodotâts. (Pa 03/6)*.
Nort ['nɔrt] *m* 1. METEO sever *m*; ***jessude Udin ~*** izvoz Videm Sever; ***ream dal ~*** BIBL Severno kraljestvo; *Un grant santuari tal ream dal ~ (Bibl-Gjeremie)* 2. severni veter *m*, burja *f*; *il vint clamât Tramontan (Acuilon, ~, Borèa)*.
Norvegje [nor'vɛǵe] *kr.i f* Norveška *f*; *O noti la maravee di Ragnhild cuant che o spari cualchi non di scuadre di balon de ~ (Ta)*.
norvegjês [norve'ǵe:s], **-ese** *adj* norveški; *cinc zovinis norvegjesis che a fasin une musiche crude (Ta)*;
~ *m* 1. Norvežan *m* 2. LING norveščina *f*.
nosê [no'ze:] *it* → ***nosi***.
nosele [no'zele] *adj (invar.)* lešnikaste barve;
~ *f* → ***nole***.
nosi ['naie] (t. **nosê**) (*nôs, nosis, nôs*) *it* škodovati, delati škodo; *il podê di ~ ai umign* možnost, da škoduje ljudjem.
nosisacè [nosisa'tʃe] *m* ***un ~*** neki ne vem kdo.
nosse ['nose] *f* robata, staromodna ženska, vedno z ruto na glavi.
nossere [no'sere] (t. *orsere*) *adv* sinoči; *Al à viodût chel film ~, chel cun chel brâf atôr.(Ta)*; *Ma ~ o jeri al ristorant indian cui amîs romans… (Pa 05/04)*; *Ancje ~, in chel mulìn là che o sin stâts a cene, vô o vês dade la vuestre benedizion a plen (Percude)*; ***~ l'altre*** .
nossignôr [nosi'ño:r] *adv int* ne, gospod.
nostalgjic [nos'talǵik], **-iche** *adj* nostalgičen, z domotožjem; *Il nestri cjaminâ viers Aquilee nol è un fat ~. (Pa 04/06)*; *A di chei che a fevelin di rivendicazions nostalgjichis e teocratichis (Pa 05/07)*;
~ *m* nostalgik *m*.
nostalgjie [nostal'ǵie] *f* nostalgija *f*; domotožje *n*, hrepenenje *n*.
nostant [nos'tant] *adv* → ***nonostant***.
nostran [nos'tran] *adj* domač; *Cuant che e je rivade nol jere nissun dubi al rivuart dal destin dai cjastinârs nostrans. (SiF 03/4, 9)*;
~ *m* domače vino *n*.
Not ['nɔntsul] *m* hišno i. *Il ramp dai De Prato traplantât a Negrons tal 1844 al à par soranon "da Nota par via che una das feminas da famea a era jessuda da cjasa dai Not, par chel al la clamavant "la Nota". (Piç)*
notâ [no'ta:] *tr* 1. zaznamovati; zabeležiti, registrirati; vpisati; ***~ i fruts pe scuele publiche*** vpisati otroke v šolo 2. rezervirati, predbeležiti;
~si *refl* 1. vpisati se; ***si notin te liste*** vpisujejo se v seznam 2. dati si rezervirati.
notabil [no'tabil] *adj* znamenit, znaten, pomemben, primetljiv, upoštevanja vreden; *une diference ~ di temperature* znatna razlika v temperaturi;
~ *m* znamenita osebnost; → ***notabilitât***.
notabilitât [notabili'ta:t] *f* znamenita oseba *f*/ osebnost *f*, pomembna oseba *f*.
notalgjie [notal'ǵie] *f* MED bolečine v hrbtu, notalgija *f*.
notariât [notari'a:t] *m* notariat *m*.
notarîl [nota'ri:l] *adj* notarski; *ma e je une notazion scrupulose, scuasit ~ (Mar)*.
notazion [notatsi'on] *f* 1. zaznamovanje *n*, beležka *f*, (knjiga) opomba *f* 2. MUZ notni sostav *m*, notacija *f*, zapis not; *la mancjance di une ~ musicâl dal repertori e compuarte (La 04/1)* 3. MAT notacija *f*; *La MT UN×2 , che e moltipliche par 2 un numar in ~ unarie, (Lenghe 2000)*.
note ['nɔte] *f* 1. MUZ nota *f* 2. opomba *f*, beležka *f*, komentar *m*; *lis (pocjis) notis introdutivis a son in caratar normâl. (SiF 02/1)*; ***dâsi in ~*** rezervirati, predbeležiti; vpisati; *Si à di dâsi in ~ dentri dai 26 di Jugn (Pa 04/05)*; ***cjoli in ~*** zaznamovati, obeležiti 3.

spisek *m*, seznam *m*, lista *f* 4. račun *m* 5. ŠOL ocena *f*; ***cjapâ buinis notis*** dobiti dobre ocene.

notes ['notes] *m* beležnik *m*.

notevul [no'tevul] *adj* pomemben; odličen; znaten, precejšen; *Un event impuartant, ancje se rivât cun ~ ritart (Vichi).*

notificâ [notifi'ka:] (*o notifichi* [noti'fiki]) *tr* oglasiti, objaviti; zabeležiti; *L'avîs di clamade al à di jessi notificât a ogni conseîr (CoGonars)*; ***~ sul calendari*** zabeležiti v koledarju.

notificazion [notifikatsi'on] *f* oglas *m*, oznanilo *n*, objava *f*.

notifiche [no'tifike] *f* oznanilo *n*, objava *f*.

notizie [no'titsie] *f* obvestilo *n*, sporočilo *n*; znanje *n*, vednost *f*; novica *f*; *daspomisdì e je rivade di Rome la ~ che il ministri dai internis Scajola nol veve proviodût ae nomine (O)*; *De Canio, savude la ~, al à dite di jessi displasût ma di no volê fâ polemichis (O 24/3/2001)*; ***cjapâ-su notiziis*** delati zapiske, beležiti.

notiziari [notitsi'ari] *m* 1. kronika *f*, (časopis) novice *fpl*; *~ in Internet - Version in lenghe furlane(O)*; *La programazion e ten di voli soredut i notiziariis ma tal palinsest si cjatin programs di ogni sorte..(O)* 2. beležnica *f*,

notomelie [notome'lie] *f* MED notomelija *f*.

notomie [noto'mie] *f* → ***anatomie***.

notori [no'tɔri] *adj* notoričen, očiten, javen, občeznan; ***at ~*** JUR izjava prič; *Declarazion sostitutive di certificazion e di at ~ di fâ ae presince dal funzionari assegnât (Provincia)*;
~ m JUR izjava prič.

notorietât [notorie'ta:t] *f* 1. notoričnost *f*, poznanost *f* 2. FIG slovitost *f*, znamenitost *f*; sloves *m*.

noturni [no'turni] *adj* nočen; ***ucielat ~*** nočna ptica; *il Sparvâl, iI Catùs (ucielat ~) (CoUd)*;
~ m 1. REL nokturno 2. MUZ nokturno *m*.

novâl [no'va:l] (t. **novât**) *m* AGR zorana trznina *f*.

novante [no'vante] *num* → ***nonante***.

novantecuatri [novanteku'atri] *num* → ***nonantecuatri***

novantenûf [novante'nu:f] *num* → ***nonantenûf***.

novantesiet [novantesi'et] *num* → ***nonantesiet***.

novantesîs [novante'si:s] *num* → ***nonantesîs***.

novantetre [novante'atri] *num* → ***nonantetre***.

novanteun [novante'un] *num* → ***nonanteun***.

novantevot [novante'vɔt] *num* → ***nonantevot***.

novât [no'va:t] *m* → ***novâl***.

novel [no'vɛl] *adj* → ***nuviel***.

novele [no'vɛle] *f* 1. LIT novela *f*, pripoved *f* 2. novica *f*; → ***nuviele*** 3. JUR novela *f*; zakonsko dopolnilo, sprememba *f*.

novelin [nove'lin] *adj* mlad, zgodnji; neizkušen, zelen.

Novembar [no'vɛmbar] *m* november *m*, listopad *m*.

novene [no'vɛne] *f* REL devetdnevnica *f*; *preieris prime e dopo di cuâlsisei ativitât, messis, gjespui, rosaris, novenis: dutis, lis becavin. (sf).*

novesim [no'vɛzim] *num* deveti;
~ m devetina *f*.

Novi ['novi] *kr.i* *Custui al diseve di sei di Novi e di vê viodût cui siei vôi lis vîts di chei paîs (Percude)*

noviç [no'vitʃ] *adj* nov, neizkušen;
~ m novinec *m*, zelenec *m*; novic *m*; *l'om al rive ~ la suee di ogni etât de vite (logosquotes).*

Novinçole [no'vi??] ?? *(carn. varietât di For di Voltri) la bancjo four di cjaso, in bando la piere dal ont di colûor ros de mont ~, (Pa 03/8)*

noviolent [novio'lɛnt] *adj* nenasilen; *ma magari cussì no il fenomin al somee che al sedi daûr a lâ al mancul – la resistence noviolente. (Pa 04/04).*

novissims [no'visims] *mpl* REL štiri poslednje reči; *dal timp creât (i "novissims") ea tirin vie il vêl sul misteri de fin. (glesie)*; *Chi e ven fûr dute la tematiche e la problematiche dai "novissims" (BelFa).*

novizi [no'vitsi] *m* novinec *m*, zelenec *m*; REL novic *m*.

noviziât [novitsi'a:t] *m* REL noviciat *m*; poskušna doba *f*.

nozion [notsi'on] *f* 1. FILOZ pojem *m*, ideja *f* 2. (osnovni) pojem *m*, predstava *f*; *proviodint al public cualchi interessant ~ di druidisim (Leng).*

nr. [no'vitʃ] *(numâr) kratica* št. (številka); → ***n***.

'nt [no'vitʃ] < *indi* v sandhiju.

nu ['nu] → ***nus***.

nubian [nubi'an] *adj* nubijski.

Nubie ['nubie] *kr.i f* Nubija *f*; *Kuss, alvenastâi i neris de ~ (Bibl-Zefanie).*

nucleâr [nukle'a:r] *adj* 1. FIZ jedrski, nuklearen; ***armis nucleârs*** jedrsko orožje; *Associazion internazionâl juriscj cuintri des armis nucleârs (Pa)*; ***bombe ~*** jedrska bomba; *zuiâ sui timps luncs par meti la "Ue" di front al fat di fat, cuntune bombe ~ dentri 6 mês (Pa 06/1)*; ***disarmi ~*** jedrska razorožitev; ***energjie ~*** jedrska energija; ***reatôr ~*** jedrski reaktor; ***vuere ~*** jedrska vojna 2. BIOL jedrski; ***biochimiche ~*** jedrska biokemija.

nuclei ['nuklei] *m* → ***nucli***.

nucleic [nu'klɛik], **-iche** *adj* BIOL nukleinski.

nucleine [nukle'ine] *f* BIOL nuklein *m*.

nucleoplasme [nukleo'plazme] *f* BIOL nukleoplazma *f*.

nucleoproteine [nukleoprote'ine] *f* KEM nukleoprotein *m*.

nucleoprotide [nukleopro'tide] *f* KEM nukleoproteid *m*.

nucleotide [nukleo'tide] *f* KEM nukleotid *m*; ***secuence di nucleotidis*** zaporedje nukleotidov; *Ducj a mostrin lis stessis bandis terminâls: une code poly A a la fin 3' e une secuence di 28 nucleotidis a la fin 5'. (SiF 03/4, 9).*

nucleotidic [nukleo'tidik], **-iche** *adj* KEM nukleotiden.

nucleside [nukle'zide] *m* KEM nukleozid *m*.

nucleu ['nukleu] *m* → ***nucli***.

nucli ['nukli] *m* 1. FIZ, BIOL, ASTR, GEOL jedro *n* 2. FIG skupina *f*; enota *f*; *Cumò al dispon di une moderne sede tal cûr de zone universitarie, cun spazis par seminaris, un ~ bibliografic e cuatris stazions di lavôr. (CIRF)*; ***~ operatîf*** *A podaran jessi clamâts a lavorâ intai nuclis operatîfs ancje colaboradôrs esternis. (CIRF)*

nuclide [nu'klide] *m* FIZ nuklid *m*.

nudisim [nu'dizim] *m* nudizem *m*.

nudist [nu'dist] *m* nudist *m*;
~ adj nudističen.

nuditât [nudi'ta:t] *m* golota *f*, nagota *f*; *metiju a confront cu la ~ dai altris pipins, chei plui adalt, i agnuluts (Mar).*

nudrî [nu'dri:] *tr* 1. hraniti; prehranjevati; *che al va ben par ~ tant il besteam che la tiere (Pa)* 2. FIG hraniti, gojiti; *Il prin al servissarà par ~ la sperance (glesie)*;
~si *refl* hraniti, prehranjevati se

nudriment [nudri'ment] *m* hrana *f*; *une laude de polente, ~ dai puars, ~ puar (Pa).*

nudrum [nu'drum] *m* mlečni prašiček *m*; mlečni teliček.

nueli ['nukli] *m*
nûf ['nu:f] *num* devet; ***~ musis*** MIT devet Muz.
nûfcent ['nu:ftʃent] *num* 1. devetsto; 2. se nanaša na dvajseto stoletje;
~ m 1. devetsto 2. dvajseto stoletje; *a ce che al à vût scrit pre Valantin Baldissera che, sul scomençâ dal Nûfcent (Scf).*
nûfcentesim [nu:ftʃen'tɛzim] *num* devetstoti;
~ m devetstotinka *f*.
nûfcentisim [nu:ftʃen'tizim] *m* ARS, LIT novecentizem *m*, modernizem *m*.
nûfnari [nuf'nari] *m* LIT deveterec *m*;
~ adj ***vers ~*** LIT deveterec *m*;
nuialtri [nui'altri] (t. **nuiâtri, niâtri**) *adv* nič drugega; *no puçs fâ ~ nome ridi* ne zmorem nič drugega, kot da se smejim; *nol esist ~ di simil (scritorsfurlans)* ne obstaja nič podobnega; *jo no Us dîs ~* ne rečem vam nič drugega.
nuiatul [nui'altri] *m* nula *f*, nič *m*, ničla *m*; ***un ~*** malenkost, malenkost *f*, bagatela *f*, nepomembnost *f*; ***al è un ~*** FIG je (ena) nula.
nuiâr [nui'a:r] *m* → ***noiâr***.
nuiâtri [nui'a:tri] *adv* → ***nuialtri***.
nuie ['nuie] *pro* nič; ***cence ~ sul cjâf*** (glava) razkrit; ***no fâ un colp di ~*** *Cussì o viodìn che a polsin di plui o simpri chei che no fasin un colp di ~ (Pa 04/07)*;
no si fâs ~ di tignîlu nemogoče ga zadržati; ***~ di fâ*** *~ di fâ, i miârs di vitimis irachenis a son distinâts a jessi cancelâts, (Pa 03/11)*; ***~ di ~*** prav nič, čisto nič;
~ o domandi ničesar ne zahtevam; ***~ piç!*** prav nič;
par ~ na noben način; ***pôc e ~*** skoraj nič; ***puartâ come ~*** nositi, prenašati, prevažati kot nič; ***sore ~*** zastonj; ***un bon di ~*** ničvrednež *m*, nebodigatreba *m*;
vivi cun nuie *parvie che nol veve famee, e al viveve cun ~. (Sg)*;
~ adj noben, nič; ***~ pôre*** brez strahu!; *~ pôre! Internet al covente ancje a chest! (Furlanist)*;
~ adv sploh ne; ***impuartâ ~ a*** komu nič biti mar; *No ur impuarte ~ a chescj sorestants che il ministeri (La 06/1)*; ***no conte ~*** nič ne velja, nič ni vredno, nima pomena; *nancje la impinion di 4 mil 844 citadins no conte ~. (Pa)*;
~ m nič; ničevost *f*; ***un biel ~*** prav nič, niti najmanj; *nol intint di paronâ un biel ~ (Pa); ancje se l'"Ue", in fat di risarciments, no a molat un biel ~. (Pa).*
nuiedimancul [nuiedi'mankul] *adv* navzlic, kljub temu; vseeno; nemogoče.
nûl ['nu:l] (t. ***nûi***) *m* 1. oblak *m*; sonce, ki se je sedaj razkril (od obl *il soreli ormai jessût dal ~*); *la lune si scuint daûr il ~* luna se skrije za oblak; ***cîl cence ~*** jasno nebo brez oblaka; ***cîl taponât di nûi*** nebo pokrito z oblaki; ***~ di cinise*** VULK oblak pepela; ***~ di fum*** dimni oblak; ***~ di polvar*** oblak prahu; ***nûi di ploie*** deževni oblaki; ***~ erutîf*** VULK erupcijski oblak; *che al si forme in direzion sotvint di un vulcan in eruzion al si dîs ~ erutîf (stromboli)*; ***Grant Nûl di Magjelan*** ASTR Veliki Magelanski oblak; *che al è un numar grandonon, paragonabil ae distance di chi fintremai al Grant ~ di Magjelan. (SiF 02/2, 11-24)* 2. FIG oblak *m*; ***colâ dal ~*** FIG pasti z oblakih, biti zelo presenečen 3. (*kolekt.*) oblaki *mpl*, oblačno vreme *n* 3. FIG množtvo *n*, množica *f*.
nulace [nu'latʃe] *f* → ***nulaç***.
nulaç [nu'latʃ] (t. **nulace**) *m* velik oblak.
nulam [nu'lam] *m* velik oblak, grmada oblakov.
nulâsi [nu'la:si] *refl* → ***innulâsi***.
nulât [nu'la:t] *adj* 1. oblačen; *E se vuê al jere un tic ~ (christianromanini)*; ***il cîl ~*** oblačno nebo; *vuê trist timp, cuant che il cil ~ al è rôs. (Bibl-Mt)* 2. FIG zatemnjen, zmračen;
~ m oblačno nebo *n*, oblak *m*; FIG nejevolja *f*, jeza *f*.
nule I ['nule] *f* (*redko*) oblak *m*.
nule II ['nule] *f* ničla *f*; nič *m*.
nulî [nu'li:] (*nûl, nulis, nûl*) *tr* 1. duhati, vohati, po-, njuhati; ***~ une rose/ un profumin*** duhati neko rožo/ neko vonjavo 2. FIG zaznati, (ob)čutiti, zreti; ***o nulivi alc jo!*** že se mi je zdelo, čutil sem že nekaj; ***~ (di)***
~ it dišati, dehteti, vonjati, imeti vonj po, imeti okus po; ***~ di formadi*** diši po siru; ***~ di bon*** dobro dišati, vonjati; *O nulivi di bonodôr tanche il cynamomo e l'acant, o nulivi bon tanche la mire plui fine, tanche il galban e l'onics e (Bibl-FidiSirac)*; ***~ di frait*** smrdeti po gnilobi; *Al devi ~ di frait come ducj chei de sô raze (salmandrie)*; ***~ mâl*** smrdeti, (npr. meso) dišati;
~ m vonj *m*; *e il bon ~ dal fen (argante).*
nuliçât [nuli'tʃa:t] *adj* (nebo) pokrit s tanko plastjo oblakov.
nulint [nu'lint] *adj* dišeč.
nulôr [nu'lo:r] *m* 1. vonj *m*, vonjava *f*; *e pes croseres vueites si strissine ~ di fen taiât e di agaçârs (Lenghe 2000)* 2. voh *m*.
numar ['numar] *m* 1. MAT število *n*, številka *f*; ***~ algjebric*** algebrsko število; ***~ astrat*** abstraktno število; ***~ atomic*** FIZ atomsko število; ***~ cardinâl, ordinâl*** kardinalno, ordinalno število; ***~ comples*** kompleksno število; ***~ concret*** imenovano število; ***~ decimâl*** decimalka *f*, decimalno število; ***~ di Mach*** FIZ Machovo število; ***~ dispâr*** neparno, liho število; ***~ interi*** celo število; ***~ irazionâl*** iracionalno število; ***~ pâr,*** parno, sodo število;
2. številka *f*; ***~ arap, roman*** rimska številka; ***~ di ordin*** *numar roman dal volum, ~ di ordin dal test (cadorini/furlan)*
3. (nedoločeno, določeno) številka *f*, množica *f*;
al podarès vierzi la strade dal prepensionament par un ~ avonde grues di lavoradôrs. (O); ***gjavâ il ~*** VOJ pustiti se novačiti; *chest an cu ven al larà a gjavâ il ~*; ***un bon ~ di*** (kar) precej, dobro število; ***un grant ~ di soldats*** zelo veliko število vojakov;
4. telefonska številka; *Par informazions si puès domandâ il siôr Giorgio al ~ 338 89 11 210*; ***~ di fax*** številka faksa; ***~ vert*** zelena številka; *Par informazions ~ vert 800402088 e fax 0432 543049. (Pa 04/05)*
5. številka (izdaja časopisa, revije); *I prins numars dal sfuei autonomistic..(Pa)*
6. številka *f*, (statistični) podatek *m*; ***numars*** številke, podatki; *Il confront cui numars dal an prime al mostre un passaç de produzion dal +7,1 al -3%..(O)*
7. stopnja *f*, vrsta *f*, razred *m*; ***al à ducj i (bogns) numars*** ima vse možnosti, potrebno;
8. GRAM število *n*.
numerâ [nume'ra:] (*o numeri* [nu'meri]) *tr* šteti, naštevati, s številko označiti.
numerôs [nume'ro:s], **-ose** *adj* številen.
numerologjie [numerolo'ġie] *f* numerologija *f*.
numerositât [numerozi'ta:t] *f* številnost *f*; *e la inclinazion dal braç che ju unìs, a son proporzionadis a la ~ dai doi segments di marcjât. (SiF 03/3, 69-81).*
numidic [nu'midik], **-iche** *adj* numidijski.
Numidie [nu'midie] *kr.i f* Numidija *f*.
numinositât [numinozi'ta:t] *f* REL numinoznost *f*.

numismatic [numiz'matik], **-iche** *adj* numizmatičen; *La sezion numismatiche, nassude de ereditât Tartaglia dal 1827 (CoUd)*;
~ *m* numizmatik *m*.
numismatiche [numiz'matike] *f* numizmatika *f*;
numont [nu'mont] *adv* → ***unmont***.
nunzi ['nuntsi] *m* 1. REL nuncij *m*; ***~ apostolic*** apostolski nuncij; *Lis cuestions plui impuartantis si frontavin tra il ~ apostolic di Viene (Natisone/furlanis)* 2. sel *m*, znanilec *m* 3. oznanilo *n*, naznanilo *n*, oglas *m*.
nunziâ [nuntsi'a:] *tr* o-, na-znaniti, najaviti.
Nunziade [nuntsi'ade] *f* REL Oznanjennje *n* (Marijino).
nunziazion [nuntsiatsi'on] *f* REL oznanilo *n*, oznanjenje *n*; *E riduçave smavide in scolte di chê ~: la liste des batais; lis animis pierdudis (Mar)*; ***fieste de ~*** REL Oznanjennje *n* (Marijino); *Difat nûf mês prime al è 25 di març, cu la fieste de Nunziazion, e tre mês dopo al è il 24 di jugn (BelR)*.
Nurimberc [nurim'bɛrk] *kr.i f* Nürnberg *m*;
nus ['nus] *pro* nam, nas; *~ àn viodûts* videli so nas; *Fî, parcè mo ~ âstu fate cheste? (Bibl-Lc)*.
-nus [nus] *pro clit* nam, nas; *à an ocasion di viodinus* imajo priliko nas videti.
nus ai [nuzai] *pro pers proclit* < *nus* + *ju* nam jih; *Esemplis in proclisi:.. nus ai fâs, us e puarte, ur e cjante, je fâs, jai à puartâts (Verone)*.
-nusai [nuzai] *pro pers clit* < *nus* + *ju* nam jih.
-nusal [nuzal] *pro pers clit* < *nus* + *lu* nam ga.
-nuse [nuze] *pro pers clit* < *nus* + *le* nam jo.
nusel [nu'zɛl] *m* FIG (problem ipd.) oreh *m*, jedro *n*, bistvo *n*; *par tornâ a menâ dongje di un ~ unitari – la scuele di podê vivi – i moments e ju aspiets disferents che a son stâts sielzûts tant che esperiencis di contâ. (Pa 03/6)*.
-nuses [nu'zes] *pro pers clit* < *nus* + *lis* nam jih.
nût ['nu:t], **nude** *adj* 1. nag, gol, razgaljen; ***a ~*** nag, razgaljen; ***biel ~*** čisto nag; ***~ e crût, ~ tanche une ruie*** čisti revež; ***~ rampit*** gol kot ga je bog ustvaril. 2. FIG preprost, neolepšan, gol; *ostilitât nude e crude (Pa)* gola in surova sovražnost; ***meti a ~*** razkriti, odkriti; *La scuele invezit e met a ~ tant il mestris che il scuelâr, (Bel)*.
nutritîf [nutri'ti:f], **-ve** *adj* redilen, hranilen; *Al baste analizâ la alimentazion dai nemâi par capî che daûr dai nons diferents a son carataristichis nutritivis diviersis (Pa)*.
nutrizion [nutritsi'on] *f* prehrana *f*, nutricija *f*.
nutrizionâl [nutritsio'na:l] *adj* MED nutricijski; *Ancje cence tignî cont dai coscj, il risultât al è negatîf cjalant lis consecuencis a nivel ~. (SiF 02/1, 31-45)*.
nutumie [nutu'mie] *f* → ***anatomie***.
nuvice [nu'vitʃe] *f* zaročenka *f*; nevesta *f*; mlada žena *f*; *Cu lis rosis si furnìs une ~ (glesie)*.
nuviç [nu'vitʃ], **nuvice** *m* zaročenec *m*; ženin *m*, novoporočenec *m*; *Si pense simpri a lui come a un ~ cui siei compagns (Bel)*; ***fâsi ~*** zaročiti se.
nuviçâl [nuvi'tʃa:l] *adj* poročni, svatovski, zakonski; ***abit ~*** poročna obleka; ***jet ~*** zakonska postelja; *Il nuviç che al salti fûr de sô cjamare e la nuvice dal so jet ~! (glesie)*;
~ *m* zaroka *f*; poroka *f*.
nuviel [nuvi'ɛl] (t. **novel**) *adj* nov, mlad, svež.
nuviele [nuvi'ɛle] (t. **novele**) *f* novica *f*; → ***gnove***.
nylon ['nailon] *m* KEM najlon *m*; *Difarents filiots doprâts par fâ RPM : 1-açâr trafilât, 2-ghise amorfe, 3-~ (SiF 03/3, 97)*.